

વર્ષ ૯ મું

જાણે

॥ ૐ ॥

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

વાપિક જીવનમં

પોરે

૩૧-૪-૧૯૬૭

પરદેશમાં

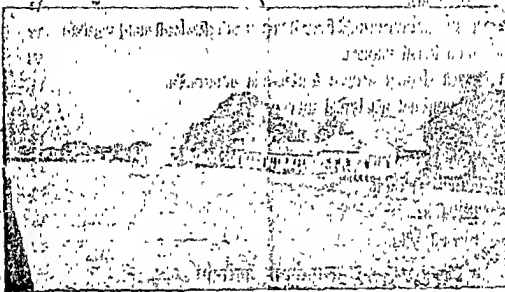
શિલ્પિ

આનંદાશ્રમ

અંક ૧ લો

સંવત ૧૯૯૬

મનાવધિયોપદ્ધતામસંવિદ્ઃ તન્મુલસંસારપરિશ્રમમાતુરાઃ ।

ચંદ્રચ્છયેહોપહંતાઃ સ્વમાન્નુયુઃ સુલાશ્રમોઽયં નયુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના ખરા સ્વરૂપના માધિક છતાં ખરું લાગે એવા અજાનવડે જેમને પોતાના ખરા સ્વરૂપની માધિક છતાં ખરી લાગે એવી વિશ્વતિ થયેલી છે તથા પોતાના ખરા સ્વરૂપની માધિક છતાં ખરી લાગે એવી વિશ્વતિ ન જેતું મૂલ છે એવા આ સંસારના પરિશ્રમથી જેઓ કુપ્પી થયેલા છે તેઓ કદી અનાયાસ અદિ આવી ત્રે તોપણ પાછા પોતાના સ્વરૂપમુખે પામી રહે એમ છે તે આ આશ્રમ પૂજ્યપાદ સદ્ગુરુ પરમાત્મા પ્રીતમ નયુરામ ચંભાજીને શ્રોતૈશ્રમ છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	નવમ વર્ષારંભે મંગલાચરણું પત્રપ્રશસ્તિશ્ચ.	૧
૨	શ્રીઆનંદાશ્રમપત્રના નવમા વર્ષમાં પ્રવેશપ્રસંગે પ્રાર્થના.	૨
૩	શ્રીનાથવચનામૃત.	૩
૪	શ્રીસનત્સુમતીધમ્.	૫
૫	શ્રીયાત્રવલ્કય સ્મૃતિ.	૬
૬	બ્રહ્મવાદ.	૮
૭	મદાલસા.	૧૦
૮	બાળકોને માટે.	૧૩
૯	પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાનનાં ચિત્રણ ને પાદુકાણ સાથે દક્ષિણદિશની યાત્રાનું અનુસંધાન.	૧૪
૧૦	બળતી ચિત્તાની આત્મકથા.	૧૫
૧૧	આપાદી પૂર્ણિમાના મહાપૂજન સમારંભાન્તર્ગત સાધનસમારંભ.	૧૬
૧૨	સાધનસમારંભના ત્રણે દિવસોનું સમયપત્રક.	૧૭
૧૩	આનંદાશ્રમ.	૧૮
૧૪	શ્રીઆનંદાશ્રમ સમાચાર.	૧૯
૧૫	શ્રીમન્નાથ સુબોધમાળા.	૨૧
૧૬	પરચુરણ ભેટ.	૨૨
૧૭	લવાજમની પહોંચ.	૨૪

લવાજમસંબંધી જરૂરીનોંધ

જે બંધુબહેનોનું લવાજમ ખાટી હોય તેઓ પોતાનું લવાજમ વેળાસર મોકલી આપે એમ સ્મરણ આપવામાં આવે છે. ગ્રાહક રહેવાની ઈચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના લખવા શ્રમ લેવો, એટલે વી. પી. કરવાના શ્રમ ને ખર્ચમાં નકામું જોતરવું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના:—જે ખસંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર તંત્રીને શિરનામે માંગરોળ-કાઠિયાવાડ, અને માસિકસંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: મહારાણીદાસ જોડુજીદાસ દેસાઈ વેદાંતબુખણ-માંગરોળ-કાઠિયાવાડ.

શ્રીભગવત્સિદ્ધાંત પ્રલેખિકા લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં

પારેખ કેવળચંદ કાનજીભાઈએ છાપ્યું—ગાંધી.

श्रीदक्षिणामूर्तिनाथसद्गुरवे नमः ॥

आनंदं ब्रह्मणो विद्वान् न विभेति कुतश्चन ।

अर्थः—आनंदरेवैव अस्तुने भाषुनार काँथी पयु लय पाभतो नथी,
तैत्तिरीय-उपनिषत्

वर्ष ६६]

संवत् १९६६ ज्येष्ठ

[अंक १

॥ नवमवर्षारंभे मंगलाचरणं पत्रप्रशस्तिश्च ॥

अपथपथविमर्शाशक्तमूढं सुपन्था-

नमधिगमयदेतन्नाथबोधं विचिन्वत् ।

॥ नवमशरदिसृष्ट पत्रमेकान्तदुर्ग-

श्रुतिचरमदुरापाद्वैतसद्बोधनाद्यम् ॥ १ ॥

सकृदपि करुणान्धो नाथ सस्मर्यमाणोऽ-

नवधितत्तगभीरं ध्वान्तमज्ञानमंधम् ।

जननमरणबीजं प्रक्षिपन्नाशु बन्धं

कथमिव मनुजैस्त्वं विस्मृतो जातवपि स्याः ॥ २ ॥

अभयवरकरं श्रीदक्षिणामूर्तिरूपं

स्मितरुचिरतमास्यं हृत्तमोनिमणोदम् ।

हृदयभुविमुनीन्द्रैस्तत्त्वमार्गैकस्वामै-

र्मतिविमतिनिदानं सेवितं नाथमीडे ॥ ३ ॥

जनिशतचित्तपुण्यप्रापणीयं दुरापं

निखिलदुरिवदूरीकारदक्षपदाब्जम् ।

અહહ તવ વિહાયાન્યત્ર વાઙ્છન્દિ સૌખ્યમ્
મુહ્યતઃસુરદૃષ્તં નાય દિત્વાન્યમેતિ ॥ ૪ ॥

પણિત રઘુનંદનજ્ઞા નથ્યુજ્ઞા

ઘ્યા. ન્યા. આચાર્ય પ્રધાનાધ્યાપક શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સ. ધ.

શ્રીઆનંદાશ્રમ-વીલ્લખા.

અર્થ:—કુમાર્જી અને સારા માર્ગના વિચારમાં અસમર્થ હોવાથી મૂઢ બનેલ મનુ
સારે માર્ગે લઈ જનારું, શ્રીનાથના ઉપદેશને ભેગો કરવાવાળું, અત્યંત કઠીન વેદાંતના પ્રતિ
તેથીજ દુઃખે પ્રાપ્ત થાય એવા અદ્વૈત બ્રહ્મનો બોધ કરાવવામાં શ્રેષ્ઠ એવું આ આનં
આસિક પત્ર નવમા વર્ષમાં પ્રવેશ કરે છે. ૧

હે નાથ ! હે કરુણાસાગર ! એક વાર પણ સ્મરણ કરાયેલા જે આપ અત્યંત વિસ્ત
હોવાથી ગંભીર જણાતા, જન્મ અને મરણના બીજરૂપ તથા બંધનરૂપ એવા અજ્ઞાનરૂપ
અંધકારને શીઘ્ર દૂર કરવાવાળા છો તે આપ ક્યારે પણ મનુષ્યોવડે કવી રીતે વિસ્મૃત
શકો છો ? ૨

બલ્ય અને વર હસ્તમાં ધારણ કરનારા, મંદ હારયવડે શોભાયમાન સુખવાળા, હૃદયના
અંધકારને દૂર કરનારા, તત્ત્વમાર્ગજ નોનો વિષય છે એવા મોટા મુનિઓવડે હૃદયક્રમ
સેવાયેલા, જ્ઞાન વિગ્નાનતું દાન કરનારા એવા શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ શ્રીનાથમહેશ્વરને હું સ્તવું છું.

હે નાથ ! હજારો જન્મનાં પુણ્યોવડે પ્રાપ્ત થનાર, ને તેથીજ દુઃખે પ્રાપ્ત થઈ શકે
તથા સમગ્ર પાપને દૂર કરવામાં સમર્થ એવાં આપશ્રીનાં ચરણક્રમળો લાગ કરીને ખેદની વ
છે કે બીજે ઠેકાણે સુખની ઇચ્છા કરતો મનુષ્ય ધરમાં રહેલ કલ્પવૃક્ષને છોડીને બીજા જ
સેવે છે. ૪

શ્રીઆનંદાશ્રમ પત્રજ્ઞા નવમા વર્ષમાં પ્રવેશપત્રસંગે પ્રાર્થના

જય નાથ ! જય સદ્ગુરો !

ઉપરથી જોતાં સુખરૂપ જણાતા પણ હંડા ઉતરીને જોતાં દુઃખરૂપ દેખાતા આ સંમ
રના પરિશ્રમથી શ્રમિત થએલાંઓને માટે ખરેખરા વિશ્રામભૂત એવા આપશ્રીના આનંદાશ્રમ
પ્રકટ થતું રહેતું આ શ્રીઆનંદાશ્રમપત્ર આજ નવમા વર્ષમાં પ્રવેશ કરે છે.

તત્ત્વજ્ઞતા અપાદન કરવાનો પ્રયત્ન કરનારાંઓના પરિશ્રમને સફળ કરીને તેમ
તત્ત્વજ્ઞતા તૃપ્ત કરનારા એવા આપશ્રીના અન્વર્થ આનંદાશ્રમમાંથી પ્રકટ
રહેનાં:—લેખસંબંધી પત્ર આજ નવમા વર્ષમાં પ્રવેશ કરે છે.

પત્રવ્યવહાર સાથે પોતાના આચારવિચારની એકતાવાળા ઉપદેશવડે સુપાત્ર જનતાન
તત્ત્વ તથા વિવેક દેખાડી તેને ઉપરથી રમણીય જણાતા અતત્ત્વમાંથી ધસ
ખરા સુખસ્વરૂપ અપાદન આસ્વાદ કરાવનારા એવા આપશ્રીના અન્વર્થ આનંદાશ્રમમાંથી
થતું રહેતું આ શ્રીઆનંદાશ્રમપત્ર આજ નવમા વર્ષમાં પ્રવેશ કરે છે.

અમારા તથા અમારે પગલે પગલું મૂકનારી અમારી પ્રજાના ખરા કલ્યાણનો ઉપદેશ
સતત વહેતો રહે છે એવા આ શ્રીઆનંદાશ્રમપત્રની પ્રતિ અમને ઇષ્ટ હોવાથી એના નવમા વર્ષમાં

યતા પ્રવેશને પ્રસંગે અમારા હૃદયોમાં સ્વાભાવિક વહેતા આનંદના અદિશતોનું આપશ્રીને નિવેદન કરીનેજ અમે અમને કૃતાર્થ જાણીએ છીએ.

કરુણાનિધાન હે શ્રીસંજીવ ! અત્યંત કરુણાને વશ વર્તતાં પોતાના સ્વાભાવિક પ્રજ્ઞાનંદના ભોગની પણ અરપૂઠા રાખીને અમારા અરા કલ્યાણને ઉપદેશ વડાવવાની આપશ્રીએ અમારા હિપર જે કૃપા વર્ષાવી છે તેની અમારી મતિમાં તથા અમારે પગલે પગલું મૂકનારી અમારી પ્રગ્નઓની મતિમાં યથાવત્ પ્રતીતિ સદા રહ્યા કરે એવું યથા પણ આપશ્રીને આ સંપૂર્ણ જગતનું યથાવત્ નિયમન કરનારા ઈશ્વરથી અનન્ય જાણનારાં અમે આપશ્રીનેજ પ્રાર્થાએ છીએ.

જનતાના આચારવિચારનું આજ અવલોકન કરતાં જણાય છે કે પોતાના અરા કલ્યાણને હેનારા શ્રુતિના તથા સ્મૃતિના ઉપદેશથી અભિજ્ઞ એવા આપશ્રીએ પ્રવર્તવિદ્યા ઉપદેશનું વર્ધન કરનારા આ શ્રીઆનંદાશ્રમપત્રના વાચનમનનપ્રતિ જનતાના મોઢા ભાગને અભિરુચિ નથી.

જનતાનો મોઢો ભાગ વર્તમાન રાજપ્રકરણની રાજસતામસ વાતોમાંજ અભિરુચિ રાખી હેનારો છે.

જનતાનો જે અદ્ય ભાગ રાજપ્રકરણમાં વિદ્વાન ગણાય એવો છે તે પણ સીધા પ્રાદા ને સારિવકલાને કહેવાતા આ શ્રીઆનંદાશ્રમપત્રના ઉપદેશને જેવા ને તેવા રૂપમાં ગૃહણ કરવાની અભિરુચિવાળો જણાયો નથી પણ પોતાના મનોરાજ્યને અનુસરીને પોતે કલ્પેલા કાંઈ પ્રવાણો ઉપદેશ શ્રીઆનંદાશ્રમપત્રમાં પ્રકટ થતો રહેવો જોઈએ એવી મનોભાવનાને સેવેતો હોતો જણાય છે.

આ આદિ સર્વ આ વર્તમાન યુગના યથાવત્ સ્વરૂપનું નિર્દર્શન કરનારું છે.

પણ 'વાયું' ન કરે તે હાયું કરે' એ આદિ જનતાના સ્વભાવને હાથમાં 'રાખીને સારા પ્રદેશને પ્રકટ કરી જેઓ ઉપદેશને અનુસરતું વર્તન રાખી રહેવામાં પ્રમાદ કરનારાં છે તેમને તથા પ્રસંગોનો અનુભવ કરાવીને ઉપદેશને અનુસરતું વર્તન રાખી રહેનારાં કરવાની પણ જગતની વ્યવસ્થા કરનારા ઈશ્વરથી અભિજ્ઞ આપ ભગવાને વ્યવસ્થા રાખેલી છે.

લોકશાસનના દક્ષિણ વાદને વશ વર્તતાં, લોકને બહુમતિના દોરપર, શાસ્ત્રની દૃષ્ટિથી અવિહિત ગણાય એવાં ઘણાં કર્મો કરી કરાવીને, રાજ્યની ધુરાનું વર્ધન કરનારું આજનું રાજ્ય રૂઝ પણ, ઉપરથી દારણ દેખાતી આપ ભગવાનની એ વ્યવસ્થાના ક્રમપર ચડેલું દેખાય છે.

જેમ ઘટે તેમ સર્વેની મતિમાં યથા યોગ્ય ફેરફાર સત્ત્વર થવા પામે અને પ્રસંગની ભણુતા સત્ત્વર અદ્રશ્ય થવા સાથે સર્વેને સત્ત્વર સ્વચરતા સંધાય એમ યથા પણ હે કરુણાનિધિ ! અમે આપ ભગવાનનેજ દીનતાપૂર્વક પ્રાર્થાએ છીએ.

—:—:—

શ્રીનાયવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

સાચા ભક્તનું પરિણામે બહુ સારું થાય છે, તેના બંને લોક સુધરે છે, ને 101 કરનાર ભક્ત પોતાના બંને લોક બચાડે છે.

પરમાત્માથી લિપ્ત પ્રાણિપદાર્થમાં ઘાટી મમતા બાંધનાર જીવને ઘણીવાર મયાનક કુખી થવું પડે છે એમ વિવેકીઓ કહે છે.

જે મનુષ્ય પોતાને ભક્ત માની પ્રભુથી લિપ્તમાં પરમસ્નેહ કરી પોતાના

દર્શન્યતા ત્યાગ કરે છે તે મનુષ્ય પોતાને જોડવાની રાજી કાપનાર મનુષ્યના જેવો મૂર્ખ છે.

જે હા ભક્તો પરમાત્માને અને શરૂતાને જોઈ સમજાવવાનો પ્રયત્ન કરી તેમને હાવાને કહે છે તે પોતેજ દુઃખી થાય છે, ને તેનો પરલોક પણ ખગડે છે.

પ્રભુની અનપાયિની ભક્તિ પ્રાપ્ત કરવા ઇચ્છનાર મનુષ્યે સર્વદા પોતાના મનમાં શુદ્ધ સમજી શબ્દનું જોઈએ કે ત્યાંશુધી તે પોતે પ્રામાણિકપણે વર્તી તેમની આજ્ઞાઓમાં શુદ્ધ ભાવથી અભિપ્રાય વર્તે છે ત્યાંશુધી કોઈ કારણથી પ્રભુ તેના ઉપર ઉપરથી દયા ન દર્શાવના હોય તોપણ તે ભક્તના ઉપર તેમની અગાધ દયા સુખરીને વર્ષી રહી છે, અને જો તે તેથી વિપરીત રીતે વર્તે છે તો પ્રભુ કોઈ કારણથી તેના ઉપર તેને કેલવનું દાન કરવારૂપ દયા દખારતા હોય તોપણ તેના ઉપર તેમની અંતરની ઝેરસે પારતપિક દયા નથી.

આ લોકમાં ને પરલોકમાં કોઈપણ સ્થલે ને કોઈપણ કાલે દરયના વિચારથી ને ઉપજોગથી મનુષ્યના અંતઃકરણને શાંતિ ને શાંતિ મુખ પ્રાપ્ત થવાનો સંભવ નથી. ક્યારે મનુષ્ય પોતાના શ્રીમદ્ગુરુના અને ગતશાસ્ત્રના ઉપદેશને અગ્ર દ્રષ્ટા ને પરમાત્માથી અનુસરી પોતાના સુચન, ચિદ્વચન, આનંદવચન, વ્યાપક, અસંગ, અક્રિય ને નિરાસંગ આનંદસ્વરૂપનો અનુભવ કરવા સુભાગી થાય છે, ત્યારેજ તે મનુષ્ય શાંતિ ને શાંતિ મુખની અખિયલ પ્રાપ્તિ કરી શકે છે, માટે તમારે પણ વિવેકવૈરાગ્યનું ખલ ઉત્તમ પ્રકારે વધારી પૂર્વોક્ત પ્રયત્નવડે વર્તમાન શરીરમાંજ શાંતિ ને શાંતિ મુખ પ્રાપ્ત કરી લેવાં જોઈએ. હીલ તજ કરવી જોઈએ.

અંતઃકરણ, દંદ્રિયો ને શરીરને ઉત્તમપ્રકારે વશ વર્તવવારૂપ તપના શેવનથી મનુષ્ય આ લોકનું ને પરલોકનું હિતર ઈચ્છત મુખ મેળવી શકે છે, માટે તેનું તપ સર્વદા આદરપૂર્વક કરવું.

સદા ઉયોગી, અસંગી, દર્શન્યનિષ્ઠ ને શ્રેણીર રહેવું.

રાગ, દ્વેષ, રીઝ, મિત્ર, ભય ને હિતાવગ્રીયાપણું એ દોષોને હૃદયમાં અલ્પ સમય પણ અવકાશ ન આપવો. શુદ્ધ વિચાર, શુદ્ધ નિશ્ચય ને શુદ્ધ પ્રવૃત્તિનું સદાનુપર્યેક સદા શેવન કરવું.

પોતાના હૃદયમાંજ પરમાત્માનો ને પરમધામનો આધિભાવ કરવા ઉર્મગ-પૂર્વક નિરંતર યત્ન કર્યા કરવો.

જગતની ને સાંસારિક જગતની સાંસારિક વાતોની ઉપેક્ષા કરી પરમાત્માનાજ મુખ વિચારોમાં મગ્ન ને લગાડ્યા કરવું.

પવિત્ર ને નમ્રતારૂપ જીવન ગાળવું.

જીવનને પરમાનંદમય કરવું.

શાંતિ ને શાંતિ મુખની આગળ આ લોકનાં મોટામાં મોટાં મહાનાં મુખો પણ કંઈ લેખામાં નથી એમ મનમાં તક્કી કર્યા કરવું.

શ્રીસત્સુજાતીયમ્

[અનુવાદક:—મહારાણીદાસ ગોફલદાસ દશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતવર્ષના અંક ૨૧ના પૃષ્ઠ ૨૭૫ થી)

સત્સુજાત ઉવાચ

શ્રીસત્સુભારભગવાન્ દહૃ છે:

યત્તદ્દુર્લભં મહાઝયોતિ દીપ્યમાનં મહદ્વશઃ ।

યદ્દૈ દૈવા ઉપાસન્તે યસ્માદર્કો વિરાજતે ।

યોગિનસ્તં પ્રવક્ષ્યન્તિ ભગવન્તં સનાતનમ્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ:—જે શુદ્ધ છે એટલે નિર્મળ છે એટલે જેમાં વસ્તુતાએ મળભૂત જણાતું આ જગત છે જ નહિ, જે મોટા જ્યોતિર્રૂપ છે એટલે જે પોતાના પ્રકાશથી જ પ્રકાશી રહેનારું છે, જે સદા દીપ્યમાન છે એટલે સદાદિન જાગૃત્યમાન છે, જે મોટાચરાવાળું છે એટલે જેની પ્રખ્યાતિ કદી લોપ ન પામે એવી છે, જેની દેવો ઉપાસના કરે છે એટલે પોતાનો દેવભાવ રક્ષાવી રાખવા માટે દેવો જેની સદા ઉપાસના કરે છે, જેમાંથી ઉદય પામેલો સૂર્ય મૂર્ધરૂપે વિરાજમાન છે એટલે જે સૂર્યતું પણ મૂળ છે, તે સનાતન પરમાત્માનું ચોગીઓ એટલે દહૃ તથા ઇંદ્રિયાને તેમના અનુકૂળ વિષયોના ભોગમાંથી ઉપરામ પમાડી જેઓ દહૃ તથા ઇંદ્રિયાને પરમાત્માના દર્શન કરવાના પ્રયત્નમાં વાળી રહેનારા છે તેઓ પોતાના આત્મારૂપે એટલે પોતાનાજ ખરા સ્વરૂપે દર્શન કરે છે. ૧

શ્રીશાંકરભાષ્યમ્ ॥

અચારણીય તમસઃ પરસ્તાદિત્યાદિના પ્રાપ્ત્વો રૂપં નિર્ધાર્ય તદાત્મવિત્પદ્યતિ જ્ઞાનયોગાદિતિ જ્ઞાનયોગેનાત્મદર્શનમુત્તં પુનરપિ તસ્ય સ્વરૂપં દર્શયિત્વા યોગિનસ્તદ્ભૂપં પ્રવક્ષ્યન્તોત્યાદ્ય યત્તદિતિ ।

અચારણીયં તમસઃ પરસ્તાત્ તે તમગ્ધી પર છે, તમસ્ આદિ કોઈવડે તેનું આવરણ શક્ય નથી એ આદિ વચનોવડે બ્રહ્મના સ્વરૂપનો નિર્ધાર કરીને તદાત્મ-વિત્પદ્યતિ જ્ઞાનયોગાત્ તેનું આત્માને જાણનારો તે આત્માને જાણવાના ચોગથીજ દર્શન કરે છે. દર્મ આદિના અભિત કોઈ ચોગથી તેનું દર્શન શક્ય નથી એ આદિ વચનોવડે જ્ઞાનનાજ ચોગવડે બ્રહ્મનું દર્શન કહેતું છે પાછું પણ તે બ્રહ્મના સ્વરૂપને જાણીને તે સ્વરૂપને ચોગીઓ પ્રકૃષ્ઠપણે જુએ છે એટલે દહૃ તથા ઇંદ્રિયાના વિષયભૂત આ એમ કહેવાતા પદાર્થરૂપે નહિ પણ પોતાના આત્મારૂપે એટલે હું એમ કહેવાતા પદાર્થરૂપે જુએ છે એમ હવે ચત્તન ॥ એમ આ શ્લોકવડે કહે છે

ચદ્વજ્ઞાત્મવિત્પદ્યતિ જ્ઞાનયોગાયન્નાત્યાઽમૃતા ભવન્તિ તચ્ચુક્તં શુદ્ધમ-વિદ્યાદિ દોષરહિતં ।

આત્માને એટલે પોતાના ખરા સ્વરૂપને જાણનારો જે બ્રહ્મને જ્ઞાનના ચોગવડે દેખે છે અને જે બ્રહ્મને જાણીને જાણનારાઓ અમૃત થાય છે તે બ્રહ્મ શુદ્ધ છે એટલે શુદ્ધ છે એટલે અવિદ્યા આદિ કોઈ દોષ તેનામાં ખરેખરો લાગુ નથી

મહજ્યોતિઃ સર્વાવમાસકત્વાત્ શ્રૂયતે ચ તસ્ય માસા સર્વમિદં વિમાતીતિ ।
તે બ્રહ્મ મોઢા ન્યોતિસ્વરૂપ છે, અન્ય સર્વને પ્રકાશનારું હોવાથી બ્રહ્મ
મોઢા પ્રકાશસ્વરૂપ છે.

તેના પ્રકાશથી આ સર્વ પ્રકાશી રહેલું છે એવી શ્રુતિ પણ છે.

દીપ્યમાનં આલમાનં

તે બ્રહ્મ સદા દીપ્તિવાળું છે એટલે સદાદિત પ્રકાશી રહેલું છે.

મહવશઃ શ્રૂયતે તસ્ય નામ મહવશ ઇત્યાદિ ।

તે બ્રહ્મ મોઢાયશવાળું છે એટલે જેની ખ્યાતિ કદી લોપ ન પામે એવી છે
તેનું નામજ સહુદયશ એટલે મોઢા યશવાળું એનું છે એમ શ્રુતિમાં સંભળાય પણ છે.

યદ્દેવે બ્રહ્મ દેવા ઇન્દ્રાદય ઉપાસતે શ્રૂયતે ચ તદ્દેવા જ્યોતિષાં જ્યોતિરાયુર્હો-
પાસતેઽમૃતમિતિ ।

જે બ્રહ્મની દેવો એટલે ઇન્દ્રઆદિ દેવો ઉપાસના કરે છે.

તેની દેવો ન્યોતિના પણ ન્યોતિરૂપે આશુરૂપે અને અમૃતરૂપે ઉપાસના કરે
છે એમ શ્રુતિમાં સંભળાય પણ છે.

યસ્માત્ પરં જ્યોતિષો બ્રહ્મણોઽર્કાદિ જ્યોતિર્વિરાજતે એન સૂર્યસ્તપતિ તેજસેય
ઈતિ શ્રુતેઃ ।

વળી બ્રહ્મરૂપ જે ન્યોતિમાંથી ઉદય પામેલ સૂર્યરૂપ ન્યોતિ વિરાજમાન છે.

જેના તેજવડે તેજવાળો થયેલો સૂર્ય તપે છે એવી શ્રુતિ હોવાથી સૂર્યરૂપ
ન્યોતિનું પણ જે બ્રહ્મરૂપ ન્યોતિભૂળ છે.

ઉર્વં ભૂતં પરમાત્માનં સનાતનં ભગવન્તં યોગિન યવ પશ્યન્તિ ન પુનર્જ્ઞાનયોગ-
રહિતઃ ॥ ૧ ॥

આવા સ્વરૂપવાળા પરમાત્મા જે સનાતન છે અને જે પરંતર એવા છવ
નથી પણ સ્વતંત્ર એવા ઈશ્વર છે તેમને યોગીઓ પોતાના ખરા સ્વરૂપના જ્ઞાન-
રૂપ યોગવડેજ જુએ છે. જ્ઞાનરૂપ યોગવિનાનાને કર્મઆદિના અન્ય કોઈ યોગવડે
પરમાત્માનું દર્શન શક્ય નથી. એટલે કર્મઆદિના યોગવડેદેહઈંદ્રિયોના વિષયભૂત
દેહઈંદ્રિયોને જોયર એવા આ દેહવાતા પદાર્થરૂપે પરમાત્માનું દર્શન શક્ય નથી.
પરમાત્માનું દર્શન તો દેહઈંદ્રિયોથી પર પોતાના ખરા સ્વરૂપના જ્ઞાનના યોગવડેજ
હું દેહવાતા પદાર્થરૂપેજ શક્ય છે.

(ચાલુ)

શ્રીયાજ્ઞવલ્ક્ય સ્મૃતિ

[અત્વાક્રઃ—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ વેદાંતભૂષણ]

યોગીશ્વરં યાજ્ઞવલ્ક્યં સંપૂજ્ય મુનયોઽબ્રુવન્ ।

વર્ણાશ્રમેતરાણાં નો બ્રૂહિ ધર્માન્નિષેપતઃ ॥ ૧ ॥

યોગીઓમાં મુખ્ય એવા શ્રીયાજ્ઞવલ્ક્યનું સંપૂર્ણ પૂજન કરીને મુનિઓએ એમને
કહ્યું કે વર્ણ તથા આશ્રમવાળાઓના અને વર્ણ તથા આશ્રમ વિનાનાઓના ધર્મો અમને કહો
તે એવી રીતે કહો કે કાષ્ઠોના કાષ્ઠ ધર્મ કહેવો રહી જાય નહિ. ૧

મિથિહાસ્યઃ સ યોગીન્દ્રઃ ક્ષર્જં ધ્યાત્વાઽબ્રવીન્ મુનિન્ ।

યસ્મિન્ દેશે મૃગઃ છુળ્લસ્તસ્મિન્ ધર્માન્નિષેધત ॥ ૨ ॥

• મિથિલામાં સ્થિતિ કરી રહેનારા યોગીઓમાં મુખ્ય તે શ્રીવાત્સવદાયે એક શુભ ધ્યાન કરીને મુનિઓને કહ્યું કે ને દેશમાં કાળીચાર મૂળ અનાયાસ વિચરે છે તે દેશમાં અતુલાન કરવાના ધર્મેને સાંભળો. ૨

પુરાણન્યાયમીમાંસાધર્મશાસ્ત્રાંગ મિશ્રિતા : ।

વેદાઃ સ્થાનાનિ વિદ્યાનાં ધર્મસ્ય ચ ચતુર્દશ ॥ ૩ ॥

પુરાણ ન્યાય મીમાંસા ધર્મશાસ્ત્ર અને વેદોનાં અંગોવડે મિશ્રિ એવા વેદો એમ સંપૂર્ણ વિદ્યાઓને તથા ધર્મને જાણવાનાં ચૌદ સ્થાનો છે એટલે સંપૂર્ણ વિદ્યાઓ તથા ધર્મને જાણવાનું મુખ્ય સ્થાન તો વેદોજ છે પણ વેદોમાં કહેલા અર્થોનો તેનાં અંગો ધર્મશાસ્ત્રો એટલે સ્મૃતિઓ મીમાંસાઓ ન્યાયનાં પ્રસ્થાનો અને પુરાણોમાં ભુદે ભુદે રૂપે રસાટ કરેલો હોવાથી ચાર વેદો ઉપરાંત તેનાં ૭ અંગો તથા સ્મૃતિ મીમાંસા ન્યાય ને પુરાણ એમ ચૌદ સ્થાનો જાનની પ્રાપ્તિનાં કહેલાં છે કે:—

મન્વત્રિવિષ્ણુહાદીત યાજ્ઞવલ્ક યોદનર્ગિર: ।

યમાપસ્તંબસંવર્તાઃ કાત્યાયન વૃહસ્પતી ।

પરાશરવ્યાસશંખલિખિતા દક્ષગૌતમૌ ।

શાતાતપો વસિષ્ઠશ્ચ ધર્મશાસ્ત્રપ્રયોજકાઃ ॥ ૪, ૫ ॥

મનુ અત્રિ વિષ્ણુ હારીત યાતવશ્ક્ય ઉશની અંગિરા યમ આપસ્તંબ સંવર્ત કાત્યાયન બૃહસ્પતિ પરાશર વ્યાસ શંખ સિખિત દક્ષ ગૌતમ શાતાતપ અને વસિષ્ઠ એઓ ધર્મશાસ્ત્રના પ્રણેતા છે.

દેશે કાલક્રપાચેન દ્રવ્યં શ્રદ્ધાસમન્યિતં ।

પાત્રે પ્રદીયતે યત્તત્ સકલં ધર્મલક્ષણમ્ ॥ ૬ ॥

એક દાનરૂપ ધર્મના અતુલાનમાં અનુકૂળ દેશ, અનુકૂળ કાળ, ઉત્સાહ, શ્રદ્ધાક્રમિત એવું દ્રવ્ય, અનુકૂળ પાત્ર, અને દેવારૂપકર્મ આ સર્વ લક્ષણોના વિવેક રાખવો ધટે છે એવી રીતે સર્વ ધર્મોના અતુલાનમાં તે તે ધર્મેને અનુકૂળ દેશ આદિનો વિવેક રાખવો ધટે છે. ૬

શ્રુતિસ્મૃતિસદાચારાઃ સ્વસ્ય ચ પ્રિયમાત્મનઃ ।

સમ્યક્ સંકલ્પજઃ કામો ધર્મમૂલમિદં સ્મૃતમ્ ॥ ૭ ॥

શ્રુતિઓ, સ્મૃતિઓ, સદાચારને કહેનારા ખીર્ગ શાસ્ત્રો તથા સદાચારના દર્શાવજૂત શિષ્ટ-પુરુષો, પેતાના આત્માની પ્રસન્નતા, અને સંકલ્પ કરવાની રીતે યથાવત્ કરેલા સંકલ્પમાંથી ઉત્પન્ન થયેલ કામના આ સર્વને સ્મૃતિશાસ્ત્રમાં ધર્મનું મૂળ કહેલું છે એટલે ને કર્મ શ્રુતિ, સ્મૃતિ, સદાચાર, આત્માની પ્રસન્નતા અને સંકલ્પ કરવાની રીતે યથાવત્ કરેલા સંકલ્પમાંથી ઉત્પન્ન થયેલ કામનાના સમન્વયથી કરવામાં આવે તે ધર્મ કહેવાય. ૭

શ્રજ્યાચારદ્માહિંસાદાનસ્વાધ્યાયકર્મણાં ।

અર્થે તુ પરમો ધર્મો યદ્યોગેનાત્મદર્શનમ્ ॥ ૮ ॥

યદ આચાર દમ અહિંસા દાન સ્વાધ્યાય એ આદિ સર્વે કર્મો ધર્મ કર્મો છે પણ યોગવડે ને આત્માનું દર્શન કરવું આ પરમ ધર્મરૂપ કર્મ છે એટલે ધર્મનાં કર્મો કરવા પહેલાં કર્મોના કરનાર એવા પેતાના ખરા સ્વરૂપને જાણવું એ અગત્યનું છે.

ચત્વારો વેદધર્મજ્ઞાઃ પરપૈવિષયેવ ચ ।

સા મૂતે યં સ ધર્મઃ સ્વાદેકો વાખ્યાત્મવિત્તમઃ ॥ ૯ ॥

આર વેદમાં કહેલા ધર્મોને જાણનારા આર પુરુષો અથવા ત્રણ વેદમાં કહેલા ધર્મોને જાણનારા ત્રણ પુરુષોની પરિપદ કહેવાય છે. તે પરિપદ જે કર્મને ધર્મકર્મ કહે તે કર્મને ધર્મ-કર્મ જાણવું, અથવા અધ્યાત્મવેત્તાઓમાં ઉત્તમ કદી એક જ પુરુષ હોય તો પણ તે જે કર્મને ધર્મકર્મ કહે તેને ધર્મકર્મ જાણવું. ૯

ब्रह्मक्षत्रियविदशूद्रा वर्णास्त्वाद्या स्त्रियो द्विजाः ।

निषेधाद्याः स्मशानान्तास्तेषां च मंत्रतः क्रियाः ॥ १० ॥

આજ્ઞાણ ક્ષત્રિય વૈશ્ય તે શૂદ્ર આ આર વર્ણો છે પણ તેમાંના પ્રથમ ત્રણ વર્ણો દિવ કહેવાય છે એટલે શાસ્ત્રના સંસ્કારવાળા દેહની દૃષ્ટિથી શાસ્ત્રના સંસ્કારને પામવાથી તેઓને તે બીજો જન્મ મનાય છે, તેથી તેઓ દિવ કહેવાય છે.

શૂદ્રને શાસ્ત્રના સંસ્કારો ન હોવાથી તેમને બીજા જન્મનો પ્રસંગ નથી.

ગણધાનથી માંડીને અંત્યધર્મપર્યંતનો તેમની એટલે-દિવ વર્ણોની સઘળા ક્રિયાઓ મંત્રયુક્તજ હોય છે, એટલે મંત્રવડેજ સાધવાની હોય છે.

— [૦] —

ब्रह्मवाद

[અનુવાકક:— મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

परीक्षिदुवाच परीक्षित उवे :-

ब्रह्मन् ब्रह्मण्यतिर्देश्ये निर्गुणे गुणवृत्तयः ।

કર્થ ચરન્તિ શ્રુતયઃ સાક્ષાત્સદ્ગતઃ પરે ॥ ૧ ॥

હે બ્રહ્મના! બ્રહ્મ એવું છે કે તેને ઇન્દ્રિય ગોચર કરાઈ શકાય એવો કોઈ નિર્દેશ તેને માટે શક્ય નથી એટલે તેને માટેનો કોઈ નિર્દેશ તેને ઇન્દ્રિયગોચર કરાવી શકે એમ નથી તેનું મુખ્ય કારણ તો પ્રસિદ્ધ છે કે ઇન્દ્રિયો સર્વ શુભોની વૃત્તિષ્પ એટલે કાર્યભૂત છે અને બ્રહ્મ નિર્ગુણ છે એટલે નિર્ગુણ એવું બ્રહ્મ શુભોના કાર્યભૂત ઇન્દ્રિયોને ગોચર ન થાય એ ધોરે છે પણ એ નિર્ગુણ એવા બ્રહ્મનો ઉપદેશ કરનારી શ્રુતિઓ પણ એક રીતે બેતાં શુભોના કાર્યભૂત છે તે પ્રત્યક્ષ એવા આ લોક તથા પરોક્ષ એવા સ્વર્ગઆદિ લોક કે જેઓ સર્વ પણ શુભોના કાર્યભૂત છે તેમનો તો ઉપદેશ કરી શકે એ થોડય છે પણ પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ એવા શુભોના કાર્યભૂત સર્વે પદાર્થોથી તેમજ શુભોથી પણ પર એવા બ્રહ્મનો ઉપદેશ કેમ કરી શકે એ એક પ્રશ્ન છે એટલે જેમ શુભોથી પર બ્રહ્મ શુભોના કાર્યભૂત ઇન્દ્રિયોને ગોચર ન થાય તેમ શુભોથી પર બ્રહ્મ શુભોના કાર્યભૂત શ્રુતિઓને એટલે વેદોને પણ ગોચર ન થાય, તેના બ્રહ્મના સ્વરૂપને યથાવત પોતે જાણ્યા-વિના તેના બીજાને ઉપદેશ કેમ કરી શકે એ એક પ્રશ્ન છે. ૧

श्रीशुकउवाच श्रीशुभदेव उवे :-

बुद्धीन्द्रियमनःप्राणान् जनानामसृजत्प्रभुः ।

માર્ગાર્થચ મજ્ઞાર્થચ આત્મનેઽકલ્પનાય ચ ॥ ૨ ॥

પરમાત્માએ જીવેતેમાટે બુદ્ધિ ઇન્દ્રિયો મન તે પ્રાણોનું જે સર્જન કરેલું છે તે ઇન્દ્રિયોના વિષયોનો ભોગ કરવા અને તેથી આ લોક પરલોકના સંસારવ્યવહારનું વડત કરવામાટે જેમ કરેલું છે તેમ બુદ્ધિ મન કે ઇન્દ્રિયોની કલ્પનામાં ન આવી શકે એના આત્માના એટલે પોતાના અરા સ્વરૂપના લાલમાંટે પણ કરેલું છે.

અવિવેકી મૂઢ જનો ઇદ્રિયોના વિષયોને ખગ માની તેમના લોભ પંચાયલુ રહી આ લોક તથા પરલોકના મંસારવ્યવહારમાં ચક્રાવે ચડે છે.

વિવેકી પ્રજાવંતજનો ઇદ્રિયોથી ઉપરામ પામી પોતાના ખરા સ્વરૂપને પ્રાપ્તી સ્વરથ થાય છે. આત્માને એટલે પોતાના ખરા સ્વરૂપને જાણવાવાળા પ્રજાવંત વિવેકીજનો જેમ આત્માને એટલે પોતાના ખરા સ્વરૂપને ઇદ્રિયોવડે ઇદ્રિયગોચર કરીને તેને જાણતાં નથી પણ ઇદ્રિયોના ઉપરામવડે ઇદ્રિયોથી છૂટાં પડીને પોતાના સ્વરૂપરૂપે પામે છે.

તેમ શ્રુતિઓ વા વેગ પણ પરમાત્માના શુણેના મનંધવાળા માર્ગ નિર્દેશવડે ઉપદેશ કરતાં નથી પણ શુણેના ઉપરામવડે શુણોથી પર એવા અર્થના નિર્દેશવડેજ પરમાત્માનો ઉપદેશ કરે છે તે ઘટે છે.

સૈવા દૂપનિપદ્ દ્રાક્ષી પૂર્વેષાં પૂર્ષજૈ ર્જૂતા ।

શદ્વયા ધારયેદ્યસ્તાં ક્ષેમં ગચ્છેદ્વિક્ષિનઃ ॥ ૩ ॥

પૂર્વના પણ પૂર્વજેએ ધારણ કરેલી બ્રહ્મની આ ઉપનિષદ છે એટલે સુચોગ્ય શિષ્ય વા પુત્રને શુભપણે કહેવા જેવી બ્રહ્મના મનધની આ શુભ વાત છે. આજ પણ જે પુરુષ બ્રહ્મના સમધની એ ઉપનિષદને શ્રદ્ધાવડે ધ્યાણ કરે એટલે તે ખરી છે એવા વિશ્વાસપૂર્વક ધારણ કરે તે કદી કેવળ અકિંચન હોય એટલે બનહારમાં ગણાતું સ્ત્રીપુત્ર વા દ્રુમ આદિનું ધન કાંઈ તેની પાસે ન હોય તોપણ તે મર્વથા ક્ષેમબૂત એવા બ્રહ્મને પામી રહે બ્રહ્મને પામવામાં સ્ત્રી પુત્ર દ્રુમ આદિ સંસારવ્યવહારમાં ધન મનાતા મધ ધનની અપેક્ષા નથી. બ્રહ્મને પામવા માટે તો બ્રહ્મના સંમધની આ ઉપનિષદને તે ખરી છે એવા વિશ્વાસવડે ધારણ કરીને પછી તેના મનનવડે તથા નિશ્ચિંતનવડે બ્રહ્મને પામી રહે છે. ૩

અત્ર તૈ ઘર્ણયિપ્યામિ ગાથાં નારાયણાન્વિતાં ।

નારદસ્ય ચ સંવાદં ઋષેર્નારાયણસ્ય ચ ॥ ૪ ॥

આ પ્રસંગે નારાયણ ઋષિ અને નારદના સવારૂપ પરમાત્માના મનંધવાળા એક ગાથાનું હું તારી પાસે વર્ણન કરીશ તે પરથી વેદો બ્રહ્મનો ઢી રીતે નિર્દેશ કરે છે તે તને અવગત થશે. ૪

एकदा नारदो लोकान् पर्यटन् भगवत्प्रियः ।

सनातनमृषिं दृष्टुं यायौ नारायणाश्रमम् ॥ ૫ ॥

એક સમયે ભગવાન છે પ્રિય જેને એવા નારદ વા ભગવાનને જે પ્રિય છે એવા નારદ લોકોમાં ફરતા ફરતા સનાતન એવા નારાયણ ઋષિનાં દર્શન કરવા એમના આશ્રમમાં ગયા.

यो वै भारतवर्षेऽस्मिन्देसाय स्वस्तये नृणां ।

धर्मज्ञानशमोपेतमाकल्पाद्वास्त્યતस्तपः ॥ ૬ ॥

જે નારાયણ ઋષિ મનુષ્યોના ક્ષેમ માટે તથા કલ્યાણ માટે કંટપના આગંધથીજ ધર્મ જ્ઞાન અને શમ સાથેના તપમાં વિરાજમાન થએલા છે.

तत्रोपविष्टं ऋषिभिः कल्पादमामयासिभिः ।

परीतं प्रणतोऽपृच्छद्विदमेव कुरुब्रह्म ॥ ૭ ॥

હાં કલ્પાપ ગામમાં વસતા ઋષિઓવડે ધેરકાને એટલા તે નારાયણ ઋષિને હે કુરુબ્રહ્મ પુત્ર! નારદે પ્રશ્નતિપૂર્વક તમે મને જે પૂછેલું છે તેજ આ પૂછુ.

तस्मैद्यवोचद् भगवानृषीणां श्रुण्वतामिह ।

यो ब्रह्मवादः पूर्वेषां जनलोकनिवासिनाम् ॥ ૮ ॥

તે સધળા ઋષિઓ સાંભળે એ રીતે ભગવાન નારાયણ ઋષિએ નારદને હું તમને જે હમણાં કહું છું તે આ કહું કે જે જનલોકમાં નિવાસ કરી રહેનારા પૂર્વ પુરુષોના અઘવાદરે જંગલમાં પ્રસિદ્ધ છે. ૮

(આશુ)

મદાલસા

[અનુવાદક:—મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ—વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતાંકના પૃષ્ઠ ૩૦૧ થી)

આગમ્ય સ્વપુરં સોઽથ પિત્રોઃ સર્વમશ્યતઃ ।

કથયમાસ તન્વંગી યથા પ્રાપ્તા પુનર્મૃતા ॥

પોતાના પુરમાં આવીને શબ્દપુત્ર કુવલયાશ્વે મરેલી મદાલસા પોતાને પાછી શી રીતે મલી તે સધળું કાંઈ બાકી ન રહે એમ પોતાના માતાપિતાને કહી સંભળાવ્યું.

નનામ સાપિ ચરણૌ શ્વશ્રૂશ્વશુરયોઃ શુભા ।

સ્વજનં ચ યથા પૂર્વે વેદનાશ્લષ્ણાદિભિઃ ॥

પૂજયામાસ તન્વંગી યથાન્વાયં યથાવયઃ ॥

મદાલસાએ પણ સામુસસરાના ચરણોમાં નમન કર્યું અને બીજાં સ્વજનોને પણ તેમના વય અને બીજી યોગ્યતાને અનુસરીને જેને જે રીતે મળતી તેને તે રીતે વંદન આલિંગન આદિ-વડે સર્વેને સારું લગાડી મળી.

તતો મહોત્સવો જજ્ઞે પૌરાણાં તત્ર ચૈ પુરે ॥

પુરમાં પુરજનોને મોટા ઉત્સવ પેદા થયો.

ઋતધ્વજશ્ચ સુચિરં તથા રેમે સુમધ્યયા ।

નિર્જરેષુ ચ શૈલાનાં નિમ્નગાણુલિનેષુ ચ ।

કાનનેષુ ચ રમ્યેષુ વનેષ્વપવનેષુ ચ ॥

ઋતધ્વજે પણ દીર્ઘધ્રુવ સુધી તે સુંદર મદાલસા સાથે પર્વતોના ઝરાઓમાં, નદીઓના તટપર સુંદર કાનનોમાં તે વનો તથા ઉપવનોમાં રમણ કર્યું.

પુણ્યક્ષયં વાંછમાના સાપિ કામોપમોગતઃ ।

સહ તેનાતિક્રાન્તાસુ રેમે રમ્યાસુ ધૂમિષુ ॥

મદાલસાએ પણ ઉપભોગવડે પુણ્યના ક્ષયની ઇચ્છા કરીને ઘણી દૂરની રમણ કરવા જેવી ભૂમિઓમાં તે કુવલયાશ્વની સાથે રમણ કર્યું.

તતઃ કાલેન મહતા શત્રુજિત્સ નરાધિપઃ ।

સમ્યક્ પ્રશસ્ય વસુધાં કાલધર્મસુપેયિવાન ॥

તે પછી ઘણે કાળે તે શત્રુજિત રાજા વસુધાનું યથાવત રાજ્ય કરીને કાળધર્મને પામ્યા એટલે મરણ પામ્યા.

તતઃ પૌરા મહાત્માનં પુત્રં તસ્ય ઋતુધ્વજં ।

અભ્યર્પિચન્ત રાજાનમુદારાચારચેદિતમ્ ॥

તે પછી પુરજનોએ શત્રુજિતના મહાત્મા પુત્ર ઉદાર આચાર તથા ઉચ્ચ પરાક્રમોવાળા ઋતુધ્વજનો રાજા તરીકે અભિષેક કર્યો.

સમ્યક્ પાલયતસ્તસ્ય પ્રજાઃ પુત્રાનિવૌરસાન ॥

મદાલસાયાઃ સંજજ્ઞે પુત્રઃ પ્રથમજસ્તતઃ ॥

તે પછી સગા પુત્રોનું પિતા પાલન કરે તેમ બ્રહ્મજ્ઞોનું પાલન કરતા તે ઋતધ્વજને મદાલસાથી પહેલે બાજેજ દીકરો સાંપડો.

તસ્ય ચક્રે પિતા નામ વિક્રાન્ત ઇતિ ધોમતઃ ।

તુતુપુસ્તેન વૈ મૃત્યા જહાસ ચ મદાલસા ॥

તે શુદ્ધિમાન પુત્રનું નામ પિતા ઋતધ્વજે 'વિક્રાન્ત' એવું પાડયું. તે નામવડે સેવકો બધા રાજ થયા પણ મદાલસા હસવા લાગી.

સા વૈ મદાલસા પુત્રં ચાલમુત્તાનશાયિનં ।

ઉદ્ઘાપનછલેનાહ રુદમાનમવિસ્વરમ્ ॥

તે મદાલસા તો હજી મતો સ્થાને રેતા પોતાના તે પુત્રને એટલે હજી ધંધોજ બાળક હતો. સાંજ તેને રેતો છાનો રાખવાના નિમિત્તથી છાનું છાનું કહેવા લાગી.

શુદ્ધોઽસિ રે તાત ન તેઽસ્તિ નામ ।

કુર્તં ચ તે કલ્પનયાઽધુનૈષ ।

પંચાત્મકં દેહમિદં ન તેઽસ્તિ

નૈવાસ્ય ત્વં રોદિપિ કસ્ય હેતોઃ ॥

હે તાત ! તું તો શુદ્ધ સ્વરૂપ છો એટલે દેહઆદિવડે મળના મિશ્રરૂપવાળો તું ખરેખર નથી. ખરેખર તો મળથી અમિશ્ર એવા શુદ્ધ ચૈતન્યસ્વરૂપ છો.

તને ક્રોધ નામ પણ થાય યાં એમ નથી એટલે ક્રોધ નામ તારું ખરેખરું નામ નથી.

જે નામ તારું કરે છે તે તો કલ્પનાવડે તારું નામ હમણાંજ પાડયું છે. પાંચ ભૂતોનાં બનેલો આ દેહ પણ ખરેખર તારો નથી. તેમ તે દેહનો સ્વામી દેહી પણ તું નથી તો પછી તું રહે છે તેમાં શું કારણ છે ?

ન વા મવાન્ રોદિતિ વૈ સ્વજન્મા

શબ્દોઽયમાસાચ મહોસમૃદ્ધં ।

વિકલ્પ્યમાનો વિવિધૈર્ગુણર્થે-

ગુણાચ ભૈતાઃ સકલેન્દ્રિયેષુ ॥

અથવા પૃથીતત્વના સમૂહભૂત આ દેહને પામીને દેહના જન્મવડે તારો જન્મ થયો એમ માનીને તો તું રેતો નથી ?

આ દેહ તો મૃતક છે. શુભ્રાના વિવિધ પદાર્થોવડે તે કલ્પાયો છે અને સઘળી ઈન્દ્રિયોમાં પણ શુભ્રા અને શુભ્રાના કાર્યભૂત ભૂતોવિના બીજું કંઈ નથી.

માટે દેહના જન્મવડે તારો જન્મ થયાનું માનીને રોવાનું પણ તારે ખરું ક્રોધ કારણ નથી.

મૃતાનિ મૃતૈઃ પરિદુર્વલાનિ

વૃદ્ધિ સમાયાન્તિ યથેહ પુંસઃ ।

અન્નામ્બુપાનાદિમિરેવ કસ્ય

ન તેઽસ્તિ વૃદ્ધિર્ન તેઽસ્તિહાનિઃ ॥

અર્થતઃ ક્ષીણ થયેલાં ભૂતોમાં બીજાં ભૂતો ભેગવવાથી તે ક્ષીણ થયેલાં ભૂતો વૃદ્ધિ પામે છે તેમ અહિં પુરુષને પણ અન આવાથી તથા જળ પીવાથી પુરુષ વૃદ્ધિ પામે છે એમ દેખાય છે પણ ખરી રીતે જોતાં એ વૃદ્ધિ કાની છે ? ભૂતોના કાર્યભૂત દેહની જ છે, કેવળ ચૈતન્ય-સ્વરૂપ એવા તારે તો કદી ક્રોધ નિમિત્તથી વૃદ્ધિ પણ નથી તેમ ક્રોધ નિમિત્તથી તારે ક્ષીણતા પણ નથી.

ત્વં કંચુકે શોર્યમાણે નિજેઽસ્મિન્
સ્તસ્મિન્ સ્વદેહે મૃદતાં મા વ્રજેથાઃ ।

શુભાશુભૈઃ કર્મભિર્દેહમેતન્
મદાદિમૃદૈઃ કંચુકસ્તે પિનદ્ધઃ ॥

આ તારો દેહ જે એક રીતે તારી કાંચળી જેવો છે તે વિખરાવાને પાત્ર છે એવા
એ તારા દેહમાં પોતાપણું કરવાની મૃદતાને તું કરીશમાં.

કામક્રોધ આદિની મૃદતાને વશ વર્તીને કરેલાં શુભ તથા અશુભ કર્મોવડે આ તારો દેહ
પુષ્ટ થયેલો છે.

એટલે દેહવડે શુભ તંથા અશુભ કર્મોના ફળભૂત સુખ તથા દુઃખનો ભોગ કરવા માટેજ
આ તારો દેહ પુષ્ટ થયેલો છે.

એ ભોગવાઈ રહેથી તે પાછો ક્ષીણ થઈ જશે.

તેના પુષ્ટ થવાથી કે ક્ષીણ થવાથી તું પોતે પુષ્ટ થયેલો કે ક્ષીણ થયેલો તને જાણીશમાં.

તાતેતિ કિંચિત્તંનયેતિ કિંચિ-

દમ્ભેતિ કિંચિદ્ દયિતેતિ કિંચિત્ ।

મમેતિ કિંચિન્ન મમેતિ કિંચિદ્ ભૌતં સંયં યદુઘા માઽલભેથઃ ॥

આ દેહ છે તે ભૂતોનો એક સંધાનભૂત છે તેને માટે કવચિત્ હે તાત ! એવું કંઈ કવચિત્
હે પુત્ર ! એવું કંઈ, કવચિત્ હે અંખ ! એવું કંઈ, કવચિત્ હે બહાલી ! એવું કંઈ, કવચિત્ મારો
એવું કંઈ, કવચિત્ મારો નહિ, એવું કંઈ, એમ અનેક પ્રકારનો લપલપાટ કરમાં.

દુઃખાનિ દુઃખોપગમાય ભોગાન્

સુખાય જાનાતિ વિમૃદ્ધચેતાઃ ।

તાન્યેવ દુઃખાનિ પુનઃ સુખાનિ

જાનાતિ વિદ્વા નવિમૃદ્ધચેતાઃ ॥

અવિવેક વડે જેનું ચિત્ત અત્યંત મૂઢ છે તે તો દુઃખોને દુઃખી થવા માટેજ આવેલાં
જાણે છે અને ભોગોને સુખ માટે સાંપડેલા જાણે છે. વિવેકવડે જેનું ચિત્ત જાગૃત છે તે તો
ઉલટું દુઃખોને પાણું સુખ ઉપજાવવા માટેજ આવેલાં જાણે છે અને સુખોને પાણું દુઃખ ઉપ-
જાવવા માટેજ સાંપડેલા જાણે છે.

દ્વાસોઽસ્થિસંદર્શનમક્ષિયુગ્મ

-મત્યુજ્જ્વલં યત્કલુપં વસાયાઃ ।

કુચાદિ પીનં પિશિતં ઘનં તત્

સ્થાનં રતેઃ કિં નરકો ન યોષિત્ ॥

સ્ત્રીનાં દાંતો દેખાડવા રૂપ હસવું, અતિ ઉર્જિત એ આંખો, ચરખીની જમાવટ રૂપ કંઠણ
કુચને અત્યંત મસળવું આ બધાં કારણોથી સ્ત્રીને મૂઢ માણસ રતિનું સ્થાન જાણે છે, ખરી રીતે
વિચારતાં સ્ત્રી નરકરૂપ નથી ?

યાનં ક્ષિતૌ યાનગતશ્ચ દેહો-

દેહેઽપિ ચાન્યઃ પુરુષો નિવિષ્ટઃ ।

મમત્વમુર્ચ્યાં ન તથા યથા સ્વે

દેહેઽતિમાત્રં ચ વિમૃદ્ધતૈષા ॥

પૃથ્વી ઉપર વાહન હોય છે વાહનમાં રેલ બેઠેલો હોય છે અને રેલમાં વળી ધીન્ને કાઈ એટલે પુરપ બેઠેલો હોય છે આમ પ્રત્યેકે અને સર્વ રેલીઓ માટે સમાન છતાં પોતાના રેલમાં પ્રત્યેકને જેવી અત્યંત મમતા હોય છે તેવી મમતા પૃથ્વીને વિષેના અન્ય કાઈ રેલમાં હોતી નથી એ અવિવેકને લીધે છે.

ત્યજ ધર્મમધર્મં ચ ડમે સત્યાનૃતે ત્યજ ।

ડમે સત્યાનૃતે ત્યક્ત્વા યેન ત્યજસિ તત્યજ ॥

ધર્મને છોડ એટલે રેલવડે પુણ્યકર્મો કરવાના વિચારને છોડી દે એવી રીતે અધર્મને છોડ એટલે રેલવડે પાપકર્મો કરવાં પણ છોડી દે. સાચુ અને ખોટું છોડી દે, કારણ કે આ જગતમાં સાચું મનાતું પણ મૂળે સાચુ હોતું નથી તો ખોટું મનાતું તો સાચું ક્યારીજ હોય ? તેથી સાચા તથા ખોટાને માટેનો આગ્રહ છોડી દે.

એમ સાચા તથા ખોટાને માટેનો આગ્રહ છોડી દધને જેવડે એ આગ્રહ છોડાય છે તે મન વા શુદ્ધિને પણ છોડી દે. (આશુ.)

વાઙ્મનોને માટે

[લેખક:—શ્રી ૦ દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

[૪]

બ્રહ્મ, માયા, ઈશ્વર;

હવ જગત.

બ્રહ્મ સાચું છે

માયા ખોટી છે.

બ્રહ્મ બધેય છે.

માયા બધેય નથી.

ઈશ્વર એક છે.

હવ અનેક છે.

ઈશ્વર મોટા છે.

હવ નાનો છે.

ઈશ્વર સઘળું જાણે છે

હવ-શાઈ જાણે છે

ઈશ્વર સર્વશક્તિમાન છે

હવ અલ્પશક્તિવાળો છે.

હવ જગતમાં રહે છે

જગતમાં જડ પણ રહે છે.

જડ એટલે હવ વગરના.

પાણી, છાણા, ધૂળ, કાંકરા વગેરે જડ છે.

માયાને લીધે જગત છે.

માયામાં સુખ નથી એટલે જગતમાં પણ સુખ નથી.

ઈશ્વરના ભજનમાં સુખ છે.

હવતું સાચું સ્વરૂપ બ્રહ્મ છે.

બ્રહ્મ સુખસ્વરૂપ છે.
આપણે બધા છવ છીએ.
ધર્મરતે ભજીએ ને બ્રહ્મને અનુભવીએ તો સદા સુખી થઈએ.

—:૦:—

“ પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથમગવાનનાં ચિત્રજી ને પાદુકાજી સાથે
દક્ષિણહિંદનો યાત્રા ” નું

અનુસંધાન

[લેખક:—શ્રી૦ દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર.]

(અનુસંધાન ગયા વર્ષના પૃષ્ઠ ૩૦૫ થી)

અમારી મોટરબસ લગભગ સવારના ૬. ૯-૪૫ મિ. એ નાનગેતરી ગામે આવી પહોંચી. તિનેવક્ષીથી નાનગેતરી અંદાર (૧૮) માઈલ થાય. મોટરબસનું લાકું છતાંના બેઠું હતું. આ તરફ રેલ્વે ન હોવાથી મોટરબસ ચાલે છે.

નાનગેતરી નાનું એવું ગામ છે અને અહીંજ તોતાદ્રી ભગવાનનું સ્થાન છે. આ તોતાદ્રી ભગવાનનું સ્થાન રામાનુજ સંપ્રદાયનું મુખ્ય કેન્દ્ર ગણાય છે. શ્રીરામાનુજન્યાર્યે આ રામાનુજ સંપ્રદાય ચલાવ્યો છે. શ્રીમદ્ આદ્યશંકરાચાર્ય પછી આ શ્રીરામાનુજન્યાર્યે દક્ષિણભારતમાં એક અવતારી મહાપુરુષ ને સમર્થ આચાર્ય યર્થ ગયા. શ્રીરામાનુજ સંપ્રદાયનો સિદ્ધાંત વિશિષ્ટાદ્વૈત છે અને વ્યાસભગવાનના બ્રહ્મસૂત્રો ઉપર શ્રીરામાનુજન્યાર્યે શ્રીભાષ્ય રચીને એ સિદ્ધાંત તારવ્યો છે. વિશિષ્ટાદ્વૈત એટલે માયા ને જીવના વિશેષણવાળું અદ્વૈત. આ શ્રીરામાનુજ સંપ્રદાયમાં ધર્મશ્રદ્ધા, માયા ને જીવ એ ત્રણેયને અનાદિ અતંત માનવામાં આવે છે અને ધર્મશ્રદ્ધા ને જીવના નિર્યંતા માનવામાં આવે છે. આ સંપ્રદાય ભક્તિપ્રધાન સંપ્રદાય છે એટલે ભગવાનની ભક્તિ કરનારો ભક્ત ભગવાનના ધામને પામે છે. આ શ્રીરામાનુજ સંપ્રદાય થોડેકણે અંશે આખા ભારતવર્ષમાં પ્રસરેલો છે, છતાં દક્ષિણભારતમાં તેનું વિશેષપણ છે. આ સંપ્રદાયનાં મંદિરો ભવ્ય ને શિલ્પકળાના નમુનારૂપ છે. એ મંદિરોની સમૃદ્ધિ ને પૂજનો કાઠ જેવા જેવા છે. વૈષ્ણવ સંપ્રદાયોમાં આ સંપ્રદાયનો સમાવેશ થાય છે. દક્ષિણના આર્યગર આજીણો ભાગવત-સિદ્ધાંત-વૈષ્ણવ સંપ્રદાયને અનુસરનારા છે અને અરયર આજીણો સ્માર્તસિદ્ધાંત-શૈવસંપ્રદાયને અનુસરનારા છે.

મોટરસ્ટેન્ડ આગળ મોટરબસમાંથી ઊતરીને હું એક મોર્ગદર્શક સાથે રામાનુજકોટમાં આવ્યો અને ત્યાં એક ધર્મશાળામાં ઊતરો કર્યો. આ ધર્મશાળા મદ્રાસના એક “ એટી ” એટલે શેઠ-શાહુકારે બંધાવી છે. ત્યાં મને પ્રભુદયાથી તુરતજ એક આજીણ ગોર મળી ગયા એટલે મને વિશેષ સરળતા થઈ; કારણ કે આ ગોરમારાજ લાંગરું તૂટું પણ હિંદી જાણતા હતા અને યાત્રાળુ પૂરતો વાર્તા-વ્યવહાર નહાવી જાણતા હતા. દક્ષિણ હિંદમાં મજુર પણ અંગ્રેજી ભાષા જાણે છે અને એથી અંગ્રેજી ભાષા જાણનારને એ તરફ વ્યવહારમાં અતુકલતા રહે છે એવી જ આપણામાં સામાન્ય માન્યતા છે તે ચથાર્ય નથી એમ મને તો અમારી અને મારી એકલાની દક્ષિણ ભારતની સેવાયાત્રામાં ખૂબ અનુભવ થયેલો છે. મારો સામાન એ ગોરદ્વારા ધર્મશાળાની દેખરેખ રાખનારને સોંપીને હું એ ગોરમારાજ સાથે પુષ્કરણી તળાવપર આવ્યો. આ તળાવ વિશાળ છે અને તેમાં સમુદ્રની જેમ મોઝ આવ્યા કરે છે. આ તળાવનું પાણી

લાલ માટીથી મળેલું રાળું છે. તોતાદ્રી લગવાનુંની મૂર્તિ આ તળાવમાંથી નીકળી છે એમ કહે છે. આ તળાવપર ઘાટ બાંધેલા છે એટલે લોકોને સ્નાન કરવાની સગવડ પડે છે. હું સ્નાન માટે તળાવપર આવ્યો ત્યારે ત્યાં ઘણા લોકો સ્નાન કરતા હતા, પરંતુ એ તરફના લોકોની સ્નાનપદ્ધતિ ને શૌચાચાર આપણને જરા મર્યાદાગ્રહારનાં લાગે ખરાં. મેં પણ આ પવિત્ર પુષ્કરણી તળાવમાં સકલપૂર્વક સ્નાન કર્યું, સંધ્યા કરી, તર્પણ કર્યું અને સ્નેહી સંબંધીઓને સંભાર્યાં. પછી મંદિરમાં ગયો અને ત્યાં તોતાદ્રી લગવાનુંનાં દર્શન કર્યાં ને યથાશક્તિ બેઠ ધરી. એ વખતે એ સ્થાનના આચાર્ય ત્યાં મંદિરમાં એકગ્રીજા વિશાલ મંડપમાં બિરાજતા હતા અને ત્યાં સાંપ્રદાયિક પૂજાવિધિ ચાલી રહી હતો તેના દર્શનનો લાભ પણ મને મળ્યો. અહીં તોતાદ્રી લગવાનું તેલનું અભયંજ સ્નાન કરાવવામાં આવે છે અને એ તેલને એક કૂવા જેવા કુંડમાં એકેકું કરવામાં આવે છે. આ પ્રણી પ્રસાદીરૂપ તેલના મર્દનથી શુભર્ષા, ખૂબશી ને ડાઠ મટી જાય છે. જે કૂવા જેવા કુંડમાં તેલ ભેળું થાય છે તે કૂવા જેવા કુંડની ભૂમિમાં ગંધક હોય એમ અનુમાન થાય છે.

એ તરફનો ખોરાક મુખ્યત્વે લાતળો હોવાથી અને હું એકલો હોવાથી મારે ઘણું ખરું દૂધ, કાફી ને ફળ ઉપર ચલાવવું પડતું. મારો આ એકેલાનો પ્રવાસ બહુ શીઘ્રતાથી થયેલો ગણાય. કારણ કે, તીર્થસ્થાનમાં સ્નાન દર્શન કર્યા પછી અને જોવાનું નોંધ લીધા પછી અને શક્ય હોય ત્યાં શ્રીનાથપ્રભુસંબંધી વાતોદ્ધાર ને રિપોર્ટ-વર્તાતદ્ધારા પ્રચારનું સેવાકર્મ કર્યા પછી હું લાગ્યેજ રોકાતો. વર્તમાનમાં રેલવેસ્ટેશન, મોટરો, મોટરબસો આદિ પ્રવાસ કરવા મટેનાં સાધનો એટલાં બધાં વધી પડ્યાં છે અને રોજ એટલી બધીવાર નિયમિતપણે મળ્યા કરે છે કે શરીરની શક્તિ ને દ્રવ્યનું સાધન હોય તો પ્રવાસ શીઘ્રતાથી કરી શકાય છે.

મારે આગળ જવા માટે સવારના ૧૧ ક. ૩૦ મિ. એ ઉપડતી મોટર બસને પકડવાની હોવાથી આ નાનગેનેરી-તોતાદ્રીમાં રોકાવા માટે મારી પાસે ફક્ત પોણા બે કલાક હતા. એટલે તે સમય દરમિયાન સ્નાનદર્શનાદિ ને સેવા કર્યે પતાવીને અને સંતોષી એવા ગોર મારાજ (દ્રાવીડ બ્રાહ્મણ)ને દસિણા આપીને હું મોટરસ્ટેન્ડ પર આવ્યો.

યાત્રાસ્થાનોમાં માર્ગદર્શક તરીકે ગોરમારાજનેની સારી એવી કિંમત છે. ગોરમારાજને લીધે આપણને યાત્રા-વ્યવહારમાં ઘણી સરળતા થઇ પડે છે.

હું મોટર સ્ટેન્ડ પર આવ્યો ત્યારે ત્યાં મોટરબસ તૈયાર હતી એટલે હું તેમાં બેસી ગયો.

[ચાલુ]

ચલતી ચિત્તાની આત્મકથા

[લેખક:—શ્રી ૦ હયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

“શાંતિ:..... શાંતિ:..... શાંતિ:.....”

આ અગ્રાજ્ય એવા આંતર ઉદ્ગારો એક જગતી ચિતામાંથી બહાર રહ્યા હતા... એ ચિતા મંઠવાહિનીના એક શાંત તટપર જળી રહી હતી...ગ્રીષ્મઋતુનો સર્થ અસ્ત પામી ગયો હતો...સંભ્રાણની સ્વાભાવિક શાંતિ પ્રસરી રહી હતી...એટલે સ્મશાનયાત્રિકામાંના જે અભ્યાસી હતા તેમનાં આંતરજીવ સ્વાભાવિક રીતેજ શાંત ને એકાગ્ર થવા લાગ્યાં...અને એ જગતી ચિતામાંથી બહાર ઉપરોક્ત ને અપરોક્ત અગ્રાજ્ય એવા ઉદ્ગારો અગમ્યરીતે એ આંતરજીવોપર અદ્ભુત લાગ્યા:—

“આનંદાશ્રમ”

(સવૈયા)

ધન્ય ભાગ્ય ભારત ભૂમિનાં, જ્યાં પ્રગટ્યા શ્રીનાથ હરિ.
જન હિત કારણ વિચર્યા પોતે, નાથ જહાં નર દેહ ધરી,
હિમગિરિ દેહાસ શંગથી, જે શિવશંકર રૂપ ધરી,
સૌરાષ્ટ્ર ગિરિ દૈવત છાંયે “આનંદાશ્રમ” પ્રગટ કરી. ૧

એ આનંદાશ્રમના ઝોળે, સાંખ્ય, યોગ વિસ્તાર કરી,
શ્રુતિઅથા વિસ્તાર્યા જેણે, જનહિત કારણ હૃદય ધરી;
કર્મ યોગ ન ભક્તિમાર્ગનાં, તત્ત્વજ્ઞાન સુદૃઢ કરી,
સૌરાષ્ટ્ર ગિરિ દૈવત છાંયે, “આનંદાશ્રમ” પ્રગટ કરી. ૨

નાથ પ્રભુ નર દેહ સ્વરૂપે, દ્રશ્યમાન જગ મધ્ય હતા,
ત્રિવિધ તાપથી તપતા જનને, સુખશાંતિ અર્પણ કરતા;
વચનામૃતથી અમિત દ્રષ્ટિથી, ભક્તતાણા સંતાપ હરી,
સૌરાષ્ટ્ર ગિરિ દૈવત છાંયે, “આનંદાશ્રમ” પ્રગટ કરી. ૩

આ અવનીથી નાથ પ્રભુનો દ્રશ્ય દેહ અદ્રશ્ય થતાં,
જ્ઞાન ગંગના શીતળજરણાં, શુષ્ક થઈ ક્ષુભિત થતાં;
મહાભાગ એ મહા જ્ઞાનીએ, દિવ્ય દેહ સ્વરૂપ ધરી,
જ્ઞાન ગંગ પ્રગટાવી જેણે “આનંદાશ્રમ” પ્રગટ કરી. ૪

છત્રમુક્ત એ મહા સંતના યોધામૃતનું પાન કરી,
નાથ કૃપાના અદ્ભુત પાત્રે પૂર્ણ કૃપા જ્યાં સફળ કરી;
એવા ભક્તતાણા હૃદયે ત્યાં, દ્રવિત થયાં પ્રેમાશ્રુ ભરી,
જ્ઞાન ગંગ પ્રગટાવી તેણે “આનંદાશ્રમ” પ્રગટ કરી. ૫

ગદ્ય, પદ્ય પરમારથવાદી, વચનામૃતનો જે ઉપદેશ,
નાથસ્વયં જાણે વહતાતા, જે ઉપદેશ અમિત હૃમેશ;
એ ઉત્સાહે જ્ઞાન તણી ગંગા જમનાને વહેતી કરી,
જ્ઞાન ગંગ પ્રગટાવી તેણે “આનંદાશ્રમ” પ્રગટ કરી. ૬

નાથતણે આ “આનંદાશ્રમ” અખિલ વિદ્યેમાં વ્યાસ થયો,
અવિચળ આનંદાશ્રમ એવો માસિક રૂપે પ્રગટ થયો;
તંત્રીપદ “મહારાણીદાસ”નું જ્ઞાન શ્રુતિ સાક્ષાત કરી,
જ્ઞાન ગંગ પ્રગટાવી તેણે “આનંદાશ્રમ” પ્રગટ કરી. ૭

આનંદાશ્રમને વિસ્તાર્યે, વર્ષ અષ્ટમું પૂર્ણ થયું,
નિર્વિકારી એ નવમ અંકથી વર્ષ નુતન આરંભ થયું
તેમ નિરંતર નિર્વિકારથી, નિગમ અગમ ઉપદેશ કરી,
જ્ઞાન ગંગ તહુવાડા નિત્યે, “આનંદાશ્રમ” પ્રગટ કરી. ૮

લિ. દાસાનુદાસ.

કાનજી પુરુષોત્તમ દવે. વંથલી-સોરઠ.

શ્રીઆનંદાશ્રમ—સમાચાર

[ચૈત્ર-વૈશાખ]

શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમમાં શ્રીમહારુદ્રયજ્ઞ:—

વૈશાખ વદિ ૬ સોમવાર—વૈશાખ વદિ ૧૦ શુક્રવાર.

યજ્ઞમાન:—શ્રીમાન્ શેઠ વિઠ્ઠલદાસ જાડવજી, ગાંધી-મુખર્જી.

વીરપુરવાળા જલાલગતના બાણેજ દરિયાગત ચર્ધ ગયા છે તેમનાં દૌહિત્રી શ્રીમતી પાર્વતી બહેન આ યજ્ઞના યજ્ઞમાન શ્રીમાન્ શેઠ વિઠ્ઠલદાસજીનાં ધર્મપત્ની થાય, અને આ બહેને પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની દીક્ષા પણ લીધેલી છે. આ બહેનનું મૂળ વતન બીલખા છે. આ દંપતીને પૂજ્યપાદ કૃપાનાથપ્રતિ ભક્તિભાવ છે અને ધર્મકાર્યોમાં સારી એવી શ્રદ્ધા છે.

વૈશાખ વદિ ૫ ને રવિવારે પ્રાચલિતવિધિનું કાર્ય વેદોક્તરીતે આજ્ઞાઓદ્વારા થયું હતું, અને વૈ. વદિ ૬ સોમવારના શુભમુહૂર્તમાં શ્રીમહારુદ્રયજ્ઞકાર્યનો મગલ પ્રારંભ થયો હતો, અને વૈશાખ વદિ ૧૦ શુક્રવારે સાંજે ચાર વાગે શ્રીહજીકૃપાથી નિર્વિધે તેની પૂર્ણાહુતિ ચર્ધ હતી.

આ યજ્ઞનારાયણના દર્શનનો લાભ લેવામાટે બીલખાના ના. દરબારશ્રી રાવતવાળા સાહેબ પોતાના લઘુગ્રંથ શ્રીદાસીઆવાળા ને અધિકારીવર્ગસાથે બેડ આદિ રાજરસાલા સાથે ખાસ પધાર્યા હતા; અને બીજે દિવસે નામદાર દરબારશ્રી રાવતવાળાનાં રાણીસાહેબ ને કુંવરીસાહેબ પણ રાજરસાલા સાથે પધાર્યા હતાં ને યજ્ઞનારાયણની પૂજા કરી હતી. આ ઉપરાંત બીલખા ગામમાંથી શ્રીમતી સુમરીબહેન, અમુલાં બહેન, કમુબહેન આદિ રાજકુટુંબીઓ અને ગામનાં બીજાં પ્રતિષ્ઠિત બંધુબહેનો પણ દર્શનાદિનો ધાર્મિકલાભ લેવા આવ્યાં હતાં.

જૂનાગઢથી શ્રી. શુભાવરાય બાબુ સાહેબ, શ્રી. લાલજીભાઈ, શ્રી. પોપટલાલભાઈ અને તેમના પુત્રો ને વંચલીથી શ્રી. કાનજીભાઈ સહકુટુંબ આવ્યા હતા, તથા વાંકાનેરથી શ્રી. શિવસંકર માસ્તર સહકુટુંબ આવ્યા હતા. આ ઉપરાંત બહારગામથી બીજાંઓ પણ યજ્ઞનાં દર્શનાર્થે આવ્યાં હતાં.

વૈશાખ વદિ ૧૧ શનિવારે યજ્ઞમાન શેઠતરફથી શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમવાસીઓને મિજાન ભોજન અપાયું હતું અને સાંજે શ્રીબીલખા ગામની આજ્ઞાસાધુની મોર્ચાશી પણ આશ્રમમાંજ કરવામાં આવી હતી.

શ્રીદક્ષિણાર્તિનાથમંદિર સામેજ ચોકમાં યજ્ઞમંડપ રચવામાં આવ્યો હતો, ને તેમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં ચિત્રજીને પણ પધરાવવામાં આવ્યાં હતાં, અને યજ્ઞની પૂર્ણાહુતિ થયાબાદ શ્રીબીલખાગામમાં પોતાને લાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના ચિત્રજીને ધામધૂમથી યજ્ઞમાન શેઠે પધરાવ્યાં હતાં ને તેનું વિધિવત્ પૂજન કર્યું હતું.

યજ્ઞના દિવસો દરમ્યાન પૂજ્યપાદ કૃપાનાથને યજ્ઞમાન શેઠતરફથી નિલ યાજ્ઞ ધરાવવામાં આવ્યા હતા.

યજ્ઞોપવીત ધારણ ને દીક્ષા:—

વૈશાખવદિ ૫ રવિવારે શ્રીઆનંદાશ્રમના દરેકી મહાશય ને માનનીય મંત્રીજી શ્રી. પોપટલાલ-ભાઈના પુત્રો ચિ. ભાનુલાલ તથા ચિ. ઈશ્વરલાલને વેદોક્તવિધિપૂર્વક યજ્ઞોપવીતસંસ્કાર કરાવવામાં આવ્યા હતા, અને તે પછી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં પાદુકાજસમક્ષ તે બંનેએ વિધિપૂર્વક દીક્ષા લીધી હતી. આ દિવસે તેમનાતરફથી સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓને મિજાનભોજન અપવામાં આવ્યું હતું.

પરમશુચિ સાક્ષિપદે, સુસ્થિર રહો સદાય;
 સર્વ દશ્યને અહ્મથી, લિખત ન બુઝો જરાય. ૪૨૭
 મિથ્યાના ચિંતન વડે, થાય શાંતિના નાશ;
 માટે મિથ્યા ભૂલીને, સમરો શ્રીઅપિનાશ. ૪૨૮
 અખંડાનંદ સ્વરૂપમાં, કરવો નિશાદિન વાસ;
 સ્થુત કરી થાવું નહિ, જગથી રહી ઉઠાસ. ૪૨૯
 દુઃખદ વિષયના લાભથી, જે જીવને સુખ થાય;
 તે સુખરૂપ અહ્મલાનથી, કેમ ન સુખી થયાય. ૪૩૦
 રાગદ્વેષના વિષયને, કરી. અહ્મમાં લીન;
 અખંડ એક અહ્મ જેઠને, થાવું પરમ પ્રવીણ. ૪૩૧
 કામ ક્રોધ લોભાગ્નિની, માટી ઝરી ઝાળ;
 તેથી અચ્ચતા સુગંજન, રાખી ઘણી સંભાળ. ૪૩૨
 સૂક્ષ્મવાસના બાળીને, કરો ચિંતને લીન;
 બાધ કરી પ્રકૃતિતણા, લેશ રહો નહિ દીન. ૪૩૩
 અખંડાનંદ અસંગ હું, અક્રિય રહિત વિકાર;
 એમ અહંને શુદ્ધ કરી, પામો દુઃખનો પાર. ૪૩૪
 ચિદાકાશરૂપે થઈ, રેવું દશમે દ્વાર;
 બાધ કરી સૌ દશ્યનો, જેવું અહ્મ અપાર. ૪૩૫
 જે છ તે જોયે નહિ, જે નહિ તેને જોય;
 એ અપરાધે અજા જન, સાચા સુખને ખોય. ૪૩૬
 નિજ મનવાણી નયનને, પાવન કરવા. કાજ;
 શુચિતમ ચિતમાં જેઠવાં, ત્યજ મલિન દશ્યસાજ. ૪૩૭
 મિથ્યા આ સંસારને, હે મન! સદા વિસાર;
 સદૃષ્ય પંરઅહ્મને, હે મન! સદા સંભાર. ૪૩૮
 નામ રૂપ ને કર્મનો, નહિ ચિદમાં સદ્ભાવ;
 મિથ્યા ત્રણ શરીરનો, છે ત્યાં સદા અભાવ. ૪૩૯
 અહંકારને ત્યાગવો, રાખી આત્મ વિચાર;
 સુપ્રસન્ન મન રાખવું, રાખી શાંતિ અપાર. ૪૪૦

પરચુરણ મેટ

આ માસમાં પૂજ્યપાદશ્રીના દર્શનાર્થે આવેલાં નીચેનાં લાવિકાતરફથી તથા મનિઓડર-
 દ્વારા નીચે પ્રમાણે પરચુરણ મેટ આવેલી છે:—

૩૧. આ. પા.

૯-૧૦-૦ શ્રી. કેવળચંદ કાનજી પારખ-ગોંડલ

૧-૦-૦ શ્રી. ગુલાબરાય વજેશંકર વૈષ્ણવ-
 અમરેલી

- ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર નરસીલાલ-રતલામ
 ૧-૦-૦ ,, સોમનાથ ત્રિકમલાલ-અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ ,, માર્કેડરાય જેસુખલાલ-જૂનાગઢ
 શ્રી ખીલખા-આનંદાશ્રમમાં શ્રીમત્જગદ્-
 ગુરુ શ્રીશંકરાચાર્ય જયંતી નિમિત્તે શ્રીમદ્ગુરુ-
 દેવનું પૂજન થતાં બેટ નીચે પ્રમાણે આવી છે:
 ૧-૦-૦ શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી-જૂનાગઢ
 ૦-૪-૦ ધ. ઘડાપ્રકાશજી આનંદાશ્રમ
 ૦-૪-૩ શ્રી. અંબાશંકર નાનજી જોશી ,,
 ૦-૪-૦ ચિ. નારાયણ રમણિકલાલ-રાજકોટ
 ૦-૨-૦ શ્રી. લાનુલાલ પોપટલાલ-જૂનાગઢ
 ૦-૪-૩ શ્રીમતી મણિબેન વલ્લભરામ-ખીલખા
 ૦-૫-૩ ,, બેન પ્રાણુકુંવર ચક્રબોધ
 ૦-૫-૩ ,, બેન મહાલક્ષ્મી નરેશરામ જોશી
 ૦-૪-૦ શ્રી. દિલસુખરાય કાનજી-વંધવી
 ૨-૦-૦ ,, લાનુલાલ પોપટલાલ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, ઈશ્વરલાલ પોપટલાલ ,,
 ૧-૦-૦ ,, ચિમનલાલ નરોત્તમદાસ ,,
 ૧-૦-૦ ,, સુમતિલાલ નરોત્તમદાસ ,,
 ૦-૪-૦ ,, શ્રીજીભાઈ લાલજી-ધોરાજી
 ૧-૪-૦ ,, નાયાલાલ તુલસી ભાટ-લોધુમ
 ૦-૨-૦ ,, કેશવલાલ કંડ્યાણુજી-કુતિયાણા
 ૧-૪-૦ ,, લાલચંદ્ર નાચારાલ સીંગમ
 ૦-૧૨-૦ ,, ,, અખંડદીપકના
 ૦-૬-૦ ,, ,, તરફથી ત્રણ રુદ્રાભિષેક તથા
 શ્રીદક્ષિણામૂર્તિના પાંચ વગરેના પૂજાપાના
 ૩-૧૨-૦ શ્રી. ગિરધરલાલ વિઠ્ઠલદાસ-કુડલા
 ૦-૮-૦ ચિ. નારાયણ રમણિકલાલ-રાજકોટ
 ૦-૮-૦ શ્રીખીલખા પોપટમારનર સાહેબનાં
 ધર્મપત્ની
 ૧-૦-૦ શ્રી. લક્ષ્મીશંકર અંબાશંકર-કાસ
 ૦-૮-૦ ,, સરદારસિંહ દોલતસિંહ-કુતિયાણા
 ૦-૪-૦ બેન નર્મદા નવલસિંહ ,,
 ૩-૦-૦ શ્રી. ઝવેરીલાલ જગજીવન દેસાઈ-
 ભેરાઈ.
 ૦-૮-૦ ,, લાલજી શ્રીજીભાઈ-જૂનાગઢ
 ૧-૪-૦ ,, પોપટલાલ વાલજી-જામનગર.

- ૧-૪-૦ શ્રી પુરપોતમદાસ તુલસીદાસ-જામનગર
 ૩-૦-૦ ,, મળજસિંહજી જાલમસિંહજી ઠાકર-
 કુતિયાણા.
 ૦-૪-૦ બેન બેન ગોદાવરી દુર્લભજી-મોજદડ.
 ૦-૮-૦ શ્રી. લક્ષ્મીશંકર ધનેશ્વર-લોધુમ.
 ૧-૫-૪ પરચુરણ.
 ૦-૪-૦ બેન સતોષબાઈ-ખીલખા
 ૦-૮-૦ મુંબઈના એક લક્ષ્મણ તરફથી
 લઘુરુદ્ર તથા રુદ્રાભિષેકના પૂજાપાના
 ૦-૫-૪ બેન પાર્વતી એકિવજી-પાલીતાણા
 ૧-૦-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ-જૂનાગઢ
 ૩-૦-૦ ,, લાનુલાલ પોપટલાલ ,,
 ૩-૦-૦ ,, ઈશ્વરલાલ પોપટલાલ ,,
 ૮-૦-૦ ,, મોહનલાલ કાનજીના પુત્રને
 યજ્ઞોપવીત પ્રસંગે બંધાળા પ્રભુશ્રીનાં
 જામિજ પધરાવતાં ધર્મા તે. હા શ્રી.મૂળશંકર
 કાનજી વકીલ-ખીલખા
 ૧-૪-૦ શ્રી. શિવશંકર આત્મારામ-વાંકાનેર
 ૧-૦-૦ ,, વાસુદેવ લાલજી-જૂનાગઢ
 ૨-૦-૦ ,, ઉપેન્દ્રરાય મહારાણીદાસ દેસાઈ
 ૧-૦-૦ ,, પુરપોતમ મારણદાસ-મનાવડ
 ૨-૦-૦ ,, શુભાચંદ ગોપુલદાસ-પોરબંદર
 ૨-૧-૦ ના. દરબારશ્રી રાવતવાળા સાહેબનાં
 રાણીસાહેબ-ખીલખા
 ૧-૦-૦ શ્રી. શુભાંશય અંબાશંકર-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ ,, કાનજી પુરપોતમ દેવે-વંધવી
 ૨-૪-૩ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં જામિજ યજ્ઞ-
 મંડપમાં પધરાવતાં બેટના આઆ તે.
 ૧-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી-આનંદાશ્રમ.
 ૨-૮-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ-બેંગલોર.
 ૦-૮-૦ ,, ,, તરફથી નિલદાનના.
 ૧-૫-૦ શેઠ વિઠ્ઠલદાસ જાદવજી ગાંધી-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ ઘડાચારી શ્રીઆત્મપ્રકાશજી-મોજદડ
 ૦-૨-૦ બેન અમુલાંબાઈ કાળાવાળા-ખીલખા
 ૦-૪-૦ બેન 'સુમેઆઈ-
 ૦-૪-૦ ખત્રી જગજીવન જેઠાભાઈ-પોરબંદર
 ૦-૨-૦ શ્રી. મોનજી ગૌરીશંકર-રૂપાવરી

હવાજમની પહોંચ

આ માસમાં નીચેનાં બંધુ બહેનો તરફથી સાવિત્રનાં લવાજમો મળ્યાં છે:—

શ્રી. શિવશંકર આત્મારામ-વાંકાનેર વર્ષ ૭	શ્રી. જમિયતરામ થેલાલાઈ-ખરવાસા વર્ષ ૭-
જવેરીલાલ જગજીવન દેસાઈ-મેરાઈ „ ૮-૯	મહિલાલ મોહનલાલ-મહીસા „ ૭-
નાનજી બહેચર-ટીંગી „ ૯	વાહીલાલ રવચંદલાઈ-પીલવાઈ „ ૭-
હરમુખલાલ લીલાધર-મેરાઈ „ ૯	જગજીવન વાલજી-વાગધરા વર્ષ ૬-૭-૮
વામનલાઈ દારકાદાસ-કિના „ ૯	મણિશંકર સોમનાથ-મુંબઈ „ ૭-૮
રતના નથુલાઈ-ટીકર „ ૭-૮	પુરુષોત્તમ શામજી-મુંબઈ „ ૭-૮
શંકરલાલ નારજીજી-ભાવનગર વર્ષ ૫-૬-૭-૮	પોપટલાલ જયશંકર-હંચિપુર „ ૭-૮
પ્ર. શ્રીઆત્મપ્રકાશજી-અખરલા „ ૮	કેશવલાલ જીવરામ-નાનાસુરજી વર્ષ ૭-૮
રતનજી ઉત્તમરામ-જૂનાગઢ „ ૯	કૃષ્ણદાસ સ્વામજી હરને કરાંચી ગતો મોસિકા-
વિશ્વનાથ માધવજી-ચોરખંદર „ ૯	ના લવાજમના વર્ષ ૭ માંના રૂ. ૪-૦-૦
ભાઈશંકર કામેશ્વર-ચોરખંદર „ ૭-૮	તથા વર્ષ ૮ માંના રૂ. ૩૧-૦-૦ મળ્યા છે.
રવિશંકર લવાનીશંકર „ „ ૮-૯	શ્રી. સ્થુનાથસિંહ નથુસિંહ-એંગલોર વર્ષ ૯-૧૦
જમનાદાસ વસંતજી „ „ ૬-૭-૮	લાલચંદ્ર નાથારામ-સોળામ „ ૯
બેન અજવાળીખાઈ માવજી „ „ ૮	રામજી જગજીવન બેરી-સોમર „ ૯
શ્રી. હરિલાલ જગનલાલ-કોટલા „ ૯	(વાકીની લવાજમો આવતા અંકમાં છપાશે).

શ્રીવીજીલા-આનંદાશ્રમમાં ચિટ્તાશ્રમ બોજન આપવા સંબંધી સૂચના:—

શ્રી ખીલખા-આનંદાશ્રમમાં મિશ્રાન બોજન આપવા ઇચ્છનારે નીચેની બાબતો ખાસ લક્ષમાં લેવી જોઈએ:—

- આનંદાશ્રમમાં સર્વેને ભોજન આપવામાં આશ્રમને રસોડે જમનારા આનંદાશ્રમના પક્ષ-ચારીઓ, વિદ્યાર્થીઓ, સાધકો, મહેમાનો તથા નોકરોનો સમાવેશ થાય છે.
  - આનંદાશ્રમમાં નિવાસ કરતા કાર્યકરો અને નોકરોને તથા તેમના કુટુંબને ભોજન આપવાની ઈચ્છા રાખનારે તે પ્રમાણે સ્પષ્ટ જણાવવું જોઈએ.
  - કેવળ વિદ્યાર્થીઓને જ ભોજન આપવા ઇચ્છનારે પણ તે પ્રમાણે સ્પષ્ટ લખવું જોઈએ.
- સામાન્યરીતે એક લઘુરૂપ કરાવવાનો રૂ. ૬-૦-૦ એક ૭ અર્થ આવે છે, અને એક રૂઢાભિષેકનો બાર આના અર્થ આવે છે. થાળ અને અખંડપદમાટે પોતાની ઈચ્છાપ્રમાણે દ્રવ્ય મોકલી સકાય છે. ઉપરોક્ત કાર્યોમાટે નિશ્ચિત રકમ હોવાથી ને અગાઉથી તે રકમ મોકલવામાં આવે તો હિસાબ લખવામાં તથા સાવિત્રનાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં ને બાકીજીને તે દિવસે જ દક્ષિણા આપવામાં વધારે અવગણતા થાય.

લાસનોંધ

કરાંચી નિવાસી ગુરુબંધુ શ્રી. કૃષ્ણદાસ સ્વામજીએ કરાંચીમાં વસતા ગુરુબંધુઓ તથા અન્ય નિતાસુ બંધુઓના લાભાર્થે મુંબઈની માફક કરાંચીમાં પણ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથપ્રણીત આનંદાશ્રમનાં સર્વે પુસ્તકો પોણીકિમતે મળી શકે તેવી વ્યવસ્થા કરી છે, માટે નીચેના રચયેથી પુસ્તકોનો લાભ મળી શકશે.

શ્રી. કૃષ્ણદાસ સ્વામજી વર્મા.

૬. શ્રીકૃષ્ણમેદસમાઈ નાનકવાડ કરાંચી (સિંધ)

શ્રીવીલ્લા આનંદાશ્રમમાં શ્રીમદ્ ભાગવતનું સપ્તાહપારાયણ

(સં. ૧૯૯૬ના જ્યેષ્ઠ સુદિ ૭ થી જ્યેષ્ઠ સુદિ ૧૫.)

જોરાવનગરનિવાસી આપણા શુરુબંધુ શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદીના સદ્ગત લલુચંધુ ગૌરીશંકરભાઈના આત્મકથાશ્રાવ્યે સદ્ગતનાં ધર્મપત્નીઓ ગં. સ્વ. જડીબહેન તથા ગં. સ્વ. સવિતામહેન અહીં આનંદાશ્રમમાં શ્રીમદ્ ભાગવતનું પારાયણ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવન એવી અદૃશ્ય અધ્યક્ષતાતળે એકાગ્ર હું.

આ પારાયણમાં વ્યાસતરીકે આનંદાશ્રમના શાસ્ત્રી દયારામભાઈ હતા. સપ્તાહ દરમ્યાન પ્રત્યેક દિવસે યજ્ઞમાનતરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની સેવામાં થાળ ધરાવવામાં આવતો, અને પૂર્ણહુતિને દિવસે આનંદાશ્રમવાસીઓ તથા ગામના શુરુબંધુઓ આદિને મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવામાં આવ્યું હતું.

શુજરાતના સુપ્રસિદ્ધ એવા કવિ લલિતજી (શ્રી. જન્મશંકરભાઈ) અહીં આનંદાશ્રમમાં એક સંજે પોતાના મિત્ર જૂનાગઢ રેલ પાવરહાઉસના આમિરટ્ટ મેનેજર શ્રી. સોદા સાહેબ સાથે દર્શનાર્થે આવ્યા હતા, ત્યારે તેમણે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના ચમત્કારી જીવનસંમધે પોતાનો અતુલ્ય ભાવપૂર્ણ ભાષામાં શ્રોતાજનોસમક્ષ પ્રદર્શ કર્યો હતો, અને સુમધુર એવાં સ્વરચિત ભાજનો ગાઈ સોને આનંદ આપ્યો હતો.

શ્રીઅમદાવાદ આનંદાશ્રમસમાચાર

અમદાવાદથી શ્રી. ચતુરભાઈ આશાભાઈ ખેલ નીચે પ્રમાણે જણાવે છે કે:—

શ્રીઅમદાવાદના આનંદાશ્રમના અધિકારમાં વાપરવામાટે નીચેની વિગતે રકમો આવી છે:—

૩૧. ૧૦૧-૦-૦ શ્રીસદ્ગત લલુચંધુ કુશરભાઈના જીવાદમાના એવાયે તેમના પુત્ર શ્રી. જ્ઞાનભાઈ લલુચંધુ ખેલ-રાયપુર.

૩૧. ૫૧-૦-૦ શ્રી. દિ. બા. અંબાલાલ સાકરલાલનાં દીકરી ગં. સ્વ. રૂક્મણી બહેન —અમદાવાદ.

૩૧. ૩૦-૦-૦ શ્રી. સાકરલાલ મહિસંકરના એવાયે પૂજ્યપાદશ્રીની સેવામાં ઉપયોગાર્થે આદિનો થાળ ધરવાનિમિત્તે તેમના પિતા શ્રી. મહિસંકર પ્રજાશંકર-અંભાત.

૩૧. ૪-૫-૦ શ્રી. રા. ભોગીલાલ રણુડોડલાલ ગોર અમદાવાદવાળા તરફથી દયાણુ-માસિકના વર્ષ ૧૫ માના લવાજમનિમિત્તે મળ્યા છે.

શ્રીનાથપ્રભુના ધન્યવાદ

જે મનુષ્ય પરમાત્માના સ્મરણુધ્યાનમાં મગ્ન રહે છે, જેને પ્રભુવિના બીજું કંઈ ગમતું નથી, જે પરમાત્માને માટે પવિત્રપણે ઇચ્છે છે, તે શરીર ત્યજીને પણ તેમને જ પામવાને ઇચ્છે છે, તે મનુષ્ય ધન્યવાદને યોગ્ય છે.

ખાંસ વિજ્ઞાપિ

શુરૂણિમાનો પૂજનમહોત્સવ એ આપણા પોતામટેનો જ મહોત્સવ છે. આ મંગલપ્રસંગે લાસ લેવા આવનારાં એવાં. આપણુ સૌની સંગઠ રથોચિત સચવાય અને મહોત્સવના અંગની વ્યવસ્થા પણ યથોચિત જળવાય એ બહુ ગરવનું છે અને એટલાં માટે આપણે સૌએ પરસ્પર સહકારે સાધવાની ખાસ અવશ્યકતા છે. આ અવશ્યકતાને વિશેષરૂપે પૂર્ણથી વળવા માટે સક્ષમ ને સેવાશીલ એવા બહુઓને ખાસ વિજ્ઞાપિ કરવાની કે તેઓ સેવાને લાસ લેવા માટે પોતાનાં નામ અગાઉથી નીચેના શિરનામે લખી મોકલવા. વા. કૃપા. નોંધાવે:—

શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ બીલખા. કાઠિયાવાડ.

વિજ્ઞાપિ

- ૧ મંથાદિનિલકર્મ આદિનાં વિના મૃત્યુ મળતાં હસ્તકા મંગાવનારે પોરટની ટિકિટો અવશ્ય મોકલવી નેહએ.
- ૨ શ્રી બીલખા-આનંદાશ્રમમાં શ્રી દક્ષિણમૂર્તિ સ્નાતંતરધર્મે વિદ્યાલય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સત્ર ક્રાંતિ મહત્તી ચક્ર ચાલુ છે, તે બીજું સત્ર વૈદ્યાખ માસથી ચક્ર ચાલુ છે માટે તેમાં લાખલ ઘવા ઠંજનારે પહેલાં વા બીજા સત્રની ચક્રઆતમાં અરજ કરવાનું ધ્યાનમાં રાખવું, અને પ્રત્યુત્તર માટે ટિકિટ બીજાનું પણ લલમમાં રાખવું.
- ૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પૂ. મહાત્માશ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નયુગમશર્મા આચાર્યજી પ્રણીત સર્વે પુસ્તકોની કિંમત વિજાપનમાં હાપેલી કિંમતથી પોણી કિંમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.
- ૪ શ્રી આનંદાશ્રમમાં દર્શનસત્સંગ માટે આવીને રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી નંજાવવું નેહએ, અને આશ્રમમાં કેટલો સમય રહેવું છે, ને રહેવાનો સો હકેશ છે તે પણ નંજાવવું નેહએ.

વર્ષ ૯ મું

આપાદ

॥ ૐ ॥

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

વાર્ષિક લવાન્નમ

ચોરટી સાથે

૩૧.૧-૦-૦

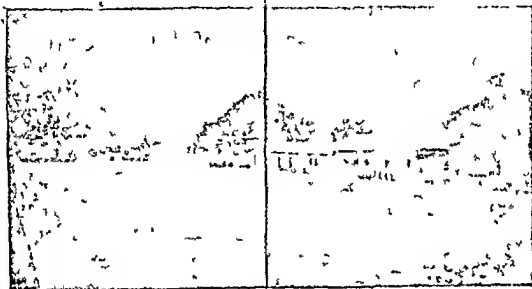
અંક ૨ લે

સંવત ૧૯૯૬

શ્રી આનંદાશ્રમ

પગ્દેશમદે

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ (બીલખા)

અનાપચિદ્યોપદ્રતાત્મસંવિદઃ તંમૂલસંસારપરિથમાનુરાઃ ।

યદ્દચ્છયેદ્યોપદ્રતાઃ સ્વમાન્નુયુઃ સુપ્રાથમોઽયં નયુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના ખરા સ્વરૂપના માલિક હતા ખરુ લાગે એવા અઘાનવડે જેમને પોતાના ખરા સ્વરૂપની માલિક હતા ખરી લાગે એવી વિરમ્ભનિ થયેલી છે તથા પોતાના ખરા સ્વરૂપની માલિક હતા ખરી લાગે એવી નિશ્ચિતિ ન જેતું મૂત છે એવા આ સમાજના પરિશ્રમથી જેઓ દુખી થયેલા છે તેઓ કી અનાપાચ અદિ આવી અડે તેપણુ પાખ પોતાના સ્વરૂપસુખને પામી રહે એમ છે એવો આ આશ્રમ પૂનપાદ સદગુરુ પરમાત્મા શીમન નયુરામ શર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	લક્ષ્યગીત.	૨૫
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૨૬
૩	શ્રીસનત્સુગતીયમ્.	૨૭
૪	શ્રીયાદ્યવલ્ક્ય સ્મૃતિ.	૨૯
૫	પ્રહલવાદ.	૩૧
૬	મદ્મલસા.	૩૩
૭	મોક્ષમાં લોકાંતરગમન થતું નથી.	૩૬
૮	પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાનનાં ચિત્રજી ને પાદુકાજી સાથે દક્ષિણદિશની યાત્રાનું અનુસંધાન.	૩૮
૯	અભિલાષનાં આંસુ	૩૯
૧૦	બાળકોને માટે.	૪૦
૧૧	શ્રીગુરુપુર્ણિમા યાને ચાતુર્માસ.	૪૧
૧૨	વિવેકવિચાર.	૪૪
૧૩	શ્રીઆનંદાશ્રમ સમાચાર.	૪૫
૧૪	પરચુરણ ભેટ.	૪૬
૧૫	લવાજમની પહેાંચ.	૪૭

લવાજમસંબંધી જરૂરીનોંધ

જે અંધુળહેતોનું લવાજમ બાકી હોય તેનો પોતાનું લવાજમ વેળાસર મોકલી આપે એમ સ્મરણ આપવામાં આવે છે. ગ્રાહક રહેવાની ક્ષમ્તા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના લખવા શ્રમ લેવો, એટલે ની. પી. કરવાના શ્રમ ને ખર્ચમાં નકાસું ભીતરું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના—લેખસંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર તંત્રીને શિરનામે, માંગદેણ-કાઠિયાવાડ, અને માસિકસંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા જ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: મહારાણીદાસ જોડુજીદાસ દેશાઈ વેદાંતભૂષણ-માંગદેણ-કાઠિયાવાડ.

શ્રીભગવત્સિદ્ધજી પ્રલેખિત્વ લિપિ એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
પ્રારેખ દેવજીવંદ કાનજીભાઈએ છાપું—ગાંધી.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં વ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ઠાઠથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૯૬૫]

સંવત ૧૯૯૬ આષાઢ

[અંક ૨

ભક્તગીત

[યોજકઃ મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

સદ્ગુરુ અમને શ્રુતિએ દહેલ સાંપડ્યા
અમને ભણવ્યા શ્રુતિએ દહેલ મેંત્ર જે
મેંત્રતણો મહિમા પણ અમને દાખવ્યો
ધાર્યું સાંપડ્યાનો શ્રુતિનો તંત્ર જે—૧

મંત્રોચ્ચારે મનુષ્ય સ્વરૂપ સાંપડે
મંત્રોચ્ચારે પ્રકટ થાય જગરાય જે
મંત્રોચ્ચારે દેવો પણ અલિભુખ થતા
મેંત્રતણો અદ્ભુત એવો મહિમાય જે—૨

મંત્રોચ્ચારે આપત્તિ અળગી થતી
મંત્રોચ્ચારે અતુલ્ય સર્વ સધાય જે
મંત્રોચ્ચારે ક્રિયા બધી બળ પામતી
મંત્રોચ્ચારે જ્ઞાન અલભ્ય પમાય જે—૩

મંત્રોચ્ચારે પવિત્ર મનરાણી થતાં
મંત્રોચ્ચારે છુદ્ધિ પાવન થાય જે
મંત્રોચ્ચારે પાવન જંગ સઘળું થતાં
મંત્રોચ્ચારે દિવ્ય બહુ દરશાય જે—૪

પુરસ્કરણ વ્યાદિ પણ જણવ્યાં પ્રીતથી
મંત્રતણી સિદ્ધિના જે ઉપાય જે
પ્રયત્ન થાડા ને ફળ મોટું મંત્રતું
મંત્ર થકી સત્વર સન્મુખ ગુરુરાય જે—૫

મંત્રાચ્ચારે મહાધિઓ પૂજન પામતા
મંત્રાચ્ચારે માતપિતા તરપાય જે
મંત્રાચ્ચારે અર્ચ્ય હૃદય દેવો લહે
મંત્રાચ્ચારે પરમેશ્વર પૂજય જે—૬

મંત્રાચ્ચારે સદ્ગુરુ સંનિધિ આપતા
મંત્રાચ્ચારે ગુપ્ત થતા મંદેશ જે
મંત્રાચ્ચારે સિદ્ધિ સઘળી સાંપડે
કેવળ થાગીઓનો જે છે દેશ જે—૭

એવા મંત્રા શ્રીસદ્ગુરુએ શીખવ્યા
મંત્રાની સિદ્ધિના પણ ઉપાય જે
છતાંય અમને ફળાય કાંઈ અપૂર્ણતા
દોષ અમારા પ્રયત્નનોજ ગણાય જે—૮

—[૦]—

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્તાથલગયાન]

પૂર્વજન્મના પુરુષપ્રયત્નવિના માણસ મહાવિદ્વાન ને મહાશ્રીમંત કદાચ ન થઈ શકે, પણ જે તે ધારે તો વર્તમાનજન્મના પુરુષપ્રયત્નથી તે શાંત, સંતોષી ને આનંદી થઈ શકે.

જેઓ પોતાના મનુષ્યજીવનનું માહાત્મ્ય સમજતા નથી, ને તેને સુધારવા પ્રયત્ન કરતા નથી તેઓ વિવેકીની પંક્તિમાં ગણવાયોગ્ય નથી.

સર્વપ્રકારના ક્લેશોથી પોતાના મનને સર્વદા મોકળું રાખશો.

જે મનુષ્ય પોતાનું અંતઃકરણ સર્વદા પરમાત્માની અભિમુખ રાખે છે તે મનુષ્યનું અંતઃકરણ પવિત્ર, શાંત ને સુખી રહે છે.

પોતાના મનનાં સર્વપ્રકારનાં છલકપટ છોડી, એકનિષ્ઠા દૃઢ કરી, જે મનુષ્ય સર્વદા પ્રભુપરાયણ રહે છે તે મનુષ્ય નિર્લય ને સુખી થાય છે.

જે સ્થાનમાં ક્લેશનો નિવાસ હોય તે સ્થાન ભલે રમણીય હોય, ને ભલે ત્યાં સારું સારું ખાવાપીવાનું તથા ઓઢવાપહેરવાનું મળતું હોય તો પણ તે સ્થાન વિવેકી મનુષ્યે ઇચ્છવાયોગ્ય નથી. તેના કરતાં તો જ્યાં સર્વદા શાંતિ ને આનંદનો નિવાસ હોય તે પર્ણકુટો, આહું ખાવાપીવાનું ને સાહું ઓઢવાપહેરવાનું હોય તે વિવેકીમનુષ્યે ઇચ્છવાયોગ્ય છે.

દિનમણિમંડન, ભક્તભવમંડન, જનમનોરંજન, તૃણાવિષધરંજન ને મુનિ-જન માનસેર્હસને પોતાના મનોરૂપ માનસસરોવરમાં નિરંતર નિવાસ કરાવી

પ્રસન્ન રહેશે.

અંતઃકરણને તથા ઇન્દ્રિયોને ધરા રાખવાથીજ મનુષ્ય સર્વ કાલમાં ને સર્વ દેશમાં સુખી રહી શકે છે. એક યોગનિષ્ઠ કવિએ પણ નીચેના શ્લોકથી એવોજ ભાવ દર્શાવ્યો છે:—

“અર્કિચનસ્ય દાંતસ્ય, શાંતસ્ય સમચેતસઃ ।

સદા સંતુષ્ટમનસઃ સર્વાઃ સુખમયા વિશઃ ॥”

ભાવાર્થ:—દંતપુષ્પા વિનાનાને, ઇન્દ્રિયોના નિગ્રહવાળાને, મનના નિગ્રહવાળાને, મલાવયુક્ત ચિત્તવાળાને અને સર્વદા સંતોષયુક્ત મનવાળાને દશે દિશાઓ ખથી ભરેલી પ્રતીત થાય છે, ને તેથી વિપરીત લક્ષણવાળા મનુષ્યને સર્વે શાઓ દુઃખથી ભરેલી પ્રતીત થાય છે.

પાતાનું હૃદય જોવાતું હશે. શુભબુદ્ધિ, શુભનિશ્ચય ને શુભપ્રવૃત્તિનું સ્વરૂપ મારેક નવરાશ મળે વિચારાતું હશે.

પાતાના જીવનના ઉદ્દેશને તથા પાતાની પ્રવૃત્તિને પણ ક્યારેક સરખાવાતાં

વિવેકીએ પાતાના મણુના માથાના કરતાં પાતાના નવઘાંકના નાકની વધારે રાખે છે.

પાતાનું હિત ધરૂંતારે નીચેનાં વચનોના શાંતિથી વિચાર કરવો જોઈએ:—

“કાંસા કૂટ ન કૂટ, રણુકા બાજુ હૈ.”

“હોય ન વિમલવિચેક ઉર, ગુરસન કિંચે દુરાવ.”

“જલ પયસરીસ બિકાય, દેખો પ્રીતકી રીત ભલી;

બિલગ હોહી રસ જાય, કપટ ખઠાર્થ પરતહી.”

“ઉખર ખેત ન નીપજે, જે બોધ્યે સો વાર”

“ખેત ખગારું ખડસલે, સભા ખગડી કુડ;

ભક્તિ ખગડી લાલચી, કેસર મીલ ગઈ ધૂડ.”

મૂર્ખ માણસો ત્રેયસલણી દાડી પરિણામે દુઃખી થાય છે, ને સમજી મનુષ્યો યસલણી ગતિ કરી પરિણામે સુખી થાય છે. (ચાહુ)

શ્રોસનત્સુજાતીયમ્

[અનુવાદક:—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દશાધ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતાંકના પૃષ્ઠ ૬ થી)

શુક્લાદ્ બ્રહ્મ પ્રભવતિ બ્રહ્મ શુન્દલેન વર્ધતે ।

તત્ત્વ્યુક્તં જ્યોતિષાં મધ્યેષ્ટાન્તે તપતિ તાપનં ।

યોગિનસ્તં પ્રપદ્યન્તિ મગધન્તં સનાતનમ્ ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ:—બ્રહ્મ તેના મૂળ સ્વરૂપે તત્ત્વભૂત પદાર્થ હોવાથી તેમાં અજભૂત યાય એવી માયાનું વસ્તુતાએ અસ્તિત્વ નથી. વસ્તુતાએ જે વિઘમાન નથી જણાય છે મારે તે તે માયા કહેવાય છે. વસ્તુતાએ જે પદાર્થ વિઘમાન ન તે ખરી રીતે જણાવો ન ઘટે પણ યોગાનુયોગથી જણાવાનો સંભવ થાય.

માયા પણ જે જણાય છે તે ખરેખર વિદ્યમાન છે માટે જણાય છે એવું નથી પણ યોગાનુયોગથી ઉપજેલ દેહ ઈંદ્રિયોવડે જણાય છે. પણ યોગાનુયોગથી ઉપજેલ દેહ ઈંદ્રિયોવડે જણાય છે માટે જેમને તે જણાય છે તેમની દૃષ્ટિથી જોતાં માયા અહાને વિષે જાણે કોઈ એક મળભૂત પદાર્થ હોય એમ જણાય છે. એવા મળભૂત પદાર્થરૂપ માયા અહાનેવિષે વસ્તુતાએ નથી પણ અહા તો તત્ત્વભૂત પદાર્થ હોવાથી તેના તત્ત્વસ્વરૂપે શુક્લ એટલે સળસળિત કેવળ શુદ્ધ છે.

બૃહલ્લુપડે એટલે વધીને પોતાના સ્વરૂપમાંજ જગતને ઉપજાવનારું અહાનું ઈંદ્રિયરૂપ અહાના એ શુદ્ધ સ્વરૂપમાંથી માયાને યોગે ઉપસ્થિત થાય છે.

ઈંદ્રિય જગતને ઉપજાવવા માટે જે બૃહલ્લુ કરે છે એટલે વધે છે તે અહાનું જે શુક્લ એટલે કેવળ નિર્મળ શુદ્ધસ્વરૂપ છે તે સ્વરૂપવડેજ વધે છે. ઈંદ્રિયનું વસ્તુ-સ્વરૂપ એટલે ઈંદ્રિયપદાર્થનું ઈંદ્રિયરૂપ અહાના તત્ત્વભૂત શુક્લ સ્વરૂપથી વસ્તુતાએ કોઈ જુદું રૂપ નથી. અહાના તત્ત્વભૂત શુક્લસ્વરૂપથી ઈંદ્રિયનું ઈંદ્રિયરૂપ જે જુદું જણાય છે તે કેવળ માયાને યોગે જણાય છે. વસ્તુતાએ જુદું નથી. છતાં જુદું જણાય છે માટે તે વસ્તુતાએ જુદું નથી એમ જણાવવા અહીં કહેલું છે કે ઈંદ્રિય જગતને ઉપજાવવા જે બૃહલ્લુ કરે છે તે બૃહલ્લુ ઈંદ્રિયના શુક્લ અહાથી જુદા કોઈ ઈંદ્રિયરૂપનું નથી પણ શુક્લ અહાના શુક્લ રૂપનુંજ છે. શુક્લ અહાના શુક્લ રૂપનું બૃહલ્લુ વસ્તુતાએ ઘડી શકે નહિ પણ અહીં જે બૃહલ્લુ કહેલું છે તે માયાના યોગનું બૃહલ્લુ છે એમ પ્રથમ કહેવાઈ ગયેલું છે.

એ શુક્લ અહાના શુક્લ સ્વરૂપમાંથી માયાવડે ઈંદ્રિયે ઘણા પ્રકાશવાળા વા પ્રજ્ઞાવાળા પદાર્થો સર્જેલા છે તે સઘળા પદાર્થોની મધ્યે રહેલું છતાં શુક્લ અહાનું શુક્લ સ્વરૂપ એ પ્રકાશવાળા કોઈ પદાર્થવડે પ્રકાશિત થતું નથી વા પ્રજ્ઞાવાળા કોઈ પદાર્થવડે તેની પ્રજ્ઞાનો વિષય થતું નથી. ઉલટું એવી રીતે અપ્રકાશિત વા અજ્ઞાણું રહેલું શુક્લ અહા તેના શુક્લ સ્વરૂપવડેજ પ્રકાશ કરનારા પદાર્થોને પ્રકાશ કરવાનું વા પ્રજ્ઞાવાળા પદાર્થોને પ્રજ્ઞા કરવાનું બળ આપતું રહે છે.

એવા અદ્ભુત સ્વરૂપવાળું અહા સનાતન છે એટલે નિત્ય છે.

એવા અદ્ભુત સ્વરૂપવાળું અહાજ ઈંદ્રિય છે.

અને એવા અદ્ભુત સ્વરૂપવાળું અહાજ જીવ છે.

એવા અદ્ભુત સ્વરૂપવાળા અહાનું એ અદ્ભુત સ્વરૂપ જાણવું સર્વને સુલભ નથી.

ક્રિયા તથા ભોગથી ઉપરામ પામીને અહાને જાણવાના નિશ્ચિત યોગને સાધનારા જે યોગીઓ છે તેઓજ એ અહાને એવા સ્વરૂપે જાણે છે.

તેઓ પણ દેહ ઈંદ્રિયોવડે જણાતા પદાર્થોની પેઠે ઈંદ્રિયગોચરરૂપે એ અહાને જાણી શકતા નથી.

પણ પોતાના આત્મારૂપેજ જાણે છે.

એટલે ઈંદ્રિયોવડે તેને જાણતા નથી પણ પોતે પોતાથીજ જાણે છે. ૨

શ્રીશાંકરભાષ્યમ્ ॥

इदं तौ परस्मादेव ब्रह्मणो हिरण्यगर्भास्तुत्पत्तिं दर्शयति शुक्लादिति ।

હવે શુક્ષ્ણાત એમ આ શ્લોકવડે હિરણ્યગર્ભઆદિની ઉત્પત્તિ પણ પરબ્રહ્મામાંથીજ થાય છે એમ દેખાડે છે.

શુક્ષ્ણાત શુદ્ધાત પૂર્વાકાદ્ બ્રહ્મણો હિરણ્યગર્ભોત્પન્નઃ બ્રહ્મ પ્રભવત્યુત્પચતે ।
શુક્લ એટલે શુદ્ધ એટલું જે બ્રહ્મ પૂર્વે એટલે પ્રથમ શ્લોકમાં કહ્યું તે બ્રહ્મામાંથી હિરણ્યગર્ભ નામનું બ્રહ્મ પ્રભવ પામે છે એટલે ઉત્પન્ન થાય છે.

અથોત્પન્નં બ્રહ્મ શુક્લેન વર્ધતે વિરાઢાત્મના ।

પછી ઉત્પન્ન થયેલું હિરણ્યગર્ભ નામનું બ્રહ્મ વિરાટ સ્વરૂપે તથા વિરાટ નામે વધે છે એટલે હિરણ્યગર્ભમાંથી જે વિરાટની ઉત્પત્તિ થાય છે તે પણ પ્રથમ કહેલા શુદ્ધ બ્રહ્મવડેજ થાય છે એટલે શુદ્ધ બ્રહ્મજ હિરણ્યગર્ભરૂપે થાય છે ને શુદ્ધ બ્રહ્મજ હિરણ્યગર્ભમાંથી વિરાટરૂપે થાય છે. શુદ્ધ બ્રહ્માંથી હિરણ્યગર્ભરૂપે થનાર શુદ્ધ બ્રહ્મથી ભિન્ન બીજું કોઈ નથી તેમ હિરણ્યગર્ભમાંથી વિરાટરૂપે થનાર પણ શુદ્ધ બ્રહ્મથી ભિન્ન બીજું કોઈ નથી.

તત્કલ્પકલં શુદ્ધં બ્રહ્મ જ્યોતિષાનામાદિત્વાનાં મધ્યેતૈરતત્તમમકાશિતં સત્તપતિ સ્વયમેવ પ્રકાશતે તેષામપિ તાપકં પ્રકાશકં સત ।

તે શુક્લ એટલે શુદ્ધ બ્રહ્મ પ્રકાશવાળા સૂર્ય આદિ પદાર્થોની મધ્યે તેમનાવડે અપ્રકાશિત રહ્યા રહ્યા તથા તેમને પ્રકાશ કરતા રહ્યા પોતે પોતાની બેળે પ્રકાશે છે.

યોડગ્યત્રયમાસ્યઃ સઃ સર્વાવમાસકઃ સ્વયમેવ ભાસતે

જે બીજાવડે પ્રકાશિત ન થતાં છતાં પ્રકાશવાળો હોય તે પોતે પોતાની બેળે ભાસનારો તથા બીજાના પ્રકાશવડે પ્રકાશિત થનારાઓને પ્રકાશ આપનારો હોય છે.

તં મગચન્તં યોગિન યવ પદ્યન્તિ ॥ ૨ ॥

તે સનાતન પરમાત્માને યોગીઓજ જાણે છે.

પરમાત્માનું જ્ઞાન પામવાને માટે એટલે પરમાત્માને જાણવા માટે જે યોગ નક્કી કરવામાં આવેલ છે તેવા યોગચિનાનો કોઈ તેને જાણી શકતો નથી. ૨

—[૦]—

શ્રીયાજ્ઞવલ્ક્ય સ્મૃતિ

[અનુવાકઃ—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતાંકના પૃષ્ઠ ૮ થી)

ગર્ભાંધાનમૃતો પુંસઃ સવ્રનં સ્પન્દનાત્ પુરા ।

પષ્ઠેડષ્ટમે વા સીમન્તો માસ્યેતે જાતકર્મ ચ ॥ ૧૧ ॥

ઋતુકાલે ગર્ભાંધાનનો સંસ્કાર કરવો.

ગર્ભ ફરકતો થવા પહેલાં પુનઃવન નામનો સંસ્કાર કરવો.

છઠ્ઠે વા આઠમે મહિને સીમંતનો સંસ્કાર કરવો અને જન્મ થતાં જાતકર્મનો સંસ્કાર કરવો.

અહન્યેકાદશે નામ ચતુર્થે માસિન્નિષ્ક્રમઃ ।

પષ્ઠેડષ્ટપ્રાશનં માસિ ચૃટા કાર્યા યયાકુલં ॥ ૧૨ ॥

જન્મથી અગીયારમે દિવસે નામ પાઠવાનો સંસ્કાર કરવો.

જન્મથી ચોથે મહિને ધરની ખજાર નીકળવાનો સંસ્કાર કરવો.

જન્મથી છઠ્ઠે મહિને અન્ન ખવડાવવાનો સંસ્કાર કરવો.

અને વાળ ઉતારવાનો સંસ્કાર જ્યારે અનુકૂળતા હોય ત્યારે કરવો.

एवमेतः शर्मं याति वीजगर्भं समुद्भवं ।

તુષ્ણીમેતાઃ ક્રિયાઃ સ્ત્રીણાં વિવાહસ્તુ સમન્વકઃ ॥ ૧૩ ॥

એમ શાસ્ત્રની વિધિપ્રમાણે સંધના સંસ્કારો કરવાથી દેહીને જન્મકર્મમાં આરંભથી અંત-પર્યંત થયેલ સંધના અસુખની શાંતિ થાય છે તે સ્વસ્થતા સાંપડે છે.

સ્ત્રીઓને આ સંધના સંસ્કારો મંત્રવિનાજ કરવા. કેવળ એક વિવાહનો સંસ્કાર સ્ત્રીઓને પણ મંત્રવડે કરવો.

गर्भेऽष्टमे वाऽब्दे ब्राह्मणस्योपनायनं ।

રાજામેકાદશે સૈકે વિશામેકે યથાકુલં ॥ ૧૪ ॥

ગર્ભથી આઠમે વર્ષે વા જન્મથી આઠમે વર્ષે બ્રાહ્મણને ઉપનયનનો સંસ્કાર કરવો.

ક્ષત્રિયોને અગીયારમે વર્ષે ઉપનયનનો સંસ્કાર કરવો.

તે વૈશ્યોને બારમે વર્ષે ઉપનયનનો સંસ્કાર કરવો.

કેટલાએક ધર્મોને કહેનારાઓ વૈશ્યોને માટે ઉપનયન સંસ્કાર કરવાનું જ્યારે અનુકૂળ હોય ત્યારે તેમને ઉપનયન સંસ્કાર કરવો એમ કહે છે.

उपनीय गुरुः शिष्यं महाव्याहृतिपूर्वकं ।

वेदमध्याપयेदेनं शौचाचारांश्च शिक्षयेत् ॥ ૧૫ ॥

શિષ્યને ઉપનયન સંસ્કાર કરીને તેને મહાવ્યાહૃતિઓપૂર્વક વેદો ભણાવવા.

અને એને પરિત્રાના આચારો શીખવવા.

॥ दिवास्तन्यासु कर्णस्थब्रह्मसूत्र उदङ्मुखः ।

કુર્યાન્મૂત્રપુરીષે તુ રાત્રૌ ચેદ્ દક્ષિણામુખઃ ॥ ૧૬ ॥

દિવસે તે સંધ્યાઓ સમયે બ્રહ્મસૂત્રને ધન ઉપર રાખીને ઉત્તરદિશાપ્રતિ મુખ રાખીને તથા રાત્રે દક્ષિણદિશાપ્રતિ મુખ રાખીને મૂત્ર તથા મળનો લાગ કરવો.

गृहीतशिश्नश्चोत्थाय मृद्भिरभ्युद्धतैर्जलैः ।

गन्धलेपक्षयकरं शौचं कुर्यादतन्निद्रतः ॥ ૧૭ ॥

મૂત્રનાં ટપકાં પગપર ન પડે એ રીતે ભઠીને મળમૂત્રરહિત જગ્યાએ જઈ માટીવડે અને આગળથી ભરી રાખેલા જલવડે મળમૂત્રનો દુર્ગંધ અને લેપ કેવળ લોપ પામે ત્યાંસુધી શુદ્ધ કરવું તેમાં આળસ કે પ્રમાદ ન કરવાં.

अन्तर्जાતિ શુચૌ દેશ ઉપવિષ્ટ ઉદङ्मुखः ।

પ્રાગ્વા બ્રાહ્મણ તીર્થેન દ્વિજો નિત્યમુપસ્પૃશેત્ ॥ ૧૮ ॥

મળમૂત્રનું શૌચ એટલે શુદ્ધિ કર્યા પછી દિવે નિસ બ્રહ્મતીર્થવડે આયમન કરવું.

પવિત્ર જગ્યાએ ઉતર વા પૂર્વાક્ષિમુખે બેસી જમણા હાથને ગોઠણમાંથી કાઢીને બ્રહ્મતીર્થથી

આયમન કરવું.

कनिष्ठादेशिन्यंगुष्ठमूलान्यग्रं करस्य च ।

પ્રજ્ઞાપતિપિતૃવ્રહ્મતીર્થાન્યનુક્રમાત્ ॥ ૧૯ ॥

ટચ્છી આંગળીનું મૂળ પ્રત્યપતિતીર્થ છે.

તર્જની આંગળીનું મૂળ પિતૃતીર્થ છે.

મે આંગ્રુકાનું મૂળ ષઙ્ગતીર્થ છે.

એમ અનુક્રમે પ્રત્યપતિતીર્થ પિતૃતીર્થ ને ષઙ્ગતીર્થ જાણવાં.

ત્રિઃપ્રાશ્નપો દ્વિચન્દ્રગ્ય ચાન્યદ્વિ-સમુપસ્ફુટોત ।

અદ્વિસ્તુ પ્રકૃતિઃક્યામિ હીનામિઃ પેનચુદ્યુદૈઃ ॥ ૨૦ ॥

ફીણ અને પરપોટા વિનાના સ્વચ્છ જલનું ત્રણવાર અગ્રન કરવું એટલે મુખમાં નાંખવું એ વાર મુખ ધોવું અને પછી જલવડે છદ્વિયોને સ્પર્શ કરવો.

ઋત્કંઠતાલુગામિસ્તુ યચાસંસ્થં દ્વિજાતયઃ ।

શુધ્ધેન્દ્રોચ શુદ્ધસ સ્ફુટામિન્તતઃ ॥ ૨૧ ॥

જેટલીવાર આયમન કરવું હોય તેટલીવાર જળ તાલુમાં યજ્ઞ કંઠમાં જાય ને કંઠમાં યજ્ઞ હૃદયમાં પહોંચે ત્યારે દ્વિજોની શુદ્ધિ થાય અને સ્ત્રી તથા શૂદ્ર જળને એકવાર એકનો સ્પર્શ કરે એટલે શુદ્ધ થાય. (અણુ)

—:૦:—

બ્રહ્મવાદ

[અનુવાકઃ—મહાશાષ્ઠીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ.]

(અનુસંધાન ગતાંકના પૃષ્ઠ ૧૦ થી)

નારાયણઽવાચ નારાયણશ્રાપિ કહે છે.

સ્વાયંભુવ બ્રહ્મસત્રં જનલોકેઽભવત્પુરા ।

તત્રસ્થાનાં માનસાનાં મુનીનામૃધ્વરેતસામ્ ॥ ૧ ॥

હે બ્રહ્માના પુત્ર ! જનલોકનેવિષે ત્યાં રહેનારા બ્રહ્માના મનમાંથી ઉપજેલા નૈશિક બ્રહ્મ-અર્થનું પાલન કરનારા મુનિઓનો પૂર્વે એક સમયે બ્રહ્મસત્ર થયો હતો.

યાજ્ઞક ભુદો ને યજ્ઞમાન ભુદો એવી વ્યવસ્થાવિનાનો સર્વેએ સાથે મળી કરવાનો યત્ન સત્ર કહેવાય છે.

બ્રહ્મસત્ર એટલે બ્રહ્માના સંબંધે સર્વેએ સાથે મળી કરવાનો યત્ન.

યત્ન એટલે યજ્ઞનું કર્મ.

યજ્ઞન એટલે આરાધના.

બ્રહ્માનો સાક્ષાત્કાર થાય એ રીતે બ્રહ્માના સ્વરૂપનો સૂક્ષ્મ નિર્ધાર કરવો તે બ્રહ્મયત્ન કહેવાય. એનો નિર્ધાર કરવા મળેલા સર્વે સાથે મળીને કરે તે બ્રહ્મસત્ર કહેવાય.

શ્વેતદ્વીપં ગતવતિ ત્વયિ દ્રષ્ટું તદ્વીશ્વરં ।

બ્રહ્મવાદઃ સુસંવૃત્તઃ શ્રુતયો યજ્ઞ રોરતે ॥ ૧૦ ॥

શ્વેતદ્વીપમાં વિરાજમાન ઈશ્વરસ્વરૂપના દર્શન કરવા તમે શ્વેતદ્વીપ ગયા હતા તે સમયે બહુ હિતમ પ્રકારે એ બ્રહ્મવાદ થયો હતો.

બ્રહ્માના સંબંધમાં નિર્ણય કહેનારું પ્રવચન બ્રહ્મવાદ કહેવાય.

એ બ્રહ્મવાદમાં બ્રહ્માના સંબંધમાં જે નિર્ધાર થયો હતો તે નિર્ધારનેવિષેજ શ્રુતિઓનું પણ પર્યવસાન છે એટલે એ નિર્ધાર કહીનેજ કહેવાઈ ગયું જાણી શ્રુતિઓ પણ કહેવાનું સમાપ્ત કરે છે.

તત્રહાયમમૃત્ પ્રશસ્ત્વં માં યમનુષ્ઠછસિ ॥ ૧૧ ॥

એ ઘંઠાસત્રને વિષે તમે મને જે પ્રશ્ન કરો છો તેજ પ્રશ્ન હોતો એટલે એ ઘંઠાસત્રને વિષે જે ઘંઠાવાદ થયો તે તે પ્રશ્નનાજ ઉત્તરરૂપ છે. તેથી તે ઘંઠાવાદમાં તમારા પ્રશ્નના પણ ઉત્તરનો સમાવેશ થઈ જાય છે.

તુલ્યશ્રુતતપઃ શોભાસ્તુલ્યસ્વીયારિમધ્યમાઃ ॥

અપિ ચક્રુઃ પ્રવચનમેકં શુભૂપલો પરે ॥ ૧૨ ॥

એ સર્વે મુનિઓ વેદના અધ્યયનમાં તપમાં તે શીલમાં સમાન હતા. ક્રોધ ક્રોધથી ચડે કે બીજાં એવા નહોતા. પોતાને વિષે મિત્રભાવ રાખનારવિષે તટસ્થભાવ રાખનારનેવિષે તેમ શત્રુભાવ રાખનારનેવિષે તેઓ સર્વે સમાનભાવ રાખી રહેનારા હતા, એમ છતાં તેઓએ સાથે મળીને જે પ્રવચન કર્યું તેમાં પોતામાંના એને વક્તા કરી બીજાઓ શ્રોતા થયા હતા.

સનંદનહવાચ વક્તા થયેલા સનંદનઋષિ કહે છે.

સ્વસ્તુદ્ધમિદમાપીય શ્યાનં સહશક્તિભિઃ ।

તદન્તે બ્રોધયાંચકુસ્તહિનૈઃ શ્રુતયઃ પરં ॥ ૧૩ ॥

પોતે સર્વેલા જગતને પોતાનામાં પાછું શમાવી લઇને તથા પોતાની સંપૂર્ણ શક્તિઓને પણ પોતાનેવિષે એવી લઇને સતેલા જગદીશ્વરને તેઓને જાગવાનો સમય થયેથી શ્રુતિઓ તેઓના સ્વભાવલક્ષણોનું ગાન કરીને જગાડે છે.

યથા શ્યાનં સમ્રાજં ચન્દિનસ્તત્પરાક્રમૈઃ ।

પ્રત્યુપેડમેત્ય સુશ્લોકૈર્વોધયન્ત્યનુજીવિનઃ ॥ ૧૪ ॥

એમ સતેલા સમ્રાટને તેની શ્રવાણ ખાનારા બંદીઓ સવાર થાય ત્યારે સમ્રાટની પાસે જઈને તેનાં પરાક્રમેનું ગાન કરીને બિહાડે છે તેમ શ્રુતિઓ જગદીશ્વરને જાગવાનો સમય થયેથી તેમના સ્વભાવલક્ષણોનું ગાન કરીને તેઓને બિહાડે છે.

શ્રુતય ઉચ્ચુઃ શ્રુતિઓ ગાન કરે છે.

જયજય જહ્નજામજિત દોષગૃભીતગુણાં ।

ત્વમસિ યદ્રાત્મનાં સમવરુદ્ધસમસ્તભગઃ ॥

અગજગદોક્ષામખિલશક્ત્યવબોધક તે ।

ક્વચિદ્જયાત્મના ચ ચરતોઽનુચરેન્નિગમઃ ॥ ૧૫ ॥

આપ નિદ્રાનો લાગ કરોઃ

નિદ્રા આપનો પરાલભ કરીને આપને પોતાને વશ વર્તારે છે અને એથી આપ નિદ્રાનો લાગ નથી કરી શકતા એમ આપ કહો તો એમ આપનું કહેવું ટકી શકે એવું નથી.

આપ ક્રોધથી પરાલભ ન પામે એવા સદા સર્વદા જ્યસ્વરૂપવાળા છો.

નિદ્રા મને હોડતી નથી એમ આપ કહો તો આપનું એવું કહેવું પણ ટકી શકે એવું નથી.

નિદ્રા ક્રોધ પદાર્થ નથી કે જે આપને બાંધી રાખે.

નિદ્રાનું આપે ગૃહણ કર્યું તે પહેલાં તે હતી નહિ અને આપ તેના લાગ કરી દેશો પછી તે હશે નહિ તેથી નિદ્રા વસ્તુભૂત ક્રોધ પદાર્થ નથી.

નિદ્રા ઉપજીને ઉભો થયેલો પદાર્થ હોય તો તેના જન્મઆદિનો નિર્ધાર હોવો જોઈએ તે નથી તેથી નિદ્રા ઉપજીને ઉભો થયેલો પદાર્થ પણ નથી. નિદ્રા કેવળ આપની માયાની વૃત્તિભૂત છે.

એમ હોવાથી નિદ્રા પોતાથી આપને બાધી રાખી શકે એવો મંત્રિવ નથી.

માટે નિદ્રાનો આપ સાગ કરો.

નિદ્રાનો સાગ કરવા આપ સમર્થ થાઓ એ રીતનો આપનો જય થાઓ જય થાઓ.

નિદ્રાવડે આપને સ્વસ્પશાંતિનો લાભ થાય એ નિદ્રાનો એક મુખ્ય ગુણ છે

પણ જગતનો ઉદય જગતની રક્ષા તથા જગતનો સંહાર કરવાનું જે અર્થ આપનેવિષે સમસ્તરૂપે રહેલું છે તે આપનું અર્થ નિદ્રાવડે જાણે કેવળ અવરોધ પામ્યા જેવું થાય છે. એ એ ગુણના ગર્ભમાં રહેલો દોષ છે. એવા એટલે દોષને ગર્ભમાં રાખી રહેનારા ગુણનાળી નિદ્રાને સાક્ષુ રાજવી આપને ઘટે નહિ માટે એ નિદ્રાનો આપ સાગ કરો.

જગતનો ઉદય કરવાની જગતની રક્ષા કરવાની તથા જગતનો સંહાર કરવાની જે વ્યવસ્થા વિવિધ શક્તિઓ સ્થાવર તથા જંગમ દેહવાળા વિવિધ દેહીઓ ધરાવે છે તેમની તે સંપૂર્ણ વ્યસ્ત શક્તિઓનો તેમનેવિષે આવિર્ભાવ કરનારા આપજ છો.

એવા સમસ્ત સંપૂર્ણ શક્તિઓવાળા આપ ઠાઈ સમયે તે સંપૂર્ણ શક્તિઓને સ્વસ્પમાં ખેંચી લઈ નિદ્રાને અનુદૂગ થાઓ છો ત્યારે નિદ્રામાંથી પાછા આપ ત્યારે જાગવાને અભિમુખ થાઓ છો ત્યારે આપના સ્વસ્પવર્ણનના જાનવડે આપને જગાડવા આપના અનુચરરૂપે અંગે ઉપરિચિત થઈએ છીએ.

મદાલસા

[અનુવાદક:-મહારાણીદાસ ગાકુળદાસ દેશાધ-વેદાંતભૂપણ]

(અનુસંધાન ગતાંના પૃષ્ઠ ૧૩ થી)

વર્ધમાનં સુતં સા તુ રાજપત્ની દિને દિને ।

તદ્ગુહાપાદિના વોધમનયન્નિર્મલાત્મકમ્ ॥

રાજપત્ની એ મદાલસા તો એ રીને મોટા થતા તે પુત્રને હાથરડાં આદિના નિમિત્તથી મળરૂપ દેહથી પર એવા નિર્મળ આત્માના જાનને પમાડવા લાગી.

યથા યથાવલં લભે યથા લેભે મર્તિ ચ સઃ ।

તથા તથાત્મવોધં ચ સોઽચાપન્ માતૃભાષિત. ॥

તે પુત્ર પણ જેમ જેમ શરીરનું જળ પામતો ગયો તે જેમ જેમ તેની મર્તિ પણ ખીલવા લાગી તેમ તેમ માતા કંથનેવડે આત્માના એટલે પોતાના ખરા સ્વસ્પના જાનને પામવા લાગ્યો.

इत्थं तथा स तनयो जन्मप्रभृति बोधित. ।

चकार न मर्ति प्राज्ञो गार्हस्थ्यं प्रति निर्ममः ॥

એ પ્રમાણે જન્મપ્રભૃતિના મદાલસાવડે બોધને પામેતા તે પુત્ર દેહઆદિમાં મમતા-વિનાનો થયેલો હોઈ શુદ્ધ થવાને એટલે સમાર માંડવાને મન ન કર્યું એટલે તે ધરતી સાગ કરી વનમાં આલ્યો ગયો.

द्वितीयोऽस्याः सुतो जज्ञे तस्य नामाकरोत् पिता ।

सुबाहुरयमित्युन्ते सा जहास मदालसा ॥

મદાલસાને ખીજ પુત્રનો જન્મ થયો તેનું તેના પિતાએ સુબાહુ નામ પાડ્યું. આ સુબાહુ એટલે સારી શુભઓવાળો છે એમ તેના પિતાએ કહેતાં મદાલસા હતી.

તમપ્યેવં યથાપૂર્વં વાલમુહાપવાદિની ।

પ્રાદ્ ઘાલ્યાત્ સ ચ પ્રાપ તથાવોઘં મહામતિઃ ॥

તે બાળકને પણ પ્રથમની પેઠે હાલરડાં ગાવાવાળી મદાલસાએ બાળપણથીજ ઉપદેશ આપવા માંજો અને મોટી મતિવાળો તે પુત્ર પણ તે પ્રમાણે આત્માના એટલે પોતાના અંશ સ્વરૂપને જાણતો થયો.

તૃતીયં ચ તનયં જાતં સ્તં રાજા શત્રુમર્દનં ।

યદાહ તેન સા સુભૂર્જહાસાતિચિરં પુનઃ ॥

ત્રીજો પુત્ર જન્મ્યો તેને રાજ્યએ શત્રુમર્દન એવું નામ આપ્યું એ નામ કહ્યું હારે વળી સુંદર લવાંવાળી મદાલસા ધણું હતી.

તથૈવ સોઽપિ તન્વંગ્યા વાલત્વાદેવ વોધિતઃ ।

ક્રિયાશ્ચકારનિષ્કામા ન કિંચિત્ ફલકારણમ્ ॥

તે પુત્ર પણ બાળપણથીજ સુંદર અંગવાળી મદાલસાવડે બોધ પામેલો થવાથી જે કાંઈ ક્રિયા કરે તે નિષ્કામપણે કરે એટલે કાંઈ પણ કોમનાને સાધવાના આશયથી વા કાંઈ ફળ મેળવવાના આશયથી ન કરે એવો થયો.

ચતુર્થસ્ય સુતસ્યાથ ચિકીર્ષં નામ ભૂપતિઃ ।

દ્વદશં તાં શુભાચારા મીષદ્ધાસાં મદાલસામ્ ॥

પછી ચોથા પુત્રનું નામ પાડવાની રાત્રી જેવો ધ્વજ કરવા લાગ્યો તેવામાં શાસ આચારવાળી તે મદાલસાને રાત્રીએ થોડું હતતાં દેખી.

તામાહ રાજા હસતીં કિંચિત્ કૌતુહલાન્વિતઃ ।

ક્રિયમાણેઽસકૃન્નાસ્મિ કથ્યતાં હાસ્યકારણમ્ ॥

કાંઈ કૌતુહલવાળો થઈને તે હતતી મદાલસાને રાત્રી કહે છે કે બ્યારે બ્યારે નામ પાડવામાં આવે છે હારે હારે તું હાસ્ય કરે છે તો તારા તે હાસ્યનું મને કારણ કહે.

વિકાન્તશ્ચ સુવાહુધ તથાન્યઃ શત્રુમર્દનઃ ।

શોભનાનીતિ નામાનિ તાનિ મન્યે કૃતાનિ ચૈ ॥

વિકાન્ત સુવાહુ તથા ત્રીજો શત્રુમર્દન એ ત્રણેનાં નામો હું તો સુંદર પાડેલાં માતું છું.

યોગ્યાનિ ક્ષત્રવન્ધૂનાં શૌર્યાટોપયુક્તાનિ ચ ।

અસન્ન્યેતાનિ ચૈ ભદ્રે યદ્દિ તે મનસિ સ્થિતમ્ ॥

ક્ષત્રિયશક્તિને ઘટે તેવાં શૌર્ય અને સદ્બલિમાનવાળાં એ નામો હોવાથી એ નામો યોગ્ય પાડેલાં છે એમ હું તો માતું છું પણ હે ભદ્રસ્વરૂપવાળી ! તને તે નામો યોગ્ય ન લાગતાં હોય તો તારા મનમાં જે નામ યોગ્ય લાગતું હોય-

તદસ્ય ક્રિયતાં નામ ચતુર્થસ્ય સુતસ્ય મે ।

તે મારા આ ચોથા પુત્રનું નામ તું પાડ.

મદાલસોવાચ મદાલસા કહે છે.

મયાજ્ઞા ભવતઃ કાર્યા મહારાજ યયાત્ય માં ।

તથા નામ કરિષ્યામિ ચતુર્થસ્ય સુતસ્ય તે ॥

મારે આપની આજ્ઞા પ્રમાણે કરવું જોઈએ તો હે મહારાજ ! તમે મને જેમ કહો છો તેમ તમારા ચોથા પુત્રનું નામ હું પાડીશ.

અલર્કં ઇતિ ધર્મજ્ઞઃ ક્ષ્યાતિલોકે નમિષ્યતિ ।
કનીયાનેષ તે પુત્રો મતિમાંશ્ચ ભવિષ્યતિ ॥

આ તમારો નાનો દીકરો અલર્ક એવા નામનો લોકમાં ખ્યાતિ પામશે.
તે ધર્મને જાણવાવાળો તથા સાચી મનિશાળો થશે.

તચ્છ્રુત્વા નામ પુત્રસ્ય કૃતં માત્રા મદ્દોષતિઃ ।

અલર્કં ઇત્યસંવદ્ધં પ્રહસ્યેદમધાન્નવીત્ ॥

કાંઈ પણ સંબંધવિનાનું અલર્ક એવું નામ પુત્રનું તેની માએ પાડેલું સાંભળીને રાજ
દસીને આ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યો.

ભવત્યા યદિદં નામ મત્પુત્રસ્ય કૃતં શુભે ।

કિમીદશમસંવદ્ધ મર્યઃ કોઽસ્ય મદાલસા ॥

મારા પુત્રનું જે આ નામ છે શુભલક્ષણોવાળી । તે પાડ્યું તે આવું સંબંધવિનાનું કેમ
પાડ્યું ? હે મદાલસા એ નામનો અર્થ શો થાય છે ?

મદાલસોવાચ મદાલસા કહે છે.

ફલ્પનેયં મહારાજ કૃતા સા વ્યવહારિકી ।

ત્વત્કૃતાનાં તથા નામ્નાં શ્રુણુ ભૂપ નિરર્થતામ્ ॥

નામ પાડવાની જે પ્રથા છે તે હે મહારાજ ! એક બ્યવહારની સગવડ માટેની કલ્પના છે.

મેં પાડેલા નામમાં તમને કાંઈ અર્થ દેખાતો નથી તો તમે પાડેલાં નામોની પણ નિરર્થકતા
હું આપને કહું છું તે સાંભળો.

વદન્તિ પુરુષાઃ પ્રાજ્ઞાઃ વ્યાપિનં પુરુષં યતઃ ।

ક્રાન્તિશ્ચ ગતિરહિણ્ય દેશાદ્ દેશાંતરં તુ યા ॥

પ્રજ્ઞા પુરુષો પુરુષનું ખરું સ્વરૂપ સર્વજ્ઞાણી છે એમ કહે છે તેથી તમે પાડેલા વિદ્વાન્ત
એવા નામમાં દેશદેશાંતરમાં કમણ અથવા ગમનનો જે લાવ રહેલ છે તે વાસ્તવિક નથી.

સર્વગો ન પ્રયાતીહ વ્યાપી દેહેશ્વરો યતઃ ।

તતો વિક્રાન્ત સ જ્ઞેયં મતા મમ નિર્લયકા ॥

સર્વત્ર રહેનારા પદાર્થને અન્યત્ર ક્યાંકી પ્રવાણ કરવાનું રહે નહિ અને દેહી પુરુષનું ખરું
સ્વરૂપ સર્વત્ર રહેલું છે તેથી દેહીનું વિદ્વાન્ત એવું નામ મારે મતે નિરર્થક છે.

સુવાહુરિતિ યા સંજ્ઞા કૃતાન્યસ્ય સુતસ્ય તે ।

નિર્દર્શા સાન્યમૂર્તસ્ય પુરુષસ્ય મહીપતે ॥

હે રાજન ! આપના બીજા પુત્રનું નામ આપે સુવાહુ પાડ્યું પણ પુરુષનું ખરું સ્વરૂપ
અમૂર્ત એટલે નિરાકાર હોવાથી સાચા હાથનો આકાર તેમાં ધટે નહિ તેથી તે નામ પણ
નિરર્થક છે.

પુત્રસ્ય યત્કૃતં નામ તૃતીયસ્વારિમર્દનઃ ।

મન્યે તત્ત્વાપ્યસંવદ્ધં શ્રુણુ વાપ્યત્ર કારણમ્ ॥

ત્રીજા પુત્રનું નામ શત્રુમર્દન પાડ્યું તે પણ સંબંધ વિનાનું છે તેમાં જે કારણ રહેલું છે
તે આપ નક્કી સાંભળો.

एक पत्र शरीरेषु सर्वेषु पुरुषो यदा ।

तदाऽस्य राजन् कः शत्रुः को वा मित्रमिहेष्यते ॥

હે રાજન્! સર્વે શરીરોમાં જે પુરુષ એકજ છે તો પુરુષનો શત્રુ કોણ છે ? કોઈ નહિ અને એને મિત્ર કોઈ હોવાનું પણ કેવી રીતે ગણ્ય ગણાય ? નજ ગણાય.

भूतैर्भूतानि मर्षन्ते अमूर्तो मर्षते कथं ।

क्रोधादीनां पृथग्भावात्कल्पनेयं निरर्थका ॥

: વળી શત્રુમર્દન એવા નામમાં શત્રુનું મર્દન કરવાનો ભાવ છે પણ મૂર્ત એટલે આકાર-વાળા પૃથ્વીઆદિ ભૂતોનું ભૂતોવડે મર્દન થાય એ ઘટે છે પણ અમૂર્ત એટલે નિરાકાર પુરુષનું મર્દન કેમ ઘટે ? નજ ઘટે.

ક્રોધ આદિના આયતનભૂત મન અને દેહ આદિ ભુદાં ભુદાં હોવાથી મન તથા દેહ આદિની સાથે એકતા કરીને પુરુષો પોતાને ભુદા ભુદા બાંહે છે ને પરસ્પર મર્દન વા આર્થિ-ગન આદિ કરે છે તે તેમની કલ્પના નિરર્થક છે.

यदि संव्यवहारार्थं मसन्नाम प्रकल्प्यते ।

नास्मि कस्मादलर्કાચ્ચે નૈરર્થ્યં ભવતો મતમ્ ॥

જે વ્યવહાર સારી રીતે સધાય એ માટે એટલે વ્યવહારની સગવડતામાટે ખોટાં નામોની કલ્પના થાય છે એમ આપનું કહેવું હોય તો વ્યવહારની સગવડતામાટે જે ખોટાં નામો પણ સાર્થક ગણાય છે તો અર્થક એવું નામ કોઈ અર્થ વગરનું છતાં વ્યવહારની સગવડતાના કામ માટે તો સાર્થક છે તેથી આપ તેને નિરર્થક કેમ માનો છો ? આપે તેને નિરર્થક ન માનવું બોધ્યો.

(આજી)

—:o:—

મોક્ષમાં લોકાંતરગમન થતું નથી

[લેખક:—મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતવર્ષના અંક ૧૨ના પૃષ્ઠ ૨૯૯થી)

લેખક લાઇ કહે છે કે “આ માટે જૈનશાસ્ત્રોમાં ન્યાયપુરઃસર ધણું લખાણ આપવામાં આવેલું છે પરંતુ તેને વિષયાંતરરૂપ ધારી અત્રે સ્થાન આપ્યું નથી.”

પણ જે સ્થાન આપ્યું હોત તોજ નક્કી થઈ શકત કે આ માટે કહીને લેખક લાઇ કથી વાત માટે જૈનશાસ્ત્રોમાં ધણું લખાણ આપવામાં આવેલું છે એમ કહેના માગે છે.

આર્યજનતામાં અવતારની માન્યતા સામેના આર્યજનતાના નિષ્ણુતોએ કરેલા વિરોધ અને તેથી ઉપસ્થિત થયેલ વિતંડાની વાતનું ધણું લખાણ જૈનશાસ્ત્રમાં આપવામાં આવેલું છે? સિદ્ધશિલાનો ઇનકાર કરવાથી નિષ્કામી ને નિષ્ક્રિય પરમાત્માને સનાતની આચાર્યો જાત-કર્તા માનવા લાગ્યા એ વાતનું ધણું લખાણ જૈનશાસ્ત્રોમાં આપવામાં આવેલું છે?

સિદ્ધશિલા એક લોકાંતર છે અને સિદ્ધ વા મુક્ત જીવને મરણપછી સિદ્ધશિક્ષામાં જઈને રહેવાનું હોવાથી સિદ્ધ વા મુક્ત જીવને પણ લોકાંતર છે એવું પ્રતિપાદન કરનારું ધણું લખાણ જૈનશાસ્ત્રોમાં આપવામાં આવેલું છે?

કે સિદ્ધ વા મુક્ત જીવને મરણ પછી કોઈ લોકમાં જવાનું ન હોવાથી તેને મરણ પછી લોકાંતરગમન નથી એમ કહેનારા આર્યજનતાનાં શાસ્ત્રોનું એવું કહેવું ખરું નથી એવું પ્રતિ-પાદન કરનારું ધણું લખાણ જૈનશાસ્ત્રોમાં આપવામાં આવેલું છે?

ઉપરની ચારમાંની કોઈ એક વાત માટે જૈનશાસ્ત્રમાં ધણું લખાણ આપવામાં આવેલું છે એમ લેખક ભાઈ કહેવા માગતા હોય એવું એમના લેખનો સંબંધ તથા ક્રમ આદિનો વિચાર કરતાં જણાય છે.

પણ એ ચારમાંથી જે કોઈ એક જે ત્રણ વા ચારે વાતોપર જૈનશાસ્ત્રોમાં ધણું લખાણ આપવામાં આવેલું છે એમ લેખકભાઈ કહેવા માગતા હોય તે વાત આ રચને ન લખતાં તેને વિષયાંતર ધારી લખી નથી તો જૈનશાસ્ત્રોનું પરિશીલન કરનારા જૈન ભાઈઓ તો જૈનશાસ્ત્રોમાંથી તે વાતના લખાણનું અવલોકન કરી લે એ કદાચ બને પણ સાક્ષર છતાં જૈનેતર બંધુઓ જોયો જૈનશાસ્ત્રોનું પરિશીલન ન રાખતા હોય તેમને તે લખાણનું અવલોકન કરી લેવાનું શી રીતે બને ? અને કદી તેઓ પરિશ્રમ કરીને પોતાથી એ લખાણનું અવલોકન કરી લે એમ લેખક ભાઈ કહેવા માગતા હોય તો પણ લેખકભાઈ તેમની પાસે કયી વાતના લખાણનું અવલોકન કરાવી લેવા માગે છે તે નક્કી જાણવા વિના તેઓ કયી વાતના લખાણનું અવલોકન કરશે એ પ્રશ્ન રહે છે છતાં લેખકભાઈ તેમને વિનંતિ કરતા લખે છે કે “અમારા જૈનેતર સાક્ષર બંધુઓને વિનંતિ કે તે મહાશયો આ બાબતનું સૂક્ષ્મ રીતે અવલોકન કરશે અને સલા-સલા થું છે તેનું ન્યાયશુદ્ધિથી તોલન કરી સલા હકીકતને સ્વીકૃત કરશે.”

આજ સાક્ષર બંધુઓને સૂક્ષ્મ રીતે અવલોકન કરવાનું બળ કદી રહેલ હોય તો પણ તેમને શાસ્ત્રોના લખાણનું સૂક્ષ્મ રીતે અવલોકન-કરવાની અગત્ય જણાતી કેખાતી નથી અને રાજપ્રકરણની કેખીજી જે કોઈ વાતના લખાણનું સૂક્ષ્મ રીતે અવલોકન કરવાની તેમને અગત્ય જણાય છે તે વાતમાં પણ બહુધા સાક્ષર કે નિરક્ષર કહેવાતો જનતાનો મોટો ભાગ જે લખાણને સલા ને ન્યાયવાળું માનતો હોય તે લખાણને જ પોતે પણ સલા ને ન્યાયવાળું માની રહેવાના એક જ માનસને ધારણ કરી રહેવાના જણાય છે.

છતાં કદી કોઈ સાક્ષર બંધુને શાસ્ત્રોના લખાણનું સૂક્ષ્મ રીતે અવલોકન કરવાનું મન થઇ આવે તો તે કેવળ ભાગાગત અક્ષરના સ્વરૂપને જાણનારા હોવાથીજ સાક્ષર કહેવાતા સાક્ષર બંધુને શાસ્ત્ર કહેલા અક્ષર પદાર્થના સ્વરૂપની લક્ષણા દરવા પૂરતું સૂક્ષ્મ રીતનું અવલોકન કરવાનું સામર્થ્ય થતું સહેલું નથી.

અને છતાં કદી તેનું સામર્થ્ય પણ તેને યાવ તો પછી એકતરફી જૈનશાસ્ત્રોનાજ લખાણનું સૂક્ષ્મ રીતે અવલોકન કરીને કરેલો તેનો નિર્ણય છેવટનો નિર્ણય કયી રીતે ગણાશે ?

જૈનશાસ્ત્રોના જે વાતપરના લખાણનું તેણે સૂક્ષ્મ રીતે અવલોકન કરેલ હોય તે વાતપરના આર્યજનતાના શાસ્ત્રોના લખાણનું પણ તેવીજ રીતે સૂક્ષ્મપણે અવલોકન કર્યા વિના તે જે શાસ્ત્રોના લખાણમાંનું કયા શાસ્ત્રનું લખાણ સલા તથા ન્યાયવાળું છે એવી તે તુલના શી રીતે કરી શકશે ?

માટે કાં તો જે વાતપરના જૈનશાસ્ત્રોના લખાણનું સૂક્ષ્મપણે અવલોકન કરાવવા લેખકભાઈ માગતા હોય તે વાત પ્રથમ સ્પષ્ટ કહેવી જોઈતી હતી અને પછી તે લખાણ પણ જનતા પાસે સ્પષ્ટરૂપમાં મૂકવું જોઈતું હતું.

તેમ તેમણે કરેલું નથી એવી સિધ્ધિમાં જૈનેતર કોઈ સાક્ષર બંધુને જૈનશાસ્ત્રોના કોઈ લખાણની આર્યજનતાના શાસ્ત્રોના લખાણ આથે તુલના કરવાનુંજ શક્ય નથી હાં સલાસલાનો કે ન્યાયજન્યાયનો નિર્ધાર કરવાનું શક્ય ક્યાંયો યાય ? ને સલા અસલાનો કે ન્યાય અન્યાયનો જ્યાં નિર્ધારજ શક્ય નથી હાં તેમાંના કોઈ એકનો સ્વીકાર કે અનાદર કરવાનો પણ અવસરજ કયી રીતે ઉભો યાય ? નજ યાય.

“પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન્નાં ચિત્રજી ને પાદુકાજી સાથે
દક્ષિણહિંદની યાત્રા”નું
અનુસંધાન

[લેખક:—શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

ખરાખર ૧૧ ક. ૩૦ મિ. એ અમારી મોટર બસ રવાના થઇ.

નાનગેતેરી (તોતાદ્રી) થી ઉપડેલી અમારી મોટરબસ સીધી કન્યાકુમારી (કેપ કોમોરિન) જવાની હતી. તોતાદ્રીથી કન્યાકુમારી ૩૦ (ત્રીશ) માઇલ થાય. મોટરબસનું લાંબું દશ આના બેઠું.

તોતાદ્રીથી કન્યા કુમારી જતાં રસ્તામાં પાનાગુડી ગામ આવે છે : હાં છાટે નારાયણનું પુરાણું મંદિર છે : તેના દર્શનનો લાભ પણ મને અનાયસે મળ્યો.

છાટે નારાયણના મંદિરમાં નારાયણ ભગવાન તથા શંકરભગવાન્નાં દર્શન છે. પાનાગુડી ગામ બહુ નાનું છે, છતાં હાં મુનિસિપાલિટીની ધર્મશાળા છે.

તોતાદ્રીથી લંબેનારાયણ જવું હોય તો પણ જઇ શકાય છે. તોતાદ્રીથી લંબેનારાયણ આઠ માઇલ થાય અને લંબેનારાયણથી છાટે નારાયણ નવ માઇલ થાય.

ખલિરાજ પાસે યાત્રેલી ત્રણ ડગલાં પૃથ્વી આપવાને વામન ભગવાને વિરાટ સ્વરૂપ ધારણ કર્યું હતું તે આ લંબેનારાયણનું સ્વરૂપ છે. તે મૂર્તિ હિમેલી છે. આ ઉપરાંત આ મંદિરમાં બીજી બે મૂર્તિઓ છે : તેમાં એક ત્રિરાજમાન છે અને બીજી શયન સ્થિતિમાં છે.

લંબેનારાયણનું મંદિર ત્રિકુરાગુડી ગામમાં આવેલું છે. ત્રિકુરાગુડી બહુ નાનું ગામ છે. અહીં દેળાં ને નાળિયેર મળે છે. અહીં પણ રાજની ધર્મશાળા છે.

છાટેનારાયણથી આગળ આલતાં અંજિજ સરકારના રાજ્યની હદ પૂરી થાય છે અને ત્રાવણકોર રાજ્યની હદ શરૂ થાય છે : અહીં ત્રાવણકોર રાજ્યનું જકાતનાકું છે એટલે પ્રત્યેક પ્રવાશીના સામાનની તપાસ થાય છે, પણ જરાય ખત્રવણી નથી.

અંજિજ સરકારના રાજ્યની હદ વટાવીને અમારી મોટરબસે ત્રાવણકોર રાજ્યની હદમાં પ્રવેશ કર્યો અને ક્ષીધા બપોરના લગભગ ૧ ક. ૩૦ મિ. એ અમે કન્યાકુમારી (કેપકોમોરિન) પહોંચ્યા : એટલે તોતાદ્રીથી કન્યાકુમારી પહોંચતાં લગભગ બે દલાક લાગ્યા.

કન્યાકુમારી (કેપ કોમોરિન)માં ત્રાવણકોરના ગવર્નરની ત્રિશાળ ધર્મશાળા છે : તેમાં મેં ઉતારો કર્યો અને હાં ઘોડી વિશ્રાંતિ લઇને સ્વસ્થ થયો.

આ ધર્મશાળામાં ભારતવર્ષના લિંગ લિંગ પ્રાંતોમાંથી ધણાં યાત્રિકો આવેને ઉતર્યાં હતાં : બંગાલી, નેપાલી, સિંધી, પંજાબી, મદ્રાસી, ગુજરાતી, દક્ષિણી, હિંદુસ્તાની આદિ : છતાં સર્વેમાં આર્ય સંસ્કૃતિનું સામ્ય જણાઇ આવતું—એકજ ભાવના, એકજ ધ્યેય, એકજ આચાર... !

પછી મને હાં એક ગોર મારાજ મળી ગયા. એ ગોર મારાજ હતા તો નાની ઉમરના, પણ વિનથી ને આલાક હતા : એટલે મને માર્ગદર્શક ને માહિતીદાતારૂપે ઉપયોગી થઇ પડ્યા.

અભિલાષનાં આંસુ

[લેખક:—શ્રી દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

“જ...ય...ના...ય...” આ જયશબ્દો એક સ્વચ્છશય્યામાંથી ઊઠી રહ્યા હતા. આ શબ્દો માંદાં એવાં એક બહેનના હતા એ શબ્દોમાં માધુર્ય હતું... કેમળતા હતી. એ શબ્દોના શાંત ઉચ્ચારણ પાછળ શરીરની અશક્તિ છતાં આત્માનું ઓજસ્વ ઝણઝણી રહ્યું હતું.

એ સ્વચ્છશય્યામાં એ માંદાં બહેન અદેલીને શાંતિથી બેઠેલાં હતાં અને આસપાસ બીજાં સેવાત્રતથારી બહેનો બેઠા હતાં સૌનાં મુખપર વિપાકની છાયા હતી. શિશિરઝટુની એ સાંજ હતી, અને સર્વત્ર શાંતિ પ્રસરેલી હતી...સેવાત્રતની મુવાસ પમરી રહી હતી.

થોડીવાર પછી માંદાં એવાં એ બહેન શક્ય એટલાં સ્વસ્થ થઈને પોતાની આસપાસ બેઠેલાં બહેનોને સંબોધીને શાંતિથી બોલવા લાગ્યાં—

“બહેનો...! મારા આ માંદાં દૃઢમાંથી પ્રાણ ઊઠી જાય તે પહેલાં મારું અંતર તમારી સૌની આગળ આજે ઠલવવા વૃત્તિમાં વેગ આવ્યો છે.

તમે સૌ એ તો જાણો છો કે આપણા નાથપ્રભુના ઉપદેશને આપણા જીવનમાં ઉતારવાના ઉદ્દેશથી આપણે સૌ ભદ્રશિલા ના શાંત તટપર ખાસ બહેનો માટે નિર્મિત થયેલા આ આનંદાશ્રમમાં વર્ષોથી આવીને વસ્યાં છીએ.

સૌશરીરનું સંરક્ષણ બન્યું રહે, સ્ત્રીવની શુદ્ધતા જળવાઈ રહે, ને સૌશરીરધારી જીવાત્માઓને પણ મુક્તદશા મુલલ થાય એ ઠરણાણુ હેતુથી નાથપ્રભુએ આ આનંદાશ્રમ નિર્માણ કરાવવા કૃપા કરી છે.

પુરુષોની ઘેડે સ્ત્રીઓએ પણ શનૈઃશનૈઃ પશુભાવમાંથી ને પશુકર્મમાંથી નિવૃત્ત થવા પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ અને પરમાત્મદર્શન પામી કૃતાર્થ થવું જોઈએ એમ નાથપ્રભુ વારંવાર પ્રબોધતા નહોતા શું ?

ગાર્ગી, જૈત્રેયી, ત્રીરંગાઈ આદિ આપણા સૌસમાજની આદર્શ વિભૂતિઓ અમરજ્યોતિઓ...એ અમરજ્યોતિઓના પરમ એવા પ્રકાશની પરિછાયાતળે આપણે પણ આપણાં જીવન ઉમળી શકીએ-ઉત્તત કરી શકીએ-કૃતકૃત્ય થઈ શકીએ...

આપણાં સૌશરીર હોવાથી તેમાં માતા-ધવાની સ્વાભાવિક એવી ઘાટી વાસના છે...આપણા અંતઃકરણમાં સ્ત્રીવના સંસ્કારો ભર્યા છે...સ્ત્રીમુલલ એવી અહંતા ચિદાભાસમાં ધોવાય છે. એ વાસનાનો ક્ષય થાય, એ સંસ્કારો વિરલ થાય, ને એ અહંતા નિર્બળ થાય એવી સાધનકલા નાથપ્રભુનો પાવનસેવામાંથી આપણને પ્રાપ્ત નથી થઈ શું ?

શરીરધેત્રિયોના વિકારોના શમનમાટે કૃત્ત્ર ચાંદ્રાયણઆદિ પ્રતો કરવાં... અંતઃકરણની શુદ્ધિ ને છુદ્ધિની સૂક્ષ્મતા સાધવામાટે નિત્ય નિરંતર સૂર્યોપાસન ને સ્વાધ્યાયનું પરિશીલન કરવું...“યાનયોગના અભ્યાસનો ધીરજ ને દંઢતાપૂર્વક પરિપાક કરવો: આ આપણામટેનો નાથપ્રભુનો આજ્ઞાક્રમ આપણસૌને સ્મરણમાં છે ખરો ? ને તદનુસાર આપણે સૌ વર્તીએ છીએ ખરાં ? એ આપણે પ્રત્યેક આપણી જાતને દરરોજ પૂછતા રહેવું જોઈએ.

આપણી માતૃભાષા ગુજરાતી છે એટલે એનું સંગીત જ્ઞાન આપણુ પ્રત્યેક બહેનને સરળતાથી મળે એવી સુંદર વ્યવસ્થા આપણા આ આનંદાશ્રમમાં છે... હિંદીભાષા ને સંસ્કૃતભાષાસાથે પરિચય સાધી શકીએ એવો પ્રબંધ પણ આપણા આ આનંદાશ્રમમાં છે...આશ્રમજીવનમાં ઉપયોગી એવાં ફૂલગાદ ઉછેરવાની કલા, શીવજીકલા ને શરીરસ્વાસ્થ્યકલા પણ સાધ્ય થાય એવી વ્યવસ્થા પણ આપણા આ આનંદાશ્રમમાં છે.

સ્વચ્છતા, સુવહતા ને સુવ્યવસ્થિત એ તો આપણા આનંદાશ્રમના પ્રાથમિક પાઠો છે. આપણા આશ્રમજીવનના બીજામંત્રો છે.

ગીતા, ભાગવત, રામાયણ ને નાથપ્રભુપ્રણીત પુસ્તકો એ આપણા સ્વાધ્યાયગ્રંથો...અને...નાથકાવ્યો, કાવ્યદોહન આદિ આપણા ભજનગ્રંથો...!

ચોગાસનો, સૂર્યનમસ્કાર ને આરોગ્યવર્ધિની એ આપણું સ્વાસ્થ્ય જાળવી રાખવામઠિનાં સુંદર એવાં સાધનો...!

સાત્ત્વિક આહારવિહાર, સદ્વાચન, સુવિચાર ને સત્સંગ એ આપણી આત્મ-સુધારણાનાં આવશ્યક અંગો...!

આત્મસુધારણામઠે નાથપ્રભુનો વારંવાર પ્રધાનપણે ઉપદેશ...!

આપણે કૃતાર્થ થવું ને આપણાં બીજાં બહેનો પણ કૃતાર્થ થાય એ માટે પણ પ્રયત્નશીલ રહેવું એ ઉદ્દેશથી નાથપ્રભુએ આ આશ્રમસંસ્થા સ્થાપન કરી છે અને આપણે એ આશ્રમજીવન સ્વીકાર્યું છે એટલે નાથપ્રભુના પરમકલ્યાણપ્રદ એ ઉપદેશની સિદ્ધિને અર્થે આપણે પ્રાણાંત નિશ્ચયથી સતત મંદ્યા રહેવું જોઈએ...!

બહેનો...! હું આજે અધૂરી આશાએ જાઉં છું...મારા અંતરના અભિ-લાષની આ આશુકથા છે...નાથપ્રભુના શાંતિસંદેશનું સંકલન ને સંપ્રસારણ એ મારું જીવનધ્યેય હતું...એ ધ્યેય કાર્ય અપૂર્ણ રહે છે એથી મારું અંતર વલોવાય છે...પણ હવે છદસી ઘડીએ શું થાય?...તમારી સૌની કર્તવ્યનિષ્ઠામાં મને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે એટલે મારું એ જીવનકાર્ય તમા સૌને સોંપી જાઉં છું...જયનાથ, જયપ્રભુ...જન્માંતરે જરૂર મળશું ને કાર્યસિદ્ધિ કરશું, હો...!..."

આમ બોલતાં બોલતાં મંદાં એવાં એ બહેન અચાનક શાંત થઈ ગયાં એટલે પાસે બેઠેલાં બહેનો ઉભાં થઈને તેમના શરીરને તપાસવા લાગ્યાં તો હાથપગ ઠંડા પડતા જતા હતાં, નાકની ઢાંડી શીતળ થતી જતી હતી, શ્વાસો-ચ્વાસ ધીમા પડતા જતા હતા...જતાં પ્રભુવનો સૂક્ષ્મનાદ અંદરથી ઊડી રહ્યો હતો...!

—:—:—

વાઠ્ઠકોને માટે

[લેખક:—શ્રી૦ દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર.]

[૫]

આકાશ, વાયુ, તેજ, જલ, પૃથ્વી. આ પાંચ ભૂતો છે.

એને પંચભૂત કે પંચમહાભૂત પણ કહે છે.

આ પાંચ ભૂતો ભેળા થાય છે તે પંચીકરણ કહેવાય છે.

જગતના સઘળા પદાર્થો આં પાંચ ભૂતોના બનેલા છે.
 આપણું શરીર પણ આ પાંચ ભૂતોનું બનેલું છે.
 પૃથ્વી જલને આધારે છે, જલ તેજને આધારે છે, તેજ વાયુને આધારે છે,
 વાયુ આકાશને આધારે છે, આકાશ માયાને આધારે છે ને માયા બ્રહ્માને આધારે છે.
 એટલે સઘળાનો સાચો આધાર બ્રહ્મ છે. એ બ્રહ્મ પરમસુખરૂપ છે.
 આથી બ્રહ્માને જે અનુભવે તે પરમસુખી થાય છે.
 હવે બ્રહ્માને શી રીતે અનુભવવું એ શાસ્ત્ર ને સંશુરુ શીખવે.

—(૨)—

॥ શ્રીગુરૂર્ણિમા યાને ચાતુર્માસ ॥

[લેખક: એબાલાલ તુલસીરામ-જંજીસર.]

પ્રિય આત્મચંદુઓ અને બહેનો !

ચાતુર્માસ આ એક યુગ્મશ્રીપુરોહિત મહાન વ્રત છે. ચાતુર્માસના નિયમો પાળવાથી શારીરિક તંદુરસ્તી ઉપરાંત મહાન ધર્મલાભ થાય છે, મહાન પ્રુણ થાય છે. ચાતુર્માસ એ યુગ્મશ્રીઓની સીઝન છે. સીઝનમાં જેમ વેપારીઓ વિવિધ પ્રકારે ધંધો કરી દ્રવ્ય સંપાદન કરવા મથી પડે છે તેમ ચાતુર્માસમાં જિત્તાસુઓ ખંભા ધર્મસાધન કરી પ્રુણ સંપાદન કરી લે છે.

ચાતુર્માસનું વ્રત આષાઢ સુદિ ૧૧થી આરંભ થઈ ઇસવત સુદિ ૧૧ શે સમાપ્ત થાય છે.

ચાતુર્માસનું વ્રત બનીશો તો પોતાના સંશુરુજીના સ્થાનમાં, વા દેવમંદિર કે તીર્થસ્થાનમાં વા પોતાના ઘેર પણ થઈ શકે છે.

ચાતુર્માસના નિયમો.

બ્રહ્મચર્ય:—બ્રહ્મચર્યેણ તપસાં દેવા મૃત્યુમુપાદંતત્ । બ્રહ્મચર્ય અને તપવડે દેવોએ મૃત્યુને જીતી લીધું, યુગ્મશ્રીઓએ વીર્ય ધારણાથી બ્રહ્મચર્ય પાળવું. બ્રહ્મચર્ય પાળનારના મન ધન્દિઓ વધ રહે છે, શરીર સુદૃઢ બને છે જેથી પરમાત્મપ્રાપ્તિનો સાધનો ઉત્સાહપૂર્વક કરી શકે છે. “યદિચ્છન્તો બ્રહ્મચર્ય ચરન્તિ” પરમાત્માની પ્રાપ્તિને ઈચ્છનારા બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરે છે, માટે શુદ્ધ બ્રહ્મચર્યની અનિવાર્ય અગત્ય છે.

૨ આહાર:—“આહાર શુદ્ધૌ સત્ત્વશુદ્ધિઃ” સંવર્ધી જીવનવાળાને ખાનપાન સાર્વત્રિક અને નિયમિત રાખવાની ધણીજ અગત્ય છે.

ચાતુર્માસમાં ભોજન એકવેળા લેવાનું હોય છે. ભોજનમાં બહુ મરચાં તથા બહુ તેલવાળા પદાર્થો નહિ લેવા-અને હંસણું ફુગળા આદિ તપોગુણુવર્ધક પદાર્થો તો માવત જીવન નહિ લેવા બેધએ. સાંજ સવારે દૂધ વા ફળફળાદિ લઈ શકાય, જેથી શરીરનું આરોગ્ય સચવાઈ રહે.

ભજન ધૂન સત્સંગ:—ચાતુર્માસના નિયમોવાળાએ ખાસ સ્પૃહા પહેલાં બીજી સંધ્યાદિક ક્રમોથી પરવારી પ્રભુનું માનસિક સ્થાનપૂજન જ્યાંદિ વિશેષ કરવું. કહ્યું છે કે “પદ્મા ધર ઈશ્વરનું સ્થાન, સંજિવસવાર ને મધ્યાન.”

ધર્મા ધણું કહે શું ચાય, ભવતરવાનો એજ ઉપાય.”

બાકીના સમયે સત્સંગ કે સંશ્રેયોનું વાંચન કરવું. સત્યુત્તોની સેવા કરવી. દાન કરવું ઇલાદિ.

સત્સંગેન પરં પ્રાપ્ય દુસ્તરં, તરતેઽચિરાત્ ।

તસ્માદતિપ્રયત્નેન સત્સંગં સતતં કુરુ ॥

બલ્લભિષ્ઠ સંશુરુના સમાગમે કરીને પરમાત્માને પ્રાપ્ત થઈને દુઃખે કરી તરી શકાય

એવા સંસારને જલદી પાર થવાય છે, માટે ખેતરાખી હુમેશ સત્સંગ કરે. સત્સંગ = ત્રિકાળ અપ્રાપ્ય એવું સત્સ્વરૂપ જે આત્મા તેના સંગ જે દ્વારા થાય તે સત્સંગ.

સદ્ગ્રંથોનું વાચન

જે મનુષ્યો સદ્ગ્રંથો વાંચે અને વિચારે તેને પણ જ્ઞાનનો લાભ થાય છે, અને પરમાત્મામાં નિષ્ઠા વધે છે. તેનું અજ્ઞાનતિમિર નાશ પામે છે, માટે આતુર્ભાસ કરનારે ખાસ ધ્યાન રાખીને સમયનો સદુપયોગ કરી લેવો અને સાંજે પણ સ્નાનસ્નાંધાદિ પ્રભુભજન કરી શયન કરવું. પ્રભુમય જીવન કરવાથી પ્રભુ સંભાળ રાખશે, માટે અવસ્ય નિયમો લઈ તે નિયમો પાળીને આત્મોન્નતિ કરી લેવી. કહ્યું છે કે:—

“વહેભાગ્ય મનુષ્ય તનુ પાવા, સુરવુર્લભ સદ્ગ્રંથન ગાવા ।

સાધનધામ મોક્ષકરદ્વારા, પાઈ ન જેહિ પરલોક સંવારા ॥”

અત્યંત ભાગ્યવદે મનુષ્ય શરીર પ્રાપ્ત થયું છે. તે દેવતાઓને પણ દુઃખાપ્ય છે આ વાત સારા સારા ગ્રંથોમાં કહેલી છે. આ શરીર મોક્ષના સાધનોનું સ્થાન છે તથા મોક્ષનું દ્વાર છે. તેને પ્રાપ્ત કરીને જેણે પરલોક સાધ્ય ન કર્યો.

“સો પરત્ર દુઃખ પાવર્હિ, શિર ધુનિ ધુનિ પહિતાઈ ॥”

તે મનુષ્ય અંતે પરલોકમાં દુઃખ પામે છે તથા માથું ધુણાવી ધુણાવી પરતાવો કરે છે, માટે માનવું તે સત્ અને કરવું તે અડગ.

આતુર્ભાસનું વ્રત કરનારને અનાયાસે ઈન્દ્રિયનિગ્રહ થાય છે. સહેજે સહેજે અપાર જેવો ભવસાગર તરી જવાય છે અને સહેજાઈથી પરમાત્માની પ્રાપ્તિ થાય છે, માટે દરેક બંધુબહેનોને આતુર્ભાસનું વ્રત કર્તવ્ય છે.

“ગુરુપૂર્ણિમા”

આતુર્ભાસનું વ્રત શ્રીસદ્ગુરુસાથમાં કરનારને અનેક લાભ ઉપરાંત એને મુખ્યલાભ તો ગુરુપૂર્ણિમાનો થાય છે. સદ્ગુરુબંધુઓની સાથે પ્રલસ શ્રીગુરુપૂજનનો લાભ થાય છે; અને સાથે સાથે ગુરુબંધુઓનો મેળાપ તે સત્સંગ થાય છે. એક બીજા સાથે પ્રીતિ થાય છે, અને સંગને લઈને ભજનાદિ વધુ થાય છે.

કહ્યું છે કે:—

“હડા હડાપણ મૂકી દે, સદ્ગુરુને શરણે જઈ રહે,

વચન તણો રાખી વિશ્વાસ; કુકલ્પનાનો કરજે નાશ.

ઉપાધિથી અળગો રહે, હડા હડાપણ મૂકી દે.”

શ્રીભગવાને પણ શ્રીમુખે કહ્યું છે કે:—

નૃદેહમાર્ગ સુલભં સુવુર્લભં, પ્લવં સુકલ્પં ગુરુકર્ણધારમ્ ।

મયાનુકુલેત નમસ્વતેરિતં, પુમાન ભવાર્થિષ્ઠ ન તરેત્સ આત્મહા ॥

શ્રેષ્ઠ એવો મનુષ્યદેહ જે સુલભ છતાં અત્યંત દુર્લભ છે, તે મનુષ્ય તો નૌકારૂપ છે તથા તેને ગુરુરૂપી ખલાસી છે, આ દેહ-પવનરૂપી (જે હું તે મહારી) કૃપાથી પ્રેરાયેલો હોવા છતાં જે મનુષ્ય સંસારને તરતો નથી તે આત્મઘાતી છે. (શ્રીમદ્ભાગવત.)

સદ્ગુરુની અનિવાર્ય અગત્ય છે. “ગુરુ વિના જ્ઞાન નહિ” “ગુરુબિન ભવનિધિ તરે ન કાઈ, જે વિરંચી શંકર સમ હોઈ.” જ્યાં અને સદાશિવ જેવડા મોટા હોય તેમને પણ સદ્ગુરુની જરૂર છે. જેને માથે સદ્ગુરુ છે તે યથાશક્તિ સાધન કરતો છતો નિર્ભય છે. કૃત-

કૃષ્ણ છે કૃષ્ણ છે કે—

આસ્તે દૈશિકચરણ નિરવધિરાસતે તદીક્ષણે કરુણા ।

આસ્તે કિમપિ ચક્રુસ્ત, કિમતઃ પરમસ્તિ જન્મસાપ્તલયમ્ ॥

(શ્રીશંકરાચાર્ય)

જે મારા સદ્ગુરુશ્રીનું ચરણમ્બલ મારા મસ્તકપર છે, તેમના અવનોમ્નમાં જે માગ ઉપર અનવધિ કૃપા છે, અને જો તેમણે જે કાંઈ પણ ઉપદેશો છે તે મારા હૃદયમાં છે તો આનાથી વધારે મારા જન્મનું સફળપણું શું છે ? શ્રીસદ્ગુરુમહિમાનો પાર નથી અને એમની અમોઘ કૃપાનો પણ પાર નથી, તેથીજ શ્રીસદ્ગુરુમ્બલમાથી મુક્ત થવાની ઇચ્છાથી આપણે શ્રીગુરુસ્થાનમાં વા પોતાને ઘેર જોડ્યા થઈ શ્રીગુરુપૂર્ણિમામહોત્સવ કરીએ છીએ, અને શ્રી-ગુરુપૂજન કરી આનંદ લઈએ છીએ

૫૬

ગુરુગમ એવી જડે સાધુભાષ ! ગુરુગમ એવી જડે,

પથ્યર લાદી પાર ઉતરિયે, અગમતાણી ગમપડે

સાધુભાષા ગુરુગમ એવી જડે.

પાનાને પોચાં છોડાની, અગમ કળા કે આપે !

બ્રહ્મપદે બેસાડીને, હાં છેડેને તખતે થાયે !

સાધુભાષ ગુરુગમ એવી જડે.

વારંવાર મહાપુરુષો ગુરુરૂપા દિ કેવલ વહે છે પોતામાં જે કર્ષ ઉત્કૃષ્ટતા અનુભવાય છે તે કેવલ ગુરુકૃપાનુંજ ફલ માને છે જ્ઞાન, ધ્યાન, ભજનાદિ શ્રીગુરુની કૃપા હોય તોજ ફલ છે. શ્રીપ્રીતમદાસે દર્શિતો રસ શ્રીસદ્ગુરુ પાસેથીજ માગે છે

૫૮-રોડા

“ સદ્ગુરુને ચરણે નથું, માથુ ત્રેમ પ્રમાદ,

દયા કરીને દીજીએ, હરિરમ અમૃત સ્વાદ ૧

વાણી શકે નહિ વર્ણવી, સદ્ગુરુ કેરું સ્વરૂપ,

મન શુદ્ધિ પોંચે નહિ, ઉપમા રહિત અનુપ ૨

પ્રથમ પુરણુ ત્રેમસુ, વદુ સદ્ગુરુ ચરણુ;

તાપ ટળે સમારના, મટે જન્મ ને મરણુ ૩

શ્રીસદ્ગુરુ ઉપર વિશ્વાસ પ્રગટે કે પ્રભુ પ્રાપ્તિનો માર્ગ દુકો સરવ અને અનુકૂળ બની જાય છે

હારા મનમાં પોથી ગાળી જાનક વિદેહી બનતુ,

અનભેડું ઘર આધુ, ભાઈ ! તારા ચડી ઝંઝતુ

સાધુભાષ ગુરુગમે એવી.

દેહ ધારી પ્રભુ મૂર્તિ મળેજે સ્નેહ માનવી સ્નેહી

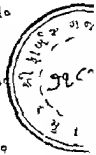
પ્રભુનું ધરણે ખરુ બતાવે ! નાય નચાવે શેઈ શેઈ

સાધુભાષ ગુરુગમ એવી જડે.

ધણીના ધરનું ધાંગાણુ જે જાણે તે શું બોલે ?

મુનિ યજ્ઞને મહાલે સાગર, એવ અખેલા બેને

સાધુભાષ ગુરુગમ એવી જડે.

શ્રી ગુરુની સેવાદ્વારા તેમની કૃપા સંપાદન કરી મુશ્કેલીઓ ભવસાગરથી પાર થતું બોધ્યો. શ્રીગુરુપૂર્ણિમા એ મુશ્કેલીઓનો દિવ્ય દિવસ છે. તે દિવસે ગુરુબંધુઓ શ્રીગુરુનું ભજનપૂજન કરી અમૃત્ય લક્ષ્યો લે છે. તેમનું જીવન ધન્ય છે, તેઓ કૃતકૃત્ય છે. સૌ કોઈ બંધુઓ શ્રીગુરુભજનનો લાંચ લઈ, એમના સંસ્પર્શનું અવલોકન કરી ગુરુપૂર્ણિમામહોત્સવ ઉજવશે તે જીવનનો ધન્ય લક્ષ્યો લેશે. કૃતિશિવમ્.

—:—

વિવેકવિચાર

(લેખક: શ્રી. માણિકચવર્મા.)

(અનુસંધાન ગતાંક ૧૨ ના પૃષ્ઠ ૩૦૯થી)

હોહરા

- દાન અને વરદાન દે, બહુવિધ માનવ દેવ;
દ્રવ્ય પુત્ર કે રાજ્ય દે, કરે બે સાચી સેવ. ૭
- નિજ પાસ જે હોય તે, સઘળું દે નહિ એહ;
રાખી વાઙ કરે બધા, જે છે આપ સદેહ. ૮
- પણ નિજપદને આપતા, પ્રભુજી હાથોહાથ;
રાખી વાઙ કરે નહિ, એક વિદ્યેના નાથ. ૯
- ઉદાર અન્ય ન એહસમ, વરદ નાથ પરમેશ;
પૂરે ઈચ્છા સર્વની, માયાનાથ મહેશ. ૧૦
- માયાજન્ય પદાર્થમાં, ધણી ન બે જણ હોય;
પણ પ્રભુજીના સ્વરૂપમાં, ધણીપણું સૌનું રહોય. ૧૧
- અદ્ભુત કેવી વાત આ, સૌનું એક સ્વરૂપ;
જતાં કાંઈ તકરાર નહિ, પ્રભુનું સ્વરૂપ અનુપ. ૧૨
- યેસી પ્રભુના સ્વરૂપમાં, સરખો લે આનંદ;
ઈચ્છે તે સઘળા જનો, કશે ન જ્યાં છે રૂંદ. ૧૩
- નહિ પોતાનું પારકું, સૌને સાચી છૂટ;
હક સરખો સૌનો રહ્યો, જ્યાં નહિ લૂંટાલૂંટ. ૧૪
- અદ્ભુત ખોળો પ્રભુતણો, જ્યાં બેઠા સૌ જીવ;
સૌને રાખ્યા નિજરૂપે, એવા અનુપમ શિવ. ૧૫
- અનેક યુગ વીત્યા છતાં, ઘટ્યો ન આનંદ અદ્ધપ;
ઘટશે નહિ કદી ભવિષ્યમાં, પ્રભુનો આનંદ સ્વદ્ધપ. ૧૬
- વિનાશીમાં તું પડી રહ્યો, એ તો ભારે ભૂલ;
વૃદ્ધ થયો સમજ્યો છતાં, હજી વાલે કાં ધૂળ? ૧૭

(ચાલુ)

x

x

x

x

—:—

શ્રી આનંદાશ્રમ-સમાચાર. (બેઠ માસ)

લઘુરુદ્ર ને રુદ્રાભિષેક:—આ માસમાં શ્રીમાન્ શેઠ દામોદરદાસ માધવજીભાઈ-મુંગઈવાળા તરફથી એક લઘુરુદ્ર તથા રુદ્રાભિષેક, શ્રી ગાંડાલાલ બહેચર ઢાંકવાળા તરફથી એક રુદ્રાભિષેક તથા શ્રી મોનજી ભટ્ટવજીનાં સાસુ બેન વાલીબાઈ કરાંચી તરફથી એક લઘુરુદ્ર કરાવવામાં આવ્યા હતા.

મુખ્ય કોટ:—૩૧. ૫૮-૧૩-૬ શ્રી કરાંચી-આનંદાશ્રમમાં સં. ૧૯૯૬ના કાર્તિકથી વૈશાખ સુધીમાં સાત માસમાં બેટનાં આવ્યા. હા. શ્રી કૃષ્ણદાસ રથામજી-કરાંચી. ૩૧. ૧૫-૦-૦ શ્રી કરાંચી આનંદાશ્રમના સં. ૧૯૯૫ના ૭ માસની ઉપજનાં આવ્યા. હા. શ્રી. કૃ. રથા. કરાંચી. ૧૦-૪-૦ શ્રી. બાલચંદ્ર નાથારામ-સીગમ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. દારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી. ૩૧. ૧૦-૪-૦ બેન સરદારકુંવરબા-મહેલોલ. ૩૧. ૪૩-૦-૦ શ્રી. કરણસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકર ને તેમનું કુટુંબ-જુનાગઢ. ૩૧. ૯૫-૫-૦ મુંગઈનિવાસી એક ગૃહસ્થ. ૩૧. ૨૫-૦-૦ મુંગઈનિવાસી એક ગૃહસ્થ. ૩૧. ૧૬-૦-૦ ગં. ૨૫. જડી બહેન તથા ગં. ૨૫ સતિતાબહેન તે સદ્ગત ત્રિવેદી ગૌરીશંકર બાઈશંકરનાં પત્નીઓ તરફથી સપ્તાહ નિમિત્તે બેટ-બેરોણનગર. ૩૧. ૨૪-૦-૦ શ્રી. મંગળપ્રસાદ ત્રિજીવનરાય ડાવા-કરાંચી તથા શ્રી હર્ષદગવ મહારાણીદાસ દેસાઈ-ભાંગરોળ ને તેમનું કુટુંબ. ૩૧. ૧૪-૪-૦ મુંગઈમાં શ્રી શંકરજ્યોતીના દિવસે પૂજ્યપાદ શ્રી સદ્ગુરુદેવનું પૂજન થતાં સાધકા તરફથી હા. શેઠ દામોદરદાસ માધવજીભાઈ-મુંગઈ. ૩૧. ૧૬-૮-૦ મુંગઈમાં ગત શ્રીનૃસિંહજીનીના દિવસે પૂજ્યપાદ શ્રી સદ્ગુરુદેવનું પૂજન થતાં સાધકા તરફથી હા. શ્રી શેઠ દામોદરદાસ માધવજી-ભાઈ-મુંગઈ

ભોજન અને થાળ:—આ માસમાં નીચેના બંધુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની સેવામાં થાળ ધરાવવા ઉપરાંત શ્રી દક્ષિણાપતિ સ. ધર્મવિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિથાન ભોજન આપવામાં આપ્યાં હતાં:—

૩૧. ૮-૬-૯ શ્રી. ઠરસનજી પ્રાણજીવન ઝોઝા-વાંકાનેર. ૩૧. ૧૬-૦-૦ શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેસાઈ-ભાંગરોળ. ૩૧. ૨૨-૮-૦ મુંગઈનિવાસી એક ભક્તજન. ૩૧. ૧૧-૦-૦ સદ્ગત શેઠ રવજી દેવજી ગાંધી-હા. ગં ૨૫. બેન મોંઘીબહેન-ગમનગર. ૩૧. ૧૬-૦-૦ શ્રી ચોપટલાલ તારાચંદ વકીલ-જુનાગઢ.

ઉપરાંત આ માસમાં નીચેના બંધુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવની પાવત સેવામાં થાળ ધરાવવામાં આવ્યા હતા:—

૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. કૃષ્ણદાસ રથામજી-કરાંચી. ૩૧. ૨-૧૩-૦ શ્રી. ઉપેન્દ્રસિંહ કરણસિંહ ઠાકર-રંચુન (ખે થાળ). ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. જ્યોતીલાલ દેવશંકર-વાંકાનેર. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. શિવજીભાઈ બહેચરલાલ-ઢાંક. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. કાનજી કરસનજી-બીલખા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રીમતી બેન ગંગાબાઈ મૂળજી-લીંજીડા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. વલ્લભસિંહ માનમિહ-કુંતિયાણા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. દારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી. ૩૧. ૩-૧૨-૦ શ્રી. મોનજી ભટ્ટવજીનાં સાસુ બેન વાલીબાઈ-કરાંચી (૩ થાળ) ૩૧. ૧-૪-૦ મુંગઈના એક ભક્ત. ૩૧. ૧-૪-૦ બેન પ્રભાવતીબેન-જુનાગઢ. ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. ઈશ્વરલાલ ધનેશ્વર ભટ્ટ-લીંમડી. (ચાર થાળ). ૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી શિવશંકર દયાળજી વ્યાસ-પીલગાઈ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર કાનજી વકીલ-બીલખા.

૩૧. ૧-૪-૦ બેન મધુકાંતા કૃપાશંકર લીંબડી. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. બાલકૃષ્ણ વીરચંદ-જૂનાગઢ.
 ૩૧. ૧-૪-૦ ગં. સ્વ. બેન જડીબેન તથા ગં. સ્વ. બેન સવિતાબેન-જોરાવરનગર. ૩૧. ૧-૪-૦
 શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર-જૂનાગઢ.

નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી અખંડદીપક નિમિત્તે રકમ આવેલી છે:-

૦-૪-૦ શ્રી. વલભસિંહ માનસિંહ-કુતિયાણા. ૦-૬-૦ બેન વાલીબાઈ-કરાંચી.
 ૦-૪-૦ શ્રી. ગાંડાલાલ બેચરલાલ-ઢાંક. ૦-૪-૦ બેન પ્રભાવંતીબેન-જૂનાગઢ. ૩૧. ૨૫-૦-૦
 વરતેજનિવાસી શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદ્રારાણ તરફથી તેમના સદ્ગતપુત્રો ચિ. મનુભાઈ
 તથા ચિ. કામજિતના આત્મકલ્યાણાર્થે અખંડદીપકના ધૃતનિમિત્તે મળ્યા. રાં. ૧૯૯૬ના જેઠ
 માસ સુધીના. (બે વર્ષના.) ૦-૪-૦ શ્રી. મોહનલાલ કાનજી-બંધાળા. ૦-૪-૦ શ્રી.
 દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર-જૂનાગઢ.

પરચુરણ ભેટ

આ માસમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના દર્શનસત્સંગાર્થે આવેલા બંધુબહેનો તરફથી તથા
 મનીઓર્ડર દ્વારા નીચે પ્રમાણે પરચુરણ ભેટ આવેલી છે:-

૩૧.આ.પા.

૧-૦-૦ ધ. શ્રીઆત્મપ્રકાશજી-મોજીદ
 ૦-૫-૩ હંસરાજ સ્વજી-રાણાવાવ
 ૦-૫-૩ વિ. પ્રભાશંકર મળલાલ-ગલસાણા
 ૧-૦-૦ શંકરજયંતીના દિવસે જંજુસરમાં
 પૂજ્યપાદશ્રીનું પૂજન થતાં સાધકો
 તરફથી ભેટ હા. અંબાલાલ તુલગ-
 રામ જની
 ૦-૪-૦ લાલુશાળી કાનજી દેવજી
 ૨-૦-૦ મગનલાલ લાલુભાઈ-સુરત
 ૧-૦-૦ શ્રી. ધ્વજારામ કૃષ્ણદેવ-સીગ્રામ
 ૧-૪-૦ બેન જડીબાઈ કરુણાશંકર-જોરાવરનગર
 ૦-૪-૦ ,, મણિબાઈ પ્રાણજીવન ,,
 ૦-૧૨-૦ ,, લાલુમતી અંબાશંકર ,,
 ૦-૮-૦ શિવપ્રસાદ રામેશ્વર દેવે ,,
 ૦-૮-૦ વસંતરાય ચંદુલાલ ,,
 ૧-૪-૦ શ્રી જયંતીલાલ દેવશંકર-વાંકાનેર
 ૧-૦-૦ ,, મગનલાલ રામજી જોશી-
 આકાલવાડી
 ૧-૦-૦ ,, લક્ષ્મીશંકર જટાશંકર મોજીદ
 ૦-૮-૦ ,, જયવંતરાય ભાનુશંકર ,,

૦-૪-૦ શ્રી. ધનેશ્વર દેવકૃષ્ણ-જૂનાગઢ
 ૧-૪-૦ બાઈશ્રી કમુબાઈ-ખીલખા
 ૦-૪-૦ બેન સુખજીબા ,,
 ૧-૦-૦ ,, સવિતાબાઈ વિદુલભાઈ
 જોરાવરનગર
 ૧-૦-૦ ,, નિર્મળાબાઈ લક્ષ્મીશંકર ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી પદ્મશંકર અંબાશંકર ,,
 ૦-૪-૦ બાણુભાઈ વલભલાલ-જૂનાગઢ
 ૦-૨-૦ બેન કરતુરબાઈ જોશંકર-ખીલખા
 ૧-૪-૦ બેન મહાલક્ષ્મી નરભેરામ-રાજકોટ
 ૦-૪-૦ સંતાકબાઈ- ખીલખા
 ૨-૧૨-૦ શ્રી. ગાંડાલાલ બેચરલાલ મહેતા ને
 તેમનું કુટુંબ-ઢાંક
 ૦-૮-૦ શ્રી. કલ્યાણસિંહ ભવાનસિંહ-જૂનાગઢ
 ૩-૦-૦ ,, અંબાશંકર ભાઈશંકર-
 જોરાવરનગર
 ૦-૮-૦ બેન પ્રભાવંતીબેન-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ ધ. દલપતરામ પ્રભુરામ રાવળ
 ૩-૦-૦ બેન અમલબેન-માંગરોળ
 ૦-૨-૦ ,, મણિબહેન-ખીલખા
 ૪-૦-૦ ,, પદ્મશંકર અંબાશંકર તથા તેમનાં
 પત્ની-વડોદરા

- ૦-૪-૦ વેરા પ્રાણશંકર ગોરાબાઈ-માંગરોળ
 ૦-૪-૦ શ્રી. હરજી કરશન-લીંબુડા
 ૧-૪-૦ શ્રી. હર્ષદરાય મહારાણીદામ દેશાઈ-
 (પ્રત્યુશ્રીને વસ્ત્ર ધરવા નિમિત્તે.) માંગરોળ
 ૮-૦-૦ ગં સ્વ. બહેન જડીબાઈ તથા બેન
 સવિતાબાઈ-જોરાવરનગર
 ૪-૦-૦ શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ
 ૨-૦-૦ બેન મણિબાઈ-જોરાવરનગર
 ૦-૪-૦ શાંતિલાલ દેવશંકર-દાંક

- ૦-૮-૦ વિનોદરાય પ્રતાપશંકર-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ખત્રી બાલકૃષ્ણ વીરચંદ " "
 ૫-૦-૦ મદ્દગત શેઠ રવજી દેવજી ગાંધી-
 જામનગર હા. શ્રી જગનલાલબાઈ
 ૨-૦-૦ શ્રી. સવજી અમરસી-બાંટવા
 ૧-૦-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વઝીલ-
 જૂનાગઢ
 ૦-૪-૦ શ્રી. અંબાશંકર નાનજી જોશી-વડિયા
 ૦-૬-૦ પરચુરજી

લવાજમની 'વહો'ચ

આ માસમાં નીચેના બંધુઓ તરફથી લવાજમો મળ્યાં છે.

- શ્રી. મોહનલાલ ગંગાધર વ્યામ-ધોરાજી વર્ષ ૯
 " મકનજી નરસિંહ-રાસ " "
 " ધન્ધારામ કૃષ્ણદેવ-સીંગમ " "
 " દેવાશંકર લક્ષ્મીરામ-વેરાખર " ૭-૮
 " કાનજી કરશનજી-વીસાવદર " "
 " લાલુરાકર ભાઈશંકર-વઢવાણ " ૮
 " જયલીલાલ ભાઈરાકર-અમદાવાદ " "
 " રામેશ્વર કુલજી દવે-જોરાવરનગર " ૭-૮
 " ગૌરીશંકર લીલાધર-વઢવાણ " "
 " અંબાશંકર ભાઈશંકર-જોરાવરનગર " ૮-૯
 બેન જડીબહેન- " " ૯
 શ્રી. મલભાઈ લક્ષ્મીશંકર-રાજકોટ " ૮-૯
 " મૂળશંકર જગજીવન-રામપુરા " ૯
 " ચતુર્ભુજ ગૌરીશંકર-ઈશ્વરીયા " "
 " ભાઈચંદ દેવકરજી-સાવલા " "
 " જયશંકર કાલિદાસ-ધારી " ૮-૯
 " જગનલાલ દેવકૃષ્ણ " " "
 " ચંદુલાલ અંબાશંકર-અમદાવાદ " "
 " પદ્મશંકર અંબાશંકર-વડોદરા " ૯
 " લક્ષ્મીશંકર કાનજી-અમદાવાદ " "
 " ખાપુભાઈ ઘેલાભાઈ-જોરાખી " ૭-૮
 " ભાઈશંકર ગોપાલજી-હડીયરા " ૮
 " રવિશંકર મોહનલાલ-હળવદ " ૭-૮

- શ્રી. માધવજી મયાગમ-રૂપાવટી વર્ષ ૭-૯
 " જમનાદાસ મોહનલાલ-માણસા " "
 " હરિકૃષ્ણ ચંદ્રેશ્વર-ઝાલોદ " ૯
 " હરિકૃષ્ણ મનજી-જૂનાગઢ " "
 " દુલસીદાસ રામજી-અડવાણા " "
 " લક્ષ્મીદામ પ્રાગજી " " "
 " વચરામ દેશવજી રાજગોર-અડવાણા " "
 " હીરાગર કાનગર " " "
 " નાનજી દેવકૃષ્ણ " " "
 " કમ્બા રામજી-રાણાવાવ " ૭-૮
 " અનોપસંગ કાકાભાઈ-પંખાજી " "
 " નરોત્તમદાસ મગનલાલ-મુંબઈ " "
 " જટારાકર નારણજી-બાંટવડ " "
 શ્રી કુમારસાહેબ અમરા ખાચર-જસદણ ૮
 દરબાર લાયબેરી " " "
 શ્રી. કાશીરામ નાનજી " " "
 " નાંગશર્મા " " "
 " હરિકૃષ્ણ કચ્છાશંકર-વીંછીયા " " "
 " પોપટલાલ જીવરામ-મોટીઅશીવાલી " "
 " શિવશંકર દયાજી-પીલવાઈ વર્ષ ૧૦
 " ભાયાલાલ જીકાભાઈ-નારી " ૭-૮
 હા. શ્રી. ભાઈશંકર ધનજી દવે
 " લાગવાનજી રામેશ્વર-ભાવનગર " ૮

શ્રી. નારાયણરાવ પાંડુરંગ-માંડવી વર્ષ ૭-૮
 ,, નંદલાલ બી ગોસાઈ-પચરખી ,, ૯
 ,, દયાશંકર લાલશંકર-માણસા વર્ષ ૧-૭-૮
 ,, લાલશંકર પીતાંબર-કરાંચી ,, ૭-૮
 ,, જમશેદજી પેસ્તનજી-માહીમ ,, ૯
 ,, પીરોજશાહ એરચશાહ ,, ,,
 ,, મીનોચહેર મહેરવાનજી-મુંબઈ વર્ષ ,,
 ,, મંચેરશાહ હોરમસજી-માહીમ ,,
 ,, ધનજીશાહ અરદેશર-મુંબઈ ,,
 ,, પ્રભુદાસ પાનાચંદ-કળસાર ,,
 ,, રામલાલ રાણાલાલ-નવાણીયાખીજરીયા ,,
 ,, નયુલાલ કરશનજી ઉપાધ્યાય-દ્વારકા ,,
 ,, જમનાદાસ મકનજી ,,
 ,, મૂળશંકર નરભેરામ-મુંબઈ વર્ષ ૭-૮
 ,, કેલ્યાણજી શંકર ,, ૮-૯
 ,, ગોકુળદાસ ડોસાલાઈ ,, ૮
 શ્રી. માધવજી ગોકુલદાસ-જેરાઈ ,, ૯
 ,, દરજી સવજી અમરશી-ખાંદવા ,, ૮-૯
 ,, હળનલાલ કાલિદાસ-રાજવ્યારી ,,
 ખેન નર્મદાળાલ જટાશંકર-રસનાળ ,, ૯
 શ્રી. કાનજી દામજી-રાજકોટ ,,

શ્રી. ઉપેન્દ્રસિંહ કરજીસિંહ-રંચુન વર્ષ ૯
 ,, કરજીસિંહ લાલસિંહ-જૂનાગઢ ,,
 ,, શિવસિંહ પ્રતાપસિંહ-કલકત્તા ,,
 ,, જ્ઞેશ્વરનદાસ રણછોડદાસ-કોટાર ,, ૮-૯
 ,, હરિદાસ નરસિંહદાસ-ખંભાળીયા ,, ૯
 ખેન હશરા લાગવત-દેલવાડા ,, ૯
 શ્રી. વિકુલદાસ હરગોવિંદદાસ-મેસાળા ,,
 ,, વિકુલજી નારજી-વડોદરા ,,
 ,, જયંતીલાલ છોટાલાલ લટ્ટ ધોલાલ ,,
 ,, દેવકૃષ્ણ જાદવજી-ખીલડી ,,
 ,, બલદેવદાસ સુનીલાલ-માણસા વર્ષ ૭-૮
 ,, મણિલાલ રણછોડદાસ-ગોરખંદર ,, ૮-૮-૯
 ખેન ગણુપતિખડેન-મુંબઈ ,, ૮-૯
 ,, કંકુખાઈ ગૌરીશંકર-લીંબડી ,, ૯
 શ્રી. ગ્રેમશંકર પીતાંબર-ખાંદવા ,,
 ,, મંગળલાલ રણછોડલાઈ-દેલવાડા ,,
 ,, બીમજી વૈજનાથ જોશી-જેતપુર ,, ૭-૮-૯
 ,, રવિશંકર માનસંગ-જૂનાગઢ ,, ૯
 ,, પોપટલાલ તારાચંદ-જૂનાગઢ ,,
 ,, અંબાશંકર ગોવિંદજી-ઉત્તરલાઈ વર્ષ ૧-૭-૮
 (બાકીનાં લવાજમો આવતા માસમાં છપાશે)

શ્રીવીલ્લા-આનંદાશ્રમમાં મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવા સંબંધી સૂચના:—

શ્રી બીલખા-આનંદાશ્રમમાં મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવા ઇચ્છનારે નીચેની બાબતો ખાસ લક્ષમાં લેવી જોઈએ:—

- ૧ આનંદાશ્રમમાં સર્વેને ભોજન આપવામાં આશ્રમને રસોડે જમનારા આનંદાશ્રમના ધર્મ-ચારીઓ, વિદ્યાર્થીઓ, સાધકો, મહેમનો તથા નોકરોનો સમાવેશ થાય છે.
- ૨ આનંદાશ્રમમાં નિવાસ કરતા ધાર્યકરો અને નોકરોને તથા તેમના કુટુંબને ભોજન આપવાની ઈચ્છા રાખનારે તે પ્રમાણે રપટ જણાવવું જોઈએ.
- ૩ કેવળ વિદ્યાર્થીઓનેજ ભોજન આપવા ઇચ્છનારે પણ તે પ્રમાણે રપટ લખવું જોઈએ.

સામાન્યરીતે એક લઘુરૂદ્ર કરાવવાનો રૂ. ૧-૦-૦ એકે ૭ ખર્ચ આવે છે, અને એક રૂદ્રાલિષેકનો બાર આના ખર્ચ આવે છે. થાળ અને અખંડીપકમાટે પોતાની ઈચ્છાપ્રમાણે દ્રવ્ય મોકલી શકાય છે. ઉપરોક્ત કાર્યોમાટે નિશ્ચિત રકમ હોવાથી જે અગાઉથી તે રકમ મોકલવામાં આવે તો હિસાબ લખવામાં તથા માસિકમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં ને યાદાશુને તે દિવસેજ દક્ષિણા આપવામાં વધારે અનુકૂળતા થાય.

ગાળના જીવનનો એક અમૂલ્ય અવસર

શ્રીનાથધાત્રે અને શ્રીનાથસેતુ

શ્રી બીલખા-આનંદાશ્રમ એ આપણા શ્રીનાથપ્રભુનું પરમપાવન એવું આનંદધામ છે. આ આનંદ ધામ ગિરિવર એવા ગિરનારની છાયામાં આવેલું છે. આ ગિરનારમંથી વહના પામતા વામન એવા વક્રગંગા આપણા પ્રભુના આનંદધામના પરમપાવન પાંદ પ્રેક્ષાસ્થળ વિમળ લાલે વહે છે.

આપણા પ્રભુના સ્નાનવટે આ વક્રગંગા વિશેષ પુણ્યવંતા થયા છે... એટલે વક્રગંગાજના જે આરાધક આપણા પ્રભુ સ્નાન કરવામાટે પધારેલા એ તે આરાપર શ્રીનાથધાત્રે રેખાપન થાય એવો શુભસંકલ્પ થાય છે. સાથે સાથે વક્રગંગાપર આપણી મનુષ્યોની તે ગર્ભમાતાઓ આદિની આવવાજવાની સહીમલામત સરળતામાટે એક પુત્ર-શ્રીનાથસેતુ પશુ બંધાઈ નેત્ર એવો પણ શુભસંકલ્પ છે.

આ શુભસંકલ્પને વ્યાવહારિક સ્વરૂપ આપવું એ આપણ સૌ શ્રીનાથપ્રભુના બાળકાનું આવશ્યક એવું એક કર્તવ્ય છે.

આટલાં બધાં આપણ સૌ લાઈખહેનો આટલી સેવા શા માત્ર ન કરી શકીએ ? ...જરૂર કરી શકીએ.

જપનાથ ! જપપ્રભુ !

—: પરમસુસ્તી ધર્માનાં ઉપાય :—

આ ગ્રંથ પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીનાં વ્યાખ્યાનોના મંત્રદર્શન છે. તથા શુભાનું ચારિત્રમણ. એ આ ગ્રંથનો વિષય છે. જિજ્ઞાસુઓને માટે આ ગ્રંથ ધેર બેઠાં પ્રલય સત્યગર્ભ છે. અંતઃકરણના દોષો સંજવાના ને શુભશુભો પ્રાપ્ત કરવાના વિવિધ ઉપાયો એમાં વર્ણવ્યા છે. અનેક દર્શનતીર્થો આ ગ્રંથ ભરપૂર છે. ભિન્ન ભિન્ન અધિકારવાર્ગાં સર્વ સ્ત્રીપુરુષોને આ ગ્રંથ સુહૃદની જેડે ઉપકારક થાય તેવો છે. પરમસુખી યવનો રાજમાર્ગ આમાં ખુલ્લો મૂક્યો છે એમ કહેવામાં અતિશયોક્તિ નથી. પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીની ઇચ્છા અંશરેખે છે. પાકુ પુકું, બીજી આશ્ચિ, મૂલ્ય પોણી કિંમતે રૂ. ૦-૧૨-૦

મળવાનું સ્થળ:—

વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ-બીલખા (કાઠિયાવાડ).

શ્રીનાથપ્રભુનો પુણ્યપ્રવોહ

જે મહાસત્યના અજ્ઞાનથી જનસમૂહના હૃદયમાં અપૂર્ણતાની પ્રતીતિ થાય છે, તે મહાસત્યના જ્ઞાનથીજ અપૂર્ણતાની નિવૃત્તિ સંભવે છે, અન્યથા સંભવતી નથી.

પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં લીલા જીવનની ક્ષાંત્રી કરાવતાં પુસ્તકો:-

૧	શ્રીનાથચરિતામૃત પ્રથમપ્રવાહ	અર્ધા કિમત, રા.	૦-૧૨-૦
૨	શ્રીનાથપ્રભુ જીવનગાથા ભાગ ૧ લો.	" "	૦-૨-૬
૩	" " " ૨ લો.	" "	૦-૨-૬
૪	શ્રીનાથતીર્થયાત્રા	" "	૦-૪-૦
૫	નાથભગવાન	" "	૦-૦-૬
૬	મહાયોગી શ્રીમન્નથુરામશર્મા-જીવનગપોત-ધર્મપ્રવાહ	" "	૦-૨-૦
૭	" " " સંસ્મરણો	" "	૦-૨-૦
૮	" " " સ્વરૂપાવસ્થાન	" "	૦-૧-૬

ઉપરનાં પુસ્તકો મંગાવનારે પોસ્ટેજ ખર્ચ અલગ સમજવું.

મળવાનું સ્થળ:-અવસ્થાપક આનંદાશ્રમ-ખીલખા (દક્ષિણવાર.)

વિજ્ઞપ્તિ--

- ૧ મંધ્યાદિનિલકર્મ આદિનાં વિના મૃદ્યે મળતાં પુસ્તકો મંગાવનારે પોસ્ટની ટિકિટો અવશ્ય મોકલવી જોઈએ.
- ૨ શ્રી ખીલખા-આનંદાશ્રમમાં શ્રી દક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સત્ર કાર્તિક માસથી શરુ થાય છે, તે ખીલખા સત્ર વૈશાખ માસથી શરુ થાય છે માટે તેમાં દાખલ થવા ઇચ્છનારે પહેલાં વાં ખીલખા સત્રની શરુઆતમાં અરજી કરવાનું ધ્યાનમાં રાખવું, જોને પ્રત્યુત્તર માટે ટિકિટ ખીલખાનું પણ લેણમાં રાખવું.
- ૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પૂ. મહાત્માશ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નથુરામશર્મા આચાર્યજી પ્રણીત સર્વે પુસ્તકોની કિમત વિદ્યાપનમાં હાથેથી કિમતથી પોણા કિમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.
- ૪ શ્રી આનંદાશ્રમમાં દર્શનસંત્સંગ માટે આવડે રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી જણાવવું જોઈએ, અને આશ્રમમાં કુલો સમય રહેવું છે, તે રહેવાનો શો ઉદ્દેશ છે તે પણ જણાવવું જોઈએ.

વર્ષ ૯ મું

॥ ૐ ॥

વાર્ષિક લવાગ્રમ

શ્રાવણ

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

પોસ્ટેજ સાથે

અંક ૩ જે

આનંદાશ્રમ

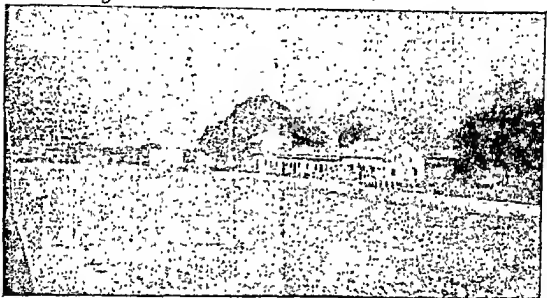
રૂ. ૧-૦-૦

સંવત ૧૯૯૬

પરદેશમાં

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખા.

અનાયવિદ્યોપદ્રતાત્મસંવિદઃ તન્મૂલસંસારપરિશ્રમાતુરાઃ ।

યદ્દચ્છયેદ્દોપસૃતાઃ સ્વમાપ્નુયુઃ સુજ્ઞાશ્રમોઽયં નયુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના ખરા સ્વરૂપના માયિક છતાં ખરું લાગે એવા અજ્ઞાનવડે જેમને પોતાના ખરા સ્વરૂપની માયિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ થયેલી છે તથા પોતાના ખરા સ્વરૂપની માયિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ જ જેનું મૂલ છે એવા આ સંસારના પરિશ્રમથી જેઓ દુઃખી થયેલા છે તેઓ કદી અનાવાસ અદિ આવી ચડે તેપણુ પાછા પોતાના સ્વરૂપમુખને પામી રહે એમ છે એવે આ આશ્રમ પૂજ્યપાદ સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્ નથુરામ શર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	લક્ષિતવડે સ્વહાનંદનો દહાયો લેવાવિષે બોધ	૪૯
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૫૦
૩	આર્યાવર્તની આર્યપ્રગતે પણ એક પ્રગતિ ગણવા બ્રિટિશ અમલદારોને ઉદ્બોધ.	૫૧
૪	આપાઢી પૂણિમાના મહાપૂજનના સમારંભાન્તર્ગત સાધનપ્રબંધ.	૫૩
૫	ખાસ નોંધ.	૫૪
૬	શ્રીઆનંદાશ્રમ-અમદાવાદ.	૫૬
૭	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૫૭
૮	પરચુરણ બેટ.	૬૦
૯	લવાજમની પહેંચ.	૬૮

લવાજમસંબંધી જરૂરીનોંધ

જે મંથુગહેનોનું લવાજમ ખાદી હોય તેઓ પોતાનું લવાજમ વેળાસર મોકલી આપે એમ સ્મરણ આપવામાં આવે છે. ગ્રાહક રહેવાની ઇચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના લખવા શ્રમ લેવો, એટલે ટપાલ તથા વી. પી. કરવાના શ્રમ ને ખર્ચમાં નકામું બિતરફું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના:—લેણસંબંધી અને માસિકસંબંધી સર્વે યત્નવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા (કાઠિયાવાડ) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ જીવનદાસ દેશાઈ વેદાંતશૂપણ-ભાંગરોળ-કાઠિયાવાડ.

સહુતંત્રી: શ્રી. દયાગસિંહજી લાલગિંહજી દાદર-શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખા.

શ્રીભગવતસિંહજી હલેદિદેક લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં

પારેખ દેવળયંદ કાનજીસાધજી છાપું—ગોંડલ.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર કાઈથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષદ

વર્ષ ૯૬૦]

સંવત્ ૧૯૯૬ આષાઢ

[અંક ૩

મક્તિવડે બ્રહ્માનંદનો લ્હાવો છેવાવિષે વીધ
(પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન)

૫૬

પ્રિય! હો આનંદનો લાવો, નહિ અંગે સમય ફરી આવો પ્રિય—ટેક
મનવાણીને પ્રભુમાં શેકી, ભાન જગત્તું ભૂલાવો,
સુખસાગરમાં નિશાદિન ઝીલી, દુઃખ સૌ દૂર વહાવો પ્રિય ૧
મિથ્યા સઘળું મૂકી છોડે, કરો સત્યમાં દાવો;
પરમ પ્રેમ શ્રીપ્રભુમાં રાખી, મનમાં મસ્તી જમાવો. પ્રિય ૨
સાચા હિતેચ્છુ પ્રભુ સમજી, શુદ્ધ ભક્તિ જગાવો,
હુણ પાણીમાં પાણી હુણમાં, એમ અભેદ બનાવો પ્રિય ૩
દ્રવ્ય સગાં ને દેહ ઉપરથી, મનનો રાગ તમવો;
સાર્થક કરવા ભક્તનામતું, લીધો વેશ ભજવો પ્રિય ૪

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

જે મનુષ્ય દેશ, કાલ ને સ્વસ્થિતિના વિચાર કર્યાવિના પોતાના મનના વેગને વશ થઇને ઇચ્છાનુસાર વર્તે છે તે મનુષ્યના દિવસો પ્રાયશઃ પશ્ચાત્તાપ, ભાવિની ચિંતા ને પરદોષદર્શનજનિત પરિતાપમાં વ્યતીત થાય છે.

દૃશ્ય પ્રાણિપદાર્થોમાંથી જે પુરુષની મમતા નિવૃત્ત થઈ ગઈ હોય, વિવેક-વડે ભુવલોક ને સ્વલોક સુધીના વિષયોમાં જે પુરુષને રાગ ન રહ્યો હોય, પોતાના માતા પિતા અથવા પોતાની સ્ત્રી કે સ્ત્રીઓ સંન્યાસ લેવામાં પ્રસન્નતાથી જેને અનુમતિ આપતાં હોય, ને પોતાનાથી સંન્યાસના ધર્મે સારી રીતે પાળી શકાશે એવી જે પુરુષને ખાતરી થતી હોય તે પુરુષ સંન્યાસ ગ્રહણ કરવામાં અધિકારી છે.

આ અધિકારનો પૂર્ણ વિચાર કર્યા પછી દ્વિજે પોતાના કર્તવ્ય માટે એક નિશ્ચયપર આવવું જોઈએ.

પોતાના મનને સંન્યાસ આપવારૂપ માનસસંન્યાસ તો જે ક્ષણે પુરુષને ઇચ્છા થાય તે ક્ષણે જ લેવામાં આવે તો તેમાં ભાલજ છે, હાનિ નથી.

વિવેક ને સત્સંગ વિના પોતાના મનના દોષોનું સમજવું ને તેના ત્યાગ કરવો એ બંને મનુષ્યને અપ્રાપ્ત હોય એ સ્વાભાવિક છે.

જ્ય પોતાના કર્મોનુસાર આ વિદ્યમાં જગજિયતા જ્યાં તેને રાખે છે. ત્યાં તે રહે છે, ને ત્યાં તે પોતે પોતાને માયાના બલથી બહુધા સુખી માને છે.

મરનારના સંબંધની મમતા જેનાથી ન મૂકાય તેના મનમાં મરનારના ઉપર પ્રબલ રાગ છે, ને તે રાગ રાગીને હાનિ કર્યા વિના રહેતો નથી, અર્થાત્ તે રાગ તેને સાધનમાં વધવા દેતો નથી, ને તેના હૃદયને શાંતિવૃત્તિનો અનુભવ થવા દેતો નથી.

સ્વધર્મપાલનમાં શ્રદ્ધા તથા પ્રીતિ રાખી અગમ મનથી સ્વધર્મનું પરિપાલન કરતા હશે.

મોક્ષશાસ્ત્રોનું વાચનમનન કરી પોતાના અંતઃકરણની શુદ્ધિ, એકાગ્રતા ને શાંતિ વધારવા પ્રયત્ન સેવતા હશે.

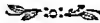
સમયનો સદુપયોગ કરી, સુસ્વભાવોને બલવાન કરી, કુસંગથી ને પરિણામે હાનિ થાય એવા વિચારથી તથા કર્મથી દૂર રહી, અગમ નિષ્ઠાથી પરમાત્માની ભક્તિ કરતા રહેશે.

ગ્રાહકવેળા આંખને બહુ જોરથી ઉઘાડી ન રાખવી, પણ અર્ધી ઊઘાડી રાખવી. જ્યારે આંખોમાંથી પાણી બહુ નીકળવા લાગે, ને આંખો બળવા લાગે ત્યારે આંખો બંધ કરવી.

જો પોતાનાં તનમન હલકાં જણાય તથા મનની પ્રસન્નતા ને સમજમાં વધારો થયેલો જણાય તો જાણવું જે જપ યથાધિક્ય થયો છે.

સ્થૂલશરીરમાં વ્યથા જણાય તેટલો લાંબો સમય જપ કરવો નહિ. વચ્ચે વચ્ચે અગત્ય જણાય તો વિશ્રાંતિ લેવી.

મદદા, ઉત્સાહ, એકનિષ્ઠા ને એકાગ્રતાથી જપ થશે તો ઇશ્વરની કૃપાથી પ્રતિકૂલતા દૂર થવા માંડશે, અને અનુકૂલતાની પ્રાપ્તિ થતી જણાશે પરમેશ્વર પાસે સર્વદા શુભમતિ ને તેમની કૃપાની માગણી કરવી

(આહુ)

આર્યાવર્તની આર્યમજાને પણ એક પ્રજા મળવા બ્રિટિશ અમલદારોને
ઉદ્વોષ

[લેખક:-મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેરાઈ વેદાંતભૂષણ]

સુલેક કરવાની હિંદુસ્તાની ધમકીનો જ્વાળા વાળવાના રૂપમાં લોર્ડ હાલિફેક્સે કહેલું છે કે We wanted to worship God as we liked આપણે આપણી મરજીમાં આવે તે પ્રકારે ઈશ્વરનું પૂજન કરવા માગીએ છીએ and this religious freedom based on conscience we would not let go અને આ ધાર્મિક સ્વતંત્રતા જે અંતઃકરણના વિશ્વાસના પાયાપર પ્રતિષ્ઠિત છે તેને જતી કરવા આપણે ખુશી નથી for conscience was not something you could hand over to anybody else કારણ કે અંતઃકરણનો વિશ્વાસ એ એવી વસ્તુ નથી કે જે તમે ખીજા કોઈને હવાલે કરી શકો but in Germany People have given their conscience to Hitler so that they have become machines પણ જર્મનીમાં લોકોએ તેમનો વિશ્વાસ હિટલરને હવાલે કરી દીધો છે એટલે લોકો હિટલરનાજ યત્નશૂન બનેલા છે.

આર્યાવર્તની આર્ય પ્રજા પણ તેમની મરજીમાં આવે એ પ્રકારે ઈશ્વરનું પૂજન કરવા માગે છે. આર્યપ્રજાની એ ધાર્મિક સ્વતંત્રતા જે પણ અંતઃકરણના વિશ્વાસના પાયાપર પ્રતિષ્ઠિત થયેલી છે તેને આર્યાવર્તની આર્યપ્રજા પણ જતી કરવા ખુશી નથી, કારણ કે અંતઃકરણનો વિશ્વાસ એ એવી વસ્તુ નથી કે જે આર્યપ્રજા પણ ખીજા કોઈને હવાલે કરી શકે, પણ અર્વાચીન કેળવણી લઈને અર્વાચીન બ્રિટિશ રાજ્યઅમલમાં આગળ પડતા થયેલા આર્યજનોના મોટા ભાગે આજ અંતઃકરણના તેમના વિશ્વાસને અર્વાચીન સંસ્કૃતિને હવાલે કરી દીધેલા છે એટલે તેઓ આજ અર્વાચીન સંસ્કૃતિના યત્નશૂન બનેલા છે.

જે સ્વરૂપ સમય આર્યાવર્તમાંના બ્રિટિશ રાજ્યનો અમલ તેમને હવાલે કરવામાં આવ્યો તે સ્વરૂપ સમયમાં તો આર્યાવર્તની પ્રાચીન આર્ય પ્રજાની ધાર્મિક સ્વતંત્રતાના મૂળમાં બ્રિટિશ રાજ્યઅમલના ઓછા નીચે તેઓએ અર્વાચીન સંસ્કૃતિરૂપ કુદરતના અનેક પ્રાણુકાંતક પ્રહારો કરી દીધા છે અને બ્રિટિશ રાજ્યઅમલના અમલદારોએ તેમાં તેમને સાહાય્ય આપેલું છે તે પરથી દેખાઈ આવેલું છે કે અર્વાચીન સંસ્કૃતિને સ્થાન અપાવવાના હેતુથી હવે બ્રિટિશ પ્રજા પણ આર્યાવર્તની પ્રાચીન આર્યપ્રજાની પ્રાચીન સંસ્કૃતિ જે તેમના ધર્મમાથે ઓતપ્રોત થયેલી છે તેને સદતર નિર્મૂલ કરવાનો આશય ધરાવતી થયેલી છે.

લોર્ડ હાલિફેક્સે વધારે કહેલું છે કે For Hitler force has become the final rule of the destinies of men and nations હિટલરના ખ્યાલમાં મનુષ્યો અને પ્રજાઓના ભવિષ્ય નિર્માણ કરવામાં એક બળ એજ મુખ્ય અમલ છે Germany has the force જર્મનીને બળ છે hence Germany alone must decide how the nations are to live together what matter if they

તો not like it માટે એકલા જર્મનીએજ નક્કી કરવાનું છે કે વિવિધ પ્રજાઓએ સાથે શી રીતે રહેવાનું છે પછી તેમ કરવાનું હવે તેને ગમતું ન હોય.

આર્યાવર્તની આર્યપ્રજામાં પરસ્પર ધાર્મિક બાબતોના વિવાદ વખતે ન્યાયની અદાલતોમાં આર્યાવર્તને આર્યપ્રજાનાં ધર્મશાસ્ત્રોને અનુસરીને ન્યાય ચૂકવતો હોતો એવું બ્રિટિશ રાજ્ય અમલમાં દીર્ઘસમયસુધી આદ્યું પણ અર્વાચીન ફેળવણી લખને આર્યાવર્તનાં બ્રિટિશ રાજ્ય અમલમાં આગળ પડતા થયેલા આર્યજનોને જે સ્વદેષ સંગેષ બ્રિટિશ રાજ્યનો સ્વદેષ હવાયો સોંપવામાં આવ્યો હોતો તે સમયમાં આર્યપ્રજામાં પરસ્પરની ધાર્મિક બાબતો વિષે પ્રપંચી પ્રચારકાર્યવટે પરાણે વિવાદો ઉભા કરી તે માટે કેવળ નવીન ધારા ધરીને તેમનો નિદાલ કરવામાં આવેલ છે અને તેમાં બ્રિટિશ રાજ્યઅમલના અમલદારોએ હાર્દિક સાહાય્ય આપેલું છે, તેપરથી દેખાઈ આવે છે કે આર્યાવર્તની આર્યપ્રજા આર્યાવર્તમાં આર્યપ્રજા તરીકે બ્રિટિશ પ્રજાનીસાથે રહે એમ બ્રિટિશ પ્રજા હવે ઇચ્છતી નથી પણ આર્યાવર્તની આર્ય પ્રજાનું બ્રિટિશ પ્રજામાં ફાતર પમાડીને પછી તેને બ્રિટિશ પ્રજામાં ભેળવીજ લેવા માગે છે.

લોર્ડ હેલિફક્સે વધારામાં એમ પણ કહેલું છે કે According to Hitler old-fashioned respect for the pledged word is a sign of weak fibre and unworthy of robust master minds હિટલરના મતમાં પ્રતિજ્ઞાના વચનને પ્રાણુ જતા કરવા પડે તો પ્રાણુ જતા કરીને પણ પાળવાની જૂની રૂઢિને વળગી રહેવું એ મગજનો તંતુની નળખાઈ સૂચવે છે અને બીજાઓને આદેશ આપવાની યોગ્યતા ધરાવનારા મેંજશ્ચુંત મગજવાળાને તે ન જાણે એવું છે.

આર્યાવર્તની આર્યપ્રજાની પણ ધાર્મિક બાબતોમાં રાજકીય દબલગીરી નહિ કરવામાં આવે એવાં પ્રાતઃસ્મરણીય વિક્ટોરીયા મહારાણીએ જાહેર કરેલાં પ્રતિજ્ઞાવચનનું બ્રિટિશ રાજ્ય અમલમાં દીર્ઘસમયસુધી પરિપાલન ચતું રહ્યું હતું પણ થોડા સમયપર અર્વાચીન ફેળવણી પામી બ્રિટિશ રાજ્યઅમલમાં આગળ પડતા જે આર્યજનોને સ્વરાજ દેવાને નામે બ્રિટિશ રાજ્યના સ્વદેષ અમલનો સ્વદેષ હવાયો આપવામાં આવેલ હોતો તેમણે આર્યાવર્તની આર્ય-પ્રજાની ધાર્મિક બાબતોમાં પ્રપંચી પ્રચારકાર્યથી વિવાદો ઉભા કરાવી આર્યજનતાની પ્રાચીન આર્યસંસ્કૃતિની અવગણના કરી તેને સ્થાને અર્વાચીન સંસ્કૃતિને અનુસરતા ધારાઓ ધરી આર્ય-જનતાના ધર્મપ્રકરણમાં દબલગીરી કરી તેને બ્રિટિશ રાજ્યઅમલના અમલદારોએ અનુમોદન કર્યું તે પરથી દેખાઈ આવે છે કે આર્યાવર્તની આર્યપ્રજાને લાગતુવળગતું છે તેટલી હદમાં પ્રતિજ્ઞાના વચનનું પરિપાલન કરવાની બ્રિટિશ રાજ્યઅમલના અમલદારોને પણ હવે કાળજી રહેલી નથી.

લોર્ડ હેલિફક્સે વધારામાં એમ પણ કહેલું છે કે Free men, not slaves, not German vassals, a Community of nations freely co-operating for the good of all, these are the pillars of the new and better order that the British people wish to see સ્વતંત્ર મનુષ્યો; શુદ્ધાત્મો નહિ; જર્મનીના તાબેદારો નહિ; સાર્વજનિક કલ્યાણમાટે પરસ્પર સહકાર કરનારી સમાન હકવાળી પ્રજાઓ; બ્રિટિશ જનતા જે નવા અને વધારે ઉંચા જીવનક્રમને જોવા ઇચ્છે છે તેના આ સિદ્ધાંતો સ્તંભરૂપ છે.

આ નવા અને વધારે ઉંચા જીવનક્રમને જોવા ઇચ્છનારી બ્રિટિશજનતા આર્યજનતાને પણ એવી પ્રજાઓમાંની એકગણે એમ જોવા અમે ઇચ્છીએ છીએ.

લૉર્ડ હેલિફોર્સે વધારે કહેતાં એમ પણ કહેવું છે કે The people of the United States did not build their home-order to surrender it to this fanatic યુનાઇટેડ સ્ટેટના લેડિઅરે બાંધેલું એમના ગૃહજીવનનું બંધારણ આ ઝડપી ફિટલરને હવાલે કરી દેવા માટે બાંધેલું નથી.

આર્યાવર્તની આર્યજનતાએ બાંધેલું એમના ગૃહજીવનનું બંધારણ પણ અર્વાચીન સંસ્કૃતિની ફળવણી પામેલા હોવાથી બ્રિટિશ રાજ્યઅમલમાં આગળ પડતા યનારા આર્યજનોને તથા તેમના પડાપાછળ રહેનારી બ્રિટિશ જનતાને હવાલે કરી દેવા બાંધેલું નથી એટલું બ્રિટિશ જનતા પણ સ્મરણમાં રાખતી થાય અને જાણતી થાય કે અર્વાચીન સંસ્કૃતિની ફળવણી લખી બ્રિટિશ રાજ્યઅમલમાં આગળ પડતાં યનારાં આર્યજનો જેટલીજ આર્યાવર્તની આર્યજનતાની સંખ્યા નથી. આર્યાવર્તની અસલ આર્યજનતાની સંખ્યા તે તેનાથી જુદીજ અને અધિકગણી છે. તે એમ જાણવું કે લૉર્ડ હેલિફોર્સ જે કહે છે તેનો નવા ગોડવેલા પ્રજાજીવનના તથા ગૃહજીવનના ક્રમનો બગાડ અચલ થાય છે.

આપાદી પૂર્ણિમાના મહાપૂજનના સમારંભાન્તર્ગત સાધનપ્રવંધ (સ્થલ: શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખા.)

આ માસિકના ગતાંક પહેલામાં જણાવ્યા પ્રમાણે આપાદ સુદિ ૧૪થી આપાદ વદિ ૧ કૃષ્ણીમાં આધ્યાત્મિક સાધનસમારંભની યોજના કરવામાં આવી હતી જેનો લાભ લેવામાટે બહારગામથી (કાઠિયાવાડ ઉપરાંત કરાચી, મુંબઈ, અમદાવાદ, ગોધરાથી) આશરે દોઢસો જિજ્ઞાસુ ગુરુમંદુઓ તથા બહેનો આવ્યાં હતાં. આપાદ સુદિ ૧૩ની રાત્રિએ શ્રી. મહારાષ્ટ્રીદાસભાઈએ “મહાપૂજન મહોત્સવના સમારંભનો પ્રસ્તાવ” એ વિષયપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું.

પાછળના કેટલાક આધ્યાત્મિક સાધનસમારંભના ક્રમ પ્રમાણે આ સાધનપ્રવંધના દિવસોમાં ૧૫ નાન:સ્મરણ, ભજનકીર્તન, યોગાભેદો તે આરોગ્યવર્ધિની, રનાતમચ્છાદિ નિલકષ્મ, વેદપાઠ, (જપ-ધારણા-ધ્યાન) વ્યાખ્યાન પ્રવચન, પૂજ્યપાદ કૃષ્ણનાથના સમાધિમંદિરસમીપ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાનો પાઠ, શ્રીછત્રમંત્રનો જપ તે આરતી આદિ ક્રમ રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આવનાર બંધુબહેનોએ પ્રેમપૂર્વક ભાગ લીધો હતો.

આ સાધનપ્રવંધના દિવસો દરમ્યાન લઘુરુદ્રો પણ થયા હતા.

આપાદ સુદિ ૧૫ શુક્રવારે સવારના ૮ા વાગે પૂજ્યપાદ કૃષ્ણસિંધુ શ્રીમદ્ગુરુદેવના મહાપૂજનના આરંભનો મંગલ સમય હોઈ તે પહેલા શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મવિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિએ મંગલોચ્ચારરૂપે વેદમંત્રોનો પાઠ કર્યો હતો. સારપછી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું યથાવિધ ધોડશોપચાર પૂજન કરવામાં આવ્યું હતું.

‘મહાપૂજનમાં વચ્ચે વચ્ચે શ્રીસદ્ગુરુપ્રગતિઓ-બોલાતી હતી તથા કેટલાક બંધુઓ તથા બહેનો શ્રીસદ્ગુરુદેવની સ્તુતિ પ્રાર્થનાનાં પદો બોલ્યાં હતાં.

આ મહાપૂજનનું મંગળકાર્ય સમાપ્ત થયા પછી શ્રી. માણેકલાલભાઈએ મહાપૂજનમાં થયેલી ભેટ તથા અન્ય સજ્જનોતરફથી આવેલ વસ્તુઓની નોંધ વાંચી સંભળાતી હતી. પશ્ચાત્ શ્રી. મહારાષ્ટ્રીદાસભાઈએ લખી તૈયાર કરેલ શ્રીઉપદેશપ્રધાવલિ ઝાંક લખાના “જીવ” એ નામક ઝંકના કેટલાક ભાગનું શ્રવણ કરાવ્યું હતું સાંજે પણ શ્રીઉપદેશપ્રધાવલિના જ્ઞાકી રહેલા ભાગનું તથા શ્રીમંત્રાય સુમેધમાલનું તેમણે વાચન કર્યું હતું.

સાધનસમારંભના દિવસો દરમ્યાન પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવના નિજમંદિરમાં શ્રીધૃષ્ટમંત્રના જપની યોજના ચાલુ રાખી હતી. જેમાં આપાદ સુદિ ૧૪થી આપાદ વદિ ૧ સુધી લિનલિન બંધુઓએ ક્રમપૂર્વક ધૂપદીપસાથે ચક્રક કલાક શ્રીધૃષ્ટમંત્રનો જપ કર્યો હતો.

સાધનસમારંભના દિવસોમાં નીચેના વક્તાઓએ લિનલિન વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન આપ્યાં હતાં:—

વક્તાનું નામ

વિષય

- ૧ શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ મહાપૂજનમહોત્સવના સમારંભનો પ્રસ્તાવ. શ્રીઉપદેશગ્રંથાવલિના ૯૭મા અંકનું અને શ્રીમન્નાથ-સુબોધમાલાનું વાચન.
- ૨ શ્રી. ઈશ્વરજી શ્યામજી વકીલ શ્રીનાથપ્રભુપ્રણીત “શ્રીઅંતર્ધર્માગીના આદેશો.”
- ૩ „ અલ્પચારી હરિદેવ શર્મા સામાન્યધર્મો,—ગીતાજીમાં કહેલાં ધર્મકર્મ.
- ૪ શાસ્ત્રી શિવલાલ બહેચરલાલ મહેતા શ્રીગુરુપૂર્ણિમા પ્રબોધ તથા વૈદિકમંત્રોનું સ્મરણ.
- ૫ શ્રી. લામ્પશંકર ધનજી દવે વેદાંત.
- ૬ પંડિત રઘુનંદન ઝા. ગીતાજી—કથાત્રવણ.

શ્રીગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવના ત્રણે દિવસો દરમ્યાન નીચેના ગૃહસ્થોત્તરકથી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવની પાવનસેવામાં થાળ ધરાવવા ઉપરાંત આનંદાશ્રમવાસીઓ તથા સાધનસમારંભનો લાભ લેવા આવેલ સૌ જિજ્ઞાસુ બંધુબહેનોને મિષ્ટાન્નભોજન આપવામાં આવ્યાં હતાં:—

- ૧ મુંબઈનિવાસી એક ભક્તજન-આપાદ સુદિ ૧૪ ગુરુવાર.
- ૨ નાગનેશનિવાસી શ્રી. હરજીવન કેશવજી શાહ તથા તેમનાં ધર્મપત્ની સમજીબહેન હાલ મુંબઈ-આપાદ સુદિ ૧૫ શુક્રવાર.
- ૩ સદ્ગત શેઠ લાયાલાલ છોટાલાલ દક્કર હા. શ્રી. ઇંદુકુમાર લાયાલાલભાઈ-લાવનગર-આપાદ વદિ ૧ શનિવાર.

શ્રીપૂર્ણિમામહોત્સવપ્રસંગે આ નીચેની વસ્તુઓ ભેટ તરીકે આવેલી છે:—

નમનગરના સદ્ગત શેઠ રવજી દેવજી ગાંધી હા. શ્રી. જગનલાલ વાલજીભાઈ તરફથી—કેશર, એલચી, કપુર તથા સર્વ પ્રકારનો મસાલો.

શ્રી. ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ-અમદાવાદ તરફથી આહ શે. ૧૫ તથા કેદ્રી શેર ૧ સાણંદવાળા શ્રી. જેઠાલાલ પીતાંબર ભટ્ટ તરફથી એવડા માટે મોળા મમરા મણુ ૧

શ્રી. છોટાલાલ વિકલજી ભટ્ટ-રાજકોટવાળા તરફથી શાક મણુ ૩

લેરીયાવાળા પટેલ આંબા માવજી તરફથી ગોળનો ઊંખો ૧

મુંબઈનિવાસી એકભક્તજન તરફથી સૂકા મેવો તથા ફળફળાદિનો કેડિયો એક, તથા પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં એક મોટાં એપલ પેઈન્ટિંગ પ્રતિમાજી તથા એક નાનાં આરસની ફેમ-વાળાં પ્રતિમાજી આવેલાં છે.

સ્વાસ નાંધ

શ્રી. માલુકલાલભાઈ શ્રીનાથચરિતાશ્રુતનો દ્વિતીય પ્રવાહ લખવામાટે હાલ ગોધરા છે; એટલે ખાસ આવશ્યકતા સિવાય તેમની સાથે પત્રવ્યવહાર કરી તેમના ઉપરોક્ત સેવાકર્મોમાં રોધ કરવો ઇષ્ટ નથી.

આ આપાદીપૂર્ણિમાના મહોત્સવપર સેવાભાવી બંધુઓએ મહોત્સવને લગતા સ્વાગત, ભોજન ને વ્યવસ્થા એમ વિવિધ સેવાકાર્યમાં સુંદર સાથ આપ્યો હતો.

આપાદ વદિ અમાસ—દિવાસો એ પર્વનો ને અનધ્યાયનો દિવસ હોવાથી ક્રીષ્ણીલખા-આનંદાશ્રમના શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલયના કેટલાએક વિદ્યાર્થીઓ મુખ્ય અધ્યાપક પંડિત રઘુનંદન ઝા સાથે શ્રીમુચ્ચક્રેશ્વરજીનાં દર્શનાર્થે ગયા હતા. આ મુચ્ચક્રેશ્વરજી જૂનાગઢના દામોદર કુંડ પાસે ગિરનારની ઝાયામાં સુવર્ણરેખાના તટપર એકાંતસ્થાનમાં આવેલી છે. વર્ષો પહેલાં એટલે મં. ૧૯૪૬માં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથ આ મુચ્ચક્રેશ્વરજીમાં પ્રિરાજ્યા હતા, અને ચાતુ-ર્માસમાં મૌનવ્રત ને એકાંતસેવન આદિ કઠિન તપશ્ચર્યા કરી હતી, તથા સં. ૧૯૪૭ની કાર્તિકી પૂર્ણિમાનું એઓશ્રીનું પ્રકટ સદ્ગુરુરૂપે મહાપૂજન પણ એઓશ્રીના શિષ્યોએ ભેળા થઈ લાંબ કંઈ હતું એટલે આ મુચ્ચક્રેશ્વરજી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં આશ્રિતો એવાં આપણ સૌનું પરમ-પવિત્ર યાત્રાધામ છે; અને એ યાત્રાધામનાં દર્શનનો લાભ લેવો એ આપણું પ્રત્યેકનું ખાસ એક કર્તવ્ય છે.

શ્રીકુંડલા આનંદાશ્રમ:—ગત આપાદ સુદિ ૨ ને રવિવારના દિવસે અહીંના આનંદા-શ્રમમાં પૂજનાર્થે પધરાવવામાટે મુંબઈનિવાસી શેઠ દામોદરદાસ માધવજી નેસંગભાઈ તરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં છબીજી આવતાં તેમની પ્રતિજ્ઞા વિધિપૂર્વક કરવામાં આવી હતી. તે વખતે પૂજનમાં આશરે ૮૦થી ૧૦૦ માણસોએ લાભ લીધો હતો. અહીંના આનંદાશ્રમના ઉપયોગાર્થે નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી નીચેની વસ્તુઓ ભેટ મળેલી છે:—

૧ શ્રીમતી ગં. સ્વ. બહેન નર્મદાબાઈ તે સ્વર્ગસ્થ કર્ણજીશંકર મૂળજીનાં ધર્મપત્ની-કુંડલા તરફથી:—ચાંદીની ટબુડી ૧ વાટકા ચાંદીનો ૧ રકાખી ચાંદીની ૧ તથા ધંટા ૧ તથા શ્રીમદ્ ભાગવત, શ્રીરામાયણ, શિવપુરાણ, કાવ્યદોહન, ભામિનીભૂષણ ભાગ ૧થી ૫, સિંહાસન ૧, સિંહાસન નીચેની પાટ ૧, પાટલો ૧, અક્ષર ૧, ધંટ ૧, ખાલો ૧, ફુલ-ખાલો ૧, હાંડો ૧, યાળી ૧, કળશો ૧, વાટકો ૧, ડબો ૧, ડબરો ૧, તપેલી ૧, પડદો તોરણ ૧, ઝાલીયું ૧.

શ્રી. અરજણ કરમણ મિસ્ત્રી-કુંડલા તરફથી:—પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની છબી ૧ મોટી, પૂજ્ય શંકરાચાર્યજીની છબી ૧ મોટી, પૂજ્ય ચક્રલગ્નવાનની છબી ૧ મોટી, ગાદીતકીયો, ગરમ આસન, સિંહાસન ૧, ઝાલીયું ૧, ખાલો ૧, ડબરો નાના ૨, જાળમ ૧.

૩ ઠક્કર વિકુલદાસ રયામજી-કુંડલા તરફથી:—ખુમચો ૧, યાળી ૧, છુમ્મરું નાનું ૧, વાટકો ૧, ચાતીનું તોરણ ૧.

૪ ઠક્કર જીવરાજ કલ્યાણજી તરફથી:—સળીનું તોરણ ૧, ટબુડી ૧, વાટકો ૧, નાની યાળી ૧.

૫ ઠક્કર લાલજી નાગજીતરફથી ગાગર ૧.

૬ ન્યાયાધીશ શ્રી. છાટાલાલ જીભાઈતરફથી લાકડાનું ટેબલ ૧.

૭ શ્રી. દેવશંકર ભાઈશંકરતરફથી ખુમચો ૧ તથા ઝાલીયું ૧.

૮ શ્રી. જટાશંકર રામજીતરફથી ડબરો ૨, વાટકો ૧ તથા સંધ્યાનાં પત્રા.

૯ ,, વિશ્વનાથ કાલિદાસ શુક્લતરફથી ખુમચો ૧ તથા નાની યાળી ૧.

૧૦ ઠક્કર જમનાદાસ વિકુલદામતરફથી જાળમ ૧ તથા લાંબા સતસંગી બંધુઓતરફથી નગારું ૧, તાણું ૧, ફાનસ ૧ તથા ખુમચો ૧.

શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમમાં આ આપાદી પૂર્ણિમાના મહાપૂજનમહોત્સવપ્રસંગે શ્રીમુંબઈના આનંદાશ્રમ સુમુક્ષુમંડળ-શ્રીમાન્ શેઠ દામોદરદાસભાઈતરફથી આવેલાં “શ્રીસદ્ગુરુકીર્તન-મંત્રિકા” નામનાં પુસ્તકા જિજ્ઞાસુઓને વિનામૂલ્યે વહેંચવામાં આવ્યાં હતાં.

શ્રીયુત ભાઈશંકર ધનજી દવે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના અગ્રગણ્ય શિષ્યોર્માના એક છે. તેઓ વયોવૃદ્ધ, એન્થ્રાસી ને અતુલવી છે. તેઓ વૃદ્ધ છતાં યુવાનજેટલો સેવામાટે ઉત્સાહ ધરાવે છે. તેમને પૂજ્યપાદ કૃપાનાથપ્રતિ અનન્યભાવ છે. પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનો પરમ કલ્યાણુદર ઉપદેશ લોકોને મળે એ માટે એમને ખાસ ભાવ છે. પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનો શાંતિસંદેશ કાઠિયાવાડનાં મુખ્ય મુખ્ય સ્થાનોમાં પહોંચાડવાના પુણ્ય ઉદ્દેશથી તેઓ હાલ સેવાપ્રવાસે નીકળ્યા છે.

શ્રીયુત કરસનજી પ્રાણજીવન ઓઝા પણ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના એક ભાવિક જૂના શિષ્ય છે. તેઓ પણ વયોવૃદ્ધ ને અતુલવી છે. કાઠિયાવાડમાં શ્રીઆનંદાશ્રમ તરફથી આવતા સંનાતનધર્મ-શિક્ષણુવર્ગોના નિરીક્ષણુ માટે તેઓ પણ શ્રી. ભાઈશંકરભાઈ સાથે નીકળેલા છે.

—:૦:—

શ્રીઆનંદાશ્રમ-અમદાવાદ

(જેઠ માસ)

શ્રી. માણિક્યવર્મા ગોધરાથી ભાવનગર જતાં અહિં ભિતર્યા હતા; અને ત્રણ દિવસ સુધી આનંદાશ્રમમાં રહી આનંદાશ્રમવાંસીઓને તથા શહેરના ભાવિક સન્નજનોને સત્સંગનો લાભ આપ્યો હતો.

ધર્મપ્રચાર:—

જેઠ વદિ ૪, ૧૯૯૬ ના દિવસે અમદાવાદ રાયપુર દરવાજા બહાર આવેલ પ્રસિદ્ધ સ્થલ શ્રીકામનાથ મહાદેવમાં પૂજ્યચરણુ પરમહંસપરિવાજકચાર્ય શ્રીશંકરાચાર્યજી મહારાજ શ્રીરાજરાજેશ્વરાશ્રમ સ્વામી મહારાજના પ્રમુખપદ નીચે સભા રાખવામાં આવી હતી અને તેમાં શ્રીઆનંદાશ્રમના ઉપદેશક શ્રી. હરદત્ત રેવાશંકર જોષીએ “સંનાતનધર્મના આદર્શો” એ વિષય-ઉપર વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. આશરે ૫૦૦ માણસોએ વ્યાખ્યાન સાંભળવામાં ભાગ લીધો હતો.

આ માસમાં નીચેના સદ્ગુહસ્થો આનંદાશ્રમમાં દર્શન સત્સંગનો લાભ લેવા માટે આવ્યા હતા:—

શ્રી. ચંતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ સહકુટુંબ	શ્રી. જેઠાલાલ પીતાંબર ભટ્ટ.
શ્રી. ભાઈલાલ નાનાલાલ જાની સહકુટુંબ.	” હરિપ્રસાદ સાંકળચંદ આહવાલા.
” મગનલાલ કુમેરદાસ ”	” પુરુષોત્તમ ગોવિંદરામ ભટ્ટનાં પત્ની
” જેઠાભાઈ લલ્લુભાઈ રાયપુર.	સરસ્વતી બહેન.
” માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણુ ગોધરા.	” દક્ષિણલાલ મોહનલાલ શાહ.
” ભગવાનજી મનુભાઈ ચંદારાણુ. ”	” વાસુદેવ પુરુષોત્તમ ભટ્ટ.
” મણિશંકર કરસનજી ઓઝા તથા તેમનાં માતૃશ્રી.	

શ્રીમતી બાઈ પાર્વતી શંકરરાવ માધવરાવ ખેતશીતરફથી પ્રભુશ્રીની સેવામાં યાજ ધરાવવામાં આવ્યો હતો.

શ્રીસોંપુટા—આનંદાશ્રમ:—આપાડ સુદિ ૧૫ શુક્રવારે શુરુપૂર્ણિમાના દિવસે અત્રે સૌ જિજ્ઞાસુ ભાઈઓ તથા બહેનોએ મળીને પૂજ્યપાદ કૃપાસિંહુ પ્રભુશ્રીનું પૂજન વિધિપૂર્વક કર્યું હતું.

મીઠિપદેશગ્રંથાવલિના ચાલુ અંકમાંથી થોડું વાચન કર્યું હતું જનન અને મૃત પછુ થયેલ હતાં પત્ની સોને પ્રસાદી અને ચરણોદક અપાયું હતું. પૂજન વેળા પચાસેક સાધકો હતાં.

શ્રીઆનંદાશ્રમ—સમાચાર

(આપાદ-માસ)

[શ્રીઆનંદાશ્રમ એક સંસ્થા છે, એટલે તેમાં કે તે દ્વારા ચાલી રહેલી નાની મોટી પ્રવૃત્તિના સમાચાર જાણુવામાટે આનંદાશ્રમસાથે સંકળાયેલાં સૌ ઉત્સુક હોય એ સ્વાભાવિક છે: અને એટલા માટેજ સકય તેટલા ઝીણા મોટા સમાચાર આપવાની પ્રથા રાખેલી છે

લઘુરુદ્ર, રુદ્રાલિષેક, ભોજન, થાળ, અખંડીપક, ભેટ, લવાજમ આદિની ઝીણી ઝીણી નોંધ ઉપલક્ષ્ય દષ્ટિએ ગૌણ જેવી લાગે, પરંતુ તેની પાછળ રહેલી આનંદાશ્રમ પ્રતિની લાવિકાની લક્ષિભાવનાતું મૂલ્ય હિંચું છે: અને એ લક્ષિભાવના પોપાયા કરે ને કૂલે ફાલે એ પણ એક આ સમાચાર પ્રકટ કરવામાં હેતુ છે.

ઉપરાંત બંધુબહેનોનાં નામોની નોંધ આવતી હોવાથી પરસ્પરનો પરિચય તાજે રહે છે, અને એ રીતે વ્યવહાર પરમાર્થમાં એક બીજાને ઉપયોગી પણ થઇ શકાય છે]

શ્રી. ક્યાળસિદ્ધજી લાલસિદ્ધજી કોદાર શ્રીઆનંદાશ્રમના સંયુક્ત મંત્રીના સેવાકાર્ય સાથે “આનંદાશ્રમ” માસિકના સહતંત્રી તરીકેના સેવાકાર્યમાં પણ જોડાયા છે.

જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળની મિટિંગ:—આ આપાદી પૂર્ણિમાપર શ્રીબીલ્લયા-આનંદાશ્રમના જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળની મિટિંગ મળી હતી, તથા વ્યવસ્થાપક ટ્રસ્ટીમંડળની મિટિંગ પણ મળી હતી, ને તેમાં આવરયક કાર્યો કરવામાં આવ્યાં હતાં.

લઘુરુદ્ર:—આ માસમાં નીચેના ગૃહસ્થોત્તરકથી લઘુરુદ્ર કરાવવામાં આવ્યા હતા:— શ્રી. ચીમનલાલ ગણેશજી-સાવલા ધી.વામનગાય જટાશંકર રોડકર-પાટણ. શ્રી કરચનદાસ સ્વામજી કરાંચી. શ્રી. જયંતીલાલ લાલજીભાઇ જોષનપુત્રા-કુમસ. મુખ્યના એક ભક્તજન લઘુરુદ્ર એક તથા રુદ્રાલિષેક. શ્રી. દલપતરામ નંદરામ શુકવ-મુંબઇ.

મુખ્યભેટ:—આ માસમાં રૂ. ૧૦ અને તે ઉપરાંત નીચે પ્રમાણે મુખ્ય ભેટ આવેલી છે:— રૂ. ૧૦-૦-૦ બીલખાનિવાસી શ્રી મુળશંકર કાનજી વકીલ તરફથી પ્રતિવર્ષે શ્રીકૃષ્ણજ-માષ્ટમીના પારણાને દિવસે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની સેવામાં તે રકમના બ્યાજમાંથી એક મિષ્ટાન્ન થાળ ધરવામાટે અર્પણ થયા તે. રૂ. ૧૦-૦-૦ ,, અગ્નિતરાય હરિદાસ પારેખ-મુંબઇ.

રૂ. ૧૫-૦-૦ શ્રી દ્વારકાદાસ ખેતસી કરાંચી. રૂ. ૬-૦-૦-૦ શ્રી. શેઠ મોતીચેહર મહેરવાનજી-મસાની મુંબઇ. રૂ. ૧૬-૮-૦ શ્રી. કાનજી મેપાલાઇ નાઇરોબી-આફ્રિકા. હા ત્રિ વિ દેવે. રૂ. ૧૫-૪-૦ ભટ્ટ કુરજી પ્રાગજી-માંગરોજ. રૂ. ૧૫-૦-૦ શ્રી. કેવળચંદ કાનજી પારેખ-ગોંડલ.

ભોજન અને થાળ:—આ માસમાં નીચેના ગૃહસ્થોત્તરકથી પૂજ્યપાદશ્રીની પાવન સેવામાં થાળ ધરવા સાથે શ્રીદક્ષિણમૂર્તિ સત્યાતનધર્મ વિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવામાં આવ્યાં હતાં:—

૩૧. ૧૧-૦-૦ સહગત રેડ રવજી દેવજી ગાંધી-જમનગર હા. શ્રી. જગનલાલ, વાલજીભાઈ.
 ૩૧. ૧૭-૮-૦ શ્રી. ગિરધરલાલ વિઠ્ઠલદાસ કુંડલા. ૩૧. ૧૨-૬-૬ શ્રી. માણિકલાલ દામોદર દવે ઉમરેઠ.
 ૩૧. ૬-૦-૦ ઠાકોર માનસિંહ નથુસિંહ કુતિયાણા (૧૬ વિદ્યાર્થીઓને) ૩૧. ૬-૮-૦ શ્રી. ચીમનલાલ
 ગણેશજી સાયલા. હા. શ્રી. રમેશિકલાલ ત્રિ. દવે. ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. વનમાળી કાશીરામ ઝોઝા.
 ગોંડલ (સાદું ભોજન.)

સિવાય આ માસમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવન સેવામાં નીચેના ગૃહસ્થોતરદ્વયી થાળ
 ધરવામાં આવ્યા હતા:—

૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. ભોગીલાલ હીરાલાલ-પ્રાંતીજ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. લાલચંદ્ર નાથરામ
 સીંગામ. ૩૧. ૧-૪-૦ હા. માનસિંહ નથુસિંહ-કુતિયાણા. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકર
 ત્રિવેદી-જેરાવરનગર આવજીના પ્રથમ સોમવારે થાળ નિમિત્તે. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી-
 નાં માતૃશ્રી કર્ણમી. ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. નૌતમલાલ લક્ષ્મીશંકર તથા તેનાં માતૃશ્રી ખેન સંતોકબાઈ-
 ધોરાજી ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. ડોસાભાઈ શામજી-ખાલોદર. ૩૧. ૧-૪-૦ ખેન સવિતાબાઈ જેરાવરનગર
 આવજીના પ્રથમ સોમવારે થાળના. ૩૧. ૫-૪-૦ શ્રી. ધીમંતરાય હીરાલાલ જોશી, વીસાવદર હા.
 શ્રી. હરિલાલ ખેચર (ચાર થાળ) ૩૧. ૧-૪-૦ હંસરાજ વીરજી-ગરેજ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. વસરામ
 જોડાભાઈ-વાળોવા. ૩૧. ૧-૪-૦ ખેનમહાલક્ષ્મી, નરભેરામ-રાજકોટ. ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. જટાશંકર
 જગજીવન-જૂનાગઢ (ખે થાળ) ૩૧. ૧-૪-૦ એક ભક્ત મુંબઈ. ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. ગુણવંતસિંહ
 જલમસિંહ ઠાકોર-મુંબઈ (ચાર થાળ તથા અખંડ દીપકના) ૩૧. ૨-૮-૦ શ્રી. પ્રાગજી દેવજી-કર્ણમી
 (ખે થાળ) ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. મોનજી જનકજી કર્ણમી. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. લાલશંકર ભવાની-
 શંકર-માંગરોળ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. લાલુશંકર હરિશંકર-રાજકોટ. ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. રેવાશંકર
 બાલકૃષ્ણ-ગોધરા. ૩૧. ૫-૦-૦ શ્રી. ઉદયસિંહ મોહનસિંહ બાવા-સીંગામ (વિદ્યાર્થીઓને દૂધના
 તથા થાળ નિમિત્તે). ૩૧. ૧-૪-૦ શ્રી. કેશવલાલ માણિકલાલ ચંદારાણા-ગોધરા. ૩૧. ૧-૦-૦
 શ્રી. જયંતીલાલ લાલજીભાઈ જોગનપુત્રા-કુમસ. શ્રી. લાણજી મૂળજી-જમનજોધપુર (આવજીના
 પ્રથમ સોમવારે થાળ) ૩૧. ૩-૮-૩ શ્રી. દલપતરામ નંદરામ શુક્લ-મુંબઈ.

નીચેની રકમો વિદ્યાર્થીઓને દૂધપાવા નિમિત્તે મળી છે:—

૩૧. ૨-૪-૦ શ્રી. કુરજી પ્રાગજી ભટ્ટ તરફથી તેમના પુત્ર સહગત અવંતીલાલના આત્મ-
 કથ્યાણુચે-માંગરોળ. ૩૧. ૧-૦-૦ શ્રી. અંબાશંકર સાધવરાય-ભરૂચ. ૩૧. ૧-૮-૦ શ્રી. હરજી-
 વન કેશવજી શાહ-મુંબઈ.

નીચેની રકમો અખંડ દીપકનિમિત્તે મળી છે:—

૩૧. ૦-૪-૦ શ્રી. લાણજી મૂળજી-જમનજોધપુર. ૩૧. ૦-૧૨-૦ શ્રી. વામનરાય જટાશંકર
 પાંડણ. ૩૧. ૦-૪-૦ શ્રી. લાલશંકર ભવાનીશંકર મોકડ-માંગરોળ. ૩૧. ૦-૪-૦ શ્રી. માનસિંહ નથુ-
 સિંહ ઠાકોર-કુતિયાણા. ૩૧. ૮-૦-૦ ગ. સ્વ. ખેન સવિતાબાઈ તે સહગત ગૌરીશંકર ભાઈ-
 શંકર ત્રિવેદીનાં પત્નીતરફથી આવજીમાં અખંડદીપકના તથા પ્રસાદીનિમિત્તે-જેરાવરનગર,
 ૩૧. ૧-૦-૦ સૌ. ખેન મણિબાઈ તે શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકરનાં પત્નીતરફથી આવજીમાં
 અખંડદીપકઆટે-જેરાવરનગર. ૩૧. ૦-૪-૦ ખેન જમનાબાઈ રામરામ-બાંટવા તરફથી સાકર
 શ્રીદ્વજના. ૩૧. ૦-૬-૦ શ્રી. હરજીવન કેશવજી શાહ-મુંબઈતરફથી પૂજનપાનિમિત્તે. ૩૧. ૦-૮-૦
 એક ભક્તજન-મુંબઈ-પૂજનપાનિમિત્તે. ૩૧. ૦-૪-૦ શ્રી. મોહનલાલ કાનજી બંધાળા.

આપાદીપૂર્ણિમાના દિવસે શ્રીસદ્ગુરુમહાપૂજન:-

શ્રીકરાંચી, પોરબંદર, મુંબઈ, લીંબુડા, જામનગર, જંજીર, કુંડલા, ભાવનગર, કુંભીયાણા, દીવા, માંડલ, તથા લીંબુડીમાં લાંના ગુરૂંધુઓએ મળી આપાદીપૂર્ણિમાના દિવસે પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું મહાપૂજન કર્યું હતું.

આ આપાદીપૂર્ણિમાના મહાપૂજન મહોત્સવ પ્રસંગે “જીવ” એ વિષય ઉપર શ્રીઉપદેશાર્થવાલિના ૯૭ મો અંક બહાર પડ્યો છે. તેના લેખક શ્રી. મહારાણીદાસભાઈ છે, અને જિજ્ઞાસુઓને મનન કરવાઅર્થે વિનામૂલ્યે આપવામાટે પ્રકટ કરનાર રા. સા. શ્રી. મહારાણકરભાઈ છે. તેની પ્રત ૧૧૦૦નું ખર્ચ રૂ. ૨૦-૯-૦ આપ્યું છે.

શ્રીકરાંચી—આનંદાશ્રમમુમુક્ષુમંડળનો સં. ૧૯૯૩-૯૫નો રિપોર્ટ મળ્યો છે. શ્રીકરાંચી—આનંદાશ્રમ મુમુક્ષુમંડળના વ્યવસ્થાપકાની આ પ્રકરની પ્રવૃત્તિ પ્રશંસનીય છે.

શ્રીઉપદેશાર્થવાલિના કેટલાએક છૂટા અંકોનાં પુસ્તકો હાલજાંજ તૈયાર કરવામાં આવ્યાં છે. જિજ્ઞાસુઓને તેના લાભ બહોળા પ્રમાણમાં મળે એ હેતુથી તેની દિમત માત્ર રૂ. ૦-૪-૦ રાખવામાં આવી છે.

શ્રીઅમદાવાદ-આનંદાશ્રમ:-

આપાદ સુદિ ૩/૯; સોમવારે પૂજ્યપાદ જગદ્ગુરુ થીશંકરાચાર્યજી મહારાજ શ્રીરાજરાજેન્દ્રાશ્રમ સ્વામીજી મહારાજની આનંદાશ્રમમાં ધામધૂમપૂર્વક પદારામણી કરવામાં આવી હતી. શ્રવણમંદિરમાં તેઓ પોતાના આસન ઉપર સિંહાસનની બાજુમાં બિરાજ્યા હતા. પોશાકપંચારથી વિધિપૂર્વક પૂજન કરવામાં આવ્યું હતું, અને હરહર મહાદેવની ગર્જના સાથે પૂ. કૃપાનાથના છબીજીને તથા તેઓશ્રીને હાર પહેરાવવામાં આવ્યા હતા. પૂજન યર્ષ રજા બાદ શ્રી. ચતુરભાઈની વિનંતિથી પૂજ્યપાદ શ્રીશંકરાચાર્યજી મહારાજે નીચે પ્રમાણે સફોધ આપ્યો હતો:-

મારે આપ સૌ તો સનાતનધર્મનું આચરણ કરી રહ્યા છો તેઓને શું કહેવું હોય ? મહાત્માશ્રીએ અમારા વેદાન્તસિદ્ધાન્તનો પુનરુદ્ધાર અને પ્રચાર કરી અમારા ઉપર પણ ધણીજ ઉપકાર કર્યો છે. આપ સૌ ઉપરના તેઓશ્રીના ઉપકારનું તો શું વર્ણન હોય ? વર્ષોવર્ષ ગામેગામ પધારી અખાલસરૂઢ સેવકજનને દર્શન આપી તેઓનાં સાધન તપાસી પ્રત્યક્ષ તેઓને આગળ વધવાનું જ્ઞાન તથા ઉત્સાહ આપી ધણીજ યોગ્ય મુમુક્ષુઓને તેઓશ્રીએ પ્રેરણાઓ આપી છે. તેઓશ્રીના શિષ્યો મુશીલ અને ધર્મપરાયણ અમોએ જોયા છે, અને સાંભળ્યા છે. તેઓની સમયવ્યવસ્થા તો આજના સુધરેલાઓથી અને અગ્રેજોથી પણ ન ખાળી શકાય તેવી મુચ્ચવસ્થિત હતી. શ્રીઅંતર્વામી પ્રભુ આ સંસ્થાની સદા ઉન્નતિ કરે એવા આશીર્વાદ સાથે વિરમીએ છીએ.

આપાદ સુદિ ૧૫ ગુરુપૂર્ણિમા

શ્રીગુરુપૂર્ણિમાને દિવસે શ્રીસદ્ગુરુદેવનું મહાપૂજન તથા શ્રીસદ્ગુરુના સત્સંગનું માહાત્મ્ય એ વિષય પરત્વે આનંદાશ્રમમાં જાહેર વ્યાખ્યાનો થશે એવી જાહેરખબર જાહેરપેપરોમાં અગાઉથી આપવામાં આવી હતી.

શ્રીગુરુપૂર્ણિમાને દિવસે મહાપૂજનનો લાભ લેવામાટે શહેરમાંથી તથા આજુબાજુના ખાવળા, સાહુદ આદિ ગામોમાંથી ગુરૂંધુઓ તથા બહેનો હાલજા સોની સંખ્યામાં આવેલાં હતાં. સવારના ૮ા વાગ્યે વેદમંત્રાના શાંતિપાઠો ભરપૂર પડી મહાપૂજનની શરૂઆત યર્ષ હતી અને “શ્રી સદ્ગુરુદેવકી જય”ના ઉદ્ઘોષપૂર્વક મહાપૂજન શરૂ થયું હતું. મહાપૂજન થયા બાદ શ્રી હંરેદાત્તેશીએ “સદ્ગુરુના સત્સંગનું માહાત્મ્ય” એ વિષય ઉપર વિવેચન કર્યું હતું. અને સ્વાર

પછી ચરણામૃત અને પ્રસાદ વહેંચાયાં હતાં. ભોજન સમારંભ પણ બહારગામથી આવેલાઓ માટે આશ્રમમાં રાખવામાં આવ્યો હતો. “ નીચેના સદ્ગૃહસ્થો આનંદાશ્રમમાં દર્શન સત્સંગનો લાભ લેવા માટે આવ્યા હતા.

૧ શ્રી. ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ સહકુટુંબ
૨ „ ભાઈલાલ નાનાલાલ યાજ્ઞિક „
૩ „ મગનલાલ કુબેરદાસ „
૪ „ જ્યેષ્ઠારામ નાનાભાઈ ભટ્ટ
૫ „ ચંદુલાલ અંબાશંકર ત્રિવેદી
૬ „ જેઠાલાલ પીતાંબર ભટ્ટ
૭ „ દારકદાસ ખેતશી કરાંચી
૮ „ મણિશંકર કરસનજી ઝોત્રા
૯ „ સીતારામ દામોદરદાસભાઈ મુંબઈસહકુટુંબ

૧૦ શ્રી. વાસુદેવ પુરુષોત્તમ ભટ્ટ

૧૧ શ્રીમતી સરસ્વતી બહેન

૧૨ „ જીવી બહેન

૧૩ „ નર્મદા બહેન

૧૪ „ ચંચલ બહેન

૧-૪-૦ યાજ્ઞ:—શ્રી. દારકદાસ ખેતસીભાઈ કરાંચી તરફથી પૂ. કૃપાનાયની પાવન સેવામાં યાજ્ઞ ધરવામાં આવ્યો હતો.

તથા ૧-૪-૦ યાજ્ઞ શ્રી. હીરાલાલ મગનલાલનાં માતૃશ્રીના શ્રેયાર્થે યાજ્ઞ ધરવામાં આવ્યો હતો. શ્રી. જયશંકર રામનાથ, કાલિદાસ ધ્રુવરભાઈ-સાણુંદ, મોહનલાલ મૂળશંકર ભટ્ટ-ખાવળા. ભોજન:—આપાદી પુણિમાને દિવસે શ્રીઆનંદાશ્રમમાં શ્રીભાઈલાલ નાનાલાલ યાજ્ઞિક શ્રી. ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ તથા શ્રી. મગનલાલ કુબેરદાસ દ્વારા તરફથી ભોજન આપવામાં આવ્યું હતું.

પરચુરણ મેટ

સં. ૧૯૯૬ના આપાદ સુદિ ૧ રાત્રિથી આપાદ વદિ ૦)) સુધીમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાયના દર્શનસત્સંગાર્થે આવેલા ગૃહસ્થોતરફથી તથા મનીઓડરદારા નીચે પ્રમાણે પરચુરણ મેટ આવેલી છે:—

૩. આ. પા.

૫-૦-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી-આનંદાશ્રમ ગયા માસના

૨-૦-૦ શેક ત્રિભુવનદાસ ધનજી-ભાયાવદર

૨-૦-૦ „ કાલાભાઈ ધનજી-ગોહલ

૦-૪-૦ ખેન મણિભાઈ-ખીલખા

૨-૦-૦ શ્રી. ખેચરલાલ ભવાન-વરધા

૦-૨-૦ ખેન મુખજીખા-ખીલખા

૧-૦-૦ બલ્લયારીશ્રી આત્મપ્રકાશજી-ગોણદડ

૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા-ગોધરા

૦-૨-૦ ખેન પ્રવીણખેન દેશવજાલ „

૦-૨-૦ શ્રી. વલ્લભજી નારણજી-મોટીધંસારી

૦-૮-૦ „ હરગોવિંદ નરભેરામ-ખીલખા

૦-૨-૦ ખેન પાર્વતીબહેન નાનજી-સરસાઈ

૧-૦-૦ શ્રી. કરણસિદજી લાલસિદજી-જૂનાગઢ

૨-૩-૦ „ માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા

ને તેમના કુટુંબતરફથી શ્રીરામ-નવમી નિમિત્તે પૂજનમેટના

૦-૨-૦ „ રેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા

૧-૦-૦ „ માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા-તરફથી ચેત્ર તથા વૈશાખના

નિલદાનના

૦-૪-૦ „ માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા-તરફથી ચેત્ર સુદિ ૧ની મેટના

૦-૪-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા-તરફથી શ્રીશંકરજયંતીનિમિત્તે

પૂજન મેટના

૧-૪-૦ „ શંકરલાલ રામસ્વરૂપ-ખાંડવા

૧-૦-૦ પંડિત મોહણલાલજી કટવાલ-પંખજ

૦-૩-૩ વિઘાર્યો પોપટલાલ પ્રેમજી, વાસુદેવ
મથિરાકર, જયતીલાલ ભવાનીશંકર,
મગનલાલ લાલજીતરકથી દીક્ષાભેટ

૧-૦-૦ શ્રી મોતીચંદ પોપટભાઈ-અકાળા
૦-૪-૦ ,, કરમનજી પ્રાણજીવન-વાકાનેર
૦-૪-૦ ,, પુનભાઈ સામત-જેતપુર

મહિળામાં સંસ્કૃત પાઠશાળાની ઉદ્ઘાટન
ક્રિયા વખતે તથા રામનવમીના દિવસે ૩૫
નીચે પ્રમાણે પૂજનભેટ આવી છે —

૧-૦-૦ શ્રી માણેખ્યાલ નાનજી ચંદરાણા
૧-૦-૦ ,, અમારાકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી
૨-૦-૦ ,, બાલાભાઈ દયારામ રાવળ
૧-૦-૦ ,, નૌતમલાલ જયશંકર ત્રિવેદી

૫-૦-૦ કુલ
૨-૦-૦ બેન નાનીબેન ગજાનર-સુરત
૨-૦-૦ ,, પાર્વતીબેન નાથુભાઈ ,,
૨-૦-૦ ,, મહાલક્ષ્મી રામચંદ ,,
૧-૦-૦ શ્રી હરિવંશજી નાગેશ્વર ,,
૧-૦-૦ બેન શારદાબેન ,,
૧-૦-૦ શ્રી છોટુભાઈ ,,
૧-૪-૦ ,, કૃષ્ણદાસ શ્યામજી-કરાચી-
તરકથી ચિ જેઠાવાલના લગ્ન-
પ્રસંગે ભેટના

૪-૧૫ ૦ શ્રીકરાચી આનંદાશ્રમમાં દેશાખ તથા
જેઠ માસમાં આવેલી પરચુરણ
ભેટના

૦-૪-૦ વિ બોળાનાથ બીમશંકર-મોજીદ
દીક્ષાનિમિત્તે ભેટના

૦-૧-૦ વિ કરણશંકર સુનીલાલ દીક્ષાની
ભેટ

૧-૦-૦ શાસ્ત્રી નાનાલાલ જીવન-બીલખા
દીક્ષાની ભેટ

૧-૦-૦ બેન પ્રનીલા કેશવલાલ-ગોધરા ,,

૨-૧૨-૯ શ્રી દારકાદાસ જેતસી-કરાચી

૦-૪-૦ ,, આણુદજી જેતસી ,,

૦-૮-૦ ,, રેવારાકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા

૦-૮-૦ ,, માણેખ્યાલ દામોદર-ઉમરૈઠ

૧-૦-૦ ,, મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ
માગરોળ

૦-૪-૦ ,, રતનશી લલુભાઈ-ઉમરાળા

૦-૪-૦ ,, ધર્મિરાલ ધનેશ્વર-લોખી

૦-૪-૦ ,, વલ્લભજી જીવાભાઈ-ખલાળીયા

૦-૮-૦ ,, વચરામ જેઠા-વાળોત્રા

૧-૪-૦ ,, ડોવરરાય ગૌરીશંકર-માનખેત્રા

૦-૪-૦ ,, રતિલાલ આધવજી જેઠી

૦-૪-૦ ,, લાલજી ત્રીણાભાઈ-જૂનાગઢ

૧-૦-૦ ,, પોપટલાલ તારાચંદ વકીલ ,,

૧-૦-૦ ,, ચતુરભાઈ આદ્યાભાઈ અમદાવાદ

૧-૦-૦ ,, જેઠાલાલ લલુભાઈ-રાયપુર

૧-૦-૦ ,, લાલજી નાગજી-કુકતી

૧-૦-૦ ,, દેવશંકર ભાઈશંકર ,,

૧-૦-૦ ,, દુર્લભજી નાગજી ,,

૧-૦-૦ ,, અરજણ કમળજી ,,

૦-૪-૦ ,, બાલાભાઈ દયારામ-માડળ

૦-૧૨ ૦ ,, કેશવજી ત્રીણા-જૂનાગઢ

૧-૪-૦ ,, કુરજી પ્રાગજી ભટ્ટ-માગરોળ

૧-૦-૦ ,, કરણસિંહજી લાલસિંહજી-જૂનાગઢ

૦-૪-૦ ,, જુહારામ શોભારામ-લીંછુડા

૩-૦-૦ ,, લાલશંકર ભવાનીશંકર-માગરોળ-
વાળા તરકથી આવણ, ભાદરવો

૧-૦-૦ ,, જયચંદ બહેચર ઝવેરી જૂનાગઢ

૧-૦-૦ ડો ચિમનલાલ ગણુપતરામ મહારેડીયા

૧-૦-૦ શ્રી છોટાલાલ પ્રેમજી-જૂનાગઢ

૧-૪-૦ ,, કેશવજી ત્રીણાભાઈ ,,

૦-૪-૦ બેન શાંતિમાઈ દેવશંકર

૦-૫-૦ ,, જ્યોતારાઈ ,,

૦-૪-૦ શ્રી ગૌરીશંકર જયશંકર

૧-૪-૦ ,, કુરજી પ્રાગજી-માગરોળ

૦-૮-૦ ,, પ્રેમજી મૂળશંકર પંડા

૧-૦-૦ ,, રામજી કાંતજી

૧-૦-૦ બેન કુંવરબાઈ કરશન

૦-૪-૦ શ્રી જેઠાલાલ વનમાળી

- ૧-૦-૦ શ્રી. કરસનદાસ હરજી
 ૧-૦-૦ " નાથાભાષ કબુલાઈ-કૃતિયાણી
 ૦-૮-૦ " જગદીશ ભવાનીશંકર ભટ્ટ
 ૧-૦-૦ " પુરુષોત્તમરાય અનંતરાય-મંગરોળ
 ૨-૮-૦ " નાથા કચરા-ભુવારસાર
 ૧-૦-૦ વંકીજ ગોવિંદજી કાળા-તાલાળા
 ૦-૮-૦ શ્રી. હરિલાલ અહેચર-વીસાવદર
 ૧-૦-૦ ડા. લક્ષ્મીશંકર લાલજી-ધોરાજી
 ૦-૪-૦ સદ્ગત શેકે ભાયાલાલ છોટાલાલ હક્કર
 તરફથી ભોજનનિમિત્તે ભેટના-
 ભાવનગર હા.શ્રી. ભાઈશંકર ધનજીદવે
 ૨-૦-૦ મેન જયગંગા દયારામ-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ પ્રાણજીવન-લાડી
 ૨-૦-૦ મેન સવિતા સાંકળેશ્વર-અમદાવાદ
 ૧-૪-૦ " જડાવખાઈ લલુભાઈ-ભાવનગર
 ૨-૮-૦ શેકે પ્રાગજી દેવજી-કરાંચી
 ૧-૦-૦ શ્રી. જોશીકર કેશવજી-ભાણુવડ
 ૧-૦-૦ " પ્રાણુશંકર જયશંકર "
 ૫-૦-૦ " રામલાલ ત્રિકમલાલ-ભીમડી
 ૨-૦-૦ મેન પ્રેમકુંવરખાઈ ઉમયાશંકર-રાજકોટ
 ૧-૦-૦ શ્રી. પ્રેમશંકર હરગોવિંદ દાકર-સિદ્ધપુર
 ૧-૦-૦ " મણિશંકર પ્રભાશંકર પંડિત-ખંભાત
 ૦-૪-૦ " ગિરધરલાલ વિઠ્ઠલદાસ-કુંડલા
 ૧-૦-૦ " જગનલાલ મોનજી-પોરબંદર
 ૦-૧૨-૦ " શામજી રણજોડ-કૃતિયાણા
 ૦-૪-૦ " છોટાલાલ વિઠ્ઠલજી-રાજકોટ
 ૧-૦-૦ " ખાલાભાઈ દયારામ-માંડળ
 ૧-૦-૦ " ચતુરભાઈ આશાભાઈ-અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ " જોદાલાલ લલુભાઈ-રાયપુર
 ૦-૮-૦ " વશરામ જોદા-વાળોત્રા
 ૦-૮-૦ " લાલજી ત્રીણા-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ " લાલજી નાગજી-કુંડલા
 ૧-૦-૦ " દેવશંકર ભાઈશંકર "
 ૧-૦-૦ " દુર્લભજી નાગજી "
 ૦-૪-૦ " અરજી કરમજી. "
 ૧-૦-૦ " રતનશી લલુરામ-ઉમરાળા
 ૨-૪-૦ " દારદાસ ખેતસી-કરાંચી

- ૧-૦-૦ શ્રીઆનંદાશ્રમ-કુંડલા હા. મેન નર્મદાખાઈ
 ૧-૦-૦ શ્રી. લાલશંકર ભવાનીશંકર મંગરોળ
 ૦-૮-૦ " દુલેરાય ખળવંતરાય "
 ૨-૦-૦ વંકીજ પોપટલાલ તારાચંદ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ
 ૧-૦-૦ ડોકટર જનપતિ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ શ્રી. જગનલાલ કાનજી-ખીલખા
 ૧-૦-૦ " લાલશંકર ભવાનીશંકર-મંગરોળ
 ૦-૮-૬ " ઈશ્વરલાલ ધનેશ્વર-લીંબડી
 ૦-૫-૦ " લાલશંકર ભવાનીશંકર તરફથી
 પૂજનમાટે પૂજાપાના
 ૦-૬-૦ " ચીમનલાલ ગણેશજી-સાયલા
 લલુરુદના પૂજાપાના
 ૦-૬-૦ " વામનરાય જટાશંકર-પાટણ તર-
 ફથી લલુરુદના પૂજાપાના.
 ૦-૬-૦ " કૃષ્ણદાસ સ્વામજી-કરાંચી તર-
 ફથી લલુરુદના પૂજાપાના
 ૦-૬-૦ " જયંતીલાલ લાલજીભાઈ જોખન-
 પુત્રા-કુમ્ભ તરફથી લલુરુદના
 પૂજાપાના.
 ૦-૮-૦ " રામજી ગોરધન જોશી-ખીલખા
 દીક્ષાનિમિત્તે ભેટના
 ૦-૪-૦ ચિ. નારાયણ રમણિકલાલ દવે-રાજકોટ
 ૦-૪-૦ શ્રી. રમણિકલાલ ત્રિજીવન દવે "
 ૫-૦-૦ " ઉત્તમરામ નથુરામ શુક્લનાં પત્ની
 ચંપાગૌરીખાઈ-રાજકોટ
 ૧-૧૫-૦ " હરગોવિંદ પીતાંબર ત્રવાડી તે
 તેમનું કુટુંબ-ટંકારા
 ૦-૧૨-૦ " મૂળજી જીવન અત્તરવાળા-
 પોરબંદર
 ૨-૦-૦ મેન કુલકુંવરખાઈ-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ શ્રી. કરસનદાસ લુહાભાઈ-કુદખા
 ૧-૦-૦ " કેશવલાલ જોદાલાલ મછડીયા-
 મુંબઈ
 ૧-૦-૦ " ગોપાળભાઈ નરશીભાઈ-દીવા
 ૧-૦-૦ શ્રી. ગદવી ગોવિંદ ભોજન-નંદુડા
 ૦-૮-૦ " ગોરીશંકર મોનજી-મુરત

૧-૧૪-૦ શ્રી. મણિશંકર ત્રિભુવન બાદ ને તેમજ
કુરુખ-સુરત

૧-૦-૦ શ્રી. મૂળજીભાઈ તુલસીભાઈ-દીવા

૧-૦-૦ ,, વેણીભાઈ-દીવા

૧-૦-૦ ,, ધંધરલાલભાઈ-દીવા

૧-૦-૦ ,, હરજીવનભાઈ ,,

૦-૮-૩ ,, ભગવાનભાઈ ,,

૦-૮-૦ ,, ભૂધરભાઈ ,,

૦-૪-૦ ,, ગણેશભાઈ ,,

૦-૨-૦ ,, માધવભાઈ ,,

૦-૧-૯ ,, રણજીભાઈ ,,

૧-૦-૦ પૂ. ય. શ્રીઆત્મપ્રકાશજી-મોજીદ

૧-૦-૦ શ્રી. મણિજીલાલ નાનજી-ચંદારાજી

૦-૪-૦ ,, મણિજીલાલ દામોદર-લિમરેડ

૦-૮-૦ ,, રેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા

૧-૦-૦ ,, જીવાભાઈ કોંચભાઈ-ખીલખા

૧-૦-૦ ,, કચેરીલાલ જગજીવન દેશાઈ ભેરાઈ

૧-૦-૦ ,, શિવશંકર દયારામ-મોટીપાનેશી

૦-૪-૦ વિ. પ્રાણશંકર લખુરામ-કેપડવજ

દીશાનિમિતે ભેટના

૨-૦-૦ શ્રી. મધુસૂદનરાય ગિરધરરાય મનુજી-

દાર-પાટણ

શ્રીધારભંદર-આનંદાવ્રમમાં ગત કર્તિક સુદિ ૧થી આપાદ સુદિ ૧૫ સુધીમાં શ્રી. આણંદલાલ

ગોવિંદજી વકીલ મારફત નીચે પ્રમાણે પરચુરણ ભેટ આવેલી છે:—

૧-૦-૦ ય. શ્રીઆત્મપ્રકાશજી-મોજીદ

૦-૪-૦ વકીલ આણંદલાલ ગોવિંદજી લાખાણી

૦-૧-૦ પરચુરણ

૧-૦-૦ શ્રી. લાલજી ડાહ્યાભાઈ લાખાણી

૧-૪-૦ ,, જમનાદાસ પરમાણંદદાસ

૦-૮-૦ ,, મૂળશંકર મોહનલાલ

૦-૪-૦ ,, ચતુર્ભુજ બીમજી

૦-૨-૦ ,, ચાંતિલાલ ચતુર્ભુજ

૦-૪-૦ ,, જોડાલાલ કાનજી

૧-૦-૦ ,, લાલજી ડાહ્યાભાઈ

૦-૪-૦ ,, જગનલાલ મોનજી

૦-૫-૦ શાસ્ત્રી વિશ્વનાથ માધવજી

૦-૪-૦ શ્રી. રણજીદાસ નારણજી

૧-૦-૦ શ્રી. વામનરાય જટાશંકર ડાહ્યા

૧-૦-૦ ,, ઉપેન્દ્રરાય મહારાણીલાલ દેશાઈ

,, મંજીરાજી

૧-૦-૦ ,, મણિશંકર મહાશંકર-ભાવનગર

૦-૨-૦ ,, મણિશંકર પ્રભાશંકર-આંપરડા

૦-૧૨-૪ પરચુરણ ભેટના

૧-૪-૦ ખેન નંદુભાઈ આધવજી-રાંજોડ

૧-૦-૦ શ્રી. નારણદાસ જમનાદાસ-કલકત્તા

૦-૫-૩ ,, દલપતરામ નંદરામ શુક્લ-મુંબઈ

૦-૫-૦ ,, દરશનજી પ્રાણજીવન એન્ડા-

વાંકાનેર

૦-૪-૦ ,, શિવશંકર દયારામ ખીલવાઈ

૧-૦-૦ ખીમતી બહેનશ્રી આણંદજી-મંજી

૧-૦-૦ ,, ,, વખતુખા

૦-૮-૦ ,, ,, માણજી

૦-૮-૦ ,, ,, હીરજી

૦-૪-૦ ,, બાપી રામજી

૦-૪-૦ ,, ,, બાલુખા

૦-૪-૦ શ્રી. ધૃતેશ્વર દેવકૃષ્ણ-જૂનાગઢ

૨-૦-૦ ,, પુરુષોત્તમ મુદરજી સોની-કુતિયાંજી

૦-૧-૦ પરચુરણ

૦-૪-૦ શ્રી. નવરંગરાયભાઈ

૦-૪-૦ ,, વસનજીભાઈ

૦-૮-૦ ,, કરસનદાસ વમનજી

૦-૧-૦ ,, ચતુર્ભુજ લીલાધર

૦-૪-૦ ખેન દોલતભાઈ

૩-૦-૦ શ્રી. લાલજી ડાહ્યાભાઈ

૧-૦-૦ ખેન વિનોદભાઈ આણંદલાલ

૦-૪-૦ શ્રી. દયાગસિંહજી લાલસિંહજી

૦-૪-૦ ,, જમનાદાસ પરમાણંદદાસ

૪-૦-૦ ,, લાલજી ડાહ્યાભાઈ

૦-૫-૧ પરચુરણ

૦-૨-૦ ,, પુરુષોત્તમ નયુભાઈ

૧-૪-૦ ,, આણંદલાલ ગોવિંદજી તમાશ્રી.

પ્રાણુલવન આણુંદલાલ

- ૦-૮-૦ શ્રી. ચતુર્લેખ લીમણ
 ૧-૪-૦ " જમનાદાસ પરમાણુંદાસ તથા
 શ્રી. પ્રભાશંકર જમનાદાસ
 ૧-૦-૦ " ગોકુળજી લાણુજી
 ૦-૮-૦ " કરશનદાસ વસનજી
 ૦-૪-૦ શ્રી. કેશવજી જાદવજી
 ૦-૪-૦ " જોદાલાલ કાનજી
 ૦-૪-૦ " રવિશંકર ભવાનીશંકર
 ૦-૮-૦ " મૂળશંકરભાઈ સંકીર્તનકાર
 ૦-૪-૦ " વસનજી આધવજી
 ૦-૮-૦ " દેવશી વશરામ
 ૧-૦-૦ " લાલજી ડાહ્યાભાઈ લાખાણી
 ૦-૫-૦ " વિશ્વનાથ માધવજી
 ૦-૨-૦ " દેવશંકર ગોપાલજી
 ૦-૨-૦ " કલ્યાણજી હરજી
 ૦-૮-૦ " રણુછોડદાસ નારણુજી
 ૦-૨-૦ " ગિરધર વસનજી
 ૦-૮-૦ ખેન મોતીભાઈ
 ૦-૨-૦ બહેન હરખભાઈ
 ૨-૦-૦ " અજવાળાભાઈ માવજી
 ૧-૦-૦ " સારીબહેન
 ૦-૮-૦ " મૂળીભાઈ
 ૦-૪-૦ " જમનાભાઈ

- ૦-૧૨-૦ શ્રી. પ્રભાશંકર જમનાદાસનાં ધર્મ-
 પત્ની તથા તેમની પુત્રીઓ
 ૦-૪-૦ ખેન પુરીભાઈ
 ૦-૨-૦ " વાણુભાઈ
 ૦-૨-૦ " રામકુંવરભાઈ તથા મણિખેન
 ૦-૨-૦ " સમજીબહેન
 ૦-૩-૦ પરચુરણ
 ૨-૦-૦ " રવિબહેન હરજીવન
 ૧-૦-૦ " કાશીભાઈ ગૌરીશંકર
 ૧-૦-૦ " ખેનભાઈ રણુછોડજી
 ૧-૦-૦ " છોટીભાઈ ગૌરીશંકર
 ૧-૦-૦ " મણિભાઈ રણુછોડરાય
 ૦-૮-૦ " પ્રભાભાઈ ત્રિકમરાય
 ૦-૮-૦ " દોલતભાઈ નિજુવનદાસ
 ૦-૮-૦ " મણિભાઈ મળલાલ
 ૦-૪-૦ " ચોથીભાઈ ગૌરીશંકર
 ૧-૨-૬ શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુંદાસ વૈશાખ
 સુદિ ૧૫ની ભેટ તથા સાકર
 શ્રીકૃણનો

કુલ રૂ. ૪૦-૧૫-૦

હા. શ્રી. આણુંદલાલ ગોવિંદજી
 લાખાણી-પોરબંદર

રૂ. ૧૭૫-૦-૦ શેઠ પ્રાણુલવનદાસ નરોત્તમદાસ વરતેજવાળાતરફથી શ્રીઆનંદાચમતરફથી
 આલતા સનાતનધર્મશિક્ષણના વર્ગો માટેના સંવત ૧૯૯૫ તથા સંવત
 ૧૯૯૬ના આસો-વદિ અમાસ-સુધીના માસ ૨૫ના માસિક રૂ. સાત
 લેખે આપ્યા છે. હ. શ્રી. માણુકલાલ નાનજી ચંદ્રારાણુ-ગોધરા.

લીંમડીમાં આપાદીપૂર્ણિમાના દિવસે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું પૂજન થતાં નીચે પ્રમાણે

પરચુરણ ભેટ આવેલી છે:—

- ૧-૪-૦ શ્રી. મણિશંકર મહારાજ-લીંમડી
 ૧-૪-૦ " દુર્ગાશંકર મણિશંકર "
 ૧-૦-૦ " ત્ર્યંબકલાલ નાનાલાલ આચાર્ય-
 લીંમડી

- ૧-૦-૦ શ્રી. લલિત વિશ્વનાથ નાગરદાસ લીંમડી
 ૧-૦-૦ " " હિમતલાલ નાગરદાસ "
 ૦-૮-૦ " " કીર્તિલાલ કેશવલાલ-સાયલા

- ૧-૬-૦ " દુર્ગાશંકર નાગરદાસ લલિત "

કુલ રૂ. ૭-૦-૦

જામજોષપુરમાં આપાદીપૃષ્ઠિમાના દિવસે પૂજ્યપાદશ્રીનું પૂજન થતાં ભેટ:—

- ૧-૦-૦ શ્રી. દેવતશંકરભાષ
૧-૦-૦ ,, મૂળજીભાષ વેલજી
૧-૦-૦ ,, ભાષુજી મૂળજી
૧-૦-૦ ,, શંકરલાલ મોહનલાલ
૧-૦-૦ ,, ભૂધરજી ડોસાભાષ
૧-૦-૦ ,, બાપુભાષ ભાવસિંહજી
૦-૪-૦ ,, માનશંકર શંકરલાલ
૦-૪-૦ ,, ચતુર્સુત્ર ગાંડાલાલ
૦-૪-૦ ,, પરમાણુ લાલજી

- ૦-૪-૦ શ્રી. જીવનભાષ લવજી
૦-૪-૦ ,, જગજીવન ત્રીણાભાષ
૦-૪-૦ ,, પુરુષોત્તમ પ્રેમજીભાષ
૦-૨-૦ ,, જુડાભાષ કદ્યાભુજી
૦-૨-૦ ,, વિઠ્ઠલજી રાવજી
૦-૨-૦ ,, જીવન રણુજી
૦-૨-૦ ,, પ્રેમજી પુંગ દરજી

કુલ રૂ. ૮-૦-૦

જંબુસરમાં આપાદીપૃષ્ઠિમાના દિવસે પૂજ્યપાદશ્રીનું પૂજન થતાં ભેટના:—

- ૧-૦-૦ શ્રી. તાપીશંકર જ્યશંકર
૧-૦-૦ ,, અંબાલાલ તુલજીરામ
૧-૦-૦ ,, ડાહ્યાભાષ મંગળદાસ
૧-૦-૦ ,, પ્રાણજીવન નરોત્તમ બંધારા
૧-૦-૦ ,, રવિશંકર મનસુખરામ

- ૧-૦-૦ બેન જડાવબેન દામોદર
૦-૧૨-૦ પરચુરણ
૦-૪-૦ શ્રી. મૂળજી નાયાભાષ

કુલ રૂ. ૭-૦-૦

સં. ૧૯૯૬ની આપાદી પૃષ્ઠિમાના મહોત્સવપર આવેલા શુરબંધુઓ તથા બહેનો તરફથી મહાપૂજન સમયે તથા મનીઓડરદારા ત્રીવે પ્રમાણે ભેટ આવેલી છે:—

- ૨-૦-૦ શ્રી. મહારાષ્ટ્રીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ
૨-૦-૦ ,, પોપટલાલ તારાચંદ-જૂનાગઢ
૫-૦-૦ ,, દારકાદાસ ખેતસી-કરંચી
૩-૧૨-૦ ,, દારકાદાસનાં માતૃશ્રી ,,
૧૧-૦-૦ ,, વલભદાસ મેઘજી રેશમવાળા ,,
૧-૦-૦ ,, શિવલાલ બહેચરલાલ-દાંડ.
૧-૦-૦ ,, રત્નદેવ ઝા. આનંદાશ્રમ
૧-૪-૦ ,, માણિકલાલ દામોદર-ઉમરેડ
૧-૦-૦ ,, ચીમનલાલ માણિકલાલ ,,
૧-૦-૦ સૌ. બેન નર્મદાબાઈ
૧-૦-૦ ડો. લક્ષ્મીશંકર લાલજી-ધોરાજી.
૧-૦-૦ શ્રી. શાંતિલાલ પ્રભાશંકર-ખીલખા
૧-૦-૦ ,, જોષાભાઈ લલુભાઈ-ચંચુર
૨-૦-૦ ,, કેવળચંદ કાનજી પારેખ-ગોંડળ
૧-૦-૦ ,, જગનલાલ મોતજી-પોરબંદર
૦-૮-૦ ,, જટાશંકર ત્રિભુવનદાસ-ચણાકા
૧-૦-૦ ,, વલજી જીવાભાષ-ખંભાલીયા
૨-૦-૦ ,, અંબારીકર ભાઈશંકર-જોરાવરનગર
૨-૦-૦ ,, પદ્મશંકર અંબારીકર ,,

- ૧-૦-૦ ,, જયંતીલાલ અંબારીકર જોરાવરનગર
૨-૦-૦ બેન સંવિતાબાઈ તથા બેન જડીબાઈ જોરાવરનગર
૨-૦-૦ શ્રી. બાલાભાઈ દયારામ-મોડળ
૧-૪-૦ બેન ગંગાબાઈ મૂળજી-લીંજીકા
૧-૦-૦ શ્રી. હરિલાલ બહેચરલાલ-વીસાવદર
૧-૦-૦ ,, ડોશાભાઈ રામજી-ખામોદર
૧-૦-૦ ,, ગોવિંદજી કાળાભાઈ-તાલાળા
૧-૦-૦ ,, ગિરધરલાલ જ્યશંકર-ખીલખા
૧-૦-૦ બેન કસ્તુરબાઈ જ્યશંકર ,,
૦-૮-૦ શ્રી. ચમનરાય જ્યશંકર ,,
૧-૦-૦ ,, લાલજી ઓધવજી ,,
૧-૦-૦ ,, ત્રિભુવન દેવનંદ-પરબડી
૧-૦-૦ ,, દુર્લભજી નાગજી-કુંડલા
૦-૮-૦ ,, મોરારજી ઓધવજી-ખીલખા
૦-૮-૦ ,, હરિલાલ પીતાંબર
૨-૦-૦ ,, રેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
૧-૦-૦ ,, ગોરધનદાસ ભોગીલાલ ,,
૧-૦-૦ ,, મગનલાલ હરગોવિંદ-વાડાસિનોર

- ૧-૦-૦ શ્રી. હીરાલાલ આદિયરામ-લુણાવાડા
 ૦-૮-૦ ,, ગિરધરલાલ લક્ષ્મીચંદ્ર માંધી
 ૪-૦-૦ ,, જયેશ્વરામ નાનાભાઈ લદ્દ-
 અમદાવાદ
 ૨-૦-૦ ,, ગણપતરામ નાનાભાઈ લદ્દ-
 અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ ,, ચતુરભાઈ આશાભાઈ ,,
 ૧-૦-૦ ,, હિમેદભાઈ આશાભાઈ-ભાદરણ
 ૧-૦-૦ ,, હંસરાજ પીરજી-ગુરજ
 ૧-૦-૦ ,, લાલશંકર લવાનીશંકર-માંગરોળ
 ૧-૦-૦ ,, જટાશંકર જગજીવન-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, નાનચંદ્ર જશરાજ
 ૨-૦-૦ ,, કેશવજી મૂળજી
 ૧-૦-૦ ,, દુર્લભજી હરિશંકર
 ૧-૦-૦ ,, નરેન્દ્રસિંહ દયાળસિંહ-જૂનાગઢ
 ૦-૫-૦ ,, ચંદ્રકાંત જશભાઈ ,,
 ૧-૦-૦ ,, શુભાખરાય અંબાશંકર રાવળ ,,
 ૧-૦-૦ ,, ભારકરરાય લાલશંકર-માંગરોળ
 ૦-૮-૦ ,, ગોવિંદ જુરા કડિયા-ખીલખા
 ૧-૦-૦ ,, મૂળશંકર માવજી-વંથલી
 ૦-૮-૦ ,, દેવશંકર મોરારજી દેવરાણા
 ૦-૪-૦ ,, ગૌરીશંકર જ્ઞેશંકર જ્ઞેશી
 ૨-૦-૦ ,, જયચંદ્ર બહેચર કવેરી-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, ચીમનલાલ ગણપતરામ-મહાદેવીયા
 ૧-૦-૦ ,, ત્રિભુવન જીહાભાઈ-મૈદરડા
 ૦-૬-૦ ,, નથુભાઈ મલાભાઈ-મંગલપુર
 ૦-૮-૦ ,, પ્રેમજી કરશન-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ ,, હુલેરાય બલવંતરાય-માંગરોળ
 ૧-૦-૦ ,, વસંતરાય છખીવારામ-પાટણ
 ૧-૦-૦ ,, હરજીખરાય વસંતરાય-પાટણ
 ૧-૦-૦ ,, ભગવાનજી દેવજી પંચા
 ૧-૪-૦ ,, અરજણ કરમજી-મુંબઈ
 ૨-૦-૦ ,, પ્રભુલાલ મગનલાલ જુચ
 ૧-૦-૦ ,, જોશાલાલ વનમાલી
 ૩-૪-૦ ,, કુરજી પ્રાગજી-માંગરોળ
 ૦-૮-૦ ,, નાથાભાઈ કણુભાઈ-કુંતિયાણા
 ૧-૦-૦ ,, ચંપકલાલ મૂળશંકર-મૈદરડા

- ૦-૪-૦ શ્રી. જશવંતરાય જયશંકર
 ૦-૮-૦ ,, રેવાશંકર લાલજી
 ૧-૦-૦ ,, ચંદુલાલ માવજી-વંથલી
 ૦-૮-૦ ,, નરભેરામ કાલિદાસ
 ૧-૦-૦ ,, રતનશી લલુભાઈ-હિમરાણા
 ૧-૦-૦ ,, જીગતરામ કરસનજી
 ૦-૪-૦ ,, નટવરલાલ મકનજી
 ૧-૪-૦ ,, છોટાલાલ વિઠ્ઠલજી-રાજકોટ
 ૧-૦-૦ ,, મૂળશંકર જગજીવન-અમરેલી
 ૧-૦-૦ ,, નરભેરામ ઓધવજી-ખીલખા
 ૧-૦-૦ ,, લાલજી નાગજી-કુંડલા
 ૧-૦-૦ ,, દેવશંકર ભાઈશંકર-કુંડલા
 ૧-૦-૦ ,, વિઠ્ઠલ પ્રભુરામ દવે-અમરેલી
 ૧-૦-૦ ,, હરજી કરશન-લીંછુડા
 ૧-૪-૦ ,, કરશન જોરામ-ખાંદવડા
 ૦-૮-૦ ,, પ્રેમજી રાધવ-જૂનાગઢ
 ૦-૪-૦ ,, શાંતિલાલ કરશનદાસ
 ૧-૦-૦ ,, કરશનદાસ હરજી
 ૧-૦-૦ ,, રામજી કાનજી-લીંછુડા
 ૧-૦-૦-૦ ,, હરજી રામજી જીહાર-મરમક
 ૧-૦-૦ ,, લક્ષ્મીશંકર રઘુરામ-અમરેલી
 ૦-૪-૦ ,, રતિલાલ લક્ષ્મીશંકર ,,
 ૧-૦-૦ ,, પોપટભાઈ બહેચર ,,
 ૧-૦-૦ ,, લાલજી ત્રીણાભાઈ-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ ,, નાથાલાલ તુલસી ,,
 ૦-૮-૦ ,, પુરુષોત્તમ રામજી ,,
 ૧-૦-૦ ,, સખળસિંહ જલમસિંહ-કુંતિયાણા
 ૦-૪-૦ ,, મનજી હરજી
 ૧-૦-૦ જ્ઞાત્યારીશ્રી આત્મપ્રકાશજી-મોજદડ
 ૦-૮-૦ શ્રી. હરજી ટીકા-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ જ્ઞાત્યારીશ્રી જ્ઞાત્યપ્રકાશજી-આનંદાશ્રમ
 ૧-૦-૦ શ્રી. વિઠ્ઠલજીભાઈ
 ૦-૮-૦ ,, ત્રિભુવન મૂળજી
 ૦-૪-૦ ,, પોપટલાલ ગોવિંદજી
 ૧-૦-૦ ,, મોતીચંદ્ર પોપટભાઈ-અકાળા
 ૧-૦-૦ ,, ઈશ્વરલાલ ધનેશ્વર-લીંછુડા
 ૧-૦-૦ ,, મોહનલાલ રામપ્રસાદ-ખાંદવડા

- ૧-૦-૦ શ્રી. દેશવજી ક્રીષ્ણભાર્ગવ-જૂનાગઢ.
 ૧-૪-૦ „ જીખાલાલ જમનાદાસ
 ૧-૪-૦ „ મોનજી ભવાન-ગોલપુરી
 ૧-૦-૦ „ દોલતસિંહ જલમસિંહ
 ૧-૪-૦ „ કાનજી રતનજી
 ૧-૪-૦ „ કર્ણગિત વર્મા નાગેશી
 ૧-૪-૦ „ લાલજીભાઈ
 ૧-૭-૩ „ રતનકુમાર દોલતસિંહ
 ૧-૦-૦ „ હરજીવન દેશવજી સાહ-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ ખેન રંજાભાઈ દેવીદાસ
 ૦-૦-૦ શ્રી. અગ્નિરાય હરિદાસ પારેખ-મુંબઈ
 ૧-૮-૦ „ મોતીલાલ વલ્લભજી-જૂનાગઢ
 ૧-૮-૦ પટેલ કરમશી નારજી-ભાવાવદર
 ૧-૦-૦ શ્રી. વજરામ જેઠા લાલજી-વાલોત્રા
 ૦-૦-૦ સાધુશ્રી કામજીદાસજી-ખંભોદર
 ૦-૦-૦ શ્રી. ઝોધવજી વાઘજી-ખીલખા
 ૧-૪-૦ „ ભટ્ટ પ્રમુદલાલ જીવરામ-ગોંડલ
 ૦-૦-૦ „ કરજીસિંહજી લાલસિંહજી-જૂનાગઢ
 ૦-૦-૦ „ કલ્યાણસિંહ ભવાનસિંહ „
 ૧-૮-૦ „ રામજી ગોરધન જોશી-ખીલખા
 ૧-૦-૦ „ રામસિંહ સમજીસિંહ-કુતિયાણા
 ૦-૦-૦ „ બાલુસિંહ પ્રતાપસિંહ-વંચણી
 ૦-૦-૦ „ કરશનજી સામજી
 ૦-૦-૦ „ રૂપસિંહ કલ્યાણસિંહજી
 ૧-૨-૦ „ પ્રેમજી બીમજી
 ૧-૪-૦ „ ચાંપરાજ કાંચડભાઈ
 ૧-૮-૦ „ વનમાળી ગોરધન વૈલ-ખીલખા
 ૧-૮-૦ „ આંબા માવજી લેરીયા
 ૧-૮-૦ „ દેવજી પ્રેમજી
 ૧-૮-૦ „ નથુભાઈ
 ૧-૦-૦ „ દયાગમિદજી લાલસિંહજી
 ૧-૪-૦ વિદ્યાર્થી ધનસ્યામ મૂળશંકર
 ૧-૮-૦ ધલચારીશ્રી હરિદાસ સર્મા-પેટલાદ
 ૧-૦-૦ શ્રી. રામજી દયારામ-ચરેલ
 ૦-૦-૦ „ મણિશંકર હરજીવન-જોડીવા
 ૦-૦-૦ „ ડાહ્યાલાલ કાનજી
 ૧-૪-૦ „ શિવશંકર કાનજી

- ૧-૦-૦ શ્રી. દારકાદાસ દેવશયી
 ૧-૦-૦ „ રામજી રણજી-કુતિયાણા
 ૧-૦-૦ „ પુરુષોત્તમ મુંદરજી „
 ૧-૦-૦ „ જગજીવન હરિ-મરમઠ
 ૦-૮-૦ „ અંબાશંકર નાનજી જોશી-આનંદાશ્રમ
 ૦-૨-૦ ચિ. લલિતરાય અંબાશંકર જોશી „
 ૧-૪-૦ શ્રી. વ્રજલાલ વનમાળી-દહેજી
 ૧-૦-૦ „ દેવશંકર મોરારજી
 ૧-૦-૦ „ રામજી પીતાબર-વડતાલ
 ૨-૦-૦ „ મોપટલાલ વાલજી-મનમનગર
 ૩-૦-૦ „ અંબાશંકર માધવરામ-ભરૂચ
 ૨-૦-૦ પૂ. લ. શ્રી ગઢનરવજી-ભાવનગર
 ૩-૦-૦ શ્રી. જયંતીલાલ લાલજી જોખનપુત્રા
 ૧-૪-૦ „ નારાયણરાવ પાંડુરંગ પોરટ ભારતર
 ૧-૦-૦ „ રામજી જુહા પટેલ-ઉપનેટા
 ૧-૦-૦ „ નરોત્તમ પરજી-ગણદેવી
 ૧-૦-૦ „ રમણિકલાલ ત્રિજીવન દવે-રાજકોટ
 ૧-૦-૦ „ ભાનુશંકર હરિશંકર-રાજકોટ
 ૧-૦-૦ „ પુનજીભાઈ સામત-જેતપુર
 ૩-૦-૦ ખેન મધુકાંતા મહારાણીદાસભાઈ-પાટણ
 ૧-૦-૦ શ્રી. દારકાદાસ ભગવાનલાલ-ખાંડવા
 ૧-૪-૦ „ ભાઈશંકર ધનજી દમે-સિહોર
 ૨-૮-૦ „ રામજી ગીગા-નારી
 ૨-૦-૦ શ્રી રાવસાહેબ મહારાજકર જગનલાલ-ભાવનગર
 ૧-૦-૦ „ ઝોધવજી હીરજી અધેડા „
 ૬ા. બી. ભાઈશંકર ધનજી દવે-મિહોર
 ૨-૦-૦ „ માણિકલાલ નાનજી ચંદ્રાણા-ગોધરા
 ૨-૦-૦ „ દેશવજી માણિકલાલ ચંદ્રાણા „
 ૧૩-૦-૦ „ સદગત શેઠ ભાવાલાલ હોટલાલ
 ૬કર અને તેમનું કુટુંબ-ભાવનગર
 ૬ા. શ્રી. ઇંદુકુમારભાઈ „
 ૨-૦-૦ „ જીવનરામ મહેનજી ભટ્ટ-ભાવનગર
 ૧-૦-૦ ધલચારી શ્રીદેશવશર્મા-ઉપનેટા
 ૧-૦-૦ શ્રી. ભગવાનજી બહેચર-રાજમઠ
 ૧-૦-૦ „ મધુવનદાસ ચંદુલાલ-ગોધરા
 ૧-૦-૦ „ કરસનજી પ્રાણજીવન-વાંકાનેર

શ્રી. ચતુર્ભુજ ભીમજી દવે પોરબંદર વર્ષ	૯મું	શ્રી. મોહનલાલ જમિયતરામ શીલ વર્ષ	૯મું
,, કરશનદાસ વસનજી	,,	,, ઝવેરગર રણછોડગર માંગરોળ	,,
,, બેન કરતુરખાઈ નરભેશંકર	,,	,, નાકાભાઈ રૂઢાભાઈ	,,
શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુંદાસ	૮મું	,, ડોસાભાઈ હોરમસજી	,,
,, દુર્ગાશંકર મણિશંકર લીંબડી	૯મું	,, ગિરજશંકર દામજી	,,
,, શિવશંકર દયારામ પાનેલી	૯મું	,, રતિલાલ ભવાનભાઈ	,,
,, ચતુર્ભુજ ગાંડાલાલ જામજોધપુર	૭-૮મું	,, નાથાલાલ ખીમજીભાઈ	,,
,, પરમાણુંદ લાલજી	૯મું	,, હંસરાજ વિષ્ણુરામ શાસ્ત્રી	,,
,, પ્રેમજી પુંમભાઈ	,,	,, રામપ્રસાદ શંભુપ્રસાદ	,,
,, પુરુષોત્તમ પ્રેમજી	,,	,, વિશ્વનાથ આણુંદરામભાઈ	,,
,, અંબાલાલ તુલજીરામ જંજુસર	,,	,, લક્ષ્મીશંકર જયશંકર	,,
,, પ્રાણજીવન નરોત્તમ	,,	,, લાભશંકર ભવાનીશંકર	,,
,, તાપીશંકર જયશંકર	,,	,, વશરામ જેઠાભાઈ વાળોત્રા	,,
,, ડાહ્યાભાઈ મંગગદાસ	,,	,, મોહનલાલ રામપ્રસાદ ઘાટવડ	,,
,, રવિશંકર મનસુખલાલ	,,	,, વિનાયકરાવ સીતારામ ઠોડીનાર	,,
,, ત્રિભુવન દાજીભાઈ	,,	,, મોતીલાલ વલભજી જૂનાગઢ	,,
,, તુલસી નાનજી આશીદર	,,	,, કાશીરામ દેવશંકર લાઠી	,,
,, ભાણજી મળજી જામજોધપુર	૯-૧૦મું	,, મોતીચંદ પોપટભાઈ અકાળા	,,
,, અજિતરાય હરિદાસ પારેખ મુંબઈ વર્ષ	૯મું	,, રતનશી લલુભાઈ ઉમરાળા	,,
,, હરજીવન કેશવજી શાહ	,,	,, વિઠ્ઠલભાઈ ડાહ્યારામ અમરેલી	૮મું
,, જા. ડી. દેશાઈની કુંપતી	૮મું	,, ત્રિભુવન ગીતાભાઈ	,,
,, હરિલાલ હરકોશનદાસ	,,	,, મણિલાલ રાયારામ	,,
,, રેવાશંકર બાલકૃષ્ણ ગોધરા	૯મું	,, દયારામ હીરજી	,,
,, ગોરધનદાસ ભોગીલાલ	,,	,, સાર્વજનિક લાયખેરી	૭મું
,, મગનલાલ હરગોવિંદ વાડાસિતોર	,,	શ્રી. હંસરાજ વીરજી	૮મું
,, હીરાલાલ અલિયારામ લુણાવાડા	,,	,, દલપતરામ મકનજી	,,
,, માણેકલાલ દામોદર ઉમરેઠ	૮મું	,, મૂળશંકર જગજીવન	૯-૯મું
,, માધવલાલ સાકરલાલ માંગરોળ વર્ષ	૯મું	શ્રી. જગનલાલ મોનજી પોરબંદર વર્ષ	૯મું
,, પુરુષોત્તમરાય અર્નતરાય	,,	,, છોટાલાલ વિઠ્ઠલજી રાજકોટ	,,
,, ગોવિંદરાય પરમાણુંદાસ	,,	,, કુરજી પ્રાગજી લટ માંગરોળ	,,
,, મહાશંકર વલભજી	,,	,, શિવલાલ કાનજી ભોળગામડા	૭મું
,, સુંદરજી બહેચરભાઈ	,,	,, પ્રેમજી રાધવ જૂનાગઢ	૯મું
,, દારકાંદાસ હરિલાલ	,,	,, ગણપતગિરિ ભવાનગિરિ અમરેલી	,,
,, દયાશંકર મહાશંકર	,,	,, દેવશંકર બહેચર અમરેલી	,,
,, દામોદર મજુસાઈ	,,	,, લક્ષ્મીશંકર લાલજી ઘોરાજી	૧૦મું
,, માંગરોળ સ્ટેટ લાયખેરી	,,	,, ડોસાભાઈ શામજી આંભોદર	૯મું
,, અવંતીલાલ શિવ લાલ	૮મું	,, હરજી ડીડા જૂનાગઢ	,,

શ્રી. દેવનંદ લાલજી પરબડી	વર્ષ	૯મું
જેઠાભાઈ લલુભાઈ રાવપુર	"	"
જટારંકર ભાણજી તાલણા	"	"
મોહનલાલ જેઠાલાલ અમદાવાદ	"	"
રણુજીલાલ બાપાલાલ	"	"
છબીલરાય બળવંતરાય	"	"
જેઠાલાલ પીતાંબર	"	"
હરપ્રસાદ જયશંકર	"	"
ત્રિઠમલાલ શિવલાલ	"	"
ભાઈલાલ નાનાલાલ	"	"
રમણિકલાલ સુંદરલાલ	"	"
ઉમેદલાઈ આશાભાઈ ભાદરણ	"	"
ચતુરભાઈ આશાભાઈ અમદાવાદ	"	"
જ્યેષ્ઠરામ નાનાભાઈ ભટ્ટ	"	૮મું
ગણુપતરામ નાનાભાઈ ભટ્ટ	"	"
કરશનદાસ હરજી જૂનાગઢ	"	૮-૯મું
નારણુ લખમણુ લીંચુડા	"	૯મું
મગનલાલ ઉમવાસંકર	"	"
રામજી કાનજી	"	"
રામજી મનજી મરમઠ	વર્ષ ૬-૭-૮મું	
હરજી રામજી રાણાવાવ	"	૯મું
અંકલાલ મૂળશંકર મેદરડા	"	"
રામસિંહ સબજસિંહ કુતિયાણા	"	"
બાલુસિંહ પ્રતાપસિંહ વંચલી	"	"
જ્યેષ્ઠ બહેચર વકીલ જૂનાગઢ	"	"
દુર્લભજી હરિશંકર અમરેલી	"	૭-૮-૯મું
પુન્નભાઈ સામત જેતપુર	"	૯મું
દુલેરાય બળવંતરાય માંગરોળ	"	"
ભગવાનજી દેવશંકર	"	"
મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ વેદાંતબ્રુણ	"	"
કવસકા	વર્ષ	૯મું
ઉપેન્દ્રરાય મહારાણીદાસ માંગરોળ	"	"
દેવજી મૂળજી સોની પદ્મવાળી	"	૮મું
દારકદાસ ભગવાનલાલ ખાંડવા	"	૯મું
નાયાલાલ તુલસી જૂનાગઢ	"	"
પુરુષોત્તમ રામજી	"	"
શ્રીમતી બેન મોઢીઆઈ	"	૮મું

શ્રી. કેશવજી ત્રીણુભાઈ જૂનાગઢ	વર્ષ	૯મું
લાલજી ત્રીણુભાઈ	"	"
બાલાભાઈ દયારામ મોંડળ	"	"
લાલજી નાગજી કુંડલા	"	"
વલભજી જવાભાઈ ખંભાલીયા	"	"
જેઠાલાલ ગીચાભાઈ કુંડલા	"	૮-૯મું
પુરુષોત્તમ લાલજી	"	"
જીવરાજ રામજી મુખ્ય	"	૯મું
અરજણુ કેરમણુ	"	"
હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ માંગરોળ	વર્ષ ૮-૯મું	
શ્રી. મણિશંકર હરજીવન જેડીયા	"	૯મું
બેન નર્મદાઆઈ કુંડલા	"	"
શ્રી. ધૈર્યલાલ ધનેશ્વર લીંબડી	"	"
માધવરાય પ્રાણુશંકર રાજકોટ	વર્ષ ૭-૮-૯મું	
ભાનુશંકર હરિશંકર રાજકોટ	"	૯મું
પ્રાણુશંકર દયાળજી	"	૭-૮-૯મું
નરબેરામ જમિયતરામ પાટણુ	"	૯મું
રમણિકલાલ ત્રિલુવન દેવે રાજકોટ	૮-૯મું	
ભીમશંકર મહારાંકર મોજદડ	વર્ષ	૮મું
રણુજીલાલ રાધવજી ધીસાવદર	"	૯મું
પીતાંબર પુરુષોત્તમ રીસાલપુર	"	"
અંબાલાલ મૂળજીભાઈ હાથેલ	"	૮-૯મું
કાલિદાસ લક્ષ્મીરામ રાધનપુર	"	૯મું
બહેન દિવાળીઆઈ ત્રીણુભાઈ મુખ્ય	"	૮મું
શ્રી. લાણુજી આણુંદજી દેવે રાજકોટ	"	"
પ્રેમજી ત્રિલુવન પીપળીયા	"	૯મું
નાનુભાઈ પ્રેમાનંદ નવસારી	વર્ષ	૯મું
નારણુદાસ જમનાદાસ જમજોધપુર	"	"
મણિશંકર મૂળજી પ્રભાસપાટણુ	"	"
શ્રીમતી બહેન આહુબાણી પ્રાક્ષા	"	૮મું
શ્રી. નરબેરામ પુરુષોત્તમ	"	"
શ્રીમતી બાણી વખતુઆ	"	"
દેવે દયાશંકર હરિશંકર આણુંદ	"	"
ગીર મોહનલાલ મયુરભાઈ	"	૮-૯મું
(બાકીનાં લવાજમે આવતા અંકમાં છપાશે)		

શ્રીવીલખા-આનંદાશ્રમમાં મિદ્યાન ભોજન આપવા સંબંધી સૂચના:—

શ્રીવીલખા-આનંદાશ્રમમાં મિદ્યાન ભોજન આપવા ઇચ્છનારે નીચેની બાબતો ખાસ લક્ષમાં લેવી જોઈએ:—

- ૧ આનંદાશ્રમમાં સર્વેને ભોજન આપવામાં આશ્રમને રસોડે જમનારા આનંદાશ્રમના ધર્માચારીઓ, વિદ્યાર્થીઓ, સાધકો, મહેમાનો તથા નોકરોનો સમાવેશ થાય છે.
- ૨ આનંદાશ્રમમાં નિવાસ કરતા ધાર્મિકો અને નોકરોને તથા તેમના કુટુંબને ભોજન આપવાની ઇચ્છા રાખનારે તે પ્રમાણે સ્પષ્ટ જણાવવું જોઈએ.
- ૩ કેવળ વિદ્યાર્થીઓનેજ ભોજન આપવા ઇચ્છનારે પણ તે પ્રમાણે સ્પષ્ટ લખવું જોઈએ.

સામાન્યરીતે એક લઘુરૂપ કરાવવાનો રૂ. ૬-૦-૦ અંકે છે ખર્ચ આવે છે, અને એક રૂદ્રાભિષેકનો ખાર આના ખર્ચ આવે છે. થાળ અને અખંડદીપકમાટે પોતાની ઇચ્છાપ્રમાણે દ્રવ્ય મોકલી શકાય છે. ઉપરોક્ત ધાર્મિકો માટે નિશ્ચિત રકમ હોવાથી જો અગાઉથી તે રકમ મોકલવામાં આવે તો હિસાબ લખવામાં તથા માસિકમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં ને બાંહેધારીને તે દિવસેજ દક્ષિણા આપવામાં વધારે અનુકૂળતા થાય.

—:૦:—

MAHATMA SHRI NATHURAMA SHARMA & HIS MESSAGE

[પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રી નથુરામશર્માજી અને તેઓશ્રીના સંદેશ.]

આ નામની પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના લીલાંજલનની ઝાંખી કરાવતી એક પુસ્તિકા અંગ્રેજીમાં હમણાંજ બહાર પડેલી છે. અંગ્રેજી ભાષા લગભગ પાંચે ખંડમાં પ્રસારેલી એવી ભાષા છે, એટલે પાંચે ખંડનાં જિજ્ઞાસુઓ ઓછેવતે અંશે પણ કૃપાનાથના પરમકથ્યાણુકર શાંતિસંદેશને સમજી શકે ને ગ્રીહી શકે, અને એ રીતે લાલ લપ્ષ શકે એ હેતુથી આ અંગ્રેજી પુસ્તિકા લખીને પ્રકટ કરવામાં આવી છે.

લેખક મહાશયે લખીને તથા પ્રકાશક મહાશયે પ્રકટ કરીને આ અંગ્રેજી પુસ્તિકાઓ શ્રીવીલખા-આનંદાશ્રમમાં પુનઃપ્રકાશનના સંપૂર્ણ હક્ક સાથે શ્રીપ્રભુચરણ સમર્પણ કરી છે.

લેખક:—શ્રી. કરણસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર બી.એ.

પ્રકાશક:—શ્રી. વ્રજલાલ વનમાલી વસાણી.

મુદ્ર્ય માત્ર રૂ. ૦-૪-૦ આના ચાર.

મળવાનું સ્થળ:—શ્રી. વ્યવસ્થાપક-આનંદાશ્રમ-બીલખા.

—:૦:—

આપણા જીવનનો એક અમૂલ્ય અવસર

શ્રીનાથજી અને શ્રીનાથસેતુ

શ્રીમદ્ભગવાદ-આનંદાશ્રમ એ આપણા શ્રીનાથપ્રભુનું પરમપાવન એવું આનંદધામ છે. આ આનંદધામ ગિરિવર એવા ગિરનારની હાથમાં આવેલું છે. આ ગિરનારમાંથી વહન પામતાં વામન એવાં વક્રગંગા આપણા પ્રભુના આનંદધામના પરમપાવન પાદ પ્રદ્યાલતાં વિમળ-ભાવે વહે છે.

આપણા પ્રભુના સ્નાનવડે આ વક્રગંગા વિરોધ પુણ્યવર્તા થયાં છે...એટલે વક્રગંગાના જે આરાપર આપણા પ્રભુ સ્નાન કરવામાટે પધારેલા તે આરાપર શ્રીનાથજી રથાપન થાય એવો શુભસંકલ્પ થાય છે. માથે રાથે વક્રગંગાપર આપણી મનુષ્યોની ને ગાયમાતાઓ આદિની આવવાજવાની સહીમક્ષામત સરળતામાટે એક પુલ-શ્રીનાથસેતુ પણ બંધાઈ જાય એવો પણ શુભસંકલ્પ છે.

આ શુભસંકલ્પને વ્યાવહારિક સ્વરૂપ આપવું એ આપણ સૌ શ્રીનાથપ્રભુનાં પાળકોનું આવશ્યક એવું એક કર્તવ્ય છે.

આટલાં બધાં આપણ સૌ ભાઈબહેનો આટલી સેવા શા સાર ન કરી શકીએ ? ...જરૂર કરી શકીએ.

જયનાથ ! જયપ્રભુ !

જિજ્ઞાસુઓને સુંદર તક

સંસ્થાના તથા સાધકોના હાલાર્થે નીચે જણાવેલાં પુસ્તકો આ ચાતુર્માસમાં અર્ધી કિંમતે મળશે:—

૧	શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા રહસ્યદીપિકાદીકા	પાકું પુંકું	અર્ધી કિંમતે રૂ. ૧-૧૨-૦
૨	શ્રીનાથકાવ્ય ભાગ ૧ લો	કાચું પુંકું	" " ૦-૨-૬
૩	" ભાગ ૨ જો	" "	" " ૦-૭-૦
૪	શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા પંચરત્નસાદીક	પાકું પુંકું	" " ૦-૮-૦
૫	જ્ઞાનદર્પણ (નકશો)	" "	" " ૦-૧૧-૦
૬	વેદાંતદર્પણ "	" "	" " ૦-૭-૦
૭	શ્રીકર્તવ્યમોષ	" "	" " ૦-૪-૦
૮	નાથકીર્તનાવલિ	" "	" " ૦-૧-૩
૯	શ્રીનાથસંકીર્તન	" "	" " ૦-૧-૬
૧૦	શ્રીમન્નાથપ્રભુ-જીવનમાહા ભાગ ૧ લો	" "	" " ૦-૧-૩
૧૧	" ભાગ ૨ જો	" "	" " ૦-૧-૬
૧૨	શ્રીમન્નાથતીર્થયાત્રા	" "	" " ૦-૨-૦
૧૩	શ્રીનાથચુરુસ્તવન	" "	" " ૦-૦-૬

મળવાનું સ્થાન:—

શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા (શહીવાવાડ).

શ્રીનાથપ્રભુનું માર્ગદર્શન

કલ્યાણનો માર્ગ બહિર્ દષ્ટિથી બ્રહ્માંડમાં શોધવાથી હાથ લાગે એમ નથી, માત્ર અંતર્ દષ્ટિથી પિંડમાં શોધવાથીજ તે હાથ લાગે છે.

પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં લીલાજીવનની જ્ઞાંસી કરાવતાં પુસ્તકો:-

૧	શ્રીનાથચરિતામૃત પ્રથમપ્રવાહ	અર્ધા કિંમત. રૂ. ૦-૧૨-૦
૨	શ્રીમન્નાથપ્રભુ જીવનમાલા ભાગ ૧ લો.	" " ૦-૧-૩
૩	" " " " ૨ લો.	" " ૦-૧-૬
૪	શ્રીમન્નાથતીર્થયાત્રા	" " ૦-૨-૦
૫	નાથલગવાન	" " ૦-૦-૬
૬	મહાયોગી શ્રીમન્નથુરામશર્મા-જીવનચોત-ધર્મપ્રવાહ	" ૦-૨-૦
૭	" " " સંસ્મરણો	" ૦-૨-૦
૮	" " " સ્વરૂપાવસ્થાન	" ૦-૧-૬

ઉપરનાં પુસ્તકો મંગાવનારે પોસ્ટેજ ખર્ચ અલગ સમજવું.

મળનાતું સ્થળ:-અવસ્થાપકે આનંદાશ્રમ-બીલખા (કાશિવાસ.)

વિજ્ઞપ્તિ

- ૧ સંધ્યાદિનિહાસે આદિનાં વિના મૂલ્યે મળતાં પુસ્તકો મંગાવનારે પોસ્ટેજ-ટિકિટો અવશ્ય મોકલવી જોઈએ.
- ૨ શ્રી બીલખા-આનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સત્ર દ્વાર્તિક માસથી શરુ થાય છે, ને બીજું સત્ર વૈશાખ માસથી શરુ થાય છે માટે તેમાં દાખલ થવા ઇચ્છનારે પહેલાં વા બીજા સત્રની શરુઆતમાં અરજી કરવાનું ધ્યાનમાં રાખવું, અને પ્રત્યુત્તર માટે ટિકિટ બીડવાનું પણ લક્ષમાં રાખવું.
- ૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પૂ. મહાત્માશ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નથુરામશર્મા આચાર્યજી પ્રણીત સર્વે પુસ્તકોની કિંમત વિદ્યાપનમાં છપેલી કિંમતથી પોણી કિંમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.
- ૪ શ્રી આનંદાશ્રમમાં દર્શનસત્સંગ માટે આવીને રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી જણાવવું જોઈએ, અને આશ્રમમાં ફેટલો સમય રહેવું છે, ને રહેવાનો શો ઉદ્દેશ છે તે પણ જણાવવું જોઈએ.
- ૫ લેખકે બંધુબહેનો "આનંદાશ્રમ" માટે યોગ્ય એવા લેખો લખી મોકલવાની સેવાનો લાભ લઈ શકે છે.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિભેતિ કુતश्चन ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ઠાઠથી પણ ભય પામતો નથી,
તૈત્તિરીય—ઉપનિષત્

વર્ષ ૯૪૬]

સંવત્ ૧૯૯૬ ભાદ્રપદ

[અંક ૪

મનપ્રતિ વોધ

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્રાથભગવાન્]

ભૈરવ રાગ.

ભલે હે પ્રીતે ભગવાન્, હે મન! ભલે હે પ્રીતે ભગવાન્,
તેથી પામીશ પદ તું મહાન્, હે મન! ભલે એ

ત્રિવિધ દુઝો વિલાશે તેથી, પછી નહિ રહે અરતિતું^૧ અભિધાન^૨ હે મન! ૦ ૧
શરીર સંબંધી દ્રવ્ય માનાદિ, એ સૌ છે અતિ દુઃખનાં રથાન હે મન! ૦ ૨
તારા મૂળ ભણી કર દ્રષ્ટિ, જે છે આનંદ સત્ય ને જ્ઞાન. હે મન! ૦ ૩
વિના સમજે વિષલક્ષણ કરમાં, કર તું ત્રેમથી અમૃતરસ-પાન. હે મન! ૦ ૪

—:—

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

પરમેશ્વર પાસે સર્વદા શુભમતિ ને તેમની કૃપાની માગણી કરવી.

શુભ પ્રયત્ન શ્રદ્ધાપૂર્વક ચાલુ રાખવાથી પ્રભુ સાહાય્ય કરશે.

હુઃખની પ્રાપ્તિ મનુષ્યના કોઈ પાપથી થાય છે.

પાપ શુભકર્મવડે ને શુભવિચારવડે દૂર થઈ શકે છે.

ધૈર્ય ને સાવધાનતા રાખી શુભ વિચાર ને શુભ કર્મમાં મંડ્યા રહો, ને પરમાત્મા જેવી યુદ્ધિ આપે તેવો પ્રયત્ન સાવધાનતાપૂર્વક વ્યવહારસિદ્ધિ માટે કરતા રહો.

જીવ-મનુષ્યશરીરને પામ્યા પછી પણ જો નહારાં કર્મોં કર્યાં કરે તો તે પોતાના કર્મોંનુસાર પશુ, પંખી, જલચર, કીટ કે વૃક્ષાદિ થાય. વેદધર્મ, જૈનધર્મ ને બૌદ્ધધર્મ એ ત્રણેનો આના સંબંધમાં એકજ અભિપ્રાય છે.

પ્રભુનું નામસ્મરણ કરતાં સ્મરણ કરનારને રોમાંચ થાય તોપણ જ્યાં-સુધી તે મનુષ્યને પોતાના સ્થૂલ શરીરનું ભાન હોય, તે કોઈ વર્ણશ્રમમાં હોય, ને પોતાનો પ્રાપ્તવ્યવહાર કરતો હોય ત્યાંસુધી તે દ્વિજ હોય તો તેણે ત્રિકાલ સંધ્યા-વંદન, જપ ને સ્વાધ્યાયાદિ કરવાં જોઈએ.

લક્ષિતના મિથ્યાભિમાનથી તેમના તેણે પરિત્યાગ ન કરવો જોઈએ.

સર્વત્ર સગુણ વા નિર્ગુણ બ્રહ્મના દંઢ સાક્ષાત્કારવાળાના મનમાં દંઢ રાગદ્વેષ રહી શકતા નથી.

પોતાના સ્થૂલ શરીરના ત્યાગની સમીપની ક્ષણસુધી વિવેકી મનુષ્ય પોતાના અંતઃકરણનો ને ઇન્દ્રિયોનો ભૂલથી પણ વિચાર ન કરવો. ધૈર્ય ને સાવધાનતા રાખી તેમને સર્વદા સન્માર્ગે ચલાવ્યાં કરવાં.

પ્રભુના ઔદાર્યનો ને અપકંપ અંતઃકરણવાળા જીવના અંતઃકરણની મુદ્રતાનો વિચાર કરી પોતાના અંતઃકરણની શુદ્ધિ, વિશાલતા, સૂક્ષ્મતા ને એકાગ્રતા ઉત્સાહપૂર્વક વધાર્યાં કરવાં. તેમાં ગાફલ ન રહેવું.

દૃષ્ટાંત

કોઈ-એક શ્રદ્ધાળુ સંત ચોમાસાની એક સાંજે પોતાના આશ્રમની બહારની આશરીમાં બેઠા હતા, તથા પ્રભુની અદ્ભુત લીલા વિચારતા હતા. એવામાં એક અતિ વૃદ્ધ, અશક્ત ને આંધળા જેવો જણાતો માણસ ત્યાં આવ્યો. તેણે તે સંતની પાસે કાંઈ ખાવાનું આપવાની તથા રાતની રાત તેમના આશ્રમમાં પડ્યા રહેવા દેવાની માગણી કરી. સંતે તેની તે માગણીનો સ્વીકાર કરી તેને પોતાના આશ્રમમાં આણ્યો, ને તેની આગળ ખાવાનું મૂક્યું. તે તેણે પ્રભુને અર્પણ કર્યા વિના ખાધું તેથી તે સંતને રીસ ચઢી, ને તેને ધમકાવીને પોતાના આશ્રમની બહાર કાઢી મૂક્યો. પછી પ્રભુએ આકાશવાણીદ્વારા તે સંતને કહ્યું:—“હે સજ્જન ! પેલો વૃદ્ધ માણસ ક્યાં છે ?” તે સંતે ઉત્તર આપ્યું કે:—“હે પ્રભો ! તેણે આપને અર્પણ કર્યા વિના લોજન કર્યું તેથી મેં તેને મારા આશ્રમની

બહાર કાઢી મૂક્યો છે." પ્રભુએ પુનઃ આકાશવાણીદ્વારા કહ્યું:—"હે ભલા માણસ ! મેં તેને આજ્ઞામુદ્રી તેની તે ભૂલની ક્ષમા કરીને મારા જગતમાં નલાવ્યા, ને તમારાથી એક રાત પણ તેની તે ભૂલ ક્ષમા કરીને તેને તમારા આશ્રમમાં નલાવી શકાયો નહિ ?" (ચાતુ)

—:o:—

શ્રીસનત્સુજાતીયમ્

[અનુવાકઃ—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતાંકે રજાના પૃષ્ઠ ૨૯ થી)

પૂર્ણાત્પૂર્ણમુદ્ધરન્તિ પૂર્ણાત્પૂર્ણં પ્રચક્ષતે ।

હરન્તિ પૂર્ણાત્પૂર્ણં ચ પૂર્ણેનૈવાવશિષ્યતે ।

યોગિનસ્તં પ્રપદ્યન્તિ ભગવન્તં સનાતનમ્ ॥ ૩ ॥

પદાર્થઃ—પૂર્ણાત્ પૂર્ણં ઉદ્ધરન્તિ જેઓ અજ્ઞામાંથી જગતની ઉત્પત્તિ કહે છે તેઓ એક રીતે અજ્ઞામાંથી અજ્ઞાનીજ ઉત્પત્તિ કહે છે પૂર્ણાત્ પૂર્ણં પ્રચક્ષતે અજ્ઞામાંથી ઉપજેલું જગત્ અજ્ઞામાં સ્થિત છે એમ જેઓ કહે છે તેઓ એક રીતે અજ્ઞામાંથી ઉપજેલું અજ્ઞાજ અજ્ઞામાં સ્થિત છે એમ કહે છે હરન્તિ પૂર્ણાત્ પૂર્ણં ચ અને અજ્ઞામાંથી ઉપજેલું જગત્ પાછું અજ્ઞામાં લય પામે છે એમ જેઓ કહે છે તેઓ એક રીતે અજ્ઞામાંથી ઉપજેલું અજ્ઞાજ અજ્ઞામાં લય પામે છે એમ કહે છે પૂર્ણેનૈવ અવશિષ્યતે કારણકે જગત્ તેની સર્વ અવસ્થામાં વસ્તુતાએ અજ્ઞાજ હોય છે એટલે જગત્ તેની સર્વ અવસ્થામાં વસ્તુસ્વરૂપે અજ્ઞાજ હોય છે. યોગિનઃ તં પ્રપદ્યન્તિ ભગવન્તં સનાતનં અજ્ઞામાંથી એવી રીતની જગતની ઉત્પત્તિ સ્થિતિ ને લય કરનારા ઈશ્વરના પણ તત્ત્વસ્વરૂપભૂત તે સનાતન અજ્ઞાને યોગીઓજ જાણે છે.

ભાવાર્થઃ—તત્ત્વભૂત પદાર્થ અજ્ઞાજ છે અને તત્ત્વભૂત પદાર્થ પોતાથીજ સર્વથા પરિપૂર્ણ હોય તેથી અજ્ઞાજ સર્વથા પોતાથીજ પરિપૂર્ણ છે.

તત્ત્વભૂત પદાર્થ સદા અવિકૃત એકરૂપે રહેનારો હોય તેથી અજ્ઞાજ સદા અવિકૃત એકરૂપે રહેનારું હોય છે.

કારણભૂત પદાર્થમાં વિકૃતિ થયા વિનાજ તેમાંથી કાર્યની ઉત્પત્તિના કેવળ અસંભવ હોવાથી અજ્ઞામાંથી કાર્યભૂત જગતની ઉત્પત્તિનો કેવળ અસંભવ છે.

છતાં જે આ જગત્ જણાય છે તે જગતરૂપે કોઈ ખરો પદાર્થ છે ન તે અજ્ઞામાંથી ઉપજેલો છે એમ જેઓ કહે છે તેઓ એક રીતે અજ્ઞામાંથી અજ્ઞા ઉપજેલું છે એમજ કહે છે, કારણ કે અજ્ઞામાંથી અરેખરા કોઈ કાર્યની ઉત્પત્તિના સંભવ નથી તેથી જગતરૂપે જણાતું જગત્ વસ્તુતાએ જગત્ નથી, પણ જગતરૂપે જણાતું જગત્ વસ્તુતાએ અજ્ઞાજ છે એટલે કે જગતરૂપે જણાતું જગત્ વસ્તુસ્વરૂપે જગત્ નથી પણ અજ્ઞાજ છે; તેથી જેઓ અજ્ઞામાંથી જગતની ઉત્પત્તિ થવાનું કહે છે તેઓ એક રીતે અજ્ઞામાંથી અજ્ઞાનીજ ઉત્પત્તિ થવાનું કહે છે, પણ અજ્ઞામાંથી અજ્ઞાની ઉત્પત્તિ કહેવામાત્ર કહેવાય, ખરી ન હોય તેથી જેઓ અજ્ઞા-

માંથી જગતની ઉત્પત્તિ થવાનું કહે છે તેઓનું તે કહેવું કહેવામાત્ર છે પણ ખરું નથી એમ કહેવાના ભાવ છે.

એ રીતે અક્ષમાંથી ઉપજેલું જગત અક્ષમાં સ્થિતિ કરી રહે છે એમ જોયો કહે છે તેઓ પણ એક રીતે અક્ષમાંથી ઉપજેલું અક્ષજ અક્ષમાં સ્થિતિ કરીને રહે છે એમ કહે છે.

જગતરૂપે જણાતું જગત જો જગતરૂપે ખરો પદાર્થ હોય તો તેને અક્ષમાં સ્થિતિ થતાં અક્ષના અક્ષસ્વરૂપમાં જગત જેટલી ન્યૂનતાના પ્રસંગ થાય પણ સદા અવિકૃત એકરૂપે રહેનારા અક્ષમાં કાંઈ ક્ષતિનો સંભવ ન હોવાથી જગત વસ્તુતાએ અક્ષમાંથી ઉપજતું પણ નથી તેમ વસ્તુતાએ જગત અક્ષમાં સ્થિત પણ થતું નથી. જે કંઈ જગતરૂપે જગત જણાય છે તે વસ્તુતાએ જગત નથી પણ અક્ષ છે એટલે કે જગતરૂપે જણાતું જગત તેના વસ્તુસ્વરૂપે જગત નથી પણ અક્ષ છે, તેથી અક્ષમાંથી ઉપજેલું જગત અક્ષમાંજ સ્થિતિ કરી રહે છે એમ જોયો કહે છે તેઓ અક્ષમાંથી ઉપજેલું અક્ષજ અક્ષમાં સ્થિતિ કરી રહે છે એમ કહે છે; એટલે કે એમ કહેવાતુલ્ય એમનું એ કહેવું છે એમ કહેવાનો ભાવ છે.

એવી રીતે અક્ષમાંથી ઉપજેલું જગત પાછું અક્ષમાં લય પામે છે એમ જોયો કહે છે તેઓ પણ એક રીતે અક્ષમાંથી ઉપજેલું અક્ષ પાછું અક્ષમાં લય પામે છે એમજ કહે છે એટલે કે એમ કહેવાતુલ્ય એમનું એ કહેવું છે.

જગતરૂપે જણાતું જગત જો જગતરૂપે ખરો પદાર્થ હોય તો અક્ષમાં તે પાછું લગતાં અક્ષમાં તેટલો વધારો થાય પણ સદા અવિકૃત એકરૂપે રહેનારા અક્ષના અક્ષસ્વરૂપમાં કાંઈ વધારો થવાનો પણ સંભવ ન હોવાથી અક્ષમાં લય પામતું જણાતું જગત વસ્તુતાએ જગત નથી પણ અક્ષ છે એટલે કે અક્ષમાં લય પામતું જણાતું જગત તેના વસ્તુસ્વરૂપે જગત નથી પણ અક્ષ છે. તેથી અક્ષમાંથી ઉપજેલું જગત પાછું અક્ષમાં લય પામે છે એમ જોયો કહે છે તેઓ એક રીતે અક્ષમાંથી ઉપજેલું અક્ષ પાછું અક્ષમાં લય પામે છે એમ કહે છે એટલે કે એમ કહેવાતુલ્ય છે તે ઘડી શકતું ન હોવાથી કહેવામાત્ર તેમનું તે કહેવું છે. તેમનું તે કહેવું વાસ્તવિક નથી એમ કહેવાનો ભાવ છે.

અક્ષમાંથીજ આ વિચિત્ર જગત ઉત્પન્ન થએલું જણાય છે. સ્થિતિ સમયે આ સંપૂર્ણ જગત તેમાંજ સ્થિતિ કરી રહેલું જણાય છે, તથા લય સમયે આ સંપૂર્ણ જગત લય પામીને પાછું તેમાંજ શમાઈ જતું જણાય છે છતાં વસ્તુતાએ સદા અવિકૃત એકરૂપે રહેનારા અને પોતાનાજ સ્વરૂપમાં એ રીતે જગતની ઉત્પત્તિ સ્થિતિ ને લયનો વૈભવ દર્શાવનારા પોતે જગતના ઈશ્વર છતાં પણ વસ્તુતાએ સદા અવિકૃત એકરૂપે રહેનારા તે અક્ષને પ્રાકૃત મનુષ્યો જાણી શકતા નથી પણ તેને જાણવાનો જે યોગ શ્રુતિ આદિ શાસ્ત્રોમાં પ્રસિદ્ધ કરેલો છે તથા જે યોગ શ્રીસદ્ગુરુના સેવનરૂઝે સાંપડે એવો છે તે યોગને સાધનારા યોગીઓજ તે અક્ષને જાણી શકે છે તથા તેઓજ દૈહિક જીવન જીવના સમયે તથા પછી તે સદા અવિકૃત એકરૂપે રહેનારા પોતાના અક્ષસ્વરૂપમાં અવસ્થાન કરી રહેનારા છે. ૩

શ્રીશંકરભાષ્યમ્ ॥

ઈદાનીં પૂર્ણવાક્યાર્થ કયયતિ પૂર્ણાદિતિ પૂર્ણાત્ એમ આ શ્લોકવડે હવે પૂર્ણ વચનના અર્થને કહે છે.

પૂર્ણાદ્ દેશતઃ કાલતો વસ્તુતઃપરિચ્છિન્નાત્ પરમાત્મનઃ પૂર્ણમેવોદ્ધરન્તિ જીવરૂપેણ ।

દેશ કાળ અને વસ્તુના પરિચ્છેદ રહિત એવા એટલે અપરિચ્છિત પરમાત્મામાંથી પૂર્ણ એટલે અપરિચ્છિત બ્રહ્મજીવનરૂપે ઉપસ્થિત થાય છે એમ કહે છે.

યત્પૂર્ણાત્પૂર્ણમુદ્ધૃતં જીવાત્મનાડતઃ પૂર્ણાદિવ સમુદ્ધૃતત્વાદિદમપિ જીવસ્વરૂપં પૂર્ણમેવ પ્રચક્ષતે વિદ્વાંસઃ ।

પૂર્ણ બ્રહ્માંથી જીવરૂપવડે બ્રહ્મજીવ ઉપસ્થિત થાય છે આથી એટલે પૂર્ણ બ્રહ્માંથી ઉપસ્થિત થએલ હોવાથી આ જીવરૂપને પણ વિદ્વાન્ પુરુષો એટલે જીવના ખરા સ્વરૂપને જાણનારા પુરુષો પૂર્ણ એટલે બ્રહ્મજીવ કહે છે.

તથા હરન્તિ પૂર્ણાત્ જીવાત્મનાડવસિયતાત્ પૂર્ણમાત્મસ્વરૂપમાર્થં દેહેન્દ્રિયાદ્ય-
તુપવિષ્ટં દેહેન્દ્રિયાદિભ્યો નિષ્ક્રમ્ય તત્સાક્ષિણં સર્વાન્તરં દેહદ્વયાદુદ્ધરન્તીત્યર્થઃ ।

તેની રીતે પૂર્ણમાંથી એટલે જીવાત્મારૂપે રહેલા જીવરૂપમાંથી પૂર્ણને એટલે દેહ ઇન્દ્રિય આદિમાં અતુપ્રવેશ પામી સર્વેની અંતર આત્મસ્વરૂપને દેહ ઇન્દ્રિય આદિથી પૃથક્ તારવીને દેહ ઇન્દ્રિય આદિના સાક્ષીને સ્થૂલ તથા સૂક્ષ્મ દેહથી વિદ્વાન્ પુરુષો એટલે જીવના આત્મસ્વરૂપને એટલે ખરા સ્વરૂપને જાણનારા પુરુષો જીવ તારવી જાણે છે એમ કહેવાનો ભાવ છે.

અતઃ ઉદ્ધૃતં તેનૈવ મૂળમૂતેન પૂર્ણાનંદેનાવશિષ્યતે ।

સ્થૂલ તથા સૂક્ષ્મ દેહમાંથી આત્મસ્વરૂપરૂપે જીવ તારવેલું તે બ્રહ્મ પરમ આનંદસ્વરૂપવાળા પાતાના મૂળભૂત સ્વરૂપવડે તત્ત્વપદાર્થરૂપે અવશેષ રહે છે.

તેનૈવ વ્રહ્માત્મના સંયુજ્યતે ચિત્સદ્ધાનંદાદિતોષવ્રહ્માત્મનાવશિષ્યત ઇત્યર્થઃ ।

જીવ સ્થૂલ તથા સૂક્ષ્મ દેહથી જીવ તારવેલા તેના આત્મસ્વરૂપવડે મૂળભૂત બ્રહ્મસ્વરૂપ સાથે જોડાઈ જાય છે એટલે એકતાને પામે છે એટલે સત્ ચિત્ અને આનંદસ્વરૂપ અદ્વિતીય બ્રહ્મસ્વરૂપવડે તત્ત્વપદાર્થરૂપે અવશેષ રહે છે એમ કહેવાનો ભાવ છે.

પૂર્ણમેવાવશિષ્યત ઇતિ ચા પાઠઃ ।

અથવા પૂર્ણમેવાવશિષ્યતે એવો પણ પાઠ છે

યદા દેહેન્દ્રિયાદિભ્યો નિષ્ક્રમ્ય તત્સાક્ષિણં સર્વાન્તરં દેહદ્વયાદુદ્ધરન્તિ તદા પૂર્ણમેવાવશિષ્યત ઇત્યર્થઃ ।

જ્યારે દેહ ઇન્દ્રિય આદિ સર્વેની અંતર રહેલ તેમના સર્વેના સાક્ષીને દેહ ઇન્દ્રિય આદિ સર્વેથી તેઓ આત્મસ્વરૂપરૂપે છૂટા પાડે છે ત્યારપછી જીવ તત્ત્વ-
સ્વરૂપે પૂર્ણ એવા બ્રહ્મસ્વરૂપવડેજ અવશેષ રહે છે એમ કહેવાનો ભાવ છે.

તથા ચ શ્રુતિઃ શ્રુતિવચન પણ છે કે:—

પૂર્ણમદઃ પૂર્ણમિદં પૂર્ણાત્ પૂર્ણમુદ્ધર્યતે ।

પૂર્ણસ્ય પૂર્ણમાદાય પૂર્ણમેવાવશિષ્યતે ॥

દેહ ઇન્દ્રિય આદિને અગોચર એવું બ્રહ્મ પૂર્ણ છે.

દેહ ઇન્દ્રિય આદિવડે પ્રત્યક્ષ જેવું જણાતું આ પણ પૂર્ણ છે.

આ એટલે પ્રત્યક્ષ પૂર્ણના પૂર્ણરૂપને યોગીઓ શમાવીને એટલે આ પ્રત્યક્ષ પૂર્ણને પૂરેપૂરું યોગીઓ શમાવી લઇને દેહ ઇન્દ્રિય આદિને સદા પરોક્ષ રહેલું એવું પૂર્ણજ અવશેષ રહે છે.

અસ્યાયમર્થઃ આ શ્રુતિવચનનો આ અર્થ છે.

પૂર્ણમદઃ તત્ત્વશબ્દવાચ્યં જગત્કારણં બ્રહ્મ ।

દેહ ઇન્દ્રિય આદિને અગોચર હોવાથી તત્ત્વમસિ એ શ્રુતિવચનમાં કહેલા તત્ શબ્દવડે કહેવાતું જગતના કારણભૂત બ્રહ્મ પૂર્ણ છે.

પૂર્ણમિદં ત્વંશબ્દનિર્દિષ્ટં પ્રત્યગાત્મસ્વરૂપં ।

તત્ત્વમસિ એ શ્રુતિવચનમાં કહેલા ત્વં પદવડે કહેલું દેહ ઇન્દ્રિય આદિને પ્રત્યક્ષ જેવા જણાતા જીવનું દેહ ઇન્દ્રિય આદિ સર્વની અંતર રહેલું આત્મસ્વરૂપ પૂર્ણ છે.

કથમનયોસ્તરથં પદાર્થયોઃ પૂર્ણત્વમિતિ ચેત્તબ્રાહ્મ ।

તત્ એટલે તે અને ત્વં એટલે તું એ બે જુદા જુદા અર્થવાળા પદાર્થો છતાં તે બંનેનું પૂર્ણત્વ કેમ થઈ એમ શંકા થાય તો તેની નિવૃત્તિ માટે કહે છે કે:—

પૂર્ણાદવિચ્છિન્નાત્ પૂર્ણમેવ ઉદ્ધવ્યતે જીવેશ્વરરૂપેણ યસ્માત્ તસ્માદનયોઃ પૂર્ણત્વમિત્યર્થઃ ।

વિચ્છેદને પાત્ર નહિ એવા પૂર્ણ બ્રહ્મમાંથીજ જીવ અને ઇન્દ્રિયના રૂપનું પૂર્ણ ઉદ્ભવ પામે છે એટલે ઉપસ્થિત થાય છે માટે જીવ અને ઇન્દ્રિય બંને તેમના મૂળ-ભૂત બ્રહ્મસ્વરૂપે પૂર્ણ છે એમ કહેવાનો ભાવ છે.

પૂર્ણસ્ય તત્ત્વાત્મનાવસ્થિતસ્ય પૂર્ણરૂપમાદાય તત્ત્વપદાર્થયોઃ શોધનં કૃત્વા શોધિતપદાર્થઃ સન્નિત્યર્થઃ ।

પૂર્ણના એટલે તત્ત્વસ્વરૂપે રહેલા પૂર્ણને લઇને એટલે તત્ એટલે તે પદવડે કહેલા પદાર્થનું તથા ત્વં એટલે તું પદવડે કહેલા પદાર્થનું શોધન કરીને એટલે પદાર્થમાત્ર તેના શુદ્ધ સ્વરૂપે એમ કહેવાનો ભાવ છે.

પૂર્ણમેવ બ્રહ્માવશિષ્યતે બ્રહ્મૈવ ભવતીત્યર્થઃ ।

પૂર્ણ એવા બ્રહ્મસ્વરૂપેજ અવશેષ રહે છે એટલે બ્રહ્મજ થાય છે એમ કહેવાનો ભાવ છે.

યઃ પૂર્ણસ્વરૂપસ્તં પરમાત્માનં યોગિન પવ પશ્યન્તિ ॥ ૩

જે પૂર્ણ સ્વરૂપવાળા છે એટલે જેનું સ્વરૂપ અરેખરા કોઈ વિચ્છેદને પાત્ર નથી એવા તે પરમાત્માને એટલે બ્રહ્મનું યોગીઓજ યોગવડે દર્શન કરે છે પ્રાકૃત મનુષ્યો દેહ ઇન્દ્રિય આદિવડે તેનું દર્શન કરી શકતાં નથી. ૩ (ચાલુ)

શ્રીયાત્રવલ્ક્ય સ્મૃતિ

[અનુવાકઃ—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાધ વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતાંક ૨ જના પૃષ્ઠ ૩૧ થી)

સ્નાનમદ્વૈષતૈર્મન્ત્રૈર્માર્જનં પ્રાણસંયમઃ ।

સૂર્યસ્ય ચાપ્યુપસ્થાનં ગાયત્ર્યાઃ પ્રત્યહં જપઃ ॥ ૨૨ ॥

જે મંત્રોના દેવતા જળ હોય તે મંત્રોત્તરે પ્રતિદિન સ્નાન કરવું તથા માર્જન કરવું.

પ્રતિદિન પ્રાણનો સંયમ કરવો.

પ્રતિદિન સૂર્યનું ઉપસ્થાન કરવું.

અને પ્રતિદિન ગાયત્રી મંત્રનો જપ કરવો.

ગાયત્રીં શિરસા સાર્ધં જપેદ્વ્યાહૃતિપૂર્વિકાં ।

પ્રતિપ્રણવસંયુક્તાં ત્રિરયં પ્રાણસંયમઃ ॥ ૨૩ ॥

આરંભમાં પ્રણવ સાથેની વ્યાહૃતિ, મધ્યમાં પ્રણવ સાથેની ગાયત્રી અને અંતે પ્રણવ સાથેનું શિરઃ એ રીતના આખા મંત્રનો ત્રણવાર જપ કરવો એ પ્રાણનો સંયમ કહેવાય.

પ્રાણાનાયમ્ય સંપ્રોક્ષ્ય ત્વૃચેનાદ્યૈઘતેન તુ

જપન્નાસીત સાવિત્રીં પ્રત્યગાતારકોદયાત ॥ ૨૪ ॥

બહિર્મુખ વિસ્તરેલા પ્રાણને ચારે બાજુથી અંતરમાં પાછાવાળાને જળદેવતાવાળા તથા મધ્યાઓતરે વિધિપૂર્વક પ્રોક્ષણ કરીને તારાઓ દેખાય લાંસુધી ગાયત્રીનો જપ કરતા બેસવું.

સંધ્યાં પ્રાક્ પ્રાતરેચં દિ તિષ્ઠેદાસૂર્યદર્શનાત્ ।

અગ્નિકાર્યં તતઃ કુર્યાત્ સંધ્યયોરુભયોરપિ ॥ ૨૫ ॥

પ્રાતઃકાલે એ પ્રભાતે સંધ્યા સૂર્યનાં દર્શન પહેલાં કરી લેવી.

પછી અગ્નિમાં હોમ કરવો.

એવી રીતે પ્રાતઃ તથા સાંઘ એમ બંને સંધ્યા ક્યાં પછી પ્રતિદિન હોમ કરવો.

તતોઽભિવાદયેદ્ વૃજ્ઞાનસાવહમિતિ શ્રુવન્ ।

સુદં ચૈવાપ્યુપાસીત સ્વાધ્યાયાર્યં સમાહિતઃ ॥ ૨૬ ॥

સંધ્યા તથા હોમ કરી લીધા પછી પોતાની ઝોળખાણ આપીને હું બા હું એમ કહીને વૃદ્ધ સંબંધિજનોને વિધિપૂર્વક અભિવાદન કરવું.

અને પછી મુખ્યપણે તો પોતાના ગુરુની પાસે જવું. ગુરુની ઉપાસના કરીને તેમની પોતાપ્રતિ અભિમુખતા સાધવી.

ગુરુ પાસે જવામાં મુખ્યહેતુ સ્વાધ્યાયનો છે તેનું સ્મરણ રાખવું.

સ્વાધ્યાય સ્વસ્થચિત્ત રાખી કરવો.

આહૂતશ્ચાપ્યધીયીત લઘ્યં ચાસ્મૈ નિવેદયેત્ ।

હિતં ચાસ્યાચરેન્નિત્યં મનોવચનકર્મભિઃ ॥ ૨૭ ॥

શ્રીગુરુ પોતાપ્રતિ અભિમુખ થઈને બોલાવે સારંગ તેમના સમીપ જઈ અધ્યયન કરવું.

ભિક્ષા માગતાં વા અન્ય પ્રસંગથી કાંઈ મળે તો તેમને તેનું નિવેદન કરવું.

પ્રતિદિન શ્રીગુરુનું હિત યાચ એવુંજ વર્તન રાખવું.

તે ઉપરનું દેખાડવા માનના હેતુથી નહિ પણ ખરેખર એટલે મન વચન અને કર્મની એકતા રાખીને શ્રીગુરુના હિતનુંજ આચરણ કરતા રહેવું.

(આશું)

બ્રહ્મવાદ

[અનુવાદક:—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ.]

(અનુસંધાન ગતાંક ૨ જ્ઞાના પૃષ્ઠ ૩૩થી)

આ શ્લોકમાં શ્રુતિઓએ જે કહેલું છે તે ભગવાનને નિદ્રામાંથી જાગાડવાના પ્રસંગે કહેલું હોવાથી તેનો ઉપર પ્રમાણે અર્થ કહેવામાં આવેલો છે.

ખરી રીતે માયાને પરવશ થયેલા જીવને તેના સ્વરૂપમાં જાગૃત કરવાવડેજ શ્રુતિઓ ચારિતાર્થ ગણાય છે.

માટે માયાની પરવશતામાંથી મુક્ત કરવા જીવને તેના ખરા સ્વરૂપમાં જાગૃત કરવાના કામમાં આ શ્લોકનો અર્થ કહેવામાં આવે તો તે નીચે પ્રમાણે કહી શકાય:—

તમે માયાથી પરાજ્ય પામેો એવા વસ્તુતાએ નથી.

વસ્તુતાએ આપ સદા સર્વદા જયસ્વરૂપ છો.

માટે તમે માયાને છોડી દો.

માયા કોઈ વસ્તુભૂત પદાર્થ નથી કે જેને તમે છોડી ન શકો. પોતાથીજ સદા વિદ્યમાન પદાર્થ વસ્તુભૂત પદાર્થ કહેવાય એવો વસ્તુભૂત પદાર્થ તમે એકજ છો.

તમારાથી ભિન્ન અન્ય કોઈ પદાર્થ એવો વસ્તુભૂત પદાર્થ નથી, તેમ તમે પોતે તેને ઉપસ્થિત ન કરો તો તે પોતે પોતાથી જન્મીને ઉપસ્થિત થાય એવો પદાર્થ પણ તે નથી એટલે કે જન્મ પામીને પદાર્થરૂપતાને પામે એવો પણ પદાર્થ તે નથી. તે કેવળ તમારીજ એક પ્રકારની કલ્પનાભૂત છે.

માટે તેનો ભાગ કરો.

એટલે કે એ પ્રકારની કલ્પનામાંથી ઉપરામ પામેો.

એ રીતે માયાનો ભાગ કરવામાં તમે સમર્થ થાઓ એ રીતનો આપનો જય થાઓ જય થાઓ.

માયાને અભિમુખ થવાથી સ્વર્ગ આદિ મુખોનો તમને લાભ થાય એ માયાનો એક મુખ્ય ગુણ છે.

પણ માયાને પછી વશ વર્તવાથી તમારા સ્વરૂપગત સર્વ ઐશ્વર્ય કેવળ અવરોધ પામ્યાજેવું થઇ રહે છે એ એ ગુણના ગર્ભમાં રહેલો મોટો દોષ છે.

એ રીતના દોષને ગર્ભમાં રાખનારા ગુણુવાળી માયાને અભિમુખ રહેવાનું ચાહુ રાખવું એ તમને ધટવું નથી, માટે એ માયાનો તમે ભાગ કરો.

જગત્તો ઉદય જગત્તી રક્ષા તથા જગત્તો લય કરવાની જે વ્યસ્ત વિવિધ શક્તિઓ સ્થાવર તથા જંગમ દેહવાળા વિવિધ દેહીઓ ધરાવે છે તેમની તે સંપૂર્ણ વ્યસ્ત શક્તિઓનો તેમનેવિષે આવિર્ભાવ કરનારા સમસ્ત ઐશ્વર્યસંપન્ન મહેશ્વરનું માહેશ્વરસ્વરૂપ તમારા ખરા સ્વરૂપથી જરા પણ છુટું નથી.

છતાં તે સંપૂર્ણ ઐશ્વર્યસંપન્ન તમારા તે માહેશ્વરસ્વરૂપથી વા ઐશ્વર્ય તથા અનૈશ્વર્યના ભાવથી કેવળરહિત એવા તમારા તત્ત્વસ્વરૂપથી વિમુખ થઇને જ્યારે કોઈ સમયે તમે કેવળ અનૈશ્વર્યસ્વરૂપવાળા થઇને એટલે કેવળ પરાલભ પામેલા દીન સ્વરૂપવાળા થઇને જીવરૂપે વિચરવાની લીલા કરો છો ત્યારે તમારા તે જીવરૂપથી છૂટવાના સમયે તમારા વાસ્તવિક સ્વરૂપના સ્વભાવ તથા લક્ષણોનું ગાન કરીને તમને તમારા વાસ્તવિક સ્વરૂપમાં જાગૃત કરવા અને તમારા અનુચરરૂપે ઉપસ્થિત થઇને છીએ.

(ચાહુ)

મદાલસા

[અનુવાદક:-મહારાણીદાસ ગોપુલદાસ દેસાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતિકે ૨ જાના પૃષ્ઠ ૩૬ થી)

પવમુક્તસ્તયા સાધુર્મદિપ્યા સ મહીપતિઃ ।

તથેત્યાહ મહાહુદિર્દયિતાં તથ્યવાદિનોમ્ ॥

રાજા પોતે મોટી હુદિવાળો હતો, મહારાણી પોતાને વહાલી હતી, મહારાણી સદા સાચું કહેનારી છે એમ તે જાણતો હતો, અને જોઈ જાણીને સાચી વાતને મોટી કહેવાની હુજનતાવાળો પોતે ન હોતો પણ સાચી વાતનો તુરત સાચી વાતરૂપે સ્વીકાર કરવાની સજ્જનતાવાળો હતો તેથી મહારાણીએ જ્યારે એમ કહ્યું ત્યારે તેણે કહેલી વાત તેણે કહી તેમજ ખરેખર છે એમ તેણે મહારાણીને ઉત્તરમાં કહ્યું.

તં चापि सा सुतं सुभ्रूर्यथापूर्वं सुतांस्तथा ।

પ્રાહાવબોધજનનં તામુવાચ સ પાર્થિવઃ ॥

પણ સારા ભવાંવાળા મદાલસા પ્રથમના પુત્રોને આત્મજ્ઞાન ઉપજાવનારા વચ્ચે જ એમ કહેતી તેમજ આ મોઘા પુત્રને પણ કહેવા લાગી છે એમ જ્યારે રાજાએ જોયું ત્યારે રાજા મદાલસાને કહેવા લાગ્યો કે:-

કરોષિ કિમિદં મૂઢ મમાભાવાય સંતતેઃ ।

બુદ્ધાવબોધદાનેન યથા પૂર્વસુતેષુ મે ॥

હું લાગી નથી પણ શૂંદર્ય રાજા હું તેનાં સંતાનોને લાગમાં અભિરચિ પ્રકટે એવો બોધ ન કરતાં શૂંદર્ય રાજાને ઘટે તેનાં પરાક્રમે કરવામાં અભિરચિ પ્રકટે એવો બોધ કરવો જોઈએ એવો વિવેક નહિ રાખનારી હે મદાલસા! મારી સંતાનોને અભાવ થાય એવું હું આ શું કરે છે? લાગમાં અભિરચિ પ્રકટાવનારા જે આત્મજ્ઞાનનો બોધ તે પ્રથમના મારા પુત્રોને કર્યો હોતો તેવાજ બોધ આ પુત્રને પણ તું કરવા લાગી છે. એવી રીતે મારા બધા પુત્રોને તું એવા બોધવડે લાગી કરતી રહે તો મારે તો જોતે પુત્રોએ સંતાનોને અભાવ થવાનો પ્રસંગ ઉપરિચિત થાય એ મારા સ્વધર્મ અને વૈભવની અપેક્ષાએ દોષ ગણાવો ઘટે તે આત્માના એટલે ખરા સ્વરૂપના પ્રખર જ્ઞાનવાળા તારી દૃષ્ટિમાં દોષરૂપે નહિ દેખાતો હોય પણ હું એને દોષરૂપ જોઉં છું.

यदि ते मत्प्रियं कार्यमनुग्राह्यं चचो नम ।

તત્તેનં તનયં માર્ગે પ્રવૃત્તેઃ સંનિયોજય ॥

માટે જો તું મારું પ્રિય કરવાનેજ ઇચ્છતી હો વા હું કહું તેમ કરીનેજ મને રાહ રાખવા ઇચ્છતી હો તો આ પુત્રને નિવૃત્તિ માર્ગમાં અભિરચિ પ્રકટાવનારા આત્મજ્ઞાનનો બોધ નહિ કરતાં પ્રવૃત્તિમાર્ગમાં અભિરચિ પ્રકટાવનારા ધર્માધર્મનો બોધ કરી તેને પ્રવૃત્તિમાર્ગમાં જોડવાનું કર.

कर्ममार्गसमुच्छेदं नैव देवि गमिष्यति ।

પિતૃપિંડનિવૃત્તિષ્ઠ નૈવ સાધ્વિ ભવિષ્યતિ ॥

કે જેમ કરવાથી હે દેવિ! કર્મમાર્ગના ઉચ્છેદનો પ્રસંગ ન થાય અને હે સાધ્વિ! પિતૃજ્ઞાને પિંડ મળતા અટકવાનો પ્રસંગ ન થાય.

પિતરી દેવલોકસ્વાસ્તથા તિર્યક્ત્વમાગતાઃ ।

તદ્વન્મનુષ્યતાં યાતા મૃતવર્ગેષુ ચે સ્થિતાઃ ॥

જે પિતૃઓ દેવલોકમાં સ્થિત થયેલાં છે તેવી રીતે જે પિતૃઓ પશુપક્ષી આદિના ભાવને પામેલાં છે તેવી રીતે જે પિતૃઓ મનુષ્યભાવને પામેલાં છે તથા તેવી રીતે જે પિતૃઓ ભૂત-વર્ગમાં સ્થિત છે,—

સપુણ્યાનસપુણ્યાંશ્ચ ક્ષુલ્હામાંસ્તુદ્પરિપ્લુતાન્ ।

પિંડોદકપ્રદાનેન નરઃ કર્મણ્યવસ્થિતઃ ॥

જે પિતૃઓ પોતાની પુણ્ય સંપત્તિવાળાં હોવાથી પોતાથીજ સુખી હોય કે જે પિતૃઓ પોતાની પુણ્ય સંપત્તિવાળાં ન હોવાથી પોતાથી સુખી ન હોય તે સર્વને તથા જેમના કંઠ ભુખથી રુંધાતા હોય તથા તરસથી જોઓ બાકુલ હોય તેઓ સર્વને પિંડ અને જળના વિધિ-પૂર્વકના દાનવડે એટલે વિધિપૂર્વકના શ્રાદ્ધ તથા તર્પણવડે તેમને સર્વથા તૃપ્ત કરવાથી કર્મમાર્ગમાં રહેલા પુરુષે તેનો સ્વધર્મ કરેલો ગણાય.

સદાપ્યાયયતે સુમ્નુ તદ્વદ્ દેવાતિચીનપિ ॥

તેવીજ રીતે હે સારાં ભવાંવાળા મદાદસા ! પૂજનવડે દેવોને અને ભોજનસત્કારવડે અતિથિઓને પ્રસન્ન રાખવાથી પણ કર્મમાર્ગમાં સ્થિત પુરુષે પોતાનો સ્વધર્મ કરેલો ગણાય.

દેવૈર્મનુષ્યૈઃ પિતૃભિઃ પ્રેતૈર્મૃતૈઃ સગુદ્ધકૈઃ ।

ચયોભિઃ કૃમિભિઃ કીટૈર્નર પવોપજીવ્યતે ॥

દેવો, મનુષ્યો પિતૃઓ, પ્રેતો, ભૂતો અને ગુહકો, વૃક્ષો, કૃમિઓ તે કીડાઓ આ સર્વની આશ્રયિકા કર્મમાર્ગમાં રહેલા ગૃહસ્થ પુરુષપર આધાર રાખનારી છે.

તસ્માત્તન્ધગિ મે પુત્રં ચત્કાર્યં ક્ષત્રયોનિભિઃ ।

પેદ્ધિકામુષ્મિકાયાલં તત્કર્મ પ્રતિપાદય ॥

માટે હે સુંદર અંગેવાળા મદાદસા ! ક્ષત્રિય ગાતિમાં જન્મેલા પુરુષોનું આ લોકના સંબંધવાળું તથા પરલોકના સંબંધવાળું જે કંઈ કર્તવ્ય હોય તે સર્વનું સંપૂર્ણપણે પ્રતિપાદન હું મારા પુત્રપ્રતિ કરેતી રહે. (આશુ)

સંકીર્ણ

[લેખકઃ શ્રી. માણિક્યવર્મા.]

પુરાણો શોધઃ—

કોઈ કુશળ વૈદે બહુ કાળપૂર્વે શોધ કરેલો છે કે રૂપીઆ ગણે બાંધવાથી મનુષ્યને બહુ હાનિ થાય છે. ગણે બાંધેલા રૂપીઆ માણસનું ગળું સાંકડું કરી નાંખે છે એટલુંજ નહિ, પણ ગળાને અને મગજને સંબંધ હોવાથી તે માણસનું મગજ બગાડે છે, તે તેથી તે ગણે વળગેલા રૂપીઆ ગણેથી છોડાવનારી કોઈ પણ ચીજ તે ગણે બાંધી શકતો નથી. વળી ગળું અતિશય સાંકડું થઈ જવાથી તેને બહુ લાભ કરનારી એવી કોઈ પણ ચીજ તે ગણે ઊતારી શકતો નથી. આમ તે આમ જો ચાલ્યું જાય તો તેનું પરિણામ એવું થાય છે કે પછી તેણે ગણે બાંધેલા રૂપીઆ બહુ ઉપાયે તે બહુ પ્રયત્ને પણ તેને ગણેથી વદ્ધતા નથી, અંતે તે તેનું કબોત કરે છે. માટે,—

પોતાનું ભણ્ણ ઇચ્છનાર મનુષ્યે ભૂલેચ્છે ક્યારે પણ રૂપીઆને મળે
આંધવા નહિ.

કલ્યાણનો વરસાદ:—

જેને ઘેર પ્રભુનું પૂજન છે, જેને ઘેર પ્રભુનું સ્મરણ છે, જેને ઘેર પ્રભુનું ધ્યાન છે,
જેને ઘેર વૃદ્ધોનું માન અને વૃદ્ધોની સેવા છે, તથા જેને ઘેર દાનપુણ્ય છે તેને ઘેર કલ્યાણનો
વરસાદ છે.

“ ધન્ય જન્મ જગતીતલ તામુ, પિતુહિ પ્રમોદ ચરિત મુની જામુ । ”

આ પૃથ્વી ઉપર તે પુત્રનો જન્મ ધન્ય છે કે જેનું વર્તન સાંભળીને-જાણીને-પિતા
બહુ પ્રસન્ન થાય છે.

“ કરતલ ચારી પદારથ તાકે, પ્રિય પિતુ માતૃ પ્રાણસમ જાકે । ”

જેને પોતાનાં માતાપિતા પ્રાણની જેમ વહાલાં છે — જે એવા સ્વાભાવિક પ્રેમથી
માતાપિતાની સેવા કરે છે, તેને ધર્મ, અર્થ, કામ તે મોક્ષ એ મનુષ્યે પ્રાપ્ત કરવાયોગ્ય આરે
પુરુષાર્થ કલ્યાણમાં છે — મતલબ બહુ સહેલાઈથી પ્રાપ્ત થાય છે.

(શ્રીતુલસીકૃત રામાયણ)

મોક્ષના આર દ્વારપાળ:—

પ્ર. પરમલાભ કયો ? ઉ. સંતોષ.

પ્ર. પરમધન કયું ? ઉ. સત્સંગ.

પ્ર. પરમજ્ઞાન કયું ? ઉ. વિચાર. (પરમાત્માના સ્વરૂપનો વિચાર-બહુવિચાર.)

પ્ર. પરમસુખ કયું ? ઉ. શમ. (અંતઃપ્રજ્ઞાની શાંતિ.)

“ સંતોષઃ પરમો લાભઃ સત્સંગઃ પરમં ધનમ્ ।

વિચારઃ પરમં જ્ઞાનં શમઃ પરમં સુખમ્ ॥ ”

... (શ્રીયોગવાસિષ્ઠ રામાયણ)

સત્સંગ:—

સોનારૂપાના કટકારૂપ ધનવડે આ વિશ્વના પદાર્થો મળી શકે છે, પણ તેવડે પરમ-
દુર્લભ એવો મોક્ષ મળી શકતો નથી.

સત્સંગરૂપી ધનવડે મનુષ્ય ઉત્તરોત્તર સુખી થશે જાઉં પરિણામે મોક્ષની પ્રાપ્તિ
કરી શકે છે.

જે પરમદુર્લભ એવા મોક્ષને મેળવી આપે તે પરમધન કેમ ન કહેવાય ?

મહાપુરુષનો ઉપદેશ:—

મહાપુરુષના વચનો-તેમનો ઉપદેશ-એ તેમનો અક્ષરરેક છે. મહાપુરુષનો સાક્ષાત્ સત્સંગે
જેમનાથી પ્રાપ્ત ન થઈ શકે તેમ હોય તેઓ પ્રવર્તન કરે તો તેમના અક્ષરરેકનો સત્સંગ અવશ્ય
પ્રાપ્ત કરી શકે છે. માટે,—

બંધુઓને ભલામણ-પ્રાર્થના-વિનંતિ:—

જો બની શકે તો આ ‘ આનંદાશ્રમ ’ માસિકના ૩ જાન વર્ષના અંક ૭ માંથી વર્ષ ૪ થા ના
અંક ૮ સુધીમાં જણાવ્યા પ્રમાણે પોતાના ગામ કે શહેરમાં સ્વનાતનધર્મમંડલ સ્થાપો, જે
મોટાપાયાપર લોકોને સત્સંગ લાભ મળે તેવી વ્યવસ્થા કરો. જેમનાથી એમ ન બની શકે તે
પોતાને ઘેર કે અન્ય સ્થળે સત્સંગમંડળ સ્થાપવાનો પ્રયત્ન કરી સ્વપરનું કલ્યાણ સાધી શકે.

ધર્મદાનમનુત્તમમ્—ધર્મદાનથી ખીજું કોઈ પણ દાન શ્રેષ્ઠ નથી—ધર્મદાનજ સર્વોત્તમ દાન છે.
સદ્ગુરુ સેવા:—

પોતાના સદ્ગુરુના ઉપદેશનો પ્રચાર કરવાવડે મનુષ્યનાં હુઝો દૂર કરી, તેમને પરમસુખી કરવાનો પ્રયત્ન કરવો તે પોતાના સદ્ગુરુની સાચી સેવા છે એમ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથે બહાનેલું છે.

સદ્ગુરુસેવાના મહાફળનું માહાત્મ્ય વર્ણવી શકાય તેવું નથી. એક કવિ કહે છે કે ને પૂર્વના મહાપુરુષના યોગે મનુષ્યજીવન પ્રાપ્ત થયું છે તો,—

“કરો કરો કાંઈક કામ સારું.”

ખીજ કવિ કહે છે કે,—

“સારું કરી કરવું અધિક, સારું સારું ઉત્તમ”

તર્પણની રીતના

[લેખક:—શ્રી ૦ દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર.]

શ્રાવણ માસના સાર્વિક દિવસો હતા અને શ્રાવણનાં મરવડાં વાતાવરણમાં શાંતિસૌંદર્ય પ્રસરાવી રહ્યાં હતાં. આ સમયે છૂર્છૂર્નના ચરણમાં વહેતી શ્યામશિલાના શ્યામચાટ ઉપર તર્પણ ચાલી રહ્યાં હતાં:—

“આવ્રહાસ્તંવપર્યન્તં દેવર્ષિપિતૃમાનવાઃ । તૃપ્યન્તુ પિતરઃ સર્વે માતૃમાતામહા-
દયઃ । અતીતકુલકોટીનાં સસદ્ગૃપિનિવાસિનામ્ । આવ્રહ્મશુચનાહ્લોકાદિદમસ્તુ
તિલોદકમ્ ॥” ..... !

શ્યામચાટની સામેના શ્યામશિલાનો તટપર એક આશ્રુકુંજ આવેલી હતી હાં સ્વચ્છ એવી સમ શિલાપર શાંત બેઠેલ બંધુયુગલના કાનપર શાસ્ત્રીય રીતે ચાલી રહેલ ઉપરોક્ત તર્પણનો સાર્વિક ધ્વનિ આભો: એટલે એ બંનેએ એકબીજા સામું બેઠેને માર્મિક એવું રિમત કર્યું... !

એ બંને બંધુઓનાં અંતઃકરણમાં એક પ્રકારની ઝંખના હતી અને એ ઝંખના એ બંનેનાં નેત્રોદ્ધારા સક્ષમરીતે બ્યક્ત થઇ રહી હતી.

એ બંને બંધુઓનાં શરીર લિલ છતાં હૃદય એક હતાં: લાવના એક હતી: ઝંખના એક હતી:.. !

અસારે એ ઝંખના પાછળનો ઇતિહાસ આ પ્રમાણે સક્ષમરીતે ઉઘડી રહ્યો હતો:—

“વર્ષો પહેલાંની એ વાત છે...સારે નાથપ્રભુ શિક્ષક હતા...આપણા (ઉપરોક્ત બંને બંધુઓના) પિતાના સખા હતા...સમય જતાં નાથપ્રભુ શિક્ષકમાંથી સદ્ગુરુ થયા ને આપણા પિતા એએશ્રીના શિષ્ય થયા...એટલે એ સખાલાવમાંથી સખાલકિત પ્રક્ટી...પછી તો પ્રતિ-વર્ષ આપણા પિતા નાથપ્રભુને આપણે હાં પધરાવતા ને મહિના મહિનાસુધી સેવાનો લાલ લેતા અને આપણ સૌ કુટુંબિજનોને સેવાનો લાલ લેવરાવતા...આપણા પિતાની સાથે આપણાં માતા પણ પ્રભુની સેવામાં તક્ષીન રહેતાં...વૈભવ છતાં બંને વિરક્ત રહેતાં...બહોળું કુટુંબ છતાં અલિપ્ત રહેતાં...‘મોહજિતના કુટુંબ જેવા થયું’ એ આપણા પ્રભુના આશીર્વાદનું કૃપાક્ષ આપણે અનાયાસે અનુભવતા આવીએ છીએ...આપણા પિતાની અર્પણલકિત એવી કે નાથ-પ્રભુએ પણ પ્રસન્નતા દર્શાવેલી:—‘તમારા’ લકિતયુક્ત અંતઃકરણના સ્મરણથી વૃત્તિ આનંદ અનુભવે છે...’ આપણે હાં પ્રભુની રિયતિ હોય તે દરમ્યાન આપણા પિતા પ્રભુની સેવામાં

રહેતા, પ્રભુ પાસે સ્ત્રી ને પ્રભુનાં ચરણકમળ તળાંસવાની સેવા કરતા...પ્રભુ સાથે આપણા પિતા સવારે વહેજા ચાર વાગે ફરવા જતા...પ્રભુ આપણે ઘેર પધારતા, રસોડું જોતા ને પવિ-
ત્રતા પાળવામાટે આપણા માતાને કૃપાસૂચન કરતા...ભારે વહેલા મળરકામાં પ્રભુની ધરે
પધરામણી થતી...શરુ શરુમાં આપણાં દાદીમાને શ્રદ્ધ રહેતી એટલે પ્રભુનાં પાદારવિદમાં એમને
ન્યોતિનાં દર્શન થતાં એટલે પછી પ્રભુચરણમાં ટળી પડ્યાં...આપણા પિતા પ્રભુની ચારતી
ઉતારતા ભારે આપણે બધાં લાંડરુઓ આપણાં માતા સાથે આ પ્રમાણે એમાં સાદ પૂરાવતાં.—

કદાપિ જો હોય ધન્દપદ, તુજપર જઈ વારી કરી;

પશ્ચાત્ વેચાઈ હું, શિર ઉપર પૂલી ધરી;

તથાપિ તેમાંનું, કેઈ નથી મારું જરી;

મનાવું પાડ એમાં શું, વણકૃપા તારી ખરી.

...આપણા પિતાને પ્રભુ ચોરાશી આસન કરી બતાવે...

...આપણા પિતાને પ્રભુ શક્તિયાસન મુદ્રાનો અભ્યાસ દઢ કરાવે, કુંડલિની જાગૃત કરી
પટચક્રમેદન સિદ્ધ કરાવે ને સમાધિદશામાં રથાપે, જીવનસંકટમાંથી ઉગારે ને પ્રતિભામાં પ્રકટ
યર્ષ પ્રસક્ષ દર્શન આપે...“વ્યવહાર પરમાર્થમાં કુચળ” એવું આપણા પિતામાટે પ્રભુ પ્રમાણુપત્ર
આપે...આપણા પિતાના અવસાન સમયે પ્રભુ પ્રતિભામાંથી પ્રકટે ને યમદૂતોને હાંકી કાઢે ને
પોતાના ધામમાં લઈ લય...આપણા પિતાના દેહાવસાનના વ્યાવહારિક સમાચાર શ્રીખીલખા-
આનંદાશ્રમમાં નાયપ્રભુને મળ્યા ભારે એઓથી ગંભીર થઈ જઈ પ્રકટ વૈરાગ્યદશા અનુભવે અને
એને અનુરૂપ આ પ્રમાણે વૈરાગ્યવાણી ઉચ્ચારે:—

“પિયલસે મિગલસ ગર્હ, તાનસેનસે રાગ;

હસવે બોલવે રમવે ગયો, સજા બિરખલકો સાય.”

...આપણા પિતાશ્રીના પરલોકગમન પછી આપણુ સૌને નાયપ્રભુ પોતાશ્રીની પારમેશ્વરી
શક્તિવડે પોષે...સંકટમાંથી ઉગારે...આર્યિક મુંઝવણ મટાડે...રોગસુકત કરે...નવજીવન અર્પે...!

આજ આપણા પિતા નથી...પ્રભુ પણ સ્વધામ પધારી ગયા...આપણાં માતા પણ
ગયાં...આપણું એ બહોળું કુટુંબ નથી...આપણે એ વૈભવ નથી...આપણે એ જીવનઉદ્ધાસ
નથી...માત્ર આપણા સદ્ગત પિતાની પ્રભુનો શાંતિસંદેશ ધરધર પહોંચાડવાની પવિત્ર લાવનાને
મૂર્તિમતી કરવાની હાર્દિક ઝંખના છે...આપણા પિતાની એ લાયક લાવનાને મૂર્તિમતી કરવી
એમાં જ આપણા પિતાનું સાચું તર્પણ છે...અને એ તર્પણની મિદ્ધિ અર્ચેજ જાણે કેમ “યસ્યા-
નુગ્રહમિચ્છામિ તસ્ય સર્વે હરામ્યહમ્” જેવી આપણી રિયતિ થતી જાય છે...આપણે
પ્રભુના આનંદધામ આનંદાશ્રમની નજદીક જતા જઈએ છીએ...અને એ અર્ચેજ આપણે
જીર્ણદુર્ગમાં નિવાસ...એ અર્ચેજ આપણું ઉંચું ગ્રંથિજ અધ્યયન...એ અર્ચેજ આપણા વ્યાવ-
હારિક જીવનનું ધ્યેય...અને એ અર્ચેજ આપણું જીવનસર્વસ્વ...!”

પિનૂતર્પણની—પ્રભુસેવાની એ પુણ્યત્વાદામાં જહી જવાના એ બને બંધુઓને જીવનકાંડ
દેતા...એ જીવનમાં એમને જીવન ઉદ્ધાસનાં દર્શન થતાં...જીવનની ઇતિર્કતગતતા બાસતી...!

વાઙ્કોને માટે

[લેખક:—શ્રી૦ દયાળશિંહ લાલસિંહ ઠાકોર.]

[૧]

વર્ણ અને આશ્રમ.

વર્ણ ચાર છે. બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય ને શૂદ્ર.

બ્રાહ્મણ ઉપદેશ કરવાનું કામ કરે છે.

ક્ષત્રિય રક્ષણ કરવાનું કામ કરે છે.

વૈશ્ય વેપાર કરે છે.

શૂદ્ર સેવા કરે છે.

આશ્રમ પણ ચાર છે; બ્રહ્મચર્ય, ગૃહસ્થ, વાનપ્રસ્થ ને સંન્યસ્ત.

બ્રહ્મચર્ય આશ્રમવાળો બ્રહ્મચારી કહેવાય છે.

બ્રહ્મચારી ભણે છે ને સેવા કરે છે.

ગૃહસ્થ આશ્રમવાળો ગૃહસ્થ કહેવાય છે.

ગૃહસ્થ પૈસા કમાય છે, પોતાના કુટુંબનું ભરણપોષણ કરે છે ને સાધુ-સંતનો સત્કાર કરે છે.

વાનપ્રસ્થ આશ્રમવાળો વાનપ્રસ્થ કહેવાય છે.

વાનપ્રસ્થ પૈસા કમાવાનું કામ છાડી દે છે અને પરમેશ્વરનું ભજન વધારે કરે છે.

સંન્યસ્ત આશ્રમ વાળો સંન્યાસી કહેવાય છે.

સંન્યાસી પરમાત્માનું સ્મરણ ને ધ્યાન કર્યા કરે છે.

રામનાથનાં દર્શને

શ્રાવણ સુદિ પ્રતિપદા એ સાત્ત્વિક એવા શ્રાવણમાસનો પહેલો દિવસ ને અનધ્યાયનો દિવસ હોવાથી શ્રીબીજાખા-આનંદાશ્રમના શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલયના કુટલાએક વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા ને સોયા આદિ શ્રીરામનાથનાં દર્શનાર્થે ગયા હતા.

આ રામનાથનું પવિત્ર સ્થાન શ્રીબીજાખા-આનંદાશ્રમથી ઉત્તરે દોઢેક ગાઉ થાય. શ્રીબીજાખા-આનંદાશ્રમથી ચાલતાં પ્રથમ શ્રીભીડાલંગન મહાદેવનું મંદિર આવે છે, અને સાંથી વક્રગંગા ઊતરીને આગળ રરતો ચાલે છે. વચ્ચે રેલવે લાઇન વટાવીને જતાં શ્રીનાથઘાટ આવે છે. અને પછી જેતરો ને વૃક્ષોવાળો પાર્વતીય પ્રદેશ આવે છે. અહીં એ રાજ્યોની સીમાસૂચક ચિહ્ન છે. આ બે રાજ્યોમાં એક બરવાળાનું નાનું રાજ્ય ને બીજું જૂનાગઢનું મોટું રાજ્ય. બરવાળા રાજ્યના હિંદુ દાડી રાજ છે અને જૂનાગઢ રાજ્યના મુસલમાન બાબી રાજ (નવાબ) છે. શ્રીબીજાખા-આનંદાશ્રમ, શ્રીનાથઘાટ વગેરે બરવાળા રાજ્યની હદમાં છે. આગળ જતાં ગિરનારનું આ તરફનું એક નાકું આવે છે, અને સાં જૂનાગઢ રાજ્યના જંગલખાતાના ચોકીદાર રહે છે. આ ગિરનારના નાકાને રામનાથનું નાકું કહે છે. અહીંજ એક ટેકરીપર શ્રીરામનાથ-મહાદેવનું મંદિર ને તે જગ્યાના મહંતનો મઠ છે. પાસે અન્નપૂર્ણા માતાજીનું તથા કાળભૈરવનું

પણ સ્થાન છે. અહીં એક ભોંયરું પણ છે, અને એમ કહેવાય છે કે આ ભોંયરું છેક ગિરનાર પર આવેલા ગુરુદત્તાત્રિયના શિખરમુખી જાય છે, હાલ આ ભોંયરાનું દ્વાર પથ્થરવડે બંધ કરાવી દેવામાં આવ્યું છે.

આ જગ્યા પુરાતન ગણાય છે. એ વિષે એવી દંતકથા છે કે અહીં વર્ષો પહેલાં એક મહંત રહેતા તે બહુ તપસ્વી હતા, અને તેમના આશીર્વાદથી ખીલખાનું રાજ્ય ઠાકી રાજ્યઓને મળ્યું છે. ખીજી એવી પણ દંતકથા છે કે એ તપસ્વી મહંત તરફથી એક પોદિયો-બળદ ખીલખા ગામમાં જિજ્ઞાસેલામાટે આવતો ને તેના વળાવા તરીકે સાથે સિંહ પણ આવતો ને ગામની બહાર વઢંગાને કાઢે એ સિંહ રોડાર્ધ જતો, અને બ્યારે પોદિયો ગામમાંથી જિજ્ઞાસણને પાછો વળતો ત્યારે તેની ભેળો ચપ્પ જતો.

રામનાથની ટેકરી પાસેજ ખીજી એક ટેકરી છે. આ ટેકરી હિંદિય રાજસની બહેન હિંદિયાનો મંગળો (ચૂલો) મનાય છે. અહીં રામનાથ પાસે યજ્ઞને ગુડાજી નદી વહે છે, અને ત્યાં આવેલાં વૃક્ષોની ઘટા ચારે ખાણએ નાની નાની ટેકરીઓ હોવાથી અહીંનું દરય બહુ રમણીય લાગે છે, અને વાતાવરણ પણ શાંત લાગે છે.

રામનાથની જગ્યામાં યાત્રિકોને બિતરવાની સારી સગવડ છે. રસોઈ કરવા માટેનાં વાસણો ને પાગરણ આદિની પણ વ્યવસ્થા છે. આ સઘળો પ્રબંધ ઠાકી રાજ્યો તરફથી થયેલો છે.

અહીંથીજ ગિરનારનો પ્રદેશ શરુ થાય છે, અને આગળ ઝાડીમાં ટેકી રહેને આઘ્યા જગ્યા તો દોઢેક ગાઉ ઉપર બોરદેવીનું સ્થાન આવે છે. બોરડીના વૃક્ષોનીચે દેવીનું સ્થાન હોવાથી બોરદેવી કહેવાય છે. આ પણ સુંદર સ્થાન છે, અને અહીં પણ એક મહંત રહે છે. અહીં યાત્રિકોને બિતરવાની, ખાવાપીવાનો સીધોગમાન ને રસોઇ કરવાનાં હામવાસણ ને પાગરણ આદિની પણ સગવડ છે. આ સ્થાન પણ ગિરનારને ફરતી પ્રદક્ષિણામાં આવે છે.

પ્રતિવર્ષ કાર્તિક સુદિ એકાદશીએ ગિરનારની પ્રદક્ષિણા શરુ થાય છે, ને કાર્તિક સુદિ પૂનમે પૂર્ણ થાય છે. કાર્તિક સુદિ એકાદશીની રાત્રિએ યાત્રિકો ગિરનારની તળેટી-ભવનાથમાં ભેળા થાય છે, અને બારણની સવારે વહેલાં લાંબી ઉપડે છે; અને દ્વેષ્ઠ પાસે યજ્ઞને ગિરનારની ધોડીઓ-ટેકરીઓ ને વૃક્ષોની ઝાડીમાં યજ્ઞને ત્રણેક ગાઉ ઉપર આવેલી ઝીણાખાવાની મઢીએ આવે છે; અને અહીં મુકામ કરે છે. આ ઝીણાખાવા એક ચમત્કારી સાધુ ચપ્પ ગયા છે એમ કહેવાય છે, અને તે આ તેમનું સ્થાન છે. અહીં પણ મીઠા પાણીનો ઝરો, વૃક્ષોની ઘટા અને મેદાન વગેરેનું દરય મનોહર છે. બારણનો આખો દિવસ યાત્રિકો અહીં ગાળે છે: ખાધપી આનંદ કરે છે; ને ભજનકીર્તન પણ કરે છે. તેરશની સવારે અહીંથી યાત્રિકો રવાના થાય છે, અને ગિરનારની ધોડીઓ વટાવતાં વટાવતાં આળવેલો નામના સ્થાનમાં આવે છે, ને મુકામ કરે છે. અહીં પાસે સરજંકુંડનું પણ સ્થાન છે; ત્યાં પણ કેટલાક મુકામ કરે છે. અહીં પણ વૃક્ષો, ઝરાઓ આદિનું નૈસર્ગિક સૌંદર્ય દર્શનીય છે. તેરશની રાત્રિ અહીં ગાળી ચૌદશની વહેલી સવારે યાત્રિકો ચાલે છે ને બોરદેવીના સ્થાનમાં આની મુકામ કરે છે. ચૌદશનો દિવસ બોરદેવીમાં ગાળી પૂનમની સવારે યાત્રિકો પાછા ભવનાથ આવે છે, અને હામોદરુંડમાં સ્નાન કરી, દાનપુણ્ય દર્શનાદિ કરીને સ્વસ્થાને જાય છે.

ઝીણાખાવાની મઢી, સરજંકુંડ, માળવેડો, બોરદેવી વગેરે પણ જૂનાગઢ રાજ્યમાં છે, અને ત્યાં તે રાજ્યના જંગલખાતાના ચોડીદારો અને જંગલના ધનિદારનાં માણસો રહે છે. ગિરનારની પ્રદક્ષિણા બારગાઉની છે. ગિરનારની તપોભૂમિ; ત્યાંનું નૈસર્ગિક સૌંદર્ય, સાસ્ત્રિક ને શાંત વાતા-

વરણુ: એ બધું જાતે અતુલવવા જેવું છે.

આપણા નાથપ્રભુ પણ આ ગિરનારના પવિત્ર પ્રદેશમાં વિચરેલા; અને આચાર્યરિધિતમાં પણ શિષ્યો સાથે ગિરનારની પ્રદક્ષિણ કરેલી, અને રામનાથ પણ પધારેલા; માટે આપણે સૌએ પણ આ સ્થાનોમાં દર્શનનો લાલ જીવનમાં એકવાર તો જરૂર લેવો જોઈએ.

આર્યપ્રજાનું પ્રતિનિધિ કેવલ એક આર્યપ્રજાનું શાસ્ત્ર છે.

[લેખક:-મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ વેદાંતભૂષણ]

હવે પછી હિંદુસ્તાનના રાષ્ટ્રશાસનનું વિધાન નવેસર કરવાનું છે અને હિંદુસ્તાનમાં વસી રહેનારી વિવિધ પ્રજાઓના તથા સંગઠિત થઈ રહેનારી સંઘીર્ણ સંસ્થાઓના પ્રતિનિધિઓ સાથે મળીને તેનું વિધાન કરશે એવા અર્થનું પ્રસિદ્ધ પ્રકાશન થયેલું છે.

રાષ્ટ્રશાસનમાં ઉપજાવ્યેલી વ્યવસ્થા, વેપાર રાજ્યગારનું નિયમન તથા દુષ્ટતા દમનપૂર્વક સાધુના સંરક્ષણની ચોજનાપૂરતોજ સમાવેશ હોય તો તેવા રાષ્ટ્રશાસનનું વિધાન કરવાના કામમાં સર્વે પ્રજાઓ તથા સંસ્થાઓ કાંઈ પણ સંઘોચવિના પોતપોતામાંની કાંઈ સુચોગ્ય વ્યક્તિઓને પોતપોતાનું પ્રતિનિધિત્વ આપી શકે.

પણ હવે પછી કરવાના રાષ્ટ્રશાસનના વિધાનમાં જે પ્રજાઓ તથા સંસ્થાઓના ધાર્મિક તથા ધર્મથી ઓતપ્રોત થયેલા સામાજિક આચારવિચારોના બંધારણનો પણ સમાવેશ કરવાનો હોય તો તેવા રાષ્ટ્રશાસનનું વિધાન કરવાના કામમાં જે પ્રજાઓ તથા સંસ્થાઓને પોતપોતાનાં પ્રાચીન શાસ્ત્રો સાંપડેલાં છે તે પ્રજાઓ તથા સંસ્થાઓ આજ કાળને પોતાનું પ્રતિનિધિત્વ આપી શકે એમ નથી.

જે પ્રજાઓને તથા સંસ્થાઓને પોતપોતાનાં પ્રાચીન શાસ્ત્રો સાંપડેલાં છે તે પ્રજાઓને તથા સંસ્થાઓને પોતપોતાનાં તે પ્રાચીન શાસ્ત્રોને અનુસરીને બંધાયેલા બંધારણવાળા પોતપોતાના ધાર્મિક આચારવિચારો તથા પોતપોતાના તેવા ધર્મથી ઓતપ્રોત થયેલા સામાજિક આચારવિચારો તેમને પોતપોતાને પ્રાચીનપરંપરાથી આજપર્યંત ઉતરી આવેલા છે અને આજ પણ તે પ્રજાઓ તથા સંસ્થાઓ પોતપોતાનાં પ્રાચીન શાસ્ત્રોને અનુસરીને બંધાયેલા બંધારણવાળા પોતપોતાના તે પ્રાચીન પરંપરાવાળા ધાર્મિક તથા ધર્મથી ઓતપ્રોત થયેલા સામાજિક આચારવિચારોમાં પોતાનું કલ્યાણ જોનારી હોવાથી તેમાં કાંઈ ફેરફાર કરવા દેવા તૈયાર નથી.

રાષ્ટ્રશાસનનું વિધાન કરવાના કામમાં વરણુ પામેલાં પ્રતિનિધિઓ બહુધા આજ અર્વાચીન સંસ્કૃતિના સંસ્કારથીજ તરખોળ થયેલાં હોય છે.

પ્રતિનિધિત્વના વરણુની પ્રક્રિયા પણ આજ વિચિત્ર છે.

સર્વે મનુષ્યોને સમાન ગણવાના જોટા ખ્યાલથી જેમને રાષ્ટ્રનો કે શાસનનો કાંઈ ખ્યાલ હોતો નથી એવાં પેટ ભરવાના ધંધા પાછળ વા વૈભવવિકાસમાં રાતદિવસ રોકાઈ રહેનારાં મનુષ્યોના મતો પણ પ્રતિનિધિત્વના વરણુમાં મતો ગણવામાં આવે છે.

પ્રતિનિધિત્વના વરણુમાં ઉમેદવાર મનુષ્યો મતો મેળવવા માટે જે અવિદિત આચારવિચારોના પ્રચાર કરે છે તે જોનાર તથા જાણનારને તો અર્વાચીન સંસ્કૃતિ જાણુવી કે નિષ્કૃતિ જાણુવી તેના વિમાસણમાં નાંખી દે એવા હોય છે.

પ્રાચીન સંસ્કૃતિના સંસ્કારથી સંસ્કૃત થયેલી પ્રજાઓ તથા સંસ્થાઓ જે આચારવિચારને નિંદ્રા ગણે છે અને જે આચારવિચારને આદર આપનાર વ્યક્તિને સદાચારથી કાષ્ટ ગણે છે તેવા

આચારવિચારોનું પ્રસિદ્ધ પ્રદર્શન કરનારાઓ આજ પ્રતિનિધિત્વના વરણમાં પ્રથમ પંક્તિમાં વસાવે છે.

આવી પરિસ્થિતિમાં પોતપોતાની પ્રાચીન સંસ્કૃતિથી સંસ્કૃત ચએલી પ્રેમનો તથા સંસ્થાઓ રાષ્ટ્રશાસનનું વિધાન કરવાના કામ માટે કાઢીને પણ પોતાનું પ્રતિનિધિત્વ આપી શકે નહિ એ સુરપણ છે.

ખીજ બાજુ જોતાં કોઈ પણ રાષ્ટ્રના શાસનનું વિધાન કરવાનો ખરા અધિકાર તે રાષ્ટ્રને ઉપસ્થિત કરનારનો એટલે પરમેશ્વરનો છે.

અવલોકન કરનારને સહેજ જણાઈ આવે એવું છે કે પ્રત્યેક અને સર્વ રાષ્ટ્રના શાસનનું વિધાન પરમેશ્વરે ગોઠવેલું પણ છે. એ વિધાનમાં રાજ્યને મુખ્યપણે એ વિધાનનું સુકાન સુપરદ કરેલું છે.

પણ અર્વાચીન સંસ્કૃતિના સંસ્કાર પામેલાં રાજ્યને તથા પ્રજાઓને આજ પરમેશ્વરે કરેલા રાષ્ટ્રશાસનના વિધાનમાં સંતોષ નથી. તેઓ પોતપોતાના ડહાપણને ખરે ડહાપણ માની પોતાના તે ડહાપણને અનુસરીને નવાં વિધાનો કરવા માગે છે. તેમાં અવરોધ કરનારાઓનો અવરોધ કદી ખરા આધારવાળો હોય તોપણ કેવળ અવિચારી અને દ્રેષ આદિના મૂળવાળો ગણે છે. તેમને પ્રગતિનાં શત્રુ માને છે. પણ પોતે પ્રાચીન સંસ્કૃતિમાં રહેલા તથ્યને જોવાનો શ્રમ સ્વીકારતાં નથી અને પરિણામે ખરા કલ્યાણનો માર્ગ છોડી અકલ્યાણના માર્ગનું અદ્યક્ષ કરતા કરાવતા થાય છે એ પોતાની ભૂલ તેઓ જોઈ કે જાણી શકતાં નથી.

જો હિંદુસ્તાનમાં રાષ્ટ્રના શાસનનું મુખ્ય વિધાન કરવું હોય તો હિંદુસ્તાનમાં વસી રહેનારી પ્રત્યેક તથા સર્વ પ્રજાઓને તેમજ સંગઠિત થઈ રહેનારી પ્રત્યેક તથા સર્વ સંસ્થાઓને અન્યને અવિરોધી એવા તેમના ધાર્મિક આચારવિચારોનું શાસન તેમના ધર્મગુરુઓને અને સામાજિક આચારવિચારોનું શાસન તેમના સમાજના અગ્રેસરોને રહેવા હિંદુઓ તે તે શાસન તેમના શાસ્ત્રોને અનુસરીને ચલાવે છે કે નહિ તે જોતા રહેવા પૂરતું કાર્ય રાજ્યનું રહેતું જોઈએ.

અને મુખ્યપણે તો રાજ્યની ઉપજખર્ચની સુવ્યવસ્થા, વેપારવેળગારનું સારું નિયમન અને દુષ્ટના દમનપૂર્વક સાધુના સંરક્ષણની સારી યોજનામાં રાજ્યે સાવધાન રહી આંતર તથા બહારનાં આક્રમણોથી રાષ્ટ્રનું સારી રીતે સંરક્ષણ બન્યું રહે એવું વિધાન રાજ્યે કરવું જોઈએ છે.

શ્રીઆનંદાશ્રમ—સમાચાર

(આવણમાસ)

[શ્રીઆનંદાશ્રમ એક સંસ્થા છે, એટલે તેમાં કે તે દ્વારા ચાલી રહેલી નાની મોટી પ્રવૃત્તિના સમાચાર જાણવામાટે આનંદાશ્રમસાથે સંકળાયેલાં સૌ ઉત્સુક હોય એ સ્વાભાવિક છે: અને એટલા માટેજ શક્ય તેટલા ઝીણા મોટા સમાચાર આપવાની પ્રયાસ રાખેલી છે.

લઘુરુદ્ર, રુદ્રાભિષેક, ભોજન, યાજ્ઞ, અખંડહીપક, ભેટ, લવાજમ આદિની ઝીણી ઝીણી નોંધ ઉપલક્ષ્ય દૃષ્ટિએ ગૌણ જેવી લાગે, પરંતુ તેની પાછળ રહેલી આનંદાશ્રમપ્રતિની ભાવિકોની ભક્તિભાવનાનું મૂલ્ય ઉઠ્યું છે; અને એ ભક્તિભાવના પોષાયા કરે ન ફૂલે ફાટે એ પણ એક આ સમાચાર પ્રકર કરવામાં હેતુ છે.

ઉપરાંત અંધુમહેનોનાં નામોની નોંધ આવતી, હોવાથી પરસ્પરનો પરિચય

તાજે રહે છે, અને એ રીતે વ્યવહાર પુરમાર્થમાં એક ધીજને ઉપયોગી પણ થઈ શકાય છે.]

શ્રીસદ્ગુરુદેવનું પૂજન:—ગત શ્રાવણ સુદિ બળેવના દિવસે શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતન-ધર્મ વિદ્યાલયના શાસ્ત્રીઓ, વિદ્યાર્થીઓ તથા સાધકો આદિએ મળી ઉપાકર્મસંસ્કાર કરી વિધિપૂર્વક નૂતનયજ્ઞોપવીત ધારણ કર્યા હતાં, પશ્ચાત્ તન્નિમિત્તે સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓએ મળી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું પૂજન વિધિપૂર્વક કર્યું હતું, ચારખાદ મૌને પ્રસાદ તથા ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

ઉપરોક્ત દિવસે ગામના બ્રાહ્મણાદિને શ્રીઆનંદાશ્રમતરફથી પાકના લાહુ પ્રસાદતરીકે આપવામાં આવ્યા હતા.

ગત શ્રીકૃષ્ણજન્મશષ્ટીના દિવસે આનંદાશ્રમવાસીઓ, સાધકો તથા ગામનાં બંધુબહેનોએ મળી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું વિધિપૂર્વક પૂજન કર્યું હતું, ચારખાદ પંડિત રઘુનંદનઝાએ “શ્રીકૃષ્ણજન્મશષ્ટીવત ” એ વિષયપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. પશ્ચાત્ ધૂન-કીર્તન થયાં હતાં તથા સૌને પ્રસાદ અને ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

લઘુરુદ્ર અને રુદ્રાભિષેક:—આ માસમાં નીચેના ગૃહસ્થોતરફથી લઘુરુદ્ર તથા રુદ્રાભિષેક કરાવવામાં આવ્યા હતા:—

બેરીવલિના એક લક્ષ્મણનરફથી લઘુરુદ્ર ૧ મુંબઈનિવાસી એક લક્ષ્મણન તરફથી લઘુરુદ્ર ૧ કરાંચીનિવાસી શ્રી. મોનજી નંદવજીનાં સાસુ સદ્ગત વાલીબાઈ તરફથી લઘુરુદ્ર ૧ દેવગાંધવાળા વાળા હુરાભાઈ મુંબઈ તરફથી લઘુરુદ્ર ૧, ગંગાસ્વરૂપ જડીલદમી રઘુનાથજી કીકાણી જૂનાગઢવાળા તરફથી લઘુરુદ્ર ૧, બેન વિન્યાલક્ષ્મીબાઈ-ધંધુકાવાળા તરફથી લઘુરુદ્ર ૧, શ્રી. દારકાદાસ ખેતસી કરાંચી-પાંચ રુદ્રાભિષેક, નમગ્નેધપુરના એક મજૂન ૧ રુદ્રાભિષેક, શ્રી. કાનજી પુરુષોત્તમ-વંચલી ૧ રુદ્રાભિષેક.

અહામૃત્યુંજય મંત્રજપ:—આ માસમાં શ્રી. ભોગીલાલ જગજીવનદાસ દેશાઈ-જૂનાગઢ વાળા તરફથી વિધિપૂર્વક સખીજ મહામૃત્યુંજયમંત્રના સવાલક્ષ જપનું અનુષ્ઠાન કરાવવામાં આવ્યું હતું, તથા તેમનાતરફથી બ્રાહ્મણોને ભોજન આપવામાં આવ્યું હતું.

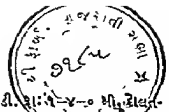
સુખ્યભેટ:—આ માસમાં રૂ. ૧૭ ઉપરાંત નીચે પ્રમાણે સુખ્યભેટ આવેલી છે:—

રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. દારકાદાસ ખેતસી કરાંચી. રૂ. ૨૦-૧૨-૦ શ્રી. કેવળચંદ કાનજી પારેખ ગોંડલ. **ભોજન અને થાળ:**—આ માસમાં નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી પૂજ્યપાદશ્રીની સેવામાં થાળ ધરવા ઉપરાંત શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિશ્રાન્ન ભોજન આપવામાં આવ્યાં હતાં.

રૂ. ૧૬-૧૨-૦ શ્રીબેરીવલિના એક લક્ષ્મણ. રૂ. ૧૭-૮-૦ શ્રી. સખજીસિદ્ધ નલમ-મિદ્ધ દક્રાર-કુતિયાણા. રૂ. ૧૪-૧૨-૯ પૂનરી ય્વ. દલપતરામ પ્રભુરામ રાવળ-મીતડી. રૂ. ૧૩-૧૩-૦ શ્રી. હિમતલાલ નાગરદાસ ભટ્ટ-લીંબડી. રૂ. ૧૬-૪-૦ શ્રીમતી બહેન કુલકુંવર-બાઈ-મુંબઈ. રૂ. ૧૩-૮-૦ શ્રી. ચતુર્ભુજ ભીમજી દવે-પોરબંદર.

ઉપરાંત નીચેના ગૃહસ્થોતરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવન સેવામાં થાળ ધરાવવામાં આવ્યા હતા:—

રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. નરભેરામ એલિવજી અઢીયા-ખીલખા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ચંખાલાલ તુલસીરામ જંબુસર. રૂ. ૬-૪-૦ શ્રી. દારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી (પાંચ થાળ). રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી.

દરજી લાલજી જોશી-કરદેજ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ભાનુશંકર પ્રભુરામ-મીતડી. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. દોલત-સિદ્ધજી અલ્લાભાઈ-ખીલખા. રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. અબ્દુલ્લાશંકર નાનજી જોશી-અનંદશયમ-ખીલખા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. વાળા હુરાભાઈ પુનભાઈ-દેવગામ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. દયાળસિદ્ધજી લાલસિદ્ધજી દોઢાર-જૂનાગઢ. રૂ. ૧-૪-૦ એક લક્ષ્મણ-મુંબઈ. રૂ. ૧-૪-૦ વકીલ મૂળશંકર કાનજી-ખીલખા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. મોનજી નદવજીનાં સાસુ બાઈ લાલીબાઈ તરફથી-કરાંચી. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. સોમજી વાલજી દક્કર-ખડીયા. રૂ. ૪-૦-૦ ગંગાશંકર મેન જડીલકમી રઘુનાથજી દોઢારી-જૂનાગઢ (ત્રણ યાજ). રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. દુર્ગાશંકર નાગરાસ લદ્-લોખડી. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. દુર્ગાશંકર મણિશંકર ઉપાધ્યાય-લોખડી. રૂ. ૫-૪-૦ શ્રી. ચંદ્રસિદ્ધ પ્રતાપસિદ્ધ દોઢારનાં ધર્મપત્ની બાઈ કમળાગૌરીએ પોતાના પિતાની માંદગીનેજા કચેલી માનતાનિમિત્તે (૪ યાજ), રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. નરભોરામ ઝોધવજી-ખીલખા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. લાલજી ઝોધવજી-ખીલખા. રૂ. ૫-૪-૦ શ્રી. કેશવજી શ્રીજીભાઈ-જૂનાગઢ (ચાર યાજ). રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. શેઠ પ્રાજી દેવજી-કરાંચી (બે યાજ). રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. કાનજી પુરુષોત્તમ-વંચવી. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. મણિકલાલ નાનજી ચંદ્રાણુ-ગોધરા.

સિવાય શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાયકમંદિરમાં પ્રસાદાર્પણ નિમિત્તે નીચેની રકમો મળી છે:— રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમ લક્ષ્મણરામ રામી-વડનગર. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. લક્ષ્મણરામ કશીરામ રામી-વડનગર. રૂ. ૦-૫-૦ શ્રી. દાશીરામ રામચંદ્ર-વડનગર.

અખંડદીપક:—આ માસમાં નીચેની રકમો અખંડદીપકમાટે આવેલી છે:—

રૂ. ૫-૪-૦ શ્રી. ગિરધરલાલ ત્રિકુલદાસ-કુંડલા. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. સખજીસિદ્ધ જલમસિદ્ધ કુંતિયાણા. રૂ. ૦-૪-૦ વાળા હુરાભાઈ પુનભાઈ-દેવગામ. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. દયાળસિદ્ધજી લાલસિદ્ધજી-જૂનાગઢ. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. મોનજી નદવજીનાં સાસુ બાઈ લાલીબાઈ-કરાંચી. રૂ. ૧-૪-૦ બહેન કેકુબાઈ ગૌરીશંકર મહેતા-લોખડી (દીપમાળા નિમિત્તે). રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. ચંદ્રલાલ માવજી તરફથી શ્રીમજીશ્રીને દૂધ ધરવામાટે. રૂ. ૧-૪-૦ વાળા હુરા પુન-દેવગામ તરફથી વિદ્યાર્થીઓને દૂધ પાવા નિમિત્તે. રૂ. ૧-૪-૦ ગં. સ્વ. ગંગાભાઈ-વડનગર તરફથી વિદ્યાર્થીઓને દૂધ પાવા નિમિત્તે. રૂ. ૨-૦-૦ મુંબઈ નિવાસી શેઠ રાજેશી જીવરાજભાઈતરફથી જિજ્ઞાસુ બંધુબહેનોને રૂદ્રાક્ષના ભેરખા આપવા માટે આપ્યા છે.

રૂ. ૨૫-૪-૦ મુંબઈનિવાસી શ્રી. ગુણવંતસિદ્ધ જલમસિદ્ધ દોઢાર તરફથી આવજી માસમાં દરરોજ પ્રજુશ્રીને એક યાજ ધરાવવા માટે, સવારસાંજ પ્રજુશ્રીને દૂધ ધરાવવા માટે તથા એક માસ અખંડદીપક માટેના મળ્યા છે. રૂ. ૨-૬-૦ લઘુરૂદ્ર તથા રૂદ્રાધિકે કરાવનારા ગૃહસ્થો તરફથી પૂજા નિમિત્તે.

—:—

શ્રીસનાતનધર્મપ્રચાર:—ગાંધીમાં જણાવ્યા પ્રમાણે શ્રી. ભાલશંકર ધનજી દવે તથા શ્રી. કરસનજી પ્રાણજીવન ઝોજીએ નીચેનાં રચણોએ જઈ સનાતની જનતાને પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનો શાંતિ સંદેશનો પ્રવચનોદ્વારા સુંદર લાભ આપ્યો છે તથા કાઠિયાવાડમાં બિજાંબિજા રચણે શ્રીઆનંદશયમ તરફથી ચાલતા સનાતનધર્મ શિક્ષણના વર્ગોનું નિરીક્ષણ કરી તે કચેની વૃદ્ધિ માટે સુંદર પ્રયાસ કર્યો છે.—

આપાદ વડે ૧૩ જૂનાગઢમાં, શ્રી. મંત્રીજી પોપટલાલ તારાચંદ વડીલને ત્યાં સર્વે યુગ-બંધુઓ સમક્ષ શ્રીરુચિરદેવનો મહિમા તથા દીક્ષાસંજોથી સુંદર વિવેચન કરી બજનધૂન થયાં હતાં.

આપાદ વદિ ૧૪ જૂનાગઢમાં ઋષિગુરુકુલ સ્થાપનાશ્રમમાં પંડિત મયારામદાસજીના આસન્નજીથી ત્યાં વ્યાખ્યાનનો ક્રમ ગોઠવવામાં આવ્યો હતો. તે સમયે ગામમાંથી વકીલો, હાઈસ્કૂલના શિક્ષક તથા અન્ય સંસ્થાઓએ સારા પ્રમાણમાં હાજરી આપી હતી. કાશીરથ પં. હરદેવશર્માના પ્રમુખપદે સભા મળી હતી. તેમાં “જીંદગીનું ધ્યેય” “યોગ અને સનાતન ધર્મની મહત્તા” એ વિષયોપર વ્યાખ્યાન થયું હતું. ગિરનારની જગાના એ મંડધારી મહંતેની પણ હાજરી હતી. વ્યાખ્યાન પછી પં. હરદેવશર્માએ તથા ખીજા એક સ્થાપત્યારીએ ઉપસંહાર કર્યો હતો. ત્યાંથી શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વકીલને ઘેર મંડળમાં વ્યાખ્યાન આપી શ્રી. શુભાનંદ અંબાશંકર રાવળને ત્યાં રાત્રિનિવાસ કર્યો હતો.

આપાદ વદિ ૩૦—વંથલીમાં સંસ્કૃતપાઠશાળામાં સનાતની જનતાના આગ્રહથી “સનાતન ધર્મની મહત્તા” એ વિષયપર વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું, તથા પાઠશાળા પણ તપાસી હતી.

આવજી સુદિ ૧—માણાવદર સંસ્કૃતપાઠશાળાના વિશાળહોલમાં સનાતનધર્મપર વ્યાખ્યાન કર્યું તેમાં દિવાનસાહેબના શિરસ્તેદાર, રે. ખાતાના શિરસ્તેદાર, વકીલો, શિક્ષક તથા વિદ્યાર્થીઓએ સારી હાજરી આપી હતી.

આવજીસુદિ ૨-૩-૪ કુંતિયાણામાં શ્રી. કરસનજીલાલએ જનતા સમક્ષ “અસલ સુખ તથા નફી સુખ તથા દુઃખ” એ વિષયપર વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. પાઠશાળામાં પણ દીક્ષામહર્ષ તથા ગુરુદેવની આજ્ઞાનું પાલન એ વિષયપર વ્યાખ્યાન થયું હતું. સાંતો સનાતનધર્મ શિક્ષણવર્ગ પણ તપાસવામાં આવ્યો હતો. તથા ગિરધારી ધર્મશાલાના વ્યાખ્યાન હોલમાં ગુરુબંધુઓ તથા અન્ય પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થોની હાજરીમાં “સનાતનધર્મ, પરમપદની પ્રાપ્તિ અને યોગ” એ વિષયપર વ્યાખ્યાન થયું હતું.

આવજી સુદિ ૫-૬-૭—પૌરબંદર—આનંદાશ્રમમાં સુકામ કર્યો હતો. બાળે ગુરુવાર હોવાથી આનંદાશ્રમમાં બહેનોનું સત્સંગમંડળ મળ્યું હતું. તે સમયે પૂજ્યપાદશ્રીનું જીવનચરિત વંચાયા બાદ ચાલતા પ્રસંગપર વિવેચન કર્યું હતું. પછી સંન્યાસાશ્રમમાં હાજરી આપી હતી. આનંદાશ્રમમાં ચાલતી કન્યાસંસ્કૃત વિદ્યાલયનું નિરીક્ષણ કર્યું: આ કાર્યમાં પ્રજ્ઞાચક્ષુ મેઘજીભાઈ સારો લાભ આપી રહ્યા છે. સંન્યાસાશ્રમમાં શ્રી. શાસ્ત્રીજી રેવાશંકરભાઈના પ્રમુખપદે સભા મળતાં “સનાતનધર્મ અને કર્મ તથા ઉપાસના માર્ગમાં ભક્તિયોગ” એ વિષયપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. આ સમયે લગભગ ૩૦૦ જિજ્ઞાસુ બંધુબહેનોની હાજરી હતી. શ્રી. શેઠ લાલજી લલજીની ધર્મશાળામાં હરિકથાકાર શ્રી. મૂળશંકર હરિદાસ જુવાના મંડળમાં પણ લગવત શરણાગતિ અને અનન્યચિંતન એ વિષયપર વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. આતાજનોની સંખ્યા ૨૦૦ લગભગ હતી.

આવજી સુ. ૮-૯ :—જામજોધપુરમાં ગુરુબંધુઓને જોલારી તેમનો અભ્યાસ તપાસ્યો તથા સાંજે ગામના પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થો સાથે નગર પ્રદક્ષિણા કરી હતી. સારખાદ ધાર્મિક વ્યાખ્યાન થયું હતું. આ સમયે આશરે ૧૦૦૦ માણસોએ હાજરી આપી હતી.

આવજી સુદિ ૧૦ :—દ્રાક્ષમાં દરખારગઢમાંના દીક્ષિત બહેનો અને અન્ય બહેનો સમક્ષ શ્રીસદગુરુમહિમા એ વિષયપર વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું, તથા સાંતો આનંદાશ્રમની સ્થિતિ તપાસી હતી.

આવજી સુદિ ૧૧-૧૨ :—ભાણવદરની મિહરસૂલના મકાનમાં વ્યાખ્યાન માટેની યોજના થતાં રા. મામલતદાર સાહેબ, મુન્સિફ સાહેબ, વકીલો અને અન્ય સંબંધિત ગૃહસ્થોની હાજરીમાં મેઘરાજને મહેર કરવા પ્રાર્થના કરી હતી. સારખાદ ધાર્મિક વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. ૧૭૫ થી ૨૦૦ આતાજનોની હાજરી હતી. વ્યાખ્યાન ચર્ચ રહ્યાબાદ શ્રી. મામલતદાર સાહેબે તથા તાલુકા

રૂઢ માતરે ઉપસંહારરૂપે વિવેચન કર્યું હતું, તથા આપણા મંડળના બંધુઓને ગુરુમહિમાપર વિવેચન કરી અભ્યાસમાટે ઉત્સાહિત કર્યા હતા.

શ્રીલીંગુદા આનંદાશ્રમ:—અહિના આશ્રમમાં આવણુ વહિ ૮ શ્રીકૃષ્ણજન્મ-માહુમીના દિવસે સૌ ભાર્ગવિ તથા બહેનોએ મળી પૂજ્યપાદ કૃપાસિંધુ પ્રમુખીનું પૂજન વિધિપૂર્વક કર્યું હતું.

“ વિપ્ર બંધુઓ શાંતિપાઠ, તથા રૂઢીનો પહેરો તથા બીજી અધ્યાય, તથા શ્રીદર્શણમૂર્તિસ્તોત્ર બોલ્યા હતા. સારઆદ શ્રીરામાયણમાંથી ઘેરું વાચન, તથા ભજન ધૂન થયાં હતાં. પછી સૌને પ્રસાદી અને ચરણોદક અપાયાં હતાં. પચાસેક માણસોએ પૂજનનો લાભ લીધો હતો.

ઉટડી ગામેથી બે પહેલ બંધુઓ આ પૂજનનો લાભ લેવા માટે આવ્યા હતા. ઉટડીગામ અહિંથી ત્રણેક ગાઉ થાય.

—:—

પરચુરણ મેટ

આ માસમાં પૂજ્યપાદ કૃપાન્નથનાં દર્શનમત્સંગમાટે આવેલા ગૃદરથોતરફથી તથા મની-ઝોડરદ્વારા નીચે પ્રમાણે પરચુરણ મેટ આવેલી છે:—

૩૧-૭-૧૨-૦ દરજી લાલજી જેઠા કરેજ	૧-૦-૦ શ્રી. રેવાશંકર અંબાશંકર-લાલપુર
૧-૧૨-૦ શ્રી. મધુવનદાસ ચંદુલાલ-આલીપર	૦-૮-૦ „ લક્ષ્મીશંકર અંબાશંકર-ફગાસ.
તરફથી જનન્યુઆરીથી જુલાઈ સુધીના નિત્યદાનના.	૦-૪-૦ „ રેવાશંકર ભાઈનાં પત્ની-લાલપુર.
૦-૮-૦ મોહનસિંહ નારણસિંહ-કુતિપાણી.	૦-૪-૦ „ નરભેરામ ઓધવજીનાં પત્ની.
૧-૪-૦ બોરીવલીના એકલકાતજન	૦-૪-૦ બેન લાલુ નરભેરામ-બીલખા.
૦-૧-૦ કાંતિલાલ લાણજી બગસરા.	૦-૬-૦ શ્રી. વ્રજલાલ નરભેરામ- „
૧-૦-૦ શ્રી. પ્રતાપરાય મુગટરામ-માંડળ	૨-૦-૦ બેન જનબાઈ ડોસાભાઈ-રાણુવાવ
૦-૧૧-૦ માંડળમાં પરચુરણમેટના.	૦-૧૪-૦ શ્રી. હરિદર ધીરજરામ-અમદાવાદ.
૧-૪-૦ શ્રી. વિઠ્ઠલદામ શામજી-કુંડલા.	૧-૦-૦ શ્રી. દયાગણસિંહ લાલસિંહજી જૂનાગઢ
૧-૦-૦ વ્રજદાસ પાનાચંદ-દીવ	૦-૪-૦ ય. યજ્ઞપ્રકાશજી
૧-૦-૦ સોમનાથ હરજીવન-તીલેધારલા.	૦-૨-૦ ડા. કલ્યાણસિંહ ભવાનસિંહ-જૂનાગઢ.
૨-૦-૦ બેન મોલીમાઈ બેચર-કુંડલા.	૮-૨-૦ શ્રી. અંબાશંકર નાનજી આનંદાશ્રમ.
૨-૦-૦ શ્રી. દામજી નાગજી „	૦-૨-૦ „ ત્રિભુવન વિઠ્ઠલજી દવે „
૦-૮-૦ „ મગન આણંજી „	૧-૦-૦ „ ઓધવજી વાધજી-બીલખા.
૦-૪-૦ „ દુર્લભજી નાગજી „	૦-૨-૦ વિદ્યાર્થી ધનસ્વામ, પ્રાણશંકર લલુગમ.
૦-૪-૦ શ્રી. કલ્યાણજી કાનજી „	૮-૨-૦ ત્રિ. પ્રાણશંકર તથા મગનલાલ
૧-૦-૦ „ મંગળદાસ માધવલાલ-સાદરા.	૦-૩-૦ „ દિમતલાલ તથા મૂળશંકર ભવાની.
૧-૦-૦ શ્રી. ધૃષ્ટિરલાલ અંબાશંકર-સાદરા.	શંકર તથા ગિરધરલાલ
૧-૦-૦ „ અમથાલાલ જગજીવન-માણુયા.	૧-૦-૦ શ્રી. જવાબાઈ કાંપડભાઈ-બીલખા.
૧-૦-૦ બેન તારાગૌરી હીરાલાલ-કાલોલ.	૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી-આનંદાશ્રમ.
૨-૦-૦ શ્રી. સોમનાથ ત્રિકમલાલ-અમદાવાદ	૦-૪-૦ શ્રી. નાનાલાલ જીવનલાલ-બીલખા.
૫-૦-૦ „ સુખગણસિંહ જલમગણસિંહ-કુતિપાણી	૦-૪-૦ બેન કરતુરગાઈ જયશંકર „

૨-૦-૦ શ્રી. હરકોશનદાસ નારણદાસ-સેનાવદ
 ૦-૪-૦ „ ખીમજી વેલજી જામસલાયા.
 ૦-૪-૦ „ ધ. સ્વહા પ્રકાશજી-આનંદાશ્રમ
 ૦-૪-૦ „ દયારામ મૂળજી „
 ૦-૨-૦ „ અંબાશંકર નાનજી જ્ઞેશી „
 ૦-૨-૦ પં. રઘુનંદનજી. „
 ૦-૨-૦ શ્રી. ત્રિભુવન વિઠ્ઠલજી દેવે „
 ૦-૨-૬ ચિ. લલિતપ્રસાદ અંબાશંકર જ્ઞેશી „
 ૦-૨-૦ જ્ઞેન મણિભાઈ વલ્લભરામ ખીલખા.
 ૦-૩-૦ „ સુખજીખા „
 ૦-૮-૦ „ સંતોકજ્ઞેન „
 ૦-૪-૦ „ દસ્તુરજ્ઞેન „
 ૧-૧-૦ શ્રી. નરભોરામ ઝોધવજી „
 ૦-૨-૦ ચિ. પ્રભાશંકર દયારામ ખીલખા.
 ૭-૧૧-૧૧ જૂનાગઢમાં શ્રીકૃષ્ણજી-માઝી
 નિમિત્તે શ્રીસદ્ગુરુદેવનું પૂજન થતાં ત્યાંના સાધકો
 તરફથી ભેટના હા. શ્રી. વકીલ પોપટલાલ તારાચંદ.
 માંડળમાં શ્રીખંડલાવમાતાજીપુસ્તકાલયની
 ઉદ્ઘાટન ક્રિયાવખતે શ્રીસદ્ગુરુદેવનું પૂજન થતાં
 નીચે પ્રમાણે ભેટના.
 ૦-૮-૦ શ્રી. બાલોભાઈ દયારામ રાવળ
 ૦-૪-૦ ડો. રમણપ્રસાદ સોમેશ્વર
 ૦-૪-૦ વૈલ માણિકલાલ જટાશંકર
 ૦-૪-૦ શ્રી. તુળજાશંકર મૂળશંકર

૦-૪-૦ શ્રી. મૂળશંકર ગણેશજી ત્રિવેદી
 ૧-૦-૦ શ્રી. લક્ષ્મીશંકર ઝોધવજી
 ૧-૦-૦ „ માનસિંહ નયસિંહ-કુંતિયાણા
 ૦-૮-૦ „ માણિકચંદ પાનાચંદ „
 ૦-૮-૦ „ હરજીવન ઈશ્વરજી „
 ૦-૮-૦ „ પુરુષોત્તમ સુંદરજી „
 ૦-૮-૦ „ જયશંકર કલ્યાણજી „
 ૦-૮-૦ „ કેશવલાલ કલ્યાણજી „
 ૦-૮-૦ „ રૂપસિંહ કલ્યાણસિંહ „
 ૦-૪-૦ „ રામસિંહ નારણસિંહ „
 ૦-૪-૦ „ ગોવિંદજી માવજી „
 ૦-૪-૦ „ બાપુભાઈ ઘેલાભાઈ „
 ૦-૪-૦ „ નાગરદાસ મોતીલાલ „
 ૦-૪-૦ „ રઘુનાથસિંહ ભવાનસિંહ „
 ૦-૪-૦ „ જાદવજી માવજી „
 ૦-૪-૦ „ સખજીસિંહ જલમસિંહ „
 ૦-૨-૦ „ કરશનજી પ્રાણજીવન-વાંકાનેર
 ૦-૪-૦ જ્ઞેન સુખજીખા-ખીલખા
 ૦-૪-૦ „ સંતોકજીખા „
 ૧-૦-૦ „ શ્રી અમુલાં જાહેન-ખીલખા
 ૧-૦-૦ બાઈ શ્રીકમખાઈ કુંતાણાવાળાં „
 ૦-૪-૦ „ રાણુદેખાઈ „
 ૦-૫-૦ જ્ઞેન શ્રીપાંચુખાઈ કાંચડવાળા „
 ૦-૧૪-૪૧૧ પરચુરણ ભેટ.

લવાજમની પદોંચ

આ માસમાં નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી લવાજમ મળ્યાં છે:—

શ્રી. બદરીલાલ રતનરામ—ભરૂચ. વર્ષ ૮
 „ પુરુષોત્તમ સુંદરજી-કુંતિયાણા „ ૯
 „ ઝવેરચંદ જાદવજી સોની-મુખાઈ „ „
 „ ગઢવી ગોવિંદ ભોજાભાઈ જાંણુડા. „ ૮
 શ્રી. પ્રેમજી હીરજી આંબોદર વર્ષ ૮
 „ મધુવનદાસ ચંદુલાલ પરીખ-ગ્વાલીયર „ ૮-૯
 „ ગોવિંદરામ સેવકરામ-માંડળ „ ૯
 „ દયાળજી નારણજી કંદાકટર-રાજકોટ „ ૮-૯
 „ સોમનાથ હરજીવન-વીજેપારડે. „ ૮-૯

„ અમરશી સુંદરજી-ખખરલા „ ૯
 „ મકન ગોવિંદ દરજી „ „ ૯
 „ રામજી નયુભાઈ-કુંડલા વર્ષ ૬-૭-૮
 „ જટાશંકર રામજી „ „ ૯
 „ રઘુરામ આત્મારામ દેવે-મોણપરી વર્ષ ૮
 „ ચતુર્ભુજ લાલજી-વરવાળા „ ૯
 શ્રીમતી તારાબહેન હીરાલાલ-કાલોલ „ ૯
 શ્રી. મંગળદાસ માધવલાલ-સાદરા „ ૯
 „ ઈશ્વરલાલ અંબાશંકર „ „ ૯

શ્રી. ભીમશંકર ભવાનીશંકર સાદરા	વર્ષ ૬	શ્રી. નયુભાઈ મનજીભાઈ ચાણાવાવ	વર્ષ ૬
„ જોધ્દારામ જીવતરામ	„ ૬	„ રેવાશંકર ભવાનીશંકર	„ ૮
„ નાથાલાલ પુંજભાઈ	„ ૬	શ્રી. શાલાભાઈ કુલાભાઈ-હિતરસંકા	„ ૬
„ રવચંદલાઈ દરગોવિંદલાસ	„ ૮-૯	શ્રીમતી બાપી જીવતમા હડાભાઈ-સાણું	„ ૬
„ લક્ષ્મીશંકર દવાશંકર-આંદવા	„ ૬	શ્રી. ભોપલ દયાણુજી-મેરવાજતના	„ ૬
„ દરજી દરજી રવજી	„ ૬	„ ગોમજી વાલજીભાઈ-ખડીઆ	„ ૬
„ રજપુત નયુભાઈ હીરાભાઈ	„ ૬	„ લક્ષ્મણરામ કાશીરામ-વડનગર	„ ૬
„ વલભજી જયરામ	„ ૬	„ પ્રભાશંકર અંબારામ-ચાંપરકા	„ ૬
શ્રી. ગોપાળભાઈ નરશીભાઈ દીવા	વર્ષ ૬	„ લાલજી એવિવજી અડીયા-બીલખા	„ ૬
બેન વિન્યાગોરી લક્ષ્મીશંકર ધંધુકા	„ ૮	„ ખીમજી વેલજી-જામસલાયા	„ ૬
જોશી જીવન લવજી જનમજોધપુર	„ ૬	„ કરસનદાસ દામજી-કુંતિયાણા	„ ૬
દરજી લાલજી જોશી કરેજી	„ ૬	„ મોજીકચંદ પાનાચંદ	„ ૬
શ્રી. રાણા ગોવિંદજી મોહજી નાકરા	વર્ષ ૬	„ રમણીલાલ ભગવાનદાસ	„ ૬
„ રેવાશંકર અંબાશંકર-લાલપુર	„ ૮-૯	„ જમનાદાસ ગોરધન દલાલ	„ ૮-૯
„ દેવશી વથરામ-રાણાવાવ	„ ૬	શ્રી. અંબાલાલ જુલાખીરામ જાની-મુંબઈ	વર્ષ ૬મું
„ હંસરાજ રવજી	„ ૬	શ્રી. અમયાલાલ જગજીવન-મુંબઈ	વર્ષ ૬

:0:

શ્રીવીલ્લા-આનંદાશ્રમમાં મિષ્ટાન્નપોજન આપવાસંબંધી સૂચના:-

ધીખીલખા-આનંદાશ્રમમાં મિષ્ટાન્ન પોજન આપવા ઇચ્છનારે નીચેની બાબતો ખાસ લક્ષ્યમાં લેવી જોઈએ:-

- ૧ આનંદાશ્રમમાં સર્વેને ભોજન આપવામાં આશ્રમને રોડે જમનારા આનંદાશ્રમના ભગ-આરીઓ, વિદ્યાર્થીઓ, સાધકો, મહેમાનો તથા નોકરોનો સમાવેશ થાય છે.
- ૨ આનંદાશ્રમમાં નિવાસ કરતા ઠાણકરો અને નોકરોને તથા તેમના કુટુંબને ભોજન આપવાની ઈચ્છા રાખનારે તે પ્રમાણે રૂપિય જણાવવું જોઈએ.
- ૩ દેવળ વિદ્યાર્થીઓનેજ ભોજન આપવા ઇચ્છનારે પણ તે પ્રમાણે રૂપિય લખવું જોઈએ.

સામાન્યરીતે એક લઘુરૂદ્ધ કરાવવાનો રૂ. ૬-૦-૦ એક ૭ ખર્ચ આવે છે, અને એક રૂદ્ધલિપેકનો ખાર આના ખર્ચ આવે છે. થાળ અને અખંડદીપકમાં પોતાની ઈચ્છાપ્રમાણે દ્રવ્ય મોકલી શકાય છે. હવેરૂદ્ધ દાર્થોમાં નિશ્ચિત રકમ હોવાથી જો અગાઉથી તે રકમ મોકલવામાં આવે તો દિસાખ લખવામાં તથા માસિકમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં ને બચાવોને તે દિવસેજ દક્ષિણા આપવામાં વધારે અનુકૂળતા થાય.

:0:

MAHATMA SHRI NATHURAMA SHARMA &

HIS MESSAGE

[પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રી નથુરામશર્માજી અને તેઓશ્રીના સંદેશ.]

આ નામની પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના લીલાજીવનની જાંખી કરાવતી એક પુસ્તિકા અંગ્રેજીમાં હમણાં બહાર પડેલી છે. અંગ્રેજી ભાષા લગભગ પાંચે ખંડમાં પ્રસરેલી એવી ભાષા છે, એટલે પાંચે ખંડનાં જિજ્ઞાસુઓ ઝોઝોવતે અંશે પણ કૃપાનાથના પરમકલ્યાણકર શાંતિસંદેશને સમજી શકે તે ઝીલી શકે, અને એ રીતે લાલ લપ્પ શકે એ હેતુથી આ અંગ્રેજી પુસ્તિકા લખીને પ્રકટ કરવામાં આવી છે.

લેખક મહાશયે લખીને તથા પ્રકાશક મહાશયે પ્રકટ કરીને આ અંગ્રેજી પુસ્તિકાઓ શ્રીખીલખા-આનંદાશ્રમમાં પુનઃપ્રકાશનના સંપૂર્ણ હક્ક સાથે શ્રીપ્રભુચરણે સમર્પણ કરી છે.

લેખક:—શ્રી. કરણસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર ખી. એ.

પ્રકાશક:—શ્રી. મજલાલ વનમાળી વસાણી.

મૂલ્ય માત્ર રૂ. ૦-૪-૦ આના ચાર.

મળવાનું સ્થળ:—શ્રી. વ્યવસ્થાપક-આનંદાશ્રમ-ખીલખા.

નોંધ:—આ અંગ્રેજી પુસ્તિકા ગોંડલમાં શ્રીલગવતસિંહજી ઇલેક્ટ્રિક એન્ડ લીથો પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં છાપવામાં આવી છે, અને આ પ્રેસના માલિક તે મેનેજર શ્રી. કવળચંદલાઈએ આ પુસ્તિકા છાપવા સંબંધીના કાર્યમાં સુંદર સહાય આપી છે, એટલુંજ નહિ, પરંતુ પ્રકાશન ખર્ચમાં દ્રવ્યની ભેટ આપીને પોતે પુણ્યલાગી પણ થયા છે.

—:૦:—

પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં લીલાજીવનની જાંખી કરાવતાં પુસ્તકો:—

૧	શ્રીનાથચરિતામૃત પ્રથમપ્રવાહ	અર્થા કિંમત. રૂ.	૦-૧૨-૦
૨	શ્રીમન્નાથપ્રભુ જીવનમાલા ભાગ ૧ લો.	" "	૦-૧-૩
૩	" " " " ૨ જો.	" "	૦-૧-૬
૪	શ્રીમન્નાથતીર્થયાત્રા	" "	૦-૨-૦
૫	નાથલગવાન	" "	૦-૦-૬
૬	મહાયોગી શ્રીમન્નથુરામશર્મા-જીવનચોત-ધર્મપ્રવાહ	" "	૦-૨-૦
૭	" " " " સંસ્મરણો	" "	૦-૨-૦
૮	" " " " સ્વરૂપાવસ્થાન	" "	૦-૧-૬

ઉપરનાં પુસ્તકો મંગાવનારે પોસ્ટેજ ખર્ચ અલગ સમજવું.

મળવાનું સ્થળ:—વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ-ખીલખા (કાઠિયાવાડ.)

શ્રીનાથઘાટ અને શ્રીનાથસેતુ

શ્રીનાથઘાટ અને શ્રીનાથસેતુ સ્થાપન કરવાના સંકલ્પને શનૈઃ શનૈઃ વ્યાવહારિક સ્વરૂપ મળતું જાય છે એ આપણામાટે આનંદની વાત છે. આપણા નાથ-પ્રભુપ્રતિનો લક્ષ્મીલાલ દર્શાવનારા આ પુણ્યકાર્યનો પ્રારંભ કરવાનો પ્રાથમિક લાભ લેનારાં ખરેખર પુણ્યભાગી થયાં છે, અને હવે પછી આનો લાભ લેનારાં સઘળાં ખજૂ જરૂર પુણ્યભાગી થશે

જયનાથ ! જયપ્રભુ !

શ્રીહરદેશચંથાવસિના ફેરલાએક છૂટા અંકોનાં પુસ્તકો હાથમાંજ તૈયાર કરવામાં આવ્યાં છે. જિજ્ઞાસુઓને તેનો લાભ બહુલાખા પ્રમાણમાં મળે એ હેતુથી તેની કિંમત માત્ર રૂા ૦-૪-૦ રાખવામાં આવી છે, પોસ્ટેજ અલગ સમજવું.

જિજ્ઞાસુઓને સુંદર તક

સંસ્થાના તથા સાધકોના લાભાર્થે નીચે જણાવેલાં પુસ્તકો આ ચાતુર્માસમાં અર્ધી કિંમતે મળશે:—

૧ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા રહસ્યદીપિકાદીક	પાકું પુંકું	અર્ધી કિંમતે રૂા. ૧-૧૨-૦
૨ શ્રીનાથકાવ્ય ભાગ ૧ લો	કાચું પુંકું	” ” ૦-૨-૬
૩ ” ભાગ ૨ લો	” ”	” ” ૦-૭-૦
૪ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા પંચરત્નસદીક	પાકું પુંકું	” ” ૦-૮-૦
૫ જ્ઞાનદર્પણ (નકશો)	” ”	” ” ૦-૧૧-૦
૬ વેદાંતદર્પણ ”	” ”	” ” ૦-૭-૦
૭ શ્રીકર્તવ્યમોક્ષ	” ”	” ” ૦-૪-૦
૮ નાથકીર્તનાવલિ	” ”	” ” ૦-૧-૩
૯ શ્રીનાથસંકીર્તન	” ”	” ” ૦-૧-૬
૧૦ શ્રીમત્નાથપ્રભુ-જીવનમાલા ભાગ ૧ લો	” ”	” ” ૦-૧-૩
૧૧ ” ભાગ ૨ લો	” ”	” ” ૦-૧-૬
૧૨ શ્રીમત્નાથતીર્થયાત્રા	” ”	” ” ૦-૨-૦
૧૩ શ્રીનાથગુરુસ્તવન	” ”	” ” ૦-૦-૬

મળાતું સ્વર્ગ:—

શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલપ્પા (મહિયાવડ).

વર્ષ ૯ શ્રે

આશિન

અંક ૫ એ

શંવત ૧૯૯૬

॥ ૐ ॥

॥ ઘતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

॥ શ્રીનાથજયન્તી વિશેષાંક ॥

આનંદાશ્રમ

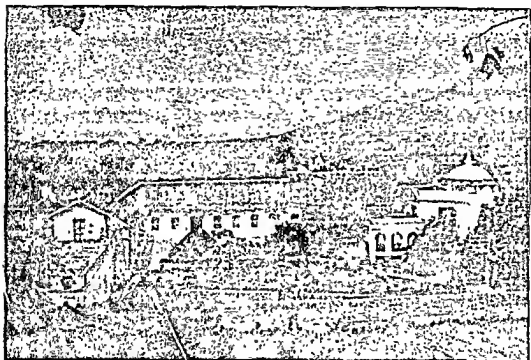
વાર્ષિક લવાજમ

પોસ્ટલ સાથે

શા. ૧-૦-૦

પરદેશમાં

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-બીલખા.

અનાથવિદ્યોપહતાત્મસંવિદઃ તન્મૂલસંસારપરિશ્રમાતુરાઃ ।

યદ્દન્દ્યેહોપસૃતાઃ સ્વમાપ્નુયુઃ સુઆશ્રમોડયં નથુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના ખરા સ્વરૂપના માયિક છતાં ખરું લાગે એવા અજ્ઞાનવડે જેમને પોતાના ખરા સ્વરૂપની માયિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ થયેલી છે તથા પોતાના ખરા સ્વરૂપની માયિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ જ નેનું મૂલ છે એવા આ સંસારના પરિશ્રમથી જેઓ દુઃખી થયેલા છે તેઓ દીઠી અનાયાસ અદિ આવી ચડે તોપણ પાછા પોતાના સ્વરૂપસુખને પામી રહે એમ છે એવો આ આશ્રમ પૂન્યપાદ સદ્ગુરુ પરમાત્મા થીમન નથુરામ શર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	જીવનો મનને ઉપદેશ.	૯૭
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૯૮
૩	શરણાગતિ.	૯૯
૪	કૃપાનાથ અને તત્ત્વદર્શન.	૧૦૦
૫	વેદનાનું હાસ્ય.	૧૦૩
૬	શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાનની ત્ર્યાશીમી જન્મજયન્તીના પ્રસંગનું સ્તવન	૧૦૫
૭	શ્રીમન્નાથસદ્ગુરુ પ્રાકટચોતસવે હાલિયોદ્ગાર.	૧૦૭
૮	શ્રીનાથસ્તુતિ.	૧૧૦
૯	મેદરડામાં ધાર્મિક સમારંભ.	૧૧૦
૧૦	શ્રીમન્નાથસુબોધમાલા.	૧૧૨
૧૧	કાર્તિકી પૂર્ણિમાના મહાપૂજન સમારંભાન્તર્ગત સાધનસમારંભ.	૧૧૩
૧૨	સાધનસમારંભના ત્રણે દિવસનું સમયપત્રક.	૧૧૪
૧૩	જ્ય મંગલમૂર્તિ નાથ.	૧૧૫
૧૪	શ્રીમન્નાથજ્યંતીમહોત્સવ.	૧૧૫
૧૫	શ્રીનાથમદિમા અનુભવનાર જીવોનો અનન્યભાવ.	૧૧૭
૧૬	પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવના સ્વરૂપાવસ્થાનનો દિવસ.	૧૧૭
૧૭	ક્રિયેધિમા.	૧૧૭
૧૮	પૂજ્યપાદ મહાત્મા શ્રી ૧૦૦૮ શ્રીમન્ નથુરામ શર્મા આચાર્યજીનો ૮૩ મો જયંતિ મહોત્સવ ઉજવાયાના સમાચાર.	૧૧૮
૧૯	જ્યન્તી મહોત્સવ.	૧૧૯
૨૦	સનાતનવર્મના શિક્ષણની યોજના.	૧૨૦

લઢાજસંબંધી જરૂરીનોંધ

જે પંધુખહેતોનું લવાજમ બાકી હોય તેઓ પોતાનું લવાજમ વેળાસર મોકલી આવે એમ સ્મરણ આપવામાં આવે છે. ગ્રાહક રહેવાની ઇચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના લખવા શ્રમ લેવો, એટલે ટપાલ તથા વી. પી. કરવાનાં શ્રમ ને ખર્ચમાં નકારું ભિતરવું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના:—લેખસંબંધી અને માસિકસંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા (કાઠિયાવાડ) એ શિરનામે કરવો.

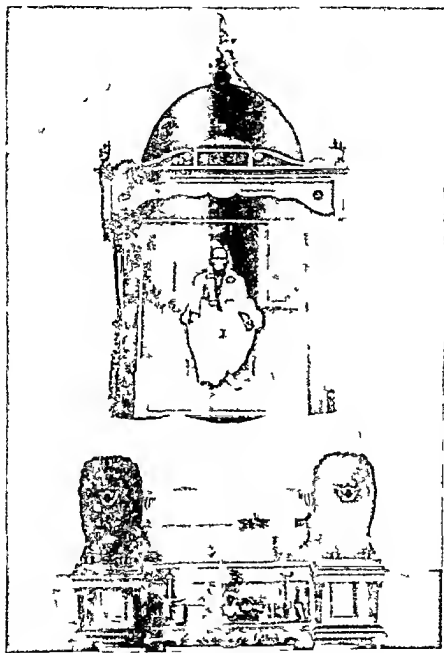
તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેસાઈ વેદાંતશ્રુત્યુ-શાંગરૌપ્પ-કાઠિયાવાડ.

સહતંત્રી: શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી હાકર-શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખા.

શ્રી ભગવતસિંહજી ઇન્ડિયન લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં

પારેખ કેવળચંદ દાનજીભાઈએ છાપ્યું—ગાંડલ.

श्रीसद्गुरुपरमात्मा श्रीमन्नाथभगवान्

श्रीअमहावाह-आर्नहाअमना अवलुभंदिरभां सिद्धारानपर
विराजता श्रीमन्नाथभगवान्

श्रीदक्षिणामूर्तिनाथसद्गुरवे नमः ॥

श्रीनाथजयंती विशेषांक

आनंदं ब्रह्मणो विद्वान् न विभेति कुतश्चन ।

अर्थः—आनंदस्वरूप ब्रह्मने ज्ञानार काँधी पक्ष लाय पावतो नथी.
तैत्तिरीय-उपनिषत्

वर्ष ६३]

संवत् १९६६ आश्विन

[अंक ५

जीवनो मनने उपदेश

[पूज्यपाद श्रीभक्तावलम्बनान्]

सद्गुरुसैं कर प्रीत रे मन! सद्गुरुसैं कर प्रीतः टेक.
काका मामा कुटुंब संबंधी, स्वारथके है भीत. रे मन! ० १
अंतकाल कोठ काम न आवे, कर ले दह परतीत. रे मन! ० २
परम-प्रीतिका विषय वे है, कर वामें दह प्रीत. रे मन! ० ३
परमोपकारक परम दयालु, अतीव निर्मल चित्त. रे मन! ० ४
शरीरशुद्धादिसैं त्यज भमता, वहु सभ दुःख अनित्य. रे मन! ० ५
नाथ शांति वृत्तिका छेतु, है श्रीसद्गुरु नित्य. रे मन! ० ६

શ્રીનાથવચનામૃત

(પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન)

દરથ જગત્તની મમતા મનુષ્યના અંતઃકરણમાંથી જેટલી જેટલી છૂટતી જાય છે, અને તેના અંતઃકરણમાં પરમાત્માના માહાત્મ્યજ્ઞાનપૂર્વક તેઓમાં જેટલો જેટલો અહગ ને એકનિષ્ઠાવાળો વિશુદ્ધ પ્રેમ વધતો જાય છે, તેટલું તેટલું તેનું અંતઃકરણ પરમાત્માની સમીપ જતું જાય છે.

આમ થવાથી તેનું અંતઃકરણ શુદ્ધ, સૂક્ષ્મ, એકાગ્ર ને શાંત થાય છે. તેના હૃદયમાંથી ભય, વ્યાકુલતા, ભ્રાંતિ ને દુઃખ દૂર થવા લાગે છે.

એવા ભક્તનું મન પછી જ્યાં ત્યાં ભમવાની ને જેને તેને મળવાની ઈચ્છા કરતું નથી, ને શોકને વશ થઇને રહતું નથી. પરમાત્માના સ્મરણધ્યાનમાં ને તેમનાજ વિચારમાં તે મત્ત ને આનંદી રહે છે.

જો અવિવેકી મનુષ્ય પણ લાંગ, ગાંજે કે દાડ પીવાથી તેના કેફવટે ઉન્મત્ત થાય છે, ને તે થોડા સમયને માટે સંસારનું દુઃખ ભૂલે છે, તો પછી વિવેકી મનુષ્ય પરમાત્માની અનન્યભક્તિના સેવનવટે ઉન્મત્ત થાય, ને તે સંસારનું દુઃખ ભૂલે, તેમાં શું આશ્ચર્ય !

જે મનુષ્યનું મન હું અનન્યભક્તિ કરું છું એમ માને છે, છતાં જો તે ઉન્મત્ત થતું નથી, ને સંસારનું દુઃખ ભૂલી જતું નથી, તો તેની અનન્યભક્તિ કોઇ પણ પ્રકારે દોષવાળી છે એમ સમજવું.

પ્રભુનું માહાત્મ્ય જે મનુષ્યે જેટલા પ્રમાણમાં જાણ્યું હોય તે મનુષ્યની વાણી તેટલા પ્રમાણમાં બીજું બોલતું બંધ કરી પ્રભુના સ્મરણમાં પ્રેમપૂર્વક જોડાય છે. તેનાં નેત્રો તેટલા પ્રમાણમાં બીજું જોવામાં પ્રેમવાળાં ન થતાં પરમાત્માનાં દર્શનમાં પ્રેમવાળાં થાય છે, ને તેનું અંતઃકરણ તેટલા પ્રમાણમાં બીજા વિચારોનો પરિત્યાગ કરી પરમાત્માના સંબંધના વિચારોમાં જોડાય છે.

બરફ જેમ પાણીમાં મૂક્યો હોય તો તે ગળીને પાણીરૂપ થઇ જાય છે તેમ ભક્તે પોતાના મનને પરમાત્મસ્વરૂપમાં સ્થિર કરી તેમાં ગાળ્યા કરવું જોઇએ, આમ કરવાથીજ તેની પ્રતિષ્ઠા, શાંતિ ને સુખમાં વધારો થાય છે.

જીવને પોતાના શુભાશુભ નિશ્ચય પ્રમાણે આ લોકમાં કે પરલોકમાં ફસાની પ્રાપ્ત થાય છે માટે સમજી મનુષ્યે પોતાના ઉત્તમ નિશ્ચયને ઉત્તરોત્તર દબ કર્યા કરવો જોઇએ.

અંતઃકરણને પવિત્ર, સૂક્ષ્મ ને એકાગ્ર કર્યાવિના પરમાત્માનું સ્વરૂપ તથા તેમની પ્રેરણાઓ મનુષ્યથી સમજી શકાતાં નથી, માટે પોતાના અંતઃકરણને પવિત્ર, સૂક્ષ્મ ને એકાગ્ર કરવા ઘણામાં ઘણી પ્રીતિ, ધૈર્ય ને સાવધાનતાથી પ્રયત્ન કરવામાં પાછાં પગલાં ભરવાનાં નથી.

માહાત્મ્યજ્ઞાનપૂર્વક એકનિષ્ઠા ને રાખવાથી, કર્તવ્યનિષ્ઠા નહિ રાખવાથી,

સત્સંગને બાને જ્યાંત્યાં ભટકવાથી ને આજ્ઞાઓતું પ્રીતિપૂર્વક રમરણ રાખી તે પ્રમાણે નહિ વર્તવાથી પરિણામે ભાલ થતો નથી, પણ હાનિજ થાય છે એ રમરણમાં રાખશો.

અયોગ્ય વિચારેને લેશપણ અવકાશ ન આપવો, નહિ તો તે વિચારે સમય આવે એવા વિચારે કરનારને અયોગ્ય ક્રિયામાં જોડે છે, ને તેની અધોગતિ કરાવે છે.

સુખી થવા ઇચ્છનાર મનુષ્યે ન્યાયથી, હૃદયપણથી ને ચોતાની પ્રતિષ્ઠાતું રમરણ રાખીને વર્તવું જોઈએ.

જ્યારે જ્યારે જપમાં ને ધ્યાનમાં બેસવું ત્યારે ત્યારે મનને ઝોટલી બધી ભક્તિથી ભરી દેવું કે જેથી પ્રસન્ન થયેલા પ્રભુ કૃપા કરીને તે મનમાં ચોતાના સ્વરૂપનો પ્રકાશ કરે.

જો તમે નિષ્કપટ વિશુદ્ધ વર્તન રાખી પ્રીતિપૂર્વક આજ્ઞાઓતું પરિપાલન કર્યા કરશો તો તમે તમારા જીવનને દિવ્ય ને રમણીય બનાવી શકો તેમાં કાંઈ આશ્ચર્ય નથી.

શુભ પ્રયત્નથીજ મનુષ્યના ઇચ્છિત કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે. પ્રારબ્ધ તેને કાંઈ કરી દેતું નથી. નીચેનું વેદવચન પણ એમજ કહે છે:—

“આસ્તે ભગ આસીનસ્ય દુર્ધર્મો તિષ્ઠતિ તિષ્ઠતઃ ।

જોતે નિપલ્યમાનસ્ય ચરતિ ચરતો ભગઃ ॥

ભાવાર્થ:—બેસી રહેનારનું પ્રારબ્ધ બેસી રહે છે, ઊભા રહેનારનું પ્રારબ્ધ ઊભું રહે છે, સૂતેલાનું પ્રારબ્ધ સૂતું રહે છે, ને ચાલનારનું પ્રારબ્ધ ચાલે છે.

(ચાલુ)

— ૦: —

શરણાગતિ

[રચનાર: શ્રી. હરિવરરાય હર્ષદરાય-દેશાર્ધ]

નમું કૃપાબન શ્રીમત્રાથને રે, જેના દર્શનથી દુઃખમાં જાય જો, જેની જયંતી ઊજળી દીસે રે, જેના પૂજનથી સુખમાં થાય જો. નમું ૧ ઉલ્લાસભેર શિષ્ય આવતા રે, સૌ ચરણકમલમાં દરે પ્રણામ જો, પાઠશાપચાર પૂજન કરે રે, કરે સ્તવન લઈ નાથતણું નામ જો. નમું ૨ વળી વેદના ઉચ્ચાર ઋષિઓ દરે રે, પોતે તત્ત્વતણે દે ઉપદેશ જો, મૌન ઉપદેશ મુનિઓ ઝીલે રે, મતિ જાડીતણે ત્યાં નહિ પ્રવેશ જો. નમું ૩ મતિ જાડીને પણ દેખેથી ઝીણી દરે રે, મંત્રતંત્રતણા સધાવે પ્રયોગ જો, અધિકાર અનુસાર ઘણું આપતા રે, આપે મોક્ષ અને ઘટે તેને ભોગ જો. નમું ૪ શરણ દેજો ચરણકમળતણું આપનાં રે, આમે મહારાણીદાસતણું પાળ જો, મતિ નિત્ય રહે ચરણમાં આપના રે, એવું કૃપા કરી કરજો વહાલ જો. નમું ૫ હરિવરરાય વડું વહાલથી ઝોટું રે, મતિ પાપથી રહે સદાય દૂર જો, પુણ્ય યામમાં પંચોપાય પ્રીતથી રે, એવું કૃપા કરી કરજો જરૂર જો. નમું ૬

કૃપાનાથ અને તત્ત્વદર્શન

[લેખક:—શ્રી. કરણસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર બી.એ.]

શ્રીખીલખા—આનંદાશ્રમના અધિષ્ઠાતાશ્રી પૂજ્યપાદ બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્માશ્રી શ્રીનથુરામ-શર્મા આચાર્યજીને તેઓશ્રીના શિષ્યસમૂહ લિખલિખ નામોથી સંબોધતો અને અસારે પણ એજ સંબોધનોનો ઉપયોગ કરે છે. તેમાંનું એક અલિધાન “કૃપાનાથ” છે. તેઓશ્રીએ તત્ત્વદર્શન કરી તત્ત્વદર્શીપણું પ્રાપ્ત કર્યું તેની તથા તત્ત્વજ્ઞાનથી જગતને શો લાભ છે તેની આ લઘુલેખમાં સ્વલ્પ આલેખના કરવામાં આવશે.

તત્ત્વ એટલે સારજૂત વસ્તુ. આ પ્રતીત થતા વિશ્વમાં સદાકાળ રહેનારું, જ્ઞાનસ્વરૂપનાું ને આનંદધન તત્ત્વ છે. તેની શોધ આર્યાવર્તના દૃષ્ટાઓએ અનેક સૈકાઓ પહેલાં કરી લીધી છે. દૃશ્ય જગત્ની આર સ્થિતિઓ છે: સ્થૂલ, સૂક્ષ્મ, સૂક્ષ્મતર અને સૂક્ષ્મતમ. બ્રહ્માંડની ‘પેઠે’ પિંડની પણ આર સ્થિતિઓ છે. વિશ્વનું અધિષ્ઠાન અથવા જેને આધારે દૃશ્ય પ્રતીત થાય છે તે અંતિમ સૂક્ષ્મતમ તત્ત્વ બ્રહ્મ કહેવાય છે અને સ્થૂલ સૂક્ષ્મ અને કારણ આ ત્રણ શરીરને પ્રકાશનાર તથા તે ત્રણેથી પર તત્ત્વ તે આત્મા કહેવાય છે. વાસ્તવિક રીતે આ આત્મતત્ત્વ બ્રહ્મતત્ત્વથી અલિખ છે એમ વેદાંતશાસ્ત્ર માને છે. આ પ્રમાણે બ્રહ્મથી અલિખ આત્માના હસ્તામલકવત્ અપરાક્ષાનુભવનું ખીન્નું નામ તત્ત્વદર્શન—આત્મદર્શન—બ્રહ્મદર્શન છે. હિંદુધર્મશાસ્ત્રોમાં અને તત્ત્વ ગ્રંથોમાં આ જ્ઞાનને જીવનવિકાસની છેલ્લી સ્થિતિ માની છે. આવું તત્ત્વદર્શન કરનાર તત્ત્વદર્શી કહેવાય છે. તત્ત્વદર્શી એટલે કર્તવ્ય, જ્ઞાતવ્ય અને પ્રાપ્તવ્યના પારને પામેલા મહાપુરુષ. શ્રી-ખીલખાના સંત શ્રીનથુરામ શર્મા આચાર્યપ્રવર આજ્ઞા સમર્થ તત્ત્વદર્શી મહાપુરુષ હતા. આવા તત્ત્વદર્શી મહાપુરુષનું હૃદય વિશ્વ જેટલું વિશાલ બને છે: એટલે પૂજ્યચરણ શ્રીનાથપ્રભુનો બોધ સૌને સ્પર્શકર થતો. તેઓશ્રીના બોધમાં મનુષ્યત્વના વિકાસને પ્રાધાન્ય હતું. મનુષ્ય ગમે તે જ્ઞાતિનો હોય, ગમે તે ધર્મનો હોય, ગમે તે રાષ્ટ્રનો હોય છતાં સાચો મનુષ્ય બની શકે એ તેઓશ્રીનો બોધ હતો. સાચા મનુષ્યનો અર્થ બીજો કશો નહિ, પરંતુ શુદ્ધ બ્યવહાર રાખનારો, નીતિને માર્ગે ચાલનારો અને ધર્મમાં પ્રીતિવાળો પ્રત્યેક માનવ સાચો મનુષ્ય બની જાય તો લગભગ બધા કુટુંબકલેશો ટળી જાય, જ્ઞાતિ કલેશો ટળી જાય, રાષ્ટ્રકલેશો ટળી જાય .

મનુષ્યત્વનો વધારે વિકાસ થતાં તેમાં દેવત્વ એટલે દેવભાવ પ્રકટે છે. તેનું હૃદય વધારે વિશાળ, વધારે શુદ્ધ વધારે સાર્વિક થાય છે. સામાન્ય જનસમૂહથી તે જુદો તરી આવે છે અને આંતર પવિત્રતાને લઈ માનપાત્ર બને છે. એથી આગળ વધતાં—તત્ત્વ-જ્ઞાનને રસ્તે, યોગને રસ્તે કે લક્ષિતે રસ્તે—તે મનુષ્યમાં ઈશ્વરભાવ અથવા બ્રહ્મભાવ પ્રકટે છે. તે મનુષ્ય મટી, દેવ મટી, ઈશ્વરસ્વરૂપ થાય છે. તેના અંત:કરણમાં રહેલી બધી આસુરી સંપત્તિ નાશ પામે છે અને દૈવીસંપત્તિ પૂર્ણતઃ વિકસી જાય છે. તેના અંત:કરણમાં રહેલા તમોગુણ, રજોગુણ અને સત્ત્વગુણનું તેમણે અતિક્રમણ કરેલું હોવાથી તે પુરુષ ગુણાતીત મહા-પુરુષ બને છે. મહાપુરુષ બનવું એટલે ખીન્નું કશું નહિ, પણ માત્ર પોતાની સાંકડી દિવાલો તોડી નાંખવી. સ્વકુટુંબમાં રહેલી અને પોષણ પામતી સાંકડી લાવનારે તોડી નાંખવી, ગતિ અને રાષ્ટ્રતી દિવાલોથી આગળ વધવું અને વિશ્વવ્યાપી બનવું. કુટુંબમાં જે પુરુષે પોતાના

જીવભાવને સમ્પ્રદાનંદ અલ્પમાં હોમી દીધો છે-પોતાનું 'હંપણું' અને 'મારાપણું' તદ્દન ગાળી નાખ્યું છે તે મહાપુરુષ કહેવાય છે. થીનચુરામશર્માજી આવા મહાપુરુષ હતા.

સાચા અલ્પદર્શી મહાપુરુષનું જીવન કેટલું અસંગ, કેટલું નિર્લેપ, કેટલું વિશુદ્ધ, કેટલું કરણીય હોય તે તેઓશ્રીએ બરાબર જણાવી આપ્યું. તેઓશ્રી આચાર્યસ્થિતિમાં રહેતા હતા એટલે ઉપદેશ દેવામાં જનસમૂહમાં રહેવું પડતું; ને વિચરવું પડતું; પરંતુ જલ્પમાં રહેલું કમલ જેમ જલના સ્પર્શથી અલિપ્ત રહે છે તેમ જનસમાજમાં રુતિનિંદા અને માનાપમાનથી તેઓશ્રી નિર્લેપ રહેતા. જ્યાં પોતેજ સર્વમાં વસેલા હોય અને પોતામાંજ સર્વને પ્રસન્ન કરતા હોય-જેમને અલ્પતરવથી ભિન્ન ખીજીનું કંઈ પ્રતીત ન થતું હોય તેમને બીજાપણના અભાવને લખેને કાના તરફ રાગ થાય અને કાના તરફ દ્વેષ થાય? અલ્પદર્શનથી પ્રકટેલી અવિચ્છિન્ન પ્રસન્નતા એટલી ઉત્કટ હોય છે કે પછી એ મહાપુરુષને અન્યની રુતિની અપેક્ષા રહેતી નથી અને એ પ્રસન્નતા એટલી મુદ્દત હોય છે કે અન્યની નિંદા તેને ચૂંધી શકતી નથી.

હરોજ વસંત ઔર હોલી હૈ, હરએક રાત દિવાલી હૈ;

હરોજ નથી એક શાદી હૈ, હરોજ મુખારકખાદી હૈ.

આની અખંડ પ્રસન્નતાથી છલોછલ બારેલું તેઓશ્રીનું જીવન હતું, રોમેરોમમાં ઉભરાતી પ્રસન્નતા મુખારવિદ્ય પર પ્રતિબિંબિત થતી. જ્યારે દર્શન સમાગમ માટે જવું થાય ત્યારે એજ સુપ્રસન્ન-સ્થિત દષ્ટિએ પડે. પ્રાતઃકાળના ઉત્થાનથી માંડી રાત્રિએ અનપર્વત અનેકવિધ પ્રવૃત્તિમાં રહ્યા છતાં, અનેક અનુકૂલતાપ્રતિકૂલતાઓમાંથી પસાર થયા છતાં મુખારવિદ્ય પર સ્થિત જરાય ઓસરેલું ન જણાય. એ અખૂટ આનંદના ઝરામાં સૌ જિજ્ઞાસુઓ-ભોક્ષપયિકો યથેચ્છ સ્નાન કરી શકતા. ત્રિવિધતાપથી તપેલું માનવહૃદય ત્યાં શીતલ બનતું. વિરોધીઓનો વિરોધ કે નિંદોનો નિંદા અહાનંદમાં અવગાડન કરતા એ સંતના હૃદયને ન સ્પર્શી શકતાં.

પોતાશ્રી આચાર્યસ્થિતિએ વિરાગતા હોવાથી કર્તવ્યરૂપે અનેક શિષ્યોને તેઓના કિતને માટે બોધ આપેલા પરંતુ: સૂચનાઓ-આજ્ઞાઓ કરવી પડતી, પરંતુ એ આજ્ઞાઓમાં પણ મધુરતા-રોચકતા બરેલી જણાય. સાંભળનારને એ વચનો જરાપણ અપ્રિય ન લાગે. જેમ વત્સલપિતા પુત્રોને સંબોધતા હોય એમ અનુભવ થતો. સંરથાના નોકરોને સમયપત્રક અને સેવાકાર્યનું સૂચન પ્રથમથી જ અપાઈ જતાં; એટલે તેમને પણ સેવાની સુગમતા રહેતી. સેવક તેના સમયમાં કે કાર્યમાં પ્રમાદ કરે તોય તેને બહુ કોમળ વાણીમાં સંબોધવામાં આવે. એ શબ્દોમાં દ્વેષ ન હોય, ક્રોધ ન હોય, અરે! તિરસ્કારની છાંટ પણ ન હોય. અરે! તેઓશ્રી તેમના નિયામક છે એવો દબ્બો પણ ન હોય, એટલે એ શબ્દો રામબાણી પડે અંબોધ-અચૂક બનતા. કામ કરનાર નોકરનું સ્વમાન જરાપણ ધવાતું નહિ, તેથી તે બમણી હોંશથી, બમણા ઉત્સાહથી, બમણા પ્રેમથી પોતાનું કામ કરે. એક પ્રસંગે તેઓશ્રી સ્નાનગૃહમાં સ્નાનમાં પ્રવૃત્ત હતા તે સમયે થોડે દૂર એક સેવકે સારી કિંમતનું એક ચિનાઈ વાસણ ફોડી નાંખ્યું. તેની માંહે રહેલી વસ્તુ જમીન પર ઢળાઈ જિલભિન્ન થઈ ગઈ. તેઓશ્રીએ તે પ્રસન્ન જોયું, પરંતુ બાજુ કાંઈ ન બન્યું હોય તેમ તે પ્રસંગને જવા દીધો. બીજો દહાડે એકત્રતમાં જ્યારે એ નોકરનું તેઓશ્રી પાસે જવું થયું ત્યારે બહુજ મૃદુતાથી તેઓશ્રી આ પ્રમાણે બોલ્યા: "રામજી! બીજા શેક હોત તો તમને શું કહેત? કામમાં સાવધાનતા રાખવી". આવી મૃદુતા દાખવી શકે એ શકેને કાણુ ન પૂજે? આવી ઉદારતા દાખવે એવા શેક મળવા કેટલા દુર્લભ છે? ઉપરનો મીઠો દપ્પો કહો કે વાત્સલ્યભર્યું સૂચન કહો. ગમે તે કહો.

તે સાંભળતાં તેના હૃદયમાં શાંતિનો શરડો પડ્યો. તે ગમગળો બન્યો. તેની આંખો બીની થઈ. પિતામાતા પણ જેટલું વાત્સલ્ય ન દાખવે તેટલું વાત્સલ્ય જોઈ તેની કર્તવ્યભાવના સુદૃઢ બની અને તેઓશ્રીપ્રતિનો પૂન્યભાવ અધિક થયો.

તત્ત્વનું અપરોક્ષદર્શન થયા પછી મનુષ્ય કેટલો મહાન બને છે અને મહાન બન્યા પછી પણ કેટલો વિનમ્ર, ઉદાર અને સર્વાત્મભાવવાળો બને છે તેનું દર્શાવે તેઓશ્રીએ પૂરું પાડ્યું.

કદાચ એમ પ્રશ્ન થાય કે ભલે પારમાર્થિક દૃષ્ટિએ તત્ત્વદર્શનની અગત્ય રહેતી હોય, પરંતુ વ્યાવહારિક જગતમાં તત્ત્વજ્ઞાન શો લાભ કરી શકે અથવા બીજી રીતે તત્ત્વદર્શી મહા-પુરુષ જગતના રથૂલ વ્યવહારમાં શો ફાળો આપી શકે ? ધણાનું એમ માનવું છે કે તત્ત્વજ્ઞાન એ વિચારનો વિષય છે અને એ રીતે તે એક ઉત્કૃષ્ટ આદર્શ પૂરો પાડે છે; પરંતુ સંસારના વ્યવહારમાં-સંસારના સુખમાં, સંસારની શાંતિમાં અને સંસારની વ્યવસ્થામાં તત્ત્વજ્ઞાન શું સાહાય્ય કરી શકે ? આવી માન્યતાને લઈનેજ ધણા ચિંતકોને એ તરફ અણુગમો રહે છે. આનો શ્રીનાથપ્રભુએ સુંદર ખુલાસો કર્યો છે. એ તરફ જરા દૃષ્ટિ કરીએ.

જો કુટુંબની વ્યવસ્થામાં માનનારને એકત્ર કુટુંબની અસંગતતા સાચવવી હોય, જો યાતિહિતચિંતકને યાતિનું ઐક્ય ને હિત ઈષ્ટ હોય, જો રાષ્ટ્રવિધાયકને રાષ્ટ્રીયતા અખંડિત રાખવી હોય, તો દરેક પોતપોતાના કાર્યપૂરતું વ્યક્તિગત સ્વાર્થનું બલિદાન આપવું પડશે. જેટલે અંશે વ્યક્તિગત સ્વાર્થ ઓછો અને એ સ્વાર્થના સમૂહના હિત માટે લાગ તેટલે અંશે તે કાર્ય સફળ બને. જો કુટુંબના બધામાં વ્યક્તિગત સ્વાર્થ ન હોય અને કુટુંબ સમસ્તનું હિત પ્રધાન બને તો કેવી સુંદર, કેવી આદર્શ એ કુટુંબ વ્યવસ્થા બને ! એજ પ્રમાણે પ્રત્યેક યાતિ-જનમાં યાતિહિત પ્રધાન અને સ્વહિત ગૌણ બને તો યાતિહિત કેટલું સધાય ? તેજ પ્રમાણે રાષ્ટ્રનું પણ સમજવું.

આ પ્રમાણે માનવહિતની સાધનામાં સ્વસ્વાર્થને હોમવાનો છે-પોતાપણું ગૌણ કરવાનું છે-પરહિતને પ્રધાન માનવાનું છે, આ દૃષ્ટિએ તત્ત્વદર્શી મહાપુરુષે પોતાપણું એટલી હદમુધી છોડ્યું હોય છે કે પોતાપણું રહેતુંજ નથી. વ્યક્તિત્વની ભાવના એટલે સુધી છોડી હોય છે કે વ્યક્તિત્વનું અભિમાન નષ્ટ થઈ જાય છે. પોતાપણાને એટલું વ્યાપક બનાવ્યું હોય છે કે બધામાં પોતે પોતાને જુએ છે અને પોતામાં બધાને જુએ છે. એટલેજ પોતાને જેમ અને જેટલું ચઢવાય તેમ અને તેટલું બીજાને તે મહાપુરુષ ચઢાય છે. એટલે સુધી વ્યક્તિત્વને સમજિની ભાવનામાં હોમી દીધું હોય છે કે પછી સમજિનું હિત પોતાનું હિત બની જાય છે-સમજિનું સુખ પોતાનું સુખ બની જાય છે-સમજિની શાંતિ પોતાની શાંતિ બની જાય છે. આવા મહાપુરુષ સર્વને એક મહા પિતાના પુત્રો માને છે અને આધ્યાત્મિક બંધુત્વની દૃષ્ટિએ સૌને જુએ છે. તેમનામાં રાગનો અભાવ હોય છે એટલે સ્તુતિ કરનાર તરફ પક્ષપાત કરવા તેઓ તત્પર થતા નથી. તેમનામાં દ્વેષનો અભાવ હોય છે એટલે વિરોધ કરનારને અન્યાય કરવા તેઓ તત્પર થતા નથી. તેઓનો અંગત સ્વાર્થ રહેતો નથી: એટલે બીજાની મિદ્ધત અથવા દ્રવ્ય મેળવવા તેઓ ઇચ્છતા નથી: અને પ્રારબ્ધવશાત્ વા અનાયાસ એ આવી મળ્યાં હોય તો તેમાં પણ બંધાતા નથી, અને એનો પણ જનકદલાણુમાટે સદુપયોગ કરે છે. પોતાને જગતમાં કંઈ પ્રાપ્ત કરવાનું ન હોવાથી તેમનામાં લોભ, હિંસા ને પરિગ્રહબુદ્ધિ તો ક્યાંથીજ હોય ? પોતાથી ભિન્ન બીજાનું કંઈ પ્રતીત ન થતું હોવાથી પછી ક્રોધ પણ ક્યાંથી તરફ કરવાનો હોય, તિરસ્કાર અથવા ઉપહાસ પણ કોનો કરવાનો હોય ? એકજ મહાપિતાનાં સૌ પુત્રપુત્રીઓ છે એવી સુદૃઢ ભાવના

થયા પછી અથવા બધામાં એકજ પરમતત્ત્વ વ્યાપેલું છે એવો સુદૃઢ અપરાધ અનુભવ થયા પછી કયા વિગ્નતીય શરીરમાં કામશુદ્ધિ રહે ? જે કામશુદ્ધિ અનીતિનું શિરોબિંદુ છે, દરેક દુર્ગુણનું મૂલસ્થાન છે અને જેના સદ્ભાવથી જગતમાં અનેક ઉપાતો યાય છે તેને તો એ મહાપુરુષે દર્શબીજીભાવને પમાડી હોય છે એટલે જગત્પત્ની સુખવરચાને તેઓ કેટલા આધારભૂત બને છે તેનો તો અતિમાને વિચાર કરવાનો રહ્યો.

માણસ ધન માટે ચોરી કરે, લૂંટ કરે, દિસા કરે, હેતરપીડી કરે અને ખૂન પણ કરે. માણસ સ્વાર્થમાટે બીજને હેરાંન કરે, બીજનું ધન પકાવે, બીજનું જીવન સર્વસ્વ પણ હરી લે. આવી અંધાધૂંધી અટકાવવા અને સમાજ વા રાષ્ટ્રમાં સુખવરચા રાજવામાટે અનેક ઉપાયો યોજવા પડે છે—રક્ષકો અને ન્યાયાધિકારીઓ રાખવા પડે છે. આ બધું છતાં કોણ કહી શકે છે કે અન્યાય તદ્દન અટકી જાય છે—દિસા તદ્દન અટકી જાય છે—લૂંટકાત તદ્દન અટકી જાય છે ? હિલકું આપણને દિનપ્રતિદિન સમાજ અને રાષ્ટ્રમાં સુખવરચાને નામે બહિર દંભ અને ન દશિએ પડે તેવી અરાજકતા દેખાય છે. આ બધાના મૂળમાં રહેલી છે સ્વાર્થપરતાની મજબૂત જંજીર. ન્યાયસુધી સમાજ અથવા રાષ્ટ્રને નિઃસ્વાર્થશુદ્ધિના સેવકો ન સાંપડે હાંસુધી સુખવરચાનું સ્વપ્ન. આકાશકુસુમવત્ સમજવું—જનકલ્યાણની વાતો પેટ ભરવાના પ્રપંચો સમજવા—દેશહિતની ધોષણા સ્વહિતનોજ પ્રકાર સમજવો.

જે સમાજમાં નીતિને રચાપવા માંગતા હો, જે રાષ્ટ્રમાંથી પરસ્પરના વિરોધને દેશવટો આપવો હોય તો પ્રત્યેક વ્યક્તિએ સ્વાર્થરહિત થવું પડશે. પછી રક્ષકોની અથવા ન્યાયાધિકારીઓની ઝોંઘી જરૂર પડશે. આવો આદર્શ તો ફક્ત સાધુજીવન પૂરા પાડે છે. સાચા સાધુઓ પોતાની તપશ્ચર્યાએ પોતાનું જીવન પરકલ્યાણમાં ગાળી નાંખે છે. એટલે જેમને જગત પોતાનુંજ ઘાંઘે છે અને પોતેજ જગતના બનેલા છે તેમને જગતહિતમાં કાળો આપનારા ન માનવા એ કયો સુઘ સ્વીકારી શકશે ? સમાજને અગત્યની નીતિનું તેમના જેટલું બીજું કોણ પાલન કરે છે ? વગરવેતને જગત હિતનું બીજું કોણ એટલું ચિંતન કરે છે, તે માટે આચરણ કરે છે, તે માટે બલિદાન આપે છે ? પ્રત્યેક માનવ પોતા જેવો નિઃસ્વાર્થ અને પરહિતરત બને તે માટે તેમનો પ્રયાસ હોય છે. પોતે પોતાના જીવનથી સમાજની સુખવરચાને ટેકા આપે છે અને એવો ટેકો આપનારા માણસોનું નૂતન સર્જન કરે છે. વિદ્યાલયો જે કામ નથી કરી શકતાં તે કામ એ સાધુ પુરુષો કરે છે : છતાં આપણે પૂછીએ કે જગતને સંતજીવન શું આપે છે ? મારે એજ પૂછવું પડે છે કે સંતજીવન જગતને શું નથી આપતું ?

સં. ૧૯૬૬ આશ્વિન સુદિ ૪ શનિવાર, શ્રીનાથાબ્દ ૮૩

—[*]—

વેદનાનું હાસ્ય

[લેખક:—શ્રી. હયાબસિંહ લાલસિંહ ઠાકેર]

હેમંતઋતુનો અપૂર્ણ ચંદ્ર પ્રકાશી રહ્યો હતો : હવામાં ઠંડી હતી : સઘળું ગંભીર હતું. એ સમયે બે સ્વહાચારીઓ આનંદાશ્રમની પુષ્પવાટિકામાં શાંતચિત્ત એકલા હતા. બેમાંના એક સ્વહાચારી પ્રૌઢ હતા અને બીજા યુવાન હતા. બંનેએ શ્વેત વસ્ત્રો પાંચ છેડે પહેર્યાં હતાં અને શ્વેત ઉપવસ્ત્ર ઓઢ્યાં હતાં : બંનેનાં કપાળે ભસ્મમાં ત્રિપુંડ્ર હતાં : બંનેના હાથમાં રુદ્રાક્ષનો બેરળો હતો : સ્વહાચર્યનું તેજ બંનેનાં નેત્રમાં ઝગમગ રહ્યું હતું : બંનેનાં તનમન—સ્વચ્ચ લાસતાં હતાં :

મંત્રેનાં મુખપર પ્રસન્નતા હતી.

સ્વલ્પ સમય વ્યતીત થયા પછી પ્રૌઢ અહ્મચારીજીના મુખપર ચૂક હાસ્ય સ્ફુરવા લાગ્યું... પરંતુ એ હાસ્યમાં વિપાદની છાયા હતી—અંતરની ઉડી ઉડી વેદના હતી એમ સૂક્ષ્મ અવલોકન કરનારને અવશ્ય જણાઈ આવે.

શનૈઃ શનૈઃ એ પ્રૌઢ અહ્મચારીજીએ સ્વસ્થતા પ્રાપ્ત કરી અને પોતાના યુવાન એવા ખંધુ અહ્મચારીને સંબોધતાં કહેવા લાગ્યા:—

“આપણા સંબંધી એટલે આનંદાશ્રમના અહ્મચારીઓ સંબંધી આજે વિશેષ કહેવાની વૃત્તિ થાય છે...!

તમે જાણો છો, કે આનંદાશ્રમના અહ્મચારીઓ એટલે સાક્ષાત્ નાથપ્રભુપાસેથી વા નાથપ્રભુનાં પાદુકાજી સમક્ષ અહ્મચારીની દીક્ષા જેમને મળેલી છે તે અહ્મચારીઓ. આ અહ્મચારીઓમાં નૈષ્ઠિક અહ્મચારીઓ છે તે વિધુર વા વાનપ્રસ્થ અહ્મચારીઓ પણ છે.

આ અહ્મચારીઓએ જીવનપર્યંત અહ્મચર્ય-પાળવાનું હોય છે અને પવિત્રપણે જીવવાનું હોય છે. વૈરાગ્ય ને અભ્યાસ-સેવા ને સ્વરૂપસ્થિતિ એમાંજ એમના સમગ્રજીવનની ઇતિહાસ-વૃત્તિ છે...!

આનંદાશ્રમના અહ્મચારીઓએ આનંદાશ્રમની ને આનંદાશ્રમના અધિદેવ નાથપ્રભુની ઉપાસના કરવાની છે...આત્માનું દર્શન પામી જીવન્મુક્ત થવાનું છે...અને...જીવન્મુક્તિને પંથે અન્ય પણ પડે એ અર્થે યથાશક્તિ પ્રયત્ન પણ સમભાવે કરવાનો છે.

વેદને અંતિમભાગ-રહસ્યભાગ-જ્ઞાનભાગ એ વેદાંત છે. આ વેદાંતનું શ્રવણ, મનન ને નિદિધ્યાસન કરી આપણે (આનંદાશ્રમના અહ્મચારીઓએ) તત્ત્વજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનું છે.

તત્ત્વજ્ઞાન એટલે સ્વરૂપજ્ઞાન-આત્મજ્ઞાન-બ્રહ્મજ્ઞાન.

તત્ત્વજ્ઞાનસાથે મનોનાશ ને વાસનાક્ષય પણ સાધવાનાં છે.

મનોનાશ એટલે મનને શુદ્ધ, સ્થિર, સૂક્ષ્મ ને શાંત કરીને અમનસ્કભાવમાં સ્થિતિ કરવી ને.

વાસના-વૃત્તિભેદે, રુચિભેદે કે પ્રકૃતિભેદે અસંખ્ય પરિમાણ છે: છતાં સામાન્યતઃ લોક-વાસના, પુત્રવાસના ને શાસ્ત્રવાસનામાં સઘળી વાસનાઓનો સમાવેશ થઈ જાય છે. લોકપણા, વિવેકપણા ને યુગ્વેકપણા એ પણ વાસનાના પર્યાયો છે. અભ્યાસ ને વૈરાગ્યવડે વાસનાસમૂહને દબાવીજીભાવને પમાડીને વાસનાક્ષય સાધવો.

આનંદાશ્રમના અહ્મચારીએ પોતાનાં વેષ, વર્તન, વાણી ને વિચાર કેવાં રાખવોં અર્થાત્ પોતાની દિનચર્યા ને જીવનચર્યા કેવા પ્રકારની રાખવી એ સંબંધી આપણા ઔત્રિય, અહ્મનિષ્ઠ ને કરુણાળુ એવા સદ્ગુરુ પરમાત્મા નાથપ્રભુએ સ્વપ્રણીત “દીક્ષા દિવાકર”માં જે લેખિત આજ્ઞાઓ આપી છે તે મનન કરવા યોગ્ય છે—તે આજ્ઞાઓને આપણે શિરસાવંહ ગણી આચરવાની છે.....તેમાં પ્રમાદ સેવવો એ આપણે મન ચત્તું ગણાવું જોઈએ.....!

અહ્માનુભવ કે અહ્મસાક્ષાત્કારમાટે “દીક્ષા દિવાકર”માં પ્રાવેશિક દીક્ષાથી માંડીને ચતુર્થદીક્ષા સુધીની પાંચ સુવ્યવસ્થિત ને સાત્ત્વિક ઔણીઓ નાથપ્રભુએ દર્શાવી છે. એ ઔણીઓ અનુસાર અભ્યાસ કરનાર શ્રદ્ધાળુ અભ્યાસી સરજતાથી આત્માનુભવ-અહ્માનુભવ કરી શકે છે એ અનુભવીઓનું અનુભવ કથન છે.

કર્મ, ઉપાસના-ભક્તિ-યોગ, ને જ્ઞાન એનો આ દીક્ષાક્રમમાં એવો સુમેળ સધાયો છે કે

શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાન્ની જ્વારીમી જન્મજયન્તીના પ્રસંગનું સ્તવન

[તંત્રી]

જય નાથ !

જય મહેદેવ !

સદ્ગુરુ શ્રીમન્નાથ ભગવાનને સ્વરૂપે આપ ભગવાન્ના જન્મની હે અજન્મન !
આજ જ્વારીમી જયંતીનું મંગલ પર્વ છે

આપ અજન્મા ભગવાન્નો જન્મ દહેતાં હે તત્ત્વસ્વરૂપ ! અમારા હૃદયમાં
હ્રીના જન્મ થાય છે એ સ્વાભાવિક છે.

પણ હે મહામાયાવિન ! અજન્મા છતાં આપ ભગવાન્ જો અમે આદિ
જીવોરૂપે પણ જન્મ ધારણ કરો છો તો સદ્ગુરુ સ્વરૂપે આપ ભગવાન્ જન્મ ધારણ
કરો તેમાં અમને આશ્ચર્ય થવાનું ખરું કારણ તો નથીજ.

તોપણ અમારા અદ્ય સામર્થ્યયુક્ત મનમાં એમ તો રહ્યા કરે છે કે પોતાના
સ્વયંજ્યોતિપણાના ઐશ્વર્યને સહજમાં પ્રકટ કરી અમે આદિ આપ ભગવાન્ના
શરણાગત ભક્તજનોને અમારા પણ તે સ્વયંજ્યોતિપણાનો સહજમાં અનુભવ
કરાવનાર શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્માના સ્વરૂપે આપ ભગવાન્ જન્મ ધારણ કરો તે તો
ઘટે છે

પણ બહુધા પાપપુણ્યમાં સદતર પ્રવૃત્ત રહી આ સંસારના મિથ્યા છતાં
અમને કેવળ સાચાં જણાતાં એવા મુખદુઃખમાંજ રચ્યાપચ્યા રહેનારા અમે આદિ
જીવોરૂપનું આપ ભગવાન્નું અવતરણ તો કેવળ અઘટિત હોવાથી અમારી બુદ્ધિમાં
ખરેખર વ્યામોહ ઉપજાય છે.

જોકે આપ ભગવાન્ના સદ્ગુરુ સ્વરૂપના સત્સંગથી અમારી બુદ્ધિનો એ વ્યામોહ
ઘણુંક ઝંશે અળપાઈ ગયેલો છે તો પણ જીવોરૂપનું પણ આપ ભગવાન્નુંજ
અવતરણ છે એ વસ્તુસ્થિતિ જાણીને કયા વિચારવાનને આશ્ચર્ય થયા વિના રહે ?

પણ જીવોરૂપનું પણ આપ ભગવાન્નુંજ અવતરણ છે એ વસ્તુસ્થિતિ છે તો
પછી સદ્ગુરુના સ્વરૂપે આપ ભગવાન્નું અવતરણ બુદ્ધિમાનને આશ્ચર્ય ઉપજાવનારું
નથીજ.

પણ કેવળ તત્ત્વસ્વરૂપ આપ ભગવાનનું કોઈપણ રૂપનું અવતરણ તત્ત્વ-
વિચારથી ઘટતું ન હોવાથીજ આપ ભગવાન્નું અવતરણ આશ્ચર્ય ઉપજાવનારું છે
છતાં માયાવડે કોઈપણ રૂપનું પોતાનું અવતરણ ઘટાવવાનું તત્ત્વ પદાર્થનેજ
સામર્થ્ય હોય છે એમ આપ ભગવાન્ના સત્સંગવડે જાણીને અમે અમારી બુદ્ધિને
સ્થિર કરેલી છે.

દ્વંદ્વાત્માક આ સંસારમાં અમે આદિ બદ્ધ જીવો રૂપનું જેમ આપ ભગવાન્નું
અવતરણ આપ ભગવાને ઘટાવેલું છે તેમ અમને મુક્ત કરનારા સદ્ગુરુસ્વરૂપનું
આપ ભગવાન્નું અવતરણ પણ આપ ભગવાને ઘટાવેલું છે તે ચોક્કસ છે.

હે જયસ્વરૂપા આપ ભગવાન્ જય સ્વરૂપ છો ! એટલે આપ ભગવાન્નો
જય થાઓ એવા અર્થનું કોઈ કહેવું રચાતે નથી.

છતાં જય નાથ ! જય મહેશ્વર ! આદિ આપ ભગવાનને સંબોધન કરવાના પ્રસંગે અમે જે જયવાદ વદીએ છીએ તે પરાજય પામેલા એવા આપ ભગવાનનો વા પરાજય પામે એવા આપ ભગવાનનો પરાજય થાઓમાં પણ વિજય થાઓ એવું કહેવા માટે નથી વક્તા, પણ અમને અમારામાં જીવરૂપતું ભાન કરાવી તેમાં સ્થિર રાખી રહેનારી આપ ભગવાનની માયાનો પરાજય થાઓ અને આપ ભગવાનનો પ્રબોધ અમને અમારા તત્ત્વસ્વરૂપમાં જગાડનારો થવા રૂપે આપ ભગવાનનો જય થાઓ એવું કહેવા માટે વદીએ છીએ એવી અમારા હૃદયગત ભાવની અમે દીનપણે સ્પષ્ટતા કરીએ છીએ.

હે બોધસ્વરૂપ ! આપ ભગવાન સદ્ગુરુતત્ત્વમાં આ ભૂતલપર વિરાજે ત્યારે તો આપ ભગવાનનાં પ્રત્યક્ષ દર્શનસમાગમઆદિવડે જીવો આપના બોધને શ્રદ્ધા કરે એ ઘોઘ છે અને જીવોપરની સ્વાભાવિકી કરુણાને અધીન વર્તી આપ ભગવાન જીવોને દર્શનસમાગમ આદિ આપતા રહેવાનો પરિશ્રમ ઉઠાવો એ પણ આપ ભગવાનને ઘટે છે.

પણ આપ ભગવાનનું દૈહિક દર્શન અશક્ય થવાની ઘટના પછી પણ આપ ભગવાનના બોધનું ઝરણું સતત વહી કરે એવું થવા આપ ભગવાનના આનંદાશ્રમમાંથી શ્રીઆનંદાશ્રમપત્ર પ્રકટ થતું રહેવાની આપ ભગવાને ઘડાવેલી ઘટના પણ આપ ભગવાનની જીવોપરની સ્વાભાવિકી કરુણાને સંગતજ છે.

જોકે કલિયુગના પ્રભાવે કરીને જીવો બહુધા આજ બોધનું શ્રદ્ધા કરવાને અભિમુખ નથી. બોધનું સામાને દાન કરવાનેજ તત્પર હોય છે પણ જીવના જીવભાવનું એજ સ્વરૂપ છે એમ જોઇને જાણે અજાણે પણ ખરો બોધ એમની મર્યાદામાં આવ્યા કરે એ હેતુથી આપ ભગવાને આનંદાશ્રમપત્રદ્વારા બોધની ધારા વહેવડાવેલી છે એ આપ ભગવાનની જીવોપર નિર્હંતુક એટલે પોતાના કાંઈ સ્વાર્થવિનાની છતાં ખરેખરી કરુણા છે એ વાતનું ભાન કરાવે છે.

આપ ભગવાનનો બોધ પણ અદ્ભુત છે.

તત્ત્વ પદાર્થોનાજ આપ ભગવાન મુખ્યપણે બોધ કરો છો એથી જીવો પોતાના તત્ત્વ સ્વરૂપને જાણી આ માયામય સ્વરૂપથી સત્ત્વર મુક્ત થાય એ આપ ભગવાનનો મુખ્ય અભિપ્રાય છે.

છતાં એટલી ઉંચી કોટિના બોધને શ્રદ્ધા કરવા અસમર્થ જીવોપ્રતિ પુણ્ય કર્મોવડે ખરા મુખને મેળવવાના માર્ગનો આપભગવાનનો બોધ પણ ખરેખર માર્ગનો છે. આપનો એ અપૂર્વ છતાં શાસ્ત્ર પ્રતિવાદિત પુરાણો બોધ ખરા મુખના અધિકારી અમે આદિ જીવો ઉપર વિજય મેળવે એટલે અમને અમારા આશાસ્ત્રીય વા અવિહિત આચારવિચારોથી વેગળા કરી અમને શાસ્ત્રીય વા વિહિત આચારવિચારમાં સ્થાપી અમને અંતે અમારા તત્ત્વ સ્વરૂપમાં જગાડી સ્થિર કરે એવી હે ભગવાન ! અમે આ પ્રસંગે દીનપણે યાચના કરીએ છીએ તે અમારી યાચના આપ ભગવાન અવરજ મંદેળ કરજો.

આજના અમારા આ મંગલ પર્વને ઉજવવા અમે જે કંઈ શાસ્ત્રે કહેલા

आप लगवाना पूजनआदिना उप्याशे करीये छीये तेथी आशुतोप आप
लगवान सत्वर प्रसन्न थधने अझारा भरतक तथा पीठ उपर आप लगवान्ते
दीर्घ ने वरद हस्त स्थापवानी हे अक्षयसख! अवश्य कृपा करणे
जय नाथ!

—:—

श्रीमन्नाथसद्गुरु प्राकट्योत्सवे हार्दिकयोद्गारः

(श्रीनाथसप्तकम्)

॥ शार्दूलविक्रीडितम् ॥

[रचयिताः शास्त्री भगनलाल रामजी जोशी साहित्याचार्य]

(किन्सफोलेज काशी)

यस्यर्धेऽद्यतनो दिनो महभरैः सार्कं जयन्त्या दिनैः ।

पूतास्वर्मदं वभञ्ज सहसा सातप्रदस्तीर्थगम् ॥

व्यथोत्तिष्ठवरो धरिष्टगणना स्फोटो विधौ श्रेयसां ।

यस्माप्तायभवप्रभावविभवः सौभाग्यतत्प्राश्रितः ॥ १ ॥

प्रागधैवमहीतले प्रकटितः प्रच्छन्नमूर्त्यां शिषो ।

नधुरामपदं दधार जनकाद् पीतांबराद् भूसुरात् ॥

नन्दूनन्दनइत्यपि प्रगदितो गेयस्त्रयी वाग्वधै ।

रक्षानान्धरवि फविर्हि विततेः सद्धर्ममानोः कृते ॥ २ ॥

कृत्वा लौकिककार्यजातमखिलं स प्रह्वचर्यप्रियो ।

गतवा तीर्थतर्ति एविरमणामात्मैकरामो मुदा ॥

नीत्वा चानुभवं विशेषविमलं कल्याणकार्येभ्युखो ।

यात्वा योगमहोदधेः परपदं जातो महिम्ना मुनिः ॥ ३ ॥

ध्यानाभ्यासरतस्तदा यतिवरो श्रम्यच्छलाच्छासतः ।

सौराष्ट्रेऽपि मनोहरां निवहते स्मज्ञानगङ्गां नद्यौ ।

यस्याम्भूरि निमज्जनेन सुधिपः पापौघ विष्वंसनात् ।

शान्तिं यान्त्यचलां हि सहसा धन्याः क एभ्यः परे ॥ ४ ॥

संयोज्याग्रभवान्विधेयसरणौ वचोहि संधुक्षितम् ।

द्योन्यान्यापि निर्मलान्विहितवान्संस्कारदानाच्छुभात् ॥

आर्तप्राणविधानदक्षवचसा संमर्धमोह नृणाम् ।

सर्वेषां हितदो विनाविपमतां स्यात्कस्यचन्यो हि नो ॥ ५ ॥

भो भो विश्वजनीनधर्मविभवा । शश्वद्गुरुक्तिं शिषां ।

सर्वेषां सुखकाम्ययाचस्त वै यूयकलो साम्प्रतम् ॥

तत्कार्यं कुरुतेह मूरिसततं धर्मातिविस्तारणम् ।

शिष्याणां गुरुसम्मदाय सरणं तेषां तदेवस्तुति ॥ ६ ॥

पापौघं हरते घटाय विदुषां दाताय वै दर्शनात् ।

साक्षाद्विश्वविभूतये विलसते धर्मोपदेशात्सतः ॥

दीक्षासिद्धपदाय सत्यवचसे स्फारात्तमभूवचसे - ।

ऽब्रुवानाय नमो नमो भगवते नाथाय नायाय नः ॥ ७ ॥

ભાવાર્થ:—આજની જ્યંતીના દિવસે ઉત્સવના ખીજ દિવસે સામે સફળ સ્પર્ધા કરી એટલે કે ઉત્સવના ખીજ દિવસોની અપેક્ષાએ આજનો દિવસ ચરીયાતો ગણાયો.

સુખ આપનારા આજની જ્યંતીના દિવસે તીર્થક્ષેત્રોના પવિત્રપણાના અતિમદનું મર્દન કર્યું; એટલે કે અન્ય તીર્થક્ષેત્ર તથા તીર્થસ્થૂત સમયોના પવિત્રપણાની અપેક્ષાએ આજની જ્યંતીનો દિવસ વધારે પવિત્ર ગણાયો.

કલ્યાણનું વિધાન કરનારાઓમાં સર્વોત્તમ પણ આજની જ્યંતીનો દિવસ છે, એટલે કે આજની જ્યંતીનો દિવસ મનુષ્યોનું સર્વોત્તમ કલ્યાણ કરનારો ગણાયો.

કારણ કે આજની જ્યંતીનો દિવસ સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાન્તી જન્મજ્યંતીના વૈભવનો દિવસ છે કે જેનો સર્વ સૌભાગ્યની પરંપરાઓ આશ્રય કરી રહેલી છે. ૧

આ મહાત્મ્યપર પીતાંબરજી વિપ્રને ધેર નથુરામજીના રૂપમાં શ્રીમહેશ્વર ભગવાન્ પોતે આજના મંગલ દિવસેજ પ્રકટ થયા હતા અને વેદવ્યાસના અપૂર્વ સાહિત્યવડે ગવાયેલા ઐઞ્ઞાશ્રીએ પોતાને માતૃશ્રી નંદુખાના નંદનરૂપે આ લોકમાં વિખ્યાત કર્યા.

વસ્તુતાએ ઐઞ્ઞાશ્રી આજ્ઞાનરૂપ અંધકરનાસૂર્ય અને વેદોનું પ્રજ્ઞોદન કરનારા શ્રીમહેશ્વર ભગવાન્ પોતેજ સદ્ગર્ભરૂપ સૂર્યના કિરણોને પ્રસારવા માટેજ શ્રીમન્નાથભગવાનરૂપે પ્રકટ થયેલા હતા. ૨

આ લોકમાં વેદવિહિત સમગ્ર ધર્મકર્મોનું પ્રતિપાદન કરવા પોતેશ્રીએ નૈષ્ઠિક ધ્વજાયર્થને પ્રિય કર્યું.

પોતે કેવલ આત્મસ્વરૂપમાં રમણ કરી રહેનારા છતાં પવિત્ર અને રમણીય એવાં તીર્થ ક્ષેત્રોમાં વિચર્યાં.

લોકકલ્યાણના કાર્યમાંજ તત્પર રહેનારા પોતે પોતાના આત્માનુભવને વિશેષ વિમલ કરીને એટલે માયારૂપ મહિનતાથી કેવળ રહિત આત્મસ્વરૂપનો પોતે અનુભવ કરીને યોગરૂપી મહોદધિના પરપારને પામ્યા.

અને આ લોકમાં પોતે મહાત્માના પદને પામી પ્રખ્યાત થયા. ૩

નિરંતર ધ્યાનાભ્યાસપરાયણ પોતેશ્રી નિયમમાં રહેનારાઓના શિરોમણિસ્થૂત રહેતા.

પોતેશ્રીએ શાસ્ત્રોના ગ્રંથોની પ્રસિદ્ધિ કરીને સૌરાષ્ટ્રને વિષે મનનું હરણ કરે એમ વૃત્તન જેવી જ્ઞાનની ગંગા વહેવડાવી જે જ્ઞાનગંગાને વિષે અનેકવાર સ્નાન કરી કરીને શુદ્ધિમાન મુજનો પાપના વિધ્વંસપૂર્વક સહજમાં નિશ્ચલ શાંતિને પામી રહે છે.

એવી શાંતિને પામી રહેનારાઓથી વિશેષ ધન્ય ખીજ કાણ છે ? કાઠજ નથી. ૪

ધ્વાજાણીને શાસ્ત્રોક્ત વિહિત કર્મમાર્ગમાં જોડ્યા અને સારા સંસ્કારોનું દાન કરીને

ખીજ વર્ણુવાળાઓને પણ શુદ્ધ કર્યા.

અતુર વચનોવડે દુઃખીઓનું તેમના દુઃખોથી રક્ષણ કર્યું.

અને કાંઈપણ વિષમતાવિના પોતેશ્રીએ સર્વનુંજ હિત કર્યું

એવા પોતેશ્રી કોને વંદ ન હોય ? સર્વેનેજ હોય. ૫

જેમનો ધર્મ વૈભવ સમગ્ર વિશ્વનું કલ્યાણ કરનારો છે એવા હે સન્નજનો! હવે આ કલિયુગને વિષે તમારે ખરેખર જે કરવાનું છે તે એ છે કે સાચા સુખને પામવા માટે ઐઞ્ઞાશ્રી સદ્ગુરુ પરમાત્માનાં કલ્યાણ વચનોને અનુસરીને તમારા આચાર રાખી રહેનારા થાઓ.

ધર્મનો વિસ્તાર કરવાનું ઐઞ્ઞાશ્રીનું જે વ્રત હતું તે વ્રત હવે તમે સતત વિસ્તારી રહેનારા થાઓ.

કેમકે શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્માના સંપ્રદાયનું અનુસરણ જોજ શિષ્યોને માટે શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્માનું સ્તવન કર્યા તુલ્ય છે. ૧

જેઓશ્રી પોતાના દર્શન માનવડે પાપોના ઝાઝાને સહસા વિનાશ કરનારા છે એવા શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાન વિદ્વાનોમાં એક છે, હમનદીક્ષ છે, સાક્ષાત્ વિશ્વવિભૂતિ છે. તેઓશ્રી કેવલ સત્યરૂપોના ધર્મોના ઉપદેશ કરવામાંજ વિલાસ માનવાવાળા છે. મુમુક્ષુઓએ એઓશ્રીની દીક્ષા પામીને જે પદ સિદ્ધ કરવાનું છે તે પદસ્વરૂપ છે.

સત્ય વચનનેજ જેઓશ્રી કહેનારા છે.

રઠુટ આત્મજ્ઞાનના તેજ સંપત્ત જેઓશ્રી મહાતેજસ્વી છે.

જેઓશ્રી અમે અનાથના નાથ છે.

તે સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાનને અમે પુત્ર: પુત્ર: પ્રણામ કરીએ છીએ.

તેઓશ્રી અમને નિરંતર અનુશાસન આપતા રહેા એવી અમારી અભ્યર્ચના છે. ૭

એના પરિશીલનથી અભ્યાસીના અંતઃકરણમાં મહદોષ દૂર થઈ તે શુદ્ધ થાય છે; વિદ્યેપદોષ દૂર થઈ તે સ્થિર થાય છે; અને આવારણ દોષ દૂર થઈ તેમાં આત્મજ્ઞાનનો આવિર્ભાવ થાય છે—આત્માનું જ્ઞાન રઠુરે છે—આત્માનું વિજ્ઞાન વિલસે છે—આત્માનો અનુભવ થાય છે—આત્માનંદ અનુભવાય છે.

આપણે સરીર, ધૃતિયો, મન ને પ્રાણનો સંયમ સાધવાનો છે...આહાર લેધ ને વાણીને નિયમમાં રાખવાનાં છે...ચેત્ત્વનો ને પ્રાણાયામના અભ્યાસી થવાનું છે... વિપરીત કરણી, મત્સ્યેંદ્રાસન ને શક્તિયાસન મુદ્રા સાધી કુંડલિની જાગૃત કરવાની છે...મુમુક્ષુમાં પ્રાણનું વહન કરાવી પર્યટ્ક લેહનની કલા સાધ્ય કરી અઘરંધ્રમાં વૃત્તિને સ્થિર કરવાની છે...નાદ ને પ્રકાશનો અનુભવ કરતા કરતા આગળ વધવાનું છે...

પ્રાણના આરોહ અવરોહ પ્રણવજપ (હંસ-સોહ-ઓમ), સંકલ્પશૂન્યવૃત્તિ ને શાંભવીમુદ્રા સુસાધ્ય કરવાનાં છે...અને સાંત તેજોમય સ્વરૂપદર્શન પામી કર્તવ્યના પારને પામવાનું છે..... ।

પરમાત્મદર્શનના કદિન માર્ગને નાથપ્રભુએ સરળ બનાવી આપ્યો છે—સુંદર રાજમાર્ગ કરી આપ્યો છે...ફક્ત આપણે તે ઉપર પ્રાણાંત નિશ્ચયથી ચાલવાનું છે..... ।

પંચીકરણ, વિચારસાગર, પંચદશી, ગીતા, સાંખ્ય ને વેદાંત વાંચી વિચારીને જીદિને સક્ષમ ને સાર્વિક કરવાની છે... ।

આપણો આદર્શ અદ્વિત છે...આપણું ધ્યેય એનું છે...આપણો શઢ અનોખો છે... ।

આમ એ પ્રૌઢ અઘચારીજનો વાણીપ્રવાહ ચાલતો હતો...ત્યાં એમના કાને પાદુકાનો અવાજ આગ્યો એટલે એ વાણીપ્રવાહ અટકી પડ્યો અને આનંદાશ્રમના ખીખ એક વયોતૃદ્ધ અઘચારીજને શાંતપણે એમના તરફ આવતા જોવા.

આથી એ બંને અઘચારીઓ ઊભા થયા અને "જ્યનાથ" ઉચ્ચરીને એ વયોતૃદ્ધ અઘચારીજને વંદન કર્યું: એ વયોતૃદ્ધ અઘચારીજએ પણ "જ્યનાથ" ઉચ્ચરીને પ્રતિવંદન કરીને સ્મિત કર્યું...એટલે એ બંને અઘચારીઓના મુખપર પણ હાસ્ય ઝળક્યું...પરંતુ એ પ્રૌઢ અઘચારીજના હાસ્યના ઉડાણમાં વેદના હતી—નાથપ્રભુના વિરહની વેદના હતી—નાથપ્રભુના અધરોત્તેજનમાં ઉતારવાની ઉત્સાહજન્ય વેદના હતી... ।

શ્રીનાથસ્તુતિ કચ્છી કાફી

રાગ—ગાપીઈ ગાઢળ ગામલયું.

[રચનાર: શ્રીનાથભક્ત અબાણી]

સન્ધ્યા મુંજ સેણ, સગા-નાથ નિર્જન,
નાથ નિર્જન આંમે લગે મુંજે મન—સન્ધ્યા.
આઈ આંજે આંઈ મુંજ, મીઠા મોહન,
અગુણી આણખાણ પાંજ, વેદ્યે વચન—સન્ધ્યા.
આંજ વડી આથમુંકે જગતમેં જીવન,
આંજે હુકમ વિન્યા હુકડો, હુલે પણ ન પન—સન્ધ્યા.
દ્યાડુ દાતાર ભારી, ભલા ભગવન,
વલા આંજ વેદવાણી, મીઠી ખીર ખન—સન્ધ્યા.
નિવાળને ન્યાલ કર્યો, પ્રભુ ધર્મ પ્રસન્ન,
જેડા તેડા કાલાવાલા, કીંક ધર્યો કન—સન્ધ્યા.
પુરા પક્કા પ્રેમી આંજ, આનંદમે મગન,
સન્ધ્યા સેવક શુરુ આંજ, ધરણી મધે ધન—સન્ધ્યા.
મથેજા મુગટ મુંજ, દેવ દયો દર્શન,
ભગત થયે ભાવસે, ભસ કરીઆ ભજન—સન્ધ્યા.

—:૦:—

મેંદરડામાં ધાર્મિક સમારંભ

મેંદરડા કાઠિયાવાડના સોરઠપ્રાંતમાં આવેલું એક ગામ છે. તેના પાદરમાં મધુવંતી નદી વહે છે, એટલે તે રણિયામણું લાગે છે. ખીલખા રાજ્યના તાબાતું એ એક મુખ્ય ગામ છે. ખીલખા રાજ્યના હિંદુ કાફી રાજા છે. ખીલખાથી મેંદરડા આથમણી દિશામાં સાત ગાઉ દૂર છે, અને ગિરજંગલના સીમા પ્રાંતપર તે આવેલું છે.

આ મેંદરડા ગામ પણ આપણા નાથપ્રભુની સાં પધરામણીવડે પાવન થયેલું છે: મેંદરડાનાં જિઝામુઓ પણ નાથપ્રભુના સાક્ષાત્ સદુપદેશનો લાલ પાગ્યા છે: મેંદરડાના આપણા શુરુમંદુ ત્રિભુવનભાઈ ને મૂળચંકરભાઈ આદિએ પોતાને સાં પ્રભુને પધરાવી જીવન ધન્ય કર્યું છે.

વર્ષો પહેલાંની એ વાત છે કે એકવાર વિક્રમસંવત્ ૧૯૬૫ ના કાર્તિક વદિ ૮ ના દિવસે આપણા પ્રભુ ખીલખાથી મેંદરડા ખીલખારાજ્યના એક ભાગદાર કાફી દરબારશ્રી આલાવાળાની એ ઘોડાની ગાડીમાં ખેરીને પધાર્યા હતા.

કાઠિયાવાડના કાફી રાજાઓનાં મુખ્ય ત્રણ રાજકુલો છે: વાળા, ખાચર ને ખુમાણ. ખીલખા વિભાગમાં વાળાકાફી રાજાઓનું રાજ છે. ઉપરોક્ત આલાવાળા દરબારશ્રી જૂના જમાનાના મોળાદિલના રાજા હતા. નાથપ્રભુપ્રતિ તેમનો ખડુ ભાવ હતો. ખીલખાને પાદર નાથપ્રભુ જેવા અવતારી સંતપુરુષ આનંદગ્રામ પાંધીને રિચતિ કરે એ માટે એ દરબારશ્રીને ખડુ પોરસ હતો. “અમારું ખીલખા દેશપરદેશમાં મહારાજશ્રીના નામવડે પ્રસિદ્ધ થયું છે”

એમ વારંવાર તેઓ સૌને કહેતા. કૃપાનાથ માટે તેમને એટલો બધો ભાવ હતો કે તેમના મુખમાંથી નીચેના ઉદ્ગારો વારંવાર મીઠળી જતા:— “બીજા બધા તો ભંસુ કુલે ભંસુ; પણ અમારા મહારાજે તો પાડા દોયા છે પાડા.” અર્થાત રાજાએ, રાજપુરુષો, વકીલો, ને શિક્ષકો આદિ પ્રજાના શિક્ષિત ને અપ્રમુખ પુરોને પણ મહારાજનીએ પોતાથીની અદ્ભુત શક્તિવડે ચરણમાં નમતા કર્યા છે. આ આલાવાળા દરબારથીના કેયમેનમાંથી ખાનગી કારભારી જેવા થયેલા બીલખાના લોહાણા ગૃહસ્થ થી. એધવજીભાઈ કૃપાનાથ બિરાજેલા હતા એ ધોડાગાડીને હાંકનાર હતા. થી. એધવજીભાઈ ધોડા કેળવવાની તથા ગાડી હાંકવાની કળામાં પ્રવીણ હતા, એટલે વચ્ચે મોટી બોયાણુ એકત નહી આવતાં તેનો જળ ભરેલો ને વેકરાળ વિશાળપદ ને ઉચ્ચતક કૃપાનાથને ગાડીમાંથી ઊતરી જવાનો થમ આપ્યાવિના અને ગાડી તથા ધોડાએને જરાપણ જફા ન આવે એવી કુશળતાથી તે એકત નહી પાર કરી અને મેદરણની તે દહાડાની સંકીડી શેરીઓમાંથી પણ ધોડાગાડીને કુશળતાથી પસાર કરીને પ્રભુની પ્રચનતા પ્રાપ્ત કરેલી; પ્રભુએ પ્રસન્નતા દર્શાવેલી સારે પોતે નિખાલસ લાલે મચેલું કે “આ દાસને પણ આપ દયા કરી ભવસાગરમાંથી પાર ઊતારજો” — આ એધવજીભાઈ આજે લગભગ બ્વણી વર્ષના છે છતાં નિત્ય હજુ બહોં શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમમાં આવે છે, અને દરેક ઋતુમાં પોતાની જાતે આશ્રમના કુવામાંથી જળ ખેંચીને ઠંડા જળે સ્નાન કરે છે, અને સંધ્યાદિ નિલકર્મ ને પ્રભુનું પૂજન કરીને પછી પોતાને ઘેર જાય છે. પ્રભુપ્રીત તેમને બહુ ભક્તિભાવ છે: હજુ પણ ભાવ-બીના હૃદયે ને જૂની દબની મીઠી વાણીમાં પ્રભુની વાતો સંભળાવે છે; પ્રભુના પૂજન દાણે ગદગદ-વાણીવડે તેમને સ્તુતિ કરતા સાંભળના-જેવા છે.

આ આલાવાળા દરબારથીના કુંવરામાંના એક રામવાળા હતા અને આ રામવાળાના રાવત-વાળા અને હાથીઆવાળા એમ બે કુંવરા છે: તેમાંથી મોટા રાવતવાળા હાલ બીલખા રાજ્યની ગાદી ઉપર છે. આ રાવતવાળા દરબારથી પણ નાથપ્રભુપ્રીત ભાવવાળા છે: પોતે ગાદીએ બેઠા ત્યારે કૃપાનાથ પોરબંદરમાં બિરાજતા હતા, છતાં ખાસ આગ્રહપૂર્વક વિનિતિ કરીને પુનઃ બીલખા પુધરાઓ હતા, અને તે મંગલસમયે કૃપાનાથના “રાજાઓનું કર્તવ્ય” એ ૨૫૪ સદુપદેશનો અલબ્ધ લાભ પામ્યા હતા.

આ રાવતવાળા દરબારથી ધાર્મિક જીતિના હોવાથી આ આખા શ્રાવણમાસમાં તેમના તરફથી મેદરડામાં ધાર્મિક સમારંભ ગોઠવાયો હતો, અને પોતે જાતે તેમાં જોડાયા હતા એટલુંજ નહિ, પરંતુ ધાર્મિક અનુષ્ઠાનમાં પાળવા જોઈતા નિયમો જેવાકે ભક્તચર્ય, શૌર ન કરાવવું, નિત્ય બે વાર સ્નાન, એક વખત જમવું, ૨૫ચોરપર્યવિવેક ને સૌચાદિ દર્શન મતોના પાલનરૂપી તપશ્ચર્યા કરીને હિંદુ રાજાએને આ જમાનામાં એક આદર્શ દર્શાવેલા થયા છે, અને “યવારાજા તથા પ્રજા” એ ન્યાયે પ્રજાને સાચી સંમુદ્ધિ જે ધર્મ તે તરફ અનુરોગવાળી કરીને પોતાનું ઔદિક ને આમુખિક કરવાણુ સાધ્યું છે.

બહોં એ પણ કહેવું પડશે કે આપણા ગુરુમંથુ ધી. મૂળરાંકર કાનંજી વકીલ કે જેમણે કૃપાનાથની અંગત સેવાનો લાભ લીધો છે, ને હાલ જેઓ બીલખા રાજ્યમાં વહીવટદાર તરીકે કામ કરે છે તેઓ પણ દરબારથીના આ ધાર્મિક સમારંભના સંચાલનમાં પ્રધાનપણે સેવા સ્પર્ષી રાજદરબારમાં રહ્યા છતાં રાજપ્રજાનું વાસ્તવિક કલ્યાણ સાધનારાં એવાં ધાર્મિક અનુષ્ઠાનો કે જેમાં બળવાનુ એવું શુભ અદ્ભુત ઉપજાવવાની અદ્ભુત ને અચિત્ત્ય શક્તિ છે, એ અનુકાનોમાં રાજપુરુષોએ પણ જોડાવું જોઈએ એમ પણ પોતાનું જીવન જમનું દર્શાવે પૂરું પાડી ધર્મભાગી થયા છે.

મહાકૂર આ કોખને, કરો હૃદયથી દૂર;
 દયા ક્ષમા ને, દુઃખથી, રાખો મન ભરપૂર. ૪૪૩
 લોભ પાપનું મૂલ ગણી, તેનો કરો ઉચ્છેદ;
 ઉદારતા, સંતોષને, પોષા ધરી નિર્વેદ. ૪૪૪
 વિવેકને દંઢતમ કરી, કરો મોહનો નાશ;
 મોહરિપુ માર્યા વિના, મજે ન પડે અવિનાશ. ૪૪૫
 અધોગતિનો હેતુ મદ, ગણો એમ સદાય;
 વિનય નમ્રતા રાખીને, મદ નવ કરો જરાય. ૪૪૬
 પોતાસમ સૌને ગણી, કરવો મત્સર દૂર;
 પરસ્પ્રબને નિજ સુખ ગણે, રહે શાંતિ ભરપૂર. ૪૪૭
 દુઃખપ્રકાશક સાક્ષી જે, તે કેમ દુઃખી હોય ?
 જે દુઃખી તે સાક્ષી નહિ, એમ વિચારી જોય. ૪૪૮
 પ્રશાંત રૈવું સર્વદા, તપનું નહિ લગાર;
 ચિદાકાશમાં દેશ્યને, ગણવું અસત્ અસાર. ૪૪૯
 પાંચ વિપયના રાગનો, કરવો પૂરો નાશ;
 પંચેન્દ્રિયમન વશ કરી, કરવું પદ અવિનાશ. ૪૫૦
 બ્રહ્મપદે આરૂઢ રહે, તેથી મજો ન લેશ;
 રાગદ્વેષ ભય પરિહરે, જેથી નરે ન ક્લેશ. ૪૫૧
 સદાચારથી વર્તવું, થવું શાંત ને દાંત;
 આત્મારામ થવું સદા, થવું ન કદીય ભ્રાંત. ૪૫૨
 પાંચે યજ્ઞ ત્રણ અમુરથી, રક્ષિત સુખનિધિ જેહ;
 જે તે આઠે દૂર કરે, માત્ર સુખનિધિ તેહ. ૪૫૩
 પ્રાણી વસ્તુનું મૂલ છે, સચ્ચિસુખ સ્વરૂપ;
 ઉપર જે દેખાય તે, અનુત જડ દુઃખરૂપ. ૪૫૪

કાર્તિકી પૂર્ણિમાના મહાપૂજન સમારંભાન્તર્ગત સાધનસમારંભ

(સ્થલ: શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખા)

[સંવત ૧૯૯૭ની કાર્તિકીપૂર્ણિમા-ત્રિપુરીપૂર્ણિમા]

પૂજ્યપાદ દેવાનાથના મહાપૂજન અંગે આવતા આધ્યાત્મિક સાધનક્રમની યોજના આવતી કાર્તિકી પૂર્ણિમાના મહાપૂજનપ્રસંગે પણ રાખવામાં આવી છે, જેનું સમયપત્રક આ નીચે આપવામાં આવ્યું છે. કાર્તિક સુદિ ૧૪ શુધવાર, પૂનમ ગુરુવાર ને દ્વિતીય પૂર્ણિમા શુક્રવાર એ ત્રણ સાધનસમારંભના દિવસો છે. સર્વે બધુઓએ પૂજ્યપાદ શ્રીસદગુરુદેવના મહાપૂજનનો ને સાધનસમારંભનો લાભ લેવા માટે અત્યુન્નતા પ્રમાણે કાર્તિક સુદિ ૧૩ મંગળવારની સાંજસુધીમાં આનંદાશ્રમમાં આવી પહોંચવું જોઈએ. આવી રીતે સર્વે બધુઓ એકત્ર થઈ ધાર્મિક લાભ લે, અને આધ્યાત્મિક માર્ગમાં આગળ વધે એ બહુ આવશ્યક વસ્તુ છે, એ વિશે કોઈ વિશેષ કહેવાની આવશ્યકતા નથી; જિજ્ઞાસુ બહેનો પણ આ યોજનામાં ભાગ લઈ શકશે.

કાર્તિક સુદિ ૧૩ મંગળવાર રાત્રિએ આધ્યાત્મિક સાધનસમારંભનું આરંભક વ્યાખ્યાન થશે, અને સુદિ ૧૪ શુધવારના સાહ-સુદર્શી સાધનક્રમનો આરંભ થશે.

કરવામાં આવ્યું હતું; જેમાં આનંદાશ્રમવાસીઓ, બહારગામથી આવેલાં બંધુબહેનો અને બીજાનાં બંધુબહેનો મળી આશરે ૧૨૫ માણસોએ લાલ લીધા હતા. પૂજનવેળા વચ્ચે વચ્ચે શ્રીસદ્ગુરુ-પ્રશસ્તિઓ બોલાતી હતી.

પૂજનકાર્ય પૂર્ણ થયાબાદ અનાયાસ આનંદાશ્રમનાં અતિથિ થયેલાં મુંબઈનિવાસી કુમારી નિર્મલાદેવી જમનાદાસ સંઘવી સંસ્કૃતમાં પૂજ્યપાદશ્રીની સ્તુતિ બોલ્યાં હતાં, સાંજે પણ તેમણે “સનાતનધર્મના આદર્શો” એ વિષયપર સુંદર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. પૂજ્યપાદ કૃપાનાથ પ્રત્યે તેઓ અનન્યલાવ ધરાવે છે.

શાસ્ત્રી મગનલાલ રામજી જોશી સાહિત્યાચાર્યે પણ પૂજ્યપાદશ્રીના જયંતીમહોત્સવનું મહત્વ દર્શાવતું સ્વરચિત સંસ્કૃત કાવ્ય ગાયું હતું.

આ મંગલ પૂજનકાર્યમાં લાલલેવા આવેલા સર્વ બંધુબહેનો આદિને ચરણામૃત તથા પ્રસાદી વહેંચવામાં આવ્યા બાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવના જયધ્વનિપૂર્વક આ મંગલ પૂજનકાર્ય સમાપ્ત થયું હતું.

પૂજન થઈ રહ્યા બાદ સવારના ૮ા વાગે બીલખા રોડના નામદાર દરબારશ્રી રાવતવાળા સાહેબ તરફથી આવેલી ચાર ઘોડાની સુંદર ગાડીમાં પૂજ્યપાદશ્રીનાં છબીજી તથા પાદુકાજી પધરાવી છડી, ચમર, છત્ર, પોલીસપાર્ટી, ઘોડેસ્વારો, રકાઉટ, બેંક સાથે ધામધુમથી ગામમાં વરણાગી ફેરવવામાં આવી હતી, જેમાં ગામનાં પ્રતિષ્ઠિત સર્જનોએ તથા અધિકારી વર્ગે પણ સારી હાજરી આપી હતી. માર્ગમાં લાવિકે લકતજનોએ લાવળીના હૃદયે પૂજ્યપાદશ્રીનું પૂજન કર્યું હતું.

વરણાગીમાં બહારગામથી આવેલા શ્રી. મહારાણીદાસભાઈ, શ્રી. પોપટલાલભાઈ, મુંબઈનિવાસી શ્રી. જમનાદાસ હરખજી સંઘવી જે. પી. આદિ જિજ્ઞાસુ બંધુઓ, આનંદાશ્રમમાં વસતા સાધકો, શ્રીદક્ષિણામર્તિ સ. ધ. વિદ્યાલયના શાસ્ત્રીઓ, વ્યવસ્થાપકો ને વિદ્યાર્થીમંડળ ઉપરાંત ગામના સંભાવિત ગૃહસ્થો પૂજ્યપાદશ્રીની ઘોડાગાડી આગળ ચાલતા હતા. માર્ગમાં શ્રીસદ્ગુરુ-પ્રશસ્તિઓ ને જયધ્વનિઓ તથા જપશંકરમહિમ્નસ્તોત્રાદિ બોલાતાં હતાં. જિજ્ઞાસુ બહેનો પણ ઘોળ ગાતાં હતાં. આવી રીતે પૂર્ણ આનંદપૂર્વક લાવિકેજનોનાં પૂજનસત્કાર ગ્રહણ કરતાં કરતાં ગામના મુખ્ય માર્ગે ફરીને આશરે જે કલાકે વરણાગી આશ્રમમાં આવી હતી. ભારખાદ સૌ સન્મુખે, રકાઉટ, પોલીસપાર્ટી વગેરેને પ્રસાદ આદિ આપવામાં આવ્યાં હતાં.

આજના દિવસે ગુજરાતી નિશાળ, અંગ્રેજી નિશાળ, કન્યાશાળા ને બાલમંદિરમાં અભ્યાસ કરતા બાલ બાલિકાઓ આદિને પતાસાં વહેંચવામાં આવ્યાં હતાં. તે પ્રસંગે ગુજરાતી સ્કૂલના મુખ્ય આસિસ્ટન્ટ માસ્ટર શ્રી. લાનુશંકરભાઈએ તથા શ્રી. અંબાશંકર નાનજી જોશીએ “આજના મંગલ દિવસનું મહત્વ” વિદ્યાર્થીઓને સમજાવ્યું હતું. આને ગામની દરેક નિશાળોમાં રળ પાડવામાં આવી હતી. નવાગામની ગામઠી સ્કૂલમાં પણ પતાસાં વહેંચવામાં આવ્યાં.

આ મહોત્સવમાં ભાગ લેવા આવેલા જિજ્ઞાસુઓ, વિદ્યાર્થીઓ, તથા સૌ આનંદાશ્રમ-વાસીઓ આદિને પાટણનિવાસી ડૉ. શ્રી. વામનરાય જટાશંકર વસાવડા તરફથી તેમનાં માતૃશ્રી રેલાબાઈની સદ્ગતિ નિમિત્તે ફલાહાર આપવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગે લાલ લેવા આવનાર સર્વે બંધુબહેનો આદિએ આને ઉપવાસપૂર્વક વ્રત કર્યું હતું.

બીજે દિવસે એટલે શ્રીમન્નાથજયંતીના પારણાને દિવસે બીલખા-ગામની સાહાણુ સાધુ આદિની ચોરાશી શ્રીઆનંદાશ્રમ તરફથી જમાવવામાં આવી હતી. આને મુંબઈ નિવાસી શ્રી. રાજસી જીવરાજ તરફથી ચોરાશીમાંના ફેટલાએક સાહાણુ સાધુઓને તથા શ્રી. વામનરાય જટાશંકર પાટણવાળા તરફથી તેમનાં માતૃશ્રી રેલાબાઈની સદ્ગતિનિમિત્તે આનંદાશ્રમવાસીઓ, સાધકો તથા વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિષ્ટાન્નભોજન આપવામાં આવ્યું હતું.

શ્રીનાથમહિમા અનુમવનાર જીવોનો અનન્યમાવ
(લેખક:—દોહરશી ગોવિંદજી ચંદ્રારાણ.)

[અમે પ્રભુ એક આપના દાસ, એ લય]

અમે શ્રીનાથપ્રભુના દાસ,

દંડ નિશ્ચય એ ધારી હૃદયમાં, સ્મરણે શ્વાસોન્નિધિ. ટક.

જેઓશ્રીએ હણી પલકમાં, અમારી પામરતા;

અદ્ભુત શક્તિ યોગેશ્વરની, પગાડે છે વિસ્મયતા. અમે ૧

ભવાટવીમાં અસંખ્ય ભટકે, પામરજન તો ભાઈ!

અમને તેથી શ્રેષ્ઠ બનાવ્યા, અંતર બહુ હરખાય. અમે. ૨

વિષયદોષદર્શન કરાવ્યું, જે છે બહુ સુખકારી;

સત્યા નિહાળી વિષયજનની, આવે અચુગમો ભારી. અમે. ૩

ઉપજેરાગકદી પૂર્વ સંસ્કારે, (પણ) માનીએ નહિએ હલોવો;

પ્રભુ પ્રાર્થીએ પ્રેમે નિત્યે, 'દંડ વિરાગી બનાવો' અમે. ૪

પ્રીતે અમમાં રેખી સદ્ગુરુએ, પરમ તત્ત્વ નિરખવા;

અનુક્રમે તેની વૃદ્ધિ કરીએ, દુઃખો બધાં પરિહરવા. અમે. ૫

યાય યદિ હવે પછી જન્મો, યાચીએ નાથતું શરણું,

છવન્મુક્ત થતાં અંતે અમે, લહીએ માયાને તરણું. અમે. ૬

પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવના સ્વરૂપાવસ્થાનનો દિવસ

આશ્વિન વહિ એકાદશી એ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના સ્વરૂપાવસ્થાનનો દિવસ છે. તે દિવસે શ્રીબીજા—આનંદાશ્રમમાં ઉપવામપૂર્વક વ્રત ને પૂજ્યપાદશ્રીનું પૂજન થશે, અને જિજ્ઞાસુઓ શ્રીદક્ષિણામૂર્તિસ્તોત્રનો પાઠ, શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાનો યથાશક્તિપાઠ ને શ્રીદશમસ્કન્ધનો જપ, ખ્યાન તથા ભજનકીર્તન કરશે, તેમજ વિદ્યાર્થીઓ આદિ બ્રાહ્મણોને મિષ્ટાન્ન ભોજન અપાશે.

શ્રેયોધામ

[લેખક:—શ્રી. અજિતરાય હરિદાસ પારેખ.]

શ્રેયોધામ એટલે શ્રીનાથપ્રભુસ્થાપિત શ્રીઆનંદાશ્રમ. પોતાના અંતઃકરણને અંતરાત્માથી અજિત બ્રહ્મને આકારે કરી હવે આધ્યાત્મિક ત્રણ પ્રકારના દુઃખોથી અત્યંતરહિત પરમાનંદ-સ્વરૂપે સ્થિતિ કરવી તે શ્રેય પ્રાપ્તિ કહેવાય છે, અને તેની પ્રાપ્તિ કરાવનાર આ ધામ છે.

આ સ્થાનમાં શ્રીનાથપ્રભુ ત્રિશૈવ સમય બ્રહ્મમયમમાં મિગળેલા છે, આ સ્થાનમાં તેઓશ્રીએ બ્રહ્મવિદ્યાસળધી અનેક ગ્રંથો રચેલા છે, આ સ્થાનમાં ઘણાં વર્ષો બ્રહ્મપ્રાપ્તિ સંબંધના ઉત્તમ ગ્રંથોનું તેઓશ્રીએ શ્રવણ કરાવેલું છે અને ઘણા વર્ષો આ સ્થાનનો નિવાસસ્થાનતરીકે તેઓશ્રીએ ઉપયોગ કરેલો છે તે આ શ્રેયોધામ છે એ મોક્ષપ્રદસ્થાનના દર્શનથી પણ અંતઃકરણને શાંતિ અને શીતલતાનો અનુભવ થાય છે, અને જેનું હૃદય અને સ્પષ્ટભાષામાં વર્ણન આપુ માલના માસિકના મુખપૃષ્ઠ ઉપરના મ્લેકના અર્થમાં કરેલું છે. આવા પરમકિર્તને પ્રાપ્ત કરાવનારા સ્થાનમાં દર્શનપૂજનાદિનો લાભ પોતાનું હિત ધ્યેયનારે અવશ્ય લેવો જોઈએ.

પૂજન થઈ રહ્યા બાદ શ્રીમન્નાથચરિતામૃતમાંથી ચોદુ વાંચન, તથા લગ્નનૂન ચર્ચા હતાં. સ્વારખી સૌને સાકર શ્રીફળની પ્રસાદી તથા ચરણામૃત અપાણું હતાં. તે ઉપરાંત મંડળમાં સૌને ઘેર મળ્યો અકેક લાડુ પ્રસાદનો અપાણું હતો.

આશરે ૪૦ થી ૫૦ માણસોએ આ લાલ લીધી છે.

શ્રીઅમદાવાદ-આનંદાશ્રમ—શ્રીમન્નાથ જ્યંતી મહોત્સવ ધામધૂમથી ઉજવાયો છે.

ગાધરા:—શ્રી. રવાશંકર બાલકૃષ્ણ ત્રિવેદીને ઘેર પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથપ્રભુની જ્યંતીના મંગલ દિવસે શ્રીસદ્ગુરુદેવનું પોઠશોપચાર યથાવિધિ પૂજન શ્રદ્ધાપૂર્વક કરવામાં આવ્યું હતું.

સાદરા-આનંદાશ્રમ:—શ્રીમન્નાથ જ્યંતી મહોત્સવના દિવસે સાદરા-આનંદાશ્રમમાં ખાર કલાકના અખંડ જપ કરાવવામાં આવ્યા હતા. તે શ્રીમન્નાથપ્રભુનું પોઠશોપચારથી પૂજન કરવામાં આવ્યું હતું, અને છેવટ શ્રી અંતર્યામિના આદેશોમાંથી વાંચન કરવામાં આવ્યું હતું. આશરે ૫૦ માણસોએ કાર્યમાં ભાગ લીધો હતો.

—:—

પૂજ્યપાદ “મહારાજ શ્રીમન્નથુરામ શર્મા”-આનંદાશ્રમ-બીલખાતરફથી

શ્રીસનાતનધર્મના શિક્ષણની યોજના

શુભરાત્રી અંત્રેજીશાળાના જે હિંદુ શિક્ષક તથા ટ્રેનિંગ કોલેજના હિંદુ વિદ્યાર્થીઓ ધર્મના ઉચ્ચ તરવેને જાણી, ધર્મરતે જાળખવા પ્રયત્ન કરી જીવનમાં સાચી શાંતિનો અનુભવ કરવા ઇચ્છતા હોય તથા પોતાના વિદ્યાર્થીઓને પોતે પ્રાપ્ત કરેલા ધાર્મિક જ્ઞાનનો લાલ આપી તેઓને ધર્મનીતિને માર્ગે દોરવા ઇચ્છતા હોય તેમને મટે બીલખા (કાઠિયાવાડ) આનંદાશ્રમમાં પ્રતિવર્ષ શિયાળાની તથા ઉનાળાની રળના સમયમાં ધાર્મિક શિક્ષણની યોજના કરવામાં આવે છે.

એ યોજનામાં સંખ્યાદિ નિલકર્મ, ઉપનયન સંસ્કાર આદિ નૈમિત્તિક કર્મો, લક્ષિત, જ્ઞાન, યોગ આદિ વિષયો તથા શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાદિ શાસ્ત્રો યથાચિત્તર શીખવવામાં આવે છે.

આ યોજનાનો લાલ લેવા આવનાર પુરુષમાં દુર્બેસનનો અજાવ, સરલતા માતા-પિતાપ્રતિ લક્ષિતાવ, ગુરુલક્ષિત ને પોતે શીખેલ વિદ્યાનો લાલ પોતાના શિષ્યોને આપવાની ઉત્કંઠા એ શુભચુણા બહુધા હોવા જોઈએ વા તેમાં અભિરુચિ હોવી જોઈએ.

આવવા ઇચ્છનારે જોજામાં જોજા દશ દિવસ તો રહેવુંજ પડશે. પ્રતિવર્ષ આવો લાલ અમુક સંખ્યાને મળશે. આ યોજનાનો લાલ લેવા આવનારને જોજન, પાગરણ, દીવાખતી તથા રહેવાની સગવડ શ્રીઆનંદાશ્રમ તરફથી કાંઈ પણ દ્રવ્ય લીધા વિના કરી આપવામાં આવશે.

આવવા ઇચ્છનારે નીચેના શરનામે જવાબી પતાથી આગળથી પૂછીને આવવું.

મનેજિંગ ટ્રસ્ટીઓ-આનંદાશ્રમ

બીલખા-(કાઠિયાવાડ)

શ્રીનાથઘાટ અને શ્રીનાથસેતુ

શ્રીનાથઘાટ અને શ્રીનાથસેતુ સ્થાપન કરવાના સંકલ્પને શનૈઃ શનૈઃ વ્યાવહારિક સ્વરૂપ મળતું જાય છે એ આપણામાટે આનંદની વાત છે. આપણા નાથ-પ્રભુપ્રતિભા ભક્તિભાવ દર્શાવનારા આ પુણ્યકાર્યના પ્રારંભ કરવાનો પ્રાથમિક સાલ લેનારાં ખરેખર પુણ્યભાગી થયાં છે, અને હવે પછી આનો સાલ લેનારાં સઘળાં પણ જરૂર પુણ્યભાગી થશે.

જ્યનાથ ! જ્યપ્રભુ !

શ્રીઉપદેશગ્રંથાવલિના કેટલાએક છૂટા એકોનાં પુસ્તકો હમણાંજ તૈયાર કરવામાં આવ્યાં છે. જિજ્ઞાસુઓને તેનો સાલ બહોળા પ્રમાણમાં મળે એ હેતુથી તેની કિંમત માત્ર રૂ. ૦-૪-૦ રાખવામાં આવી છે, પાસ્ટેજ અલગ સમજવું.

• જિજ્ઞાસુઓને સુંદર તક

સંસ્થાના તથા સાધકોના સાલાર્થે નીચે જણાવેલાં પુસ્તકો આ ચાતુર્માસમાં અર્ધી કિંમતે મળશે:—

૧	શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા રહસ્યદીપિકાટીકા	પાકું પુંકું	અર્ધી કિંમતે રૂ. ૧-૧૨-૦
૨	શ્રીનાથકાવ્ય ભાગ ૧ લો	ઠાચું પુંકું	" " ૦-૨-૬
૩	" ભાગ ૨ નો	"	" " ૦-૭-૦
૪	શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા પંચરત્નસટીક	પાકું પુંકું	" " ૦-૮-૦
૫	જ્ઞાનદર્પણ (નકશો)	"	" " ૦-૧૧-૦
૬	વેદાંતદર્પણ	"	" " ૦-૭-૦
૭	શ્રીકર્તવ્યબોધ	"	" " ૦-૪-૦
૮	નાથકીર્તનાવલિ	"	" " ૦-૧-૩
૯	શ્રીનાથસંકીર્તન	"	" " ૦-૧-૬
૧૦	શ્રીમન્નાથપ્રભુ-જીવનમાલા ભાગ ૧ લો	"	" " ૦-૧-૩
૧૧	" ભાગ ૨ નો	"	" " ૦-૧-૬
૧૨	શ્રીમન્નાથતીર્થયાત્રા	"	" " ૦-૨-૦
૧૩	શ્રીનાથગુરુસ્તવન	"	" " ૦-૦-૬

મળવાનું સ્થળ:—

શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા (શાકિયાવાડ).

શ્રીનાથમહુનો આદેશ

જે જે પ્રશાંત, અસંગ, અધિકારી ને સુરમ્ય પ્રકાશ દેશ, કાલ ને વસ્તુના પરિચ્છેદથી રહિત છે તેજ છે, સુસુક્ષ્મા! તારું વાસ્તવિક સ્વરૂપ છે. પ્રિયદર્શન! તું તારા અંતઃકરણનો આદ્યવેગ પ્રીતિપૂર્વક પાછો વાળ, ને તે સુદમતમ વસ્તુ સાથે તું તારા વાસ્તવિક અલોકનો સુદૃઢ અનુભવ કર.

સ્વાસ્ વિજ્ઞપ્તિ

સુરપ્રદિમાનો પૂજનમહોત્સવ એ આપણા પોતામાટેનોજ મહોત્સવ છે. આ મંગલપ્રસંગે લાલ લેવા આવનારાં એવાં આપણુ સૌની સગવડ યથોચિત સચવાય અને મહોત્સવના અંગતી વ્યવસ્થા પણ યથોચિત જળવાય એ બહુ જરૂરનું છે, અને એટલામાટે આપણે સૌએ પરસ્પર સહકાર સાધવાની ખાસ આવશ્યકતા છે. આ આવશ્યકતાને વિશેષરૂપે પહેાંચી વળવામાટે સચક્રા ને સેવાભાવી એવા બંધુઓને ખાસ વિજ્ઞપ્તિ કરવાની કે તેઓ સેવાનો લાલ લેવામાટે પોતાનાં નામ અગાઉથી નીચેના શિરનામે લખી મોકલાવે વા રૂપરૂ નોંધાવે:—

શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ળીલખા(કાઠિયાવાડ).

વિજ્ઞપ્તિ

- ૧ સંધ્યાદિ નિયત્તમ આદિનાં વિના મૂલ્યે મળતાં પુસ્તકો મંગાવનારે પોસ્ટની ટિકિટો અવશ્ય મોકલવી નોંધએ.
- ૨ શ્રીળીલખા-આનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સત્ર કાર્તિક માસથી શરુ થાય છે, ને ળીજનું સત્ર વૈશાખ માસથી શરુ થાય છે માટે તેમાં દાખલ થવા ઇચ્છનારે પહેલા વા ળીજ સત્રની શરુઆતમાં અરજી કરવાનું. ધ્યાનમાં રાખવું, અને પ્રત્યુત્તર માટે ટિકિટ ળીડવાનું પણ લક્ષમાં રાખવું.
- ૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પૂ. મહાત્માશ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નથુરામશર્મા આચાર્યજી પ્રણીત સર્વે પુસ્તકોની કિંમત વિજ્ઞાપનમાં છાપેલી કિંમતથી યોણી કિંમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.
- ૪ શ્રીઆનંદાશ્રમમાં દર્શનસત્સંગ માટે આવીને રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી જણાવવું નોંધએ. અને આશ્રમમાં કેટલો સમય રહેવું છે, ને રહેવાનો શો ઉદ્દેશ છે તે પણ જણાવવું નોંધએ.
- ૫ લેખક બંધુબહેનો “આનંદાશ્રમ” માટે યોગ્ય એવા લેખો લખી મોકલવાની સેવાનો લાલ લર્ષ શકે છે.

વર્ષ ૯ મું

કાર્તિક

॥ ૐ ॥

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

વાર્ષિક લવાજમ

પોસ્ટેજ સાથે

રૂ. ૧-૦-૦

અંક ૬ હો

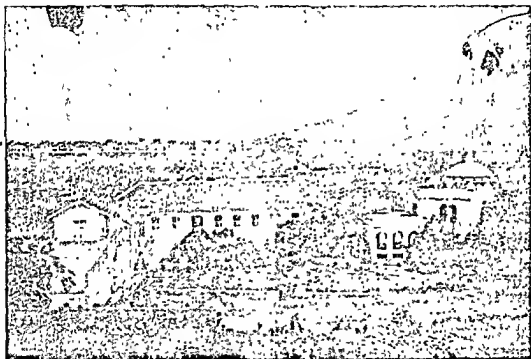
સંવત ૧૯૯૭

આનંદાશ્રમ

પરદેશમંડિ

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-ળીલખા.

અનાઘવિદ્યોપદ્ધતાત્મસંવિદઃ તન્મુલસંસારપરિથમાતુરાઃ ।

યદ્વન્નહ્યેહોપસૃતાઃ સ્વમાપ્નુયુઃ સુભાશ્રમોડયં નયુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના અરા સ્વરૂપના માલિક છતાં ખરું લાગે એવા અગાનવડે જન્મને પોતાના અરા સ્વરૂપની માલિક છતાં ખરી લાગે એવી વિરમ્ભિત થયેલી છે તથા પોતાના અરા સ્વરૂપની માલિક છતાં ખરી લાગે એવી વિરમ્ભિત ન જેનું મૂલ છે એવા આ સંસારના પરિશ્રમથી જેઓ દુઃખી થયેલા છે તેઓ કદી અનાયાસ અહિં આવી ચડે તોપણ પાછા પોતાના સ્વરૂપસુખને પામી રહે એમ છે એવો આ આશ્રમ પૂજ્યપાદ સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્ નયુરામ શર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	મનપ્રતિ યોધ.	૧૨૧
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૧૨૨
૩	સ્વરૂપાવસ્થાન.	૧૨૩
૪	શ્રીસનત્કુળતીયમ્.	૧૨૬
૫	મદાલસા.	૧૨૮
૬	બાળકોને માટે.	૧૩૦
૭	શુશ્રુક્તા	૧૩૧
૮	ધ્યાન	૧૩૧
૯	શ્રીયાશ્રવણ રમૃતિ	૧૩૨
૧૦	બલવાદ	૧૩૪
૧૧	આનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૧૩૪
૧૨	પરચુરણ બેટ.	૧૩૯
૧૩	લવાજમની પહેાંચ.	૧૪૩

લવાજમસંબંધી જરૂરીનોંધ

જે બંધુબહેનોનું લવાજમ બાકી હોય તેઓ ચોતાનું લવાજમ વેળાસર મોકલી આપે એમ સ્મરણ આપવામાં આવે છે. ગ્રાહક રહેવાની ઇચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના લખવા શ્રમ લેવો, એટલે ટપાલ તથા વી. પી. કરવાના શ્રમ ને ખર્ચમાં નકામું બિતરવું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલબા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના:—લેખસંબંધી અને માસિકસંબંધી સર્વે પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલબા (કાઠિયાવાડ) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેસાઇ વેદાંતભૂષણ-માંંગરોળ-કાઠિયાવાડ.
સહતંત્રી: શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકર-શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલબા.

શ્રી ભગવતસિંહજી ઇલેક્ટ્રિક લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં

પારેખ કેવળચંદ કાનજીલાઇએ છાપ્યું—ગાંડલ.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદાશ્રમ

જ્ઞાનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિભેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થ:-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ઠાઠથી પણ ભય પામતો નથી,
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૯૬૫]

સંવત્ ૧૯૯૭ ક્રાતિક

[અંક ૬

મનમતિ વોધ

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથ ભગવાન]

ઊડી જા મનપંખીડા ! પ્યારા રે, દિન આરૂપ રહ્યો નિરધારા, ઊડી જાઠ ટેક-
નથી રહેવામાં સાર જરાયે રે, મિથ્યા ફળથી ન પેટ ભરાયે રે,
જા પહોંચ્ય માણે મુખ્ય થાઓ, ઊડી જા મન..... ૧
અતિ અંધકાર ફેલાશે બ્યારે રે, ઊડવાનું નહિ ફાવે ત્યારે રે,
બહુ શુભ સમય છે અત્યારે, ઊડી જા મન..... ૨
આ અરણ્ય ભયંકર ભારે રે, વ્યાધ બહુ જીવને અહિં મારે રે,
જા ગગનમંદિર ઘર તારે, ઊડી જા મન..... ૩
હજી માન કહ્યું તું મારું રે, ઊડી જાવામાં હિત છે તારું રે,
રેવાથી છે પરિણામ નકારું, ઊડી જા મન..... ૪

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્નાથ લેગવાન]

પરમાત્મા દયાના મહાસાગરરૂપ અને નિરવધિ ક્ષમાના મંદિરરૂપ છે. તે પ્રાણિમાત્રને પોતાના અનવધિ ઉદાર હૃદયથી ક્ષમા આપી રહ્યા છે.

જે સ્વભાવો પરમાત્માએ પોતાને અપ્રિય છે એમ શાસ્ત્રોમાં જણાવ્યું છે તે સ્વભાવોનો મનુષ્યે પોતાના અંતઃકરણમાં કે ઈંદ્રિયોમાં લેશ પણ આધિવર્તન જ થવા દેવો જોઈએ, અને જે સ્વભાવો પોતાને પ્રિય છે એમ પરમાત્માએ શાસ્ત્રમાં જણાવ્યું છે તે સ્વભાવો પોતાના પ્રાણને જતા કરીને પણ સુમુક્ષુ મનુષ્યે મેળવવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

અંતઃકરણને શુદ્ધ સત્વગુણવાળું કરવા શુદ્ધ સત્વગુણના ધર્મોત્તું નિરંતર આદરપૂર્વક પાલન કરવું.

પોતાના મનને બ્રહ્માં સ્થિર કરવાનો પરમાદરપૂર્વક નિત્ય અભ્યાસ કરવાથી, અને જે જે વિષયોમાં પોતાના મન વિષે બહુ રાગ રહેતો હોય તે તે વિષયમાંથી મનને પાછું વાળવાનો પ્રયત્ન કરવાથી યોગાભ્યાસીના મનની એકાગ્રતા ઉત્તરોત્તર વધતી જાય છે, અને તેનું સંસારના પદાર્થોમાં થતું ભ્રમણ અટકે છે.

મનનું ઘણા કાળનું ચંચળપણું તુરત દૂર થતું નથી, માટે મોક્ષસાધકે કંટાળ્યા વિના અભ્યાસ ને વૈરાગ્યનું અનુષ્ઠાન દીર્ઘકાળ નિરંતર આદરપૂર્વક કર્યા કરવું જોઈએ.

પ્રયત્નના પ્રમાણમાં યોગાભ્યાસીના ચિત્તની એકાગ્રતા વધતી જાય છે.

દયાનાભ્યાસકાલે હૃદયનો ને નાલિનો ભાગ ખની શકે તેટલો ખરડાની કરેલભણી ખેંચેલો રાખવો જોઈએ.

છટ્થમંત્રનો જપ જાત્રમાં વધારે સમય મનમાં થયા કરે એમ પ્રયત્ન રાખવો.

અંતઃકરણને એકનિષ્ઠાવાળું રાખી એકજ પ્રકારનું વાચન, મનન ને નિદિધ્યાસન કર્યા વિના મનુષ્યની જુદિનો ધાર્મિક વિકાસ થતો નથી, ન તેને સત્યનું ભાન પણ થતું નથી, અને તેથી શાંતિ શાંતિ ને શાંતિસુખ તે મનુષ્યને મળતાં નથી.

સેવકે પોતાના શેઠની, પત્નીએ પોતાના પતિની અને શિષ્યે પોતાના સદ્ગુરુની આજ્ઞાનેજ પ્રસન્ન મને અનુસરવાનો સ્વભાવ રાખવો જોઈએ. આવો સ્વભાવ રાખ્યાવિના ને પોતાના મનનું ધાર્યું કરવાનો કુસ્વભાવ ત્યજ્યાવિના તે ત્રણે સુખની પ્રાપ્તિ થતી નથી, અને તેના વ્યવહારની, શરીરની ને મનની સ્થિતિ પણ સુધરતી નથી.

પરમાત્માના ભક્તો નીચેના હુલાનો વિચાર કરી નિરંતર ભયરહિત પ્રસન્ન રહે છે:—

“ પ્રબલ ઝૈરી કહા કર સકે, જો સાહાયક બલવીર;

દશ હજાર ગજબલ ઘટ્યો, ઘટ્યો ન દશ ગજ સ્ત્રીર. ” ૧

વિશ્વવિમોહિની માયાનાં વિચિત્ર કાર્યો તત્ત્વજ્ઞને વ્યામોહ ઉપજાવતાં નથી.

અન્યમા પ્રતીત થતા દાષોને ઢાંકી દઈ એ તમે તેમનામાં રહેલા અદ્ય ગુણો-
ભણી દષ્ટિ રાખતાં શીખશો તો તમારા તનમનને સર્વદા શાંતિ રહેશે, ને તમારા
તનમનને નકામો દાહ નહિ થાય.

તમે જાણો છો કે શ્રીશંકર હલાહલ વિષને કંઠમાં છુપાવી રાખે છે, ને બાલચંદ્રને
પોતાના લલાટપર અન્યને પ્રતીત થાય એમ ધારણ કરે છે. ચંડકૌશિકકાર પણ
વિવેકીને આતું વર્તન રાખવા કહે છે:—

“દુષ્ટં કિમપિ લોકેઽસ્મિન્ ન નિર્દોષં ન નિર્ગુણમ્ ।
આવૃણુધ્વમતો દોષાન્ વિવૃણુધ્વં ગુણાન્ બુધાઃ ॥”

સ્વરૂપાવસ્થાન

[લેખક:—શ્રી. કર્ણસિદ્ધલ લાલસિદ્ધલ ઠાકોર બી.એ.]

ઉમ્મલરમેં દાહી વહિયાં
મુજપે ગુજરી હે કંઠા;
આપકે આનેકે પહેલે
આપકે જાતેકે બાદ*

સ્વરૂપાવસ્થાન એટલે સ્વસ્વરૂપમાં સ્થિતિ-જ્ઞાતી, જીવન્મુક્ત, મહામુક્ત અને અતિમુક્ત
મહાપુરુષના દેહવિભવ પછીનું વિદેહકૈવલ્ય અથવા મોક્ષ.

આજે શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમના અધિષ્ઠાતા શ્રીમન્નથુરામ શર્મા આચાર્યપ્રવરના
સ્વરૂપાવસ્થાનની પુણ્યતિથિ છે. આ પુણ્યદિને કયા સુત્ર સિધ્ધને સંવત ૧૯૮૭ના વર્ષનું
રમરણુ નહિ થાય? આશ્વિનમાસ અને કૃષ્ણપક્ષની એકાદશીનું રમરણુ નહિ થાય? શુક્રવારના
પ્રભાતનું રમરણુ નહિ થાય? એ સમયે તેઓશ્રીએ અવતારલીલા સમેટેલી અને તેઓશ્રીના
સ્થૂલરૂહેનું અદર્શન થયેલું. જેમ શિષ્યોએ સાચા સદ્ગુરુ ગુમાવ્યા છે તેમ માનવ જાતે સાચા
મહાપુરુષ ગુમાવ્યા છે: શિષ્યોના અંતઃકરણમાં રહેલ અજ્ઞાનરૂપ અંધકારનો નાશ કરે તે
સદ્ગુરુ અને પરમાત્માના સચુલનિર્ગુણ સ્વરૂપનો હરતામલકવત્ અપરોક્ષાનુભવ કરી સાચા
મહાન્ જાનેલા અને માનવજાતને એવા મહાન્ થવાનો બોધ આપનાર તે મહાપુરુષ. તેઓશ્રી
સાચા સદ્ગુરુ અને સાચા મહાપુરુષ હતા. એટલે શિષ્યો અશિષ્યો સૌ માટે આ દિવસ
રમરણીય દિવસ ગણાય.

અત્યેક મનુષ્ય પરમસુખી બની દુઃખમુક્ત થાય એ ભગ્યકાર્ય માટે તેઓશ્રીનું જીવન
હતું. વાતોદારા, પ્રવચનદારા તથા ગ્રંથોદારા તેઓશ્રીનો એજ બોધ હતો અને એ બોધને
સરલતાથી અનુસરી શકાય એવું તેઓશ્રીનું આદર્શ જીવન હતું. આ જગતમાં ધર્મ અને તત્ત્વ-
જ્ઞાનની વાતો કરનારા આપણને સુલભતાથી મળી શકે છે—તે વિષયોપર બ્યાખ્યાન કરનારા
પણ મળી શકે છે, પરંતુ એ બોધને જીવનમાં પ્રભુ કરાવનાર બહુ વિરલ હોય છે. એ માટેજ
સંત પુરુષ પૂજ્ય છે; એ માટેજ એમના શબ્દોપર માણસો મુગ્ધ થાય છે; એ માટેજ

કંઈ ભક્તે ગાયેલું કે હે પ્રજો? આપના દર્શન પહેલાંનો સમય અને આપના અદર્શન પછીનો
સમય એજ મારા આખા જીવનનો કદિનમાં કદિન સમય (અને) જણાયો છે.

જિજ્ઞાસુઓને એ જીવનમાં રસ પડે છે. જો રસ ન પડતો હોય તો મનુષ્ય જેવું સ્વાર્થી પ્રાણી મહાપુરુષને પૂજવા તૈયાર થાય ખરું? જો સૂર્યના પ્રકાશમાં ખીલતાં કમળની પેઠે તેવું હૃદય-કમલ ન વિકસતું હોય તો એ મનુષ્ય મહાપુરુષને સેવવા તત્પર બને ખરો? એ સંત જીવનમાં જો તે કોઈ અગમ્ય શક્તિ ન નિહાળતો હોય તો એમના ચરણોમાં ન્યોચાવર થાય ખરો?

ધૈર્ય જેવી અજોય વસ્તુનો સદ્ભાવ છે એવું સ્વાનુભવપૂર્વક કહી શકતા હોય તો તે ફક્ત મહાપુરુષજ. બહા જેવી સૂક્ષ્મતમ વસ્તુ પ્રાણીમાત્રનું સાચું સ્વરૂપ છે એવું સપ્રમાણ દાખવી શકતા હોય તો તે ફક્ત મહાપુરુષજ. શરીર એજ મનુષ્યનું સાચું સ્વરૂપ નથી એ સ્વસ્થ બીજું કોણ દાખવી શકે? નામ અને રૂપ એ કલ્પિત છે એ તાત્ત્વિક બેદ કોણ જણાવી શકે? જગત્ પ્રતીત થાય છે એ રૂપે સસ નથી એ હિંદિમ્ કોણ પોદારી શકે? ફક્ત જેમણે એ વસ્તુસ્થિતિનો સ્વાનુભવ કર્યો છે તેજ. તેમનું નામજ સાધુ પુરુષ, યાત્રી પુરુષ વા તત્ત્વવિત પુરુષ આવા તત્ત્વવેતાનું દર્શન બીલખાના એ સંતમાં થતું.

તેઓશ્રીએ શિષ્યો અને સમસ્ત માનવજાત માથે કરેલા ઉપકારનું સ્મરણ થતાં રોમાંચ થાય છે. તેઓશ્રી નિર્હેતુક કારુણ્યની મૂર્તિ હતા. નિરુપદ્રતા તેઓશ્રીના જીવનનું અલંગ લક્ષણ હતું. સ્વાર્થી રહિતતાની પૂર્ણપરાકાષ્ટ એટલે સંતજીવન. જગત્ આગળથી મેળવવાનું કશું નહિ છતાં જગત્ કલ્યાણમાં મસ્ત રહે છે ને અજ્ઞાન નિદ્રામાં સૂતેલા બેપરવા મનુષ્યોને જગત્ થવા પ્રબોધ્યાજ કરે છે. એ અસામાન્ય કારુણ્યવગર બની શકે ખરું? જગતમાં કોને કોની પડી છે? સૌ પોતપોતાના સ્વાર્થીમાં તલલીન છે. સ્વાર્થીના પ્રલસ સ્વરૂપજ જગતમાં માત્ર મહા સંતજીવનજ અંશુતરજ છે. એ અશુભ સુદૃઢરિતે લેશપણ અટક્યા વગર ઉંચા નીચા સ્થાનોમાં પસાર થતું; વૃક્ષવેલીઓને પોષણ આપતું; અસરકાર અને કઠોર પત્થરોને પણ સ્નાન કરાવતું આદ્યુંજ જન્ય છે. જગતને લાલે એમની ન પડી હોય પરંતુ જગત્ માટે તો એમને ખૂબ દાગે છે. લાલે જગત્ એમને અવગણતું હોય પણ એમને તો માનવજાતની મોટી ગણના છે. લાલે માનવ તેમની તરફ લક્ષ્ય ન આપે પરંતુ મનુષ્ય માત્રમાંથી મનુષ્યત્વ, દેવત્વ ને ધૈર્યત્વ પ્રકટાવવા તેમની અનુદ્ર પ્રવૃત્તિ હોય છે.

આને આપણે નિર્હેતુક કારુણ્ય કહીશું ખરા કે નહિ? કહેવુંજ પડશે. જેમ અજ્ઞાની બાળકને સુત્ર પિતા પંપાણે અને તેના હિતમાં તેને પ્રેરે તેમ બીલખાના આ મહાનુભાવ મહાપુરુષે મનુષ્યના અજ્ઞાનને ટાળવા જીવન ગણિલું. એ જીવનની પ્રલય લાગુમાંથી એકજ સૂર નીકળતો. એ સૂરને જે જિજ્ઞાસુઓ સમજી શક્યા તેમણે તો પોતાની આકૃતબુદ્ધિ ફેરવેલી. તેમને તો એમ જણાયેલું કે આ વિશ્વ એક રંગભૂમિ છે. પ્રત્યેક વ્યક્તિ તેમાંનું પાત્ર છે. પરમાત્મા તેના સૂત્રધાર છે. એ સૂત્રધારે આપેલા પાત્રને તેમની આજ્ઞાપ્રમાણે અચળ લજવડો અને તેમની આજ્ઞાના પાલનદારા તેમની સંપૂર્ણ પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરવી એ પ્રત્યેક પાત્રનું આવશ્યક કર્તવ્ય છે. આ કર્તવ્યને ભૂલનાર એ આજ્ઞાઓનું પાલન કરી શકતો નથી, એટલે સ્વચ્છંદી બની જાય છે, ઉચ્છ્રંખલ બની જાય છે અને તેથી જીવનનો અપજ્ય્ય કરે છે.

જો પાત્ર પોતાને મળેલા પાઠ સાથે અધ્યાસ સાધી પોતાના સાચા સ્વરૂપને ભૂલે છે તે તેના સૂત્રધારથી દૂર અને દૂર જતો જાય છે. અને જે પોતાના સ્વરૂપના ભાનવાળા રહે છે તે સૂત્રધારથી જુદા પડતો નથી. આવા ભૂલા પડેલાને માર્ગદર્શન કરાવવા તેઓશ્રીનું આકટ્ય હતું. સ્વરૂપાનંદ અથવા નિર્જનંદ અથવા અહ્યાનંદના અતુલસુખ અને શાંતિનો ભોગ આપીને તેઓશ્રી જગત્કલ્યાણમાટે કટિબદ્ધ હતા એ વાતનું સ્મરણ થતાં પરવશ બની જવાય છે.

જીવન્મુક્તિના વિલક્ષણ આનંદને મેળવવા સૌ સુસાગી અને અને એ પરમતત્ત્વમાં સૌ રિયત થાય એ માટે તેઓથીએ આચાર્યજીવન સ્વીકારેલું.

પ્રત્યેક માનવ સ્થૂલશરીરે સ્વસ્થ રહે, આરોગ્યવાન રહે અને વ્યવહારના નિર્દોષ આનંદ મેળવે એ તેઓથી ઈચ્છતા એ એટલા માટે કે સ્વસ્થ શરીર અને શુદ્ધ વ્યવહાર સાધકને આધ્યાત્મિક માર્ગમાં સાહાયરૂપ બને. શરીરનું સ્વાસ્થ્ય, દ્રવ્ય, વિદ્યા એ બધાં પરમાર્થમાં પગલાં માંડવાના સાધનો છે. તેનેજ સાધ્ય માની તેમાં અલંબુદ્ધિ થઈ એ તેઓથી ન ઈચ્છતા એટલેજ આરોગ્યમય સ્થૂલશરીરનો સૂક્ષ્મશરીરના વિકાસમાં સહાયક કરવા તેઓનીનો બોધ હતો. શુદ્ધ થયેલા સૂક્ષ્મ શરીરદ્વારા કારણશરીરરૂપ અવિદ્યાનો નાશ કરવાનો બોધ હતો અને અવિદ્યાના નાશદ્વારા પરમતત્ત્વના સાક્ષાત્કારનો બોધ હતો.

પ્રાણીમાત્રને સુખતરફ સ્વાભાવિક અભિરુચિ છે પરંતુ સંગ્રહ ભેરે પ્રત્યેક વ્યક્તિ વિવિધ વિન પદાર્થોમાં સુખ માને છે. કાંઈ સ્ત્રીપુત્રાદિમાં, કાંઈ દ્રવ્યમાં, કાંઈ સત્તામાં, કાંઈ વિદ્યામાં અને કાંઈ રાત્નવૈભવમાં અને તે તે પદાર્થની પ્રાપ્તિમાં જીવનનો અમૂલ્ય સમય ગુમાવે છે. પ્રારબ્ધવશાત્ તે તે વસ્તુની પ્રાપ્તિ થયા છતાં અથવા પુરુષપ્રયત્નવડે તે તે વસ્તુ મળ્યા છતાં તેને તે તે પદાર્થમાં પૂર્ણ સુખની પ્રતીતિ થતી નથી અને તે પૂર્વની પેઠે એવેજ અતુષ્ટ રહે છે. આ સૌનો સ્વાનુભવ છે. ઉપરોક્ત પદાર્થો ને સુખરૂપ હોય તો એ પદાર્થોની પ્રાપ્તિ પછી કાને અતુષ્ટિ રહેતી?

રાત્નમાં સુખ હોત તો આગ્રહ કવિ શેકસ્પીઅરને એમ શા માટે કહેવું પડત કે “રાત્નસુકુટ ધરનારીનું જીવન અરાંત હોય છે?” રાત્નવૈભવમાં રાત્રિ સુખ હોત તો ભર્તૃદરિ અને ગોપીચંદ ગન્યનો શા માટે ત્યાગ કરત? રાત્નમાં સુખ હોત તો શા માટે ધીસમર્થ જનપતિએ ચરણે ધરેલું સિદ્ધાસન અસ્વિકૃત કરત? શા માટે ઋણિવર યાત્રવક્ષ્ય શરદસિંધુમાં મળેલા નિરેલના રાત્નનો ત્યાગ કરત? આમ સૂક્ષ્મ અવલોકન કરતાં આર્ય ઋષિઓએ એ અનુભવ્યું કે સાચું સુખ તો ફક્ત જ્યોતી અલિપ્ત આત્માના જ્ઞાનમાંજ રહેલું છે. એ જ્ઞાન યતાં પરમસુખ પ્રાપ્ત થાય છે આત્માજ પરમાનંદના નિધાનરૂપ છે. પ્રત્યેકની હૃદયગુદામાં મિરાજતું એ પરમ સૂક્ષ્મતમ તત્ત્વજ સુખસ્વરૂપ છે. આ વસ્તુનો સ્વાનુભવ કરનાર સંપૂર્ણ સુખસ્વરૂપ બને છે. પછી તેને બીજાં સુખ આભાસરૂપ જણાય છે, અલ્પ જણાય છે, આશાસ્વત જણાય છે, કુન્નિત જણાય છે. આગ્રે કુંદર અને રૂઢકપૂર્ણ બોધ તેઓથીએ લગભગ અરૂંધી સદી સુધી આધ્યાત્મ કર્યો. દિવસ અને રાત તેઓથી સ્વરૂપમગ્ન રહેતા અને એ રિયતિનું દર્શન કરાવી પ્રત્યેકને એ સુખના ભોક્તા થવા કારણ લાવે અબોધતા. તેઓથી તો પરમપદને પામેલા હતા અને તેથી પ્રાપ્ત્ય કાંઈ ન હતું, જ્ઞાતવ્ય કાંઈ ન હતું, રત્ય કાંઈ ન હતું. છતાં ઉત્થાનથી માંડી શયન સુધીનો બધો સમય તેઓથી લોકસપ્તઝયે-જનકસ્યાણ્યે વ્યતીત કરતા. સમાગમમાં આવનાર ગમે તે વ્યક્તિ હોય તેને સ્વધર્મનો બોધ તેઓથી કરતા, જિજ્ઞાસુની પ્રત્યેક શંકાનું નિરસન કરી તેને ધર્મમાર્ગે પ્રેરતા, મુશ્કુલને આંતરજનનું સ્વરૂપ સમજાવી અધ્યાત્મવિદ્યાની પ્રગતિ કરાવતા. પ્રત્યેક માનવ સુખના પરમસ્થાનને પામે એ માટે તેઓથીનું જીવન હતું.

મનુષ્ય મહાપુરુષને આપી આપીને શું આપે? દ્રવ્યની બેટ આપે, પૂજન કરે, અર્ચન કરે. ત્યારે મહાપુરુષ તો મનુષ્યને પોતાના સદૃશ જવાવે છે-તેને જ્ઞાનરૂપ મહાત્ પદમાં સ્થાપે છે. એ પરમસુખના મુકાબલામાં દુનિયાનાં સુખો સમુદ્ર આગળ બિંદુસમાન હોવાથી મહાપુરુષનો

બહુલો કાણુ વાળી શકે ! એટલેજ સાચા શિષ્યો ગુરુદક્ષિણામાં લૌકિક ભેટજ આપી અટકતા નથી, જેમ શ્રીઅથર્વવેદીય પ્રશ્નોપનિષતમાં કળંધી આદિ છ શિષ્યોએ ધ્વજાવિદ્યાના સામા બદલાને વિશ્વમાં નહિજ ભેળને સદ્ગુરુશ્રી પિપ્પલાદને “આથી પરિચર્યામાટે દાસભાવે અમે પોતાનાં શરીર આપને અર્પણુ કરીએ છીએ” એમ વિનવ્રલાવે જણાવ્યું. તેમ આ પુણ્યદિને શિષ્યોએ ગુરુ ઋણુમાંથી મુક્ત થવા ઉપરોક્ત સંકલ્પ કરવાનો છે. શિષ્યે દાસભાવે પોતાનું સ્થૂલશરીર સદ્ગુરુશ્રીને સમર્પણુ કરવાનું છે. વાણીવડે તેઓશ્રીનું સ્મરણુ કરવાનું છે. કાતોવડે તેઓશ્રીના ગ્રંથોમાંના બોધને સાંભળવાનો છે. એ વડે શબ્દવિષયની પ્રીતિ ટળી જશે; તેઓશ્રીની પાદુકાનો સ્પર્શ કરવાનો છે. એ વડે સ્પર્શવિષયની પ્રીતિ નિવૃત્ત થઈ જશે; તેઓશ્રીનાં સ્મયછખીનાં દર્શન કરવાનાં છે, એ વડે રૂપવિષયની પ્રીતિ ઓછી થઈ જશે; તેઓશ્રીને અર્પણુ કરીને પ્રસાદરૂપે ભોજન કરવાનું છે, એ વડે રસવિષયની પ્રીતિ ધરી જશે; તેઓશ્રીને અર્પણુ થયેલાં ચંદનપુષ્પાદિ મસ્તકિ ચઢાવવાનાં છે. એ વડે ગંધ વિષયની પ્રીતિ ન્યૂન થઈ જશે; સ્વાસપ્રવાસમાં તેઓશ્રી ઉપદિષ્ટ મંત્રો અરુપલિત જપ કરવાનો છે, એ વડે પ્રાણુજ્ય થશે, અને ચિત્તને તેઓશ્રીના દિવ્ય સ્વરૂપમાં ભેડવાનું છે, એ વડે ચિત્ત અચિત્તભાવને પામશે.

આ સ્વરૂપાવસ્થાની પુણ્યતિથિ એકાદશી છે એટલે બે આજથી આપણે આપણી પાંચે કર્મોદ્ધિયો, પાંચે જ્ઞાતોદ્ધિયો અને મન એમ અગીઆરેને તેઓશ્રીમાં સમર્પણુ કરવા પ્રયત્નવાનુ બનીએ તો અવશ્યમેવ તે કનિષ્ઠ, મધ્યમ અને ઉત્તમ તીવ્રતાના પ્રમાણુમાં પ્રત્યેકને વહેલો યા મોડો એક મહાનુ લાભ થશે. તેઓશ્રીના દિવ્યસ્વરૂપને હૃદયમંદિરમાં નીરખી શકશું-હૃદયમાંના એ સ્વરૂપને સર્વત્ર અને સર્વ પદાર્થમાં નિહાળી શકશું.

બે વિરહ દુઃખ ન સહન કરવું હોય, બે મિલનની ઉલ્લેખ અભિલાષા ઉપજી હોય, બે સ્વાતસમાગમ અનુભવવો હોય તો વગર વિલંબે બહુ પરિસ્થિતિ થવાનું છે. એ વિરહતાપમાં શરીર, ઇન્દ્રિયો, પ્રાણુ ને મનને ખૂબ તપાવવાનાં છે. એ એટલે સુધી કે તેમાં રહેલી બધી અશુદ્ધિ ટળી જાય અને તે પ્રત્યેકમાં રહેલું હુંપણુનું અભિમાન દબાવીજ લાવને પામી જાય. હુંપણુને મારાપણું સમી જતાં તે સનાતન દેવનું અંતરબહિર પ્રાકટ થ થશે. તેઓશ્રી વિદ્યમાન હતા ત્યારે જેમ દર્શન કરી શકતા તેમ ઇન્દ્રિયાનુસાર આપણે તેઓશ્રીનાં પ્રત્યક્ષ દર્શન કરી શકશું. તેઓશ્રી વિદ્યમાન હતા ત્યારે જેમ તેઓશ્રીનાં કર્ણપ્રિય બોધવચનો સાંભળી શકતા તેમ સદા એ બોધામૃતનું પાન કર્યા કરશું. તેઓશ્રી વિદ્યમાન હતા ત્યારે જેમ તેઓશ્રીનાં ચરણુસ્પર્શનો લાભ મેળવી શકતા તેમ સદાને માટે એ ચરણુવંદન કરી શકશું. સૂર્યમાં જેમ ચંદ્રચાર ન રહે તેમ આપણામાં વિરહજન્ય દુઃખ નહિ રહે, પરંતુ આપણે સનાતન સુખદમિલનમાં જોગણી જશું, અને આ લોકમાં તથા મરણોત્તર સદ્ગુરુદેવના સત્તા સાહચર્યનો દિવ્ય અનુભવ કરતા નીચેના શબ્દો ઉચ્ચારવા શક્તિમાનુ થઈશું.

“અમ્મ હમ અમર ભયે, ન મરેજે.”

—:૦:—

શ્રીસત્સુજાતીયમ્

(શ્રીશાંકરભાષ્ય સમેત)

[અનુવાદક:—મહારાણીદાસ ગાકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતાંક ૪ ના પૃષ્ઠ ૭૮ થી)

યથાકાશેઽવકાશોઽસ્તિ ગંગાયાં વીચયો યથા ।

તદ્વચરાચરં સર્વં વ્રહ્મણ્યુત્પદ્ય લીયતે ॥

યોગિનસ્તં પ્રપશ્યન્તિ ભગવન્તં સનાતનં ॥ ૪ ॥

પદાર્થ:—યથા આકાશે અવકાશઃ અસ્તિ જેમ આકાશને વિષે અવકાશ છે ગંગામાં વીચયઃ યથા જેમ ગંગાના જળને વિષે તરંગો છે તદ્વત્ ચરાચરં સર્વં બ્રહ્મણિ ઉત્તમ લીયતે તેની જેડે સ્થાવર જંગમ સર્વે પદાર્થો અદ્ધને વિષે ઉપજે છે તે વિલાપ જાત છે યોગિનઃ તં પ્રપશ્યન્તિ ભગવન્તં સનાતનં સર્વના હૃદયમાં ઈશ્વરભાવે અંતર્યામીરૂપે રહેલા તે સનાતન અદ્ધને અંતર્યામી સાથે પોતાના યોગ કરી રહેનારા યોગીઓજ પોતાના આત્મસ્વરૂપે અનુભવે છે.

ભાવાર્થ:—એકજ જગ્યાએ એકજ સમયે એકથી વધારે પદાર્થો રહી શકે નહિ. એટલે કે જે સમયે એક જગ્યા એક પદાર્થે રોકેલી હોય તેજ સમયે બીજો કોઈ પદાર્થ તેજ જગ્યા રોકી રહી શકે નહિ.

પણ પ્રથમથી જગ્યા રોકી રહેનારો પદાર્થ જે બીજા પદાર્થથી વધારે સૂક્ષ્મ અને તેથી વધારે વ્યાપક હોય તે બીજા પદાર્થો તેણે રોકેલી જગ્યામાં પણ તેજ સમયે રહી શકે.

કારણ કે વધારે સૂક્ષ્મ અને તેથી વધારે વ્યાપક પદાર્થ તેનાથી વધારે સ્થૂલ અને તેથી ઓછા વ્યાપક પદાર્થોની બહાર જેમ વ્યાપી રહી શકે તેમજ તેમની અંતર પણ વ્યાપી રહી શકે.

તેથી જે સમયે જે જગ્યાએ વધારે સૂક્ષ્મ અને તેથી વધારે વ્યાપક પદાર્થ રહેલો હોય તે સમયે તે જગ્યાએ તેનાથી વધારે સ્થૂલ અને તેથી ઓછા વ્યાપક પદાર્થો રહી શકે.

આકાશ અને આકાશમાં રહેલા વાયુ આદિ બીજા પદાર્થો આ વાતમાં દ્વંદ્વંતભૂત છે.

આકાશ વાયુ આદિ મહાભૂતો અને તેમના કાર્યભૂત પદાર્થોથી વધારે સૂક્ષ્મ અને તેથી વધારે વ્યાપક હોવાથી જે સમયે જે જગ્યાએ આકાશ રહેલું છે તેજ સમયે તે તેજ જગ્યાએ વાયુ આદિ મહાભૂતો તથા તેમના કાર્યભૂત સઘળા પદાર્થો પણ રહેલા છે.

આકાશ વાયુ આદિ મહાભૂતો અને તેમના કાર્યભૂત સઘળા પદાર્થોથી વધારે સૂક્ષ્મ અને તેથી વધારે વ્યાપક હોવાથી વાયુ આદિ મહાભૂતો તથા તેમના કાર્યભૂત સઘળા પદાર્થોની બહાર જેમ વ્યાપી રહેલું રહી શકે છે તેવીજ રીતે તેમની અંતર પણ તે વ્યાપેલું રહી શકે છે.

એમ હોવાથી જે જગ્યાએ આકાશ રહેલું છે તે જગ્યાએ વાયુ આદિ મહાભૂતોને તથા તેમના કાર્યભૂત સઘળા પદાર્થોને રહેવા મટે આકાશને તે જગ્યા છોડી ચાલ્યા જવાની અગત્ય થતી નથી.

એવી રીતે અદ્ધ આકાશથી પણ વધારે સૂક્ષ્મ અને તેથી વધારે વ્યાપક હોવાથી જે સમયે જે જગ્યાએ અદ્ધ વ્યાપી રહેલું હોય છે તેજ સમયે તેજ જગ્યાએ આકાશ આદિ મહાભૂતો તથા તેમના કાર્યભૂત સઘળા પદાર્થોરૂપે આ

સંપૂર્ણ જગત પ્રપંચ પાંચ વસી રહેલો રહી શકે છે. જગત પ્રપંચને રહેવા માટે અહમને જગ્યા છાડી ચાલ્યા જવાની અગત્ય થતી નથી.

અને ગંગાના જળમાં યોગાનુયોગથી ઉઠતા તરંગો ગંગાના જળમાંથી ઉઠનારો અને ગંગાના જળમાંજ વિસાઈ જનારા હોવાથી જેમ ગંગાના જળરૂપજ હોય છે તેમ આ સંપૂર્ણ જગત પ્રપંચ અહમમાંથીજ ઉભો થનારો ને અહમમાંજ વિસાઈ જનારો હોવાથી અહમરૂપજ હોય છે તે યોગાનુયોગથીજ જુદો ઉભો થઈ વિસાઈ જતો જણાય છે. ખરી રીતે અહમથી જરા પણ જુદો કે વિસાઈજી નથીજ.

એ અહમ યોગાનુયોગથી ઈશ્વરભાવે સર્વેના હૃદયમાં અંતર્યામીરૂપે વસી રહેલા હોવાથી જે યોગી પુરુષો તેને પોતાના હૃદયમાં પોતાના આત્મારૂપે અનુભવે છે તે યોગી પુરુષોજ અહમના તે ઈશ્વરરૂપને તથા સનાતન એવા અહમસ્વરૂપને જાણે છે બીજાઓ અહમના ઈશ્વરરૂપને તથા અહમસ્વરૂપને સહેજે જાણી શકે એમ નથી. ૪

શ્રીશંકરભાષ્યમ્ ॥

સ્પષ્ટાર્થઃ સ્લોકઃ ॥ ૪ ॥

આ શ્લોકનો અર્થ સ્પષ્ટ છે તેથી અર્થ કરી દેખાડેલો નથી. ૪

મદાલસા

[અનુવાદકઃ—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ વેદાંતભૂષણ]

(અનુસંધાન ગતાંક ૪ ના પૃષ્ઠ ૮૨ થી)

તેનૈવ મુક્તા સા સાધ્વી વરનારી મદાલસા ।

અલર્ક નામ તત્ત્વં પ્રોવાચોહ્યોપવાદિની ॥

રાજાએ પોતાને એ પ્રમાણે કહ્યું એટલે મદાલસા કે જે નારીઓમાં ઉત્તમ હતી એટલે નારીએ કેમ વર્તવું તે જાણવામાં ઉત્તમ હતી અને સૌજન્યસંપન્ન હતી. બીજી નારીઓની જેમ વડે સ્વભાવવાળી કે પતિપ્રતિ કષ્ટવાળા સ્વભાવવાળી નહોતી. તેણે પછી પોતાના પુત્ર અલર્કને રાજાની ઇચ્છા પ્રમાણેજ કહેવા માંડ્યું પણ હાલરડાં—ગાતાં બાળકને કહેવું તેને હંડી અક્ષર કરે છે એવો મદાલસાનો મત હોવાથી તેણે અલર્કને જે કંઈ કહ્યું તે પણ હાલરડાં ગાતાં ગાતાંજ કહેવા માંડ્યું.

પુત્ર વર્ધસ્વ મે મતુર્મનો નંદય કર્મભિઃ ।

પેહિકામુગ્ધિકફલં તત્ત્વસ્યકૂ પરિપાલય ॥

હે પુત્ર ! તું નિર્વિઘ્નપણે વૃદ્ધિ પામતો રહેજે. આ લોકનાં ક્ષણે આપનારાં તથા પર-લોકના ક્ષણે આપનારાં કર્મો કરતો રહીને મારા પતિના મનને રાજ કરતો રહેજે. તે કર્મોનું યથાવત્ પરિપાલન કરતો રહેજે.

મિત્રાણા મુપકારાય દુહ્વદાં નાશનાય ચ ।

મિત્રો ઉપર ઉપકાર કરતો રહેજે ને દુષ્ટ હૃદયવાળાઓનો નાશ કરતો રહેજે.

ધન્યોઽસિ રં યો વસુધામશ્ચુ-
રેકાશ્ચિરં પાલયતોસિ પુત્ર ।
તત્પાલનાદિન્દ્રસમોપભોગ્યં
ધર્મ્યં ફલં પ્રાપ્સ્યસિ ચામરત્નં ॥

હે પુત્ર ! તું ધન્ય છે કે જે તું એકલો નિષ્કંટકપણે આ વસુધાનું દીર્ઘકાલ પાલન કરનારો થાઈશ અને વસુધાના કથાપત્ર પાલનથી પછી તારા તે સ્વર્ગમાં પાલનના ફળભૂત દેવપણું કે જેનો સંપૂર્ણ ઉપભોગ ઇન્દ્રને ઘટે છે તે દેવપણું તું પામીશ.

ઘરામરાન્ પર્વસુ તર્પયેયાઃ ।
સમીહિતં ચન્ધુપુ પૂરયેયાઃ
હિતં પરસ્મૈ હૃદિ ચિન્તયેયાઃ ।
મનઃ પરચ્છીપુ નિવર્તયેયાઃ ॥

પર્વના દિવસોમાં પૃથ્વીપરનાં દેવ એવા બ્રાહ્મણોને પૂજન ભોજન આદિવડે તૃપ્ત કરતો રહેજે. બન્ધુજનોને તેમનું ઈચ્છેલું પૂરતો રહેજે. હૃદયમાં પારકાઓનાં કિતનો વિચાર કરતો રહેજે. મનને પારકી સ્ત્રીઓમાં જતું પાણું વાળતો રહેજે.

સદા મુરારિં હૃદિ ચિન્તયેયાઃ
તદ્ધ્યાનતોઽન્તઃ પડરીન્ જયેયાઃ ।
માયાં પ્રવોધેન નિવારયેયાઃ
ઘનિત્યતામેવ વિચિન્તયેયાઃ ॥

હૃદયમાં સદા પરમેશ્વરનું ચિંતન કરતો રહેજે. પરમેશ્વરના ધ્યાનવડે અંતઃકરણના છ શત્રુઓનો જીત કરતો રહેજે.

સ્વરૂપમાં જાણત થતો રહી માયાને નિવારતો રહેજે. આ સંપૂર્ણ જગતની અનિસતાનો વિચાર કરતોજ રહેજે.

અર્ચાંગમાય ક્ષિતિપાન્ જયેયાઃ
યશ્તોર્જ્જનાયાર્યમપિ વ્યપેયાઃ ।
પરાપવાદશ્રવણાદ્વિભીયાઃ
વિપત્સમુદ્રાઽજનમુદ્ધરેયાઃ ॥

દ્રવ્યની સંપત્તિ માટે રાગઓનોજ જીત કરતો રહેજે. યશની સંપત્તિ માટે મેળવેલા ધનનો વ્યય પણ કરતો રહેજે. પારકી નિંદાનું શ્રવણ કરતાં સદા બીતો રહેજે.

વિપત્તિરૂપી સમુદ્રમાં કુબકાં ખાતાં જતેનો તેમની વિપત્તિમાંથી ઉદ્ધાર કરતો રહેજે.

યજ્ઞૈરનેકૈર્વિબુધાનજલં
અન્નૈર્દિજાન્ પ્રીણય સંઘ્રિતાંશ્ચ ।
સ્ત્રિયશ્ચકામેરતુલૈશ્ચિરાય
યુદ્ધૈશ્ચારીન્સ્તોપયિતાસિ ઘોર ॥ ✓

અનેક યતોવડે દેવોને પ્રસન્ન કરતો રહેજે. બ્રાહ્મણોને અને આશ્રિતજનોને અન્નવડે પ્રસન્ન કરતો રહેજે. ઓઝોને દીર્ઘકાળ પર્વત કામનાના અનુષ્ઠાન પદાર્થોવડે પ્રસન્ન કરતો રહેજે.

અને હે વીર ! શત્રુઓને યુદ્ધોવડે સંતોષ આપનારો થઈશ.

વાલો મનો નંદ્ય વાન્ધવતાં
 ગુરોસ્તથાજ્ઞાકરણઃ કુમારઃ ।
 સ્ત્રીણાં સુવાસત્કુલભૂષણાં
 વૃદ્ધો વને વત્સ વનેચરણાં ॥

હે વત્સ ! બાલક અવસ્થામાં બન્ધુઓના મનને આનંદ પમાડતો રહેજે.

કુમાર અવસ્થામાં ગુરુની આજ્ઞાનુસાર વર્તન રાખીને ગુરુને આનંદ પમાડતો રહેજે.

યુવાન અવસ્થામાં સારા કુલને ભૂષણરૂપ હોય એવી સ્ત્રીઓને તેમના કામવિલાસથી આનંદ પમાડતો રહેજે.

અને વૃદ્ધ અવસ્થામાં વનમાં નિવાસ રાખીને વનચરોને હૃદયની એકતાવડે આનંદ પમાડતો રહેજે.

રાજ્યં કુર્વન્ સુહૃદો નન્દયેથાઃ
 સાધૂન્ રક્ષન્સ્તાત યજ્ઞૈર્વજેયાઃ ।
 દુષ્ટાન્ ત્રિનિઘ્નન્ વૈરિણશ્ચાજિમધ્યે
 ગોવિપ્રાર્થે વત્સ મૃત્યું ભજેથાઃ ॥

રાજ્ય કરતો છતો સુહૃદ જનોને આનંદ પમાડતો રહેજે. સાધુજનોનું રક્ષણ કરતો છતે તેમને આનંદ પમાડતો રહેજે.

હે તાત ! યજ્ઞોવડે પૂજન કરીને દેવોને આનંદ પમાડતો રહેજે.

યુદ્ધમાં તારા વૈરી એવા દુષ્ટજનોનું નિકંઠન કાઢતો રહેજે.

હે વત્સ ! ગાય અને બ્રાહ્મણને માટે મૃત્યુ પામવું પડે તો મૃત્યુ પામવાનો નિર્ધાર કરતો રહેજે. (યાજ્ઞ)

—:—

વાલકોને માટે

[લેખક:—શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર]

[૭]

ઉપવેદ

ચાર વેદના ચાર ઉપવેદ છે.

ઋગ્વેદનો ઉપવેદ આયુર્વેદ છે.

આપણે કેમ સાબસારા રહીએ એ આયુર્વેદમાં લખ્યું છે.

આપણને કંઈ દરદ થાય તો તે દરદને મટાડવાની દવા પણ આયુર્વેદમાં લખી છે.

આયુર્વેદ બાણે તે વેદ કહેવાય છે.

યજુર્વેદનો ઉપવેદ ધનુર્વેદ છે.

અસ્ત્ર ને શસ્ત્ર કેમ વાપરવાં ને યુદ્ધ કેમ કરવું એ બધું ધનુર્વેદમાં લખેલું છે.

ધનુર્વેદ જે બાણે છે, તે ચાલો થઇ શકે છે.

સામવેદનો ઉપવેદ ગાંધર્વવેદ છે.

સંગીત શીખવાની રીત ગાંધર્વવેદમાં છે. ગાંધર્વવેદ ભણવાથી ગવૈયા થઇ શકાય છે.

અથર્વવેદનો ઉપવેદ અર્થવેદ છે. કળા કારીગીરી કેમ શીખવી ન પૈસા કેમ કમાવા એ અર્થવેદમાં બતાવ્યું છે.

અર્થવેદ શીખવાથી કસીગર થઇ શકાય છે પૈસા કેમ કમાવા, પૈસા કેમ સાંચવવા ને પૈસા કેમ વાપરવા એ બધું પણ અર્થવેદ ભણવાથી આવડે છે.

આર્ય ઉપવેદ બરાબર ભણવાથી આપણને સમગ્રય છે કે આપણું શરીર પણ એક દિવસે નાશ પામી જવાનું છે, એટલે પછી આપણને આપણા ઘરખાર ને સગાંસંબંધી તરફ વૈરાગ્ય થાય છે અને અવિનાશી એવા પરમાત્મામાં મન પરોવાય છે. પરમાત્મામાં મન પરોવાયાથી સાચું સુખ ને સાચી શાંતિ આપણને મળે છે.

ગુણવૃત્તા

શ્રી. કર્ણસિંહજીભાઈએ લખેલું Mahatma Shri Nathuram Sharma and His Message નામનું પુસ્તક માંગ્યોલના નામદાર ઢરબારથી જહાંગીરમીયાં સાહેબને મોકલતાં તેના ઉત્તરમાં તેમના પ્રાધવેટ સેક્રેટરી સાહેબ લખે છે કે:—

“સલામ સાથે આપે Mahatma Shri Nathuram Sharma and His Message નામનું પુસ્તક થીદલુરને મોકલેલ તે થીદલુર વાંચી ખુશી થયા છે અને તે બદલ આપનો ફરમાન અનુસાર ચેક્સ માનવામાં આવે છે.

સદરહુ પુસ્તકમાં યોગી બાબતે જે હકીકત લખેલી છે તેવો યોગી હાલના જમાનામાં હશે કે નહિ તે વિષે અગર આપને માહેતી હોય તો લખી જણાવવા ફરમાન થયેલ છે.”

ખરેખર એટની વાન તો એજ છે કે હાલ હવે એવો જાણ યોગી ન મળવાથી તો એઓશ્રીના કાર્યવાહક આચાર્યનું કામ કરી શકે એવા પણ પુરુષને અભાવે આશ્રમની કાર્યવાહીમાં જોષએ તેટલી પ્રગતિ કરી શકાતી નથી. (તંત્રી)

॥ ૐ ॥

ધ્યાન

[લેખક:—શ્રીનાથ ભક્ત અગાળી.]

સગ-ગોવિંદ શુભ ગાયો રે.

શ્રીનાથમૂર્તિ ધ્યાવું રે, મંગલ મૂર્તિ ધ્યાવું રે—થઈ એકતાર

એશી એકાંતે શ્રદ્ધાને ખાંતે,

આસન દેહ જમાવું રે—થઈ એકતાર.

શ્રીનાથ મંતર જપીને નિર્દતર,

ત્રેમ પૂરણ પ્રકટાવું રે—થઈ એકતાર.

ધીરે ધીરે રદ્ય મહિ રે,
 પ્રભુ પ્રતિમાને ઠસાવું રે—થઈ એકતાર.
 માયાથી ટાળી મન પાછું વાળી,
 ભાન જગતતું ભુલાવું રે—થઈ એકતાર.
 જય પ્રભુનાથ મૃહો મુજ હાથ,
 આપ મહિં હું સમાવું રે—થઈ એકતાર.
 અહો નિશ આવું, નાથને ધ્યાવું,
 સચ્ચિદાનંદમાં સમાઈ રે—થઈ એકતાર.
 નાથરૂપે થઈ જાવું રે—થઈ એકતાર.

—:—:—

શ્રીયાજ્ઞવલ્કય સ્મૃતિ

[અનુવાકકઃ—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ વેદાંતભૂષણ]

[અનુસંધાન ગતાંક ૪ ચાના ૫૪ ૭૯ થી]

કૃતજ્ઞાદ્રોહિમેધાવિશુચિકલ્યાણસૂચકાઃ ।

અધ્યાપ્યાઃ સાશુશક્તાન્ત સ્વાર્થદાધર્મતસ્ત્વમે ॥ ૨૮ ॥

કૃતજ્ઞ એટલે કરેલા ઉપકારને યથાવત્ જાણવાવાળાને.

શીખવેલું સમજી શકે એવાને.

પવિત્ર આચારવિચારવાળાને.

જોનો દેખાવ અમંગળ ન હોય એવાને.

ભણેલી વિદ્યાનો સારો ઉપયોગ કરે એવાને.

ભણી શકે એવાને.

લેણને જાળમાં લપ્પને કાગલામાં પોતે વિદ્વાન્ છે એવી પ્રતિજ્ઞાનો ઉપયોગ ન કરે
 એવા સ્વાભાવ વાળાને.

અને પોતાને માટે ધન આદિ આપનારને.

એટલાં લક્ષણોવાળાને શુરુએ પોતાનો સ્વધર્મ સમજી ભણાવવા. ૨૮

દંડાજિનોપવીતાનિ મેઘલ્લાં ચૈવ ધારયેત્ ।

બ્રાહ્મણેષુ ચરેદ્ ભૈશ્યમનિષ્ણેષ્વાત્મવૃત્તયે ॥ ૨૯ ॥

ભણવાવાળા બ્રાહ્મણીએ દંડ, મુશ્યર્થ, ચતુર્ય અને મેખલાને ધારણ કરવાં.

પોતાની આજીવિકા માટે નિંદને પાત્ર આચરણવાળા ન હોય એવા બ્રાહ્મણોને ધેરથી
 ભિક્ષા માગી લાવવી.

આદિમધ્યાવસાનેષુ મચ્ચઙ્ગદોપલક્ષિતાઃ ।

બ્રાહ્મણક્ષત્રિયચિસાં મૈક્ષ્ણિક્યાં યથાક્રમં ॥૩૦ ॥

બ્રાહ્મણને ધેરથી ભિક્ષા મળવાનો પ્રસંગ ન થાય તો ક્ષત્રિયને ધેરથી ને ક્ષત્રિયને ધેરથી
 પશુ ભિક્ષા મળવાનો પ્રસંગ ન થાય તો વૈશ્યને ધેરથી ભિક્ષા મેળવવી.

બ્રાહ્મણને ધેરથી શિક્ષા માગવા સમયે ભવત્ શબ્દ વડે ઉપલક્ષણ કરવું એટલે
ભવતિ મિદ્ધાં દેહિ એમ બોલીને શિક્ષા માગવી.

ક્ષત્રિયને ધેરથી શિક્ષા માગવાને પ્રસંગ થાય તો મિદ્ધાં ભવતિ દેહિ એમ બોલીને
શિક્ષા માગવી.

અને વૈશ્યને ધેરથી શિક્ષા માગવાનો પ્રસંગ થાય તો મિદ્ધાં દેહિ ભવતિ એમ
બોલીને શિક્ષા માગવી.

કૃતાગ્નિકાર્યો મુક્તીય વાગ્યતો ઈર્વનુજયા ।

આપોશાન ક્રિયાપૂર્વ સત્કૃત્યાન્નમકૃત્સયન્ ॥ ૩૧ ॥

પોતાના ગુરુની આત્માથી અગ્નિમાં હોમ કરીને તથા આપોશનની ક્રિયા કરીને પછી
વાણીને નિયમમાં રાખી તથા શિક્ષાના અનની કોષ પ્રકારની નિદા ન કરતાં તેના સત્કાર
પૂર્વક જમવું.

બ્રહ્મચર્યસ્થિતો નૈકમન્નમદ્યાદનાપદિ ।

બ્રાહ્મણઃ કામમરનીયાચ્છ્રાદે વ્રતમપીડયન્ ॥ ૩૨ ॥

બ્રહ્મચર્ય વ્રતનું પરિપાલન કરનારા બ્રહ્મચારીએ કોઈ એક જ ધરતું અન્ન
આપતકાલિના જમવું નહિ.

બ્રહ્મચારી બ્રાહ્મણ હોય ને શ્રાદ્ધમાં જમવા માટે આમંત્રણ હોય તો તેણે
આપતકાલિના પણ એક જ ધરતું અન્ન જમવામાં વિરોધ ન રાખવો.

પણ પોતાના બ્રહ્મચર્યના વ્રતને હરકત ન પડે એવું અન્ન જમવું. એટલે કે
મદ્ય માંસ આદિ બ્રહ્મચર્યના વ્રતને હાનિ પહોંચાડનારા પદાર્થો જમવા નહિ.

મધુમાંસાઞ્જનોચ્છિદ્યે શુક્લસીપ્રાણિર્હિસનમ્ ।

માસ્કરાલોકનાશ્ચીલપરિવાદાંશ્ચ વજર્યેત્ ॥ ૩૩ ॥

મધ, માંસ, અંજન, અન્યનું ઉચ્છિદ્ય અન્ન, કઠોર બોલવું, સ્ત્રી, પ્રાણીની હિંસા,
સર્પપ્રતિ જોતું, અસમ્ય બોલવું અને પારકી નિદા એટલા વાતોનો બ્રહ્મચારીએ ભાગ રાખવો.

સ ગુર્યઃ ક્રિયાઃ કૃત્વા વેદમસ્મૈ પ્રયચ્છતિ ।

ઉપનીય વદદ્ વેદમાચાર્યઃ સ ઉદાહતઃ ॥ ૩૪ ॥

પોતાના પુત્રને ગર્ભાધાન આદિ સંસ્કાર ક્રિયાઓ કરીને જે વેદ લાણાવે તે ગુરુ કહેવાય.
અન્યના પુત્રને પણ ઉપનયન સંસ્કારની ક્રિયા કરીને વેદ લાણાવે તે આચાર્ય કહેવાય.

एकदेशमुपाध्यायः ऋत्विग् यज्ञकुरुच्यते ।

પક્ષે માન્યા યયાપૂર્વ પમ્યો માતા ગરીયસી ॥ ૩૫ ॥

વેદનો એક દેશ લાણાવે તે ઉપાધ્યાય કહેવાય, યજ્ઞમાં પોતાના ભાગનો હોમ કરે
તે ઋત્વિક કહેવાય.

આ સર્વ ગુરુઓ એક બીજાના ગૌરવ પ્રમાણે માન આપવા ચોગ્ય છે.

આ સર્વ ગુરુઓની અપેક્ષાએ સૌથી મોટી મા ગુરુ છે, તે સૌથી વધારે માન
આપવા ચોગ્ય છે. (ચાલુ)

બ્રહ્મવાદ

[અનુવાદક:—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ-વેદાંતભૂષણ.]

(અનુસંધાન ગતાંક ૪ ના પૃષ્ઠ ૮૦ થી)

દુહદુપલબ્ધમેતદવ્યવસ્થાયેષ તથા ।

ચંત્ર ઉદયાસ્તમયો વિહૃતેર્મદિવા વિહૃતાત્ ॥

માટીના માટીરૂપમાં ખરેખરી કાંઈ વિદ્યા નહિ થવા છતાં જેમ માટીનાં દામેલી ઉત્પત્તિ ને લયની વિદ્યા માટીમાં થતી જેવામાં આવે છે.

લોહાના લોહારૂપમાં ખરેખરી કાંઈ વિદ્યા નહિ થવા છતાં જેમ લોહાનાં ઢથિયાગ્રે વા ઝોળારોની ઉત્પત્તિ ને લયની વિદ્યા લોહમાં થતી જેવામાં આવે છે.

તથા સોનાના સોનારૂપમાં ખરેખરી કાંઈ વિદ્યા નહિ થવા છતાં જેમ સોનાના અલંકારોની ઉત્પત્તિ ને લયની વિદ્યા સોનામાં થતી જેવામાં આવે છે.

તેમ જે પદાર્થના પદાર્થરૂપમાં ખરેખરી કાંઈ વિદ્યા નહિ થવા છતાં આ સંપૂર્ણ જગતના ઉદય ને અસ્તની વિદ્યા થતી જેવામાં આવે છે તે પદાર્થની અન્વેષણા કરતાં, આ સંપૂર્ણ જગતનો અસ્ત થવા પછી પણ વિદ્યમાન રહેનારા હોવાથી જે આપ આ સંપૂર્ણ જગતથી મોટા હોવાથી બ્રહ્મ કહેવાઓ છે તે આપના બ્રહ્મસ્વરૂપમાંથીજ આ સંપૂર્ણ જગતનો ઉદય ને અસ્ત થવાની વિદ્યા થતી જેવામાં આવે છે અને છતાં આપના એ બ્રહ્મસ્વરૂપમાં ખરેખરી કાંઈ વિદ્યા થતી નથી એમ પદાર્થના તત્ત્વસ્વરૂપની અન્વેષણા કરનારાઓને જણાયું છે તેથી આ સંપૂર્ણ જગતનો ઉદય અને અસ્ત જેમાંથી થાય છે અને છતાં જેમાં ખરેખરી કાંઈ વિદ્યા થતી નથી એવા આપ છે એમ અમે જે કહીએ છીએ તે પદાર્થના તત્ત્વસ્વરૂપની અન્વેષણા કરનારાઓને અનુભવ થાય છે.

(ચાલુ)

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

(ભાદ્રપદ-આશ્વિન)

[શ્રીઆનંદાશ્રમ એક સંસ્થા છે, એટલે તેમાં કે તે દ્વારા ચાલી રહેલી નાની મોટી પ્રવૃત્તિના સમાચાર જાણવા માટે આનંદાશ્રમ સાથે સંકળાયેલાં સૌ ઉત્સુક હોય એ સ્વાભાવિક છે; અને એટલા માટેજ શક્ય તેટલા ઝીણા મોટા સમાચાર આપવાની પ્રથા રાખેલી છે.

લઘુરુદ્ર, રુદ્રાભિષેક, લોજન, થાળ, અખંડહીપક, ભેર, લવાજમ આદિની ઝીણી ઝીણી નોંધ ઉપલક્ષ દૈનિકે ગૌણ જેવી લાગે, પરંતુ તેની પાછળ રહેલી આનંદાશ્રમપ્રતિની લાવિષ્કાની લાક્ષણિકતાનાં મૂલ્ય ઉઠ્યું છે; અને એ લક્ષિ-લાવના પાપાયા કરે ને ફૂલે ફાલે એ પણ એક આ સમાચાર પ્રકટ કરવામાં હેતુ છે.

ઉપરાંત બંધુબહેનોનાં નામોની નોંધ આવતી હોવાથી પરસ્પરના પરિચય તાજે રહે છે, અને એ રીતે વ્યવહાર પરમાર્થમાં એક બીજાને ઉપયોગી પણ થઈ શકાય છે.]

શ્રીસદ્ગુરુદેવનું પૂજન:—ગત યત્પૂર્ણિમાના દિવસે રાત્રે આનંદાશ્રમના મોડમાં સુંદર આસનપર પૂજ્યપાદ દૃષાનંદનાં ઇચ્છિત તથા ખાદ્યાદ્ય પદ્ધાંતો સૌ આનંદાશ્રમજન્યોએ

યથાવિધિ પૂજન કર્યું હતું. પૂજને ચર્મરૂઢાખાદ'મી. કર્ણસિંહજી લાલસિંહજીએ સરસ્વતીમાના
મતનું માહાત્મ્ય વ્યાખ્યાનદ્વારા કર્યું હતું. ત્યારબાદ સૌને પદુવાને પ્રસાદ તથા ચંચુચૃત
અપાયાં હતાં.

ગત આશ્વિન વદિ ૧૧ના દિવસે પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવની આરાધનતિથિ હોઈ સૌ આનંદ-
શ્રમવાસીઓએ મળી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું યથાવિધિ પૂજન કર્યું હતું, તથા શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ-
સ્તોત્ર ને ગીતાછના પાઠ કરવામાં આવ્યા હતા. રાત્રે શ્રી. કર્ણસિંહજી લાલસિંહજી દ્વારે
“સ્વરૂપાવસ્થાના” એ ત્રિપથપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું જે આ અંકમાં અન્યથા અપવામાં
આવ્યું છે. શ્રી. અંબારાંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી તથા શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુદાસ ભાઈએ પણ આજે
પૂજ્યપાદ કૃપાનાથ સંબંધી ચેતાના અંગત અનુભવો પ્રવચનોદ્વારા બહુ ભાવપૂર્વક વર્ણવી
ખતાવ્યા હતા. આજે બાહ્યજી આજ્ઞા આદિને મિષ્ટાન્ન ભોજન આપાયું હતું, તથા આનંદાશ્રમ-
વાસીઓએ આજે ઉપવાસપૂર્વક મન કર્યું હતું.

સં. ૧૯૬૭ના બેચતા વર્ષના દિવસે સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓએ મળી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુ-
દેવનું યથાવિધિ પૂજન કર્યું હતું. પૂજનકાર્ય પૂર્ણ થયા પછી શ્રી. કર્ણસિંહજીએ “આજના
દિવસે આપણું કર્તવ્ય” એ ત્રિપથપર વિવેચન કર્યું હતું તથા ભજનો થયાં હતાં. સૌને પ્રસાદ
ચરણાચૃત પણ અપાયાં હતાં.

લઘુરુદ્ર તથા રુદ્રાભિષેક:—આ માસમાં નીચેના બંધુઓ તરફથી લઘુરુદ્ર તથા
રુદ્રાભિષેક કરાવવામાં આવ્યા હતા:—

શ્રી. માલેશ્વરાલ નાનજી ચંદ્રાણુ-મોપરા મુખ્ય નિવાસી એક ભક્તજન. શ્રી. પદ્મચંકર
અંબારાંકર ત્રિવેદી-વડોદરા. શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી (૧ રુદ્રાભિષેક). શ્રી. રામજી વિશ્રામ
કરાંચી (૧ લઘુરુદ્ર ને પાંચ રુદ્રાભિષેક) શ્રીમતી બહેન મયાકુંવર અંબારામ-બગસરા.

મુખ્યભેટ:—આ માસમાં નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી રૂ. ૧૦ દસ અને તે ઉપરાંત
નીચેપ્રમાણે મુખ્યભેટ આવેલી છે:—

રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. જ્યે. ટી. સોદા-જૂનાગઢ. રૂ. ૧૬-૧૨-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી
કરાંચી. રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. પીરજીશાહ એચચરાલ હાલવાય-માહીમ. (જન્માષ્ટમીની ભેટ.)
રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. મોરિશિના એક ભક્તજન (જન્માષ્ટમી નિમિત્તે ભેટ.) રૂ. ૨૦-૦-૦
શ્રી. દરિયાલ દરદીરાનદાસ-મુંબઈ. રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. શિવચંકર દયારામ-મોદી પાનેલી.
રૂ. ૫૧-૦-૦ શ્રી. જલ. ટી. દેશાઈ મુંબઈવાળા તરફથી શ્રીનાથઘાટના પાંચકામ નિમિત્તે.
રૂ. ૧૫-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી. રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રીમતી બહેન મયાકુંવર અંબા-
રામ-બગસરા. રૂ. ૬૩-૧૦-૦ શ્રી. ગમદાવાદ-આનંદાશ્રમમાં વિવ્ર જિત્ર સમયે બંધુઓ
તરફથી આવેલી ભેટના દા. શ્રી. ચતુરભાઈ આચારાણી.

ભોજન અને ધાળ:—આ માસમાં નીચેના બંધુઓ તરફથી શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતન-
ધર્મવિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવામાં આવ્યાં હતાં:—

રૂ. ૧૫-૦-૦ સદગત શેઠ લાલાલાલ છોટાલાલ ભાવનગર તરફથી સં. ૧૯૬૫ના
ભાદરવા વદિ ૧૪ના ભોજન ખર્ચના. રૂ. ૧૭-૦-૦ ઉપરાંત ગૃહસ્થતરફથી માગસર સુદિ
૧૫ ના ભોજનખર્ચના. રૂ. ૪-૦-૦ શ્રી. રામસિંહ સગાસિંહ-કુતિયાણા (૧૨ બાહ્યજીને
ભોજન) રૂ. ૩-૦-૦ શ્રી રઘુનાથસિંહ નયુસિંહ-કુતિયાણા (૬ બાહ્યજી). રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી.
માનસિંહ નયુસિંહ-કુતિયાણા (૩ બાહ્યજી) રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ. ભવાનસિંહ-

કુતિયાણા (૩ પાદાણુને) રૂ. ૧-૦-૦ સૌ. હરિબેન લાલસિંહ-કુતિયાણા. (૨ પાદાણુને) રૂ. ૧-૪-૧-૦ શ્રી. ભોળીલાલ જગજીવનદાસ દેશાઈ જૂનાગઢ (૧૫ પાદાણુને ત્રણ દિવસના સાદા ભોજનના) રૂ. ૩-૦-૦ શ્રી. કથ્યાણુસિંહ લવાનસિંહ-જૂનાગઢ (૯ પાદાણુને) રૂ. ૮-૦-૦ શ્રી. પદ્મશંકર અંગાશંકર ત્રિવેદી-વડોદરા રૂ. ૮-૦-૦ શ્રી. રામજી વિશ્રામ-કરાંચી રૂ. ૧-૪-૦ બેન ચતુરાલક્ષ્મી મૂળજી-મુંબઈ (૫ પાદાણુને) રૂ. ૮-૦-૦ શ્રી. મોહનલાલ રામચંદ્ર અંગાણી રૂ. ૧૮-૧૪-૯ શ્રી. નારાયણ ઝોધવજી-ભીમડી રૂ. ૮-૦-૦ શ્રી. પુરષોત્તમ ભીમજી-કેશોદ રૂ. ૧૯-૮-૦ વૈદ જટાશંકર વિક્રલજી-જૂનાગઢ (આષાઢ વદિ ૮ના ભોજન અર્ચના) રૂ. ૧૨-૦-૦ ગં રવ. બેન વિન્યાલક્ષ્મી લક્ષ્મીશંકર-ધંધુકા રૂ. ૫-૦-૦ શ્રી. રાહ મણિલાલ જન. લાલ-સાદરા રૂ. ૨૨-૧૫-૦ શ્રીમતી મયાકુંવર અંગારામ-બગસરા પૂજ્યપાદશ્રીની સેવામાં એક ચોરડા બંધાયેલી અર્પણ કર્યો તેના વારતુ નિમિત્તે રૂ. ૧૨-૦-૦ બેન નર્મદાબાઈ-કુલ્લા રૂ. ૧૧-૦-૦ લવાન નાગજી હક્કર-બડીયા રૂ. ૨૮-૮-૦ શ્રી. હરજીવન કેશવજી શાહ-મુંબઈ (બે ભોજન.) રૂ. ૧૨-૮-૦ શ્રી. વસંતરાય જીલીવારામ-પાટણ (રૂ. સુ. ૫) રૂ. ૨૧-૦-૦ શ્રીમતી બહેન શ્રીસુમરીબહેન કાળાવાળા-બીલખા રૂ. ૪૨-૦-૦ શેઠ રાજશી જયરાજ-મુંબઈ (૧૨૫ પાદાણુના ભોજન અર્ચના) શ્રીમતી બહેન શ્રી જનગાઈબા-બડખડ તરફથી પાકાં સીધાં આવ્યાં હતાં.

ઉપરાંત નીચેનાં મુદરથોતરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવન સેવામાં થાળ ધરાવનાર આવ્યા છે:—

રૂ. ૫-૦-૮-૦ શ્રી. ગુણવંતસિંહ જલમસિંહ દાકર-મુંબઈ લાદ્રપદ તથા આસો માસમાં દરરોજ પ્રભુશ્રીને મિષ્ટાન્ન થાળ, દૂધ તથા સાકર ધરવા નિમિત્તે રૂ. ૧-૪-૦ પ્રજ્જલાલ વનમાળી-વસાણી દહેજું રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ બેતસી-કરાંચી. (બે થાળ) રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. રામસિંહ અખણસિંહ-(બે થાળ) કુતિયાણા રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. માનસિંહ નથુસિંહ-કુતિયાણા રૂ. ૧-૪-૦ ડૉ. લક્ષ્મીશંકર લાલજી-ધોરાજી રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. પ્રભાતસિંહ રઘુનાથસિંહ-કુતિયાણા રૂ. ૧-૪-૦ એક લક્ત-મુંબઈ રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. રામભટ્ટ પીતાંબર-વડતાલ ૦-૮-૦ શ્રી. મૂળ-શંકર ઇશ્વરજી-કુતિયાણા રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ચતુર્ભુજ ભીમજી-ધોરબંદર રૂ. ૩-૧૨-૦ સોની પુરષોત્તમ મુંદરજી (ત્રણ થાળ) રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. જયમુખલાલ ચંલુલાલ અમદાવાદ (૨ થાળ) રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. રામજી વિશ્રામ-કરાંચી રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રભાશંકર કાલિદાસ-શાહપુર રૂ. ૫-૦-૦ શ્રી. ઉપેન્દ્રસિંહ કરજીસિંહ દાકર-રંગુન (૪ થાળ) રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. મોનજી જનકવજી-કરાંચી રૂ. ૨-૪-૦ શ્રી. કેશવજી જીણાભાઈ-જૂનાગઢ રૂ. ૨-૦-૦ દાકર રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ-બંગલોર રૂ. ૧-૪-૦ જાતી શિવશંકર દયાળજી-હળવદ રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. અંબકલાલ નરભેરામ-હળવદ રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ બેતસી-કરાંચી રૂ. ૧-૪-૦ રસોયા દુર્ગાશંકર કાલિદાસ રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ભીમજી જોડાભાઈ-કરાંચી રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. રઘુનંદનજી નથુજી, અનંદાશ્રમ-બીલખા રૂ. ૩-૧૨-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી અંદારાણી-ગોધરા (ત્રણ થાળ) રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. દેવશંકર રણછોડ કુતિયાણા રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. કરજીસિંહજી લાલસિંહજી દાકર જૂનાગઢ રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. અંગાશંકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી-જોરાવરનગર રૂ. ૧-૪-૦ ગં. રવ. બહેન જડીબાઈ-જોરાવરનગર.

અખંડહીપકમાટે નીચેની રકમો આવી છે:—રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ-બંગલોર રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. કેશવલાલ જોડાભાઈ મુંબઈ રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. લલિતપ્રસાદ અંબાશંકર જોશી-આનંદાશ્રમ રૂ. ૦-૮-૦ શ્રી. મોહનલાલ કાનજી-અંધાળા રૂ. ૨-૮-૦

ધી. ઉપેદ્રસિંહ કરજીસિંહ-૨૧ન. ૩૧.૦-૪-૦ ધી. રૂણાચંદર ગૌરીચંદર ૧૮-૩-૨૫. ૩૧.૦-૪-૦
 ધી. રામસિંહ સગળસિંહ-કુંતિયાણા ૩૧. ૮-૪-૦ ધી. માનસિંહ નયુસિંહ કુંતિયાણા. ૩૧. ૦-૪-૬
 ધી. પ્રભાતસિંહ રઘુનાથમિત્ર-કુંતિયાણા. ૩૧. ૦-૪-૦ બેન નાનબાઈ લક્ષ્મીરામ-ખીલખા.

નીચેની રકમ વિચાર્યોએને દૂધપાવા નિમિત્તે મળી છે:-૩૧. ૨-૮-૦ ધી. માનસિંહ
 દીપસિંહ-સીગમ. ૩૧. ૧૦-૦-૦ ધીમતિ બહેન મનીષાદેવી હા. હીરજી કલ્યાણજી-મુંબઈ.

શ્રીધારબંદર-આનંદાશ્રમમાં ગત આશ્વિન વદિ ૧૧ ના દિવસે પૂજ્યપાદ શ્રી સદ્-
 ગુરુદેવનું યથાવિધિપૂજન સૌ ગુરુબંધુઓએ મળી કર્યું હતું.

શ્રીહીંબુદા-આનંદાશ્રમમાં:-નૂતન વર્ષના શુભ દિને અહીંના સૌ ગુરુબંધુઓએ
 મળીને પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું યથાવિધિ પૂજન કર્યું હતું. સ્વારાજ્ય ધીનાયજ્યંતી વિશેષા-
 કર્માંથી ધીનાયજ્યનામૃતનું વાચન થયું હતું. તથા ભજનપૂન થયાં હતાં સૌને યરજામૃત તથા
 પ્રસાદ આપવામાં આવ્યાં હતાં. આશરે પચ્ચોટ બધુગદનોએ આ કાર્યમાં સાલ લીધી હતી.
 બાંદવાથી બહેન દેવબાઈ દામજી પણ આગાં હતાં.

શ્રીઅમદાવાદ-આનંદાશ્રમમાં:-પૂજ્યપાદ શ્રીમજાપલગવાનલી આશ્વિન સુદિ ૪
 એ મંગલમય જન્મતિથિ હોઈ તે દિવસે આનંદાશ્રમમાં ધામધૂમપૂર્વક જ્યંતીમહોત્સવ
 ઉજવવામાં આવ્યો હતો. આ મહોત્સવમાં ભાગ લેવા ધાર્મિક મુજબનોને બહાર પેપરાદ્વારા
 નિમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું. રેડોના મંગલમય સૌંદર્ય પાડો ભણ્યા બાદ મહાપૂજનની શરૂ-
 આત ચર્ચ હતી. મહાપૂજન થવા બાદ સૌને ચરજામૃત તથા પ્રસાદ આપવામાં આવ્યાં હતાં.
 ભોજન સમારંભ પણ આજ દિવસે ગોડવવામાં આવ્યો હતો. મહાપૂજન થયા બાદ સૌએ
 અહિં ભોજન પ્રસાદ લીધો હતો. અને સ્વાર પછી સૌ સૌના રથાને ગયાં હતાં. સાંજે “આપણે
 આપણા સદ્ગુરુદેવનો જ્યંતીમહોત્સવ કયારે સાચો ઉજવ્યો ગયામ ?” એ વિષય ઉપર ધી. હરદત
 નેશીએ વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું સ્વારપછી ધી. અંબાલાલ તુલબરામ બાઈએ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું
 જીવનમાહાત્મ્ય એ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. અને ધી. મણિલાલ મહાત્માએ સદ્ગુરુ-
 દેવના સ્વરૂપ વિશે પ્રવચન કર્યું હતું. મહાપૂજનમાં ભાગ લેવા માટે સાણંદ જંજીસર આદિ
 રથગોએથી જિજ્ઞાસુ મુજબનો આવ્યા હતાં

આશ્વિન સુદિ ૧૫ શરદ્પૂર્ણિમા:-

આજે શરદ્પૂર્ણિમા દેવાથી પૂજ્યપાદ કૃપામિત્ર શ્રીમજાપ ભગવાનનું પોરશીપચારી
 મહાપૂજન કરવામાં આવ્યું હતું, અને સાંજે પીવા અને દુધનો પ્રસાદ ધરવામાં આવ્યો.

આશ્વિન વદિ ૧૧,૯૬ આરાધન તિથિ આજે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથ શ્રીમજાપ
 પુણ્યતિથિ-આરાધન તિથિ-દેવાથી શ્રીમજાપ ભગવાનનું પોરશીપચારી
 આવ્યું હતું. અને થીગીતાજીના પાડો કરવામાં આવ્યા હતા.

આ માસમાં નીચેના સદ્ગુરુદેવો આનંદાશ્રમમાં દર્શનસાંમંજનો લાભ રેકે સંસ્કાર લેતા.

ધી. ભાઈલાલ નાનાલાલ યાત્રિક સદકુર્કુળ.	ધી. ચંદુલાલ અંબાલાલ
” ચતુરભાઈ આશાભાઈ ખેલ	” મણિદેવ રામજી
” જોડાલાલ પીતાબર બટ	” અંબાલાલ મુજબનો મુંબઈ
” જ્યેષ્ઠારામ નાનાભાઈ બટ	” હરદત નેશી
” જ્યેષ્ઠકર રામનાથ બટ	” મુજબનો મુંબઈ
” વાસુદેવ ગુરુજીવમ બટ	

ભાદ્રપદ માસમાં શ્રી.હરદત્ત રેવાશંકર નેશીએ કરેલ પ્રચાર કાર્યની નોંધ:—

કાળુપુર ભાદ્રપદ સુ.૭/૯૬ શુક્રવાર

કાળુપુરના ચકલામાં સાંજે “ સનાતનધર્મનારહસ્યો ” એ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. અને આનંદાશ્રમની પત્રિકાઓ વહેંચી હતી.

માદલપુર ભાદ્રપદ સુ.૭/૯૬ રવિવાર

માદલપુરમાં આજે સનાતનધર્મના પ્રચાર માટે જતાં ‘વહાવર’ એ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું અને તેની સાથે પૂ. કૃપાનાથના જીવનનો સંક્ષિપ્ત પરિચય કહ્યો હતો.

લગવાનનગર ભાદ્રપદ સુ. ૮/૯૬ મંગળવાર

આજે લગવાનનગરમાં સનાતનધર્મના પ્રચારમાટે જતાં ‘ધર્મ’ એ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. વ્યાખ્યાન થઈ રહ્યા પછી સનાતનધર્મનાં ધોરણો એ નામની પત્રિકાઓ વહેંચી હતી અને તેમાંથી સાધારણ વર્ગના માણસોને સમજણ પાડી હતી. વ્યાખ્યાન સાંભળવા સારી સંખ્યામાં માણસો આવ્યાં હતાં.

જમાલપુર ભાદ્રપદ સુ.૧૪/૯૬ રવિવાર

આજે જમાલપુર દરવાજા બહાર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. અને વ્યાખ્યાનનો વિષય “સનાતન ધર્મ” એ રાખવામાં આવ્યો હતો. વ્યાખ્યાન થઈ રહ્યા પછી આનંદાશ્રમના પરિચય ઉપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું.

દેવજીપરા. ભાદ્રપદ વદિ ૫/૯૬ શનિવાર

આજે દેવજીપરાની નિશાળે વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષ ‘સંધ્યાવંદન’ એ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન રાખવામાં આવ્યું હતું. ગામના લોકોને પણ આમંત્રણ હોવાથી તેઓની સંખ્યા પણ કી પ્રમાણમાં સાંભળવા આવી હતી. સાર પછી માસ્તર સાહેબને સંધ્યાદિ નિલકર્મની ચોપડીઓ આપી હતી, અને વિદ્યાર્થીઓને સંધ્યા શીખવવાની ભલામણ કરી હતી.

મોતીનગર ભાદ્રપદ વદિ ૧૧/૯૬ શુક્રવાર

આજે મોતીનગરમાં સનાતનધર્મનો પ્રચાર કરવા જવાનું થતાં ‘વર્ણધર્મની’ મહત્તા એ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. વ્યાખ્યાન સાંભળવા સારી સંખ્યામાં માણસો આવ્યાં હતાં. વર્ણધર્મની મહત્તા સનાતનધર્મમાં ઘણીજ છે તેનું સારી રીતે વર્ણન કર્યું હતું. ભારપછી પૂ.કૃપાનાથના પાવન જીવનચરિતસંબંધે એ કબ્જો ખેલી પૂજ્યપાદશ્રીના જીવનનો સંક્ષિપ્ત પરિચય આપ્યો હતો.

—:૦:—

❀ ॥ શ્રીનાથચરિતામૃત ॥ ❀

અથવા

પૂજ્યપાદ સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નથુરામશર્મા આચાર્યજીનું
જીવનચરિત્ર

(પ્રથમપ્રવાહ—પુરુષાર્થી જીવન)

સં. ૧૯૯૫ની અષાઢીપૂર્ણિમાપર આ ગ્રંથ પ્રસિદ્ધ થઈ ચૂક્યો છે. તેમાં કેમી આઠપેજ સાધકનાં ૫૨૦ પૃષ્ઠો થયાં છે. શ્રીઆનંદાશ્રમનાં મોટાં ગીતાજી નેવડા મોટા ગ્રંથ થયો છે. પૂજ્યપાદશ્રીનું ત્રિરંગી ચિત્ર મુખર્ષ ઈલાકાના પ્રસિદ્ધ ચિત્રકર શ્રી. રવિશંકર રાવળે તૈયાર કરેલું મૂકાયું છે. તે ઉપરાંત વિશ્વવિમોહન શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા, પ્રસન્નવદન શ્રીરામચંદ્રજી, દેવદેવ મહાદેવ અને ચાર મુખ્ય શિષ્યોસહિત શ્રીઆદર્શકરાચાર્ય લગવાન એ ત્રિરંગી ચિત્રો અને બીજાં ૨૨ સુંદર ચિત્રો પણ મૂકવામાં આવ્યાં છે. સોનેરી અક્ષરવાળું મજબૂત પાકું પુંડું કરવામાં આવ્યું છે અને તે ઉપર સનાતનધર્મના આદર્શરૂપ ૧૫ ચિત્રોની હીઝાર્નવાળું આવરણ પૃષ્ઠ (ઉપરનું કવર), રાખવામાં આવ્યું છે.

આ અંથ લાવનગરવાળા શેડ ક્વાર્ટલાલ ઝેટાલાલના આત્મકથાણ્યે તેમના સુપુત્ર ચિ. ઈંદુકુમારભાઈતરફથી પડત કરતાં અર્ધા મૂલ્યે એટલે ૧૨ આને ખીલખા-આનંદાશ્રમેથી મળી શકે છે. આ પુસ્તકનો તોલ શેર ૧૧૧ (૭૦ તોલા) છે એટલે કિંમત ૧૨ આના ઉપરાંત પોસ્ટેજના સવા દશ આના અને વી. પી. મનીએઈરના બે આના મળી કુલ ખર્ચ સવા બાર આના પ્રત્યેક પુસ્તક દીક ટપાલખર્ચ આવે છે.

ગુજરાત કાઠિયાવાડમાં ત્રણ પુસ્તકો રહેવે પારસલથી સાથે મંગાવનારને 'ધણો ઝોહો' ખર્ચ એટલે પુસ્તક દીક ત્રણ આના ખર્ચ આવશે. ગિજાસુઓ એકવ મળી જેમ વધારે પુસ્તકો રહેવે પારસલથી સાથે મંગાવશે તેમ પુસ્તક દીક ત્રણ આના કરતાં ઝોહો ખર્ચ આવવા સંભવ છે.

અર્ધે મૂલ્યે એટલે બાર આનાથી આ પુસ્તક હુમણાંજ મળી શકે તેમ છે. ખીલ આદિતિવેળા ૩૬ દોટ કે વધારે મૂલ્ય પડવા સંભવ છે. પુસ્તકની માગણીઓ ઉપરાઉપર ચાલુ છે. ઇચ્છા થાય તેમજ નીચેના શિરનામે લખી વેલાસર પુસ્તક મંગાવી લેવું જોઈએ.

શ્રી. વ્યવસ્થાપક-આનંદાશ્રમ-ખીલખા.

પરચુરણ મેટ

આ માસમાં પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનાં દર્શનસત્સંગાથે આવેલા ગિજાસુ મંધુઓ બહેનો તરફથી નીચે પ્રમાણે પરચુરણ મેટ આવેલી છે:—

૩૧. ૧-૦-૦ ના. દરબાર શીરાવતવાળા સાહેબખીલખા.

૦-૨-૦ શ્રી. મકનજી મંગારામ-મોટા આંકડીયા

૦-૨-૦ બેન સંતોક્યાઈ

૦-૨-૦ બેન મણિખાઈ.

૧-૦-૦ શ્રી. વકીલ પોષ્ટલાલ તારાચંદ જૂનાગઢ

૧-૪-૦ ,, બોગીલાલ જગજીવન જૂનાગઢ.

૦-૧૨-૩, સદાશંકર વાલજી-ધોરાજી.

૦-૪-૦ ,, જયંતીલાલ ત્રિભુવન-જયસદજી

૦-૨-૦ બેન કર્તુરખાઈ જયસંકર.

૦-૨-૦ બેન મણિખાઈ.

૦-૮-૦ એક લક્ષ્મણ તરફથી લધુરદના પૂજાપાના.

૦-૨-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી તરફથી રદા-લિષેકના પૂજાપાના.

૧-૦-૦ શ્રી. વામનરાય જટાશંકર-પાટણ.

૦-૮-૦ ,, પ્રતાપસિંહ જલમસિંહ-માંગરોળ.

૦-૮-૦ બેન કેશરખાઈ લીલા-જૂનાગઢ

૦-૬-૦ શ્રી. પદ્મશંકર અંબાશંકર-વડોદરા. લધુરદના પૂજાપાના.

૦-૨-૦ શાહ મધુવનદાસ અંબલાલ-ગવાલીપર.

૦-૪-૦ શ્રી. ચતુર્ભુજ ભીમજી-પોરબંદર.

૧-૦-૦ ,, રામજી દેવરામ-નાગેશી.

૧-૪-૦ ,, હરિલાલ જગનલાલ-દેલવાડા.

૦-૧૦-૦ શ્રી. ઓધવજી વાધજી-ખીલખા.

હા શ્રી. અંબાશંકર નાનજી જોશી.

૭-૦-૦ શ્રી. હર્ષદરાય મહારાણીદાસ-માંગરોળ

૩-૦-૦ બહેન મધુબહેન મહારાણીદાસ-પાટણ

૧-૦-૦ થીરામજી વિશ્રામ-કરોચી એક

લધુરદ તથા પાંચ રદાલિષેકના પૂજાપાના

૧-૦-૦ શ્રી. પોષ્ટલાલ તારાચંદ વકોલ.

૦-૨-૦ બેન ગોમતી કુલજી વડોદ.

૪-૩-૦ શ્રી. કેવળચંદ કાનજી-ગોંડલ.

૧-૪-૦ શ્રી નારાયણ ઓધવજી-ભીમડી.

૦-૪-૦ શ્રી. પુરષોત્તમ ભીમજી કેશીદ.

૦-૮-૦ ,, જમનાદાસ કેશવજી-જૂનાગઢ.

૮-૪-૦ ,, દુર્લભજી વાલજી-રાણાવાવ.

૨-૦-૦ શ્રી મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ.

૦-૪-૦ ,, પ્રેમજી રાધવ-જૂનાગઢ.

૧-૦-૦ ,, જમનાદાસ કેશવજી ,,

- ૪-૦-૦ શ્રીમતી ખેન ચંદનગૌરી કકોરલાઈ
સરથાણુ
- ૧-૦-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ બેંગલોર.
- ૦-૪-૦ „ ગૌરીદાસ આણંદરામ-વીરડી.
- ૦-૨-૦ „ દુર્લભજી વાલજી-રાણાવાવ.
- ૫-૦-૦ „ જમનાદાસ હરખજી સંઘવી-મુંબઈ
- ૦-૪-૦ „ દારકાદાસ ખેતરી-કરોવી.
- ૧-૪-૦ „ પુરુષોત્તમ બીખાલાઈ-મરોલી.
- ૭-૦-૦ બહેન ધનબાઈ ક. બનાજી-મુંબઈ.
- ૦-૪-૩ શ્રી. પ્રભાશંકર નાનજી જોશી-વડિયા.
- ૧-૦-૦ „ મંગળદાસ માધવલાલ-સાદરા.
- ૦-૪-૦ ખેન કરતુરબાઈ જયશંકર-ખીલખા.
- ૦-૪-૦ „ સંતોકબાઈ. „
- ૧-૦-૦ „ કરણસિંહ લાલસિંહજી-જૂનાગઢ.
- ૪-૦-૦ „ સખજીસિંહ જલમસિંહ-કુંતિયાણા.
- ૨-૦-૦ અલ્લયારી અલ્લપ્રકાશજી-આનંદાશ્રમ.
- ૦-૬-૦ ખેન મયાકુંવર અંબારામ-બગસરા.
લઘુરુદના પૂજપાના.
- ૨-૦-૦ શ્રી. નાનાલાલ બટાશંકર-વઢવાણ.

- ૧-૦-૦ શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહજી-જૂનાગઢ
- ૦-૮-૦ „ અંબાશંકર લાઈશંકર-જોરાવરન
- ૦-૪-૦ અ. અલ્લપ્રકાશજી-આનંદાશ્રમ.
- ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી.
- ૦-૮-૦ ચિ. શશિકુમાર.
- ૦-૨-૦ શ્રી. ગોપાળજી ગૌરીશંકર.
- ૦-૨-૦ „ બટાશંકર મયારામ.
- ૦-૨-૦ „ જયશંકર મયારામ.
- ૦-૨-૦ શાસ્ત્રી મગનલાલ રામજી જોશી.
- ૦-૨-૦ શ્રી. અંબાશંકર નાનજી જોશી.
- ૦-૨-૦ „ ત્રિભુવન વિઠ્ઠલજી દવે.
- ૦-૮-૦ „ કરણસિંહજી લાલસિંહનાં પત્ની
- ૦-૧-૦ „ અમૃતબાઈ રામજી.
- ૦-૨-૦ ખેન કરતુરબાઈ જયશંકર.
- ૦-૨-૦ „ રૂડીબાઈ
- ૦-૫-૩ શ્રી. દેવદત્ત કાશીરામ-લાઠી.
- ૩-૦-૦ „ ભારકરરાય લાલશંકર-માંગરોળ.
- ૧-૦-૦ „ જમનાદાસ પરમાણંદદાસ.
- ૦-૧-૨ પરચુરણ

શ્રી ખીલખા આનંદાશ્રમમાં ધીનાથજીવંતી મહોત્સવના દિવસે પ્રભુશ્રીના પૂજનમાં આવેલી ભેટ નીચે પ્રમાણે:—

- ૨-૦-૦ શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ.
- ૨-૦-૦ „ પોપટલાલ તારાચંદ વઢીલ.
- ૧-૦-૦ „ અંબાશંકર લાઈશંકર ત્રિવેદી.
- ૧-૦-૦ „ દયાળસિંહજી લાલસિંહજી કકોર.
- ૦-૪-૦ અલ્લયારી શ્રી અલ્લપ્રકાશજી.
- ૦-૪-૦ શ્રી. ત્રિભુવન વિઠ્ઠલજી દવે.
- ૦-૮-૦ „ ઠા. કલ્યાણસિંહજી લલનસિંહજી.
- ૧-૦-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી.
- ૧-૦-૦ શ્રી. ઝોધવજી વાલજી.
- ૦-૮-૦ „ સખજીસિંહ જલમસિંહ.
- ૧-૦-૦ „ ઇચ્છાશંકર દેવકૃષ્ણ સીંગામ.
- ૧-૦-૦ „ વામનરાય ગિરજાશંકર
હા. ત્રિ. વિ. દવે.
- ૦-૮-૬ શ્રી પ્રજલાલ વનમાળી દહેજી.
- ૧-૦-૦ „ દુર્લભજી વાલજી રાણાવાવ.
- ૧-૦-૦ „ કાનજી પુરુષોત્તમ-વંથલી.

- ૧-૦-૦ શ્રી. વિઠ્ઠલજી વાલજી.
- ૦-૮-૦ „ મોરારજી લાલજી.
- ૧-૦-૦ „ મૂળશંકર કાનજી વઢીલ.
- ૨-૧-૦ „ જમનાદાસ દેશવજી.
- ૦-૮-૦ શાસ્ત્રી મગનલાલ રામજી જોશી.
- ૦-૪-૦ પં. રઘુનંદન ઝા.
- ૦-૧-૦ અમૃતખેન રામજી.
- ૦-૮-૦ ખેન સુખજીભા.
- ૦-૪-૦ શ્રી કાનજી પુરુષોત્તમનાં પત્ની.
- ૦-૪-૦ ખેન માનકુંવર.
- ૦-૪-૦ „ નિર્મળાદેવી.
- ૦-૫-૦ શ્રી. દેવશંકર મોરારજી.
- ૦-૮-૦ „ અર્ચકલાલ નરભેરામ.
- ૦-૮-૦ „ શિવશંકર દયાળજી.
- ૧-૦-૦ „ લાલજી ઝોધવજી.
- ૦-૧-૦ કડીયા ગોવિંદ જુરા.

- ૦-૪-૦ શ્રી. નર્મદાસંકરભાઈ.
 ૬-૨-૦ ,, જમનાદાસ હરખજી.
 ૦-૪-૦ માળા રામજી ખેચર.
 ૦-૫-૩ સાધુ જીવજીદાસ આણંદરામ.
 ૦-૮-૩ શ્રી ધમા ખોડા.
 ૦-૫-૩ ખેડુત ગોવિંદ વસ્તા.
 ૦-૫-૩ ,, જાદવ ખાવા.
 ૦-૫-૩ ,, ભુરા લખમજી.
 ૧-૦-૦ વકીલ ગોવિંદજી કાળાભાઈ.
 ૦-૮-૦ શ્રી. હરિલાલ બહેચર.
 ૦-૮-૦ ,, ચમનરાય જયશંકર.
 ૧-૦-૦ બેન પ્રાણકુંવર ચકુભાઈ.
 ૧-૨-૦ ,, ચંદનગૌરી કીરીભાઈ.
 ૦-૫-૦ ,, મણિખાઈ
 ૦-૮-૦ શ્રી. ગિરધરલાલ લક્ષ્મીચંદ ગાંધી.

પૂજનપાદ પ્રભુશ્રીની આરાધનનિયિના દિવસે આનંદાશ્રમ-ખીલખામાં પ્રભુશ્રીનું યથાવિધિ પૂજન થતાં નીચે પ્રમાણે ભેટ આવેલી છે:—

- ૧-૦-૦ શ્રી દયાળસિંહજી લાલસિંહજી હાકર.
 ૧-૦-૦ ,, કરજીસિંહજી લાલસિંહજી હાકર.
 ૧-૦-૦ ,, અંબાશંકર લા.ઈશંકર ત્રિવેદી.
 ૦-૮-૦ ,, જમનાદાસ પરમાણંદદાસ.
 ૦-૪-૦ ,, સજ્જાદારી શ્રી સજ્જાદદાસજી.
 ૦-૪-૦ ,, શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી.
 ૦-૨-૦ ,, પંડિતજી ચુનંદનજી.
 ૦-૮-૦ ,, ચિ. શયિકુમાર
 ૦-૨-૦ ,, શ્રી ત્રિભુવન વિદ્યજી દવે.
 ૧-૦-૦ શ્રી. નરભેરામ આધવજીનાં પત્ની.
 ૦-૧-૦ ખાઈ માંકજી.
 ૦-૮-૦ શ્રી. કરજીસિંહજીનાં પત્ની.

હાંપીડીમાં શ્રી.દુર્ગાશંકર મણિયંકર ઉપાધ્યાયને લાં પ્રભુશ્રીના જયંતી મહોત્સવના દિને પૂજન થતાં નીચે પ્રમાણે ભેટ આવી છે:—

- ૧-૪-૦ શ્રી.મણિયંકર મહાશંકર ઉપાધ્યાય.
 ૧-૦-૦ ,, દુર્ગાશંકર મણિયંકર ઉપાધ્યાય.
 ૧-૪-૦ સો. બેન ઉજ્જમખાઈ હરજીવન.
 ૧-૦-૦ ગં.સ્વ. મુક્તાબેન હિમતલાલ.
 ૧-૦-૦ ,, ,, બેન સાવિત્રી દુર્ગાશંકર.
 ૧-૦-૦ સો. બેન કમળા વિશ્વનાથ બટ.

૫-૦-૦ ના. હરખારશ્રી રાવતવાળા સાહેબ-ખીલખા.

- ૧-૦-૦ વનિતા વિશ્વામ-ખીલખા.
 ૦-૪-૦ બેન નાનખાઈ લક્ષ્મીરામ.
 ૧-૦-૦ શ્રી. દોહતસિંહ અદાલાઈ.
 ૧-૦-૦ બેનશ્રી અમુલાંબાઈ કાળાવાળા.
 ૦-૪-૦ ,, જલજીભાઈ ગૌરીશંકર.
 ૨-૪-૦ શ્રી. નરભેરામ આધવજી અદાલા.
 ૧-૦-૦ બેનશ્રી સુમરી બહેન કાળાવાળા.
 ૧-૦-૦ વકીલ મૂળશંકર કાનજી.
 ૨-૦-૦ શ્રીભીરભંજન વિદ્યાર્થિલવન મંસ્થા-ખીલખા.
 ૦-૪-૦ શ્રી. જીવનલાલ કાનજી.
 ૦-૧-૦ બેન રૂડીખાઈ.
 ૧-૦-૦ શ્રી. વામનરાય જટાશંકર-પાટણ.
 ૦-૨-૩ ચિ. લલિતરાય અંબાશંકર જોશી.

- ૧-૦-૦ બેન મણીખાઈ-જોશીવરનગર.
 ૧-૦-૦ ગં. સ્વ. જડીબહેન. ,,
 ૦-૧-૦ બેન અમૃતખાઈ રામજી.
 ૦-૪-૦ ,, સંતોકખાઈ.
 ૧-૦-૦ શ્રી. નરભેરામ આધવજી.
 ૦-૪-૦ બેન નાનખાઈ લક્ષ્મીરામ.
 ૦-૪-૦ ,, સુખજીખા.
 ૦-૨-૦ ,, જયાકુંવર જીવરામ.
 ૦-૨-૦ ,, કરજીબેન.
 ૦-૮-૦ શ્રી.મૂળશંકર કાનજી વકીલ.
 ૦-૪-૦ ,, જમનાદાસ પરમાણંદદાસ.
 ૦-૨-૦ બેન સંતોકખાઈ.

પ્રભુશ્રીના જયંતી મહોત્સવના દિને

- ૧-૦-૦ હાકર પ્રેમશંકર હરગોવિંદ.
 ૦-૮-૦ શ્રી. ચંદ્રકાંત જગન્નાથ ઉપાધ્યાય
 ૦-૮-૦ ,, હરિપ્રસાદ અમૃતલાલ.
 ૦-૮-૦ કુમારી નિર્મલાબેન અમૃતલાલ.
 ૦-૨-૦ લાભશંકર કૃપાશંકર મહેતા.

મુંબઈમાં મં. ૧૯૯૬ના આવાજ સુદિ ૧૫ના દિવસે પૂજ્યપાદશ્રીનું પૂજન થતાં અંધુઓ તરફથી આવેલી ભેટ:—હા. શેઠ દામોદરદાસ માધવજીભાઈ.

- ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિઠ્ઠલદાસ ધ્રુવ.
 ૧-૦-૦ ,, ચંદ્રાંત વિઠ્ઠલદાસ.
 ૧-૦-૦ ,, ચતુર્ભુજ કાલિદાસ.
 ૧-૦-૦ ,, ભગવાનદાસ ચતુર્ભુજ.
 ૫-૦-૦ ,, મગનલાલ ડાહ્યાભાઈ.
 ૨-૦-૦ ,, રેવાશંકર દુર્લભજી.
 ૧-૦-૦ ,, પ્રાણુલાલ હરિશંકર.
 ૨-૦-૦ ,, હિમતલાલ રેવાશંકર.
 ૨-૦-૦ ,, કેશવલાલ દયાળજી.
 ૫-૦-૦ ,, રાજસી જીવરાજ.
 ૧-૦-૦ ,, દેવશંકર શામજી.
 ૧-૦-૦ ,, ભાણુજી પરમાણંદ.
 ૧-૪-૦ ,, તુલસીદાસ ખેતસી.
 ૨-૦-૦ ,, હરિલાલ હરકીશનદાસ.
 ૧-૦-૦ ,, મૂળશંકર હરજીવન.

- ૫-૦-૦ શ્રી. શુભવંતસિંહ બલમસિંહ.
 ૨-૦-૦ ,, બેઘાલાઈ જેઠાભાઈ.
 ૧-૦-૦ ,, શાંતિલાલ ગોવિંદજી લાખાણી.
 ૧-૪-૦ ,, રતનજી રામજી લાખાણી.
 ૦-૫-૦ ,, સુરેશ રતનજી.
 ૪-૦-૦ શેઠ દામોદરદાસ માધવજી.
 ૪-૦-૦ ,, દેરસનદાસ દામોદરદાસ.
 ૪-૦-૦ ,, સીતારામ દામોદરદાસ.
 ૧-૦-૦ બેન મંગળાલક્ષ્મી મોહનલાલ.
 ૦-૮-૦ શ્રી. જગજીવનદાસ નારણદાસ.
 ૦-૪-૦ ,, નારણજી કાલિદાસ.
 ૧-૦-૦ ,, મૂળજી અરજણ.
 ૧-૦-૦ ,, રઘુનાથ પુરુષોત્તમ.
 ૨-૪-૦ પરચુરણ.

૫૫-૧-૦

મં. ૧૯૯૬ના આવજ સુદિ ૧૫ ના દિવસે મુંબઈમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું પૂજન થતાં ગુરુઅંધુઓ તરફથી નીચે પ્રમાણે ભેટ આવી છે:—હા. શેઠ દામોદરદાસ માધવજીભાઈ-મુંબઈ.

- ૧-૪-૦ શેઠ ચતુર્ભુજ કાલિદાસ.
 ૧-૪-૦ શ્રી. ભગવાનદાસ ચતુર્ભુજ.
 ૧-૪-૦ ,, દેરસનદાસભાઈ.
 ૧-૦-૦ ,, દેવશંકર શ્યામજી.
 ૦-૮-૦ ,, પ્રાણજીવનદાસ વિઠ્ઠલદાસ.
 ૦-૮-૦ ,, મણિશંકર સોમનાથ.
 ૦-૮-૦ ,, અરજણ કરમણ.
 ૧-૦-૦ ,, ભાણુજી પરમાણંદ.
 ૧-૦-૦ ,, જગજીવનદાસ નારણદાસ.

- ૦-૪-૦ શ્રી. કાનજી ઓધવજી.
 ૦-૮-૦ ,, રતનજી રામજી.
 ૦-૮-૦ ,, રઘુનાથ પુરુષોત્તમ.
 ૦-૮-૦ ,, બેઘાલાઈ જેઠાભાઈ.
 ૦-૮-૦ ,, ગૌરીશંકર બદનજી.
 ૦-૦-૩ ,, પરચુરણ.

૧૦-૮-૩

મં. ૧૯૯૬ના આવજ વદિ ૮ શ્રીકૃષ્ણ જન્મજયંતીના દિવસે મુંબઈમાં પૂજ્યપાદશ્રીનું પૂજન થતાં નીચે પ્રમાણે ભેટ આવી છે:—

- ૧૧-૦-૦ શ્રી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજી.
 ૦-૮-૦ ,, અરજણ કરમણ.
 ૧-૪-૦ ,, કેશવલાલભાઈ.
 ૧-૦-૦ ,, ચતુર્ભુજ કાલિદાસ.
 ૦-૮-૦ ,, હરિદાસ હીરજી.
 ૦-૮-૦ ,, દેવશંકર શ્યામજી.

- ૦-૪-૦ શ્રી. હરિહર લલ્લશંકર શાસ્ત્રી.
 ૦-૮-૦ ,, બેઘાલાઈ જેઠાભાઈ.
 ૧-૦-૦ ,, હરિલાલ હરકીશનદાસ.
 ૦-૧-૦ ,, પરચુરણ.

૧૬-૯-૦

બોરીવલીમાં ગત શ્રીકૃષ્ણ જન્મશ્લીલા દિવસે પ્રભુશ્રીનું પૂજન થતાં હોટના.

૫-૦-૦ શ્રી. મંચેરશા હોરમસજી બાલા. ૭-૮-૯
 ૨-૦-૦ ,, મીનોચેદર મહેરવાનજી.
 ૩-૦-૦ ,, ધનજીશા અરદેશર મિસ્ત્રી.

૩-૦-૦ શ્રી. જમશેદજી પેરતનજી ગોળવાળા.
 ૨-૦-૦ ,, શાંતિલાલભાઈ.

લવાજમની પહેાંચ

સં. ૧૯૯૭ કારતક સુદિ ૧ સુધીમાં મળેલાં લવાજમોની પહેાંચ:—

શાસ્ત્રી લાધારામ જીણા-જૂનાગઢ વર્ષ ૮
 શ્રી. ભવાનીશંકર વજેરામ-માણાવદર ,, ૭-૮-૯
 ,, કેશવલાલ ગિરધરભાઈ-અમદાવાદ વર્ષ ૮-૯
 ,, અમૃતલાલ હરખર્ચદ-આકોલા ,, ૮-૯
 ,, મકનજી ગંગારામ-મોટાઆંકડીયા ,, ૯
 ,, ભગવાનજી કાનજી-જામનગર ,, ૯
 ,, બોગીલાલ જગજીવનદાસ-જૂનાગઢ ,, ૯
 ,, હરખર્ચદ લક્ષ્મીચંદ શાહ ,, વર્ષ ૭-૮-૯
 ,, વિનાયકરાવ શિવપ્રસાદ-અમદાવાદ વર્ષ ૭-૮-૯
 ,, જીવરાજ દેવચંદ-જેતપુર ,, ૮-૯
 ,, ગૌરીશંકર કરજીશંકર-જામકંડેરજી ,, ૯
 ,, ચતુર્ભુજ કાલિદાસ-મુંબઈ ,, ૯
 ,, ચંદ્રકાંત વિઠ્ઠલદાસ ,, ,, ૯
 ,, રેવાશંકર દુર્લભજી-મલાડ ,, ૧૦
 ,, રાજશી જીવરાજ-મુંબઈ ,, ૯
 ,, કેશવલાલ દયાળજી ,, ,, ૯
 ,, પોપટલાલ દામજી-ભાવનગર ,, ૯
 ,, જગજીવનદામ નારણદાસ-મુંબઈ ,, ૮-૯
 ,, લોહાણા બાલાશ્રમ- ,, ,, ૯
 ,, માધવજી જેસંગભાઈ ,, ,, ૯
 ,, રતનજી રામજી લાખાણી ,, ,, ૯
 ,, રૂનાયદાસ પુરુષોત્તમદાસ ,, ,, ૯
 ,, મણિલાલ છોટાલાલ ,, ,, ૮
 ,, ગોવિંદરામ શિવશંકર ,, ,, ૯
 ,, હરિરામજી લાખાખંદર ,, ,, ૯
 ,, રતિલાલ રામજી મુંબઈ ,, ૯
 ,, મનહરલાલ મહુભાઈ ,, ,, ૯
 ,, ધીરજીરામ દેસાઈ એન્ડ કુ. બીલખા ,, ૯
 ,, શિવશંકર મોનજી જૂનાગઢ ,, ૮-૯

શ્રી. છોટાલાલ ત્રિભુવનદાસ-સુરત વર્ષ ૯
 ,, ભગવાનજી બાલાશંકર-કરાલી ,, ૯
 ,, હરિલાલ દેવશંકર-સરધાર ,, ૯
 ડો. વસંતરાય જાળીવારામ-પાટણ વર્ષ ૮-૯
 શ્રી. વામનરાય જાટાશંકર ,, ,, ૮-૯
 ,, લાલજી લાખશંકર ,, ,, ૯
 ,, ગણપતરામ નાનાભાઈ ભટ્ટ અમદાવાદ વર્ષ ૯
 ,, જ્યેષ્ઠરામ નાનાભાઈ ભટ્ટ ,, ,, ૯
 ,, મગનલાલ કુબેરદાસ ,, વર્ષ ૭-૮-૯
 ,, સુરતીલ્લધર્સી ,, ,, ૮
 ,, માર્કેટરાય સુનીલાલ ,, ,, ૮
 ,, વિનાયકરાવ શિવપ્રસાદ અમદાવાદ વર્ષ ૧૦-૧૧-૧૨
 ,, રેવાશંકર કરસનજી વ ૮-૯
 જોન મણિખાઈ હરિશંકર ,, ૮
 શ્રી. મૂળશંકર મોહનલાલ-ખાવળા ,, ૯
 જોન નર્મદાખાઈ ચતુર્ભુજ-અમદાવાદ ,, ૮
 શ્રી. વાસુદેવપ્રસાદ પુરુષોત્તમ ,, ,, ૯
 ,, વિઠ્ઠલભાઈ શિવાભાઈ-કોર્સખા ,, ૮-૯
 ,, સવાઈલાલ રણજીડલાલ-ઈંદોર ,, ૯
 ,, નાનાલાલ જીવનભાઈ-બીલખા ,, ૮
 ,, ઈન્દિરજી સ્વામજી-કુંનિયાણા ,, ૯
 ,, રામજી દેવરામ-નાગેશી ,, ૯
 ,, જયંતીલાલ શર્મા-જસદણુ ,, ૯
 ,, પ્રભાશંકર શિવશંકર-સરસાઈ ,, ૯
 ,, જયમુખલાલ સંજીલાલ-અમદાવાદ વર્ષ ૭-૮-૯
 ,, ચકુભાઈ મળજી જૂનાગઢ ,, ૯
 ,, વસંતરાય પ્રાણશંકર-ગોડળા ,, ૯
 જોન ચતુરાલક્ષ્મી મૂળજી મુંબઈ ,, ૯

શ્રી. ઓધવજી કાંશીરામ ભીમડી વય ૮-૯
 ,, માધવજી ડાહ્યાભાઈ ભીમડી ,, ૮-૯
 બેન મયાકુંવર અંબારામ-બગસરા ,, ,,
 શ્રી. મણિલાલ હરખજી-ખીજડીયા ,, ૯
 ,, તુલસીદાસ એતસી-મલાડ ,, ૭-૮-૯
 પૂજ્ય દેવીશ્રી વિમલાદેવી-નાસીક ,, ૯
 શ્રી. કૃપાશંકર જયરામ ભટ્ટ ,, ૯
 ,, તુલસીદાસ લવજી ,, ,, ૯
 ,, શંકરલાલ મોહનલાલ-નમન્યેધપુર વર્ષ ૯
 ,, પુરુષોત્તમ ભીમજી-કેશોદ ,, ૯
 ,, વિકુલજી વાલજી જૂનાગઢ ,, ૯
 બેન ચંદનગૌરી ફકીરભાઈ-સરયાણા ,, ૯
 શ્રી. રાધવજી ગોપાળજી-ઘાંઠવડ ,, ૮
 ,, જમનાદાસ કાનજી-લુશાળા ,, ૮-૯
 ,, કાનજી પુરુષોત્તમ-વંચલી ,, ૯
 ,, શિવશંકર દયાળજી-કત્રાસગઢ ,, ૮
 ,, દુર્લભજી વાલજી-રાણાવાવ ,, ૯
 બેન નિર્મલાકુમારી હરખજી-મુંબઈ વર્ષ ૯
 શ્રી. મૂળજી કાલિદાસ-કુંતિયાણા વર્ષ ૭-૮-૯
 ,, દલપતરામ દેવશંકર ,, ,, ૯
 ,, દામજી આણુંદજી ,, ,, ૯

શ્રી. પુરુષોત્તમ ભીખાભાભાઈ મરોલી વર્ષ ૬
 ,, મણિલાલ અબેચંદ સાદરા ,, ૬
 ,, મનોરદાસ ધોરીવલિ ,, ૮-૯
 ,, લાલજીભાઈ જીવરામ-જૂનાગઢ વર્ષ ૭-૮-૯
 ,, લલ્લુરામ આત્મારામ-જહેર ,, ૯
 ,, મોતીલાલ જેરામ-સનાળીયા ,, ૮-૯
 ,, દામોદર વિઠ્ઠલરામ કલકત્તા ,, ૮-૯
 ,, ન્યાલચંદ કાનજી મોટીમારડ ,, ૮-૯
 બેન પ્રાણકુંવર ચકુભાઈ-રાજકોટ ,, ૮-૯
 શ્રી. રવિશંકર મહાશંકર-ઝાણુવા ,, ૭-૮-૯
 ,, ભોગીલાલ કૃપાશંકર-સરખેજ ,, ૯
 ,, સનાતનધર્મ લાયણેરી ઝાંઝીખાર ,, ૭-૮-૯
 ,, જમનાદાસ રામજી કલકત્તા ,, ૮-૯
 ,, કુમેરરામ હરજીવન આલોદ ,, ૯
 ,, મધુરાદાસ નારણદાસ કાંદીવલિ ,, ૮-૯
 ,, નગીનદાસ લાલજી હુન્સીયા વર્ષ ૭-૧૦
 શ્રીમતી બાશ્રી જનબાઈબા ખડખડ ,, ૯
 બહેન પાર્વતીબાઈ નાથુભાઈ સુરત ,, ૮
 ,, શિવગૌરી ગજુર ,, ,, ૮
 શ્રી. હરિવલ્લભ નાગેશ્વર ધ્યાની ,, ,, ૮
 (બાકીનાં નામો) આવતા અંકમાં છપાશે

—:—

શ્રીવીલ્લા-આનંદાશ્રમમાં મિષ્ટાન્નભોજન આપવાસંબંધી સૂચના:—

શ્રીખીલજી-આનંદાશ્રમમાં મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવા ઈચ્છનારે નીચેની બાબતો ખાસ લક્ષમાં લેવી જોઈએ:—

- ૧ આનંદાશ્રમમાં સર્વેને ભોજન આપવામાં આશ્રમને રસોડે જમનારા આનંદાશ્રમના સ્વ-ચારીઓ, વિદ્યાર્થીઓ, સાધકો, ગૃહિણીઓ તથા તોફરોનો સમાવેશ થાય છે.
- ૨ આનંદાશ્રમમાં નિવાસ કરતા કાર્યકરો અને તોફરોને તથા તેમના કુટુંબને ભોજન આપવાની ઈચ્છા રાખનારે તે પ્રમાણે સ્પષ્ટ જણાવવું જોઈએ.
- ૩ કેવળ વિદ્યાર્થીઓને જ ભોજન આપવા ઈચ્છનારે પણ તે પ્રમાણે સ્પષ્ટ લખવું જોઈએ.

સામાન્યરીતે એક લઘુરૂપ કરાવવાનો રૂ. ૬-૦-૦ અંકે છ ખર્ચ આવે છે, અને એક રૂઢાંધિષેકનો ખાર આના ખર્ચ આવે છે. થાળ અને અર્પણદીપકમટે પોતાની ઈચ્છાપ્રમાણે દ્રવ્ય મોકલી શકાય છે. ઉપરોક્ત કાર્યોમાટે નિશ્ચિત રકમ હોવાથી જે અગાઉથી તે રકમ મોકલવામાં આવે તો હિસાબ લખવામાં તથા માસિકમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં તે બાબતને તે દિવસે દક્ષિણા આપવામાં વધારે અનુકૂળતા થાય છે.

—:—

શ્રીનાથઘાટ અને શ્રીનાથસેતુ

શ્રીનાથઘાટ અને શ્રીનાથસેતુ સ્થાપન કરવાના સંકલ્પને શનૈઃ શનૈઃ વ્યાવહારિક સ્વરૂપ મળતું જાય છે એ આપણામાટે આનંદની વાત છે. આપણા નાથ-પ્રભુપ્રતિના લક્ષિત્વાય દર્શાવનારા આ પુણ્યકાર્યનો પ્રારંભ કરવાનો પ્રાથમિક લાભ લેનારાં ખરેખર પુણ્યભાગી થયાં છે, અને હવે પછી આનો લાભ લેનારાં સઘળાં પણ જરૂર પુણ્યભાગી થશે.

જયનાથ ! જયપ્રભુ !

શ્રીહિપદેશચંદાવલિના કેટલાએક છૂટા અંકોનાં પુસ્તકો હમણાંજ તૈયાર કરવામાં આવ્યાં છે. જિજ્ઞાસુઓને તેનો લાભ બહોળા પ્રમાણમાં મળે એ હેતુથી તેની કિંમત માત્ર રૂ. ૦-૪-૦ રાખવામાં આવી છે, પોસ્ટેજ અલગ સમજવું.

મુધારો:—આશ્વિન અંક પનો (શ્રીનાથજયંતી વિશેષાંક) પૃષ્ઠ ૧૦૩ “વેદનાતું હાસ્ય” એ નામના લેખનું અતુસંધાન પૃષ્ઠ ૧૦૪થી પૃષ્ઠ ૧૦૬ની આરમ્ભી પંક્તિથી શરૂ થાય છે.

“ વર્ણવિચાર ”

બ્રાહ્મણાદિ ચારે વર્ણનું સ્વરૂપ, બ્રાહ્મણાદિ વર્ણો ગુણ કર્મથી ગોઠવાતા નથી, પણ જન્મથી છે તેનાં પ્રમાણ ને યુક્તિઓ, આચારવિચાર મુધારીને અનેક પેઠા જ્ઞાતિઓની શાસ્ત્ર કહોલા ચાર વર્ણમાં વ્યવસ્થા કરવાનું ઇષ્ટપણું, અંત્યજની અસ્પૃશ્યતા શાસ્ત્રસિદ્ધ છે, અંત્યજની ઉન્નતિના યોગ્ય ઉપાય, ને આર્યોને વર્ણધર્મના પાલનની આવશ્યકતા વગેરે વગેરે નાના મોટા ૨૧ વિષયો આ પુસ્તકમાં પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવે દર્શાવ્યા છે. દ્વિત્વે તેનું મનન કરવું જોઈએ મૂલ્ય રૂ. ૦-૧-૦ પોસ્ટેજ અલગ.

મળવાનું સ્થળ:—

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા
(ઠાકિયાવાડ),

શ્રીનાથપ્રમુની આકાશવાણી

હોમોક્ષસાધક! અનાદિ કાળની શુભસામર્થ્યવિનાશિની મોહનિદ્રાને વિનાવિલંબ શીઘ્ર ત્યાગ કરી પૂર્ણપણે જાગો, હિતાહિતનો વિચાર ત્યજી તમે ઘણો સમય શયન કર્યું હોવે મંતોષ રાખો, જે હજી પણ તે અત્યંત અહિતકારિણી નિદ્રાને નહિજ ત્યજે તો દુઃખાભાવવાળી ને પરમાનંદરૂપ સ્વતંત્ર સ્થિતિને, તે સ્થિતિને પ્રાપ્ત કરવાની તમારી ખુદી ઈચ્છા હોય તો પણ તમે પ્રાપ્ત થઈ શકશો નહિ.

વિવૃત્તિ

- ૧ સંખ્યાદિ નિલકર્મ આદિનાં વિના મૂલ્યે મળતાં પુસ્તકો મંગાવનારે પોસ્ટની ટિકિટો અવશ્ય મોકલવી નોંધજો.
- ૨ શ્રીબીજા-આનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણમૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સત્ર દર્શિક માસથી શરૂ થાય છે, ને બીજું સત્ર વૈશાખ માસથી શરૂ થાય છે માટે તેમં દાખલ થવા ઇચ્છનારે પહેલાં વા બીજા સત્રની શરૂઆતમાં અરજી કરાવું ધ્યાનમાં રાખવું, અને પ્રત્યુત્તર માટે ટિકિટ બીડવાનું પણ લક્ષમાં રાખવું.
- ૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પૂ. મહાત્માશ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નથુરામશર્મા આચાર્યજી પ્રણીત સર્વે પુસ્તકોની કિંમત વિદ્યાપત્રમાં જાપેક્ષી કિંમતથી પોણી કિંમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.
- ૪ શ્રીઆનંદાશ્રમમાં દર્શનસત્સંગ માટે આવીને રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી જાણાવવું નોંધજો, અને આશ્રમમાં કેટલો સમય રહેવું છે, ને રહેવાનો શો ઉદ્દેશ છે તે પણ જાણાવવું નોંધજો.
- ૫ લેખક ગંધુબહેનો “આનંદાશ્રમ” માટે યોગ્ય ઝોવા લેજો લખી મોકલવાની સેવાનો લાભ લઈ શકે છે.

વર્ષ ૯ મું

માર્ગશીર્ષ

અંક ૭ મો

સંવત ૧૯૮૭

॥ ૐ ॥

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

આનંદાશ્રમ

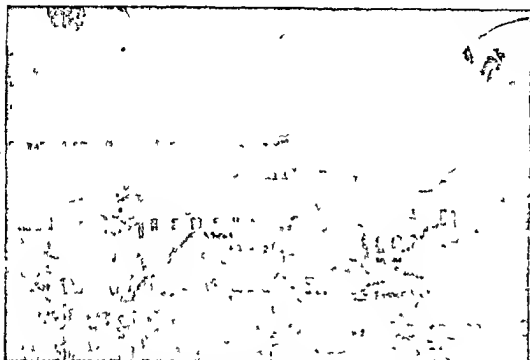
વાર્ષિક લવાજમ

પોસ્ટલ સાથે

રૂ. ૧-૦-૦

પરદેશમાં

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-બીલખા

અનાયવિદ્યોપદતાત્મસંવિદઃ તન્મૂલસંસારપરિથમાતુરાઃ ।

યદ્દૃષ્ટ્યેહોપસૃતાઃ સ્વમાન્નુયુઃ સુભાશ્રમોડયં નયુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના અરા સ્વરૂપના માયિક છતાં અરૂં લાગે એવા અજ્ઞાનવડે જેમને પોતાના અરા સ્વરૂપની માયિક છતાં અરી લાગે એવી વિરમ્ભિતિ થયેલી છે તથા પોતાના અરા સ્વરૂપની માયિક છતાં અરી લાગે એવી વિરમ્ભિતિ જ જેનું મૂલ છે એવા આ સમાજના પરિશ્રમથી જેઓ દુ ખી થયેલાં છે તેઓ કદી અનાયામ અદિ આવી ચડે તેાપણ પાપાં પોતાના સ્વરૂપસુખને પામી રહે એમ છે એવો આ આશ્રમ પૂત્યપાદ સદગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્ નયુરામ શર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	મનપ્રતિ બોધ.	૧૧૫
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૧૧૬
૩	કાર્તિકીપૂર્ણિમાનો મહાપૂજન મહોત્સવ તથા આધ્યાત્મિક સાધનસારંભ.	૧૧૭
૪	ના. દરબારશ્રી રાવતવાળા સાહેબના હાર્દિક હિદ્દગાર.	૧૧૦
૫	Appreciation	૧૫૦
૬	શુણ્યતા	૧૫૧
૭	આનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૧૫૧
૮	શ્રીશુરપૂર્ણિમા પ્રબોધ.	૧૫૪
૯	પરચુરણ ભેટ.	૧૫૬
૧૦	લવાજમની પહોંચ.	૧૬૮

લવાજમસંબંધી જરૂરીનોંધ

જે બંધુબહેનોનું લવાજમ બાકી હોય તેઓ પોતાનું લવાજમ વેળાસર મોકલી આપે એમ સ્મરણ આપવામાં આવે છે. ગ્રાહક રહેવાની ઈચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના લખવા શ્રમ લેવો, એટલે ટપાલ તથા વી. પી. દરવાના શ્રમ ને ખર્ચમાં નકારું બિતરફું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના:—લેખસંબંધી અને સાસિકસંબંધી સર્વે પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-બીલખા (કાઠિયાવાડ) એ શિરનામે કરવો..

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેસાઈ વેદાંતભૂષણ-માંગરોળ-કાઠિયાવાડ.
સહુતંત્રી: શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર-શ્રીઆનંદાશ્રમ-બીલખા.

શ્રી ભગવતસિંહજી ઇલેક્ટ્રિક લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
પારેખ કેવળચંદ કાનજીભાઈએ છાપ્યું—ગાંડલ.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિભેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર કોઈથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૯૫]

સંવત્ ૧૯૬૭ માર્ગશીર્ષ

[અંક ૭

મનપ્રતિ વૌષ

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન્]

ગરબી

મન । તું રમ બ્રહ્મમાં પ્રીતે રે, ત્યાગ પ્રમાદ સારી ઝીતે મન । તું ૧૬
માનસરોવરને^૧ તું ત્યજમાં રે, દીયવાળા આબોધિયાને^૨ ભજમાં રે,
સામગ્રી તું હુ ખની સજમાં મન । તું રમ ૧

કરવા થોડ્ય સાધન તું કરજે રે, ત્યજવા થોડ્યને પ્રીતે ત્યજજે રે,
એમ સાવધ થઈ ઉદ્ધરજે મન । તું રમ ૨

નામરૂપ રહિત જે પદ છે રે, જ્યાં જન્મમરણનો ન ભય છે રે,
એકરસ આનંદતું એ ઘર છે મન । તું રમ ૩

આળસ અશ્રદ્ધા દે છાડી રે, માનમત્સરને નાંખ મોડી રે,
હવે વેળા રહી છે થોડી રે મન । તું રમ ૪

—૨૦—

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્નાથભગવાન]

જે તમે શુદ્ધભાવથી પરમાત્મામાં તમારું મન જોડ્યું હોત તો આજે તમારું મન ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય ને ઐર્થિક્યથી ઝળકતું હોત, પણ તેમ થયું નથી, તેથી જણાય છે કે તમે તમારા મનને પરમાત્મામાં જોડવાનો સાચો પ્રયત્ન કર્યો નથી.

તત્ત્વજ્ઞાન, મનોનાશ, (મનના રજોશુભ્રાંતું ને તમેશુભ્રાંતું બલહીન થઇ જવું,) ને દુર્વાસનાનો તથા દ્વૈતવાસનાનો નાશ એ ત્રણના અભ્યાસનો પરિપાક થતાં મનુષ્યને આત્માથી અલિપ્ત બ્રહ્મનો સાક્ષાત્કાર થાય છે.

બ્રહ્મજ્ઞાનવડે અજ્ઞાનનો નાશ થતાં તે જ્ઞાનીપુરુષના સૂક્ષ્મદેહનો નાશ વા ભંગ થતો નથી; પણ તે બાધ પામે છે, અર્થાત્ તેમને તેના અપરોક્ષમિથ્યાપણાને સુદૃઢ નિશ્ચય થાય છે.

જ્ઞાનીની અવિદ્યાનો નાશ થયા છતાં પણ કેટલોક સમય તેમના અંતઃકરણમાં અવિદ્યાનો દેશ રહે છે. તે અવિદ્યાના લેશને અવલંબીને રહેલું જ્ઞાનીનું પ્રારબ્ધ જ્યાંસુધી વિદ્યમાન રહે છે ત્યાંસુધી તે બાધ પામેલા સૂક્ષ્મશરીરની આભાસમાત્ર પ્રતીતિ રહે છે, ને તેથી બાધ પામેલું સ્થૂલશરીર બાધ પામેલા વ્યવહારનું બાધિતાનુવૃત્તિથી રોવન કરે છે.

અવિદ્યાલેશ નિવૃત્ત થતાં તે પ્રારબ્ધની સમાપ્તિ થાય છે, ને તે કાલે તે સર્વ કારણાકાર થઈ જાય છે.

આત્મજ્ઞાનવડે સૂક્ષ્મશરીરનો નાશ થતો નથી, પણ બાધ થાય છે, મારે જ્યાં જ્ઞાનવડે સૂક્ષ્મનો ભંગ થાય છે એમ કહ્યું હોય ત્યાં સૂક્ષ્મશરીરનો બાધ થાય છે એમ સમજવું.

જડચૈતન્યની અંધિ એટલે આત્મસ્વરૂપના અજ્ઞાનથી અંતઃકરણનો ને આત્માનો અલેદ સમજવો તે.

સુખદુઃખ અંતઃકરણમાં થાય છે, તેને જીવ અજ્ઞાનથી પોતાનામાં માને છે. આત્મામાં સુખદુઃખ થતું નથી.

કોઈ પણ દ્રશ્ય પ્રાણિપદાર્થમાં હુપણાની કે મારાપણાની આશંક જુદી ન રાખવી તે ત્યાગ. લૌકિક ને શાસ્ત્રીય કર્મનાં ફલોની તૃષ્ણા ન રાખવી તે પણ ત્યાગ કહેવાય છે.

બ્રહ્મમાં અજ્ઞાનથી જીવભાવ કલ્પાયો છે. તે અજ્ઞાન બ્રહ્મને આશરે રહી બ્રહ્મના અલ્પભાગમાં આવી કલ્પના કરાવે છે. આ નિશ્ચય જ્યારે જ્ઞાન થાય ત્યારે વિવેકીને સમજાય છે.

બંધમોક્ષ જીવને છે, જે માને છે તેને છે, શુદ્ધ બ્રહ્મને નથી.

સુખ એટલે અંતઃકરણની પ્રસન્નતાથી થનારો અનુકૂલ અનુભવ.

જે મનુષ્યને અતત્ત્વભક્તિ કે આત્મજ્ઞાન એ બેમાંથી કોઈ પણ એકને પ્રાપ્ત કરી મોક્ષ મેળવવાની ઈચ્છા હોય તેણે કોઈ પણ પ્રકારની સ્થૂલતૃષ્ણાના

વિઘાતથી પોતાના મનમાં હિપ્ત થનારા ક્રોધથી ઘણામાં ઘણું દુર રહેવું જોઈએ.
 ૧ વિચારતા, આહારના ને સંગના દોષથી વા પોતાના મનની નિર્બલતાથી
 ૨ બ્યારે મનુષ્યના અંતઃકરણમાં ક્રોધનો વેગ પ્રકટે છે ત્યારે ઘરત તેના અંતઃ-
 ૩ કરણમાં અવિવેકનો બલવાન વેગ પ્રકટે છે તે વેગને વશ થયેલો મનુષ્ય
 ૪ સદ્ગુરુના તથા શાસનના ઉપદેશનું વિરમરણ કરે છે તેમના ઉપદેશનું વિરમરણ
 ૫ થવાથી તેની સમજશક્તિ લોપ પામી જાય છે, તેથી તે ન બોલવાનું બકે છે, ન
 ૬ ન કરવાનું કરે છે

ન બોલવાનું બોલવાથી ન ન કરવાનું કરવાથી-વાણીને ન હાથને વશ
 ન રાખવાથી-ઘણે પ્રયત્ને પ્રાપ્ત કરેલા ધર્મના થોડા સંસ્કારો જે તેના હૃદયમાં
 હોય તે બલહીન થઈ જાય છે, ને અધર્મેના સંસ્કારો પાછા તેના હૃદયમાં
 બલવાન થઈ જાય છે આમ પોતાના હિતનોજ તે મનુષ્ય ઉચ્છેદ કરે છે.

" આવા વર્તનવાળો મનુષ્ય લાંબે કાળે પણ અનન્યલક્ષિ કે જ્ઞાનને પ્રાપ્ત
 કરી શકતો નથી. તે ક્યારેક લક્ષ્ય જેવો ને ક્યારેક અલક્ષ્ય જેવો થયા કરે
 છે તેના નિશ્ચયો પણ સ્થાયી રહેતા નથી તેની હુર્યુદ્ધિ જોઈએ તેવી દૂર થતી
 નથી, ને સાધનમાં તેની ચઢીતર પણ પૂરી થતી નથી

શ્રીસદ્ગુરુની ત્રિવિધતાપવિનાશિની કૃપાદૃષ્ટિને જે અધિકારીઅંતઃકરણપર
 પાત થાય તે અંતઃકરણમાં સત્ત્વગુણની વૃદ્ધિ થઈ તેમાં રહેલા રજેગુણતમેગુણનું
 બલ ઘટવા માંડે છે, તે દયા, ક્ષમા, શાંતિ, દાંતિ, ને ઔદાર્યથી યુક્ત થાય છે, તેના
 ત્રિવિધતાપો ક્રમથી સમવા માંડે છે, ને તે પરમાત્માની અનન્યલક્ષિ કે જ્ઞાનનું
 અધિકારી થઈ પરિણામે બ્રહ્મજ્ઞાન મેળવી કૃતાર્થ થાય છે. (આહુ)

— ૦ —

કાર્તિકી પૂર્ણિમાનો મહાપૂજનમહોત્સવ તથા આધ્યાત્મિક સાધનસમારંભ

[શ્રીઆનંદાશ્રમ—ગીલખા]

૧ ગત આશ્વિન માસના અકમાં જણાવ્યા પ્રમાણે કાર્તિક સુદિ ચૌદશ, પુર્ણિમા ને દ્વિતીય
 પુર્ણિમા એમ ત્રણ દિવસપર્યંત શ્રીસદ્ગુરુ પરમાત્માથીના મહાપૂજનમહોત્સવનો તથા તેને
 અંગે આધ્યાત્મિક સાધનસમારંભનો સાત્ત્વિક કાર્યક્રમ રાખવામા આવ્યો હતો આ મંગલ પ્રસંગેના
 લાભ લેવા માટે મુખર્ષ, કર્ત્રામી, અમદવાદ, સુરત, ગોધરા, દીવા, સાણવ આદિ ગુજરાતમાંથી
 તથા કાઠિયાવાડ આદિ સ્થળોએથી આશરે ત્રણમેા બધુબહેનો આવ્યાં હતાં.

કાર્તિક સુદિ ૧૩ની રાત્રે શ્રવણમંદિરમા નિયત સમયે સૌ એકત્ર થયા હતા, અને
 શ્રી. દયાળસિદ્ધ લાલસિદ્ધ ઠાકોર સંયુક્ત મંત્રીજીએ સાધનસમારંભ તથા આશ્રમને અનુરૂપ અર્ચાવિરે
 સક્ષિપ્ત પ્રવચન કર્યું હતું સારણાદ લજ્જનધૂન યર્ષા હતા

કાર્તિક સુદિ ચૌદશના દિવસે પણ નિશ્ચિત કરેલો કાર્યક્રમ યથાચક્ર જળવાયો હતો,
 અને સાંજે જામનગરવાળા સદ્ગન શ્રીમાન શેઠ ત્વજ દેવજ ગાંધી તરફથી શ્રી પ્રભુચરણમાં અર્પણ
 થયેલ સુંદર નકશીદાર અને સુરમ્ય એવા રૌપ્યમંદિરની રવાડી કાંઠવામાં આવી હતી આ રવાડીના
 મુખેમગલ પ્રસંગમાં નામદાર દરબારથી રાવતરાળા સાહેબ, તેમના લઘુભાતા દરબારથી દાધીમાર્ષ સાહેબ

તથા અધિકારીવર્ગે સ્વતંત્રતાવાસથે પધાર્યા હતા. આ રૌપ્યમંદિરે યોરી વિનાની મોટરખસ કમ ગોઠવવામાં આવ્યું હતું, અને તેની અંદર જગજગિત સિદ્ધાન્ત ગોઠવીને તેમાં પૂજ્યપાદ દૂધાનાથજી જમીણ તથા પાદુકાણ પધરાવવામાં આવ્યાં હતાં. છઠી તે આમર પથ હતો.

આ મંગલ પ્રસંગમાં ખહારગામથી આવેલા ગિરનારુ અંધુઓ, બહેનો તથા આનંદાશ્રમ વાસીઓ અને જામના પ્રતિષ્ઠિત સત્જનોએ સરી હાજરી આપી હતી. માર્ગમાં શ્રીમદ્ગુરુદેવ પ્રચલિતો, જયધ્વનિ તથા જયશંકરમહિમ્ન સ્તોત્રાદિ બોલાતાં હતાં. બહેનો મંગલ પેશ માતાં હતાં. દરબારગઢ પાસે રવાડી પહોંચતાં ના. દરબારશ્રીએ વરણાગીના લિલસિત ફૂલોએ લીધા હતા. દેકાણે દેકાણે પૂજ્યપાદશ્રીનાં શિષ્યગતો તેઓશ્રીનું પૂજન અર્ચનાદિ કરતાં હતાં. આસરે બે કલાક સુખ્ય માર્ગે ફરીને વરણાગી આનંદાશ્રમમાં આવી હતી. ભારપછી સૌને પ્રસન્ન ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

આ મહોત્સવનો લાલ લેવા મોટે ગોધરાવાળા શાગીજી શ્રી. ચંદ્રશંકર મણેશીજી આવ્યા હતા. તેઓએ સાધનસમારંભના દિવસો દરમ્યાન શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાના “સુખ્ય સિદ્ધિ” ઉપર થયેલાં અસરકારક પાંચેક પ્રવચનો કરી શ્રોતાજનોને સંતુષ્ટ કર્યાં હતા.

સ્વતંત્રતાનિવાસી પૂ. સ્વામીશ્રી માધવતીર્થજી પણ આ મહોત્સવપ્રસંગે પધાર્યા હતા, તે પોતાના વ્યાખ્યાનનો લાલ સાષક વર્ગને આપ્યો હતો.

કાર્તિક સુદિ ૧૫ સુરવરે સવારના ૮ા વાગે પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્ગુરુદેવનાં મહાપૂજનનો સમય હોઈ તે પહેલાં શ્રીમદ્ભિષ્ણમૂર્તિ સ્નાતનધર્મ વિગ્રહપના વિગ્રહોએ તથા શાગીજીએ આજિમે મંગલોચ્ચારરૂપે વેદમંત્રનો પાઠ કર્યો હતો, ભારખાદ શ્રીમદ્ગુરુપરમાત્માનું પોશીપચાર-વડે વિધિવત્ મહાપૂજન કરવામાં આવ્યું હતું. પૂજનમાં વચ્ચે વચ્ચે શ્રીમદ્ગુરુપ્રકાશિતો તથા ભાવનીનાં ભજનો બોલાતાં હતાં. પૂજનકાર્ય પૂરું થયા બાદ શ્રી. મણેશીજીએ “શ્રીમદ્માધ્વજોષિમાયા”ના હોદરા વાંચી સંભળાવ્યા હતા, અને માંગરોળનિવાસી ડા. વામનરાય તર્ક શ્રી. હંદુરાય તર્કશ્રી પોતાના સફળત અંધુ ડા. હરેસુખરાય એમ. બી. બી. એસ. એલ. આર. સી. પી. એમ. આર. સી. એસ. (દરબાર) એમના આત્મકથાણુર્થે મુલમુલેને વિનાશરૂપે આપવા મોટે પ્રકટ થયેલ “જગત્” એ નામના શ્રીઉપદેશઅંધારાવિનાશ અંધ અંધાણુમાનું વચન શ્રી. મહારાણીદાસલાઈએ કર્યું હતું. ભારખાદ શ્રી. દયાળસિદ્ધલાઈએ તથા જામનગર નિવાસી પ્રસિદ્ધ દરિદ્રીતંત્રકાર શ્રી. હરેશ્વર શાગીજીએ રૌપ્યમંદિરે ધરાવવાના માંગલિક પ્રસંગ સંબંધી પ્રસ્તાવિક પ્રવચન કર્યાં હતાં. તે પછી આ મંગલ પ્રસંગનો લાલ લેવા મોટે પોતાના લઘુજાતા દાથીલાઈ સરોજ તથા અધિકારીવર્ગે સાથે પધારેલા ના. દરબારશ્રી ગવતવળા સરોજકાં શુભ હસે પૂજ્યપાદ દૂધાનાથની પાવન સેવામાં રૌપ્યમંદિરે ધરાવવાની માંગલિક ક્રિયા કરવા આવી હતી. આ રૌપ્યમંદિરે જામનગરનિવાસી સફળત સુરજંધુ શ્રી. શેઠ રવજી દેવજી શેઠે આત્મકથાણુર્થે સફળતાનાં ધર્મપત્ની ગં. સ્વ. મોંલી બહેન તથા શ્રી. શેઠ જગનદાસલાઈ શ્રી. વેશજી માંગજીલાઈની સંમતિથી આસરે રૂ. ૨૫૦૦)ના ખર્ચે તૈયાર કરાવવામાં આવ્યું છે. રૌપ્યમંદિરે ધરાવવાની માંગલિક ક્રિયા કર્યા બાદ ના. નામદાર દરબારશ્રીએ પૂજ્યપાદશ્રીની સેવામાં ઉપરિચિત થઈ આ અંકમાં અન્નપ્ર પ્રસિદ્ધ થયેલ પોતાના કાર્તિક ઉદ્ગારો વાંચી સંભળાવ્યા હતા. ભારપછી પૂજરી આ. દરબારશ્રીએ ગુરુદેવની ધૂન સેવાની હતી, અને શ્રી. દયાળસિદ્ધલાઈના બાલપુત્ર ચિ. ચલિકુમારે “ગુરુશ્રી નાયકશર્માને નિરખતાં જ્ઞાનમોચનથી” એ ભજન સુરવરે ગાયું હતું. ખરેખર સૌને ચરણામૃત તથા પ્રસાદ આપવામાં આવ્યાં હતાં.

રાત્રે શ્રી શાસ્ત્રીજી-ક્રમેશ્વરભાઈએ હજિયાદારા-ચોતગિનોને ધણે આનંદ આપ્યો હતો ના દરબાર માહેન, તથા હાથીભાઈ સાહેન અને અધિકારીવર્ગ પણ ગામના પ્રતિષ્ઠિત મજૂનો સાથે આ લાલ લેવા પધાર્યા હતા.

સાધનસમારંભના દિવસે દરમ્યાન પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવના નિજમદિરમાં કષ્ટમંત્રનો જપની યોજના ચાલુ રાખી હતી જેમા આપાદ સુદિ ૧૪થી દિતીય પૂર્ણિમાસુધી વિજિત બિજ બધુએએ ક્રમપૂર્વક ઘૂપદીપ માથે અડિક કલાશ્રીકષ્ટમંત્રનો જપ કરવામાં ચયાચક્ય ભાગ લીધો હતો.

સાધન સમારંભના દિવસેમાં નીચેના વક્તાઓએ વિજિતબિજ વિષયો ઉપર વ્યાખ્યાનો આપ્યા હતાં —

વક્તાનું નામ

વિષય

- ૧ શ્રી. દયાગસિંદજી લાલસિંદજી ઠાંગર શ્રીસદ્ગુરુદેવનું પૂજન આપણે ચામાટે કરીએ છીએ?
- ૨ શ્રીમાન ચંદસર ગણડોડભાઈ શાસ્ત્રીજી શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાના મુખ્ય મિદલો
- ૩ શ્રી ભાઈચકર ધનજી દવે આચાર્યપ્રકરણ
- ૪ ન. રવામીશ્રી માધવતીર્યજી જીવસંતનું રવરૂપ
- ૫ „ મગનલાલ રામજી જ્ઞેશી સાહિત્યાર્થ આપણુ શાસ્ત્ર
- ૬ „ જામનગરનિવાસી શ્રી ક્રમેશ્વર શાસ્ત્રીજી હરિકીર્તન
- ૭ „ પ્રેશ્મિર મુકુન્દરાયભાઈ-અમલાવાદ ભજન કીર્તન

આ માસમા મુજબનિવાસી એક ભક્તજન તરફથી નીચેનાં ધાર્મિક કાર્યો થયાં હતાં—

- ૧ શ્રીમદ્ભાગવત સમાહ પારાયણ
- ૨ હોમાત્મક સવાલસ ગાયત્રી પુરસ્કયણ
- ૩ નીલોત્સર્ગ ૪ જાહલુ સાધુની ચોરાશી
- ૫ સાધનસમારંભના દિવસેમાં નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી મિજાત ભોજન અપાયા હતાં—
કાર્તિક સુદિ ૧૪ જુધવાર. મુજબ નિવાસી એક ભક્તજન
- „ „ ૧૫ ગુરુવાર.—સદ્ગત શેઠ રવજી દેવજી ગાધી-જામનગર તેમણે અર્પણ કરેલી રકમના વ્યાજમાથી હા ૩ રૂ મોઢીનહેન તથા શ્રી જામનગરભાઈ
- „ „ દિતીય ૧૫ શુક્રવાર.—સદ્ગત શેઠ ભાયાલાલ જોગલાલ હક્કર-ભાવનગર હા રોડ ઈંદુકુમાર ભાયાલાલ હક્કર-ભાવનગર

શ્રીસદ્ગુરુદેવનું પૂજન—આ માસમા નીચેના સ્થળોએ કાર્તિક પૂર્ણિમાના દિવસે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું ચયાવિધિ મહાપૂજન લાના ગુરુમધુએએ મળી કર્યું હતું —

શ્રીકગત્રી-આનંદાશ્રમ, શ્રીપારબર-આનંદાશ્રમ, શ્રીઅમલાવાદ-આનંદાશ્રમ, શ્રી આનંદાશ્રમ-મુમુક્ષુમડગ-મુગમ, શ્રીઆન અમ-લોગુડા, શ્રીઆન અમ-કુતિયાલા, શ્રીકુડવા-આનંદાશ્રમ, માદરા, અને જામજેધપુર

ના. દરવારશ્રી રાવતવાલા સાહેવના હાદિક હુદ્ગારો

શુરભાઈઓ અને બહેનો!

આજના આ મંગલ દિવસે શ્રીઆનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથમંદિરમાં રૌપ્યમંદિર (ચાંદીનું નાનું મંદિર) શ્રીનાથપ્રભુના પરમપાવન સ્વરણારવિદમાં અમારા હસ્તે ધરાવવાનું અમોને જે સદ્ભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું છે તે માટે અમોને ધણો હર્ષ થાય છે.

પૂજ્યપાદ મહારાજશ્રીના વખતમાં જે ગૌરવ ખીલ્યા ધરાવતું હતું તેના કરતાં પણ તે ગૌરવમાં દિનપ્રતિદિન વૃદ્ધિ થતી જાય છે તે જોઈ અમને આતિઆનંદ થાય છે.

જામનગરવાળા સદ્ગત શેઠશ્રી રવજીભાઈ દેવજીભાઈ તરફથી પૂજ્યપાદ મહારાજશ્રીને માટે ચાંદીનું મંદિર બનાવી આશ્રમને અર્પણ થયેલ છે તે માટે તેમનાં ગૌ. સ્વ. ધર્મપત્ની મોઘી બહેન તથા શ્રી. શેઠ જગનલાલભાઈને ધન્યવાદ ઘટે છે, એટલુંજ નહિ પણ પૂજ્યપાદ મહારાજશ્રીના આવા શુરભક્તો છે તેથી તેઓશ્રીનું સ્મરણ સતેજ રહ્યા કરશે એમ અમે માનીએ છીએ.

પૂજ્યપાદ મહારાજશ્રીની હયાતીમાં જે શુરભાઈઓ આવતા તેનાથી પણ હાલ વધારે સમૃદ્ધિ આવતો જણાય છે.

તેઓશ્રીની હયાતીમાં લોકો આવતા તે તેઓશ્રીની દિવ્ય હાજરીનું તથા પ્રભાવનું પરિણામ હતું; પરંતુ તેઓશ્રી સ્વરૂપરથ થયા બાદ પણ ખીલ્યા ખરેખર યાત્રાનું ધામ બન્યું છે.

પૂજ્યપાદ મહારાજશ્રીના વખતમાં આશ્રમની આવક હતી તેના કરતાં હાલની આવક પણ વધારે પ્રમાણમાં અમે જોઈએ છીએ.

દેવ દેવસ્થાનની શોભા પૂનરીઓપર આધાર રાખે છે. આનંદાશ્રમની સુબવસ્થામાટે અમે વ્યવસ્થાપકમંડળને ધન્યવાદ આપીએ છીએ.

અમે આ સ્ટેટની ગાદીએ બેઠા હોય પૂજ્યપાદ મહારાજશ્રીએ અમને ઉપદેશ આપેલો કે 'રાજ્યે પ્રજાસાથે એક થઈને રહેવું જોઈએ' એ સૂત્રનો અમારામાં કાંઈપણ સંસ્કાર હોય તો તે પૂજ્યપાદ મહારાજશ્રીની કૃપાનું પરિણામ છે. એ સૂત્રનું પાલન કરવાથી અમોને દિવસે દિવસે લાભ થતો જાય છે.

વિશેષમાં અમારે કહેવું જોઈએ કે આવી મોટી સંસ્થામાં વીજળીબત્તીની શોશની હોય તો સંસ્થાની શોભામાં અભિવૃદ્ધિ થાય. સંસ્થાતરફથી વીજળીબત્તી લેવામાં આવશે તો કુ. શ્રી રંજીભટ્ટસિદ્ધલ પાવરહાઉસ તરફથી અર્ધા દરથી પાવર આપવાનું અમોએ વચન આપેલું છે તે હજી પણ કાયમ છે, એમ આ તકે જાહેર કરીએ છીએ.

દિનપ્રતિદિન આશ્રમની વૃદ્ધિ થતી જાય એવી પ્રભુશ્રી પાસે અમે પ્રાર્થના કરીએ છીએ, અને શ્રીસદ્ગુરુસ્વરૂપમાં એક ક્ષણ લીન થવામાટે શ્રીગુરુદેવના નામની ધૂન પૂનરી અભારે કરાવશે તેમાં સૌ સાથ આપશો એવી અમે આશા રાખીએ છીએ.

APPRECIATION.

by

Prof. J. B. Dave, M.A.

Head of the Department of Philosophy,

Samaldas College,

BHAVNAGAR.

"Mahatma Shri Nathurama Sharma and His Message"

by Karansinh Lalsinh Thakore B.A. is a fine little volume that will find a hearty welcome in all parts of India where Gujarati-speaking communities are found. The life-work of the Maharshi of Bilkha was to bring about the renaissance of *Sanatana Dharma*, the Eternal Wisdom of the Hindu race. Never has the need of a restoration of true religious values been more vital to us than in these days of moral, religious and cultural chaos. The Maharshi was a living embodiment of Hindu Philosophy and Religion. Mr. Karansinh's book gives us a vivid and faithful portrait of the life and work of the Maharshi of Bilkha. Every student of Hindu religion and culture must have a copy of this little book which, though priced most moderately, is immeasurably more than its weight in gold.

ગુણજ્ઞતા

શ્રી. ભાઈશંકર ધનજી દવે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના વયોવૃદ્ધ ને જૂના અગ્રણ્ય શિષ્ય છે. તેમના સુપુત્ર જયંતીલાલભાઈ એમ. એ. થયેલા છે, અને ભાવનગરની શામળદાસ કોલેજમાં તરત્તમાન વિભાગના ગુપ્ત પ્રોફેસર છે. તેઓ નીચે પ્રમાણે આવા ભાવનું લખી જણાવે છે:-

“મહાત્માશ્રી મધુરામશર્મા અને તેઓશ્રીનો સંદેશ” એ નામની નાની છતાં સુંદર પુસ્તિકા શ્રી. કરજીસિંહજી લાલસિંહજી કાકીર ખી. એ. એ લખી છે તે પુસ્તિકાને આખા ભારતવર્ષમાં જ્યાં જ્યાં ગુજરાતી ભાષાભાષીઓ વસતાં હશે ત્યાં ત્યાં આદર મળશે શ્રીશ્રીલખાના મહર્ષિ એવા પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું જીવનકાર્ય સનાતનધર્મના પુનરુદ્ધારમાટે હતું. નૈતિક, ધાર્મિક અને સાર્વજનિક દ્વાસના આ કાલમાં આપણને સલધર્મના પુનરુત્થાનની વધારેમાં વધારે અગત્ય છે, અને તે પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીએ પોતાના જીવનકાર્યથી પૂરી પાડી છે. પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રી હિંદુધર્મ અને હિંદુસંસ્કૃતિની જીવત્ક્રિયા હતા. શ્રી. કરજીસિંહજીભાઈની આ પુસ્તિકા પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીના જીવનનું અને તેઓશ્રીના જીવનકાર્યનું આગ્રહજન્ય ચિત્ર આપે છે. હિંદુધર્મ અને હિંદુસંસ્કૃતિના પ્રત્યેક અભ્યાસી પાસે આ નાની પુસ્તિકા હોવી જોઈએ આ પુસ્તિકાનું વસ્તુ બહુ કિંમતી છતાં તેની કિંમત પ્રમાણમાં ઘણી ઓછી રાખવામાં આવી છે.

પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીનું જીવનકાર્ય ગુજરાત ઇકિયાવાડને ઉદ્દેશીને થયેલું બાગે થયું છે, પરંતુ સંમત હિંદુ પશુ તેમનું જીવનકાર્ય જાણે તો તેઓશ્રી સાચેજ રચનાકાળથી પર ગયેલા ને સાર્વભૌમ મહાત્મા હતા એવી જરૂર પ્રતીતિ થવા વગર રહે નહિ.

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

[કાર્તિક માસ]

[શ્રીઆનંદાશ્રમ એક સંસ્થા છે, એટલે તેમાં કે તે દ્વારા ચાલી રહેલી નાની મોટી પ્રવૃત્તિનાં સમાચાર જાણવ માટે આનંદાશ્રમ સાથે સંકળાયેલાં સૌ ઉત્સુક હોય એ સ્વાભાવિક છે; અને એટલા માટેજ શક્ય તેટલા ઝીણા મોટા

સમાચાર આપવાની પ્રથા રાખેલી છે.

લઘુરુદ્ર, રુદ્રાભિષેક, ભોજન, થાળ, અખંડદીપક, ભેટ, લવાજમ આદિની ઝીણી ઝીણી નોંધ ઉપલક્ષ્ય દૃષ્ટિએ ગૌણ બેવી લાગે, પરંતુ તેની પાછળ રહેલી આનંદાશ્રમપ્રતિની ભાવિકોની ભક્તિભાવનાનું મૂલ્ય ઉચું છે; અને એ ભક્તિભાવના પોષાય કહે ને ફૂલે ફાલે એ પણ એક આ સમાચાર પ્રકટ કરવામાં હેતુ છે.

ઉપરાંત બંધુબહેનોનાં નામોની નોંધ આવતી હોવાથી પરસ્પરના પરિચય તાજે રહે છે, અને એ રીતે વ્યવહાર પરમાર્થમાં એક બીજાને ઉપયોગી પણ થઈ શકાય છે.]

જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળની મિટિંગ:—આ માસમાં શ્રીઆનંદાશ્રમના જનરલ ટ્રસ્ટીમંડળની તથા વ્યવસ્થાપક ટ્રસ્ટીમંડળની મિટિંગ મળી હતી, ને તેમાં આવશ્યક કાર્યો કરવામાં આવ્યાં હતાં.

લઘુરુદ્ર તથા રુદ્રાભિષેક:—આ માસમાં નીચેના શુરુબંધુઓ તરફથી લઘુરુદ્ર કરાવવામાં આવ્યા હતા:—

શ્રી. કેશવલાલ માણિકલાલ ચંદારાણુ-ગોધરા (બે લઘુરુદ્ર). પૂ. શાસ્ત્રીજી શ્રી. ચંદ્રશંકર રણજોડભાઈ-ગોધરા. એક ભક્તજન-કુંડલા.

સિવાય શ્રીમતી બહેનશ્રી જાનબાઈ બહેન-ખડખડ. શ્રી. ચતુર્ભુજ કાલિદાસ તથા શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુંદાસ પોરબંદરવાળા તરફથી અફેક રુદ્રાભિષેક કરાવવામાં આવ્યા હતાં. સં. ૧૯૯૬ના આષાઢ સુદિ ૧૫ના દિવસે શ્રી. કેશવલાલ માણિકલાલ ચંદારાણુ તરફથી એક લઘુરુદ્ર કરાવવામાં આવ્યો હતો.

સુખ્યભેટ:—આ માસમાં નીચેના બંધુઓ તરફથી રૂ. ૧૦ અને તે ઉપરાંત ત્રીજે પ્રમાણે સુખ્યભેટ આવેલી છે:—

રૂ. ૧૫૭-૧-૬ એક ભક્તજન તરફથી સપ્તાહ ચતાં તેની પૂર્ણાહુતિ નિમિત્તે. રૂ. ૧૦૧-૪-૦ એક ભક્તજન તરફથી ભેટ. તેના વ્યાજમાંથી પ્રતિવર્ષે આશ્વિન વદિ ૧૧ પૂજ્યપાદશ્રીના સ્વરૂપાવસ્થાનના દિવસે પ્રભુસેવામાં થાળ ધરવા માટે તથા પ્રભુશ્રીના પૂજનઅર્ચન નિમિત્તે. રૂ. ૧૫-૦-૦ શ્રી. રાજસી જીવરાજ મુંબઈ. રૂ. ૨૮-૫-૦ મુંબઈના એકભક્તજન. રૂ. ૧૫-૦-૦ હરિલાલ હરકીશનદાસ-મુંબઈ. રૂ. ૩૦-૦-૦ શ્રી. કરણસિંહજી લાલસિંહજી કાકોર-જૂનાગઢ. રૂ. ૧૧-૦-૦ શ્રીમતી બહેન શ્રી સારી બહેન-પોરબંદર. રૂ. ૧૦-૪-૦ શ્રી. કુરજી પ્રાગજી ભટ્ટ માંગરોળ. રૂ. ૪૭-૬-૬ શ્રી કરાચી. આનંદાશ્રમમાં ગત આપાઠ માસથી આશ્વિન સુધીની પૂજન-ભેટના હા. શ્રી. કૃષ્ણદાસ શ્યામજી-કરાંચી. રૂ. ૨૫-૦-૦ શ્રીમતી બહેન પ્રેમકુંવર ઉમયાશંકર પોટા-રાજકોટ. રૂ. ૧૧-૦-૦ શ્રીમતી બાઈ કુંવરબાઈ એરચશાહ હાયવાય-મુંબઈ. કાર્તિકી પૂર્ણિમાની ભેટના. રૂ. ૧૦-૦-૦ શ્રી. ડૉ. પીરોજશાહ એરચશાહ હાયવાય-મુંબઈ. રૂ. ૧૬-૦-૦ ડૉ. પીરોજશાહ એરચશાહ હાયવાયને સાં ગત કાર્તિકી પૂર્ણિમાના દિવસે પૂજ્યપાદશ્રીનું મહાપૂજન ચતાં શ્રી. જમશેદજી પેસ્તનજી ગોળવાળા તથા શ્રી. મંગળદાસ કેશવલાલ ભક્ત આદિ બંધુઓ તરફથી ભેટના. રૂ. ૧૧-૧૧-૪ શ્રી. શેઠ સીતારામ દામોદરદાસ-મુંબઈ. રૂ. ૩૩-૧૧-૩ એક ભક્ત-મુંબઈ. રૂ. ૧૬-૯-૬ શ્રીપોરબંદર-આનંદાશ્રમમાં ગત આપાઠ માસથી આશ્વિન સુધીની પૂજનભેટના. હા. શાસ્ત્રીજી વિશ્વનાથ માધવજી. રૂ. ૫૧-૯-૩ મુંબઈમાં ગત શ્રીનાથજીયંતી મહોત્સવના દિવસે પૂજ્યપાદશ્રીનું મહાપૂજન ચતાં સાંના શુરુબંધુઓ તરફથી ભેટના. હા. શ્રી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજીભાઈ. રૂ. ૨૦-૦-૦ શ્રી. દારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી.

ભોજન અને યાગ — આ માસમાં, નીચેના ગુરુબ્રુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવનસેવામાં યાગ ધરાવેલા ઉપરાંત થીન્દ્રિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ-વિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિષ્ટાન્ન-ભોજનો આપવામાં આવ્યા હતા. —

૧. ૧૦-૦-૦ શ્રીકરાંચી-આનંદાશ્રમમુખ્યમંડળના સાધકો તરફથી વિદ્યાર્થીઓને ભોજન.
૨. ૫-૦-૦ શ્રી ઠા. ભવાનભાઈ બીખાભાઈ-ભાવનગર-વિદ્યાર્થીઓને ભોજનનિમિત્તે. ૩.
૧૩-૦-૦ શ્રીમતી બહેન કુલકુવર બહેન-મુમુષ. ૪. ૧૦-૮-૩ શ્રી. પરમાણુદ પુરુષોત્તમ-કરાંચી કાર્તિક વદિ ૬ના દિવસે સાધકો, મહેમાનો, તથા આનંદાશ્રમવાસી આદિ સૌને મિષ્ટાન્ન ભોજનના. ૫. ૧૩-૦-૦ એક ભક્તગન ૬. ૧૦-૦-૦ શ્રી નરલાલ મણિશંકર પંચા-ભાવનગર. ૭. ૪-૪-૦ શ્રી ચતુર્ભુજ કાલિદાસ-મુંબઈ (૧૦ ધાણજીના ભોજનના.)

ઉપરાંત નીચેના ગુરુબ્રુઓ તરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવન સેવામાં યાગ ધરાવવામાં આવ્યા હતા —

૧. ૨૫-૪-૦ મુખ્યનિવાસી શ્રી ગુણવનસિંહ જલમસિંહ દ્વારા તરફથી કાર્તિક માસમાં નિલ પૂજ્યપાદશ્રીને મિષ્ટાન્ન યાગ અખડ દીપક તથા દૂધ ધરવામાં ૨. ૧-૪-૦ શ્રી. જમ-નાદાસ પરમાણુદાસ-પોરનદર ૩. ૧-૪-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમ બીમજી-કેશીદ, ૪. ૧-૪-૦ શ્રી. લક્ષ્મણ પ્રજ્ઞાલ-દહેણ ૫. ૩-૧૨-૦ શ્રી માવજી દેવશી-મોગદેવળીયા (ત્રણયાળ) ૬. ૧-૪-૦ શ્રી. લક્ષ્મીશંકર રઘુરામ-અમરેલી ૭. ૧-૪-૦ શ્રી હજી દીડા-જૂનાગઢ. ૮. ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રાગજી દેવજી-કરાંચી ૯. ૧-૪-૦ શ્રી કરશનદાસ રામજી-કરાંચી ૧૦. ૧-૪-૦ શ્રીમતી બહેન સાકરબાઈ-કરાંચી ૧૧. ૧-૪-૦ શ્રી. ભગવાનજી મોરારજી હા સંતોષબહેન-જમનગર ૧૨. ૧-૪-૦ શ્રી દુર્લભભાઈ વલ્લભભાઈ-નવસારી. ૧૩. ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળજીભાઈ તુલસીભાઈ ખેલ-દીવા ૧૪. ૧-૪-૦ શ્રી ગોરધન જીરામ મિત્રી-જમનસલાયા ૧૫. ૧-૪-૦ શાસ્ત્રી દનારામ મૂળજી-આનંદાશ્રમ ૧૬. ૧-૪-૦ શ્રી મૂળશંકર હંશરજી-કુતિયાણા ૧૭. ૧-૪-૦ શ્રી અમૃતલાલ પરમાણુદ-દામનગર ૧૮. ૨-૦-૦ ગ. સ્વ. જડીબહેન તે સદગત ગૌરીશંકરભાઈનાં ધર્મપત્ની-જોરાવરનગર (સાંજે મેલે ધરવા નિમિત્તે) ૧૯. ૨-૦-૦ શ્રી. અંબારાકર ભાઈશંકર ત્રિવેદી-જોરાવરનગર. (૨ યાગ). ૨૦. ૨-૮-૦ શ્રી મણિશંકર કરશનજી તથા શ્રી મન્વતરાય કરસનજી ઝોઝા-વાંકાનેર (૨ યાગ)

સિવાય નીચેની રકમો અર્પણદીપકમાં આવેલ છે:—

૧. ૦-૮-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ ત્રિલોકાસ ધ્રુવ-મુંબઈ ૨. ૦-૮-૦ હા. ઝગનીયસિંહ નથુસિંહ-બેંગલોર ૩. ૦-૫-૦ બહેન સતોષબાઈ રૂપશી-અમરેલી ૪. ૦-૪-૦ શ્રી. મોહનલાલ કાનજી-ખંધાળા ૫. ૦-૪-૦ બેન જમનાબાઈ ગવ્નરામ-ખાંડવા-સાકર શ્રીજીના ૬. ૦-૪-૦ શ્રી. હંશરલાલ ધનેશ્વર-લીંબડી ૭. ૧-૪-૦ શ્રી મણિશંકર પ્રભાશંકર-ખલાત. ૮. ૦-૪-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમ જીવા-સરસાઈ ૯. ૦-૪-૬ શ્રી. કરસનજી પ્રાણજીવન ઝોઝા-વાંકાનેર.

૧૦. ૧-૪-૦ શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેરાઈ-માગરોળ તરફથી પ્રભુસેવામાં વસ્ત્ર ધરવા નિમિત્તે.

નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી થીન્દ્રિણામૂર્તિ સનાતન ધર્મવિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓને દૂધ પાવામાં આવ્યું હતું — ૧. ૨-૦-૦ શ્રી. હરજી હરજી રવજી-માટવા. ૨. ૩-૪-૦ ચિં. અવંતીલાલના આત્મકથ્થાણ્યે દૂધનિમિત્તે હા શ્રી કુરજ પ્રાગજીભટ્ટ-માગરોળ ૩. ૦-૧૦-૬ એક ભક્તગન તરફથી.

શ્રીગુરૂર્ણિમામૃતોષ

(સંવત ૧૯૯૬ ની આષાઢી પૂર્ણિમા પ્રસંગે આપેલું વ્યાખ્યાન.)

[વ્યાખ્યાતા:—શ્રીદત્તચરણ ન્યોતિવિદ્ શાસ્ત્રી શિવલાલ બહેચરલાલ મહેતા.]

શ્રીમન્મહેશ્વરસ્વરૂપાસિન સદ્ગુરુના પૂજનનો ઉત્સવ ઉજવવા અને અમુકશિ કૃતકૃતતા સાધવા આપણે આજે કૈલાસવત્ આનંદાશ્રમમાં ઐકત્રિત થયા છીએ. આજનો દિવસ સાર્વભૌમ ભારતવર્ષમાં ધણુજ આદરભાવ અને ઉત્સાહથી ઉજવાય છે. આજનો દિવસ ગુરૂર્ણિમા નામે પ્રશસ્ત-સ્તુત છે, આરાધ્ય છે, યજ્ઞનીય છે. ગુરુનું પૂજન કરી માનવજીવનની સાર્થકતા સિદ્ધ કરવા, કૃતકૃતતા સાધવા આજની અણમોહી પક્ષ છે. પ્રહ્લાદિક દેવો પણ ગુરુપૂજન કરે છે, સારે આપણે તો વિદિતજ હોય. ગુરુની મહત્તા કંઈ ઓછી નથી-અંગાધ-અપાર અને અવર્ણનીય છે. પ્રહ્લાડમાં ગુરુનું સ્થાન સર્વલોકના શિરોભાગે-સલ્લોક પ્રહ્લાલોકમાં છે. પિંડાડમાં શિરોભાગે મસ્તિષ્કમાં સહસ્રહલ કમલમાં છે. ગુરુવિના જ્ઞાન મળતું નથી, ગુરુવિના સિદ્ધિ નથી. ઇશ્વર પ્રસન્ન થાય તો સદ્ગુરુ મેળવી આપે છે, પણ ગુરુ પ્રસન્ન થાય તો ઇશ્વરને ઝોળખાવે છે અને તે દ્વારા સિદ્ધિઓ અપાવે છે. ઇશ્વરને ઝોળખાવનારજ ગુરુ છે. ઐથી ગુરુને પ્રહ્લા-વિષ્ણુ-મહેશ સ્વરૂપ કહેવાય છે. સંસારમાંથી તારનાર ગુરુ છે. ગુરુનાં ચરણરૂપી નૌકા છે, ગુરુકર્ણુધાર છે. મામાપાર-કર્મપાશથી બદ્ધ જીવોને મુક્ત કરાવનાર, પાપદોષથી મુક્ત કરાવનાર ગુરુ છે, અને આપણી માનવચુદ્ધિથી વૈષેરી વાણીમાં કહીએ તો ઇશ્વરની સલામાં-કોર્ટમાં ગુરુ જીવોના બેરીસ્ટર છે. જગતના મોયિક વહીવટ નાણાં કાપતે સાચાં ખોટાં કરીને રાજકોર્ટમાં કેસો જીતાવે છે કે હરાવે છે, પણ ગુરુ તો એક પણ પાર્શ્વ લીધા વિના માત્ર કેવલ જીવની શરણાગતિથીજ જીવોને મુક્ત કરાવે છે; કારણ કે ગુરુ તો કૃપાનિધાન છે, કરુણાના સાગર, કરુણાના આલય છે.

આ સ્તંભપ્રહરપર્યંત સર્વે જીવો પાશથી બદ્ધ પશુ છે, તેના સ્વામી પશુપતિ મહાદેવ છે, તે પ્રહ્લાદિક દેવોના-પ્રહ્લાડભરના ગુરુ છે. “ૐ નમઃ શિષ્યાય ગુરવે સચ્ચિદાનંદમૂર્તયે.” આ શ્રુતિ છે. જગદ્ગુરુ શંકર છે, તેના શિષ્ય વિષ્ણુ-તેના પ્રહ્લા, તેના વસિષ્ઠ, તેના શક્તિ-પારાશર-વ્યાસ-શુકદેવ-ગૌડપાદ-ગોવિંદાચાર્ય અને તેના શિષ્ય શ્રીશંકરાચાર્ય છે. જગદ્ગુરુનું બિંદુ શંકરપીઠના આચાર્યોનું છે. વર્તમાનમાં તો સૌને જગદ્ગુરુ યવાની મોહિનીનો ચેપ લાગ્યો છે. “જગદ્ગુરુ શંકર” એ સંખંધમાં મેં એક લેખ “ગુજરાતી” તા. ૨૦-૬-૩૭ ના અંકમાં લખ્યો હતો.

દીક્ષામંત્ર આપી શિષ્યપરંપરા વધારી વ્યાપાર જમાવી લેવો એ કંઈ ખરું કર્તવ્ય નથી, અને એવાઓ વેદાંતને વગોવે છે. અધુના એવા ઠેકદારો ધણા છે. કેવલ શાસ્ત્ર કે શબ્દાર્થજ હોય તેનાથી શિષ્યનું કંઈપણ થતું નથી. એવાઓ તો આપણા જેવાજ બદ્ધ મનુષ્ય છે, પણ જે ઉદારચરિત શ્રોત્રિય પ્રહ્લાનિષ્ઠ હોય, શાસ્ત્ર અને પ્રહ્લાજ હોય, પોતે મુક્ત હોય, તેવાજ પુરુષ ગુરુ કહેવાય; અને તે શિષ્યોને પણ મુક્ત કરે.

જેધર્મ માણસ માણસને ભાઈ ગણતાં શીખવવાને બદલે માણસ માણસને દુરમને બનાવે તે ધર્મજ નથી. ધર્મને નામે કે ઇશ્વરને નામે લડનારનો કદિ વિજય આ લોક કે પરલોકમાં પણ નથી. જે ધર્મોની જાળમાંથી છૂટા થઈને-સાંપ્રદાયિક વાડામાંથી મુક્ત થઈને જે પોતાના અંતરના અવાજને વફાદાર રહેશે તે પરમાત્માને માર્ગે છે, બીજા બધા કરોળિયાની માફક પોતે બધેલી જાળમાંજ ગુંચવાઈ જવાના.

પરંતુ આનંદની વાત તો આપણા આ આનંદાશ્રમમાં છે. આપણે આ આનંદાશ્રમ - તો સાક્ષાત્ કૈલાસશુવનવત્ છે. સાચેજ ! આત્માનંદ-અનંદના આલયરૂપ છે આપણા આનંદ-સ્વરૂપ ગુરુદેવે તો પ્રાચીન પ્રણાલિકાને ઉજ્જવળ કરી છે, આદર્શમયી બનાવી છે, પ્રાચીન સનાતનધર્મસંસ્કૃતિને સજીવન કરી છે, ચૈતન્યવંતી બનાવી છે, જીવનપ્રાણ અર્પ્યા છે, વૈદિક સપત્તિને સંગ્રહી છે, જ્ઞાણવંતી બનાવી છે. વિદ્યાલય સ્થાપ્યા, પ્રયોગ રચ્યા, વિનામૂલ્યે આપવાનો પ્રબળ કર્યો વિદ્યાર્થીઓને પોષણ અપાય છે, આ આદર્શ અન્ય આશ્રમધારીઓને આદરણીય અને અનુકરણીય છે. આ સંબંધમાં મેં “વિશ્વમંગલ” સં. ૧૯૯૩ ના આપાદના અંકમાં “શ્રુતિસુધા” નામે લેખ લખ્યો હતો.

શુરુ તો આપણા સદ્ગુરુ નાથ ભગવાન જેવાજ હોવા નોંધ્યો. તેઓથી તો દયાના સાગર, કરુણાના આલય અને કૃપાનિધાન (હતા, નહિ-પણ) છે. સર્વત્ર અને અંતર્યામી છે. શું વખાણું ? જે છે તેજ છે, આ તે શુરુ તે શુરુ. તેમને ભક્તિ પુરસ્કર અંતરના હૃદયોવાર વારંવાર વંદન હો !

શુરુપૃષ્ઠિમા આજના શુભદિને એટલે દક્ષિણાયન, આષાઢમાસ, શુકલપક્ષ, પૃષ્ઠિમા, શુક્રવાર, ઉત્તરગાદા નક્ષત્ર, વિષુદ્ધભગેગ, બવકરણ અને ધનના મદ્રમાથી યુક્ત પુનિત પર્વણીનો ઉત્સવ ઉજવવા આપણે એકત્રિત થયા છીએ. આજની પંચાંગશુદ્ધિનો ખોષ આપણે મદલ્ય કરવાનો છે.

દક્ષિણાયન-માં સૂર્ય દક્ષિણ ગોલાર્ધમાં રહે છે. ઘડગોઠક હમેશા ઉત્તર તરફ મધ્યસ્થ રહે છે. સૂર્યમંડલ દક્ષિણ તરફ ખાંચું રહે છે, આ તે ભગવાનનું શયન છે. આ વિશે “ચાતુર્માસ રહસ્ય” એ નામે ગુસ્તકમાં મેં વિસ્તારથી વર્ણવ્યું છે.

મહેશ્વરની આનંદમય કલા મૃત્યુંજય સ્વરૂપે ઉપાસ્ય છે. બીજા વિજ્ઞાનમય કલાની દક્ષિણામૂર્તિ નામથી ઉપાસના પ્રસિદ્ધ છે. વિજ્ઞાન શુદ્ધિનું નામ છે. તેનું ધનરૂપ સૂર્યમંડલ છે સૂર્યમંડલમાંથી વિજ્ઞાન સૌર જગતનાં સર્વ પ્રાણીઓને પ્રાપ્ત થાય છે. એથીજ ‘ધિયો યો નઃ પ્રચોદયાત્.’ આ ગાયત્રી મંત્રથી સૂર્યમંડલસ્થ નારાયણ પુરપત્ની ઉપાસના વિજ્ઞાન પ્રાપ્તિના મુખ્ય લક્ષ્યરૂપ છે. સૂર્ય સૌર જગતના કેંદ્રમાં રિયત છે. વૃત્ત એટલે મંડલમાં કેંદ્ર સર્વથી ઉત્તમ મનાય છે, આ વૃત્તની પરિભ્રાણ છે. એથી વિજ્ઞાન ઉત્તરથી દક્ષિણ તરફ આવે છે, એ સિદ્ધ છે. એ કારણથી વિજ્ઞાનમય મૂર્તિ દક્ષિણામૂર્તિ કહેવાય છે દક્ષિણ એટલે શુદ્ધિ, દક્ષિણાર્ધે શુદ્ધિ કહેવાય છે. શુદ્ધિ જે પરમતત્ત્વનો સાક્ષાત્કાર કરવામાં મુખ્ય અર્થોત્ સાધનવૃત્ત છે. તે દક્ષિણામુખ કહેવાય છે. આ પ્રમાણે દક્ષિણામૂર્તિપદમાં કથન છે. મૃત્યું-જય મૂર્તિ અને દક્ષિણામૂર્તિ અને પ્રકાશપ્રધાન હોવાથી ચેતવણી કહેવાય છે. દક્ષિણામૂર્તિ ભગવાન આપણા નાથગુરુદેવને સાક્ષાત્ યજ્ઞ પ્રસન્ન થયેલા અને વરદાનની અમીઝિટ કરી છે. ગુરુદેવ દક્ષિણામૂર્તિના કલાવતાર છે. આપણે ઉત્તરના વામી મટી દક્ષિણાવર્તી થવું નોંધ્યો, એટલે કે શ્રીમ-મહેશ્વરસ્વરૂપ દક્ષિણામૂર્તિરૂપ ગુરુદેવના પ્યાન-રમરણમાં સદા રત રહી તેઓથીનાં ઉપદેશવચનાનુસાર વર્તન રાખી માનવજીવનની સાર્યકતા સાધી લેવી એ ઉદ્દેશ છે.

આષાઢ માસ-વર્ષાની શરૂઆત આષાઢથી થાય છે, ધાન્ય વવાય છે. ‘દુર્વં શરોરં કૌંતિય ક્ષેત્રમિત્યભિધીયતે’ । ભગવાને આપણા શરીરને ગીતા (૧૩-૨)માં ક્ષેત્ર કહ્યું છે. સદાયરણ્યી ક્ષેત્રને ફલરૂપ તૈવાર કરી ઉપાસનાના બંધે કરીને હૃદયાકાશમાંથી દ્રવતી અમૃતની અમી વર્ષાથી પ્રુણકર્મેનાં બીજો વાવવાં નોંધ્યો, અને પોષવાં નોંધ્યો વેદમાં આપાદને

કતુ કહ્યો છે. કતુ એટલે યાગરૂપ અર્થાત્ આતુર્માસ્થાદિ યાગનાં પ્રાચૂર્યથી આપાદને કતુ કહ્યો છે, આતુર્માસ્ય ઇષ્ટિનાં પ્રારંભ થાય છે. આથી સંવત્સરનો પ્રારંભ આપાદથી ગણાય છે. એતરેય બ્રાહ્મણ અને તૈત્તિરીય સંજિતામાં આને ગર્વાં અયનમ્ કહેલ છે. તેમ આદિત્યાનામ અયનમ્ અંગિરસામ અયનમ્ અને ઉત્સર્ગિનાં અયનમ્ પણ કહે છે. ગર્વાં અયનને દસ માસનો સંવત્સર ગણ્યો છે. આપણે હાલારી સંવત કહીએ છીએ, અર્થાત્ આપાદી વર્ષ કહેવાય છે.

કવિ કાલિદાસે મેઘદૂતમાં “આપાદસ્ય પ્રથમ દિવસે મેઘમાન્વિલ્ય સાનું.” વિગેરે કહી આપાદ માસને અમર કર્યો છે.

આપાદથી આતુર્માસનો આરંભ થાય છે. આતુર્માસ્ય વ્રત-તપ-નિયમો આદરણ્ય છે. આતુર્માસ્ય ઇષ્ટિનાં પ્રારંભ થાય છે. આ ઇષ્ટિ વિષે એતરેય અને ગોપથ બ્રાહ્મણ ગ્રંથોમાં હલ્લેષ વિસ્તારથી આપ્યો છે.

સૃષ્ટિના આરંભમાં દેવોએ માનસ યત્ન આદરેલો તેમાં વસંતને આન્ય, ગ્રીષ્મને ઇદ્ધમ અને શરદ્ધને હવિઃ કર્યાં. અમૃતભૂત સ્વર્ગપ્રકાશ સ્વરૂપ આત્મપુરુષવડે આત્મચક્ષુનો વિસ્તાર કરવા યોગીઓ વસંત સ્થાને સર્વગુણરૂપ આન્ય-થી, ગ્રીષ્મસ્થાને રમેશ્વર ઇધન અને શરદ્ધે તમેશ્વરુણ હવિષ્ આત્મચક્ષુમાં હોમીને નિર્વિકલ્પ સમાધિરૂપ બ્રહ્મરૂપ યજ્ઞનો-બ્રહ્મચક્ષુનો વિસ્તાર કરે છે. નારાયણ ઉપનિષદમાં આત્મચક્ષુમાં તપરૂપ-અગ્નિમાં કામરૂપ આન્ય, મનુ એટલે ક્રોધરૂપ પશુ, શરીરરૂપ ઇધન હોમવાનું નિરૂપણ કર્યું છે. આજ પ્રકારે ગર્ભોપનિષદમાં ક્યેન છે. અધ્યાત્મચક્ષુ જ્ઞાનગંગામાં અવગાહન કરવું તે આત્મચક્ષુ અવલુંથ સ્નાન છે. આતુર્માસમાં વ્રત-તપ-પૂર્વક ઇષ્ટભક્તિ કરતા રહી બ્રહ્મચક્ષુનો વિસ્તાર કરી યજ્ઞનારાયણના પરમપદ પ્રાપ્ત્યે જ્ઞાનગંગામાં અવગાહન કરતા રહેવું એ આપાદ માસનો બોધ છે.

શુક્લપક્ષમાં ચંદ્ર વૃદ્ધિગત થતો જાય છે, અને પૂર્ણિમાને દિને પોતાની પૂર્ણ કલામાં આવી વસે છે. બ્રહ્મ શુક્લ છે. ચંદ્ર જીવ છે. જીવાત્માએ પોતાની પૂર્ણ પોડશકલા સંપન્ન બનવા અર્થાત્ શિવસ્વરૂપ બનવા બ્રહ્મપક્ષ-શુક્લપક્ષનું અનુસરણ કરવું જોઈએ. એટલે કે શુક્લ કર્મે કરતા બ્રહ્માનુરાગી બનવું.

બ્રહ્મ નિર્મલ, નિષ્કલ, અને શુદ્ધ-શુક્લ છે, એટલે કે, ‘હિરણ્યમે પરે કોશે ચિરજં બ્રહ્મ નિષ્કલં તત્ત્વુ’ જ્યોતિર્વાં જ્યોતિઃ’ (મુંડક ૨-૨-૯) તે હૃદયાકોશમાં બુદ્ધિ શુદ્ધાના અંતસ્તમ ધ્રુમટમાં એટલે વિદ્યાકોશમાં પરમેશ્વર વાસ કરીને રહ્યા છે. (તૈ. ઉ. બ્રહ્મ-નંદવધી. ૧) તે શુક્લ બ્રહ્મને ઓળખવા એ શુક્લપક્ષનો બોધ છે.

પૂર્ણિમા—ને દિને ચંદ્ર પોતાની પૂર્ણ પોડશ કલાથી પ્રકાશે છે. પોડશકલા સંપન્ન બ્રહ્મ છે અને પોડશી પુરુષ કલા છે. જોડાય અને કૌંપીતકિ અતિ પોડશી બ્રહ્મપુરુષનું નિરૂપણ કરે છે. ચંદ્રમા માનના અધિષ્ઠાતા છે. પૂર્ણિમાના પૂર્ણ ચંદ્રસમું પ્રકાશિત-પ્રકુક્ષિત મન રાખવું, એટલે કે, મનને શિવસંકલ્પવાળું બનાવવું જોઈએ.

પૂર્ણિમા તિથિજ કાષ્ઠ અજ્ઞ અમતૃતિવાળી છે, જ્યોતિષની માસગણના બ્રહ્મપક્ષીય પુનેમિયા મહિનાથી થાય છે. સંવત્સર પુરુષના મહિમા મંડલમાં દરેક માસની પૂર્ણિમાઓ વ્રતરૂપે કાષ્ઠ અજ્ઞ પ્રભાવ પ્રકટાવી સંવત્સર પુરુષનો મહિમા વધારે છે. સંવત્સર પ્રગ્નપતિ છે એમ પ્રભોપનિષદની શ્રુતિ કહે છે અને એ સંવત્સર પુરુષ સૂર્યભગવાન છે એવું તાંડય બ્રાહ્મણ અને તૈત્તિરીય આરણ્યક શ્રુતિ કહે છે.

આધાદની પૂર્ણિમાએ ભગવાનનો બ્યોસાવતાર થયો, અને શુરુથાને રહી વેદ જ્ઞાન વિસ્તાર્યું. આધાદી પૂર્ણિમા શુરુપૂર્ણિમા કહેવાય છે.

૧. શ્રાવણની પૂર્ણિમા-દિગ્ સંસ્મરની ઉદ્ગાદન તિથિ છે. આજ્ઞાઓની મોટી પવિત્ર પર્વણી છે. તે શ્રાવણી કહેવાય છે કાલાતિકમણ્ય એટલે અરિજની શાંતિ અર્થે અને ચિરંજીવિત્વ-દીર્ઘાયુ ભાવની પ્રાપ્તિ અર્થે રક્ષાબંધન થાય છે. ભગવાને યદુગૌવ અવતાર ધારણ કરી વેદોનો ઉદ્ધાર કર્યો. સમુદ્રનું પૂર્ણન-થાય છે, સમુદ્ર માર્ગ જીલો થાય છે, નાગાપેરી પુનેમ કહેવાય છે.

ભાદ્રપદની પૂર્ણિમાએ ઉમામહેશ્વરનું મત થાય છે. પૌષ્ટપદી પૂર્ણિમા કહેવાય છે. શ્રાદ્ધપક્ષનો પ્રારંભ થાય છે.

૨. આશ્વિન પૂર્ણિમા માણેકકારી શરદ્પુનેમ કહેવાય છે. ભગવાને રાસમંડલ રમી રાસ રમી પોતાનું રસો ચૈ સ્. રસસ્વરૂપ બતાવ્યું. દેવોને અમૃત પાંચુ આપી તે રાત્રિએ અમૃત ઝરે છે અને તેથી જાપરે સાદર અને રૂ મૂખય છે.

કાર્તિકી પૂર્ણિમાએ મહાદેવે ત્રિપુરાસુરનો નાશ કર્યો તેથી ત્રિપુરીપૂર્ણિમા કહેવાય છે, અને દેવોએ ઉત્સવ ઉજવ્યો તે વૈવહિવાળી કહેવાય છે. દેવોએ મહાદેવનું શુરુરથાને પૂર્ણન કર્યું એથી શુરુપૂર્ણિમા પણ કહે છે.

૩. માર્ગશીર્ષ પૂર્ણિમાએ ત્રિપુતિ સ્વરૂપ સદ્ગુરુ ભગવાન શ્રીદત્તાત્રેય પ્રકટયા. શ્રીદત્તપૂર્ણિમા-શ્રીદત્તજયંતી નામે પ્રસિદ્ધ છે, અને નાથ જગત્ જનોના કલ્યાણઅર્થે સર્વત્ર વિચરે છે, પ્રસાદ છે.

પોષની પૂર્ણિમાએ જગત્ જનની શ્રીઅંબાજી માતા પ્રગટ્યાં. માતાજીનો જન્મોત્સવ ઉજવાય છે.

માઘની પૂર્ણિમાએ આધરનાનનો ઉત્તમ ઉજવાય છે, આ તિથિએ સર્વ જલાશયોમાં ત્રિવેણીનો આનિર્ભાવ થાય છે, સર્વ પવિત્ર તીર્થોનું સાનિધ્ય જલાશયોમાં રહે છે.

૪. ફાલ્ગુની પૂર્ણિમા હુનાશની નામે પ્રસિદ્ધ છે. મહાદેવે કામદેવનું દહન કર્યું. કામદહન પૂર્ણિમા કહેવાય છે. ભગવાને પ્રહ્લાદજીનું રક્ષણ કર્યું વસંતોત્સવ દોલોત્સવ ઉજવાય છે. -પ્રજ્ઞ હોળી ખેલ્યા હતા.

ચૈત્રીપૂર્ણિમા હનુમાનજી અવતર્યા. નરમિહમહેતાને રાસવીરાનાં દર્શન થયાં.

વૈશાખની પૂર્ણિમા ભગવાનનો કૂર્માવતાર થયો બૌદ્ધોની માન્યતાએ બૌદ્ધજયંતી ગણાય છે.

જ્યેષ્ઠની પૂર્ણિમા વટસાવિત્રી વ્રત તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. વટપૂર્ણિમા કહેવાય છે.

સસવાનને દીર્ઘાયુ પ્રાપ્ત થયું સાવિત્રી સતી કહેવામાં

આ પ્રમાણે પૂર્ણિમા તિથિ પૂજ્ય આરાધ્ય અને પ્રસિદ્ધ છે. આપણે પૂર્ણ કલા સપત્ર બનવું જોઈએ એ બોધ છે.

શુક્રવાર-ના અધિષ્ઠાતા સ્વામી શુક્રાચાર્ય છે તેણે શિવોપાસનથી અમૃત સંઘવિની વિદ્યા મેળવી હતી તેઓ નીતિશાસ્ત્ર વિચારદ હતા. શિવના અનુગ્રહથી શુક્ર નભમંડળમાં પ્રકાશિત ગ્રહ-મંડલરૂપે સ્થિત થયા છે. વૈદિક વિજ્ઞાન અનુસાર ધ્વજાંકમાં ૩૩ થી ૪૮ માં સ્તોમયપરિત સ્વાયંભુવ વાફ નામક છટ્ટો શુક્રસ્તર છે. તેને ભાર્ગવ પ્રાણ કહેવાય છે, આ ભાર્ગવપ્રાણ શિવ સ્વરૂપ છે તત્ત્વેવ શુક્રં તદ્ વ્રહ્મ તદેવામૃતમુચ્યતે. શુક્રસ્તર ભાર્ગવ પ્રાણ શિવરૂપ ધ્વજરૂપ અને અમૃતરૂપ છે આમ કાંડ શ્રુતિ અને ચેતાશ્ચતર શ્રુતિ કહે છે. આપણા પિંડ દેહમાં જ્વારાગ્નિ રહેતો છે તે શરીરને બાળી નાંખે પણ સાથે સાથે પિંડમાં આ શુક્રસ્તર ભાર્ગવપ્રાણ વીરિસ્વરૂપે રહેલ છે. એ શિવરૂપે રહી શરીરને જ્વારાગ્નિથી બળવા નુ દેતાં

શરીરનું રક્ષણ કરે છે. આમ ગોપય સાહચર્યની શ્રુતિ કહે છે. આ તેની મૃતસંજ્ઞવિની વિદ્યા છે. જેનામાં આ ભાર્ગવપ્રાણ શિવરૂપે-રસરૂપે વિશેષ ઉદ્દીપન રહે છે તેવા ઉધ્વરેતસો જ્યોત્સ્વી અને તેજસ્વી પ્રતિભાસંપન્ન બને છે, અને જેનામાં અદ્ય પ્રમાણમાં હોય છે અર્થાત્ ક્ષત થયેલો હોય છે તેવાઓ ક્ષયને પામે છે. ક્ષયાદિ રોગ રસની ક્ષતિના પરિણામરૂપ છે. અદ્યારૂપે પશુ શિવનિદ્રકાને પ્રગતર્તુ-વંશ ક્ષયને પામે છે, માટે દરેક સાધકે શિવોપાસનથી મહામૃત્યું-જ્ય મહેશ્વરની અમૃતસંજ્ઞવિની વિદ્યા મેળવી અમૃતરૂપ થવા મથવું જોઈએ. સતીએ આ વિદ્યાકલા સાધી ઉમારૂપે નવીન દેહ પ્રકટાવી શિવયોગ સાધ્યો હતો. આ અમૃતસંજ્ઞવિની કલા ચંદ્ર પણ જાણે છે. અમાવાસ્યા પછી દ્વિતીયાને દિને નવું જીવન રમે છે. ચંદ્રમાં પણ જંગમવંદ થયા. વ્યવન આદિ મહર્ષિઓએ પણ આ કલા જાણી. અગરત્ય અને લોપામુદ્રાએ પણ જાણી. વિશ્વામિત્રે પણ જાણી. એકજ દેહમાં જાત્યંતરે પરિણામ પ્રકટાવી મહર્ષિ થયા. ન જાણી ન સમજ્યા તેઓ ખંડ જીવનવાળા જ-સમરણવાળા રહ્યા. આપણે એ સંજ્ઞવિની વિદ્યા કલાને જાણી-સાધીને અખંડ જીવનવાળા બનવું એ યોગ છે.

ઉત્તરાપાદા નક્ષત્રના ત્રણ તારા છે. તે બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ સ્વરૂપ છે. તે ત્રિમૂર્તિસ્વરૂપ સદૃશ્યનું વા અત્રિનંદન દત્તાત્રેયનું ભજન આરાધન કરવાનું પ્રભોષે છે.

વિષ્ણુયોગ-અમર યોગીન્દ્ર રાજર્ષિપ્રવર ભર્તૃહરિએ કહેલું છે કે, 'કિં સંસાર વિષમયઃ કિં અમૃતમયઃ ।' આ સંસાર વિષમય છે કે અમૃતમય છે? વેદમાં માયાને વિષ કહેલ છે. સંસાર માયારૂપ વિષમય છે. સમુદ્રમંથનમાંથી વિષ નીકળ્યું. તે ત્રિલોકીના દિતાર્થે શિવજી પાન કરી ગયા. કર્ણાનિધાન આશુતોષ શંકરનું શરણુ ગ્રહણ કરવામાં આવે તો એ ભક્તવત્સલ જરૂર આ સંસારસમુદ્રને ઉપજીવનારા માયાવિષનું પાન કરી ભક્તને અમૃતરૂપ બનાવે છે. અર્થાત્ મહેશ્વરસ્વરૂપ શુરૂ પણ જીવને સંસારમાયાથી નિર્મુક્ત કરે છે. ભગવાન શંકર કહે છે કે, જે કોઈ મારી ભક્તિ કરે છે તેને 'વિલં વિષ્યામિ માયયા' (અથર્વણ ૧૯/૧૮/૧) વ્યષ્ટિ દેહધારી જીવને હું માયાથી મુક્ત કરી છું અને માયાથી રહિત મારું શિવસ્વરૂપ આપું છું. કેવો ઉદ્ધત ભાવ છે! શ્રુતિ કહે છે કે, તસ્યાન્નિધ્યાનાત્ત વિશ્વમાયાનિવૃત્તિઃ (શ્વે. ૧/૧૦) મહેશ્વરના અભેદ સ્વરૂપના ધ્યાનાર્ચનથી સર્વ માયા-વિષ-જાલની નિવૃત્તિ થાય છે. હિરણ્યયોગ કરતાં મહેશ્વર યોગમાં પ્રાતિભ દર્શન સરલ રીતે વહેલું થાય છે. માટે શાંભવયોગથી પરમાત્મા સાચેનું સામરસ્ય-સમરસપણું સાધવું એ યોગનો યોગ છે.

ખવકરણુઃ—વ-વરુણ, કલશ, હલ, વૃક્ષઃસ્થળ વ-વંરિષ્ઠ, વરેણ્ય, જેના વૃક્ષઃસ્થાને ઉમાજી વિરાજિત છે અને જે અમૃતના કુલથી સોમધારા વર્ષાવતા અભિસિચ્ચન કરતાં એવા મહામૃત્યુંજ્ય ત્ર્યંબક મહાદેવનું ઉપાસન કરવાનું વરેણ્ય પ્રભોધને સૂચે છે.

ધનતો ચંદ્ર—ચંદ્ર ધનરાશિમાં સ્થિતિ કરી રહેલ છે. ચંદ્ર જીવ છે. મનતો સ્વામી છે. ઘ એટલે મન ન-એટલે તરણિ-સૂર્ય, ચાનેશ્વ સાધકે મહામંત્ર ગાયત્રીમંત્રથી પોતાના મનને સૂર્યના ધ્યાનમાં લીન કરવું.

ધનરાશિનો આદ્ય ધનુષ જેવો છે. મુંઝકે ઉપનિષદ (૨-૨-૩-૪) ની શ્રુતિ પ્રણવને ધનુ કહી પ્રભોષે છે કે—'પ્રણવો ધનુઃ શરો હ્યાત્મા વ્રહ્મતલલક્ષ્યમેવ વ ।' પ્રણવરૂપી ધનુષ, અને આત્માને શર કહેલ છે, અને એથી દેહીના સ્થાન દેહને શરીર કહેવાય છે. બહુ લક્ષ્ય છે. પ્રણવરૂપ મહાન્ અજ ધનુષને લક્ષ ઉપાસનાથી તીક્ષ્ણ અર્થાત્ અગ્ર-સૂક્ષ્મ શુદ્ધિ-

૧. વિચાર-જ્ઞાનથી તીવ્રથી તીરને તે ધનુષ્ ઉપર મૂકી મનરૂપી ચંદ્રે કરી આકર્ષણ કરી અંતઃકરણને તેના વિષયમાંથી નિવૃત્ત કરી અપ્રમત્ત ચિત્તવડે લક્ષ્યરૂપ એવા અહમમાં ધીર પુરુષે યોજવું.

ધનુસ્તુ પ્રણવો જ્ઞેયો મનસ્તત્ર શરો ભવેત્ ।

૧૨

સાવધાનેન ભેત્તવ્યં દ્રઘાલક્ષ્યમભિદ્ધકમ્ ॥

યોગાનંદ ગીતા. ૧૧૧૨

પ્રણવ ધનુ, મનરૂપી, શર, મુકુલ સાવધાન ચર્ષિ અહમરૂપ લક્ષ્યને વીધવું. લક્ષ્ય અહમું વિધન-વેધ થવા પાળી શરની માફક લક્ષ્યમાં ત-મય થવું જોઈએ. અપ્રમત્ત એટલે બાહ્ય વિષયોપવબ્ધિથી રહિત તેમજ તૃષ્ણાનાળા પ્રમાદથી રહિત તથા વિરક્ત એવા એકાગ્ર ચિત્તવડે ધ્યાન કરવું આમ થવાથી દેહાભિમાનથી રહિત ચર્ષિ અહરૂકાત્મ્યભાવને પમાશે.

શ્રીસદ્ગુરુદેવેનું ધ્યાનઅમરણ કરતા રહી તેઓથીનાં બોધવચનોનું મનન આચરણ કરતા રહી કૃતકૃતતા સાધી પરમાત્મચિત્તનામાં સુપ્રસન્ન રહેશે એજ શુભેચ્છા છે. इति शिष्योम् ।

सर्वेऽत्रा सुप्तिनः सन्तु सर्वे सन्तु निरामया ।

सर्वे भद्राणि परयन्तु मा कश्चिद् दुःख माप्नुयात् ॥

—[૦]—

પરચુરણમેદ

૧. ગત કાર્તિક વદિ ૦)) અમાસ સુધીમાં પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં દર્શનસત્સંગાર્થે આવેલાં શુરબંધુઓ તથા બહેનો તરફથી તથા મનીઓરદારા પરચુરણ મેદ આવેલી છે:—

નૂતનવર્ષના દિવસે પ્રભુશ્રીનું પૂજન થતા નીચે પ્રમાણે મેદ આવેલી છે.—

૩૧. આ. પા.

૧-૦-૦ શ્રી. નરભેરામ આધવજી-ખીલખા

૧-૦-૦ „ અંબાશકરભાઈશંકર-ભેરાવરનગર

૧-૦-૦ „ દયાળસિદ્ધજી લાલસિદ્ધજી-જૂનાગઢ

૧-૦-૦ „ જમનાદાસ પરમાણુંદાસ-પોરબંદર

૧-૦-૦ „ કરણસિદ્ધજી લાલમિદ્ધજી-જૂનાગઢ

૦-૪-૦ „ નાનાલાલ જીવનભાઈ-ખીલખા

૧-૦-૦ ચિ શશિકુમાર દયાળસિદ્ધ-જૂનાગઢ

૦-૪-૦ અહમચારી અહમપ્રકાશજી-આનંદાશ્રમ

૦-૪-૦ શ્રી. અંબાશકર નાનજી ભેશી „

૦-૨-૦ પસિત રધુનંદન જા. „

૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી „

૦-૪-૦ શ્રી. ત્રિશુવન વિકુલજી દવે „

૧-૦-૦ બેનશ્રી સુખજી-ખીલખા

૦-૨-૦ શ્રી ગોવિંદ જુગ „

૧-૦-૦ બેન મણિબેન-ભેરાવરનગર

૦-૮-૦ બેન સંતોષભાઈ „ ખીલખા

૦-૨-૦ બહેન જયાકુવર જીવરામ ખીલખા

૦-૧-૦ „ અમૃતમેન રામજી „

૧-૦-૦ શ્રી. ઓધવજી વાઘજી „

૧-૦-૦ બહેનશ્રી ગદામાઈ ભણભાઈ „

૦-૮-૩ „ કરજુરભાઈ જયશકર „

૦-૮-૦ શ્રી. કાનજી કરસનજી „

૧-૦-૦ „ મૂળશંકર કાનજી „

૧-૦-૦ „ અંબાશકર ભાઈશંકર-ભેરાવરનગર

૦-૪-૦ બહેન મણિબેન „

૨-૦-૦ બાપી જ્ઞાનમાર્ષિના-ખડખડ

૦-૮-૦ બહેનશ્રી અમુલાબેન-ખીલખા

—*—

૧-૦-૦ ડૉ. જતપતિનાં માતૃશ્રી-જૂનાગઢ

૧-૦-૦ ધાધલ જીવાભાઈ કાંચડભાઈ-ખીલખા

૨-૦-૦ બહેનશ્રી નાની બહેન ગજ્જર-સુરત

૨-૦-૦ „ પાર્વતીબહેન નાયુભાઈ „

૨-૦-૦ શ્રી. હરિવલ્લભ નાગેશ્વર „

૧-૦-૦ „ ટેકવલાલ જેઠાલાલ-મુખર્ષ

૫-૦-૦ „ રવજી દેવજી ગાંધી-જમનનગર

- ૬-૮-૦ શ્રી. કેવળચંદ્ર કાનંદ પોરખ-ગોધરા
 ૧-૪-૦ ,, લાલજી ઓધવજી તથા તેમના
 પત્ની-ખીલખા
 ૦-૪-૦ ,, જમનાદાસ પરમાણુંદાસ-પોરખંદર
 ૦-૪-૦ બહેન સંતોષ્યાઈ
 ૨-૮-૦ શ્રી. શંકરલાલ રામસ્વરૂપ-ગાંઠવા
 ૦-૮-૦ ,, કરસનજી પ્રાણજીવન તથા
 તેમના પત્ની ડાહીબેન-વાંકાનેર
 ૧-૦-૦ ,, ઈશ્વરલાલ પોપટલાલ-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, ચિમનલાલ નરૈતમદાસ ,,
 ૧-૦-૦ ,, મણિકલાલ નાનજી ચંદારાણુ-ગોધરા
 ૧-૦-૦ રા. સા. મહાશંકર જી. રાવળ-ભાવનગર
 ૦-૪-૦ બહેન ડાહીબાઈ પ્રાણજી-વાંકાનેર
 ૦-૮-૦ શ્રી. રામજી જુહાભાઈ-કોલકી
 ૧-૦-૦ ધ. કેશવરામી-ઉપલેટા
 ૧-૦-૦ શ્રી. કાલિદાસ ધરમશી-કોલકી
 ૧-૧૨-૦ ,, મણિશંકર ત્રિ. ભટ્ટ ને તેનું
 કુટુંબ-સુરત
 ૩-૦-૦ ,, ગોપાળભાઈ નરશીભાઈ-દીવા
 ૦-૫-૦ ,, રતનશી લક્ષ્મીભાઈ-ઉમરાળા
 ૧-૦-૦ ,, મૂળજીભાઈ તુળસીભાઈ-દીવા
 ૧-૦-૦ ,, દુર્લભ વલભ-નવસારી
 ૦-૮-૦ ,, મ. ત્રિ ભટ્ટ-સુરત
 ૧-૪-૦ એકભક્ત (તુલસી વિવાહ નિમિત્તે)
 ૧-૦-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ-જૂનાગઢ
 ૦-૪-૦ ,, ગોરધન જેરામ-જનમસલાયા
 ૧-૦-૦ ,, આણંદલાલ ગોવિંદજી-પોરખંદર
 ૦-૮-૦ બહેન સારીબાઈ ,,
 ૦-૪-૦ શ્રી. લાલજી ડાલાભાઈ ,,
 ૦-૪-૦ બહેન વજીબાઈ ગોવિંદજી ,,
 ૫-૦-૦ ,, રવિબહેન હરજીવન-રાજકોટ
 ૧-૦-૦ ,, મણિબાઈ રણુછોડરાય ,,
 ૦-૮-૦ ,, દોલતબહેન ,,
 ૦-૮-૦ ,, પ્રભાબહેન ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ જીવણુરામ-ભાવનગર
 ૦-૪-૦ ,, શામજી રણુછોડ-કુંતિયાણા
 ૦-૮-૦ ,, રેવાશંકર. બાલકૃષ્ણ-ગોધરા

- ૧-૦-૦ પૂ. જ્ઞાત્રીજી ચંદ્રશંકર રણુછોડભાઈ ગોધરા
 ૦-૪-૦ ગિ. શિરીશરાય ઈંદુરાય-પાટણ
 ૦-૮-૦ શ્રી. વસંતરાય જીવીલારામ-પાટણ
 ૦-૮-૦ ,, રાજેન્દ્રરાય વસંતરાય ,,
 ૨-૦-૦ ,, પ્રેમજી જુહાભાઈ-ખેડી
 ૫-૪-૦ ,, મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ
 ને તેમનું કુટુંબ-મોગરોળ
 ૦-૮-૦ ,, પુરુષોત્તમ કાનજી
 ૦-૮-૦ ,, લાલજી ઝીણાભાઈ
 ૦-૮-૦ ,, વામનરાય જટાશંકર-પાટણ
 ૦-૪-૦ ,, દારકદાસ ભગવાનલાલ-આંટવા
 ૦-૮-૦ ,, અરજણુ કરમણુ-મુંબઈ
 ગત કાર્તિક સુદિ ૧૪ ના દિવસે ખીલખા
 ગામમાં રૌપ્યમંદિરસાથે પૂજ્યપાદશ્રીની રવાડી
 પધારતાં નીચે પ્રમાણે ભેટ આપેલી છે:—
 ૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણુ-ગોધરા
 ૧-૦-૦ ,, દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર
 જૂનાગઢ
 ૫-૪-૦ ,, રવજી દેવજી ગાંધી-જનમનગર
 ૫-૦-૦ નામદાર દરબારશ્રી રાવતવાળા
 સાહેબ-ખીલખા
 ૧-૦-૦ વનિતાવિશ્રામ હા. મણિબહેન ,,
 ૧-૦-૦ બહેન મુખજીબા ,,
 ૧-૪-૦ શ્રી. નરભરામ ઓધવજી ,,
 ૧-૦-૦ શ્રીમતી બહેનશ્રી સુમરીબહેન ,,
 ૦-૪-૦ શ્રી. શિરાજભાઈ જુહાભાઈ ,,
 ૧-૦-૦ બેન કરતુરબાઈ જયશંકર ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી. મૂળશંકર કાનજી વકીલ ,,
 ૦-૨-૦ સારસ્વત લક્ષ્મીશંકર ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી. ગિરધરલાલ લક્ષ્મીચંદ ગાંધી ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી. કાનજી કરસનજી ,,
 ૨-૦-૦ એક ભક્તજન-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ શ્રી. જગનલાલ કાનજી-ખીલખા
 ૧-૪-૦ ,, ખેરાજ આણંદજી-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ ,, શામજી રણુછોડ-કુંતિયાણા
 ૧-૦-૦ ,, ઈશ્વરલાલ ધનેશ્વર-લીમડી

- ૧-૪-૦ શ્રી. જ્યર્ણવ બહેનર વકીલ-જૂનાગઢ
 ૦-૧૧-૩ ,, કેશવજી ઝીણાબાઈ ,,
 ૦-૪-૦ ,, પ્રતાપસિંહ રૂપસિંહ
 ૦-૪-૦ ,, બાનુસિંહ રૂપનાથસિંહ
 ૧-૪-૦ ,, કુરજી પ્રાગજી બટ-ભાંગરોળ
 ૫-૦-૦ ધીમતી બહેન ગંગાબાઈ મળજી-લોથુડા
 હા. ધી. મા. ના. ચંદારાણા
 ૧-૦-૦ ધીમતી રણીચાતબહેન ગેરધનદાસ
 ૫-૫-૩ બહેન ચંપાબહેન કરશનદાસ-મુંઝઈ
 ૫-૫-૩ ,, વસંતાબાઈ સીતારામ ,,
 ૧-૪-૦ ,, મોતીબાઈ વિશ્રામ ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી. વલભદાસ મોહનલાલ
 ૦-૪-૦ બેન દીરાબાઈ આશવજી
 ૧-૪-૦ શ્રી. મોહનલાલ લક્ષ્મીરામ
 ૦-૮-૦ બેન રેબાબાઈ મોહનદાસ
 ૦-૮-૦ બહેન કરતુરબાઈ પોપટલાલ

ગોધરામાં ગત જ્યંતી મહોત્સવના દિવસે
 પ્રશુશીનું પૂજન થતાં ત્રીયે પ્રભાતે બેઠનાઃ—
 ૧-૦-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા-ગોધરા
 ૧-૦-૦ ,, માણેકલાલ દામેદર-ઉમરેઠ
 ૧-૦-૦ ,, કેશવલાલ માણેકલાલ-ચંદારાણા ,,
 ૧-૦-૦ ,, રેવાચંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
 ૦-૪-૦ ,, ગણપતરામભાઈ ,,
 ૦-૬-૦ ધીમતી બહેન માણેકબાઈ તથા
 તેમનાં પુત્રી-ઉમરેઠ

- ૦-૪-૦ ,, તારામતી બહેન-ગોધરા
 ૦-૪-૦ ,, જ્યંતી બહેન ,,
 ૦-૪-૦ ,, મણિબહેન ,,
 ૦-૧૦-૦ પરચુરણ
 હા. ધી. રેવાચંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
 ૫-૦-૦ શ્રી. વેલજી શવજી-જામનગર
 ૨-૦-૦ ,, પોપટલાલ વાલજી ,,
 ૧-૪-૦ ,, મહીપતરામ ગિરજાચંકર
 ૦-૧૦-૦ ,, નરસી માવજી
 ૦-૧૦-૦ બેન દાદીબાઈ રવજી

- ૦-૮-૦ શ્રી. સદગત શેઠ લોવાલાલ છોટાલાલ
 હમર તરફથી ભોજનદણિયાના
 હા. ધી. ભા. ધ દેવે-ભાવનગર
 ૧-૪-૦ ,, કુરજી પ્રાગજી-ભાંગરોળ
 ૧-૦-૦ ,, વામનરાય જટાચંકર ,,
 ૧-૦-૦ ,, લામચંકર ભવાનીચંકર ,,
 ૦-૮-૦ ,, વસંતરાય હળીદારામ-પાટણ
 ૦-૮-૦ ,, સિરીયકુમાર ઉદુરાય ,,
 ૦-૪-૦ ,, દારકાદાસ ભગવાનલાલ-ખાટવા
 ૦-૮-૦ ,, રાજેન્દ્રરાય વસંતરાય-પાટણ
 ૦-૮-૦ ,, કુતેરાય બળવંતરાય-ભાંગરોળ
 ૧-૦-૦ ,, વીરસિંહ કલ્યાણસિંહ-જૂનાગઢ
 ૨-૦-૦ બહેન અન્નાબાઈ માવજી-પોરબંદર
 ૦-૮-૦ બહેન મોતીબાઈ મદનજી-પોરબંદર
 ૦-૮-૦ શ્રી. લાલજી ડાલાબાઈ ,,
 ૫-૦-૦ ,, લામચંકર ભવાનીચંકર મોકક
 તરફથી માર્ગશીર્ષથી જેક અમ
 સાત માસ સુધીની નિલભેદના.
 ૦-૮-૦ ,, ચકુભાઈ મળજીભાઈ
 ૧-૪-૦ બેન લક્ષ્મીબાઈ કરમશી દામજી
 ૧-૦-૦ બહેનશ્રી રેબા કાંચડવાળા સાહેબ
 બીલખા
 ૧-૦-૦ ,, નાનીબાઈ કાંચડવાળા સાહેબ ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી. ગોવિંદજી કાળાભાઈ-નાલાળા
 ૪-૦-૦ બેન મણિબાઈ ત્રિકમલાલ-રાજકોટ
 ૧-૦-૦ શ્રી. રામજી જુહાભાઈ-ઉપશેટા
 ૧-૧-૦ શ્રી. સુનીલાલ વેલજી તે તેમનાં પત્ની
 ૨-૦-૦ બેન વજ્રબેન ગોવિંદજી-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ શ્રી. મણિચંકર મહાચંકર-લીંબડી
 ૧-૦-૦ ,, દુર્ગાચંકર મણિચંકર ,,
 ૧-૦-૦ બહેન અમૃતબાઈ રામજી-કોટડી
 ૦-૨-૦ શ્રી. ડેલરરાય ગોરીચંકર
 ૦-૮-૦ ,, દેવચંકર રણજી-કુતિયાણા
 ૧-૦-૦ ,, લક્ષ્મીચંકર લાલજી-ધોરાજી
 ૧-૦-૦ ,, સુલાબરાય અંબારકર જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ ,, હરિચંકર સિવચંકર
 ૩-૦-૦ ,, પ્રેમજી જુહાભાઈ-બેડી

- ૧-૦-૦ બેન નર્મદાખાઈ-કુંડલા
 ૧-૦-૦ શ્રીચાર્નદાશ્રમ ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી. રતનશી લક્ષ્મીમાઈ-ઉમરાળા
 ૧-૦-૦ ,, દુર્લભમાઈ વલ્લભ-નવમ્પારી
 ૦-૪-૦ ,, મણિશંકર ત્રિભુવન-મુરત
 ૭-૮-૦ સદ્ગત વડીલ ગોરધનદાસ લાધાભાઈ
 હા. અમૃતલાલભાઈ-રાજકોટ
 ૫-૦-૦ શ્રી. લીલાધર નાગજી
 હા. બેન રણીયાતમાઈ ગોરધનદાસ
 ૧-૦-૦ ,, નાથાભાઈ કચુભાઈ-કૃતિયાણા
 ૧-૦-૦ બહેન અમુદામાઈ રાળાવાળા-ખીલખા
 ૩-૮-૦ ,, દેવશંકર સ્વામજી-મુંબઈ
 નિલદાનની ભેટના.
 ૦-૨-૦ બહેન સંતોષમાઈ રૂપશી-અમરેલી
 ૦-૪-૦ શ્રી. નાથલાલ તુલસી
 ૦-૮-૦ ,, લાલજી ડાહ્યાભાઈ-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ ,, ગોપાળમાઈ નરશીમાઈ-દીવા
 ૫-૪-૦ ,, કરસનદાસ સ્વામજી-કરંચી
 ૦-૮-૦ ,, પ્રાણશંકર ગોરાભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, જયશંકર શિવરામ
 ૭-૧૨-૦ ,, મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેશાઈ
 ને તેમનું કુટુંબ-માંગરોળ
 ૦-૪-૦ શ્રીમતી ઉર્મિલા બહેન-માંગરોળ
 ૨-૮-૦ શ્રી. રઘુનાથસિંહ નથુસિંહ-બેંગલોર
 ૧-૦-૦ ,, આણંદલાલ ગોવિંદજી-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ ,, જ્યેષ્ઠારામ નાનાભાઈ-અમદાવાદ
 ૨-૦-૦ ,, મુકુંદરાય બળવંતરાય પ્રેક્ષર ,,
 ૫-૦-૦ સદ્ગત શેઠ રવજી દેવજી ગાંધી-જામનગર
 ૪-૦-૦ શ્રી. છોટાલાલ પ્રાણશંકર
 ૧-૦-૦ બહેન પુષ્પાભાઈ પ્રેમશંકર
 ૫-૦-૦ શ્રી. અનિતરાય હરિદાસ પારેખ-મુંબઈ
 ૧-૦-૦ ,, પોપટલાલ તારાચંદ વડીલ-જૂનાગઢ
 ૦-૮-૦ ,, નારણસિંહ હરિસિંહ
 ૦-૮-૦ ,, લાલજી દેવરાજ
 ૧-૦-૦ શ્રી. ગોરધન જ્ઞેરામ-જામસદલાયા
 ૧-૦-૦ નામદાર દરબારશ્રી રાવતવાળા
 સાહેબ-શ્રીલક્ષ્મી

- ૧-૮-૦ દરબારશ્રી હાથીભાઈ સાહેબ શ્રીલક્ષ્મી
 ૧-૦-૦ ગં. રવ. મણિપ્રભેન હરજીવન-ધાંધલી
 ૨-૦-૦ શ્રી. વેણીભાઈ નાથાભાઈ-દીવા
 ૫-૦-૦ ,, મહારાંકર જગન્નાથ રાવજી-લાવનગર
 ૧-૦-૦ ,, ભાઈશંકર ધનજી દવે ,,
 ૧-૦-૦ ,, ગોધવજી હીરજી ખવેરા ,,
 ૦-૮-૦ ,, શિવશંકર દયારામ-પાનેલીમોટી
 ૧-૦-૦ ,, જ્ઞેષ્ઠલાલ પીતાંબર ભટ્ટ-અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ બેન સરસ્વતીબેન તે રવ. પુરુષોત્તમ
 ગોવિંદરામનાં વિધવા-અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ બહેન ઉપા તે વામુદેવ પુરુષોત્તમનાં
 ધર્મપત્ની-અમદાવાદ
 ૧-૦-૦ શ્રી. જ્યેષ્ઠારામ નાનાભાઈનાં પત્ની ,,
 ૧-૦-૦ બેન પ્રભાવંતી ગંગાશંકર ,,
 ૧-૦-૦ શ્રી. ખીપીન મુકુંદરાય ,,
 ૦-૪-૦ બેન સુસોમ્યા શંકરરાવ ,,
 ૦-૮-૦ શ્રી. રવાણંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
 ૨-૦-૦ ,, હરગોવિંદ પીતાંબર-ટંકરા
 ૨-૦-૩ ,, માણેલાલ નાનજી ચંદારાણા ને
 તેમનું કુટુંબ-ગોધરા આસો સુદિ ૧૫/૬૬
 ૦-૮-૦ શ્રી. માણેલાલ નાનજી ચંદારાણા-ગોધરા
 આપાદ વદિ ૧૩/૬૬ (જન્મદિવસ)
 ૨-૨-૦ ,, માણેલાલ નાનજી ચંદારાણા ને
 તેમનું કુટુંબ-ગોધરા આવજુ સુદિ
 ૧૫/૬૬ પૂજન ભેટના
 ૨-૨-૦ ,, માણેલાલ નાનજી ચંદારાણા ને
 તેમનું કુટુંબ. ગત જન્મ-માજીની
 દિવસે પૂજનભેટ.
 ૦-૨-૦ ,, રવાણંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
 ૨-૮-૦ ,, માણેલાલ નાનજી ચંદારાણા-ગોધરા
 ગત જ્ઞેષ્ઠી આશ્વિન એમ પાંચ
 માસસુધીના નિલદાનના.
 ૧-૪-૦ શ્રી. દયાળજી ભગવાનજી દક્કર
 રાજકોટવાળા તરફથી ગોધરામાં ભેટ
 હા. શ્રી. મા. ના. ચંદારાણા-ગોધરા
 ૦-૪-૦ ,, માણેલાલ નાનજી ચંદારાણા
 આવજુ વદિ ૩૦/૬૬

- ૦-૪-૦ શ્રી. મા. ના. ચંદ્રારાણા-ગોધરા
મહાધિપતીની બેટના
૦-૪-૦ „ મા. ના. ચંદ્રારાણા-ગોધરા
ગત દરીયાના દિવસે પૂજન બેટ.
૨-૬-૦ „ માણેકલાલ નાનજી ચંદ્રારાણા ને
તેમનું કુટુંબ-ગોધરા
ગત ચરફપુત્રમતી બેટના.
૦-૨-૦ શ્રી. રેવાચંદર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા
૨-૬-૦ „ મા. ના. ચંદ્રારાણા ને તેમનું કુટુંબ
ગત અધિન વદિ ૧૧ પૂજનપાદ-
શ્રીની સ્વરૂપાવસ્થાનની નિધિ
નિમિત્તે પૂજનબેટ.

ગત કાર્તિક સુદિ ૧ ના વ્રતનરપના દિવસે
ગોધરામાં પ્રભુશ્રીનું પૂજન થતાં ગોધરાના
સાધકવર્ગ તરફથી બેટ નીચે પ્રમાણે:—

- ૧-૦-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદ્રારાણા
૧-૦-૦ „ દેવલાલ માણેકલાલ „
૦-૧૪-૦ „ મા. ના. ચંદ્રારાણાનું કુટુંબ
૦-૪-૦ „ રેવાચંદર બાલકૃષ્ણ
૦-૨-૦ „ હરિચંદર રેવાચંદર
૦-૨-૦ „ સુનીલાલભાઈ
૦-૪-૦ „ રતનલાલ સોમેશ્વર-શમરા
૦-૮-૦ બહેન અક્ષમણી મગનલાલ-ગોધરા
૧-૦-૦ શ્રી. નારણાસ મગનાલાલ-કલકત્તા
૦-૬-૦ „ દેવલાલ માણેકલાલ ચંદ્રારાણા
તરફથી સં. ૧૯૮૬ ના આપાદ
માસમાં લઘુદ્રધર્મેય તેના પૂજનપાદ.

ગત કાર્તિકીપૂર્ણિમાના દિવસે જમજોધપુરના
સાધકવર્ગે પ્રભુશ્રીનું પૂજન કરેલ તેની બેટના:—

- ૧-૪-૦ શ્રી. દેવલંચંદરભાઈ મામલતદાર સાહેબ
૧-૦-૦ „ મુજી વેલંજી
૧-૦-૦ „ ચંદ્રલાલ મોદનલાલ
૧-૦-૦ „ બાણજી મુજી
૧-૦-૦ ડો. મગનલાલભાઈ
૦-૮-૦ શ્રી. જીવન લવજી

- ૦-૪-૦ શ્રી. ચિત્રમુર્તિ ગોંડલાલ
૦-૪-૦ „ ગ્રેમજી પૂજા દરજી
૦-૪-૦ દરબાર અમરસિંહજી
૦-૪-૦ શ્રી. ગજજીવન ત્રીણા
૦-૪-૦ „ પરમાણંદ લાલજી
૦-૪-૦ „ જીમી દલાલજી
૦-૪-૦ „ માનચંદર ચંદ્રલાલ
૦-૪-૦ „ મારતર ચકુભાઈ
૦-૨-૦ „ જીવન રણજી

૭-૧૪-૦

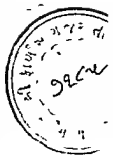
- ૧-૪-૦ શાસ્ત્રી દયાગમ મુજીજી-આનંદાશ્રમ
૨-૦-૦ શ્રી. મુજીચંદર ઈશ્વરજી-કુનિયાણા
૦-૪-૦ „ નવલચંદર જટાચંદર-જૂનાગઢ
૧-૦-૦ „ માણેકલાલ નાનજી ચંદ્રારાણા-ગોધરા
૦-૪-૦ „ હરજી હરશન-શ્રીગુડા
૦-૨-૦ „ રતિલાલ દુર્લભજી
૦-૨-૦ બેન સંતોષ રૂપાણી-અમરેલી
૧-૦-૦ „ વાલજીભાઈ મુજીજી
૧-૦-૦ શ્રી. બાલાભાઈ દયારામ-મીડળ
૦-૬-૦ „ મુંગચંદર ગણેશજી „
૦-૪-૧૧ માંડળમાં પરચુરણ બેટના
૫-૪-૦ શ્રી. પરમાણંદ પુરગોતમ-કરાંચી
૦-૨-૦ „ મણિચંદર પ્રભાચંદર-ચાંપરડા
૧-૪-૦ બેન કાલીમાઈ પ્રાગજી-વોકાનેર

શ્રીપોરચંદર-આનંદાશ્રમમાં ગત કાર્તિક
સુદિ ૧ ના દિવસે પૂજનબેટ નીચે પ્રમાણે:—

- ૧-૦-૦ સદાચારીશ્રી આત્મપ્રકાશજી
૦-૨-૦ શાસ્ત્રી વિશ્વનાથ માધવજી
૫-૫-૩ શેઠ હામોદરાસ માધવજી-મુંબઈ
૦-૪-૩ પરચુરણ

૬-૧૧-૬

- ૧-૪-૦ ચિ. બકુલ શક્તિલાલ-ભાવનગર
૧-૪-૦ ચિ. બાલાભાઈ નંદલાલ „
૦-૬-૦ પૂ. શાસ્ત્રી ચંદ્રચંદર રણજીભાઈ
તરફથી લઘુરત્નો પૂજનપાદ નિમિત્તે

- ૧-૦-૦ શ્રી. ચિમનલાલ કાનજી વેરા
 ૦-૪-૦ ,, લક્ષ્મણ ચૌડાભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, નરભેરામ ઝોધવજી
 ૦-૮-૦ ,, વ્રજલાલ નરભેરામ
 ૧-૦-૦ ,, છોટાલાલ મોરારજી
 ૦-૮-૦ ,, ચન્દુલાલ મોરારજી
 ૦-૪-૦ ,, મોહનલાલ મોરારજી
 ૦-૪-૦ ,, હસમુખલાલ મોરારજી
 ૧-૦-૦ ,, ઝોધવજી વાઘજી
 ૦-૮-૦ ,, ચમનરાય જયશંકર
 ૧-૦-૦ ,, વક્રીલ મૂળશંકર કાનજી
 ૦-૪-૦ ,, જયશંકર મયારામ
 ૧-૦-૦ ,, ત્રિભોવન લવજી
 ૧-૦-૦ ,, નાનજી હંસરાજ
 ૧-૦-૦ ,, કાનજી કરસનજી
 ૦-૪-૦ ,, ગોપાલજી ગૌરીશંકર
 ૧-૦-૦ ,, ગોરધન જીરામ
 ૧-૦-૦ ,, લાલજી દેવરાજ
 ૧-૦-૦ ,, સુનીલાલ વેલજી
 ૦-૮-૦ ,, ભૂપતરાય સુનીલાલ
 ૦-૮-૦ ,, રજનીકાંત સુનિલાલ
 ૧-૦-૦ ,, હંસરાજ વીરજી
 ૦-૪-૦ ,, મોહનલાલ પ્રાણજીવન
 ૧-૦-૦ ,, મોતીચંદ પોપટભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, શુભાચરાય અંબાશંકર
 ૦-૮-૦ ,, રતનરી લક્ષ્મણના પુત્ર
 ૨-૦-૦ શ્રીમતી મધુબેન મહારાણીદાસભાઈ
 ૧-૦-૦ ,, પન્નાબેન
 ૧-૦-૦ શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર
 ૧-૦-૦ ,, કરસનજી પ્રાણજીવન ઝોડા
 ૧-૦-૦ ,, મણિશંકર હરજીવન
 ૧-૦-૦ ,, કદયાણસિંહ લવાનસિંહ
 ૧-૦-૦ બેન ગંગાબાઈ મૂળજી
 ૦-૮-૦ શ્રી. હરજી કરસન
 ૦-૪-૦ ,, પ્રેમજી કરસન
 ૩-૧-૦ ,, પૂ. શાસ્ત્રી ચન્દ્રશંકર રણુઠોડભાઈ
 ૦-૨-૦ શ્રી. દેવજી રૂડા

- ૦-૪-૦ શ્રી. મોતજી હરજી
 ૧-૦-૦ ,, હરજી ટીડા
 ૦-૫-૩ ,, શાન્તિલાલ કરસનદાસ
 ૦-૪-૦ હેમીબાઈ કોલકી
 ૦-૪-૦ શ્રી. છગન મૂળજી કોલકી
 ૧-૦-૦ ,, મૂળજી ગોકળ
 ૧-૦-૦ ,, પ્રેમજી રાધવ
 ૦-૪-૦ ,, સુરેશ તથા જયંતિલાલ
 ૨-૦-૦ ,, માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા
 ૧-૦-૦ ,, કેશવલાલ માણેકલાલ ચંદારાણા
 ૧-૦-૦ ,, મધુવનદાસ ચન્દુલાલ
 ૧-૦-૦ ,, માણેકલાલ દામોદર
 ૧-૦-૦ ,, ચિમનલાલ માણેકલાલ
 ૦-૮-૦ ધ્વ. સ્વદાપ્રકાશજી
 ૧-૦-૦ શ્રી. કરણસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર
 ૧-૦-૦ ,, પટેલ આંબા માવજી
 ૦-૮-૦ ,, પટેલ દેવજી પ્રેમજી
 ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી મગનલાલ રામજી-આંકોલવાડી
 ૧-૦-૦ શ્રી. જયશંકરશિ વરામ
 ૨-૪-૦ ,, લાઈશંકર ધનજી દેવે
 ૧-૦-૦ ,, પોપટલાલ બેચર લદ્દ
 ૧૫-૩-૦ શેડ લાયાલાલ છોટાલાલ ઠક્કર ને
 તેમનું કુટુંબ-લાવનગર
 ૦-૮-૦ શ્રી. મોહનલાલ કાનજી
 ૦-૪-૦ ,, શુકલ પોપટ નાગજી
 ૦-૪-૦ ,, બસુભાઈ મોહનલાલ
 ૧-૪-૦ ,, લક્ષ્મણ વ્રજલાલ દહેજી
 ૧-૪-૦ ,, વ્રજલાલ વનમાળી વસાણી
 ૦-૮-૦ ,, મોરારજી લાલજી
 ૦-૪-૦ ,, ચન્દુલાલ મોરારજી
 ૦-૮-૦ હીરાબેન વ્રજલાલ
 ૦-૮-૦ માનકુંવર ઝોધવજી
 ૧-૦-૦ શ્રી. સવજી વીરજી-અનીડા
 ૦-૮-૦ ,, રણુછોડ જીડાભાઈ
 ૦-૮-૦ ,, ગોવિંદ નારણ
 ૧-૦-૦ ,, કરસનદામ વશનજી
 ૧-૦-૦ કાશીબેન ગૌરીશંકર

૧-૦-૦	છોડીમેન ગૌરીશંકર	૮-૨-૦	શ્રીમતી ઉત્તમબેન-દાળાયા
૦-૪-૦	ચોથીમેન ગૌરીશંકર	૦-૧-૦	,, બાનુમતીબેન
૦-૫-૦	શ્રી. અમાશકર નાનજી બેશી	૦-૪-૦	,, કાશીમેન
૦-૪-૦	,, ત્રિજીવન ત્રિકૃષ્ણ દેવે	૦-૮-૦	શ્રીમતી મનોદેમેન-મનમનગર
૦-૪-૦	,, લલિતરાય અમાશકર બેશી	૦-૪-૦	,, નર્મદાબેન વનિતાવિશ્રામ-ખીલખા
૧-૦-૦	શ્રી. પયુબા દોલતમિલ-ખીનખા	૦-૮-૦	,, લાધીમેન-પોરબંદર
૦-૪-૦	શ્રીમતી સતોકેમેન-ખીલખા	૦-૪-૦	,, રમાબેન
૧-૦-૦	,, મહાલક્ષ્મીમેન-અમદાવાદ	૦-૪-૦	,, શ્રી. ધર્મેન્દ્રસિંહ
૧-૦-૦	,, કમુબેન	૦-૧-૦	શ્રીમતી અમૃતબેન
૧-૦-૦	,, કિષાબેન-અમદાવાદ	૧-૦-૦	,, ગદામેન-કુતિયાણા
૧-૦-૦	,, કમળામેન	૦-૪-૦	,, મગળાબેન ભગવાનમિલ
૧-૦-૦	,, સુલોચનાબેન	૦-૮-૦	,, જકલબેન-ખીલખા
૦-૪-૦	,, જ્યામેન	૧-૮-૦	શ્રી હરગોવિન્દભાઈ
૦-૨-૦	,, હીરાબેન આધવજી	૦-૪-૦	શ્રીમતી પાર્વતીબેન
૧-૪-૦	,, કમલામેન હરિશંકર દેવરાણા	૦-૨-૦	,, દેવીભાઈ વજ્રશીલગત
૧-૦-૦	,, રાધાબેન	૦-૨-૦	,, રડીભાઈ
૦-૪-૦	,, કનુરબેન	૦-૪-૦	શ્રી કમનલાલ મારતર
૧-૦-૦	,, ઉમિલાબેન-માંગરોજ	૦-૨-૦	શ્રીમતી પ્રભાબેન
૧-૦-૦	શ્રી મદાગણીદામભાઈ-માંગરોજ	૦-૧-૦	,, જકલમેન
૧-૦-૦	,, હર્ષદરાયભાઈ રેશનમાસ્તર-ખીલખા	૧-૦-૦	,, જડીમેન-અમરેલી
૦-૪-૦	શ્રીમતી જકલબેન	૧-૮-૦	,, નિત્યાબેન-અમદાવાદ
૦-૨-૦	,, મણિબેન	૦-૪-૦	,, માનકુવરબેન
૨-૦-૦	,, દિવાળીમેન જ્વેર-લીંછુડા	૧-૦-૦	શ્રીમતી અરવતી બેન-અમદાવાદ
૦-૨-૦	,, મૂળામેન	૧-૦-૦	,, મણિબેન વલ્લભજી વનિતાવિશ્રામ-ખીલખા
૧-૦-૦	શ્રી. મોરારજી આધવજી	૧-૦-૦	,, રણાલાલબેન
૦-૪-૦	શ્રીમતી કેશરબેન જીવા-જૂનાગઢ	૧-૪-૦	,, પ્રાણકુવરબેન વનિતાવિશ્રામ-ખીલખા
૦-૮-૦	,, મનોદેમેન-અમરેલી	૨-૦-૦	શ્રી શેક રવજી દેવજી ગાધી-મનમનગર
૦-૪-૦	,, જનનબેન બીમજી	૧-૦-૦	,, ગોવંદનદાસ લાધાભાઈ હાડપણાબેન
૦-૮-૦	શ્રી માવજી દેવજી	૧-૦-૦	શ્રીમતી મણિબેન ધૂપેલીયા-રાજકોટ
૦-૪-૦	શ્રીમતી દિવાળીમેન-જૂનાગઢ		(ખાકીના નામે આવતા અંકમા છપાશે.)
૦-૨-૦	શ્રી રેવાશંકરભાઈ		
૦-૨-૦	શ્રીમતી જકલબેન જૂનાગઢ		
૦-૨-૦	,, જ્યાબેન જીવગમ		

લવાજમની પહોંચ

કાર્તિક વર્ષ ૦)) સુધીમાં નીચે પ્રમાણે લવાજમો મળ્યાં છે.

શ્રી મણિલાલ નાથનાથ-કાનોવ	વર્ષ	૯	શ્રી. કાલાભાઈ નારણદાસ	,,	૮-૯
,, છોટાલાલ ભોતીલાલ-દાસરા	,,	૯	,, કે. કે. રાડીયા-આક્રીકા	,,	૯-૧૦
,, મગનલાલ નારાયણદાસ-મનોવદ	,,	૮-૯	,, કાલિદાસ ધરમશી-કાલકી	,,	૯-૧૦

શ્રી. મથુરાદાસ રજુછાડદાસ-વિસાવદર	૭-૮-૯
„ નવરંગરાય રજુનાથ નાગર-પોરબંદર	૭-૮
„ પ્રેમજી જુઠાભાઈ-ખેડી	૯
„ હેમતલાલ અમલુજી-પોરબંદર	૯
„ નાથાલાલ મંગલજી	૯
„ મૂળશંકર મોહનલાલ	૧૦
„ ગોકુલદાસ રાધવજી	૯-૧૦
„ લાલજી ડાહ્યાભાઈ	૯
શ્રીમતી અન્નાબાઈબેન માવજી પોરબંદર	૯
„ બેન દેવબાઈ દામજી-ખાંડવા	૯
શ્રી. સોની બહેચર કાળાભાઈ-હાંથુડા	૯
„ ધર્મસુખરાય જયશંકર-ભાંગરાળ	૯
„ ઉમયાશંકર વલ્લજી	૯
„ મોહનલાલ માધવજી	૯
„ ગાંધી કલ્યાણજી નારણજી	૯
„ કરસનદાસ વસનજી પોરબંદર	૯
શ્રી. માવજી દેવસી-મોટાદેવળીયા	૮-૯
„ માણેકલાલ જીવનરામ-ભાવનગર	૯
„ ખીમજી લખમજી સુતાર-દીંખડી	૮-૯
„ સુનીલાલ વેલજી-જામનગર	૯-૧૦
„ પ્રભાશંકર પુરુષોત્તમ-મજેવડી	૯
„ ડાહ્યાલાલ અંબાલાલ જાની-કમ્પી	૯
„ ગોવિંદજી કાળાભાઈ-તાલાળા	૯
„ પ્રભાશંકર બહેચર-વેરાવળ	૯
„ દેવશંકર મોરારજી-દેવરાણા	૯
„ હરિલાલ બહેચર-વીસાવદર	૯
„ સાર્વજનિક લાયબ્રેરી-અમરેલી	૯
„ લક્ષ્મીશંકર રઘુરામ	૯
„ જટાશંકર રઘુરામ	૯
„ પ્રભાશંકર ચક્રભાઈ	૯
„ મણિલાલ રાયારામ	૯
„ જગનલાલ બહેચર-જૂનાગઢ	૯
„ છોટુરામ નિલારામ-મુરત	૮-૯
„ જમિયતરામ નરેશરામ	૯
„ જયશંકર શિવરામ-જામનગર	૯
„ જ્યંતીલાલ દુર્લભજી-અમરેલી	૯
„ દેવશંકર સ્વામજી-સુખ	૯
શ્રી. મૂલજીભાઈ તુલસીભાઈ-દીવા	૮

શ્રી. વેણીભાઈ નાથાભાઈ-દીવા	વર્ષ ૮
„ વકીલ ગિરજશંકર ગીતાભાઈ-સીહોર	વર્ષ ૭-૮-૯
„ છોટાલાલ જુઠાભાઈ-સીહોર	૭-૮-૯
„ તુલસીભાઈ ડાહ્યાભાઈ-દીવા	વર્ષ ૮
„ સલનારાયજી મંદિર-નવસારી	૯
„ કાનજી ભીમજી-જામખંભાળિયા	૯
„ ગોરધન જેરામ મિસ્ત્રી-જામખંભાળિયા	વર્ષ ૯
„ ભવાનભાઈ ભીખાભાઈ-ભાવનગર	વર્ષ ૯
„ દેવશંકર કાલિદાસ જાદુ-	વર્ષ ૮-૯
„ રજુછાડ અન્નારામ	૯
„ તુલસીદાસ ગાંડાભાઈ-સીહોર	૯
„ શેઠ લાયાલાલ છોટાલાલ-ભાવનગર	૯
„ ત્રિજીવન વાલજી	વર્ષ ૯
„ અત્રી શામજી જેઠા	૯
„ ભગવાનજી રામેશ્વર	૯
„ છોટાલાલ પ્રભાશંકર-સીહોર	૮-૯
„ મહાશંકર જગનલાલ રાવળ-ભાવનગર	વર્ષ ૯
„ આંધવજી હીરજી બધેકા	૯
„ ગુલામરાય અંબાશંકર રાવળ-જૂનાગઢ	વર્ષ ૮-૯
શ્રી. વિશ્વનાથ કાલિદાસ-કુંડલા	૯
૩૦ શ. કરાંચીના આહોના હસ્તે	
કરસનદાસ સ્વામજી	૮ માના
૫ શ. કરાંચીના આહોના હસ્તે	
કરસનદાસ સ્વામજી	૮ માના
શ્રી. ઘેલાભાઈ ભીમજી-ભરૂચ	૮
„ મામલતદાર દેવલતશંકરભાઈ-જામખંભાળિયા	વર્ષ ૯
„ અંબાશંકર ગોવિંદજી-નાનાવડાળા	૮-૯
„ પ્રેમશંકર ગાયપતરામ-ચાંદલી	૮-૧૦
„ ગુલામરાય વજેશંકર છાયા-રાજકોટ	વર્ષ ૭-૮-૯
„ હરિપ્રસાદ જટાશંકર-જૂનાગઢ	૯
„ કલ્યાણજી દુલશંકર-જામનગર	૯
„ વેણીશંકર દુલેરાય જાની-વડીયા	૭-૮-૯
„ વાધજી રામજી ઝોઝા-કેશોદ	૮-૯
„ મોહનલાલ કાલિદાસ-અમરેલી	૯
„ મોહનલાલ લક્ષ્મીદાસ-જામનગર	૯
(ખાકીનાં નામો) આવતા અંકમાં ૭પાશે	

બ્રહ્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિનાં વીશ સાધનો

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાના તેરમા અધ્યાયમાં કહેલાં અમાનીપણું વગેરે બ્રહ્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિનાં વીશ સાધનોપર પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીએ આપેલાં વ્યાખ્યાનો આ ગ્રંથમાં પ્રકટ કરવામાં આવ્યાં છે. અનેક દર્શનોવડે રસ સીંચતો પરમસુખીયવાના ઉપાય જેવો આ ગ્રંથ નાનાં મોટાં સર્વે સ્ત્રીપુરુષોને જ્યાં અને જ્યારે જોઈએ ત્યારે સત્સંગનો લાભ અર્પનાર છે. પૂજ્યપાદશ્રીની છબી ગ્રંથારંભે છે. મુદ્દય રૂ. ૦-૭-૦ પોસ્ટેજ અલગ. આનંદાશ્રમમાં મળતાં સર્વે પુસ્તકો પોણી કિંમતે મળશે.

—:૦:—

શ્રીઉપદેશગ્રંથાવલિના કેટલાએક છૂટા અંકોનાં પુસ્તકો હાલમાંજ તૈયાર કરવામાં આવ્યાં છે. જિજ્ઞાસુઓને તેનો લાભ બહોળા પ્રમાણમાં મળે એ હેતુથી તેની કિંમત માત્ર રૂ. ૦-૪-૦ રાખવામાં આવી છે, પોસ્ટેજ અલગ સમજવું.

જિજ્ઞાસુઓને સુંદર તક

સંસ્થાના તથા સાધકોના લાભાર્થે નીચે જણાવેલાં પુસ્તકો આવતી આપાદી પૂર્ણિમા ગુધી અર્ધી કિંમતે મળશે:—

૧ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા રહસ્યદીપિકાટીકા પાકું પુંકું અર્ધી કિંમતે રૂ. ૧-૧૨-૦	
૨ શ્રીનાથકાવ્ય ભાગ ૧ લો	કાચું પુંકું ” ” ૦-૨-૬
૩ ” ભાગ ૨ જો	” ” ૦-૭-૦
૪ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા પંચરત્નસટીક પાકું પુંકું	” ” ૦-૮-૦
૫ જ્ઞાનદર્પણ (નકશો)	” ” ૦-૧૧-૦
૬ વેદાંતદર્પણ ”	” ” ૦-૭-૦
૭ શ્રીકર્તવ્યબોધ	” ” ૦-૪-૦
૮ નાથકીર્તનાવલિ	” ” ૦-૧-૩
૯ શ્રીનાથસંકીર્તન	” ” ૦-૧-૬
૧૦ શ્રીમત્નાથપ્રભુ-જીવનમાલા ભાગ ૧ લો	” ” ૦-૧-૩
૧૧ ” ” ભાગ ૨ જો	” ” ૦-૧-૬
૧૨ શ્રીમત્નાથતીર્થયાત્રા	” ” ૦-૨-૦
૧૩ શ્રીનાથગુરુસ્તવન	” ” ૦-૦-૬

મળવાનું સ્થળ:—

શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા (કાકિયાવડ).

શ્રીનાદાશ્રમનો મહામંત્ર

ચોતાની જુદીને અત્યંત નિર્મલ કરવાથી બ્રહ્મજ્ઞાનદ્વારા જીવ કૃતાર્થ થાય છે,—તેના કર્તવ્યનો છોડા આવે છે, એટલે તેનું જન્મમરણ નિવૃત્ત થાય છે, તેનાં ત્રણ પ્રકારનાં દુઃખોની અત્યંત નિવૃત્તિ થાય છે, ને તે પરમાનંદરૂપ થાય છે.

વિગ્નતિ

- ૧ સંધ્યાદિ નિરાકર્મ આદિનાં વિના મૂલ્યે મળતાં પુરતકા મંગાવનારે પોરતની ટિફ્ટો અવરથ મોકલવી જોઈએ.
- ૨ શ્રીબીલખા—આનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણમૂર્તિ સનાતનધર્મ નિલાસય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સત્ર કાર્તિક માસથી શરુ થાય છે, ને પીઠનું સત્ર વૈશાખ માસથી શરુ થાય છે માટે તેમાં દ્વાપદ થવા ઇચ્છનારે પહેલાં વા પીઠ સત્રની શરુઆતમાં અરજી કરવાનું ધ્યાનમાં રાખવું, અને પ્રત્યુત્તર માટે ટિફ્ટ પીડવાનું પણ લક્ષમાં રાખવું.
- ૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પ્ર. ગહાતમાશી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્મથુરામશર્મા આચાર્યજી પ્રણીત સર્વે પુરતકાની કિંમત વિજ્ઞાપનમાં જાગેલી કિંમતથી ચોણી કિંમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.
- ૪ શ્રીઆનંદાશ્રમમાં દર્શનસત્સંગ માટે આવીને રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી જણાવવું જોઈએ, અને આશ્રમમાં ફેરવો સમય રહેવું છે, ને રહેવાનો શો ઉદ્દેશ છે તે પણ જણાવવું જોઈએ.
- ૫ લેખક બંધુબહેનો “આનંદાશ્રમ” માટે ચોગ્ય ઝિવા લેજો લખી મોકલવાની સેવાનો લાભ લઈ શકે છે.
- ૬ આનંદાશ્રમમાં યજ્ઞયાગ ને લાગવતું પારાયણ આદિ ધાર્મિક અનુષ્ઠાનો કરવા ઇચ્છનારાઓએ અગાઉથી લખી જણાવવું જોઈએ કે જેથી વ્યવસ્થા કરવામાં વિશેષ સરળતા થાય.

વર્ષ ૯ મું

॥ ૐ ॥

વાપિક લનાજમ

પીપ

॥ વતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

પેરટેજ સાથે

૨૧-૧-૦-૦

અંક ૮ મો

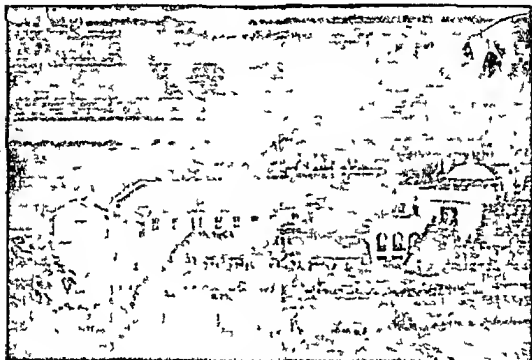
આનંદાશ્રમ

પરદેશમાટે

સંવત ૧૯૬૭

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-બીલખા.

અનાયવિધોપદતાત્મસંવિદઃ તન્મૂલસંસારપરિધમાતુરાઃ ।

યદ્દચ્છયેદ્દોપસૃતાઃ સ્વમાન્નુયુઃ સુધાધમોઽયં નયુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના બરા સ્વરૂપના માલિક છતાં બરુ લાગે એવા અદાનવડે જેમને પોતાના બરા સ્વરૂપની માલિક છતાં બરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ થયેલી છે તથા પોતાના બરા સ્વરૂપની માલિક છતાં બરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ ન જેનું મૂલ છે એવા આ સસારના પરિશ્રમથી જેઓ દુઃખી થયેલાં છે તેઓ કદી અનાયાસ અદિ આવી એટલે પોતાના પોતાના સ્વરૂપમુખે પામી રહે એમ છે એવો આ આશ્રમ પુનઃપાદ સંચરુ પરમાત્મા શ્રીમન્ નયુરામ સર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	મનનાં બંધનો દૂર કરવાનો બોધ.	૧૬૯
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૧૭૦
૩	દીક્ષા.	૧૭૧
૪	શ્રીનાથપ્રભુપ્રણીત કેટલાંએક જીવનચરિત્રો.	૧૭૩
૫	આપણા આચાર્યશ્રીની આખ્યાયિકાઓ.	૧૭૪
૬	શુભચિંતા	૧૭૭
૭	સુમુક્ષુપ્રતિ સંદેશ.	૧૭૮
૮	શ્રી ધૃષ્ટપરાયણ ભક્તના ઉદ્દગાર.	૧૭૯
૯	વિવેકવિચાર.	૧૮૦
૧૦	શ્રીઆનંદાશ્રમ-અમાચાર.	૧૮૩
૧૧	શ્રીઆનંદાશ્રમ-અમદાવાદ.	૧૮૫
૧૨	સનાતનધર્મોપદેશનો પ્રચાર.	૧૮૫
૧૩	પરચુરણ બેટ.	૧૮૬
૧૪	લવાજમની પહેંચ.	૧૮૮

લવાજમસંબંધી જરૂરીનોંધ

જે બંધુબહેનોનું લવાજમ બાકી હોય તેઓ પોતાનું લવાજમ વેળાસર મોકલી આપે એમ સ્મરણ આપવામાં આવે છે. ગ્રાહક રહેવાની ઈચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના લખવા શ્રમ લેવો, એટલે ટપાલ તથા વી. પી. કરવાના શ્રમ ને ખર્ચમાં નકારું ઊતરવું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના:—લેખસંબંધી અને માસિકસંબંધી સર્વે પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા (કાઠિયાવાડ) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેસાઈ વેદાંતબ્રૂષણ-માંબદોળ-કાઠિયાવાડ.

સહુતંત્રી: શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી હાકાર-શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખા.

શ્રી ભગવતસિંહજી ધવેન્દ્રિક લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં

પારેખ કેવળચંદ કાનજીભાઈએ છાપ્યું—ગાંડલ.

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિભેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ટોઈથી પણ ભય પામતો નથી,
તૈત્તિરીય—ઉપનિષત્

વર્ષ ૬૪૬]

સંવત્ ૧૯૯૭ પૌષ

[અંક ૮

મનનાં વંધનો દૂર કરવાનો વૉધ.

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથ ભગવાન]

૫૬

મનને છૂટું મેલો, બંધન સૌ તેનાં ઠેલો ૧ મનને૦ ટેક.	
કરો વાણીને વશ દેહતાથી, તમે સ્વભાવ પડેલો;	
મનને શોધો નિત્ય પ્રીતિથી, કરો સ્વભાવ ઠરેલો	મનને૦ ૧
આજ્ઞાને કાણુ કાણુ સંભારી, મુવેગ વધારી વે'લો,	
ચીલે ચાલવાની વૃત્તિને, દેખે સઘ ધકેલો	મનને૦ ૨
કુસ્વભાવ તજવાનો મારગ, નથી દહ્યો કંઈ સો'લો;	
મરણુ આગમે તે ચાલે છે, તે મારગમાં પે'લો	મનને૦ ૩
વિચાર જીવન સંસ્થા કર્યાંના, લેના મનમાં જીડેલો;	
શુરુવચનમાં પ્રીતિ રાખી, તણ કુરૂપ શકેલો	મનને૦ ૪
તમે તેમ વર્તી પ્રીતિથી, અનુભવો આનંદ-રેલો, ૨	
ભવસાગરનો ખાર પામગો, ઘરો જન્મ આ છેલો.	મનને૦ ૫

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્રાથલગવાન]

જે અંતઃકરણ પોતાના શ્રીસદ્ગુરુની અવિધાની અને તેનાં કાર્યો શોક-
માહાદિની નિવૃત્તિ કરનારી કૃપાદષ્ટિને પ્રાપ્ત કરવા ઇચ્છતું હોય તે અંતઃકરણ
સર્વદા પોતાના શ્રીસદ્ગુરુને પ્રસન્ન કરવા શુદ્ધલાવથી ઘણામાં ઘણો પ્રયત્ન કરે
છે, તેઓશ્રીના અંતઃકરણની રૂપ જોઈનેજ તે પોતે સર્વ પ્રકારની પ્રવૃત્તિ કરે
છે, તેમની પ્રત્યેક આજ્ઞાનું તે બહુ પ્રેમ ને માનથી પરિપાલન કરે છે, ને તેઓશ્રી
લેશ પણ અપ્રસન્ન થાય એવો વિચાર કે પ્રવૃત્તિ તે કરતું નથી.

જેમ વિષમય હવાથી ભરેલા ભોંયરામાં પ્રકાશમય મશાલ પણ આલાઈ
જાય છે, ને તે પોતાનું કામ કરી શકતી નથી, તેમ જે અંતઃકરણમાં અશ્રદ્ધા
પોતાની સ્વચ્છંદતા ને ભ્રમણતા નામની દાસીઓસહિત મહાભયી હોય છે તે
અંતઃકરણપર તે જીવતું શુભ કરવાના સામર્થ્યવાળો મહાપુરુષોના શુભાશીર્વાદ
પોતાનું ચોગ્ય કામ કરી શકતો નથી.

જે અંતઃકરણમાં કર્તવ્યનિષ્ઠા હોય છે તે અંતઃકરણ પોતાને પ્રાપ્ત થતા
નાનામોટા પ્રત્યેક કર્તવ્યમાં પોતાના કર્તવ્યને અનુસરીનેજ વર્તે છે, કદીપણ કર્તવ્યથી
વિપરીત રીતે વર્તતું નથી; અને જે અંતઃકરણમાં કર્તવ્યનિષ્ઠા હોતી નથી તે
અંતઃકરણ સંયોગોના દાસ બની સંયોગોને વશ વર્તે છે, ને પોતાના કર્તવ્યનો
વિચાર સરખો પણ કરતું નથી, ત્યારે તે પોતાના કર્તવ્યનું પરિપાલન તો શારુંજ
કરે ?

તેવું અંતઃકરણ પાપસંસ્કારોના સદ્લાવથી બહુ નિર્બલ હોવાથી કોઇ
હિતચ્છુના સમજવ્યાથી પણ તે જોઈએ તેવું સમજતું નથી, ને કર્તવ્યના પરિ-
પાલનમાં ભયતિ સેવતું નથી.

જે અંતઃકરણ સ્વચ્છંદી અને ભ્રમણવાળું હોવાથી ઉપદેશરૂપી જલને ધારણ
કરવામાં ચાળણી જેવું છે તે અંતઃકરણને ઉપદેશ આપવો એ નિરર્થક છે એમ
વિવેકીઓ સમજે છે, છતાં તેઓ કરુણાને વશ થઈને, કદાચ કોઇ વેલા પુણ્યનો
ઉદય થયે આ વચનો તેને ઉપયોગી થશે એમ સમજીને, જે હિતકર વચનો
કહેવાને વા લખવાને પ્રવૃત્ત થાય છે.

જેમ મહાપવિત્ર માનસસરોવરમાંથી જો કોઈ મનુષ્યને પોતાના હોજમાં
પવિત્ર જલ લાવતું હોય તો તે મનુષ્યે પોતાના હોજથી માનસસરોવર સુધીનો
ધોરીઓ સ્વચ્છ રાખવો જોઈએ, તેમ ઈશ્વરના કે સદ્ગુરુના હૃદયમાં રહેલા ધર્મ,
જ્ઞાન, વૈરાગ્ય ને એવૈર્યાદિ શુભગુણો જો પોતાના હૃદયમાં લાવવા હોય તો તે
મનુષ્યે પોતાના હૃદયની વૃત્તિ ઈશ્વરના કે સદ્ગુરુના હૃદય સાથે સાવધાનપણે ને
પવિત્રપણે જોડી રાખવી જોઈએ.

દશ, કાલ ને સ્વસ્થિતિનો વિચાર કરતાં જે કરવા ચોગ્ય પ્રતીત ન થતું
હોય તે કામના સંબંધનો પોતાનું ભયું ઇચ્છનાર મનુષ્યે વિચારજ ન કરવો જોઈએ.
જો તે કામના સંબંધના વિચારને પોતાના મનમાં અવકાશ આપવામાં આવે છે

તે તે વિચારોની પરંપરા દૃઢ થઈ અતે મનુષ્યને તે કામમાં અવરય જોડે છે, ને પછીથી પચાસાપ કરવો પડે એવી સ્થિતિમાં તેને મૂકે છે.

એકનિષ્ઠાવિના મનુષ્ય પોતાના ઇચ્છિતાના લાલભાટે યથાચોગ્ય પ્રયત્ન કરી શકતો નથી.

એકનિષ્ઠા અડગ શ્રદ્ધા વિના મનુષ્યના હૃદયમાં રહી શકતી નથી, ને એવી અડગ શ્રદ્ધા પુણ્ય સંસ્કારોના ઉદય વિના મનુષ્યના હૃદયમાં આવિર્ભાવ પામતી નથી, તથા સ્થિતિ કરતી નથી.

જેમ કોઈ એકજ ચોગ્ય સ્થલે કુવો ખોદનાર મનુષ્ય કુવો ખોદીને તેમાંથી નિર્મલ ને મધુર જલ પ્રાપ્ત કરી શકે છે, ને થોડા દિવસ અહીં ને થોડા દિવસ તહિં કુવો ખોદવાનું કામ કરનાર ભ્રમિત મનુષ્ય લાંબે કાલે પણ કુવો ખોદી શકતો નથી, અને નિર્મલ ને મધુર જલની પ્રાપ્તિ કરી શકતો નથી, તેમ એક-નિષ્ઠાવાળો મનુષ્ય પોતાના સદ્ગુરુએ ઉપદેશોનાં પારમાર્થિક સાધનો સિદ્ધ કરી વેલાસર કૃતાર્થ થાય છે.

એકનિષ્ઠાવિનાનો મનુષ્ય સિત્ત સિત્ત પ્રકારનો સિત્ત સિત્ત માણસે ઉપદેશોના પ્રયત્ન કરવાથી તે પોતાના કોઈપણ પારમાર્થિક સાધનનો પરિપાક કરી શકતો નથી, ને તેથી તે કૃતાર્થ પણ થઈ શકતો નથી.

જેઓને કોઈપણ નવું નવું હોય તે ગ્રિય લાગે છે, ને જેનામાં ઉપયોગી જુનામાં ગ્રેમ રાખીને ફલ પ્રાપ્તિ સુધી તેનું સેવન કરવાનો સ્વભાવ હોતો નથી, તેઓ અવ્યવસ્થિત ચિત્તવાળા હોવાથી કોઈ પણ ઉપયોગી પુસ્તકનું યથાર્થ અધ્યયન કે કોઈપણ પારમાર્થિક સાધનનો પરિપાક કરી શકતા નથી.

જે મનુષ્યના અંતઃકરણમાં સાર્વિકી શ્રદ્ધા હોતી નથી તે મનુષ્યના અંતઃકરણનો શંકાસ્પી હાકણ, ભયસ્પ ગ્રેત ને શોકસ્પ રાક્ષસ ત્યાગ કરતાં નથી. આવા હૃદયમાં શાંતિ, આનંદ, ધૈર્ય, ન્યાય, પ્રામાણિકતા ને નિર્લયતા ક્યાંથી હોય ?

—:~:—

(ચાહુ)

દીક્ષા

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્રાયભગવાન્]

ઉપાસ્ય દેવની ઉપાસના કરી તેમનો અનુગ્રહ સંપાદન કરવાની ઇચ્છાથી ઉપાસ્ય દેવના અનુગ્રહને પામેલા વા તે ૩૫ થયેલા ગુરુનું ઉપાસનામાં પ્રવેશ કરવાનો અધિકાર સંપાદન કરવા માટે વિધિવત્ શરણ્યક્રણ કરવું, વા તત્ત્વજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા શ્રોત્રિય જ્ઞાનિષ્ઠ સદ્ગુરુનું શરણ્યક્રણ કરવું તેને દીક્ષા કહેવામા આવે છે. દીક્ષામાં દી ને દ્વા એવા બે અક્ષર છે, ને તેનો નીચે પ્રમાણે અર્થ યાવ છે:—

“ જ્ઞાતં દીર્ઘતં યતો દ્વાત્કુર્યાત્પાપક્ષયં યતઃ ।

તસ્માદીક્ષેતિ સા પ્રોક્તા દેશિકૈસ્તત્ત્વવેદિભિઃ ॥ ”

ભાવાર્થ:—જેથી પ્રકાશવાનું જ્ઞાન આવે છે, તથા પાપસંસ્કારોને દૂર કરે છે, તેથી તત્ત્વને જાણનારા આચાર્યોએ તે દીક્ષા કહી છે

દીક્ષા લીધા વિના જપદિ ક્રિયા કરવામાં આવે તે નિષ્ફળ થાય છે, માટે તેની

ક્રિયા કરી ફળ મેળવવા ધ્વજનારે સર્વપ્રકારનું અનુચિત અભિમાન સહ અવશ્ય યોગ્ય શુર પાસેથી દીક્ષા ગ્રહણ કરવી નોંધએ. નીચેનું વચન પણ એમજ કહે છે:—

“અદોક્ષિતા ચે કુર્વન્તિ જપતપાદિકાઃ ક્રિયાઃ ।

તત્સર્વં નિષ્ફલં પ્રોક્તં શિલાયામુત્તવોજયત્ ॥”

ભાવાર્થ:—દીક્ષા લીધા વિના જેઓ જપતપાદિક ક્રિયા કરે છે તેઓનું તે સર્વ કર્મ શિલામાં વાવેલા ખીજના જેવું ફલરહિત ક્ષણે છે.

અનુકૂળતા હોય તેને દીક્ષા ગ્રહણ કરવાનો તથા સારપછી જપ કરવાનો વિધિ શાસ્ત્ર નીચે પ્રમાણે દર્શાવે છે:—

શ્રદ્ધાલક્ષિતયુક્ત ચિત્તચાળા જિનાસુ દિગ્વિપુરુષે પોતાના ચિત્તના અધિકારમાં વૃદ્ધિ થવા માટે ક્ષૌર કરાવી, શરીરશુદ્ધિમાટે તીર્થોદ્ધત્થી વિનિર્મૂલક સ્નાન કરી, એક સહસ્ર ગાયત્રીનો જપ સાવધાનતાપૂર્વક કરવો, તે તે દિવસે એકવાર હવિષ્યાત્ર આનું. પછી બીજે દિવસે ઉપવાસ કરી, ત્રીજે દિવસે સંખ્યાદિ નિસર્કર્મ કરી, પવિત્ર વસ્ત્ર પહેરી, પવિત્ર ઉપવસ્ત્ર તથા નવું ઉપરીત ધારણ કરી, હાથ નોડી લક્ષિતગરે નમ્ર થઈ, જેઓમાં સદ્ગુરુભાવ આરોપવો છે તેમને મગવન્! પરમાત્મરૂપિન્! પરમકારુણિક! શ્રોતદ્ગુરો! જ્ઞાનમોક્ષસાધનમહામંત્ર-પ્રદાનેન મામનુગૃહ્ણીષ્વ એમ કહી લક્ષિતપૂર્વક સાષ્ટાંગદંડવત પ્રણામ કરી તેમની આગવડે તેમની સંમુખ પવિત્ર આસન ઉપર બેસી, પછી આચમનપ્રાણાયામ કરી, ઇંદ્રિયો તથા મનને શ્રીસદ્ગુરુમાં નોડી, દેહમાંથી અહંતા તથા જગત્માંથી મમતા સહ, સાવધાનતા રાખી, વિધિવત શ્રીસદ્ગુરુનું પોહશોપચારથી પૂજન કરવું.

પછી સદ્ગુરુએ થોડી ક્ષણો પોતાનાં તેજો ગંધ કરી, અંતરુષ્પ ‘ધ્યેલા મનવડે પોતાના ઇષ્ટદેવનું સ્મરણધ્યાન કરી, તેમનાથી પોતાનો અભેદ કરવો. પછી આનંદપૂર્ણ તેજોવડે તથા કારુણ્યયુક્ત પ્રસન્નમનવડે શિષ્યભણી નોંધ મનોહરવાણીથી તેને તેની યોગ્યતા પ્રમાણે ઉપદેશ કરવો. પ્રથમ શ્રીસદ્ગુરુએ શિષ્યને આપવાના મંત્રોને ૧૦ વાર ક્રિયા ૧૦૮ વાર જપ કરી, સદાચારી પુરુષશિષ્યના મસ્તક ઉપર (બહરંધ્રપર) જમણા હાથ મૂકી તેને તેના જમણા કાનમાં ત્રણવાર અને પાંચ હાથ દૂર બેઠેલી સદાચારવાણી સ્ત્રીને તેના ડાબા કાનભણી ત્રણ વાર, આ મંત્ર મંત્રગ્રહણ કરનારને શીઘ્ર ઉત્કૃષ્ટ ફળ આપનારો થાઓ એથી સુદૃઢ ભાવનાપૂર્વક, તે મંત્રનો ઉપદેશ કરવો.

ગુરુએ દ્રવ્ય વા કીર્તિના લોભથી કે લયથી કદીપણ અપાત્રને મંત્રાદિનો ઉપદેશ ન કરવો. મંત્રોપદેશ ગ્રહણ કર્યા પછી મોક્ષસાધકે મોક્ષસિદ્ધિ માટે આગળ ચાલવાની જે ક્રિયા-ઉપ-દિષ્ટ મંત્રનો વિધિવત અમુક જપ-કરવી તે પુરસ્ચરણ કહેવાય છે તે કરવું. પુરસ્ચરણના ઘણા બેદ છે. મંત્રમાં જેટલા અક્ષરો હોય તેટલા લાખ મંત્રનો જપ કરવો તે પૂર્ણ પુરસ્ચરણ કહે-વાય છે, અને તે મંત્રનો માત્ર એક લાખ જપ કરવો તે લઘુ પુરસ્ચરણ કહેવાય છે. સાધકે પોતાની યોગ્યતા પ્રમાણે બેમાંથી એક પુરસ્ચરણ કરવું નોંધએ. જપ થઈ રહ્યા પછી જપનો દશાંશ વા શતાંશ હોમ, હોમનો દશાંશ વા શતાંશ તર્પણ, તર્પણનો દશાંશ વા શતાંશ માર્જન ને માર્જનનો દશાંશ વા શતાંશ બ્રહ્મભોજન કરવું નોંધએ. જેમને હોમ આદિ કરવાની અનુ-કૂળતા ન હોય તેમણે સવાયો જપ કરી પુરસ્ચરણની સમાપ્તિએ સ્વશક્તિ પ્રમાણે સુ-બ્રહ્મણોને જમાડવા.

પુરસ્ચરણનો હેતુ સત્વગુણની વૃદ્ધિદારા ચિત્તશુદ્ધિ કરવાનો

માં

સાધકે જપ કરવો. શ્રીસદ્ગુરુમાં અને શ્રીછટ્ટદેવમાં પૂર્ણ શ્રદ્ધાવાળા નિઃકર્મપરાયણ સાધકે શ્રીસદ્ગુરુનું સંક્ષિપ્ત પૂજન કરી પવિત્ર દેશમાં વા ઘરના એકાંત ને પવિત્ર ભાગમાં ઊનના આસનપર બેસી શ્રદ્ધાભક્તિથી પરિપાલન કરવાના નિયમોનું પાલન કરી ઉપદિષ્ટમંત્રનું પુરઃચરણ કરવું. શ્રીછટ્ટદેવ, મંત્ર, શ્રીસદ્ગુરુ તથા પોતાના આત્માનો અભેદ કરી મંત્રજપ કરવો. જપના રથાનમાં બહુ પ્રકાશ, બહુ અંધારું, કે બહુ પવન ન આવવો જોઈએ. જપની માળા પવિત્ર રાખી તેને ગૌમુખીમાં રાખવી. જો કરમાળાથી કે મળા કરમાં રાખી તેથી જપ કરવો હોય તો હાથપર વસ્ત્ર રાખી જપ કરવો. મંત્રનો ઉચ્ચાર શુદ્ધ અને અક્ષરો પાસે પાસે આવે એમ તથા નહિ બહુ ઉતાવળે કે નહિ બહુ ધીમે પણ ક્રમથી મધ્યમ સ્વરે કરવો શ્રીછટ્ટદેવની ભાવના પૂર્વક ચિત્તને અત્યંત શાંત રાખી મંત્રનો શુદ્ધ ઉચ્ચાર કરી તેના અક્ષરો પર, વા અર્થઉપર, વા છટ્ટદેવની મૂર્તિ ઉપર ચિત્તવૃત્તિ રાખીને જપ કરવો. જપમાં જો વિશ્લેષ કે નિરાદિરૂપ વિધન થાય તો તે વિધન દૂર થતાં સુધી જપ બંધ કરવો તે વેળા માત્ર છટ્ટદેવની ભાવના રાખવી, ભાવનારૂપ વૃત્તિ પણ જપરૂપજ ગણાય છે. બનતાં ભગી નિઃસ સરખી સંખ્યાનો જપ કરવો, જપ કાલે આજસ ન મરડવું, બગાડાં, છીંક કે ડોલાં ન ખાવાં, કાંઈ ખાતું પીતું નહિ, મનો-રાજ્યો ન થવા દેવાં, યુંકવું નહિ, રાગ કે ભવને વશ ન થવું, તથા શરીરને ખંજોળવું નહિ. મંત્રજપ કરતીવેળા હું નમનવડે શ્રીછટ્ટદેવમાં બોલાઉં છું એવી ભાવના રાખવી, ને પોતે નક્કી કરેલી સંખ્યાનો જપ થયા પછી પણ દિવસરાત્રિના જીજ્ઞા અવકાશના સમયમાં મનમાં જપ કર્યા કરવો. પુરઃચરણના સમયમાં આહાર પરિમિત, પવિત્ર ને બનતાંભગી એકવાર લેવો. રાગપૂર્વક કે દીનતાપૂર્વક પરાત્ર ન લેવું. વાણી આદિ ઇન્દ્રિયોને નિયમમાં રાખવી. નીતિવાળું વર્તન રાખવું, શયન ભૂમિઉપર કે પાટ ઉપર કરવું. ખાટલાપર સુવું પડે તો તેને સારી રીતે પાંગત કે પાટી તાણી તંગ રાખવો. વિમળ, શુદ્ધ કે રક્ત ષ્ણદયર્થ પાળવું. તેમાં પણ વિમળજ ઉત્તમ છે. પ્રતિદિન જપના આરંભમાં તથા સમાપ્તિની વેળાએ અને પુરઃચરણની સમાપ્તિએ આખું પુરઃચરણ શ્રીછટ્ટદેવને શ્રદ્ધાભક્તિથી સમર્પણ કરવું.

:૦:

શ્રીનાથપ્રભુમળીત કેટલાંક જીવનચરિત્રો

[૧]

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ ભગવાન

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ એ શ્રીમહાશ્વરનું એક નામ છે. શુદ્ધ સત્ત્વગુણ જેમાં પ્રધાન છે એવી પ્રકૃતિને માયા કહેવામાં આવે છે, તે તે માયાના નિયામક વેદમાં મહેશ્વર એવા નામથી પ્રસિદ્ધ છે. શ્રીદક્ષિણામૂર્તિએ શ્રીસનકાદિકને ભદ્રામુદ્રાવડે તત્ત્વજ્ઞાનનો ઉપદેશ કર્યાનું સંપ્રદાયવેત્તાઓ નીચે પ્રમાણે નિરૂપણ કરે છે:—

શ્રીસનકાદિક ચારે બંધુઓને કેાઈ વેલા તત્ત્વજ્ઞાન સંપાદન કરવાની પ્રબલ જિજ્ઞાસા પ્રકટી, તેથી તેઓ સમિત્યાણિ થઈ વિનયપૂર્વક ભગવાન શ્રદ્ધાને શરણે ગયા. ત્યાં તેમની રાજસી પ્રવૃત્તિ જોઈને તેઓની તેમનામાં શ્રદ્ધા પ્રકટી નહિ એટલે તત્ત્વજ્ઞાન સંબંધી કાંઈપણ પૃચ્છા તેમને તેમણે ન કરી. પછી તેઓ ભગવાન વિષ્ણુની પાસે ગયા. ભગવાન વિષ્ણુને શ્રીલક્ષ્મી સાથે વિનોદમાં પ્રવૃત્ત જોઈ તેમની તેમને વિષે પણ શ્રદ્ધા ન ઉપજી, તેથી તેમને પણ તત્ત્વજ્ઞાનસંબંધી કાંઈપણ પ્રશ્ન ન

કરતાં દૈલાસમાં ભગવાન રુદ્રની પાસે તેઓ ગયા. ભગવાન રુદ્રને પોતાના ગણોની સાથે યથેષ્ટ વિહાર કરતા જોઇ તેમનામાં પણ તેઓને શ્રદ્ધા બેઠી નહિ. પછી તેઓ ઉલાસ થઈ તત્ત્વજ્ઞાન માટે અંતર્યામીની પ્રાર્થના કરતા કરતા દૈલાસ પર્વત ઉપર વિચરવા લાગ્યા. તેમની શુદ્ધ ભાવનાવાળી પ્રાર્થનાથી પ્રસન્ન થયેલા અંતર્યામી-રૂપ શ્રીમહેશ્વર તેમને તત્ત્વોપદેશ આપવાને લગ્ય ભદ્રવરૂની નીચે ભદ્રાસુદા સહિત શ્રીદક્ષિણામૂર્તિરૂપે પ્રાદુર્ભાવ પામ્યા. તેમની કિશોર અવસ્થાવાળી અત્યંત સૌમ્ય મૂર્તિ જોઇને ચારે ભાઈઓને તેમનામાં અત્યંત શ્રદ્ધા ઉપજી. પછી તેમણે કરેલી ભદ્રાસુદા જોઇને તેઓ અમારા પ્રતિ આ પ્રમાણે ઉપદેશ કરે છે એમ વિચાર કરતાં તેમને જણાયું:—

“ત્રણ ગુણથી પૃથક્ થયેલો જીવ બ્રહ્મરૂપ છે, અને તે બ્રહ્મ અનાદિ અનંત છે; વળી જીવના હૃદયમાં જે અવિદ્યારૂપી મોટો દુઃખદ કાંટો લાગ્યો છે તેને કાઢવા માટે આ બ્રહ્મજ્ઞાનરૂપ ચીપીઓ સર્વોત્તમ છે.”

એ પ્રમાણે મનવડે નિશ્ચય થતાં તેમના ચિત્તની બ્રહ્મમાં એકાગ્રતા થઇ. એવી રીતે ભદ્રાસુદારૂપ મૌન વ્યાખ્યાનવડે સદ્ગુરુરૂપ શ્રીદક્ષિણામૂર્તિએ શ્રીસનકાદિકને ઉપદેશ કર્યો છે.

(ચાલુ)

—:—

આપણા આચાર્યશ્રીની આત્મચરિત્રિકાઓ

[૧]

ઉદ્યોગી મનુષ્ય ગમે ત્યાં પોતાનો સમાસ કરે છે:

મુલતાનમાં એક સ્થલે સાધુઓના નિવાસ હતા, હાં એક સાધુ જઈ ચઢ્યા. હાં પચાશ સાધુઓ રહેતા હતા. તે સ્થલે આવનાર એ સાધુ પુરુષે તે સૌની સાથે રહેવાની ઇચ્છા જણાવી. હાંના એક મુખ્ય સાધુએ તેમને કહ્યું કે:—

“અહીં હવે કોઇને રહેવામાટે વિશેષ જગા નથી, માટે તમે ખીજે સ્થલે જાઓ તો ઠીક.” આવનાર સાધુએ કહ્યું:—“લલે, વિશેષ જગા ન હોય તોપણ જેટલી જગા છે તેટલીમાં તમને કોઇને અડચણ ન થાય તેવી રીતે હું રહી શકોશ. હું તેવી વિદ્યા જાણું છું. તમે કહો તો તમને કોઇને કાંઈ અડચણ ન થાય તેમ તમારી સૌની સાથે જાણીને રહું, અથવા તમે કહો તો તમને કોઇને કાંઈપણ લાર ન જણાય તેમ તમારા સૌના ઉપર પાણુ રહું. તે કેવી રીતે એમ જો તમે મને પૂછો તો હું તમને ઉત્તરજવાબથી જતાવું.” એમ કહીને તેમણે પાણીનો એક પ્યાલો ટંકોટક ભર્યો. પછી તેમણે પોતાની પાસેની સાકરની ચારી ઝીણી ભૂટી કાઢી તેમાં ધીમે ધીમે નાંખી. તે ભૂટી તે પાણીમાં જણી ગઈ, અને તેમાંથી થાંડું પણ પાણી બહાર ન નીકળ્યું. “જુઓ આ પ્રમાણે હું તમારા સૌમાં જાણીને રહી શકું છું.” પછી તે સાધુએ પાણીથી ખૂર્ણ ભરેલા તે પ્યાલા ઉપર એક જાળનું પુષ્પ ધીમેથી ભૂટી દાખું; અને તે પ્યાલામાંનું પાણી જરા પણ ન ઢોળાતાં તે પુષ્પ પાણી ઉપરજ રહી શક્યું. તે જતાઢીને તે સાધુએ અન્ય સર્વ સાધુઓને કહ્યું:—“આમ હું પુષ્પની જે હજીવો ચર્ચિત તમારા સૌના ઉપર પણ રહી શકું છું.” સૌ સાધુઓ આ જનાવ જોઈ તેમની જુદીથી ચર્ચિત થયા, તે આ કોઈ ગુણવાન પુરુષ છે એમ જાણી તેમને પોતાની સાથે રાખ્યા; અને તેમણે પણ પોતાના ઉદ્યોગી ને ભલા સ્વભાવવડે સૌ

સાધુઓનું લહું કરી સૌના મન મેળવી લીધાં

ઘણા અજ્ઞાનમુખો સમયનું* મૂલ્ય સમજતા નથી, ને તે આજસમાં સમય નકામો ગુમાવે છે. તેઓ જાણતા નથી કે,—

“મપત ગર્ભ તે માપડે, ગયા વળે છે વા'ણ,
ગત અવસર આવે નહિ, ગયા ન આવે પ્રાણ”

માટે સમયનો લાભ લેવો, ને કરવાયોગ્ય કામ કરેા જો બન્નહાગરમાર્ગમાં કાર્યપણુ લાભ મેળવવાની ઇચ્છા હોય તો અત્નપરાયણ થાઓ ખાસ શુભકામ તો માણસ જીવાનીમાંજ કરી શકે છે વૃદ્ધાવર્યામા ચરીત્ર અને મનની શિયલતા થતા મનુષ્યથી ધાર્મ કામ અર્થ શક્તિ નથી, માટે હે મનુષ્યો! તમે આજસને દેહી દર્શ જાઓ, ઊંઠો, ચાલવા માડો અને શુભ કામમા વળગી જાઓ જેમ બ્યવહારમા તેમ પરમાર્થમા પણ જામત થાઓ, કર્ત ન વિચારો, સત્યુરુષો પાસેથી જાણવાનું જાણો, નિશ્ચય કરો, ને નિલ આગસ રહિત રહી નિયમિતપણુ તમારા સદ્યુરુષો ઉપેશ કરેહું સાધન કરો

જીવાની પાછી મળવાની નથી, કાષ્ટએ કહ્યું છે કે —

“ભગ્ન એકાં દૂરી વસે, નિર્ધનિયા ધની હોય,
ગયા ન જોગન સાપડે, મુઆ ન હવે કોઈ”

માટે કર્તવ્યનો નિશ્ચય કરી ઝટ તેમા વળગી જાઓ પથે પડેનો માણસ જેમ માર્ગના પારને પામે છે, તેમ કર્તવ્ય કરવામા લાગેનો માણસ કર્તવ્યના પાગને પામે છે પ્રભુ ઉલોગીને સાહાર્ય કરે છે. પણ આજસુને સાહાર્ય દરતા નથી મનુષ્ય ધન ઈશ્વર કૃપા

પ્રભુ પરમકૃપાળુ છે, પણ મનુષ્યે યોગ્ય અત્ન દરવો જોઈએ

“સાહેમકે દરમારમે, કમી મૂકી નાહી,
બદા મોજ ન પાવહો, ચૂં ચાકરી માહી”

પ્રભુના દરમારમાં કોઈ વાતની કાષ્ટાણુ ખોટ નથી, પણ દાસ કે ભક્ત ચાકરીમા (ભક્તિમા) બૂધ કરે છે,—તે ઉલોગી રહી કરવી જોઈએ તેવી તેમની ભક્તિ કરતો નથી તેથી તે પ્રભુપાસેથી મોજ-પારિતાપિક-ઈનામ-પ્રભુની કૃપાવડે પ્રાપ્ત થનારુ ફલ-મેળની રાખતો નથી

કોઈ ખેડુત ગાકુ હાકોને પોતાને ખેતરથી પોતાને ઘેર આવવો હતો, રસ્તામા તેના ગાડાનું પૈડુ કાદવમા ખૂચી ગયુ, તે કેમે કર્યું નીકળે નહિ. તેણે મદદમાટે ઘસીવાર અન્ય મનુષ્યની ગદ જોઈ, પણ ત્યાં ચઢને કોઈ માણુમ નીખ્યુ નહિ આથી તે મુંઝાઈ ગયો, ને કપાળે હાથ દબને શેષક કરતો બોલે, તથા સાહાર્ય માટે મનમા પ્રભુની પ્રાર્થના કરવા લાગેા — “હે પ્રભુ આપ દીનદયાળ છો, આપ ગરીમના ખેતી છો, આપ કૃપા કરીને કાવમા ખુચી ગયેહું મારા ગાડાનું પૈડુ બહાર કાઢો” આકાશવાણીત્રારા પ્રભુએ કહ્યું કે — “હું આજસુને સાહાર્ય કરતો નથી, ઉલોગીનેજ હું સાહાર્ય કરુ છુ ભના માણુમ! ખેડો છે ચુ? ભિક, જાઓ થા, એમ હાથ પૈડાને ટ્યુ છુ, ને ખીજે હાથે બગ-ને નેચી હાક, એટલે તારા ગાડાનું પૈડુ કાદવમાથી બહાર નીખજો” તે ખેડુતે તે પ્રમાણે કર્યું, એટલે તેના ગાડાનું પૈડુ કીચમાથી નીકળ્યુ ને તે ગાકુ ચલાવી પોતાના ઘરલણી ચાલતો થયો જો તમે પ્રભુલણી તમારા અંત કરણને શુભલાવથી વાળશો, તો પ્રભુ તમારા ઉપર અવરય કૃપા કરશે

“ રામ રામ રટતે રહો, જ્યાં લગ્ય ઘટમેં ન ;
કળહુક દીનદયાલુકું, લનકે ‘ પરગી કાન.”

જ્યાંસુધી તમારાશરીરમાં પ્રાણ છે ત્યાંસુધી તમે રામરામ એવું રટણુ સતત કરતા રહો,—
પ્રેમપૂર્વક પ્રણુનું સ્મરણુ સતત કરતા રહો, દીનદયાળુ પ્રણુના કાનમાં એ તમારા રટણુનો અવાજ
અવશ્ય ક્યારેક પહોંચશે.

[૩]

પ્રમાદથી દોષવાર મનુષ્ય સવળાનું અવળું કરી બેસે છે.

કાઠિયાવાડના એક સંસ્થાનમાં એવો એક દાખલો બન્યો હતો. હાંનાં એક માછ
કારભારીને હાં લગ્નનો પ્રસંગ હતો, ને બીજા એક માછ કારભારીને હાં તેમનાં માતૃશ્રી-શુભરી
ગયાં હતાં તેના શોકનો પ્રસંગ હતો. પહેલા કારભારીને હર્ષસૂચક પત્ર લખાયો, ને તેમાં ચાંદવાની
રકમ મોકલ્યાનું જણાવ્યું, અને બીજા કારભારીને ખરખરાનો કાગળ લખાયો. એક કામ કરનાર
કારકુનની ભૂલથી એ કાગળો અવળાસવળા બીડાયા. જેને ત્યાં લગ્નનો પ્રસંગ હતો તેને ત્યાં
ખરખરાનો કાગળ ગયો, ને જેને ત્યાં શોકનો પ્રસંગ હતો તેને ત્યાં લગ્નસંબંધી હર્ષસૂચક કાગળ
ને ચાંદવાની રકમ ગયાં! કેટલું ખોટું? બંને કાગળો તે કારભારીઓ તરફથી દરબાર પાસે પાછા
આવ્યા, ને તેને પરિણામે કાગળો બીડનાર કારકુનને ખરતરફ થવું પડ્યું.

મનુષ્યે ખાવાપીવામાં, ઊઠવા બેસવામાં, હાલવાચાલવામાં, લખવા વાંચવામાં,
ને બીજી સર્વ ક્રિયામાં સાવધાનતા રાખવી જોઈએ.

પ્રત્યેક મનુષ્યે સર્વ કામ સાવધાનતાથી કરવું જોઈએ. કહ્યું છે કે:—

“ હૃષ્ટિપૂર્ણં ન્યસેત્પાદં, ચક્ષુ પૂર્ણં પિવેજ્જલમ્ ।

સત્યપૂર્ણં વદેદ્વાચં, મનઃપૂર્ણં સમાચરેત્ ॥ ”

(મનુષ્ય ભૂમિને નેત્રથી પવિત્ર કરીને (જરાજર જોઈને) પગ મૂકે, ને વસ્ત્રથી પવિત્ર કરીને
(ખરાખર ગાળીને) જલ પીએ, અને સસથી પવિત્ર કરીને (હું જે ખોટું છું તે સસ છે એમ
નક્કી કરીને) વચન બોલે, તથા મનથી પવિત્ર કરીને (આ કામ કરવા યોગ્ય છે એમ મનવડે
નિશ્ચય કરીને) કામ કરે.)

જો મનુષ્યે ઉત્પત્તિ મેળવવી હોય તો તેણે પહેલેપહે પ્રત્યેક કામમાં જાગૃતિ રાખવી જોઈએ.
જાગૃતિ ન રાખવાથી એક સહેજ વાતમાં પણ અણધાર્યું કેટલું દુઃખ આવી પડે છે તેનું એક
દર્શન કહેવાય છે:—

[૪]

એક ધનાઢ્ય શેઠનો વાણીતર પોતાના શેઠની આજ્ઞાનુસાર તે શેઠના આડતીયાને કાગળ
લખતો હતો. તે વેલા દીવામાં દીવેલ ખૂટી જતાં કાર્ધ બોલ્યું કે:— “ દીવામાં દીવેલ ખૂટી
ગયું છે ” એટલે કાગળ લખનાર વાણીતરે તે પણ કાગળમાં લખી નાંખ્યું, ને તે કાગળ વાંચ્યાવિના
આડતીયાપર મોકલી દીધો. આડતીયાને તે કાગળ મળતાં તેણે જાણ્યું કે આ આશામી કાચી
પડી જાય તેમ લાગે છે. કાગળ લખનાર વાણીતર આપણા ઝાળખીતો છે માટે તેણે યુક્તિથી
મને ચેતાવ્યો છે. તેણે બીજા લેણદારને ચેતાવ્યા. સૌએ એકઠમ પોતાના લેણામાટે તગાદો કર્યો,
ને તેનું જોઈ જેમણે તેડુંશેઠને હાં વ્યાજે નાણાં મૂક્યાં હતાં એવા લેણદારોએ પણ શેઠ ઉપર
તગાદો કર્યો. બધાને આપવા જેટલાં શેઠનાણાં વેપારીપાસે તૈયાર ક્યાંથી હોય? પરિણામે

ખીયારા શેકને દેવાનું કાઢવું પડ્યું. પ્રમાદી વાણીતરની એક નાની જૂથવું પરિણામ ફટકું ભયંકર આવ્યું ?

ખરેખર ! પ્રમાદ એ મૃત્યુ છે. જેમ વ્યવહારમાં પ્રમાદ દુઃખો ઉપજાવે છે તેમ પરમાર્થમાં પણ પ્રમાદ ભારે હાનિ કરે છે. ભગવાન સંકારાચાર્યે કહ્યું છે કે :—

“ન પ્રમાદાદનર્યોઽન્યો જ્ઞાનિનઃ સ્વસ્વરૂપતઃ ।

તતો મોહસ્તતોઽહંધોસ્તતો વંધસ્તતો વ્યથા ॥”

(અહીં અજ્ઞાનીઓને સ્વરૂપવિસ્મરણરૂપ પ્રમાદના કર્તા ખીન્ન ઊર્ધ્વ વધારે અનર્થ કરનાર નથી. તે સ્વરૂપવિસ્મરણરૂપ પ્રમાદથી અવિવેક ઉપજે છે, અવિવેકથી દેહાદિમાં હુંપણીની ભુદ્ધિ ઉપજે છે, દેહાદિમાં હુંપણીની ભુદ્ધિથી જન્મમરણરૂપ સંસાર ઉપજે છે, ને તે સંસારથી નાના પ્રકારનાં દુઃખ થાય છે.)

(આલુ)

—:૦:—

ગુણવ્રતા

મૂલ્યપાદ કૃપાનાથના એક જૂના અને વયોવૃદ્ધ શિષ્ય સુરતનિવાસી થી. જમિયતરામ નરભોરામ ત્રિવેદી બી. એ. એલ. એલ. બી. નીચેના ભાવનું લખી મોકલાવે છે :—

હિંદમાં વમતા યુગરાતી ભાષા નહિ જાણનારાં અને અંગ્રેજી ભાષા જાણનારાં સર્વેને “Mahatma Shri Nathuram Sharma and His Message” એ નામનું શ્રી. કરણસિંહજીભાઈનું અંગ્રેજી પુસ્તક એક મહત્વના ભોમિધારૂપ ચર્ચ પડશે.

આ પુસ્તકમાં મૂલ્યપાદ મહાત્માથીનું જીવન અને કાર્યે હુંકમાં પણ સચોટ ભાષામાં આલેખ્યાં છે અને મુદ્રાસર તથામ હકીકત તેમાં દર્શાવી છે.

આ પુસ્તકે હું બે ત્રણ વાર વાંચી ગયો છતાંપણ તેમાંની અંગ્રેજી ભાષાની ક્રમકથી હું ધરાયો નથી. શ્રી. કરણસિંહજીભાઈએ લીધેલા શ્રમ માટે હું તેમને સુભારંભાદી આપું છું અને શીસદશુક્રપ્રત્યે તેમનો અને તેમના સમસ્ત કુટુંબનો જે ભાવ છે તે દાવાવીને એક શિષ્ય તરીકેની પવિત્ર ફરજ બજાવી છે તે ખાતે તેમના જીવનને પણ ધન્ય છે.

અંગ્રેજીનો અધ્યયરો અભ્યાસ કરેલા યુવાનોમાં આ કાળમાં ધર્મની ગ્લાનિ વિશેષરૂપે જોવામાં આવે છે. તેઓને આ પુસ્તક જરૂર માર્ગદર્શક ચર્ચ પડશે. કોલેજના વિદ્યાર્થીઓને જો આ પુસ્તક વિનામુદ્રે બેટ અપાય તો જે વાંચશે તેને અમૂલ્ય લાભ થયા વિના રહેશે નહિ. વાંચ્યા પછીથી તેમની વૃત્તિમાં જરૂર ફેરફાર થાય એવું તેમાં સચોટ લખાયું છે. એક વખત વાંચવાની શરૂઆત કર્યા પછીથી પૂર્ણ થતાં સુધી વાચનાર આ પુસ્તક ઓડશે નહિ એ ચોક્કસ છે. શ્રી. કરણસિંહજીભાઈએ આ પુસ્તક રચવામાં લીધેલા શ્રમનો હું વિશ્વ ધન્ય છું.

જૂનાગઢની બકાદુરખાનજી હાઈસ્કૂલના નિરૂપિત થયેલા એક શિક્ષક શ્રી. સુરતરાય અંબાઈદાસ વમાવડા શ્રી. કરણસિંહજીભાઈને નીચેના ભાવનું લખી મોકલાવે છે :—

“Mahatma Shri Nathuram Sharma and His Message” એ નામનું આપે રચેલું અંગ્રેજી પુસ્તક હું પહેલેથી છેત્રસુધી વાંચી ગયો છું અને તેમાંથી મને ઘણું જાણવાનું મળેલું છે. મહાત્માથી નયુગમજી ન્યારે ન્યારે જૂનાગઢમાં પધારતા અને અનંતધર્માધ્યયમાં વ્યાખ્યાન કરતા ભારે ભારે તે વ્યાખ્યાન સાંભળવાની તક હું ભેટો અને તેમની વિદ્વતા તો મારા જાણવામાં અને જોવામાં આવેલી, પરંતુ ગર્ભસાલ ન્યારે મેં ખીલખામાં આવેલી આનંદાશ્રમ નીચે ભારેજ મને તેમની પ્રતિજ્ઞાનું ખરેખરું લાન થયું. તે વખતેજ હું

“આનંદાશ્રમ” માસિકનો ગ્રાહક થયો અને મહાત્માશ્રીનું ગુજરાતીમાં છપાયેલું જીવનકૃતિ “ખરીદી લીધું.”

તેમનું ગુજરાતીમાં જે જીવનકૃતિ છપાયેલું છે તેથી તો માત્ર ગુજરાતી ભાષા જાણનારાઓ જ તેમની મહત્તાનું માપ જાણી શકે; પરંતુ ગુજરાતી નહિ જાણનારા લોકોને આવા મહર્ષિ વિષે જાણવાનું કંઈ સાધન નહિ હોવાથી તેઓ તેમના વિષે કંઈપણ ન જાણે એ સ્વાભાવિક છે. આપે અંગ્રેજીમાં તેમની હુંકામાં હુંકીરીતે પરંતુ ખરાબર ખ્યાલ આવે તેવી રીતે જે હકીકત આપેલી છે, તેથી મને લાગે છે કે જેમ મહર્ષિ રવીંદ્રનાથ ટાગોરને અંગ્રેજીમાં લખાયેલી તેમની “ગીતાંજલિ”એ અસિદ્ધિમાં આપ્યા તેમ આપનું આ નાનું પણ અતિઉપયોગી પુસ્તક કહિયાવાડના એક ખૂણામાં ધર્ષ ગયેલા મહાન્ પુરુષને જગત્ સમક્ષ જાહેરમાં લાવવામાં ધણું ઉપયોગી થશે અને તેથી જગતમાં મહાન્ ઉપદેશાતરીકે તેમની કીર્તિ ફેલાશે.

આપ ‘બાળખીરીતે કહેા છો કે:—

“(Mahatma's) Entire life was dedicated to human emancipation from the clutches of nefarious ignorance.”

આવા મહાન્ ગુરુના શિષ્ય થવાનું આપને જે ભાગ્ય પ્રાપ્ત થયેલું છે તે ખાતે આપને હું અભિનંદન આપું છું અને મારા જેવાને તેમના જ્ઞાનનો લાભ લેવાની જે તક પ્રાપ્ત થયેલી તે તકનો પૂરેપૂરો લાભ હું લઈ શક્યો નહિ તે માટે હું ખરેખર પશ્ચાત્તાપ કરું છું.

સનાતનધર્મમાં કર્મ, ઉપાસના અને જ્ઞાનની કેટલી આવશ્યકતા છે તે આપે આ પુસ્તકમાં હુંકામાં પણ સરલરીતે સમજાવેલું છે એ જોઈ ઘણો આનંદ થયો છે. આપના ગુરુભક્તિભાવમાં વધારો થયા કરે તેમ પ્રભુપાસે પ્રાર્થના છે !

—:~:—

મુમુક્ષુદત્તિ સંદેશ.

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન.]

વિવેક દર્શનો નિધિ ગણાય છે. વ્યવહારિક વિવેકવિના મનુષ્યથી વ્યવહારમાં સુખી થવાનું નથી, ને પારમાર્થિક વિવેકવિના નિરુપાધિક નિરતિશય સુખ મેળવી શકાતું નથી. સમ્યક્દાનંદાદિ સ્વભાવવાળું અજ્ઞાન સત્ય છે, ને નામરૂપાદિવાળું બાહ્ય દૃષ્ટિએ પ્રતીત થતું જગત મિથ્યા છે આવી જે સ્થિર સમજ તે પારમાર્થિક વિવેક કહેવાય છે. આ પારમાર્થિક વિવેક મુમુક્ષુએ સત્પુરુષોના સમાગમથી ને સંતશાસ્ત્રના શ્રવણવાચનથી પોતાના મનમાં સુસ્થિર કર્યો જોઈએ. એ પારમાર્થિક વિવેક જો મુમુક્ષુના મનમાં પ્રાપ્ત થયો હોય તોજ તે મુમુક્ષુના મનમાં વિશ્વાસ રાખવા યોગ્ય વાસ્તવિક વૈરાગ્યનો આવિર્ભાવ ને સ્થિરતા થાય છે.

મનુષ્યે શુભકર્મવડે જ્યારે પોતાના અંતઃકરણની શુદ્ધિ કરી હોય ત્યારેજ તેને ઉદ્ધાર ને ઉત્તમોત્તમ ચરિત્રોવાળા સદ્ગુરુની અને પરમેશ્વરની વિશુદ્ધ ભક્તિની પ્રાપ્તિ થઈ તેના હૃદયમાં પારમાર્થિક વિવેક પ્રકટી તે વિવેકની દૃઢતા થતાં આ લોકના ને પરલોકના શબ્દાદિ વિષયોમાં ને તે વિષયોનાં સાધનોમાં સલપણાની, રચપણાની ને સુઅપણાની ચિરકાલથી રહેલી ભાંતિ દૂર થઈ તે વિષયોમાં દોષદર્શન થાય છે. અર્થાત્ તે વિષયો મિથ્યા, તુચ્છ ને દુઃખદ જણાવા લાગે છે. એવી રીતે વિષયોમાં દોષદર્શન થવાથી તે વિષયોમાં લાંબા સમયથી રહેલો રાગ દૂર થાય છે. પૂર્વોક્ત વિવેકવડે અંતઃકરણમાંથી રાગની નિવૃત્તિ થવી તે વૈરાગ્ય કહેવાય છે. આવો વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત થવાથી મુમુક્ષુ મનુષ્ય વિહિત વિષયોનું ઔપચાદિની પેઠે પરિમિત સેવન કરે છે.

અજ્ઞાનકાલમાં જેમ તે વિષયોનો હાસ હોય તેમ હવે તે વિષયોનો હાસ રહેતો નથી, પણ વિષયોને વશ વર્તવવા સમર્થ થાય છે. અત્યેક મુમુક્ષુએ સ્વસ્થ અંતઃકરણથી પોતાના ચિત્તમાં વિવેકજન્ય વૈરાગ્ય ફેટસો પ્રકટવો છે, તથા ફેટલે અંશે તે સ્થિર થયો છે તે નક્કી કરવું જોઈએ, ને વિમલવૈરાગ્યવિના કદીપણુ અજ્ઞાનો દૃઢ સાક્ષાત્કાર થઈ શકતો નથી એમ સમજી તે વૈરાગ્યને પોતાના અંતઃકરણમાં સુસ્થિર કરવો જોઈએ.

સ્વસ્થશરીર સહિત છે, મૃત્યુનાં નિમિત્તો ધણાં છે, ને વિષય સેવનથી મનને તથા ઇન્દ્રિયોને કદીપણુ તૃપ્તિ થવાનો હોશ પણ સંભવ નથી એમ નક્કી કરી મુમુક્ષુએ પોતાના મનને વિરાગવાળું ને પ્રમાદરહિત કરી શમદમાદિ સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરવા ઉદ્યુક્ત થવું જોઈએ. તેણે મનને જગત્માંથી પાછું વાળી હૃદયસ્થ અજ્ઞામાં જોડવાના બલરૂપ શમ, યોનેન્દ્રિયોને તેમના વિષયોથી પાછી વાળી હૃદયસ્થ અજ્ઞાશુદ્ધી રાખવાના બલરૂપ દમ, સદ્ગુરુના ને સત્ શાસ્ત્રોના વચનોમાં પ્રામાણિકપણુનો અડગ નિશ્ચયરૂપ શ્રદ્ધા, મન કોઈ નિમિત્તથી હોભયુક્ત થાય તેને પ્રમાણુવડે ને સુક્તિવડે સમગ્રની શોભારહિત કરવાના સામર્થ્યરૂપ સમાધાન, મન તથા ઇન્દ્રિયોના નિરર્થક આલેખોની નિવૃત્તિપૂર્વક તેની આલેખિયોમાં રવાનાવિક ઉદાસીનતા જેવી સ્થિતિરૂપ ઉપરતિ ને પોતાના પ્રારબ્ધકર્મવશાત્ પ્રાપ્ત થતા યાદતકકાંતે, ભૂખતરસને તથા માનાપમાનાદિને ચિંતા ને વિલાપરહિત સહન કરવાના સામર્થ્યરૂપ તિતિશ્ચા એ જ સંપત્તિ ધૈર્ય, સાવધાનતા ને અપૂર્વ ઉત્સાહ રાખી પ્રાપ્ત કરવી જોઈએ. મત્ર તે જ સંપત્તિનાં સ્વરૂપો સમજીને વા તેનાં નામો ને સ્વરૂપો બોલતાં શીખી લઈને સંતોષ નજી માનવો જોઈએ, પણ તે જ સંપત્તિ પોતાના મનમાં ને ઇન્દ્રિયોમાં ફેટલી સ્થિર થઈ છે તે ચક્ષુમદૃષ્ટિથી વિલોકવું જોઈએ. જેમ મૂલ્ય આપ્યા વિના સોનાની પાટ જોવાથી તે સોનાની પાટ જોનારની પોતાની યર્ષા જતી નથી તેમ આ જ સંપત્તિની પ્રાપ્તિ કર્યા વિના અજ્ઞ પોતાનું સ્વરૂપ છતાં પણ તે પોતાનું સ્વરૂપ થતું નથી.

દુઃખોની નિલ નિવૃત્તિ ને પરમાર્નદની નિલ પ્રાપ્તિરૂપ મોક્ષની તીવ્ર ઇચ્છા તે મુમુક્ષુતા કહેવાય છે. અત્યંત ભૂખ્યા માણસને જેમ ભોજન સામગ્રી મેળવવાની આતુરતા રહે છે તેમ જ્યારે મુમુક્ષુને અજ્ઞસાક્ષાત્કાર કરવાની ધણી આતુરતા પ્રકટે લાગે તે સાચો મુમુક્ષુ કહેવાય, ને તેણે મુમુક્ષુતા પ્રાપ્ત કરી છે એમ કહેવાય.

હે મુમુક્ષુઓ ! વા હે મુમુક્ષુ થવાની ઇચ્છાવાળાઓ ! વા હે પોતાને મુમુક્ષુ માનનારાઓ ! તમે આ સંદેશ શાંત ચિત્તે વાંચશો, વા સાંભળશો, અર્થાત્ તેને નેત્રદ્વારા વા કર્ણદ્વારા અંતઃકરણનાં ઉપાલુમાં પહોંચાડશો, ને વિવેકાદિને સ્થિર કરવા વા પ્રાપ્ત કરવા શ્રદ્ધાપ્રીતિથી ઉલ્લેખી રહેશો. જો આમ કરશો તો તમે હવે પછીના ઉત્તમ સંદેશ વાંચવા વા સાંભળવા સુભાગી થશો.

નિલપ્રતિ, વા પ્રત્યેક સમાધે, વા પ્રત્યેક પક્ષે, વા પ્રત્યેક માસે, વા પ્રત્યેક ઋતુએ, વા પ્રત્યેક અયને આ સંદેશનું સ્મરણ કરી તમે વિવેકાદિ સાધનો ફેટલા પ્રમાણુમાં પ્રાપ્ત કર્યાં તે અવસ્થ નક્કી કરતા રહેશો. આમ કરશો તોજ વેદાંતશ્રવણાદિદ્વારા તમે સર્વ પ્રકારનાં દુઃખોનો નાશ કરી સ્થાયી પાવન સુખની અવિચલ પ્રાપ્તિ કરી શકશો. હૃં

—:—:—

શ્રી હૃષ્ટપરાયણ મક્તના હદ્ગાર

(રાગ-ભીમપદ્માસી-ત્રિતાલ.)

નયન પૂરતી નાય મૂરતી-હિર મુકુર વિરાજતી,

સરલ તરલ આર્પવાણી, સરસ રસ રસાવતી;—

નયન.

મુર્ખદ હાસ્ય ઉક્ત આસ્ય
 સેવક શાસ્ય શું ! સદુપાસ્ય
 લલિત કલિત આકૃતિ શી ?
 વિશ્વ સ્વપથ કર્ષતી નયન.
 સુધા સ્ખલિત ચારૂ નેત્ર
 સદય દ્રવિત હૃદયક્ષેત્ર
 પ્રણત ધરણ ઉપકૃતિ શી ?
 પ્રણય પૂર વહાવતી..... નયન.
 નાથ દરશ દુગની લહાણ
 ઉરભરાય સત્ત્વધામન ?
 વૃત્તિ સંસ્કૃતિ-રૂતિની
 તવપદે સરી જતી. નયન

વિવેકવિચાર

(જ્ઞાન)

દોહડશ

[લેખક: શ્રી. માણિક્યવર્મા]

જતો નથી આવું, રહું છું એકજ ઠામ;
 વિચારતો કરતો નથી, નહિ રૂપ ને નામ. ૧

+ + + +
 ગુરુ કહે બ્રહ્મરૂપ તું, શાસ્ત્ર કહે બ્રહ્મરૂપ;
 શા માટે ખાઝ ખાય છે? પડી રહી બ્રમ્હરૂપ. ૨

+ + + +
 માન અને અપમાન નહિ, જ્યાં દુઃખનો નહિ લેશ;
 ક્લેશ નહિ વિશ્લેષ નહિ, તે સદ્ગુરુનો દેશ. ૩
 દુઃખ તો કલ્પિત છે અને, સુખ છે સત્ય સ્વરૂપ;
 કલ્પિત વિલાઈ સ્થિર થશે, સત્સુખ રહે તું ચૂપ*. ૪

+ + + +
 શ્રીગુરુ ને હું ભિન્ન નહિ, વસ્તુ એક દ્વય રૂપ;
 જળાય જૂઠા પણ નહિ, ગુવરાજ પ્રિય ભૂપ. ૫

+ + + +
 બન્ધુ સારા સર્વ છે, હું છું સૌનો બન્ધુ;
 સર્વ પ્રભુનાં રૂપ છે, પ્રભુરૂપ છે સંધુ. ૬
 + + + +

૧ સત્ત્વધામન-સત્ત્વભૂત.

* દુઃખના પ્રલાપ કરે નહિ.

જહાં ચેતન તુજ રૂપ છે, વાં તારાં છે અંગ;	
ક્રોધ કરી તેના પરે, ન કર જ્ઞાનનો ભંગ.	૭
મૂરખ પણ નિજ અંગને, મારે નહિ કદાચ;	
ભૂલ કરે પણ તે છતાં, રહે સહી સદાય.	૮
સર્વે તારાં રૂપ તો, દ્વેષ જ નિદા ક્રોધ;	
તાડન મારણ બળતરા, એ સઘળાંને રોધ.	૯
શાસ્ત્ર કહે સદ્ગુરુ કહે, સંતો કરે પુકાર;	
જગ મિથ્યા સૌ બ્રહ્મ છે, તો ક્યમ ઉર નવ ધાર ?	૧૦
અંતર્દષ્ટિ સુખ કરી, બાહ્યદષ્ટિમાં દુઃખ;	
તો અંતર્દષ્ટિવડે, નથી લેતો ક્યમ સુખ ?	૧૧
અહીં નથી કંઈ આવતું, જતું નથી લગાર;	
જવું આવતું સ્વપ્નવત્, મિથ્યા આ સંસાર.	૧૨
આ સંસાર જણાય તો, કર નહિ તેના દ્વેષ;	
જાગૃતમાં ઉપયોગી એ, જાણી ત્યજ તું કલેશ.	૧૩
જાગૃત પણ સંસૃતિવિષે, તો દેખે સંસાર;	
જા તુર્યામાં સર્વે તો, બ્રહ્મરૂપ નિરધાર.	૧૪
મિથ્યા જગત્ જણાય તો, શામલે ભય ધાર ?	
ચિત્રિત સિંહ નથી મારતો, પણ ઊલટો સુખકાર.	૧૫
મિથ્યાદષ્ટિ જગતની, ત્યજ નહિ તું કષણ એક;	
અંધારું દુઃખ ત્યાં નહિ, બધાં છે દીપવિવેક.	૧૬
અંધારે આકાર તો, બહુ વિધના દેખાય;	
અજવાળામાં સર્વે એ, આપોઆપ વિભાય.	૧૭
ગુરુ ને અંતર્યામીમાં, નહિ જ ભેદ જરાય;	
અંતરમાં ને બહાર એ, ખરું કહે ગુરુરાય.	૧૮

+ + + +

હુણું નથી કેાધએ કદી, મુગજળ સરિતામાંય;	
તો મિથ્યા આ વિદ્યથી, કહો મને શું થાય ?	૧૯
વસ્તુરૂપે રહેવું છે, અવસ્તુરૂપે નાંહી;	
રાગ દ્વેષ ભય છે નહિ, આનંદસાગરમાંહી.	૨૦

+ + + +

દશ્ય પ્રતીતી તને, લીતિ શાની થાય ?	
દષ્ટિ-વૃત્તિ બહાર તો, જગત્ ન કેમ જણાય ?	૨૧
પૂર્વ વાસના સમૂહથી, દશ્ય બહુ દરશાય;	
રાજ વાસના જાળ તો, જગત્ સમૂળું જાય.	૨૨
ભર્યું સચ્ચિદાનંદ અહીં, દષ્ટે નવ દેખાય;	
આંતર વૃત્તિથી તને, સઘળે એ દરશાય.	૨૩

બાધક દૃશ્ય પ્રતીતિ નહિ, બાધક રાગદ્વેષ;	
મિથ્યા દુઃખદ દૃશ્યને, ગણ્ય ન મુદ્દલ ક્લેશ.	૨૪
વારંવાર વિચારીને, રાગદ્વેષને ટાળ;	
મૃગજળસમ ને સ્વપ્નસમ, મિથ્યા સઘળું ભાળ.	૨૫
પૂર્વતાણા સંસ્કારથી, સાર્યું મનાઈ જાય;	
મિથ્યાના સંસ્કારને, પાડ્યે મિથ્યા થાય.	૨૬
તે ભરીઓ સંસારને, તારા અંતરમાંય;	
તો તારે તે કાઢવો, બીજે નહિ ઉપાય.	૨૭
+ + + +	
નથી અન્ય સ્થળ શોધવો, રાખી બેઠો પાસ;	
તું યોતે આનંદ છે, તો ક્યમ થાય નિરાશ?	૨૮
+ + + +	
પ્રભુતું મિથ્યા રૂપ આ, વિદ્યે બધું છે જળ;	
પ્રભુના સત્ય સ્વરૂપમાં, તો વૃત્તિને વાળ.	૨૯
પાંચ અંશ પ્રભુસ્વરૂપના, ત્રણ સાચા બે જૂઠં;	
સમિત્યસુખમાં સ્થિર થજે, નામરૂપથી ઊઠં.	૩૦
માયાશક્તિ પ્રભુતણી, નામરૂપે તે થાય;	
(જોમ) અનેકરૂપે એકલો, વિલસે જંગનો રાંચ.	૩૧
માયા બાજી માંડીને, જીવ શિવ યોતે થાય;	
યોતે પૂજક ને વળી, પૂજ્ય થઈ પૂજાય.	૩૨
એક અન્યથી દેહનાં, વિધ વિધ અંગો થાય;	
રક્ત કેશ નખમાં જૂદાં, રંગ રૂપ દેખાય.	૩૩
પ્રભુનો વિવર્ત ઉપજ્યો, બહુરૂપી સંસાર;	
ચળ ક્ષણધ્વંસી દુઃખદ આ, મિથ્યા મન તું ધાર.	૩૪
માયાથી મન નીકળી, જે પ્રભુમાં સ્થિર થાય;	
નિજનંદને પામતાં, ક્લેશ સમૂળા જાય.	૩૫
લાલચ મૂઠી સિદ્ધિની, સ્વરૂપમાં મન લાવ;	
સુખરૂપ થઈને બેસ તું, એ સાચો છે લહાવ.	૩૬
શત્રુ મિત્ર પ્રભુરૂપ છે, શુભાશુભ પ્રભુરૂપ;	
માને સૌને પ્રભુરૂપે, તો છૂટે લવરૂપ.	૩૭
સ્વપ્નસમા સંસારથી, લેવું નહિ કંઈ સુખ;	
સંસારી સુખમાં રહે, તો ટળશે નહિ દુઃખ.	૩૮
સ્વરૂપસુખમાં ઝીલવું, હિતરી વારંવાર;	
હીલોળા કરવા સદા, ભૂલી આ સંસાર.	૩૯
રાત્રિ જગની ઝટ કરો, જાગી સ્વરૂપમાંય;	
જ્યાં દુઃખતું નહિ નામ છે, સુખ સુખ સુખ ઉભરાય.	૪૦

કળ પાવા કિરતાર, ક્યાંઈ નથી લાગી ગયો;
 ખેડો અંદર બહાર, પણ આંખે દેખાય નહિ. ૪૧
 શામાટે સંતાપ ? શું બીજી છે કોઈથી ?
 થઈ ક્યાનો રાય, દોડે દૂર કદી નહિ. ૪૨
 વ્યાપકથી ન ખસાય, અણુમાત્ર અહીંઆંધકી;
 દૂર ન અદ્ય જવાય, પોતાથી પોતાથકી. ૪૩
 સિત્ત હોય લાગી શકે, અલિપ્તથી ન ભગાય;
 તારા જોખામાં પ્રભુ, તું રૂપે ક્યાં જાય ? ૪૪
 અંતરદષ્ટિથી તને, જે સામું દેખાય;
 શુદ્ધ રૂપ નહિ પ્રભુતણું, દંશ્ય તેહ કહેવાય. ૪૫
 દ્રષ્ટા તો પાછળ રહે, દ્રષ્ટા દંશ્ય ન થાય;
 થાય દંશ્ય તો દંક્ ન તે, જોનારો ન જણાય. ૪૬
 ધ્યાન વિષે દેખાય, પ્રકાશ આનંદ આપતો;
 માયામાં મહિમાય, તે તો ચેતન પ્રભુતણો. ૪૭
 કેવળ ચેતનરૂપ, થાય નહિ પ્રત્યક્ષ તે;
 સમજ થાવું ચૂપ, લક્ષેથી પ્રભુસ્વરૂપને. ૪૮
 વિચારતાં સદ્ગૂપ, હું તો અહીં ભાસી રહ્યો;
 જ્ઞાનદ એ ચિદ્રૂપ, આનંદ યોગવડે લુઓ. ૪૯
 અસ્તિ ભાતિ પ્રિયે રૂપ એ, એ રીતે નિજ આત્મ;
 નામ નિશાન દંઈ નહિ, એવું એવું માહાત્મ્ય. ૫૦
 ઐરક સૌનો નાથ એ, રહીને પદાપીઠ;
 સૌને જાણે જાગતો, પોતે રહે અણુદીઠ. ૫૧
 દોરી એના હાથમાં, સુયે નહિ જરાય;
 અનંત યુગથી એ પ્રભુ, વિશ્વ ચલાવ્યે જાય. ૫૨
 જાગત સ્વપ્ન સુષુપ્તિમાં, સમાધિ મૂર્છામાંય;
 ખાળ યુવા વૃદ્ધા વિષે, જાગે એ જગરાય. ૫૩
 અનંત યુગ વીતી ગયા, તોપણ એનો એજ;
 સૌ અનુભવને સાંધ તો, સાક્ષીરૂપ રહેજ. ૫૪
 છે સાક્ષી વ્યાપક પ્રભુ, નહિ તેડે નહિ દૂર;
 જીવનું પોતાનું સ્વરૂપ, એ છે સત્ય જરૂર. ૫૫

આહુ

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

[ભાગશર માસ]

[શ્રીઆનંદાશ્રમ એક સંસ્થા છે, એટલે તેમાં કે તે દ્વારા ચાલી રહેલી નાની મોટી પ્રવૃત્તિના સમાચાર જાણવા માટે આનંદાશ્રમ સાથે સંકળાયેલાં સૌ ઉત્સુક હોય એ સ્વાભાવિક છે; અને એટલા માટેજ શક્ય તેટલા ઝીણા માણ સમાચાર આપવાની પ્રથા રાખેલી છે.

સહુરુદ્ર, સુદાસિવેક, લોજન, થાળ, અખંડ દીપક, લેટ, લવાજમ આદિની ઝીણી ઝીણી નોંધ ઉપલક દષ્ટિએ ગૌણ જેવી લાગે છે, પરંતુ તેની પાછળ રહેલી આનંદાશ્રમપ્રતિની લાવિકોની ભક્તિભાવનાનું મૂલ્ય ઉચું છે; અને એ ભક્તિ-ભાવના પોષાયા કરે ને ફૂલે ફાલે એ પણ એક આ સમાચાર પ્રકટ કરવામાં હેતુ છે.

ઉપરાંત ગંધુખહેનોનાં નામોની નોંધ આવતી હોવાથી પરસ્પરનો પરિચય તાજે રહે છે, અને એ રીતે વ્યવહાર પરમાર્થમાં એક ઘીજાને ઉપયોગી પણ થઈ શકાય છે.]

શ્રીસદ્ગુરુપૂજન:—આ માસમાં શ્રીગીતાન્યંતીના દિવસે 'સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓ, મહેમાનો અને સાધકોએ સળી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું યથાવિધિ પૂજન કર્યું હતું, પશ્ચાત શ્રી. અક્ષયારી શ્રી આત્મપ્રકાશજી, શ્રી. પંડિત રઘુનંદન ઝા. શ્રી. મગનલાલ રામજી જ્વેશી તથા શ્રી. કરસનજી પ્રાણજીવન ઝોઝા આદિ વક્તાઓએ શ્રીગીતાન્યંતીપર વ્યાખ્યાનો કર્યા હતાં; લારખાદ ભજન-કીર્તન થયા પછી પ્રસાદ ને ચરણામૃત અપાયાં હતાં. તેવીજ રીતે શ્રીદત્ત-ન્યંતીના દિવસે પણ પૂજ્યપાદશ્રીનું યથાવિધિ પૂજન કરવામાં આવ્યું હતું.

શુભ્યલેટ:—આ માસમાં રા. ૧૭ અને તે ઉપરાંત નીચે પ્રમાણે શુભ્યલેટ આવેલી છે:—

રા. ૧૫૫-૧૧-૩ એક ભક્તજન-મુંબઈ. રા. ૧૫-૫-૦ શ્રીઅમદાવાદ-આનંદાશ્રમમાં કાર્તિક માસમાં પૂજ્યપાદશ્રીની ભેટના આવેલ તે. હા. શ્રી. ચતુરભાઈ આશાભાઈ પટેલ. રા. ૧૦-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ ખેતસી-કરાંચી. રા. ૨૦-૮-૦ શ્રીસતી બહેન શ્રી સરદારકુંવરબા રણુભલસિંહજી-મહેસોલ. રા. ૬૫-૦-૦ એક ભક્તજન-મુંબઈ. હા. શ્રી. ત્રિભુવન વિદ્યજી દવે.

મિષ્ટાન્ન લોજન અને થાળ:—આ માસમાં નીચેના ગુરુગંધુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવની પાવન સેવામાં થાળ ધરાવવા ઉપરાંત શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિષ્ટાન્ન લોજન આપવામાં આવ્યાં હતાં:—

રા. ૮-૦-૦ શ્રી. ગદવી ગોવિંદ ભોળભાઈ-ગંધુડા. રા. ૧૭-૧૩-૯ હા. ગિરધરલાલ વિદ્યદાસ-કુંકલા. રા. ૧૪-૦-૩ શ્રી. જયકૃષ્ણ ઇંદ્રજીનાં વિધવા કુંવરબાઈ માધવજી તરફથી હા. શ્રી. જમનાદાસ પરમાલુંદાસ-પોરબંદર. રા. ૧૫-૦-૦ શ્રી. નારણદાસ જમનાદાસ-ગમગમેષપુર. રા. ૭-૧૨-૦ શ્રી. કેશવલાલ માણેકલાલ ચંદારાણુ-ગોધરા. રા. ૦-૧૦-૦ શ્રી. તુલસીદાસ જોડાભાઈ-કરાંચી. એ આજીણુના ભોજન નિમિત્તે. રા. ૪-૧૨-૦ એન સદાબાઈ-રાજચરાડી તરફથી આજીણુ ભોજન નિમિત્તે.

ઉપરાંત નીચેના ગુરુગંધુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવની પાવન સેવામાં થાળ ધરાવવામાં આવ્યા હતા:—

રા. ૨૫-૪-૦ શ્રી. ગુણવંતસિંહ જલમસિંહ ઠાકોર-મુંબઈવાળા તરફથી આખા માગર-માસમાં નિલ પ્રતિ એક મિષ્ટાન્ન થાળ, અખંડ દીપક તથા દૂધ ધરવા નિમિત્તે. રા. ૧-૪-૦ શ્રી. વેલજી શવજી-ગમનગર. રા. ૧-૪-૦ શ્રી. કેશવલાલ માણેકલાલ ચંદારાણુ-ગોધરા. રા. ૧-૦-૦ બહેન સદાબાઈ. હા. જનલાલ કલિદાસ-રાજચરાડી. રા. ૧-૪-૦ બહેન ગંગાબાઈ દોલતસિંહજી-ખીલખા હા. બહેન સુખજીબા. રા. ૧-૪-૦ શ્રી. પીતાંબર ધનજી-રાજકોટ. રા. ૫-૦-૦ શ્રી. પુરુષોત્તમરાય અનંતરાય-માંગરોળવાળા તરફથી થાળ તથા ૮ આજીણોના ભોજન નિમિત્તે. રા. ૧-૪-૦ શ્રી. ચતુર્ધન ભીમજી-પોરબંદર. રા. ૧-૪-૦ શ્રી. વામનરાય બટાશંકર-પાટણ. રા. ૧-૪-૦ શ્રી. જમનાદાસ પરમાલુંદાસ-પોરબંદર. રા. ૧-૪-૦ શ્રી.

નારણનાથ જમનાદાસ-જમનજોષપુર. રૂ. ૫-૦-૦ શ્રી. ઉપેદ્યમિહ કરણસિંહ ઠાકોર-કલકત્તા તરફથી યાજ તથા અખંડદીપક નિમિત્તે. રૂ. ૨૫-૪-૦ શ્રી. શુભવંતસિંહ જલમસિંહ ઠાકોર મુંમજવાળા તરફથી આખા પોષમાસમાં તિલાપ્રતિ એક મિષ્ટાન્ન યાજ, અખંડ દીપક તથા દૂધ ધરવાનિમિત્તે. રૂ. ૧-૦-૦ શ્રીમતી બાપી આશુઆ-કાકા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિઠ્ઠલદાસ ધ્રુવ-મુંબઈ.

સચ્ચુરુદ્ર તથા રુદ્રાલિપેક:—આ મામમાં નીચેના ગુરુઅધુઓ આદિ તરફથી સચ્ચુરુદ્ર તથા રુદ્રાલિપેક કરાવવામાં આવ્યા હતા:—

શ્રીમતી બહેન સદાબાઈ હા. શ્રી. જગનલાલ કાલિદાસ-ગજચરાડી. (સચ્ચુરુદ્ર) શ્રી. ગદની ગોવિંદ ભોજલાલ-જંજી. (સચ્ચુરુદ્ર) શ્રી. તુલસીદાસ જેઠાભાઈ-કરાચી આવજમાસમાં (રુદ્રાલિપેક.) શ્રી. વેનજી શવજી-જમનગર. (રુદ્રાલિપેક.) શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુદાસ-પોરબંદર. (રુદ્રાલિપેક.)

અખંડ દીપક:—સિવાય નીચેની રકમો અખંડદીપક માટે આવેલ છે:—

રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. તુલસીદાસ જેઠાભાઈ-કરાચી. રૂ. ૦-૪-૦ બહેન સદાબાઈ હા. શ્રી. જગનલાલ કાલિદાસ. ગજચરાડી. રૂ. ૦-૮-૦ શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુદાસ-પોરબંદર. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિઠ્ઠલદાસ ધ્રુવ-મુંબઈ. રૂ. ૦-૮-૦ શ્રી. લાલશંકર ભવાનીશંકર માંકડ-મંગરોળ.

શ્રીઆનંદાશ્રમ-અમદાવાદ

શ્રીઆનંદાશ્રમના દરેદીમહારથોની સ્પેસલ મિટિંગ પોષ સુદિ ૧ રવિવારે શ્રીઅમદાવાદ-આનંદાશ્રમમાં મળી હતી અને તેમાં આવકુલક કામો કરવામાં આવ્યાં હતાં.

પોષ સુદિ ચોથ શુધવારે શ્રીઅમદાવાદ આનંદાશ્રમપાસે પૂજ્યપાદ મહાતમાશ્રી શ્રીમત્પુરામ શર્મા ઔદિચ્ય વિદ્યાર્થિસવનમાટે શ્રીબીજાઆનંદાશ્રમ તરફથી બંધાવેલ નવા મકાનની ઉદ્ઘાટનક્રિયા પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના વરોજીદ ને અગ્રગણ્ય શિષ્યવર્ધ રાવસાહેબ મહારાજે ર જગનલાલ રાવળના શુભહસ્તે સારા સમારંભપૂર્વક કરવામાં આવી હતી.

તે દિવસે સાંજે રા. સા. મહારાજે તરફથી અમદાવાદમાં વસતા આનંદાશ્રમનાં શિષ્યવર્ગને તથા અ. ભા. વર્ધાઈ ઔદિચ્ય સ્વલસમાજના કાર્યકર્તાઓ તથા વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવામાં આવ્યું હતું.

શ્રી. ઔ. વિ. ભવનના વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષ શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોરે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના જીવનસંબંધે પોષ સુદિ ૫ ગુરુવારે સાંજે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું, તે ઉપરથી ભવન સમિતિના પ્રમુખ શ્રી. નૈષધરાયભાઈએ નીચે પ્રમાણે જાહેર કર્યું:—

પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના જીવનસંબંધી એક નિર્મંથ ભવનના વિદ્યાર્થીઓએ લખીને તૈયાર કરેલો. તૈયાર થયેલા નિર્મંથોમાંથી જે ઉત્તમ માણુ મ પડશે તેને મારા તરફથી રૂ. ૫ એક પાંચ ધનામ તરીકે અપાશે.

—:૦:—

સનાતનધર્મોપદેશનો પ્રચાર

શ્રીઆનંદાશ્રમ-બીજાના દ્વિતીય ઉપદેશક તરીકે, શ્રી. શાસ્ત્રી, જગનલાલ રામજી જોશી સાહિત્યાચાર્યને હાલમાં નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા છે, તેથી તેઓ

- ૦-૨-૦ શ્રી. ત્રિભુવન વિદ્યુદય દેવે
 ૦-૮-૦ ,, લાલસંકર ભવાનીસંકર-મોંગરાળ
 ૦-૮-૦ બહેન જેતલબહેન
 ૦-૨-૦ શ્રી. વિજયકુમાર ઉપેન્દ્રરાય
 ૦-૨-૦ શ્રી. અલકનંદા ઉપેન્દ્રરાય મોંગરાળ
 ૧-૪-૦ શ્રી. લાલસંકર ભવાનીસંકર માંકડ
 તરફથી સાદર શ્રીકૃષ્ણ ધરવા નિગિતે
 તથા શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથમંદિરમાં ભેટના.
 ૧-૦-૦ વકીલ જયચંદ બહેચર ઝવેરી-જૂનાગઢ.
 ૧-૦-૦ શ્રી. હમીરસિંહ હામતસિંહ-અમલેચર.
 ૪-૦-૦ અક્ષયારી શ્રીઆત્મપ્રદાસજી-ગોહાટ
 ૦-૧૪-૩ શ્રી. નારણદાસ જમનાદાસ-જમજોધપુર
 ૨-૮-૬ શ્રી. પુરુષોત્તમ ભીમજી-કેશોદ.
 ૧-૦-૦ ,, અમરશી શામજી ધેસાણી-લાણુવડ
 ૦-૪-૦ ખત્રી નારણ જોહાભાઈ-ખીલખાં.

- ૫-૦-૦ શ્રી. નારણદાસ જમનાદાસ જમજોધપુર
 વાળા તરફથી દીક્ષાનિર્મતે ભેટના.
 ૧-૦-૦ શ્રી. કરજીસિંહજી લાલસિંહજી કાદોર-
 જૂનાગઢ.
 ૨-૭-૦ શ્રી. જયચંદ બહેચર ઝવેરી-જૂનાગઢ
 ૧-૦-૦ શ્રીમતી બાશ્રી આણુઆ-પ્રાદા.
 ૧-૦-૦ ,, ,, હીરજીબા
 ૪-૫-૩ જંબુસરના સિધ્ધમંડળ તરફથી ગીતા-
 જયંતી તથા દત્તજયંતીના દિવસે
 પ્રભુશ્રીનું પૂજન ચતાં ભેટના. હા.
 શ્રી. અંબાલાલ તુલજરામ-જંબુસર
 ૧-૪-૦ લિન લિન ગૃહસ્થો તરફથી લઘુર-
 દ્રાદિના પૂજાપાના આબ્યા તે.
 ૦-૧૩-૯ પરચુરણ.
 (બાકીનાં નામે આવતા અંકમાં જણાશે).

હવાજમની પહોંચ.

આ માસમાં નીચેના ગ્રાહકો તરફથી લવાજમો મળ્યાં છે:—

શ્રી. કુંવરજી મેપાભાઈ સુલતર કેકન વર્ષ ૮-૯	શ્રી. બહેચર શિવરામ-ખીલખા વર્ષ-૮
,, ખેમચંદ રવચંદ શાહ-આદરંદ ,, "	,, અમરશી શામજી-લાણુવડ ,, ૯
,, જમિયતરામ ભાઈસંકર-કેરવાડા ,, ૭-૮	,, જ્યાનંદ કાનજી કાદોર-જોડીયા ,, "
,, જગજીવન વત્સરાજ-લાડલી ,, ૮-૯	,, શ્રીમતી બાશ્રી વખતુળા-પ્રાદા ,, "
,, પ્રેમસંકર ગણપતરામ-આંદલી ,, ૯-૧૦	,, ,, ,, આણુઆ ,, " "
,, પ્રેમચંદ મગનલાલ-અમલવાદ ,, "	,, કુંવરજી દેવકૃષ્ણ આચાર્ય-વઢવાણ ,, ૭-૮-૯
,, અમરસિંહજી રાણા-મોરખી ,, ૭-૯	હા. શ્રી. રમણિકલાલ ત્રિભુવન-રાજકોટ
શ્રીઆનંદશ્રમ સુમુક્ત મંડળ-મુંબઈ	શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુંદાસ-પોરબંદર વર્ષ ૯
હા. રોક દામોદરદાસભાઈ	,, લીલાધર નાગજી-રાજકોટ વર્ષ ૭-૮
શ્રી. ઝીણાભાઈ આણુંદજી-મુંબઈ ,, ૯	,, કરશનદાસ કેશવજી-મુંબઈ ,, ૮-૯
,, વીરજી રાજભાઈ-કૃતિયાણા ,, ૭-૮-૯	,, મૂલજી ઇન્જારામ-સીરા ,, ૮-૯
,, દલપતરામ દેવસંકર ,, ,, ૯	,, રાણા દિમતસિંહજી-પોરબંદર ,, ૭-૮
,, દામજી આણુંદજી ,, ,, ૧૦	,, કૃષ્ણલાલ ભવાનીસંકર-મુંબઈ ,, ૮-૯
,, દવાસંકર કાલિદાસ-પાલનપુર ,, ૮-૯	,, ચતુરભાઈ ભાઈલાલ-સિતોર ,, ૮-૯
,, હમીરસિંહ દિમતસિંહ-અમલેચર ,, ૮	,, કલ્યાણજી ગોપાળજી-કટક ,, ૯
,, રજીકાંભાઈ પ્રેમજી-જવાહર ,, ૮-૯	,, હરગોવિંદદાસ જમનાદાસ-મુંબઈ ,, ૮
,, પ્રતાપસંકર કાલિદાસ-ધાન્ડપુર ,, ૯	હા. શ્રી. અન્નિતરાય દરિદાસ પારેખ મુંબઈ
,, હીરજી ગાંગજીભાઈ-ગડવાડ ,, ૯	(વિશેષ નામે આવતા અંકમાં જણાશે)

શ્રીસદુપદેશ દિવાકર પ્રથમકિરણથી પંચમકિરણ.

એકથી પાંચ ભાગ.

આ પુસ્તકોમાં પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રી તરફથી સાધકજનોપર લખાયેલાં પ્રતોમાંથી અગત્યના બોધરૂપ ભાગો પ્રકટ કરવામાં આવેલા છે. લિખ્ત લિખ્ત જિજ્ઞાસુઓની શંકાતું નિવારણ કરવામાં આવેલું હોવાથી સુસુષુઓને અત્યંત મનનીય એવી ઘણી પારમાર્થિક બાબતોના આમાં સમાવેશ થયેલા છે. ઘર બેઠાં સંતોગ કરવામાં આ અપૂર્વ સાધનરૂપ છે. દરેક ભાગોમાં આરંભમાં પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીની છબી છે.

૧ શ્રીસદુપદેશ દિવાકર પ્રથમકિરણ ત્રીજી આવૃત્તિ' કિ. રૂ. ૦-૯-૦

૨ " " દ્વિતીયકિરણ બીજી " " રૂ. ૦-૧૦-૦

૩ " " તૃતીયકિરણ પાકું પુંકું " " ૦-૧૨-૦

૪ " " ચતુર્થકિરણ " " ૧-૨-૦

૫ " " પંચમકિરણ " " ૦-૧૩-૦

આનંદાશ્રમનાં દરેક પુસ્તકો ધાર્મિક પ્રચારાર્થે પોણી કિંમતે મળી શકે છે:—
મળવાનું સ્થળ:—વ્યવસ્થાપક—આનંદાશ્રમ—બીલખા.

જિજ્ઞાસુઓને સુંદર તક

સંસ્થાના તથા સાધકોના લાભાર્થે નીચે જણાવેલાં પુસ્તકો આવતી આપાદી પૂર્ણિમા મુધી અર્ધી કિંમતે મળશે:—

૧ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા રહસ્યદીપિકાટીકા પાકું પુંકું અર્ધી કિંમતે રૂ. ૧-૧૨-૦	
૨ શ્રીનાથકાવ્ય ભાગ ૧ લો	કાચું પુંકું " " ૦-૨-૬
૩ " ભાગ ૨ જો	" " ૦-૭-૦
૪ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા પંચરત્નસટીક પાકું પુંકું	" " ૦-૮-૦
૫ જ્ઞાનદર્પણ (નકશો)	" " ૦-૧૧-૦
૬ વેદાંતદર્પણ "	" " ૦-૭-૦
૭ શ્રીકર્તવ્યબોધ	" " ૦-૪-૦
૮ નાથકીર્તનાવલિ	" " ૦-૧-૩
૯ શ્રીનાથસંકીર્તન	" " ૦-૧-૬
૧૦ શ્રીમન્નાથપ્રભુ-જીવનમાલા ભાગ ૧ લો	" " ૦-૧-૩
૧૧ " " ભાગ ૨ જો	" " ૦-૧-૬
૧૨ શ્રીમન્નાથતીર્થયાત્રા	" " ૦-૨-૦
૧૩ શ્રીનાથગુરુસ્તવન	" " ૦-૦-૬

— મળવાનું સ્થળ:—

શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ—બીલખા (કાઠિયાવાડ).

શ્રીનાથમહુનો સદુપદેશ

જેમ દેશ, કાલ, સ્થિતિ ને રુચિના લેઈથી મનુષ્યાના પહેરવેશમાં ફેર પડે છે, તેમ દેશ, કાલ, સ્થિતિ ને રુચિના લેઈથી પરમાત્માને પ્રાપ્ત કરવાના ઉપાયોનું સ્વરૂપ પણ બદલાય છે, એમ સમજી બીજા જે સાધનવડે પરમપદને પામવા ઇચ્છતા હોય, ને તદનુસાર ચત્ન કરતા હોય, તેમના તે સાધનભણી ને પ્રવૃત્તિભણી સમજીએ ઉદાર યુદ્ધિથી જોવું જોઈએ.

વિજ્ઞાપ્તિ

- ૧ મંથ્યાદિ નિલકર્મ આદિનાં વિના મૂલ્યે મળતાં પુસ્તકો મંગાવનારે પોસ્ટની દિશિયા અવશ્ય મોકલવી જોઈએ.
- ૨ શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સત્ર કાર્તિક માસથી શરૂ થાય છે, ને બીજું સત્ર વૈશાખ માસથી શરૂ થાય છે માટે તેમાં દાખલ થવા ઇચ્છનારે પહેલાં વા બીજા સત્રની શરૂઆતમાં અરજી કરવાનું ધ્યાનમાં રાખવું, અને પ્રત્યુત્તર માટે ટિફ્ટ બીડવાનું પણ લક્ષમાં રાખવું.
- ૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પૂ. મહાત્માશ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમદ્ધુરામશર્મા આચાર્યજી પ્રણીત સર્વે પુસ્તકોની દિમત વિત્રાપનમાં જાપેલી દિમતથી પોણી દિમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.
- ૪ શ્રીઆનંદાશ્રમમાં દર્શનસત્સંગ માટે આવીને રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી જણાવવું જોઈએ, અને આશ્રમમાં કેટલો સમય રહેવું છે, ને રહેવાનો શો ઉદ્દેશ છે તે પણ જણાવવું જોઈએ.
- ૫ લેખક બંધુબહેનો “આનંદાશ્રમ” માટે યોગ્ય એવા લેખો લખી મોકલવાની સેવાનો લાભ લઈ શકે છે.

૬ શ્રીઆનંદાશ્રમમાં અનુદાસને લાગવતું પારાયણ આદિ ધાર્મિક અનુદાસો કરવા ઇચ્છનારાઓએ અગાઉથી લખી જણાવવું જોઈએ કે જેથી અવસ્થા કરવામાં વિશેષ સરળતા થાય.

વર્ષ ૯ મું

માઘ

॥ ૐ ॥

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

વાર્ષિક સવાજન

ગોરદેવ સાથે

૩૧-૧-૦-૦

અંક ૯ મો

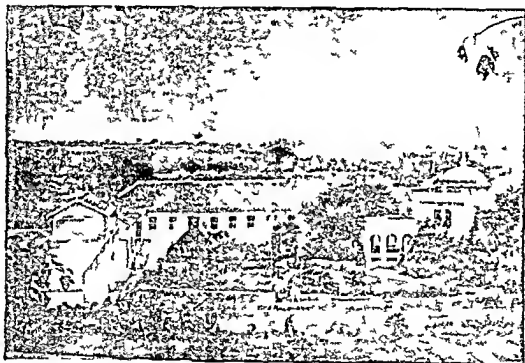
સંવત ૧૯૮૭

આનંદાશ્રમ

પરદેશમાં

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ-ખીલખા

અનાયવિદ્યોપદતાત્મસંવિદ તન્મૂલસંસારપરિશ્રમાતુરા ।

યદ્વચ્છયેદ્દોષસૂતા સ્વમાપ્નુયુ સુલાશ્રમોડયં નયુરામશર્મણામ્ ॥૧॥

પોતાના ખરા સ્વરૂપના માધિક છતાં ખરું લાગે એવા અત્યંત નેમને પોતાના
ખરા સ્વરૂપની માધિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્થિતિ થયેલી છે તથા પોતાના ખરા
સ્વરૂપની માધિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્થિતિ ન જોતું મૂલ છે એવા આ સંસારના
પરિશ્રમથી જોએ તુ ખી થયેલા છે તેઓ કદી અનાયાસ અદિ આવી ચડે તેપણુ પાછા
પોતાના સ્વરૂપસુખને પામી રહે એમ છે એવો આ આશ્રમ પૂજ્યપાદ મહારુક પરમાત્મા
શ્રીમન્ નયુરામ શર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાં
૧	જીવને ઉપદેશ.	૧૮
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૧૯:
૩	શ્રીનાથપ્રભુ પ્રણીત કેટલાંક જીવનચરિત્રો.	૧૯:
૪	શ્રીમદ્વિહારણ્ય સ્વામી.	૧૯૩
૫	આપણા આચાર્યશ્રીની આખ્યાયિકાઓ.	૧૯૭
૬	શ્રીસદ્ગુરુદેવના આંતરઉદ્ગારો.	૨૦૧
૭	Appreciation	૨૦૪
૮	ગુણગતિ.	૨૦૪
૯	વિવેકવિચાર.	૨૦૫
૧૦	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૨૦૭
૧૧	પરચુરણ બેટ.	૨૦૯
૧૨	લવાજમની પહોંચ.	૨૧૦

લવાજમસંબંધી જરૂરોનોંધ

જે બંધુબહેનોનું લવાજમ ખાતરી હોય તેઓ ચોતાનું લવાજમ વેળાસર મોકલી આપે એમ સ્મરણ આપવામાં આવે છે. ગ્રાહક રહેવાની ઇચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી તા લખવા શ્રમ લેવો, એટલે ટપાલ તથા વી. પી. કરવાના શ્રમ તે ખર્ચમાં નકામું બીતરું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-ખીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના:—લેખસંબંધી અને માસિકસંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, ઠે. આનંદાશ્રમ-પોષ્ટ ખીલખા (કાઠિયાવાડ) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ ગોમુળદાસ દેશાઈ વેદાંતસૂત્રાચુ-માંંગરોળ-કાઠિયાવાડ
સહતંત્રી: શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકીર-શ્રીઆનંદાશ્રમ-પોષ્ટ ખીલખા.

શ્રી ભગવતસિંહજી ઇલેક્ટ્રિક લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
માલેક-પારેખ કેવળચંદ કાનજીભાઈએ છાપ્યું—ગાંડલ

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદરવરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ઠાઠથી પણ ભય પામતો નથી,
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૯૪]

સંવત્ ૧૯૯૭ માધ

[અંક ૯

જીવને ઉપદેશ

રાગ ખિયાવલ

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથ ભગવાન્]

ટક ન ત્વજવી જીવડા ! રાખી દહતા ધીર ।	
ટકથી કાર્ય સુસિદ્ધ બને, ગણાયે તે સુવીર	ટક
કર્તવ્યમાં પ્રીતિ રાખવી, કરી અકર્તવ્ય-ત્યાગ,	
પ્રાણ જતા હઠકુ નહી, રાખી દહ અતુરાગ	ટક૦ ૧
ઉદ્દેશ કદીએ ન ભૂલ્યો, વરતી ત્ત અતુસાર,	
તજને સામગ્રી વિઘાતિની, કરના શુભ વિચાર	ટક૦ ૨
ન થયુ વિકારોને વશ કદી, એ છે ગતુ મહાન,	
ઈષ્ટ સ્મરણુ કરી પ્રીતથી, ધરો તેતુજ ધ્યાન	ટક૦ ૩
દૂર રહો તેથી સર્વદા, જેથી જનમે પ્રમાદ,	
અસંગી આત્મા વિચારવો, સુણી આંતરનાદ	ટક૦ ૪

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્તાથ ભગવાન]

જે મનુષ્ય કોઈપણ કામમાં પ્રવૃત્તિ કરતાં પહેલાં તે કામના પરિણામનો, યોગ્યઘોગ્યનો, પોતાની પ્રતિષ્ઠાનો ને પોતાની સ્થિતિનો વિચાર કરતો નથી, પણ પોતાના ઉચ્છ્વેષને આવેશી સ્વભાવને વશ થઈ ગમે તે કામમાં પ્રવૃત્ત થઈ જાય છે, તે મનુષ્ય પોતાની આ પ્રવૃત્તિથી પરિણામે બહુધા દુઃખાનુભવજ કરે છે.

આવા મનુષ્યોને પોતાના હૃદયરૂપ ઘરમાં ભય, ચિંતા, ભ્રમણા ને વ્યગ્રતાને પરાણા તરીકે રાખવાં બહુ ગમે છે, ન તેથી તેઓ તેમને પ્રાયશઃ વારંવાર, નિર્મત્રણ કરીને પોતાના હૃદયરૂપ ઘરમાં રાખે છે, ને તેમના સદ્ભાવવડે તેઓ દુઃખાનુભવ કર્યા કરે છે.

પરમાત્માની અનન્યલક્ષિ પ્રાપ્ત કરવા ઈચ્છનાર મનુષ્યે પ્રથમ પરમાત્માનું માહાત્મ્ય સારી રીતે સમજવું જોઈએ, અને પછી તેણે બીજા બધા વિષયોને ગોણે ગણી પરમાત્મામાં પ્રીતિ વધારવાનો પ્રયત્ન સેવવો જોઈએ.

આવા વર્તનવાળો મનુષ્યજ પોતાના અંતઃકરણને પરમાત્મામાં પરમપ્રીતિવાળું કરી પરમાત્માની અનન્યલક્ષિ પ્રાપ્ત કરી શકે છે, તેથી વિપરીત વર્તનવાળો મનુષ્ય પરમાત્માની અનન્યલક્ષિ પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી.

ડાળવાળી લક્ષિમાં ને પરમાત્માની સાચી અનન્યલક્ષિમાં બહુ ભેદ હોય છે.

જે અંતઃકરણમાં શુભ સંગતી શુભ દદ અસર ન થાય ત્યાં તે અંતઃકરણમાં કાંતો બહિર્ભૂષતા, કાંતો અશ્રદ્ધા ને કાંતો ભ્રમણા કે એવા બીજા દોષો હોવાનું અનુમાન થાય છે.

જેમ ડુંગળીપર કસ્તૂરીની, તીખાંપર કપૂરની ને સાપના ઉપર ચંદન-વૃક્ષની અસર થતી નથી તેમ અયોગ્ય અંતઃકરણવાળા મનુષ્યને સત્સંગતી અસર થતી નથી.

જેમ ચીરોડો પાણીમાં રહે તોપણ તે પાણીમાં એકરસ થઈ જાય નહિ, પણ મીઠું, સાકર ને બરફ જલમાં એકરસ થઈ જાય છે, તેમ શ્રદ્ધાવિનાનો મનુષ્ય પોતાના સદ્ગુણના સમાગમમાં આવ્યા છતાં પણ તેમનામાં અભેદભાવ પામી શકતો નથી, ને શ્રદ્ધાવાળો મનુષ્ય પોતાના સદ્ગુણમાં અભેદભાવ પામી શકે છે.

કેટલાક મનુષ્યો હિતેચ્છુ મનુષ્યોનાં વચનોમાં વિદ્વાસ રાખીને તે પ્રમાણે વર્તી શીઘ્ર સુખી થાય છે, ને કેટલાક મનુષ્યો હિતેચ્છુ મનુષ્યોનાં વચનોમાં યોગ્ય વિદ્વાસ નહિ રાખીને સ્વેચ્છા પ્રમાણે વર્તે છે તેઓ કાંતો બહુ લાંબેકાળે દુઃખાનુભવ કરી કરીને કાંઈકે સુધરે છે, કે કાંતો પોતાના પ્રારબ્ધકર્મોનાજ વાંક કાઢી દુઃખાનુભવ કરતાં કરતાં મરણને વશ થાય છે.

જે મનુષ્ય પરમાત્માની ને સદ્ગુણની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિમાં રહેલા શુભ હેતુઓને જોઈ શકે છે તે શીઘ્ર સુખી થઈ શકે છે.

હૃદયની દીનતાની સાથે મનુષ્યમાં કર્તવ્યનિષ્ઠા, આજ્ઞાપાલકતા ને સહન-શીલતા હોય તોજ તેની દીનતા ચોલી 'ઉડે છે.' દીનતાને ચોભાવનારા બીજા

‘યોગ્ય શુભશુભો’ વિના તે દીનતા આદર આપવા યોગ્ય ગણાતી નથી.

જેણે પરમાત્માને માટે પોતાનાં સર્ગાવહાસાંને પરિત્યાગ કર્યો હોય તે તો પરમાત્માને પોતાનું સર્વસ્વ જાણી તેમની અપ્રસન્નતા થાય એવું કંઈ પણ કામ કરે નહિ, ને તેમની શાસ્ત્રોમાં કરેલી આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન પણ ભૂલથી નજર કરે.

અંતઃકરણની યોગ્યતા વધારવાથી પ્રત્યેક પ્રાણિપદાર્થમાં સમિચ્છદાનંદન પરમાત્માનું ભવ્ય દર્શન કરી શકાય છે, ને પ્રત્યેક જલ ગંગાજીના જેવું પવિત્ર કરી તેમાં સ્નાન કરી આહ્લાદ સંપાદન કરી શકાય છે.

સૃષ્ટિસૈદ્ધ્યનું અવલોકન તો પ્રત્યેક સ્થલે કરવું હોય તો થઈ શકે એમ છે. સતનો સંગ તો સાધનોના શ્રદ્ધાચુક્ત અનુધાનથી થાય છે, જ્યાં ત્યાં રચનાવાળી તે થતો નથી.

વિવેકી મનુષ્યે દુઃખરહિત ને પરમાનંદરૂપ પરમતત્ત્વની ઉત્તરોત્તર અધિક અધિક સમીપ જવા માટે તે પરમતત્ત્વના ઉદ્ઘાણમાંથી આવતા આદેશોને પરમાદર-પૂર્વક સત્ય માનવા જોઈએ, ને તેનેજ અનુસરીને તેણે વર્તવું જોઈએ, પણ પોતાના ભ્રમણાવાળા આદેશોને સત્ય માની તેને તેણે નજર અનુસરવું જોઈએ.

જો મનુષ્ય ધારે તો તે પોતાના હૃદયનાં દ્વારો પરમાત્માની કૃપાના આગ-મનમાટે ઊઘાડાં રાખી પોતાના જીવનને શાંત, સંતોષી, રમણીય, ભવ્ય ને આનંદી કરી શકે છે, ને તેથી વિપરીતરીતે વર્તી-તે વિપરીત સ્થિતિ પણ સંપાદન કરી શકે.

જો પરમપંડની પ્રાપ્તિ કરવાનો મનુષ્યનો ઉદ્દેશ હોય તો તેણે અવશ્ય સર્વ શુભશુભો ને શુભશક્તિઓથી ભરેલા પરમપંડની પ્રાપ્તિ કરાવનારાં સાધનાનું શ્રદ્ધાથી, એકનિષ્ઠાથી, ઉત્સાહથી, વિવેકથી ને એકાગ્રતાથી સતત અનુધાન કરવું જોઈએ.

જો મનુષ્ય ભ્રમણાને વશ થઈ નંદનવનનો ત્યાગ કરી બાવળ ને ગોરહના ઘાટાવનમાં ભ્રમવા લાગે ને જો મનુષ્ય આંતરિણે લીધે મુરસરિતાનો ત્યાગ કરી કર્મનાશામાં સ્નાન કરવા જાય, તે મનુષ્યને આપણે પોતાનું હિત ધ્યાનપૂર્વક કેમ કહી શકીએ ?

પ્રેમ, ઔદાર્ય ને પરમાત્મસેવાના દિસાહને જો વિશુદ્ધ રામવામાં ન આવે તો તે શુભો સારા છતાં મનુષ્યનું હિત કરી શકતા નથી.

પોતાનું હિતધ્યાનપૂર્વક માણસ ગમે તેવા આપકાલમાં પણ કર્તવ્યથી ભ્રમ થતો નથી.

—:—:—

(ચાલુ)

શ્રીનાથમધુમણીત કેટલાંક જીવનચરિત્રો

[૨]

શ્રીપતંજલિ ભગવાન

“યોગન ચિત્તસ્ય પદેન યાવાં મલં દરોરસ્ય ચ વૈષકેન ।

યોડપાકરોત્તં પ્રયત્નં મુનીનાં પતંજલિ પ્રાજ્ઞલિરાનતોડસિ ॥”

ભાવાર્થ:—જેણે ચિત્તના મલ યોગસૂત્રરૂપ યોગશાસ્ત્રથી; વાણીના મલ પાણિનિ મુનિનાં સૂત્રો પરનાં મહાભાષ્યરૂપ પદશાસ્ત્રથી, અને શરીરના મલ ચરક નામના વૈદકગ્રંથવડે દૂર કર્યાં તે મુનિઓમાં ઉત્કૃષ્ટ ભગવાન પતંજલિને હું એ હાથ જોડીને નમસો છું.

હિમાલય પર્વતની ઉત્તરમાં આવેલા ઇલાવૃતવર્ષમાં વર્તમાન બ્રહ્માના દ્વિતીય પરાર્ધના ચૈતવારાહકલ્પના વૈવસ્વતમન્વંતરના અઢાવીશમા દ્વાપરયુગના અંતમાં ભગવાન પતંજલિ જન્મ્યા હતા એમ પુરાણાદિ પરથી જણાય છે. એમના પિતાનું નામ અંગી અને માતાનું નામ ગોણિકા કિંવા સતી હતું. એ ગોણિકા સુપુત્રની પ્રાપ્તિમાટે તપ કરતાં હતાં. તેમણે એક વેલા શ્રીસૂર્યને અર્ધ્યપ્રદાન કરવા અંજલિમાં પવિત્ર જલ ગ્રહણ કરી તે અંજલિ ઉંચો કરી જેવાં તે અર્ધ્ય અર્પણ કરવા જાય છે કે તેમાંથી એક નાનો બાળક નીચે પડ્યો. તે બાલકને ગોણિકાએ પોતાનો પુત્ર માન્યો, અને પોતાના અંજલિમાંથી તે બાલક પડ્યો માટે ગોણિકાએ તેનું નામ પતંજલિ (અંજલિમાંથી પડેલો) પાડ્યું. પછી તે પોતાની માતાને “આપ બ્યારે મારું સ્મરણ કરશો ત્યારે હું શીઘ્ર આપની પાસે આવીશ” એમ કહી તપ કરવા ગયા. તેમની ઉચ્ચ તપશ્રધ્ધાથી પ્રસન્ન થયેલા ભગવાન મહેશ્વરે તેમને મહાભાષ્યાદિ રચનાનું સામર્થ્ય આપ્યું. પછી મહાભાષ્ય, યોગસૂત્રો અને ચરક નામનું વૈદકશાસ્ત્ર રચી તેમનો શિષ્યપ્રશિષ્યદ્વારા ભરતખંડમાં પ્રચાર કર્યો. પછી ગોનર્દ નામના દેશમાં જઈ ત્યાં ચિરકાલ નિવાસ કરીને રહ્યા. એમનાં સ્ત્રીનું નામ લોહપા હતું. ભગવાન પતંજલિ ગોનર્દ દેશમાં દીર્ઘકાલપર્યંત રહ્યા તેથી તેમનું ગોનર્દીય એવું પણ નામ પડ્યું છે. મહાભાષ્યમાં પણ તેમણે જ્યાં જ્યાં પોતાનો અભિપ્રાય આપ્યો છે ત્યાં ત્યાં “ગોનર્દીયસ્ત્વાહ” એમ પોતાનું ઓળખાણ આપ્યું છે. મહાભાષ્યમાં “વાર્તિકં, પૈત્તિકં, શ્લેષિકમ્ ॥” “દધિઘ્રપુષ્પં પ્રત્યક્ષો જ્વરઃ ॥” (દહીં ને કાકડી પ્રત્યક્ષ જ્વર છે,) ને “નઙ્વલોદકં પાદરોગઃ ॥” (ખરતું જલ પગનો રોગ છે,) એવા એવા લેખથી મહાભાષ્યકાર અને ચરક નામનો વૈદકગ્રંથ કરનાર પતંજલિમુનિ એક છે એમ જણાય છે, અને યોગસૂત્રકાર તેથી ભિન્ન હોય એમ પ્રતીત થાય છે, કેમકે યોગશાસ્ત્રનો પરિચય મહાભાષ્યમાં કેાઇ સ્થલે મળતો નથી, એમ શંકા થાય તો તેનું સમાધાન આ પ્રમાણે જાણવું:—

પ્રસંગ વિના યોગનો પરિચય દેવો અનુચિત ગણાય તેથી તેમણે તેનો પરિચય આપ્યો નથી; જો પરિચયનોજ આગ્રહ હોય તો જેમ મહાભાષ્યમાં વૈદકનો પરિચય દેવાથી મહાભાષ્યકારથી વૈદકના રચનાર અભિન્ન છે એમ સ્વીકાર્યું તેમ યોગશાસ્ત્રમાં ચતુર્થપાદના પ્રથમસૂત્રમાં ઔપધજન્ય સિદ્ધિના નિરૂપણથી યોગગ્રંથ લખનારને પણ મહાભાષ્યકારથી અભિન્ન અંગીકાર કરવામાં વિરોધ રહેતો નથી. વળી એમ માનવામાં આરંભમાં દર્શાવેલી નમસ્કારની પ્રચલિત ઉક્તિ પણ સહાય થાય છે.

ટીપ—૧ અયોધ્યા પ્રદેશમાં ગોંડાનામું જે નગર છે તેની આસપાસના દેશને પૂર્વે ગોનર્દ કહેતા હતા એમ કેટલાક શોધકોનું ધારણું છે.

‘ભગવાન્ પતંજલિના પ્રાદુર્ભાવના સંબંધમાં નીચેની દૈતકથા પણ પ્રચલિત છે. એકવાર ગોનર્દદેશમાં પાણિનિનામના મુનિ સંઘ્યાપાસનના સમયમાં શ્રીસૂર્યને અર્ધપ્રદાન કરતા હતા તેવામાં તેમના અંજલિમાંથી એક નાતું સર્પતું બચ્યું નીચે પડ્યું, ને બાલકરૂપ થઈ ગયું, તેથી ભય અને આશ્ચર્યને લીધે પાણિનિમુનિથી તે બાલક પ્રતિ “કા મવાન્” તું કોણ છે? એમ બોલવાની જગ્યાએ “કોર્મવાન્” એમ બોલાર્થ જવાયું. તે બાલકે મુનિના પ્રશ્નના ઉત્તરમાં “સર્પોઽહમ્ હું સર્પ છું એમ કહેવાને રથાને “સર્પોઽહમ્” એમ કહ્યું મુનિએ તેને પૂછ્યું કે “રેફઃ કુન ગતઃ” સર્પશબ્દમાં રેફ ક્યાં ગયો? તેના ઉત્તરમાં તે બાલકે કહ્યું કે “ત્વયા હતઃ” તે તો તમે લઈ લીધો, કેમકે તમે તો “કોર્મવાન્” રથાને કોર્મવાન્ બોલ્યા છો. મુનિ તે બાલકના તે ઉત્તરથી પ્રસન્ન થયા. તે બાલક અંજલિમાંથી પડ્યો માટે તેનું નામ પતંજલિ કહેવાયું, ને તેમણેજ પાણિનિમુનિના વ્યાકરણપર મહાભાષ્ય રચ્યું. ચરક નામનો વૈદક ગ્રંથ અને યોગસૂત્ર પણ તેમણેજ રચ્યાં છે

ક્ષણિકવિજ્ઞાનવાદ યુદ્ધધર્મેનો પ્રાદુર્ભાવ થયા પછી પ્રચલિત થયો છે, ને તે ક્ષણિક વિજ્ઞાનવાદનું યોગદર્શનમાં ખંડન કરેલું છે તેથી અતુમાન થાય છે કે પતંજલિમુનિ દ્વાપરયુગના અંતમાં નહિ, પણ યુદ્ધના નિર્વાણ પછી થયા હશે એમ શંકા થાય તો તેનું સમાધાન આ પ્રમાણે જાણવું:—

યુદ્ધના પ્રાદુર્ભાવની પૂર્વે પણ જનમંડળમાં ક્ષણિકવિજ્ઞાનવાદ પ્રચલિત હશે, અને કાલે કરીને તે વિચારો યુદ્ધધર્મમાં પ્રવેશ પામ્યા હશે તે પ્રથમના ક્ષણિક વિજ્ઞાનવાદની યુક્તિઓનું નિરાકરણ ભગવાન્ પતંજલિએ પોતાના યોગગ્રંથમાં થોડાં સૂત્રોવડે કરેલું હશે; કિંવા આ દર્શનમાં વર્તમાનકાલે જે ૧૯૫ સૂત્રો પ્રતીત થાય છે તે બધાં સૂત્રો ભગવાન્ પતંજલિપ્રણીત નહિ હોય, પણ તેમાંના ક્ષણિકવિજ્ઞાનવાદના ખંડનવિનાનાં અન્યસૂત્રો તેમણે રચ્યાં હશે, અને તેનો પોતાના શિષ્યપ્રશિષ્યદ્વારા પ્રચાર કર્યો હશે, પ્રશ્નાત યુદ્ધધર્મેનો પ્રાદુર્ભાવ થયા પછી કોઈ વિદ્વાને તે મતનું નિરાકરણ કરનારાં સૂત્રો તેમાં ઉમેર્યાં હશે એ બેમાંની કોઈ પણ એક વાત સ્વીકારવાથી પૂર્વોક્ત ગંકાનું નિરાકરણ થઈ જાય છે

પતંજલિમુનિના સંબંધમાં ઉપર જે સ્વરૂપ નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું તેથી વધારે વિગત વર્તમાનમાં મળી શકતી નથી.

[૩]

શ્રીમદ્વિદ્યારણસ્વામી

પંચદશી ગ્રંથના કર્તા શ્રીમદ્વિદ્યારણ સ્વામીનો જન્મ શાલીવાહન શકના ૧૩ મા સૈકાના ઉત્તરાર્ધમાં કર્ણાટક પ્રાંતમાં તુંગભદ્રા નદીના કાંઠા ઉપર વિજય-નગર નામનું એક નગર હતું ત્યાં થયો હતો, અને તેઓશ્રી શાલીવાહન શક ૧૩૧૩ સુધી વિદ્યમાન હતા એમ એક તામ્રપત્ર ઉપરથી જણાય છે. તેઓશ્રીનાં પૂર્વાશ્રમમાં માધવ, માધવાર્ધ, માધવાચાર્ય, અને માધવાભાત્ય એનાં નામો હતાં. પછી સૈન્યસ્તાશ્રમમાં તેમનું વિદ્યારણ્ય એવું નામ પડ્યું હતું તેઓશ્રીનાં માતૃશ્રીનું નામ શ્રીમતી અને પિતાનું નામ માયણ હતું તેઓશ્રીને સોમનાથ અથવા લોગનાથ

નામના એક ભાઈ હતા. તેઓશ્રીની કૃષ્ણચતુર્વેદની તૈત્તિરીય શાખા, બોધાયન-સૂત્ર, ભારદ્વાજગોત્ર અને સાયણકુલ હતાં.

શ્રીમદ્ વિદ્યારણ્ય સ્વામી તેમના પૂર્વાશ્રમમાં વિજયનગરમાં રહ્યા હતા, અને ત્યાંના શ્રીવીરબુક્કણ અથવા બુક્કદેવ રાજના તથા તેમના પુત્ર હરિહર રાજના સુખ્ય મંત્રી અને કુલગુરુ હતા. તેઓશ્રી બહુ ઉદાર હતા. તેઓશ્રીએ કમ્બર નામનું ગામ ચોવીશ વિદ્વાન બ્રાહ્મણોને તે ગામનું નામ માધવપુર પાડીને દાનમાં આપ્યું હતું. તેઓશ્રી પોતાના ઉત્તર વયમાં સંન્યસ્તાશ્રમ ગ્રહણ કરી શૃંગેરીમઠના અધિપતિ થયા હતા. તેઓશ્રીના સંન્યસ્તાશ્રમના ગુરુ શ્રીવિદ્યાતીર્થ સ્વામી હશે, અને તેઓશ્રીના પરમગુરુ શ્રીભારતીતીર્થસ્વામી જેમણે પંચ-દશીના તુષ્તિદીપથી માંડીને નાટકદીપસુધીનાં ચાર પ્રકરણો અને બ્રહ્માનંદનાં પાંચ પ્રકરણો રચેલાં છે તેઓ હશે એમ જણાય છે. તેઓશ્રીએ પંચદશીના પ્રત્યક્તત્ત્વ-વિવેકનામના પહેલા પ્રકરણના મંગલાચરણમાં તથા વિવરણપ્રમેયસંગ્રહના મંગલા-ચરણમાં શ્રીશંકરાનંદસ્વામીનું નામ ગુરુતરીકે દર્શાવેલું છે, પરંતુ શ્રીવિદ્યારણ્ય-સ્વામીના બીજા કોઈ લેખોમાં તેઓનું નામ જોવામાં આવતું નથી, પણ શ્રીવિદ્યા-તીર્થસ્વામીનું નામ આરંભના મંગલાચરણમાં તથા સમાપ્તિના મંગલાચરણમાં જોવામાં આવે છે, તેથી અતુમાન થાય છે કે શ્રીવિદ્યાતીર્થસ્વામી તેમના કર્મના, ઉપાસનાના અને વેદાંતના ગુરુ હશે, કેમકે એ મંગલાચરણમાં શ્રીવિદ્યા-તીર્થસ્વામીને મહેન્દરથી અભિનંદિતે તેમણે પ્રણામ કર્યા છે, અને એમના નિઃશ્વાસરૂપ વેદ છે, તે તેમણે વેદમાંથી આ સર્વ જગત્ ઉત્પન્ન કર્યું છે, તથા તેઓ ધર્માદિ ચાર પુરુષાર્થને આપનારા છે એમ કહ્યું છે. આમ હોવાથી પ્રત્યક્તત્ત્વ-વિવેકમાં તથા વિવરણપ્રમેયસંગ્રહમાં શ્રીશંકરાનંદ એવું જે નામ આપે છે તે નામ શ્રીશંકરાનંદસ્વામીનું હશે કે કેમ ? એ શંકાવાળું છે, કેમકે શંકર એટલે સુખ આપનાર અને આનંદ એટલે આનંદસ્વરૂપ મહેન્દર એવો પણ શંકરાનંદશબ્દનો અર્થ થઈ શકે, અને તે મહેન્દરરૂપ એવા શ્રીવિદ્યાતીર્થસ્વામીને પણ લાગુ પડી શકે, એટલે એ શ્લોકોવડે મહેન્દરસ્વરૂપ શ્રીવિદ્યાતીર્થસ્વામીનું મંગલાચરણ કરેલું હોવાની શંકા થાય છે, એટલે તેઓશ્રીના વેદાંતના ગુરુ શ્રીશંકરાનંદસ્વામી હશે કે કેમ ? એ શંકાવાળું જણાય છે.

વળી એવી દંતકથા સંભળાય છે કે :—શ્રીશંકરાનંદસ્વામી મહીસુર રાજ્યમાં આવેલા શૃંગેરીમઠના શંકરાચાર્ય હતા. તેઓશ્રી પોતાના કેટલાક શિષ્યો-સાથે બદરીનારાયણની યાત્રા કરવા ગયા હતા, ત્યાંથી પાછા ફરતી વેલા ભગવાન ગૌડપાદની ગુફાપાસે આવી પોતાના શિષ્યોને ગુફાની બહાર રાખી પોતે ગુફામાં જવા નિર્ણય કર્યો, અને પોતાના શિષ્યોને કહ્યું કે “હું જો અમુક દિવસમાં પાછો ન આવું તો તમે પુનઃ શૃંગેરીમઠમાં જાઓ, અને તમારામાંથી સુખ્યને શૃંગેરીમઠના આચાર્ય નીમી સ્વધર્મપાલન કરી બ્રહ્મજ્ઞાનનો ઉપદેશ કરજો” એમ કહી પોતે ભગવાન ગૌડપાદની ગુફામાં પધાર્યા, અને શિષ્યોને ગુફામાંથી બહાર નીકળવાનો જે સમય તેમણે આપ્યો હતો તે સમય સુધી પોતે ગુફામાંથી બહાર આવ્યા નહિ, તેથી શિષ્યો તેઓશ્રીની આજ્ઞાપ્રમાણે તે ગુફા છાડી ક્રમપૂર્વક ચાલતા ચાલતા

શૃંગેરીમંઠમા ગયા, અને બહુધા શ્રીવિદ્યાતીર્થસ્વામીને શૃંગેરીમંઠના આચાર્યનીમી તેઓ સ્વધર્મપાલન કરી બ્રહ્મવિદ્યાનો પ્રચાર કરવા મોકલ્યા. તે પછી કેટલેક દિવસે શ્રીશંકરાનંદસ્વામી તે ગુફામાંથી બહાર આવ્યા, અને ત્યાં જોયું તો શિષ્યો નહિ હોવાથી તે શિષ્યો શૃંગેરીમંઠ તરફ ગયા હશે એમ અનુમાન કરી પોતે શૃંગેરી-મંઠલણી પ્રયાણ કર્યું. માર્ગમાં તેઓશ્રીને શૃંગેરીમંઠની ગાદીપર નવા આચાર્ય નીમાઈ ગયાં છે એમ સાંભળવામાં આવ્યું, જેથી એક વખતે એક ગાદી ઉપર બે આચાર્ય સંભવી શકે નહિ એવો વિચાર કરી પોતે નિઝામના રાજ્યમાં વિચર્યા. ત્યાં નિઝામ સરકારે કેટલાંક ગામો તેમના ખર્ચના નિભાવ માટે આપ્યાં. ત્યાં તેઓ નવો મઠ સ્થાપી બ્રહ્મવિદ્યાના ઉપદેશનો પ્રચાર આગળ ચલાવવા માંડયા, અને આત્મપુરાણાદિ ગ્રંથો, ઉપનિષદોપર દીપિકાઓ, ભગવદ્ગીતાઉપર ટીકા, અને બ્રહ્મસૂત્રઉપર સંક્ષેપટીકા લખ્યાં. તે વેલા શ્રીવિદ્યારણ્યસ્વામીને શ્રીશંકરાનંદસ્વામીના ઉપદેશનો લાભ મળ્યો હોય અને તેઓશ્રી એક પ્રકારે પોતાના પરમશુરુ છે એમ માનીને ઉપર જણાવેલ બંને ગ્રંથોમાં શુરુ તરીકે મંગલાચરણ કર્યું હોય એ પણ સંભવિત છે એમ જણાય છે.

શ્રીવિદ્યારણ્યસ્વામી પ્રતિભાશાલી, અને શાસ્ત્રોના જ્ઞાતા, વેદાંતશાસ્ત્રના પૂર્વપક્ષોત્તમ પ્રમાણુવડે ને યુક્તિઓવડે નિરાકરણ કરવામાં અતિદક્ષ ને વેદાંતશાસ્ત્રોએ પ્રતિપાદન કરેલા વિષયતું સત્યપણું પ્રતિપાદન કરવામાં અતિનિપુણ હતા એમ તેમના ગ્રંથો વાંચવાથી શાસ્ત્રરસિક વિદ્વાન્ પુરુષોને સ્પષ્ટ સમજાય એમ છે.

ઋગ્વાદિ વેદોનાં અને શતપથાદિ બ્રાહ્મણોનાં ભાષ્યો કરવામાં તેઓશ્રીએ ઘણાજ શ્રમ લીધેલો હોવો જોઈએ એમ જણાય છે, નહિ તો એમાં ભાષ્યો જોઈતી સામગ્રીને અભાવે રચી શકાય નહિ એવું કહેવાય છે કે તેમણે સંન્યસ્તાવસ્થામાં કાશીપુરીમાં રહી ભગવાન્ શ્રીવ્યાસતું આરાધન કરી તેમને પ્રસન્ન કર્યા હતા, અને તેઓશ્રીને પોતાના પૂર્વાશ્રમમાં પોતે રચેલાં ચાર વેદોપરનાં ભાષ્યો તેમને બતાવ્યાં હતાં, ને તેમાં કંઈ દોષ હોય તો તે જણાવવા વિનંતિ કરી હતી. શ્રી-વ્યાસભગવાને તે ભાષ્યો જોઈને તે નિર્દોષ છે એમ જણાવી તેમને વિદ્યારણ્ય એવું નામ આપ્યું હતું. જે આમ હોય તો તેઓશ્રીતું સંન્યસ્તદીક્ષાતું નામ બીજું હોવું જોઈએ.

ઉપનિષદોએ ઉપદેશોલ્લેખ વિષય યુક્તિઓવિના અને ચોથા દર્શનો વિના જિજ્ઞાસુઓની બુદ્ધિમાં સુસ્થિર થઈ શકે નહિ માટે તેઓશ્રીએ તૈત્તિરીયોપનિષદની દીપિકામાં, પંચદશીનાં પ્રથમનાં છ પ્રકરણોમાં, અનુભૂતિપ્રકાશમાં, દંડશ્યવિવેકમાં, વિવરણપ્રમેયસંગ્રહમાં ને છત્રન્યુક્તિવિવેકમાં વેદાંતસિદ્ધાંતને યુક્તિઓવડે ને દર્શનો-વડે સુસ્પષ્ટ કર્યો છે.

શ્રીવિદ્યારણ્યસ્વામી હૃદયર પંડિત હતા. તેઓશ્રીએ વૈદકશાસ્ત્ર, જ્યોતિષશાસ્ત્ર, વ્યાકરણશાસ્ત્ર, ધર્મશાસ્ત્ર અને વેદાંતશાસ્ત્રના અનેક ગ્રંથો લખ્યા છે તેઓશ્રીના રચેલા ગ્રંથોનાં નામો નીચે પ્રમાણે જાણવામાં આવ્યાં છે :—

૧ ઋગ્વેદપર ભાષ્ય, કૃષ્ણયજુર્વેદપર ભાષ્ય, શુક્લયજુર્વેદપર ભાષ્ય, સામવેદ-પર ભાષ્ય ને અથર્વવેદપર-ભાષ્ય.

- ૨ ચારે વેદનાં ઐતરેય ને શતપથઆદિ અગત્યનાં ગ્રાહણોપર લાખ્યા.
- ૩ પારાશર સ્મૃતિઉપર પરાશરમાધવની નિર્ણયરૂપ ટીકા.
- ૪ સૂતસંહિતાપર ટીકા.
- ૫ કાલમાધવનામે જ્યોતિષનો ગ્રંથ. જેમાં કાલસંબંધી નિર્ણય જણાવવામાં આવેલ છે.
- ૬ માધવનિદાન અથવા નિદાનમાધવનામે વૈદકનો ગ્રંથ, જેમાં રોગાદિના નિદાનનું નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે.
- ૭ વ્યવહારમાધવ, જેમાં વ્યવહારને લગતું વર્ણન છે.
- ૮ આચારમાધવ, જેમાં દ્વિજાદિના આચારનું નિરૂપણ છે.
- ૯ માધવીયા ધાતુવૃત્તિનામે વ્યાકરણનો ગ્રંથ જેમાં ૨૨૦૦ સંસ્કૃતભાષાના મૂલધાતુ અને તેને લગતું નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે.
- ૧૦ શતપ્રશ્નકલ્પલતિકા, જેમાં સો પ્રશ્નોના સો ઉત્તરોપર પંચદ્રાવિઠ અને પંચગૌઠ ગ્રાહણોના ભેદ બતાવવામાં આવ્યા છે.
- ૧૧ જૈમિનીયન્યાયમાલા વિસ્તાર, જેમાં પૂર્વમીમાંસાના અધિકરણોનો વિષય ચર્ચા છે.
- ૧૨ વ્યાસાધિકરણરત્નમાલા, જેમાં વેદાંતદર્શનનાં ૧૯૨ અધિકરણોમાં જણાવેલા વિષયનું સ્પષ્ટીકરણ કરવામાં આવ્યું છે.
- ૧૩ વિવરણપ્રમેયસંગ્રહ, જેમાં બ્રહ્મસૂત્રના પાંદેલા અધ્યાયના પાંદેલા પાંદેલા ચાર સૂત્રોનું વિસ્તારથી સ્પષ્ટીકરણ કરવામાં આવ્યું છે.
- ૧૪ સર્વદર્શનસંગ્રહ, જેમાં ચાર્વાકથી માંડીને વેદાંતદર્શનસુધીનાં દર્શનોના અભિપ્રાયો જણાવવામાં આવ્યા છે.
- ૧૫ શ્રીશંકરદિગ્વિજય, જેમાં લગવાન શ્રીશંકરાચાર્યજીના ચરિત્રનું ઉત્તમ પ્રકારે વર્ણન કરેલું છે.
- ૧૬ ઇશાદિ દશ ઉપનિષદો ઉપર દીપિકાનામની ટીકાઓ.
- ૧૭ અનુભૂતિપ્રકાશ, જેમાં ૧૨ ઉપનિષદોના ઉપદેશનું સંક્ષેપમાં નિરૂપણ કરેલું છે.
- ૧૮ દગ્દશ્યવિવેક, જેમાં દ્રશ્યનાં અને દશ્યના સ્વરૂપનો વિવેક કરવામાં આવ્યો છે.
- ૧૯ બ્રહ્મગીતા જેમાં શ્રુતિસંમત અદ્વૈતસિદ્ધાંતનું નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે.
- ૨૦ પંચદર્શીના પ્રત્યક્તત્ત્વવિવેક, પંચમહાભૂતવિવેક, પંચકોશવિવેક, દ્વૈતવિવેક, મહાવાક્યવિવેક અને ચિત્રદીપ એ નામનાં છ પ્રકરણો જેમાં ઉત્તમ પ્રકારે અદ્વૈતબ્રહ્મનો ઉપદેશ કરવામાં આવ્યો છે.
- ૨૧ જીવન્મુક્તિવિવેક, જેમાં પાંચ પ્રકરણો છે, ને તેમાં જીવન્મુક્તિના સફલાય આદિનું નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે.
- ૨૨ પૂજ્યચરણ શ્રીશંકરાચાર્યજીકૃત અપરોક્ષાનુભૂતિ ઉપર ટીકા.
- ૨૩ શ્રીસૂક્તપર લાખ્ય.

આપણા આચાર્યશ્રીની આસ્વાયિકાઓ

મનુષ્યજન્મના સમયનું માહાત્મ્ય સમગ્ર સાવધાન રહીને સ્વકર્તવ્ય બરાબર કરે. યોગ્ય સમય ગયા પછી કંઈ નહિ થાય. મનુષ્યનું આયુષ્ય વધારેમાં વધારે સો વર્ષનું ગણાય, પણ તેટલું તો કોણ બોલે છે? આયુષ્યની મરમરી તો પચાસ વર્ષના કરતાં પણ ઓછી આવે છે. આયુષ્યનો લગભગ અર્ધો સમય તો રાત્રિમાં-ઉંઘવામાં અને દેહધર્માદિકમાં જાય છે. બાકીના અર્ધો સમયમાં પણ વ્યાયામરચામાં ધાર્મિક કર્તવ્ય થઈ શકતું નથી, તેમ વૃદ્ધાવસ્થામાં પણ વ્યાયિએ તથા અશક્તિને લીધે ધાર્યું કામ થઈ શકતું નથી, માટે જે અવસ્થામાં શરીર, ઈંદ્રિયો ને મન સામર્થ્યવાળા હોય તે અવસ્થામાંજ-યુવાવસ્થામાંજ-મોક્ષને માટે મનુષ્યે પૂરતો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. “કરીયું” “પછી કરીયું,” “આગળ ઉપર કરીયું” “ધધામાંથી નિવૃત્ત થઈને કરીયું” એવા દીર્ઘમૂલવાળા વિચારોમાં ઘણીવાર આવરણ કરવાનું કામ રહી જાય છે, ને મનુષ્યને પશ્ચાત્તાપપૂર્વક પરલોકગમન કરવું પડે છે.

રાવણુ જેવા બલવાનને પણ કર્તવ્યનો યોગ્ય સમય ગુમાવવાથી પશ્ચાત્તાપ થયો હતો. રાવણુ જ્યારે યુદ્ધમાં પડ્યો ત્યારે ઈશ્વરાવતાર પ્રભુ શ્રીરામચંદ્રજી લક્ષ્મણજીને કહ્યું કે:—

“ભલે રાવણુ આંખો શત્રુ છે, પણ કલો છે, માટે તેને રાજનીતિમંથી આપણે કાંઈક, પૂછી લેવું જોઈએ આપણે ગત્યભાર વહન કરવો પડશે, અને આપણા પિતાએ સ્વર્ગગમન કર્યું છે, તેમી તમે જાણી તેને રાજના અગમના કર્તવ્યો પૂરો” [જે કે પોને સર્વદ હોવાથી સર્વ વાતના યાતા હતા, છતાં મનુષ્યોને સન્માર્ગ દર્શાવવાને એ લીધા કરી.] પછી લક્ષ્મણજીએ રાવણુ પાસે જઈ શ્રીરામચંદ્રજીની આજ્ઞાપ્રમાણે તેને પૂછ્યું તેના ઉત્તરમાં રાવણે લક્ષ્મણજીને પ્રસન્નતાથી કહ્યું કે:—“અસારે હવે મને રાજનીતિમંથી વધારે વાત કરવાની સમય રહી નથી, એટલે અસાવરણ માત્ર બે વાત તમને કરશો જેવી મને સ્ફુરે છે, તે તમને કહું છું. એક તો કોઈ અગત્યનું કામ મુલતથી ન રાખવું. મારે ધમનું ખાતું ને નરક કાઢી નાંખવાં હતાં-વળી મધુદ્રને મોઢા ને દીયણુ સમો કરવાનો હતો. જો મેં એ સર્વ તરત કર્યું હોત તો તે કરી શકત, પણ ‘યાવ છે, ‘પછી કરીશ’ ‘શી ઉતાવળ છે?’ ‘જ્યારે ધારીશ ત્યારે તરત કરી લઉંશ’ એવા વિચારમાં ને વિચારમાં તે કામ કરવાં રહી ગયાં, બીજું શત્રુને કદી પડુ નાનો ન ગણવો. જેમ વિષ, કબ્જ, રોગ, અને અગ્નિને થોડા પ્રમાણવાળાં ગણી તેની ઉપેક્ષા કરવામાં આવે તો પરિણામે તે બળવાળાં થઈ જાનિ કરનારાં થાય છે, તેમ આમાં પણ સમજવું. તમને મનુષ્ય માનીને હું જ્યારે ત્યારે બીજાની આગળ કહેતા કે “મનુષ્યથી શું થઈ શકે તેમ છે? વાંદરાનું લરકર તે શા દિસાજમાં છે? મનુષ્યો ને વાંદરાં તો મારું લક્ષ્ય છે, વળી બળકીત તપસવી મને શું કરનાર છે?” આ માન્યતાનું પરિણામ શું આવ્યું, તે તમે નજરે લુગો છો.”

અશુભ કામને સંભાવવું તેમાં લાભ છે. મનમાં જો અશુભ કામ કરવાનો વેગ ઉપજો હોય તો તે દબાવવો ને તે કામ આગળ ઉપર કરવાનું મનને સમજાવવું. આમ કરવાથી સમય જતાં તે વેગ ક્ષાય સમી જાય, ને પાપથી બચી જવાય. એ સંઘર્ષે એક મુનિ-પુત્રનું ઉદાહરણ છે:—

તે મુનિપુત્રનું નામ ચિરહારી હતું. ચિરહારી એટલે કામને સંભાવનારો. એક વખતે

તેની માતાનો કાંઈ અપરાધ લાગવાથી ચિરકારીને તેના પિતાએ કહ્યું. કે:—“ તારી માતાનું માથું કાપી નાંખ. ” આટલું કહીને તે મુનિ જામદિગ્નિ અનુકાન કરવાને વનમાં ચાલ્યા ગયા. પાછળથી કેટલેક સમયે પોતાની ધર્મપત્ની અપરાધ રહિત છે એમ તેમને વિચારતાં લાગ્યું, ને પોતે પોતાના ચિરકારી પુત્રને ઠરેલી આજ્ઞા માટે પશ્ચાત્તાપ કરવા લાગ્યા, પણ પોતે જાણતા હતા કે પોતાનો પુત્ર ચિરકારી છે, એટલે કદાચ તેના સ્વભાવ પ્રમાણે આ ક્રમ પણ તેણે લંબાવ્યું હોય. ચિંતામાં ને ચિંતામાં તે પોતાના આશ્રમપર પાછા આવ્યા, તો પોતાની ખારણા ખરી પડેલી તેમણે જોઈ. પોતાનાં ધર્મપત્નીને તેમણે જીવતાં જોયાં, ને પ્રસન્ન થયા. થયું એવું કે પોતાના પિતાની આજ્ઞા થયા પછી તે આજ્ઞાનું પાલન કરવાને ચિરકારી તૈયાર થયો, પણ ત્યાં તેને વિચાર આવ્યો કે “ આજ્ઞાગુરુણામવિચારણીયા ”—માતા પિતા આદિ ગુરુઓની આજ્ઞાને તેમાં સંશય આવ્યા વગર પાળવી જોઈએ—એવી જો કે શાસ્ત્રાજ્ઞા છે, તો પણ આમાં તો જીવનમરણનું સાદું છે. માતા જેવી માતાને મારે હણવી છે, માટે આ કામ તરત કરવા જેવું નથી, આમાં તો અવશ્ય વિચાર કરવો જોઈએ. એવી રીતે વિચારમાં ને વિચારમાં લગભગ એક વર્ષ વીત્યું, છતાં તે નિર્ણયપર ન આવી શક્યો, ને હાં તો તેના પિતા આવી પહોંચ્યા, ને તેની માતા બચી ગયાં.

જે કામને લંબાવે તેનાપરથી માણસોના વિશ્વાસ ઊડી જાય છે. આજકાલ કરતાં કામનો છોડાજ ન આવે તેને ગાંધી માણસ પોતાપ્રતિનો ખીજનો વિશ્વાસ શુભાવે છે. એવાને ભરેસે કોઈ કામ મૂકતું નથી, તેને દીર્ઘસૂત્રી માણસ વ્યવહારમાં આગળ વધી શકતો નથી, એટલુંજ નહિ, પણ સાંધી ઊઠેલા તે પાછળ પડે છે. જે વ્યવહારમાં નિયતિથી તરત કામ ન કરી શકે તે પરમાર્થમાં શું કરવાનો હતો? વ્યવહાર એ પરમાર્થ શીખવાની શાલા છે. તેમાં તૈયાર થાઓ એટલે તમારો પરમાર્થ પણ બહુ સારો થશે. લાલાની પેટે કામને લંબાવ્યા ન કરો, પણ તરત કરવાનું કામ તરત કરો. જે કામ વિચારીને કરવાનું હોય તે કામ વિચાર કરીને પણ વેળાસર કરો, તેને માટે દિવસોના દિવસો, મહિનાના મહિના અને વર્ષોનાં વર્ષો નકામા કાઢી નાંખો નહિ.

લાલો નામે કોઈ માણસ કોઈ કચેરીમાં કારકુન હતો. અરજદાર માણસો પોતાનાં કામને લગતા કાગળોની નકસો લેવા માટે તેની પાસે આવતા. તેને લાલો “ હમણાં લખી આપીશ, એ કલાક પછી ચશે, સાંજે આવજો, કાલે તમારું કામ ચોક્કસ થયું જાણજો ” એવા જવાબ આપ્યા કરતો. આખરે લાલાના કેટલાયે વાવઠા વીતી જતા, છતાં લોકોનું કામ બાકીજ રહેતું, તેથી લાલાને માટે નીચેના દુહા બોલાયો હતો:—

“ પછે દો પખવાડીયે, ઘડી કે દો માસ;
જાકું લાલા કલ કહે, વાકા ડોન દવાલ ? ”

કાલ લગવાનનું વારંટ:—સરકારનું વારંટ બજતાં કદાચ જરા દીલ થાય પણ કાલ લગવાનનું વારંટ ગમે ત્યારે તરતજ બજે. એની કોઈથી ના નજ પાડી શકાય. એવા દાખલા બન્યા છે કે કાલ આવી પહોંચતાં દરદીથી વીલમાં સહી કરતાં પોતાના નામના એ અક્ષર લખાયા, ને ત્રણ ન લખાયા ! માટે દેકનું ક્ષણભંગુરપણું, લક્ષ્મીની ચપળતા, વિપયોનું દુઃખદ-પણું ને અંતરાત્માથી અલિન બલના જ્ઞાનનું પરમ સુખદપણું નિશ્ચયપૂર્વક સમજીને ધાર્મિક કર્તવ્ય કરવામાં પ્રમાદ કે દીર્ઘસૂતતા ન રાખે; પણ જાગૃતિ રાખીને તરત કામ કરવાનો

સ્વભાવ જાણે. જે દીર્ઘસૂત્રતાને જીતે છે તે પોતાને પ્રાપ્ત કરવાના સ્થાનના લાંબા માર્ગને બહુ ટુંકો કરી નાંખે છે ને વેલાસર ધ્રુવજીતને પ્રાપ્ત થાય છે. પૂર્વના પુણ્યથી દિવ્યશરીરને ઐતલે પ્રાકાશ, ઘનિય કે વસ્તુના શરીરને પામીને વૈદિક ધર્મના પાલનવડે પરમાત્માને પામવાની ઊંચી તક સમજીએ ન જવા દેવી નેપ્રજી.

અવ્યવસ્થિત અને અનિયમિત મનુષ્યનું અવસ્થ પતન થાય છે. જે પોતાના કામોની વ્યવસ્થા કરતો નથી, ને બેપરવાધથી અનિયમિત રીતે ગમે તેમ વર્તે છે તે અંતે દુઃખી થાય છે એ સંબંધે એક બૃહસેવરના દીકરાનું ઉદાહરણ અપાય છે:—

એક બૃહસેવરની દુકાન સારી ચાલતી હતી. તે બૃહસેવર પોતાનું પ્રારબ્ધ પૂરું ચતાં ગુજરી ગયો, ઐતલે દુકાનનું કામ તેના પુત્ર ઉપર આબંધું. એ પુત્ર અવ્યવસ્થિત અને દીર્ઘસૂત્રી હતો. પુસ્તકો મોકલવા માટે તેના ઉપર જૂદે જૂદે સ્થળેથી કામળો આવે તે પ્રમાણે તે વ્યવસ્થા રાખી પુસ્તકો તરત સ્થાના કરવાને બદલે મુલતવી રાખે, અવ્યવસ્થાને વશ થઈ નકામા કામમાં લાગે અને આ કામ હવે કરશું, ચરો, થાય છે એમ ચલાવે. લાં તો કૃતલાકના એવા કામળો આવે કે “હવે અમે મંગાવેલાં પુસ્તકો તમે મોકલશો નહિ, તમે સમયસર તે પુસ્તકો ન મોકલવાથી અમે ખીજેથી તે મંગાવી લીધાં છે.” આમ તેની ધરાકો વૃદ્ધવા લાગી. તેના અનિયમિતપણાને લઈ ધરાકને વિશ્વાસ તેના ઉપરથી ગડી ગયો, અને તેના બાપના વખતનાં જૂનાં ધરાક તેણે શુભાંખ્યાં. નવાં ધરાક તો મળતાં મળે વેપારીને બંધાયેલી ધરાકોમાંજ ખરી પેદાશ થાય છે. આ પેદાશ તો તેણે ખોઈ. અવસ્થા ન મળે ઐતલે નવાં ધરાક ક્યાંથી મેળવે? અંતે તેને દુકાન બંધ કરવી પડી, અને તે ચીન ગયો. લાંથી ચાવી તેણે પોતાની નોંધપોથીપરથી ચીનનો પ્રવાસ લખવા માંડ્યો, પણ તેમાંજ તેનું ઠેકાણું નહિ. જે નિસ વ્યવસ્થાથી કામ ન કરે તેનું કામ ક્યાંથી પૂરું થાય? તે હજી ચીનનો પ્રવાસ છપાવવાના વિચારમાં હતાં લાં તો કોઈ બીજા લેખક ચીનનો પ્રવાસ બહાર પાડ્યો, અને હારે આ લખાઈ પોતાનાં લખેલાં ચીનનાં પ્રવાસનાં પાનાં આડંબરનાં પજાં હતાં તે શોધવા મંડા. તેનું એક રીતે હાસ્યજનક અને બીજી રીતે દયાજનક જીવન બહુ લાંબું છે, પણ તે બધું નહિ કહી શકાય. છેવટ તે અમેરિકા ગયો ને લાં એક આદિસમાં કલાર્ક તરીકે રહ્યો. સ્ટીમર ઉપર જે માલ ચઢે તેનાં ભરતીયાં જેને ગ્રેજીમાં ઈન્વોઈસ કહે છે તે કરવાનું કામ તેને સોંપાયું હતું. એક દિવસ તેના ઉપરીએ તેને કહ્યું કે:—“સ્ટીમરમાં આપણે જે માલ ચડાવ્યો છે તેનું ભરતીઈ મોડામાં મોકું આવતી કાલ સવારના છ વાગ્યા સુધીમાં તે સ્ટીમરના કુપટને મોકલી આપવું. તેણે હા કહી એવામાં સંજે તેના મિત્રો તેની પાસે આવ્યા. તેની સાથે તે વાતોમાં ચઢ્યો, અને રાત્રિએ તેમની સાથે દેડકાનું ગાયન સાંભળવા નીકળી પડ્યો, લાં બહારની ઠંડી હવાથી તેને શરદી લાગી, ને તેના પરિણામે તેને તાવ આવ્યો. રાત્રે ભરતીઈ ચર્ચ શરૂ થઈ નહિ. સવારના છ સુધી પણ ભરતીઈ ન પહોંચવાથી અને સ્ટીમર ઉપડવાનો વખત ચર્ચ જવાથી સ્ટીમરનો કુપટ નજીક ભરતીઈ લેવા આવ્યો ને તેના ઉપરી પાસે ગયો. તે ઉપરીએ તેના માણસથી ચયેલી ઢીલ માટે કુપટ પાસે દીલગીરી દર્શાવી, ને તે કમનસીબ માણસને જરતરક ક્યો. હવે એ માણસે રાત્રે દેડકાનું ગાયન સાંભળવા જવું નેપ્રજી હતું કે ભરતીઈ તૈયાર કરવું નેપ્રજી હતું? અંતે તે બીયારો ભૂડે હાલે મૂક્યો.

જેમ ધંધામાં તેમ ચુકવ્યવહારમાં પણ વ્યવસ્થા નેપ્રજી ગામડામાં ગૃહસ્થ માણસો પોતાના ઘરમાં વર્ષ દિવસનો દાણો અને બીજી ચીજો બની શક્યા પ્રમાણે બેળો

લઈ મોકે છે. મુંબઈ જેવા શહેરમાં કદાચ તેમ ન બૂની શકે, પણ ગૃહસ્થના ઘરમાં ઓછામાં ઓછી આઠ દિવસની તૈયારી તો હોવી જ નોંધજો. જે બેચાર મેમાન અચાનક આવ્યા તે તેમને જમાડવા જેટલી તૈયારી પણ ઘરમાં ન હોય તો ઘરની સ્થિતિ કળાઈ જાય. મેમાન કહે કે:—“ ગૃહસ્થ તો સારા પણ ઘરનું ઠેકાણું નહિ. ” જૈસાં બોખા, દાળ કે ઘી આદિ માટે પુરુષને વારંવાર કહ્યા કરે, છતાં તે માલ લાવવામાં ન આવે, તે જ્યારે ઘી આદિ ચર્થ રહે સારેજ લેવાય એમાં પુરુષનું ભૂપણ નહિ. ઓઝોએ પણ ઘરમાંની વસ્તુઓ વખતોવખત બેતોં રહી ખૂટતી ચીજો ચાર છ દિવસની ધરમાં હોય સાંજ મંગાવી લેવી નોંધજો.

ઘરની અન્યવસ્થાસંગે એક કહેવાતી સુધરેલી ઓની વાત જાણવા જેવી છે. એ વાત એવી છે કે એક વાર એક માણસ રાજબાઈ ટાવર પાસેથી નીકળ્યો. સાંધી તેને એક ડાયરી મળી. આ ડાયરી જેની વાત કહેવામાં આવે છે તે સ્ત્રીની લખેલી હતી. તેમાં તેણે શું લખ્યું હતું તે તેમાંથી માત્ર ત્રણ દિવસની હકીકત નીચે અપાય છે તેથી તમને જ્ઞાત થશે.

સોમવાર:—આજે કીકાના બાપે કઢી બનાવવા કહેલું, પણ ઘરમાં ત્રણાનો લોટ નહોતો, એટલે પાંડોરાણને ત્યાં ચણાનો લોટ લેવા ગઈ, ત્યાં સ્ત્રીપુરુષના સમાન હક વિશે તે પાંડોરાણ સાથે ચર્ચા આવી. તેમાં આશરે બે ત્રણ કલાક નીકળી ગયા, એટલે રસોઈ ચર્થ શકી નહિ, અને ઓઢિસનો વખત ચર્થ ગયો હતો, તેથી કીકાના બાપા ચેવડો ખાધને ઓઢિસમાં ગયા.

મંગળવાર:—આજે સાંજે સ્ત્રીપુરુષના સમાનહક વિશે લાપણ થવાનું હતું, તે સાંભળવા જવાને પોપાક પહેરી તૈયાર થઈ, અને વાટકીમાં પેમેન્ટમ ભીનું કરી માથે લગાડવા માંડ્યું, પણ તે લગાડતાં વાટકીની નીચેની મેશને અડેલો મેશવાળો હાથ જરા ગાલે ચડી ગયો. તેનો કાઢ કાઢવામાં ઘણો વખત નીકળી ગયો, તેથી મોડું થઈ ગયું, તે લાપણમાં માંડમાંડ પહોંચાઈ લાપણ સાંભળાને ઘેર આવી એટલે બહુ મોડું થઈ ગયેલું એટલે રાત્રિએ આવીને કાચુંકોઈ ખાધને ચર્થ રહ્યા.

બુધવાર:—આજે અમારે ઘેર મેમાન આવ્યા હતા, એટલે કીકાના બાપે મને પૂરણપોળી બનાવવાનું કહ્યું હતું. મને પૂરણપોળીની માહિતી ન હોવાથી, મેં તે વિષે અમારા ધાડી રામાને પૂછ્યું. રામાએ તુવેરદાળ બાકી તેમાં મીઠું તથા મસાલો નાંખી પૂરણ તૈયાર કરવાનું કહ્યું. તે પ્રમાણે પૂરણ તૈયાર કરી મેં પૂરણપોળી બનાવી, પણ મેમાનમાંથી કોમળે ખાધી નહિ, તેથી બજારમાંથી લાડુ પુરીને ગાંડીયા મંગાવીને મેમાન જમાડ્યા. કીકાના બાપે મને કપડો આપવા માંડ્યો, પણ મેં રામાનો વાંક સાંજિત કરી બતાવી તેને રજા અપાવી !

આમાં ખરી હકીકત આ પ્રમાણે હતી:—રામાએ પૂરણમાં મીઠું એટલે મીઠાણ-શાક વા ખાંડ નાંખવાનું અને મસાલો એટલે ગરમ મસાલો નાંખવાનું ફેંકમાં કહેલું, પણ સમજે કોણ ? એટલે તે સુધરેલી બાઈએ મીઠું મરચું વગેરે નાંખીને પૂરણ તૈયાર કરેલું. મેમાનમાં એક વૃદ્ધ પુરુષ હતા તે પૂરણપોળીનો કકડો ખાતા બોલ્યા:—“ વહુએ પૂરણપોળીમા મુંબઈની ખાડી વાળી દીધેલી જણાય છે. ” ત્યાં એક બીજા મેમાન બોલ્યા કે:—“ આ તો એવી પૂરણપોળી છે કે મોઢાવાટે ઊતારવા કરતાં પરચારી પેટે ખાંધી દઈ એમ થાય છે ! ” આથી ઘરઘણી સમજી ગયો, તે આગળ કહ્યા પ્રમાણે બોજનની બીજી વ્યવસ્થા કરી. જે ઘરમાં આવી સ્ત્રી હોય તે ઘરના શા હાથ ?

(ક્રમશઃ)

શ્રીસદ્ગુણદેવના આંતરદ્વારો

નાનાવિધ તાપોથી તપેલા જીવોને ષઠ્ઠાદ્યાન પરમશીતલ કલ્પદ્રવ્ય છે. નિરાધારનો તે પરમાધાર છે, ને અનાયને તથા અચરણને તે સનાય તથા ચરણયુક્ત કરનાર છે. હે મન ! એવું સર્વોત્તમ ષઠ્ઠાદ્યાન મેળવવા તું સાધનસંપન્ન થઈ, સશયવિપરીય તજી, સર્વદા ધણામાં ધણો પ્રયત્ન કર્યા કર.

* * * *

આ પૃથ્વીપર દૃષ્ટિ કરતાં મનુષ્યને સર્વ પ્રચિત વસ્તુઓની પ્રાપ્તિ કરાવનારી શ્રદ્ધાજ વિવેકોચોને કામદુધાના જેવી પ્રતીત થઈ હે પવિત્ર શ્રદ્ધા ! તું આ જિજ્ઞાસુની પાસે આવ, ને તેના લમતા ને દુઃખી અંતઃકરણમાં વાંસ કર. તારા આગમનથી ને રિચિતિથી તેના અંતઃકરણને શાંતિ ને સુખ થશે માટે જો શાંતિ ને સુખ દેનારી શ્રદ્ધા ! તું ઝટ તેના અંતઃકરણમાં આવ, તારા આગમનનો વિધાન હવે તે અંતઃકરણ લેશ પણ સહન કરી શકતું નથી.

* * * *

જો તમે બ્યવહારમાં સુખી થવા ઇચ્છતા હો તો તમે તમારા અંતઃકરણને તમારા પ્રાપ્તિ-બ્યવહારમાં પરમેત્સાહવાણુ રાખો, જો તમે સકામ શુભકર્મના અનુદાનવડે આ લોકનું કે પરલોકનું સુખ સંપાદન કરવા ઇચ્છતા હો તો તમે તમારા અંતઃકરણને તમારા તે સકામ શુભકર્મમાં પરમેત્સાહવાણુ રાખો, જો તમે શાઓકત વા સદ્ગુણપદ્ધિ નિષ્કામકર્મના અનુદાનવડે તમારા અંતઃકરણને નિર્ભય કરવા ઇચ્છતા હો તો તમે તમારા અંતઃકરણને તે નિષ્કામકર્મમાં પરમેત્સાહવાણુ રાખો, જો તમે પરમાત્માની અનપાવિતી અનન્યભક્તિવડે તમારા અંતઃકરણને પરમાનંદમાં અહોનિશ ઓતપ્રોત કરી દેવા ઇચ્છતા હો તો તમે તમારા અંતઃકરણને પરમાત્માની અનપાવિતી અનન્યભક્તિના સાધનોમાં પરમેત્સાહવાણુ રાખો, જો તમે તમાર ચિત્તનો નિરોધ કરવા ઇચ્છતા હો તો તમે તમારા અંતઃકરણને ચિત્તનિરોધના સાધનોના અનુદાનમાં પરમેત્સાહવાણુ ગણો, ને જો તમે ષઠ્ઠાદ્યાત્મકારવડે મોક્ષ મેળવવા ઇચ્છતા હો તો પણ તમે તમારા અંતઃકરણને ષઠ્ઠાદ્યાત્મકારના સાધનોના અનુદાનમાં પરમેત્સાહવાણુ રાખો. ઉત્સાહજ મગજરુપ હોવાથી સૌ મગલને આપનારો ને વિધ્નરૂપ અમગલને દૂર કરનારો છે. ઉત્સાહવિનાનો મનુષ્ય મીથુના પુતંગાજેવો નમાલો છે. તે પોતાનું આ લોકનું કે પરલોકનું કાંઈ પણ હિત સાધી શકતો નથી.

* * * *

શરીરમાંનાં માંસ, નાડીઓ ને દાડમ આદિના સમૂહકેપર જો ચામડી ન હોત તો મનુષ્યને પોતાના રથૂલ શરીરનું ગીધ, કાગડ, ગમળી ને કૂતરાથી રક્ષણ કરવા માટે બહુજ સાવધ રહેવું પડત, ને શરીરપરથી માખીઓ ઉડાડવા પણ બહુજ પ્રયત્ન કરવો પડત, આવા કુસિત શરીરમાં જે પ્રીતિ પ્રતીત થાય છે તે મહામોહના સામર્થ્યથીજ પ્રતીત થાય છે. શાશ્વત સુખેચ્છુએ દદ વિવેકવડે એ મહામોહનો નિરોધ નાશ કરવો જોઈએ.

* * * *

મરણવેલા રક્તકરકિત દશે નિશાઓ જોઈને બહુ મૂઠતાને પામેલો તું તે વેલા તે મહાભયવાળા સ્થાનમાં શું કરી શકીય ? કાંઈ નહિ કરી શક, માટે તું હમણુજ જગતના સ્વામી, મહામલવાન, જગત્પતિ રક્ષા માટે ઉત્તુકત ને સર્વ ત્રાસને હરનારા પરમાત્માથી અભિનંદન સદ્ગુણને શરણે જા.

સર્થ મૂકે છે. મુંબઈ જેવા શહેરમાં કદાચ તેમ ન જતી રહે, પણ ગૃહસ્થના ઘરમાં જોહામાં જોહી આઠ દિવસની તૈયારી તો હોવી જ જોઈએ. જે એવાર મેમાન અચાનક આવ્યા તે તેમને જમાડવા જેટલી તૈયારી પણ ઘરમાં ન હોય તો ઘરની સ્થિતિ કળાઈ જાય. મેમાન કહે કે:—“ગૃહસ્થ તો સારા પણ ઘરનું કેકાણું નહિ.” જૈરાં ચોખા, દાળ કે ઘી આદિ માટે પુરૂષને વારંવાર કહ્યા કરે, છતાં તે માલ લાવવામાં ન આવે, ને જ્યારે ઘી આદિ ચર્ક રહે ત્યારે જ લેવાય એમાં પુરૂષનું ભૂપણ નહિ. ઓઝાએ પણ ઘરમાંની વસ્તુઓ વખતોવખત જોતાં રહી ખૂટતી ચીજો ચાર છ દિવસની ધરમાં હોય લાંબ મંગાવી લેવી જોઈએ.

ઘરની અવ્યવસ્થાસંબંધે એક કહેવાતી સુધરેલી ઓની વાત જાણવા જેની છે. એ વાત એવી છે કે એક વાર એક માણસ રાત્રનાર્થ ટાવર પાસેથી નીકળ્યો. લાંબી તેને એક ડાપરી મળી. આ ડાપરી જેની વાત કહેવામાં આવે છે તે ઓની લખેલી હતી. તેમાં તેણે શું લખ્યું હતું તે તેમાંથી માત્ર ત્રણ દિવસની હકીકત નીચે અપાય છે તેથી તમને જ્ઞાત થશે.

સોમવાર:—આજે કીકાના બાપે કંઠો બનાવવા કહેલું, પણ ઘરમાં ચણાનો લોટ નહોતો, એટલે પાડોશણને લાં ચણાનો લોટ લેવા ગઈ, લાં ઓપુરપતા સમાન હક્ક વિશે તે પાડોશણ સાથે ચર્ચા આણી. તેમાં આશરે બે ત્રણ કલાક નીકળી ગયા, એટલે રસોઈ ચર્ક દાકો નહિ, અને ઓફિસનો વખત ચર્ક ગયો હતો, તેથી કીકાના બાપા ચેવડો ખાઈને ઓફિસમાં ગયા.

મંગળવાર:—આજે આંજે ઓપુરપતા સમાનહક્ક વિશે લાપણ ધવાનું હતું, તે સાંભળવા જવાને પોપાક પહેરી તૈયાર થઈ, અને વાટકીમાં પોમેટમ ઊતું કરી સાથે લગાડવા માંડ્યું, પણ તે લગાડતાં વાટકીની નીચેની મેશને અડેલો મેશવાળો હાથ જરા ગાંડે જડી ગયો. તેનો કાધ કાઢવામાં ઘણો વખત નીકળી ગયો, તેથી મોડું થઈ ગયું, ને બાપણમાં માંડમાંડ પહોંચાડું લાપણ સાંભળીને ઘેર આવી એટલે બહુ મોડું થઈ ગયેલું એટલે રાત્રિએ આવીને કાચુંકોઈ ખાઈને ચર્ક રહ્યા.

બુધવાર:—આજે અમારે ઘેર મેમાન આવ્યા હતા, એટલે કીકાના બાપે મને પૂરણપોળી બનાવવાનું કહ્યું હતું. મને પૂરણપોળીની માહિતી ન હોવાથી, મેં તે વિશે અમારા ધાડી રામાને પૂછ્યું. રામાએ તુવેરદાળ બાકી તેમાં મીઠું તથા મસાલો નાંખી પૂરણ તૈયાર કરવાનું કહ્યું. તે પ્રમાણે પૂરણ તૈયાર કરી મેં પૂરણપોળી બનાવી, પણ મેમાનમાંથી કોઈએ ખાધી નહિ, તેથી બજારમાંથી લાડુ પુરીને ગાંડીયા મંગાવીને મેમાન જમાડ્યા. કીકાના બાપે મને કપોડા આપવા માંડ્યો, પણ મેં રામાનો વાંક સાંજિત કરી બતાવી તેને રજા અપાવી !

આમાં ખરી કહીકત આ પ્રમાણે હતી:—રામાએ પૂરણમાં મીઠું એટલે મીઠાણ-ચાટર વા ખાંડ નાંખવાનું અને મસાલો એટલે ગરમ મસાલો નાંખવાનું હુંકમાં કહેલું, પણ સમજે કોણ ? એટલે તે સુધરેલી બાઈએ મીઠું મરચું વગેરે નાંખીને પૂરણ તૈયાર કરેલું. મેમાનમાં એક વૃદ્ધ પુરૂષ હતા તે પૂરણપોળીનો કંકડો ખાતા બોલ્યા:—“વડુએ પૂરણપોળીમા મુંબઈની ખાડી વાળી દીધેલી જણાય છે.” ત્યાં એક બીજા મેમાન બોલ્યા કે:—“આ તો એવી પૂરણપોળી છે કે મોટાવાટે ઊતારવા કરતાં પરચારી પોટે બાંધી દઈ એમ થાય છે !” આથી ધરધણી સમજી ગયો, ને આગળ કહ્યા પ્રમાણે સોજનની બીજી વ્યવસ્થા કરી. જે ઘરમાં આવી સ્ત્રી હોય તે ઘરના ચા હાથ ?

(ક્રમશઃ)

ને તમથી વિલક્ષણ, અજ્ઞ, અવિનાશી, અિદ્ધણ, આનંદમય, ત્રિવિધતાપચક્ષુ, વિષયરૂપદાશક્ત્યે, અક્ષત્તા, અભોક્તા ને અધિકારી સ્વરૂપને પ્રાપ્ત થયેલો તે વિદાલાસ કૃતાર્થ થાય છે.

* * * *

શ્રીવિવેકલાસકર.

અહીં સ્વરૂપ સૂક્ષ્મતમ—અત્યંતસૂક્ષ્મ—છે, માટે તે અહીંનો સાક્ષાત્કાર કરવામાટે સાધક પોતાની છુદ્ધિને સૂક્ષ્મતમ કરવી જોઈએ. માત્ર સ્થૂળવિષયોમાંજ રમણ કરનારી છુદ્ધિ સ્થૂળ હોય છે, તેને સ્વર્ગ મેળવવાની ઇચ્છા હોય તો સ્વર્ગના સૂક્ષ્મ વિષયોમાં પ્રવેશ કરવાસારુ શ્રાવણવિહિતકર્મવડે સૂક્ષ્મ, સલલોક મેળવવાની ઇચ્છા હોય તો તેને સલલોકના સૂક્ષ્મતર વિષયોમાં પ્રવેશ કરવામાટે અહંબ્રહ્મઉપાસનાદિવડે સૂક્ષ્મતર, ને સલોમેશ્વરી ઇચ્છા હોય તો તેને અહરૂપ સૂક્ષ્મતમ વિષયમાં પ્રવેશ કરાવવા માટે પ્રલમ્બનિષ્ઠાવલના વિચારથી સૂક્ષ્મતમ કરવી જોઈએ.

* * * *

ધર્મિરભક્તિરૂપ પાપાવિનાશુ સદાચરણરૂપ મહાસય સર્વથા પરી જવાના લયમાં છે. જે નેત્ર પ્રભુના વિયોગથી આંધુ પાડે છે, તે નેત્ર આનંદવાળાં છે, ને જે હૃદય તેના વિયોગથી તપે છે, તે હૃદય યથાર્થ ભાગ્યવાન છે. પ્રભુ માટેના પ્રત્યેક વિદાપની પછવાડે અનુપમ હાસ્ય રહેલું છે. ઈદ્રિયો ને અંતઃકરણ પ્રભુમાં વિરામવાથી તેમને જે સુખાનુભવ થાય છે, તે નિરૂપમ છે.

* * * *

શ્રીસ્વાલાવિકધર્મ.

ઉલ્કટ મુમુક્ષુતાવાળા મુમુક્ષુના સદાબ્રહ્મવાળા વિધિવત્ પ્રવર્તનથી ને મારી અભોધ કૃપાથી મુમુક્ષુને અનુભવાતી ભયભરેલી અંધકારમય રાત્રિ દૂર થાય છે. સૂરોદયનો સમય સમીપ જણી ઉન્મત્તના જેવું નૃસ કરતાં પ્રેતો અદસ્ય યર્ષ જાય છે, ચોરા ભયભીત યર્ષ સંતાર્ધ જવા લાગે છે, સિંહો, બાઘો ને ઉલ્કા પોતપોતાના સ્થાનભણી ભાગી જાય છે, ને તારાઓ પણ આકાશ સાથે અભેદ પામવા લાગે છે. હવે નિર્ભયતાનો અર્ખઃ અનુભવ કરાવનાર આનંદમય દિવાકર ઉદય પામી પોતાના પૂર્વપ્રકાશથી પ્રકાશવા લાગે છે. આ સુરમ્ય દિનકરના ભગ્ય પ્રકાશમાં ભયપ્રપૂર્ણ અંધકાર શોષ્યો પણ જડતો નથી. દુઃખદાતા પ્રેતો, ચોરા ને સિંહાદિ કોઈ પણ સ્થલે જોવામાં આવતાં નથી, ને તે પ્રભાકરની મહાપ્રભાથી લિલ કોઈ પણ તારા આકાશમાં પૃથક્ પ્રતીત થતો નથી. ન્યાં લાં પ્રભાનું વા પ્રકાશનુંજ સામાન્ય અનુભવાય છે તે કાલે આનંદથી ભરપૂર હૃદયવાળો તે મુમુક્ષુ કહે છે કે—હે ભગવન ! હે દિવાકર ! હે પરમાનંદરૂપ પ્રકાશ ! તારો મહિમા અગ્રાધ છે ! ” જો મુમુક્ષુ ! જો તું સતત સદાબ્રહ્મપૂર્વક સંશયવિપરીયરહિત વિધિવત્ પ્રવર્તન કરતો રહીશ તો તારા જીવનમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ ગણવાયોઅ એક એવો દિવસ આવશે કે જે દિવસે તું તે સુરમ્ય ને અધૌકિક પ્રકાશને અનુભવી ઉપર કહેલા ઉદ્ધારો કાઢવને ભાગ્યશાળી યર્ષ્ય.

* * * *

હે મોક્ષેચ્છો ! તું વસ્તુતાએ મારાથી લગારે સિત્ત નથી માટે તું તારું પૃથક્પણું અભિમાન લગ્ન મારાથી પૂર્ણ અભેદ પામ, ને દેહાદિના જે સ્વભાવો છે તે તારા વાસ્તવિક સ્વભાવો નથી, પણ જે મારા સચ્ચિદાનંદાદિ સ્વભાવો છે તેજ તારા વાસ્તવિક સ્વભાવો છે, માટે તારા કલ્પિત સ્વભાવોને સદાબ્રહ્મપૂર્વક મારા સ્વસ્વભાવોથી અભિન કરી દે હે સૌમ્ય !

પ્રભુથી અલિન સદ્ગુરુ અનાથોના નાથ, દુઃખપૂર્ણ ભવમાર્ગના પ્રવાસીઓના સમર્થ ને દયાલુ માર્ગવાહ, ભવસાગરને પાર જવાની ધમ્મજવાળાની સુદૃઢ નોકા, મર્યાદાનું ઉત્સંધન કરવા ધમ્મજનારાના સેતુ, દીપાર્થીના દીપ, શય્યાર્થીના શય્યા, દાસાર્થીના દાસ, સર્વ પ્રાણીઓના ચિંતામણિ, ભદ્રવટ, સિદ્ધવિદ્યા, મહોષધિ, કલ્પવૃક્ષ ને કામધેતુ છે. હે જીવ ! એવા પ્રભુથી અલિન સદ્ગુરુનું જ તું શુદ્ધભાવે અનન્યશરણુ ગ્રહણ કર, ને પરમ સુખી થા.

હે ભાઈ ! મનુષ્યજન્મરૂપ ઉત્તમ નાવને પામીને તું આ દુઃખરૂપ મહાનદીને તરે. હે મહામૂઢ ! આ પ્રમાદરૂપ નિદ્રાનો સમય નથી. પુનઃ આ ઉત્તમ નાવની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે એ વાતને તું ભૂલીશ માં.

શ્રીસુવિચારચંદ્રિકા.

પ્રાંતે પોતાનાથી ઊતરતાનું દર્શાત કદી લેવાનું નથી. આ મહામોહમયી જગદ્યામિનીમાં જે યોગીઓ જાત્રત રહી શુદ્ધ હૃદયની ભાષા સાંભળે છે, જે ભાષાનો ધ્વનિ વિષયી ને પ્રાકૃત-જનોને કર્ણગાયર થતો નથી-તે ભાષાનું કાંઈ પણ ઝરણુ તમારા હૃદયમાં વહેતું હોય તો તેને બંધકારથી ધસાઈ ધસાઈને ખુંકી ચર્ષ ગયેલી છુદ્ધિથી બહારના અતુલવરૂપ કચરો ધસી દીધાથી દેવું ઉચિત નથી, હિતાહિત કાંઈ પણ સમજાતું હોય તો આટલું થોડું નથી, ને ન સમજાય તો લાખો ગ્રંથથી પણ કાંઈ નથી.

દુર્નિવાર પ્રમાદ અને ઉન્માદને ઉત્પલ કરનારી તથા ચિત્તચાંચદયની પ્રધાન કારણભૂતા અવિદ્યાના ભયંકર વમળમાં નહિ આવતાં તમારા ઉદ્દેશને સફળ કરનારાં સાધનોમાં જેમ અને તેમ સુદૃઢ રહેળે. નિશાનિશના વિવેકને બનતે પ્રયત્ને જાત્રત રાખી નિશ વસ્તુમાં નિરુત્થાનપણે વિરામ પામવાના ઉદ્દેશને ઉત્સાહપૂર્વક અસ્ખલિત રાખવો. રજસ્તમેશુણના લાયપ્રદ તર્કો જ્યારે જ્યારે તમારા કર્તવ્યની સ્મૃતિને ખંડિત કરી નાંખવાનું કરે, સારે સારે તમારે દ્રષ્ટાકેપે રહી આપાતરમણીય પદાર્થોમાં નિર્વેદ લાવી પુનઃ પુનઃ કર્તવ્યનું સ્મરણ કરવું.

શ્રીસદૃષ્ટદેશદિવાકર, પ્રથમ કિરાણુ.

હું સમ્યક્દાનંદાદિ સ્વભાવવાળું ધ્વજ છું, અને જે સમ્યક્દાનંદાદિ સ્વભાવવાળું ધ્વજ છે તેજ પ્રવક્તૃત્વરૂપ હું છું એમ દીર્ઘકાલ, નિરંતર આદરપૂર્વક મનન કર્યા કરવાથી તે મન-નો પરિપાક થયે તે મનનકર્તા પુરુષને અખંડીકરસ સમ્યક્દાનંદધન તત્ત્વનું નિરાવરણ લાન થાય છે. આવી સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય સારે અંતઃકરણ પોતે બાધ પામવાથી અંતઃકરણના સર્વે ધર્મો પણ બાધ પામી જાય છે. આ વેલા નિરાવરણ ધ્વજ દશે દિશામાં સર્વત્ર-સર્વદા સ્ફુર્કા કરે છે, ને સર્વે બેદો શાંત થઈ જાય છે.

પરમપ્રીતિથી પરમાત્માના ગૂઢ નામનું સતત સ્મરણ કર્યા કરવાથી ને તેમના ચિન્માત્ર સ્વરૂપનું સતત ધ્યાન કર્યા કરવાથી જ્યારે તે સ્મરણધ્યાનનો પરિપાક થાય છે સારે તે સ્મરણ-ધ્યાન કરનાર ચિદાભાસને ચિન્માત્રતત્ત્વનો સ્પષ્ટ સાક્ષાત્કાર થાય છે. તે વેલા તે ચિદાભાસ પોતાને અને અન્ય સર્વ પ્રાણિપદાર્થને ચિન્માત્રરૂપે જ જુએ છે. ચિન્માત્રવિના પોતાની કે અન્ય પ્રાણિપદાર્થની સત્તા તેને જણાતી નથી. વિશુ, પ્રજ્ઞાંત, સૂક્ષ્મતમ, પાંચતમ, અસંગ, તેજ

ને તમથી વિદ્યુત્ત્વ, અજ, અવિનાશી, અિદ્યુત્ત્વ, આનંદધન, ત્રિવિદ્યતાપશ્ચત્ય, વિષયરૂપહારત્ય, અત્તા, અલેક્તા ને અવિકારી સ્વરૂપને પ્રાપ્ત થયેલો તે ચિદ્વાલાસ કૃતાર્થ થાય છે.

*   *   *   *

શ્રીવિવેકભાસ્કર.

અહાનું સ્વરૂપ સૂક્ષ્મતમ—અત્યંતસૂક્ષ્મ—છે, માટે તે અહાને સાક્ષાત્કાર કરવામાટે સાધક પોતાની બુદ્ધિને સૂક્ષ્મતમ કરવી જોઈએ. માત્ર સ્પૃહાવિષયોમાંજ રમણ કરનારી બુદ્ધિ સ્પૃહા હોય છે, તેને સ્વર્ગ મેળવવાની ઇચ્છા હોય તો સ્વર્ગના સૂક્ષ્મ વિષયોમાં પ્રવેશ કરવાસારુ શાસ્ત્રવિદિતકર્મવડે સૂક્ષ્મ, સલલોક મેળવવાની ઇચ્છા હોય તો તેને સલલોકના સૂક્ષ્મતર વિષયોમાં પ્રવેશ કરવામાટે અહંબ્રહ્મકોપાસનાદિવડે સૂક્ષ્મતર, ને સલોમોહ્યની ઇચ્છા હોય તો તેને અહા-રૂપ સૂક્ષ્મતમ વિષયમાં પ્રવેશ કરાવવા માટે પ્રલયગિજાપ્તિના વિચારથી સૂક્ષ્મતમ કરવી જોઈએ.

*   *   *   *

ઈશ્વરભક્તિરૂપ પાપાવિનાશુ સદાચરણરૂપ મહાલય સર્વથા પરી જવાના લયમાં છે. જે નેત્ર પ્રભુના વિયોગથી, આંસુ પાડે છે, તે નેત્રજ આનંદવાળાં છે, ને જે હૃદય તેના વિયોગથી તપે છે, તે હૃદય યથાર્થ ભાગ્યવાન છે. પ્રભુ માટેના પ્રત્યેક વિલાપની પાછવાડે અનુષમ હાર્ય રહેલું છે. ઈદ્રિયો ને અંતઃકરણ પ્રભુમાં વિરામવાથી તેમને જે સુખાનુભવ થાય છે, તે નિરૂપમ છે.

*   *   *   *

શ્રીસ્વાભાવિકધર્મ.

ઉત્કટ મુમુક્ષુતાવાળા મુમુક્ષુના સદાપ્રહવાળા વિધિવત્ પ્રયત્નથી ને મારી અભોક્ષ કૃપાથી મુમુક્ષુને અનુભવાતી લયભરેલી અંધકારમય રાત્રિ દૂર થાય છે. સ્પર્શેદ્યનો સમય સમીપ જાણી ઉન્નતના જેવું નૃત્ય કરતાં પ્રેતા અદૃશ્ય ઘર્ષ જાય છે, ચોરો ભયભીત ઘર્ષ સંતોષ જવા લાગે છે, સિંહો, વ્યાધો ને ઉત્કટ પોતપોતાના સ્થાનભણી બાગી જાય છે, ને તારાઓ પણ આકાશ સાથે અભેદ પામવા લાગે છે. હવે નિર્ભયતાનો અખંડ અનુભવ કરાવનાર આનંદમય દિવાકર ઉદય પામી પોતાના પૂર્વપ્રકાશથી પ્રકાશવા લાગે છે. આ સુરમ્ય દિનકરના લગ્ન પ્રકાશમાં લયપ્રપૂર્ણ અંધકાર શોધ્યો પણ જડતો નથી. દુઃખદાતા પ્રેતા, ચોરો ને સિંહાદિ કોઈ પણ સ્વયં જોવામાં આવતાં નથી, ને તે પ્રભાકરની મહાપ્રભાથી ભિન્ન કોઈ પણ તારો આકાશમાં પૃથક્ પ્રતીત થતો નથી. ન્યાં લાં પ્રજાનું વા પ્રકાશનુંજ સામ્રાજ્ય અનુભવાય છે તે કાલે આનંદથી ભરપૂર હૃદયવાળો તે મુમુક્ષુ કહે છે કે—હે ભગવન! હે દિવાકર! હે પરમાનંદરૂપ પ્રકાશ! તારો મહિમા અગ્રાધ છે!!” બો મુમુક્ષુ! નો તું સતત સદાપ્રહપૂર્વક સંચયવિષયરહિત વિધિવત્ પ્રયત્ન કરતો રહીશ તો તારા જીવનમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ ગણવાયોઅ એક એવો દિવસ આવશે કે જે દિવસે તું તે સુરમ્ય ને અલૌકિક પ્રકાશને અનુભવી ઉપર કહેલા ઉદ્ગારો કાઢવાને ભાગ્યશાળી યર્ધશ.

*   *   *   *

હે મોક્ષેચ્છો! તું વસ્તુતાએ મારાથી લગારે ભિન્ન નથી માટે તું તારું પૃથક્પણું અભિમાન લજ મારાથી પૂર્ણ અભેદ પામ, ને રેહાદિના જે સ્વભાવો છે તે તારા વાસ્તવિક સ્વભાવો નથી, પણ જે મારા સચ્ચિદાનંદાદિ સ્વભાવો છે તેજ તારા વાસ્તવિક સ્વભાવો છે, માટે તારા કદિપન સ્વભાવોને સદાપ્રહપૂર્વક મારા સ્વસ્વભાવોથી અભિન્ન કરી દે. હે સૌમ્ય!

હે પ્રિય ! તારું પ્રાર્થવિક સ્વરૂપ અપાર શાંતિરૂપ, નિરવિધિ આનંદરૂપ ને નિરંકુશ તૃપ્તિરૂપ છે તેને અભેદભાવે અનુભવી કેર્તવ્યના અંતને પામી સર્વદા પ્રસન્ન રહે.

*

*

*

*

શ્રીઅંતર્યામીના આદેશો.

—(૦)—
APPRECIATION.

by

Prof. R. D. Joshi, M. A.

Professor of English, Bahauddin College,
JUNAGADH.

It gave me great pleasure to go through Mr. K. L. Thakore's small, but very instructive, monograph on the life, works and spiritual teachings of Shri Nathurama Sharma, the renowned *Saint* and *Yogi* of Bilkha. Holding a facile pen, and a deeply devotional mind, Mr. Thakore sets out to interpret, in a small compass, the personal life and spiritual work of the Mahatma. With significant biographical details, the author has beautifully incorporated a stimulating study of those spiritual traits of the *Saint* which make for the perfection of personality. Endowed with a devotee's frame of mind, Mr. Thakore is quite at home with his subject. In this little book, there is an excellent blend of *Shraddha* and Reason which makes it a valuable contribution to the understanding of the inner life of a great *Maharshi* of Kathiawar. I congratulate Mr. Thakore on his command of language, penetrative analysis of a great spiritual leader, and his deeply religious fervour which is apparent in every line of the book.

ગુણજ્ઞતા

બૂનાગઢની બહાઉદ્દીન ડ્રેલેજના અંગ્રેજીના પ્રાધ્યાપક-પ્રોફેસર શ્રી. આર. ડી. નેશી સાહેબ. એમ. એ. નીચેના લાવતું લખી મોકલાવે છે:—

ખીલખાના સુપ્રસિદ્ધ એવા સંત ને ચેત્તીરાજ શ્રીનથુરામ શર્માજીના જીવન, કાર્ય ને સદુપદેશ સંગ્રહી જે એક નાની પણ બોધપ્રદ પુસ્તિકા શ્રી. કચ્છસિદ્ધ લાલસિદ્ધ દાકારે લખી છે તે વાંચતાં મને ઘણો આનંદ થયો.

પૂરુષપાદ મહાત્માશ્રીની ધર્મપૂર્ણ ને આત્મનિષ્ઠ એવી લખ્ય જીવનચર્યાની ચક્ષુ મીમાંસા શ્રી. કચ્છસિદ્ધએ લક્ષિતલાવપૂર્વક આ પુસ્તિકામાં સુગળ ચેલીએ કરી છે.

ઉપરાંત લેખક મહાશયે મહાત્માશ્રીના મહત્ત્વપૂર્ણ જીવનપ્રસંગો સાથે એઓશ્રીના મહાપુરુષને ઉચિત એવા ચુલોત્ત અસ્થાસપૂર્ણ વર્ણન પણ પ્રેરક લાપામાં સુંદર રીતે કર્યું છે.

શ્રી. કરણસિદ્ધાન્તો મોનસ લક્ષ્મીકર્મણુ હોવાથી તેઓ પોતારચિત આ પુસ્તિકાના વિષય સાથે તન્મય થયેલા લાગે છે.

આ પુસ્તિકાનું લખાણ એવું શ્રદ્ધાપૂર્ણ ને એટલું તર્કશુદ્ધ છે કે જેથી કાઠિયાવાડના મહર્ષિ એવા પૂજ્યપાદ મહારમાશ્રીનું અલૌકિક જીવન સમજવામાં તે બહુ સહાયક થઈ પડે એવું છે.

અંગ્રેજી ભાષા ઉપરના કાશુ માટે તથા આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રના એક મહાન્ નેતાશ્રીના જીવન-રહસ્યનો ઉકેલ કરવા માટે અને આ પુસ્તિકાની પકિતએ પકિતએ નીતરતાં લક્ષિતભાવ માટે હું શ્રી. કરણસિદ્ધાન્તને મારા હાર્દિક અભિનંદન પાઠવું છું ...!

—:૦:—

વિવેકવિચાર

(જ્ઞાન)

દોહરા

(અનુસંધાન ગતાંકથી આણું)

[લેખક શ્રી. માણિક્યવર્મા]

એને લક્ષે આળખો, નાંખી પાછળ દૃષ્ટ*
દંડ અનુભવ એનો થતાં, જાય જન્મનું કષ્ટ ૫૬
અહીં વાત નથી સગુણની, દશ્ય સગુણ પ્રભુ થાય,
ભાવ લક્ષિથી ભક્તનાં, રૂપ ધરે જગરાય. ૫૭

+ + + +
હોય કદી વિશેષ તો, મનને તે તું જાણ;
સદ્યા વિના નથી છૂટકો, તને નથી કંઈ હાણ ૫૮
શાંતિ ને વિશેષનો, તું તો સાક્ષી એક;
ન્યારો રહેજે સર્વદા, તો પામીશ અલેક ૫૯

મૂઠ્ઠા હોય તો મન છે, ચંચળ પણ છે મન;
હર્ષિત છે તો મન છે, ખેદિત પણ છે મન. ૬૦
ભાળી ન જાળે મનવિષે, રહેજે ઉપર સદાય;
રાખે પકડી મન કદી, બળથી તો નીકળાય. ૬૧

વિચાર દારી ઝટ અહી, માર ઠેકડા બહાર;
મનપૂર્ણ બૂઝીશ માં, તરસ્થ થા નિરંધાર. ૬૨
તરસ્થને દુ:ખ કંઈ નહિ, વળગણુ તેને નો'ય,
સાક્ષી મુખી સદાય છે, વિચારીને જો જોય ૬૩
મુખી દુ:ખી ને થાય છે, તે તો જીવ ગણાય;
તું નથી જીવ તું શિવ છે, કાં તું ભૂલી જાય ? ૬૪

+ + + +
જો પ્રભુ વ્યાપક છે જ તો પદાર્થ અન્ય ન હોય;
હોય અન્ય પદાર્થ તો, પ્રભુજી વ્યાપક નો'ય. ૬૫

ઉપરાંત બંધુબહેનોનાં નામોની નોંધ આપતી હોવાથી પરસ્પરના પરિચય તાળે રહે છે, અને એ રીતે વ્યવહાર પરમાર્થમાં એક ખીજને ઉપયોગી પણ થઈ શકાય છે.]

શ્રીસદ્ગુરુપૂજન:—ગત મકરસંક્રાંતિના પવિત્ર દિવસે સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓ, સાધક અને મહેમાનોએ મળી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું યથાવિધિ પૂજન કર્યું હતું, પશ્ચાત્ શ્રી. ક્રશનજી પ્રાણજીવન ઓજાએ “મકરસંક્રાંતિના પર્વનું મહત્વ” એ વિષયપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું, પછી સૌને પ્રસાદ તથા ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

નોંધ:—શ્રી. લાલશંકર ધનજી દવેએ ગત કાર્તિકે પૂજિમાના મહાપૂજનમહોત્સવ સમારંભના પ્રસંગે “શ્રી આનંદાશ્રમના મંડળની વ્યવસ્થા તે સંગઠન” સંબંધી પ્રવચન કર્યું હતું.

લઘુરુદ્ર અને રુદ્રાલિષેક:—આ માસમાં મુંબઈનવાસી શ્રી. દલપતરામ નંદરામ શુક્લ તરફથી એક લઘુરુદ્ર તથા શ્રી. દ્વારકાદાસ જેતસી-કરાંચી, શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ નરોત્તમદાસ-કાનામેંગલોર, શ્રી. મહેતા ગૌરીશંકર નાગજી-ઈગોરાળા અને શ્રીમતી પ્રાણકુંવરબહેન ચક્રબાઈ રાજકાટવાળાં તરફથી એકેક રુદ્રાલિષેક કરાવવામાં આવ્યાં હતાં.

મુખ્યસેર:—આ માસમાં નીચેના બંધુઓ તરફથી મુખ્યસેર આવેલ છે:—

શ્રી. ૧૦-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ જેતસી-કરાંચી. શ્રી. ૧૦-૦-૦ એક લક્ષ્મણ તરફથી શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાયકમંદિરમાં પિત્તળનો ઘંટ ૧ તથા પિત્તળનો સળીયો એક ધરવા નિમિત્તે.

લોજન અને યાળ:—આ માસમાં નીચેના ગુરુબંધુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવનસેવામાં યાળ ધરાવવા ઉપરાંત શ્રીદક્ષિણામૂર્તિસનાતનધર્મવિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિજાન લોજન આપવામાં આવ્યાં છે:—

શ્રી. ૨૦-૦-૦ એક લક્ષ્મણ-મુંબઈ. શ્રી. ૧૬-૮-૦ એક લક્ષ્મણ-મુંબઈ. શ્રી. ૪-૦-૦

શ્રી. માનસિંહ નથુસિંહ હાકાર-કુંતિયાણા (૧૨ પાલણુના લોજન નિમિત્તે.) શ્રી. ૪-૦-૦ શ્રી. મૂળરાજસિંહ લગવાનસિંહ-કુંતિયાણા (૧૨ પાલણુના લોજન નિમિત્તે.) ઘી ઉપરાંત શ્રી. ૮-૫-૦ મહેતા ગૌરીશંકર નાગજી-ઈગોરાળા. શ્રી. ૬-૪-૦ શ્રી. ચતુર્ભુજ ભીમજી-પોરબંદર. (પોષ વદિ ૧ ના નિયત લોજન ઉપરાંત અર્ચના.) શ્રી. ૧૦-૦-૦ શ્રી. મોહનલાલ જોડાલાલ બાસ (એમદોવાદ. (લોજન, યાળ તથા અખંડોપક સહિત.) શ્રી. ૪-૫-૮ શ્રી. રંગનાથસિંહ નથુસિંહ હાકાર-કુંતિયાણા (૧૩ પાલણુના લોજનનિમિત્તે.) શ્રી. ૧૪-૦-૦ શ્રી. શેઠ પ્રાણજીવનદાસ નરોત્તમદાસ હકર-કાનામેંગલોર.

ઉપરાંત નીચેનાં ગુરુબંધુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ પ્રભુશ્રીની પાવન સેવામાં યાળ ધરાવવામાં આવ્યાં હતાં:—

શ્રી. ૨૫-૦-૦ મુંબઈનવાસી શ્રી. હાકાર ગુણવંતસિંહ જલમસિંહ તરફથી એક માસસુધી નિલ એક મિજાન યાળ, અખંડોપક તથા પ્રભુશ્રીને દૂધ ધરવા નિમિત્તે. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. ખીમજી જોડાલાલ-કરાંચી. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. રમણિકલાલ ત્રિભુવન દવે-રાજકોટ. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. માણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા-જોધરા. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. દયાળસિંહ લાલસિંહ હાકાર જૂનાગઢ. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. જગનલાલ મોરારજી-કરાંચી. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. મૂળરાજસિંહ લગવાનસિંહ કુંતિયાણા. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ જેતસી-કરાંચી. શ્રી. ૧-૪-૦ મેષા રણુકાડ આનંદાશ્રમ-ખીસખા. શ્રી. ૧-૪-૦ શ્રી. સોમજી વાલજી-ખડીયા. શ્રી. ૧-૦-૦ શ્રી. દલપતરામ નંદરામ શુક્લ મુંબઈ (ત્રણ પાલણુના લોજન નિમિત્તે.) શ્રી. ૪-૦-૦ શ્રી. દલપતરામ

નંદરામ શુક્લ મુળધવાળા તરફથી પ્રભુસેવામાં એવો આદિ ધરવા નિમિત્તે ૧૩૦-૦ પાકું
શંકરલાલ મોહનલાલ-જમનજોષપુર. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. જટાશંકર જગજીવન-જૂનોગઢ (બે યાજ.)
રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રભાશંકર કાલિદાસ રેશન માસ્ટર શાહપુર. રૂ. ૨-૦-૦ શ્રી પુરુષોત્તદાસ
નારણદાસ-દેપાલપુર. રૂ. ૬-૦-૦ શ્રી. મનલાલ નારણદાસ દેપાલપુર (પાંચ યાજ.)
રૂ. ૫-૪-૦ શ્રી. જયંતિલાલ લાલજીભાઈ-કુમસ (ચાર યાજ.) રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. રંગનાથસિંહ
નથુસિંહ કુંતિયાણા.

અખંડ દીપક:—આ માસમાં નીચેના ગૃહસ્થો તરફથી પૂજ્યપાદ પ્રભુશ્રીના મંદિરમાં
અખંડ દીપક માટે રકમ મળી છે:—

રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. દયાગસિંહજી લાલસિંહજી કાકિર-જૂનોગઢ. રૂ. ૦-૪-૦ કાકિર મળારાજસિંહ
ભગવાનસિંહ-કુંતિયાણા. રૂ. ૦-૮-૦ શ્રી. દારકદાસ ખેતરી-કરાંચી. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. ચતુર્ભુજ
ભીમજી દેવે પોરબંદર. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. શંકરલાલ મોહનલાલ-જમનજોષપુર રૂ. ૦-૪-૦
શ્રી. રંગનાથસિંહ નથુસિંહ કાકિર કુંતિયાણા. રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુંદાસ-પોરબંદર

માહિમમાં:—શ્રી. ડા. પીરજીરાજ એરચશાહ હાથવાયને સ્વાં ગુરુબધુઓ માટે દર્શનાર્થે
તૈયાર કરાવેલ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં રંગીન છબી પદ્મચવવામાં આવ્યાં છે, ને તે નિમિત્તે પૂજનાદિ
ચર્ચા હતી.

:૦:

પરચુરણ મેટ

આ માસમાં પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનાં દર્શનસત્સંગાર્થે આવેલાં જિજ્ઞાસુ ગુરુબધુઓ
આદિ તરફથી તથા મનીઓર્ડરદ્વારા નીચે પ્રમાણે પરચુરણ મેટ આવેલી છે:—

૧-૮-૦ શ્રી. રમણિકલાલ ત્રિભુવન દેવે-
રાજકોટ.

૧-૦-૦ દરબારી દેવાવાળા ઓઢાવાળાનાં
રાણીજી-ખીલખા.

૦-૮-૦ શ્રી. સોમજી આધવજી-જૂનોગઢ.

૬-૦-૦ „ સોમનાથ હરજીવન ઉપાધ્યાય-
વીરેપારવે

૧-૪-૩ „ દેવચંદ અમરશી-ખીલખા.

૦-૨-૦ બહેન પ્રાણકુંવર ચક્રભાઈ-રાજકોટ

૦-૮-૦ શ્રી. ચક્રભાઈ વીરજી-ચાણદેવળી.

૧-૪-૦ „ ગૌરીશંકર નાગજી-ધંગાગળા

૦-૮-૦ „ ભૂધરભાઈ મૂળજી-દીવા.

૦-૨-૦ „ માધવજી હરજી „

૦-૮-૦ „ ભગવાનજી જીવજી „

૦-૪-૦ „ મોરારજી જગનલાલ-કરાંચી

૧-૨-૦ „ માનસિંહ નથુસિંહ-કુંતિયાણા.

૧-૦-૦ શ્રી. કૃપાશંકર જયરામ ભટ્ટ-નાસીક.
ગત મકરસંક્રાંતિના પુણ્ય દિવસે
પ્રભુશ્રીનું પૂજન ચર્તા નીચે
પ્રમાણે ભેટના.

૦-૮-૦ શ્રી. કરશનજી પ્રાણજીવન-ઓઝા.

૦-૪-૦ બહેન સુમળખા-ખીલખા.

૦-૪-૦ પૂ. સ્વ. સ્વદેવપ્રકાશજી-આનંદશ્રમ.

૦-૮-૦ શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુંદાસ „

૦-૮-૦ „ ચતુર્ભુજ ભીમજી „

૦-૨-૦ „ અંબાશંકર નાનજી નેશી „

૦-૨-૦ „ ત્રિભુવન વિઠ્ઠલજી દેવે „

૦-૨-૦ „ જ્ઞેશકર મયારામ-મદરડા.

૦-૪-૦ „ દયારામ મૂળજી-આનંદશ્રમ.

૦-૨-૦ „ ગોપાલજી ગૌરીશંકર-છંગારાંગી.

૦-૪-૦ મણિબહેન વલભરામ-ખીલખા.

૦-૪-૦ શ્રી. ચતુર્ભુજ ભીમજીનાં પત્ની-
પોરબંદર.

- ૧-૦-૦ શ્રી. મૂળશંકર કાનજી વકીલ-ખીલખા.
 ૧-૦-૦ ,, નરભેરામ ઓધવજી ,,
 ૦-૮-૦ ,, કૃપાશંકર જયરામ ભટ્ટ-નાસીક.
 ૦-૨-૦ ,, રઘુનંદન ડા. પંડિત-આનંદાશ્રમ.

૨-૦-૦ ઓલવીન કુંપતી-મુંબઇ.

૬. શ્રી. શિવજી લાલજી

- ૫-૦-૦ ,, લાલશંકર ભવાનીશંકર મંકડ.
 માંગરોળવાળાનાં સદ્ગત માતૃશ્રીના આત્મ-
 કલ્યાણાર્થે ભેટ.
 ૦-૧૦-૮ પરચુરણ ભેટના.
 ૦-૧૨-૦ લધુરુદ્ર તથા રુદ્રાભિષેક કરાવનારા
 ગૃહસ્થો તરફથી પૂજાપાના.
 ૧-૦-૦ શ્રી. દલપતરામ નંદરામ શુક્લ-મુંબઈ
 ૦-૮-૦ બહેન સાકરબાઈ-કરાચી. પ્રસાદ-
 ધરવા માટે.
 ૦-૮-૦ શ્રી. વિઠ્ઠલજી પુરુષોત્તમ-સરમાઈ.
 ૦-૮-૦ શ્રીમતી હેમકુંવર પ્રાણશંકર ,,

- ૦-૨-૦ શ્રીમતી કસ્તુર બેન જયશંકર-ખીલખા
 ૧-૦-૦ શ્રી. ચતુર્ભુજ ભીમજી-પોરબંદર.
 ૧-૦-૦ બેન મહિબાઈ અમથારામ ,,
 ૦-૬-૦ શ્રી. પ્રતાપરાય જટાશંકર-જૂનાગઢ.
 ૧-૦-૦ ,, કરણસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોર
 -જૂનાગઢ.

- ૦-૫-૦ ,, પ્રેમજી રાઘવ-લીંછુડા.
 ૦-૪-૦ ,, હિમતલાલ જટાશંકર-દેશીંગા.
 ૦-૨-૦ ,, જયંતિલાલ ભવાનીશંકર-જમલાં
 ૧-૪-૦ ,, સવજી કાળાભાઈ-સરદારગઢ.
 ૦-૪-૦ ,, જેઠાલાલ જેરામભાઈ-વેરાવળ.
 ૦-૨-૦ ,, એક ભક્તજન ખીલખા.
 ૪-૦-૦ ,, ઈંતિલાલ કાશીરામભીશંકર-પોરબંદર
 ૧-૦-૦ ,, અમરસિંહ શિવસિંહ-પાટડો.
 ૧-૦-૦ ,, શ્રીમતી દીવાળી બહેન કૃશ્નરીસિંહ
 જૂનાગઢ.
 ૧-૦-૦ શ્રી. નરભેરામ ઓધવજી ખીલખા.

લવાજમની પહોંચ

આ માસમાં નીચેના ગ્રાહક તરફથી લવાજમો મળ્યા છે:-

- શ્રી. નથુલાલ મોતજી-જૂનાગઢ વર્ષ ૮
 ,, નટવરલાલ ઉમાશંકર-પીપળા ,, ૯
 ,, સુનીલાલ ગોકળદાસ-વાણકેડ ,, ૮-૯
 ,, દલપતરામ નંદરામ શુક્લ-મુંબઈ ,,
 ,, ગિરજશંકર વિઠ્ઠલજી-કરજેજ ,,
 ,, વિલેપારલે મં. પાઠશાલા-મુંબઈ ,,
 ,, વડવાણુ સ્વલ્પચર્ચાશ્રમ-વડવાણુ ,,
 હા. શ્રી. દલપતરામ નંદરામ શુક્લ-મુંબઈ
 ,, વનમલીલાસ જેરામદાસ કરજેજ વર્ષ ૮-૯
 ,, જેઠાલાલ લાધાશંકર-ભાણુવડ ,,
 ,, ગોપાલજી ગૌરીશંકર-ઈગિરાળા ,,
 ,, ગૌરીશંકર પ્રજુરામ-ગોંડલ ,,

- શ્રી. જેઠાલાલ જેરામભાઈ-વેરાવળ વર્ષ ૫-૬-
 ,, જશમત રામભાઈ-કુંડલા ,, ૯
 ,, મયાશંકર જટાશંકર-ખાંટવા ,, ૭-૮-૯
 ,, પ્રાણજીવનદાસ નરોત્તમદાસ મેંગલોરકાના
 વર્ષ ૯
 ,, ધરમશી વસરામ-જૂનાગઢ ,, ૯
 હા. શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વકીલ જૂનાગ
 ,, સૃજશંકર વઢાલજી-માખીયાળા વર્ષ ૮-૯
 ,, પ્રભાશંકર રઘુરામ-રાજકોટ ,,
 ,, ખટાહિલાઈ લીલાધર-મુંદ્રા ,, ૯
 ,, હેલશંકર દયારામ-અવાણીયા ,, ૮-૯
 (આકીના નામો આવતા અંકમાં છપાશે.)

જિજ્ઞાસુઓને સુદર તક

સંસ્થાના તથા સાધકોના લાભાર્થે નીચે જણાવેલાં પુસ્તકો આવતી આપાદી પૂર્ણિમા સુધી અર્ધી કિંમતે મળશે:—

૧ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા રહસ્યદીપિકાટીકા પાઠુ પુંડુ અર્ધી કિંમતે રૂા. ૧-૧૨-૦	
૨ શ્રીનાથકાવ્ય ભાગ ૧ લો	કાચું પુંડુ " " ૦-૨-૬
૩ " ભાગ ૨ લો	" " " ૦-૭-૦
૪ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા પંચરત્નસટીક પાઠુ પુંડુ	" " ૦-૮-૦
૫ જ્ઞાનદર્પણ (નકશો)	" " ૦-૧૧-૦
૬ વેદાંતદર્પણ "	" " ૦-૭-૦
૭ શ્રીકર્તવ્યબોધ	" " ૦-૪-૦
૮ નાથકીર્તનાવલિ	" " ૦-૧-૩
૯ શ્રીનાથસંકીર્તન	" " ૦-૧-૬
૧૦ શ્રીમન્નાથપ્રભુ-જીવનમાલા ભાગ ૧ લો	" " ૦-૧-૩
૧૧ " " ભાગ ૨ લો	" " ૦-૧-૬
૧૨ શ્રીમન્નાથતીર્થયાત્રા	" " ૦-૨-૦
૧૩ શ્રીનાથગુરુસ્તવન	" " ૦-૦-૬

મળવાનું સ્થળ:—

શ્રી. વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ પોષ્ટ-બીલખા (ઢાકિયાવાડ).

—;૦:—

વેદાંતનો ઉત્તમ ગ્રંથ

શ્રીમદ્ વિદ્યારણ્ય મુનિવિરચિત પંચદશી:—

વેદાંતનો આ પ્રાસાદિક ગ્રંથ મૂલ શ્લોકો, સંસ્કૃતમાં અન્યથ અને લાવાર્થદીપિકા નામની ગુજરાતી ટીકા સાથે છે. પંચદશીમાં શ્રીમદ્ વિદ્યારણ્ય સ્વામીએ વેદાંતના ગૂઢ વિષયને વ્યાપક-રિક ઉદાહરણોની સરસ ને આનંદજનક પદ્ધતિએ સમજાવ્યો છે એ તેના અભ્યાસીઓથી અજાણ્ય નથી. ટીકા બહુ વિસ્તૃત ન છતાં તેમાં કર્તાના આશયને પૂરતીરીતે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે. પ્રત્યેક પ્રકરણને અંતે આખા પ્રકરણનો સાર પણ આપવામાં આવ્યો છે. આત્મ-સ્વરૂપના જ્ઞાનદ્વારા વિશ્લેષનિરૂતિ તથા આત્મવૃત્તિ-આત્મવિશ્રાંતિને ઇચ્છનારા સંસ્કૃત નહિ પૂજાનારા મુમુક્ષુઓને પણ આ ગ્રંથ અભ્યાસમાં બહુ ઉપયોગી થશે. સોનેરી અક્ષરોવાળું પાઠુ પુંડુ ઉપરાંત પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીની જગી પણ ગ્રંથારંભે દર્શનીય છે. મુલ્ય રૂા. ૩-૪-૦ પોષ્ટજ અઢગ.

આનંદાશ્રમનાં સર્વે પુસ્તકો પોણીકિંમતે જિજ્ઞાસુઓના લાભાર્થે મળી રહે છે.

મળવાનું સ્થળ:—

વ્યવસ્થાપક આનંદાશ્રમ પોષ્ટ-બીલખા.

—;૦:—

શ્રીમન્નાથમસુનો સદુપદેશ

હામ એ મહામોહનો મુખ્ય સેનાપતિ, સર્વ આસુરી સંપત્તે અવકાશ આપનારો, ઘણા કષ્ટો ને મહાખલવાન છે. તેનો પરાજય કર્યા વિના મુશ્કુલે સ્વરાજ્યસિદ્ધિ ને અખંડ સુખની પ્રાપ્તિ થતી નથી, માટે તેણે હામનો નિઃશેષ નાશ કરવા સદા ઉર્મગપૂર્વક પ્રયત્ન-શીલ રહેવું જોઈએ.

વિજ્ઞાપ્તિ

- ૧ સંખ્યાદિ નિલકર્મ આદિનાં વિના મૂલ્યે મળતાં પુસ્તકો મંગાવનારે પોસ્ટની દિઠિટો અવશ્ય મોકલવી જોઈએ.
- ૨ શ્રીખીલખા-આનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સત્ર કાર્તિક માસથી શરુ થાય છે, ને ખીજું સત્ર વૈશાખ માસથી શરુ થાય છે માટે તેમાં દાખલ થવા ઇચ્છનારે પહેલા વા ખીજા સત્રની શરુઆતમાં અરજી કરવાનું ધ્યાનમાં રાખવું, અને પ્રત્યુત્તર માટે ટિકિટ ખીડવાનું પણ લક્ષમાં રાખવું.
- ૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પૂ. મહાત્માશ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નથુરામશર્મા આચાર્યજી પ્રણીત સર્વે પુસ્તકોની કિંમત વિજ્ઞાપનમાં જાપેલી કિંમતથી ઓછી કિંમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.
- ૪ શ્રીઆનંદાશ્રમમાં દર્શનસત્સંગ માટે આવીને રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી જણાવવું જોઈએ, અને આશ્રમમાં કેટલો સમય રહેવું છે, ને રહેવાનો શો ઉદ્દેશ છે તે પણ જણાવવું જોઈએ.
- ૫ લેખક ગંધુબહેનો "આનંદાશ્રમ" માટે યોગ્ય એવા લેખો લખી મોકલવાની સેવાનો લાભ લઈ શકે છે.
- ૬ આનંદાશ્રમમાં યજ્ઞયાગ ને લાગવતનું પારાયણ આદિ ધાર્મિક અનુષ્ઠાનો કરવા ઇચ્છનારાં જોએ અગાઉથી લખી જણાવવું જોઈએ કે જેથી વ્યવસ્થા કરવામાં વિશેષ સરળતા થાય.

વર્ષ ૯ મ્હ

॥ ૐ ॥

વાર્ષિક લવાજમ

શકાબ્દ

॥ ઘતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

પોસ્ટલ સાથે

રૂ. ૧-૦-૦

અંક ૧૦ મે

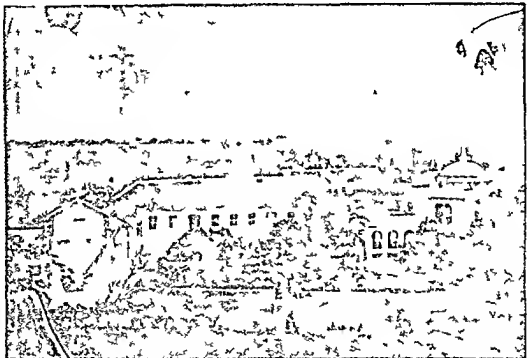
આનંદાશ્રમ

પરદેશમાં

સંવત ૧૯૮૭

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ

અનાયવિદ્યોપહતાત્મસંવિદ તન્મૂલસંસારપરિશ્રમાતુરા ।

યદ્દચ્છયેહોપસૃતા સ્વમાપ્નુયુ સુભાશ્રમોઽયં નથુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના અરા સ્વરૂપના માયિક છતાં ખરુ લાગે એવા અજ્ઞાનવડે જેમને પોતાના અરા સ્વરૂપની માયિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ થયેલી છે તથા પોતાના અરા સ્વરૂપની માયિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ જ નેનું મૂલ છે એવા આ સંસારના પરિશ્રમથી જેઓ દુઃખી થયેલા છે તેઓ કદી અનાયામ અહિં આવી ચડે તોપણ પાછા પોતાના સ્વરૂપસુખને પામી રહે એમ છે એવો આ આશ્રમ પૂજ્યપાદ સદગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્ નથુરામ શર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	શ્રી સદ્ગુરુના માહાત્મ્યજ્ઞાનપૂર્વક તેમની ભક્તિ કરવાવિશે.	૨૧૧
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૨૧૨
૩	શ્રીનાથપ્રભુપ્રણીત કેટલાંક છંદનચરિત્રો.	૨૧૩
૪	શ્રીસનતસુખતીયમ્	૨૧૮
૫	આપણા આચાર્યશ્રીની આખ્યાયિકાઓ.	૨૨૧
૬	સંસ્મરણો.	૨૨૫
૭	Appreciation	૨૨૬
૮	ગુણગતા.	૨૨૭
૯	વિવેકવિચાર.	૨૨૮
૧૦	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૨૩૧
૧૧	પરચુરણ બેટ.	૨૩૪

લલાજમસંબંધી જરૂરીનોંધ

જે બંધુબહેનોનું લલાજમ બાકી હોય તેઓ પોતાનું લલાજમ વેળાસર મોકલી આપે એમ સ્મરણ આપવામાં આવે છે. ગ્રાહક રહેવાની ઇચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના લખવા ક્ષમ લેવો, એટલે ટપાલ તથા વી. પી. કરવાના શ્રમ ને ખર્ચમાં નકામું બિતરવું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-પોસ્ટ બીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના:—લેખસંબંધી અને માસિકસંબંધી સર્વ પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, ડૉ. આનંદાશ્રમ-પોસ્ટ બીલખા (કાઠિયાવાડ) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ ગોધુળદાસ દેશાઈ વેદાંતસૂત્ર-માંગરોળ-કાઠિયાવાડ

સહતંત્રી: શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકર-શ્રીઆનંદાશ્રમ-પોસ્ટ બીલખા.

શ્રી ભગવંતસિંહજી ધવેશ્વરજી લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
માલેક-પારેખ કેવળચંદ દાનજીભાઈએ છાપ્યું—ગોંડલ

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિભેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર ઠાઠથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૯૬૬]

સંવત ૧૯૯૭ શકાબ્દ

[અંક ૧૦

શ્રીસદ્ગુરુના માહાત્મ્યજ્ઞાનપૂર્વક તેમની ભક્તિ કરવાવિષે

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથ ભગવાન]

દોહરા

જેના કૃપા કટાક્ષથી, સર્વે વિભૂતિ પમાય;
તે સદ્ગુરુના ચરણમાં, વંદન હજી સદાય.

ગુણગા ઇંદ

પૂજ્યગુરુદેવનું રમરણ કર સર્વદા, નિત્ય આનંદપ્રદ એજ જાણી;
ચરણ સેવનથી તું કૃતારથ થશે, સત્ય એ સત્ય એ વેદવાણી. પૂજ્ય ૧
શ્રીગુરુદેવના ચરણમાં ધર્મ ને, જ્ઞાન વૈરાગ્ય એકથરે છે;
હલેશ વિપાક ને કર્મ આશયતણે, ત્યાં નથી લેશ ગુપ્ત શાસ્ત્ર કે' છે. પૂજ્ય ૨
ત્રિવિધ દુઃખ ઠાળવા, પરમશુભ પામવા, પાપના પુનઃ પ્રલય કરવા;
રજસ્તમ કાઢવા સત્ય વધારવા, બ્રહ્મરૂપ થવા ગુરુજ ભજવા. પૂજ્ય ૩
બાધ થઇ દરયતો મોહ તેનો જશે, અર્પણ શુભધન સત્તા પ્રકટ થાશે;
કાલ માયાતણી જનાલ પડી ક્યાં રહી? જ્યાં અવિદ્યા સર્વે વિલાય જાશે. પૂજ્ય ૪

શ્રીનાયકવચનામૃત .

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથ ભગવાન]

જીવોનાં કરેલાં કર્મોનું ફલ ઈશ્વર આપે છે પોતાના સદ્ગુરુ કહે તેમ મનુષ્યે પવિત્ર જીવન ગાળવું. અયોગ્ય પદાર્થો ન ખાવા, ને દુરાચરણથી દૂર રહેવું.

અયોગ્ય વિચાર, અયોગ્ય ક્રિયા, અયોગ્ય સંગ, અયોગ્ય વાચન, નિષિદ્ધ ભક્ષણ ને નિષિદ્ધ પાનથી દૂર રહી બની શકે તેટલું શુભકર્મ કરતા રહેશે.

પવિત્ર હૃદય કોઈપણ પ્રકારની ભૂલથી ને પ્રભુથી બહુ દૂર છે, ને અભક્ષતાં કાંઈ ભૂલ થઈ જાય તો તે તુરત તેનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરે છે.

મનને વશ વર્તવાથી જીવની અધોગતિ થાય છે, ને મનને મારવાથી જીવની ઊર્ધ્વગતિ થાય છે, તે શું હજી સુધી તમને લગારે સમજાયું નથી ?

જેઓ પોતાના આશ્રિતોને સદા પ્રસન્ન જોવા ઇચ્છતા હોય, ને જેમની પ્રવૃત્તિ પોતાના આશ્રિતોને આ લોકમાં સદા સુખી રાખવાની ને પરલોકમાં તેમનું પરમહિત કરવાની હોય તેમની સાથે તેમને અસંતોષ ઉપજે એવું વર્તન પોતાને આશ્રિત માનનારે ચલાવવું તે કેવી રીતે યોગ્ય ગણાય ? શું આમાં તે આશ્રિત જાણે કે અજાણે કૃત્તનતાના દોષનો ભાગી નથી થતો ?

અનન્યભક્તિ કેને કહેવાય તે વિષે જેણે કાંઈ પણ વાંચ્યું હોય, વા કાંઈપણ સાંભળ્યું હોય, વા કાંઈ પણ વિચાર્યું હોય તે મનુષ્ય જો હૃદયવાળો હોય ને પરમાત્માની અનન્યભક્તિને પ્રાપ્ત કરવાને ઇચ્છતો હોય તો તે પરમાત્માના અનન્યભક્તને ન છાજે એવો વિચાર કે વર્તન કરે ? નજ કરે.

તમને નથી જણાતું કે જેનું હૃદય વજ્ર જેવું હોય તેજ ભવિષ્યમાં તેના ચીરાવાની કાંઈ પણ ચિંતા રાખ્યા વિના પોતાના મનના રાજસતોમસ વેગ પ્રમાણે વર્તે, પણ જેનું હૃદય સુકોમળ હોય તે તો ભવિષ્યમાં પોતાના હૃદયને ચીરાવાની બહુ ચિંતા રાખી પોતાના મનને બહુજ વશ રાખીને વર્તે.

જેના પગે ધૂળથી ખરડાયેલ રહે છે એવો અભણ ખેડૂત પણ પોતાના ખેતરમાં આંખે ઊગાડવાની ઇચ્છા રાખીને તેમાં બાવળનું બી વાવતો નથી, તો પછી સ્વચ્છતાનું ને પંડિતાઇનું અભિમાન રાખનાર મનુષ્યે પોતાના હૃદયમાં પ્રભુભક્તિના પ્રાદુર્ભાવની ઇચ્છા રાખી તેમાં પરમાત્માની અનન્ય ભક્તિનો વિનાશ કરનારાં બી ન વાવવાં જોઈએ એમ ન સમજવું જોઈએ ?

ઇશ્વરી ઇચ્છા તો જીવને આ લોક પરલોકનું સુખ આપવાની હોય છે, છતાં જે મનુષ્ય દેખતી આંખે વાદળાંવિનાતા ખરા બપોરે હાથમાં મશાલ લઈ મોઢા કુવામાં પડે તેને ઇચ્છા કેવી રીતે બચાવી શકે ને સુખ આપી શકે ?

જેને પરમાત્માની અહો અવ્યલિચારિણી ભક્તિનો પરિપાક કરી તેનું ઉત્તમાત્મ ફલ પ્રાપ્ત કરવાની સાચી ઇચ્છા નથી, પણ પ્રાકૃત મનુષ્યતા સમૂહમાં રહી પ્રાકૃતોને પગલે ચાલવાની રુચિ છે, ને જેને અહીં ઠાલા આવી અહીંથી ભૂલીને જવાતું છે તેને પરમાત્માની અવ્યલિચારિણી ભક્તિનો ઉપદેશ કરવો તે ગિરની ભેંસ આગળ ભાગવતનો ઉપદેશ કરવા જેવું વિદ્વાનોને જણાય છે.

જે પાતાના આશ્રિતનું હિત ઈચ્છી વારંવાર સિત્તસિત્ત રીતે તેને ઉપદેશ કરે, છતાં મનુષ્ય તે ઉપદેશ ઉપર લેશ પણ ધ્યાન ન આપતાં પાતાની ઈચ્છા પ્રમાણે પર્તે, ને કર્તવ્યકર્તવ્યના કાંઈપણ વિચાર ન રાખે, તેના ઉપર આશ્રય આપનારને ઉદાસીનતા કેમ ન પ્રકટે ? પ્રકટેજ.

જે માત્ર વાતોના ગપાટાજ ન મારવા હોય, પણ વાસ્તવિક ઉત્તમ ફલ મેળવવું હોય તો તે મનુષ્યે પ્રયત્ન પણ બહુ મોટા પ્રમાણમાં કરવો જોઈએ, એ સમજીને વિના કહુજ સમજાય એવું છે.

જે આ વિશ્વમાં કર્મના ફલના કોષ આપનાર છે એમ સમજતું હોય, જે મનુષ્યજન્મનું દુર્લભપણું છે એમ સમજતું હોય, ને જે વીજળીના અબકારાના પ્રકાશમાં મોતી પડેલી લેવાની પેઠે આ અદ્ય સમયના જીવનમાં પાતાનું ઇચ્છિત પ્રાપ્ત કરી લેવું જોઈએ એમ સમજતું હોય તો પાતાનું યોગ્ય કર્તવ્ય કરવામાં મનુષ્યે પાતાનું મન રાખવું જોઈએ. (ક્રમશઃ)

—:૦:—

શ્રીનાથમહામુખીત કેટલાક જીવનચરિત્રો

(અતુરસંધાન ગતાંકના પૃષ્ઠ ૧૯૬ થી)

[૪]

પૂજ્યચરણશ્રીશંકર ભગવાન

દોહરા

પરમંતર્ય માયા વિષે, પ્રતિબિંબિત જવ થાય;

ત્યારે ચેતન શુદ્ધ તે, પરમ શિવ^૧ કહુવાય. ૧

જન-અજ્ઞાનરે નિવારવા, લાવી દયા મનમાંય;

આદ્ય શંકરાચાર્ય થઈ, તે પ્રકટયા જગમાંય. ૨

પૂજ્યચરણ આચાર્ય ભગવાનનાં સંરક્ષિત ભાષામાં ચાર પ્રસિદ્ધ જીવન ચરિત્રો છે, શ્રી આનંદગિરિકૃત, શ્રીમદ્વિદ્યારણ્યસ્વામીકૃત, ચિદ્વિલાસકૃત ને સદાનંદ-મિશ્રકૃત, તેમાં શ્રીમદ્વિદ્યારણ્યસ્વામીકૃત સંક્ષેપ શંકરવિજય (શ્રી શંકર દિગ્વિજય) વિદ્વાનોમાં વધારે પ્રમાણભૂત મનાય છે બીજા કોષ કોષ અંથોમાં પણ પૂજ્યપાદ શ્રીશંકરાચાર્યનું ટુંકું જીવનચરિત્ર જોવામાં આવે છે.

જે વેલા ભારતવર્ષમાં વેદોક્તકર્મોના વાસ્તવિક હેતુ લોકોના મોટા ભાગની સમજમર્યાદાથી દૂર થઈ ગયો હોય, જે વેલા સિત્તસિત્ત દેવોના ઉપાસકો વૈદિક ઉપાસનાનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ સમજ્યા વિના એક બીજાને વિદ્રેષ કરતા હતા, ને પરસ્પર લડી મરતા હતા, જે વેલા જૈનધર્મનું ને બુદ્ધધર્મનું પ્રભાવપણું

૧ શ્રીદક્ષિણમૂર્તિ ૨ અધિકારી મનુષ્યના અજ્ઞાનને દૂર કરવા અજ્ઞાનને દૂર કરવાથી સર્વ દુખો દૂર થાય છે, કેમકે અજ્ઞાનથીજ સર્વ દુખો ઉપજે છે અજ્ઞાનથી ભેદજ્ઞાન ભેદજ્ઞાનથી અતુકવતાનું ને અતિક્રૂવતાનું જ્ઞાન, અતુકવતા ને અતિક્રૂવતાના જ્ઞાનથી રમદેવ, રમદેવથી અભિર્માનપૂર્વક ધર્માધર્મમાં પ્રવૃત્તિ, અભિમાનપૂર્વક ધર્માધર્મમાં પ્રવૃત્તિ કરવાથી ચિત્તમાં ધર્માધર્મતા સંસ્કારોનું પડવું, ચિત્તમાં ધર્માધર્મતા સંસ્કારો પડવાથી જ્ઞાતમાત્ર સ્વૃણશરીરની સાથે જોડાઈ, અને જ્ઞાતમાત્ર સ્વૃણશરીરની સાથે જોડાઈ થવાથી તેને વિવિધ દુખોની પ્રાપ્તિ થાય છે

થવાથી વેદાક્તધર્મને વર્ણાશ્રમની મર્યાદા છિન્ન ભિન્ન થઈ ગયાં હતાં, અને જે વેલા એકજ અદ્વિતીય બ્રહ્મના ઉપનિષદોએ પ્રતિપાદન કરેલા જ્ઞાનનું સ્વરૂપ મનુષ્યોના મોટા ભાગની જાણમાં રહ્યું ન હોતું, ને તેથી પ્રત્યેક મનુષ્ય વસ્તુતાએ દુઃખરહિત પરમાનંદરૂપ છતાં દુઃખોથી સીદાયા કરતો હતો, તે વેલા અધિકારી મનુષ્યોને વેદાક્તકર્મનું રહસ્ય સમજાવવા, તેમને વેદાક્ત ઉપાસનાનું રહસ્ય સમજાવવા, જૈનધર્મના ને બુદ્ધધર્મના વેદ વિરોધી ભાગનું નિરાકરણ કરવા, વર્ણાશ્રમધર્મની મર્યાદાનું રક્ષણ કરવા, અને ઉપનિષદે પ્રતિપાદન કરેલા બ્રહ્મનું યથાર્થ સ્વરૂપ સમજાવી મુમુક્ષુઓને દુઃખરહિત પરમાનંદસ્વરૂપમાં સ્થાપવા શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ પ્રભુએ કેવલ કારુણ્યને વશ થઈ આ ભારતવર્ષના દક્ષિણ વિભાગ-વિષે મલખાર પ્રાંતમાં પવિત્ર પૃથ્વીનદીને કાંઠે આવેલા કર્વેટી નામના પવિત્ર ગામમાં તૈત્તિરીય શાખાનું અધ્યયન કરનાર નંપુરી જ્ઞાતિના પવિત્ર બ્રાહ્મણ શ્રી શિવગુરુનાં સ્વધર્મપરાયણ ધર્મપત્ની અખાના (સતીના), ઉદરથી આશરે શાકે ૬૧૦ વૈશાક સુદિ પને દિવસે મધ્યરાત્રિને સમયે પોતાના સ્થૂલ શરીરનો આવિર્ભાવ પ્રતીત કરાવ્યો. તેમના આવિર્ભાવ કાલે અધર્મપરાયણ આસુરી-સંપત્તિવાળા મનુષ્યોના હૃદયમાં અચાનક ફોલ થયો, ને ધર્મપરાયણ દેવીસંપત્તિવાળા મનુષ્યોના હૃદયમાં અચાનક આનંદાવિર્ભાવ થયો; આસપાસના વાતાવરણમાં, જલમાં ને અન્ય સ્થાવર જંગમ પ્રાણિપદાર્થોપર તેમના પ્રતીત થયેલા મનોહર શરીરમાં શુદ્ધસત્ત્વગુણના પ્રખલતરંગોની અસરવડે સુખમય શાંતિ પ્રસરી રહી, સ્વભાવથીજ પરસ્પર વૈર રાખનારાં પ્રાણીઓના વૈરનું શમન થઈ તેઓ પરસ્પર પ્રસન્નતાવાળાં જણાવા લાગ્યાં; વૃક્ષોની શેલોમાં વધારે પ્રતીત થયેલો જોવામાં આવ્યો; નદી, સરોવર ને કૂવાનાં જલો નિર્મલ જણાવા લાગ્યાં; પર્વતોમાંથી નિર્મલ જલનંદા ઝરણો ઝરવા લાગ્યાં, અને આકાશ ને દિશાઓ નિર્મલ જણાવા લાગ્યાં.

જ્યોતિર્વિદોએ તેમના શુભ આવિર્ભાવવાળા સમયપરથી તેઓ અલૌકિક મહાપુરુષ થશે એમ તેઓશ્રીના સ્થૂલશરીરનાં માતાપિતાની આગળ તેમના પૂજવાથી પોતાની વિધાના આધારે ભવિષ્ય ભાખ્યું.

માતાપિતા ને તેમના સંબંધિજનો તેઓશ્રીના આવિર્ભાવવડે પ્રસન્ન થાય તેમાં કંઈપણ આશ્ચર્ય નજ હોય, પણ અન્ય સજ્જનોને પણ તેમના આવિર્ભાવવડે આનંદ થયો. તેઓશ્રીને આવિર્ભાવ મહેધરની (શંકરની) કૃપાથી થયો હતો એવી તેમના માતાપિતાની માન્યતા હોવાથી તેમનું નામ શંકર પાડવામાં આવ્યું. તેમના મસ્તકપર બીજના ચંદ્રનું, કપાલમાં નેત્રનું, બંને ખભાપર ત્રિશૂલનું, હાથમાં ચક્રનું, ગદાનું, ધનુષનું ને ડમરુનું, છાતીપર નાગનું, અને ગરણીપર ચામરનું ચિહ્ન હતું. તેમના સ્થૂલશરીરનો રંગ શુદ્ધ સફેદિકના જેવો ઉજ્જવલ હતો.

જેમ શુક્લપક્ષના બીજના ચંદ્રની કલા શુક્લપક્ષમાં ઉત્તરોત્તર વધતી જાય છે તેમ આચાર્ય ભગવાનનું રમણીય ને શુદ્ધસાત્ત્વિક પરમાણુઓ મુદરૂપ સ્થૂલશરીર ઉત્તરોત્તર વધવા માંડ્યું. તેઓશ્રીનું ત્રૈલોક્ય સુંદર અંગ નેત્રનું તથા મનનું હરણ કરી તેમના જીવભાવનું વિસ્મરણ કરાવનાર બધારે ત્રણ વર્ષનું થયું ત્યારે તેઓશ્રીના સ્થૂલ શરીરને ચોલ

આવ્યો હતો. તેઓશ્રીનું રચૂલશરીર જ્યારે પાંચ વર્ષનું થવા આવ્યું ત્યારે શકે, ૬૧૫ના ચૈત્ર સુદિ ૯ ને દિવસે તેઓશ્રીના ચેતોહર રચૂલશરીરને યથાવિધ ઉપનયન સંસ્કાર કરવામાં આવ્યો. ઉપવીત આપ્યા પહેલાં જેટલું ઉપયોગી અધ્યયન ઉપવીત વિના થઈ શકે તેટલું ઉપયોગી અધ્યયન તેમણે કરી લીધું હતું.

ઉપનયન થવા પછી તેઓશ્રી પોતાના ગુરુની પાસે રહી વેદાદિનું અધ્યયન કરવા લાગ્યા. અધ્યયન કાલે તેમની સ્મરણશક્તિ ને તેમનો બુદ્ધિવિભવ તેમના સહાધ્યાયીઓને તથા તેમના ગુરુને આશ્ચર્યરૂપ જણાતાં હતાં. એક વેલા બધા વિદ્યાર્થીઓની સાથે ગામમાં ભિક્ષા માગવા જતાં તેઓએ એક બહુ દીન બ્રાહ્મણને ઘેર જઈ ભિક્ષા માગી તે બ્રાહ્મણની ઓએ દીનભાવથી વિનયવડે તેઓશ્રીને જણાવ્યું કે:-“હું બહુ મંદભાગિની છું, તેથી નિર્ધનતાને લીધે તમારા જેવા બહુ ભાવથી સન્નિધિ કરવા યોગ્યનો પણ અન્નાદિવડે સન્નિધિ કરી શકતી નથી, આથી મારા જીવનને ધિક્કાર છે.” આમ કહી તે ઘરમાં ગઈ અને ઘરમાં મળી આવેલું એક આમળું તેમને ભિક્ષાને બદલે આપ્યું અન્યતું દુઃખ જોઈ જેમનું હૃદય દ્રવી જવાના સ્વભાવવાળું હતું એવા તેમને તે દીન સ્ત્રીના કૃતુબળનું દારિદ્ર્ય દૂર કરવાની બલવતી ઈચ્છા ઉપજી. તેમણે આ બ્રાહ્મણના કૃતુબળનું દારિદ્ર્ય દૂર કરવા મનોહર શબ્દોવડે લક્ષ્મીજીની પ્રાર્થના કરી. તે પ્રાર્થનાથી પ્રસન્ન થયેલાં લક્ષ્મીજીએ ભગવાન શંકરને કહ્યું કે:-“આમળું પૂર્વે દ્રવ્યની પ્રાપ્તિ થાય એવું કાંઈ સૂકૃત કર્યું નથી માટે આ જન્મમાં તેઓ મારી કૃપાને પાત્ર સી રીતે થઈ શકે?” ભગવાન શંકરે તેના ઉત્તરમાં કહ્યું કે:- “કદાચ આ કૃતુબળનાં માણસોએ પૂર્વે દ્રવ્ય પ્રાપ્ત થાય એવું કાંઈ સૂકૃત ન કર્યું હોય તો આ જન્મમાં આ બાળકે મને એક આમળું આપવારૂપ પુણ્ય કર્યું છે માટે તમારે તે પુણ્યના ફલરૂપે તેમના ઉપર કૃપા કરવી જોઈએ.” ભગવાન શંકરનાં આવાં વચનોથી પ્રસન્ન થયેલાં લક્ષ્મીજીએ તે બ્રાહ્મણના ઘરમાં ઘણાં સોનાનાં આમળાં પ્રદાન્યાં.

પોતાના ગુરુની પાસે બે વર્ષ સુધી રહી, વેદાદિ સત્યાસોનું અધ્યયન કરી સાતમે વર્ષે શંકરભગવાન પોતાને ઘેર આવી અધ્યયન કરેલા વેદાદિ સત્યાસોનું પુનઃ અધ્યયન કરતા છતાં તથા યોગ્ય વિદ્યાર્થીઓને તેનું અધ્યયન કરાવતા છતાં પોતાનાં માતૃશ્રીની ભાવપૂર્વક સારી રીતે સેવા કરતા હતા. તેમનાં માતૃશ્રી તેમની મનોહર વાણી, બુદ્ધિ, વિદ્યા, ભક્તિ ને શરીરની સુંદરતા જોઈ વારંવાર બહુ હર્ષ પામતાં હતાં.

શંકરભગવાનના ઘરથી નદી થોડી દૂર હતી, તેથી પોતાનાં માતૃશ્રીને ઊનાળાના દિવસોમાં તે નદીએ સ્નાન કરવા જવામાં બહુ શ્રમ જણાય છે એમ જણી શંકરભગવાને તે નદીના અધિષ્ઠાતા દેવની સ્તુતિ કરી, તેથી તે નદીના પ્રવાહ શંકરભગવાનના ઘરની આગળથી વહેવા લાગ્યો.

શંકરભગવાનની કીર્તિ સાંભળી મલખાર દેશના રાજા રાજશેખરે શંકરભગવાનને પોતાના પ્રસાદમાં (મહાસયમાં) પધરાવવાની ઈચ્છાથી પોતાના પ્રધાનને લેઈ સહિત તેઓશ્રીની સમીપ તેઓશ્રીને તેડી લાવવા માટે મોકલ્યો. પ્રધાન તેમની પાસે ગયો, ને પોતાના રાજાના તરફની વિનંતિ તેઓને કહી સંભળાવી.

શ્રીસનત્સુજાતીયમ્ (શ્રીશાંકરભાષ્યસમેત)

[અનુવાદકઃ—મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાધ-વેદાંતભૂષણ]
(અનુસંધાન ગતાંક ૬ના પૃષ્ઠ ૧૨૮થી)*

આપોઽધાદ્ભ્યઃ સલિલં તસ્ય મધ્યે
ઉમૌ દેવૌ શિશ્રિયાયેઽન્તરિક્ષે ।
આદધ્રીચીઃ સવિષ્ણુચીર્વસાના—
સુમૌ વિભર્તિ પૃથિવીં દિવં ચ ।

યોગિનસ્તં પ્રપદ્યન્તિ ભગવન્તં સનાતનમ્ ॥૫॥

પદ્મછેદઃ—આપઃ સૌથી પ્રથમ અવિભક્ત એકરૂપે આવી રહેલું બ્રહ્મજ હવે
અથ પછી અદ્ભ્યઃ અવિભક્ત એકરૂપે વ્યાપી રહેલા બ્રહ્મમાંથી સલિલં ગતિશીળ
જગત્ ઉપજ્યું તસ્ય મધ્યે તે જગત્માં ઉમૌ દેવૌ હવે અને ઈશ્વર એ બંને દેવો
શિશ્રિયાયે આશ્રય કરી રહેલા છે અન્તરિક્ષે બ્રહ્મ અને જગત્ની વચ્ચેમાં આદ-
ધ્રીચીઃ સૂક્ષ્મશરીરોને ધારણ કરી રાખનારાં સ્થૂલ શરીરોમાં સવિષ્ણુચીઃ સોઈ
લોકાવા જેવી વ્યથા ઉપજાવનારી ઇન્દ્રિયાના સમૂહના જેમાં સમાવેશ થાય છે
એવાં સૂક્ષ્મશરીરો સહિતમાં વસાનો એ એ દેવો વસતા છતાં વિભર્તિ પૃથિવીં
દિવં ચ વસ્તુતાએ આ લોક અને પરલોકને એટલે સંપૂર્ણ જગત્ને બ્રહ્મ જ ભરી
રહેલું છે એટલે જે સ્થળે જગત્ જણાય છે તે સંપૂર્ણ સ્થળે બ્રહ્મજ વ્યાપી
રહેલું છે.

ભાવાર્થઃ—વ્યાપી રહેલું હોવાથી બ્રહ્મ કહેવાતું બ્રહ્મ તે જેવું છે તેવું
મૂળથીજ છે તેથી તે ખરું છે.

ગતિશીળ હોવાથી જગત્ કહેવાતું જગત્ તે જેવું છે તેવું મૂળથીજ નથી
પણ બ્રહ્મમાંથી ઉપજીને ઉપસ્થિત થનારું ને ઉપસ્થિત થઈને પાછું બ્રહ્મમાંજ
અળપાદ જનારું છે તેથી તે ખરું નથી. તે જણાય છે તેથી તેને ખરું કહેવું

*ગતાંક ૬ના પૃષ્ઠ ૧૨૮ની પ્રથમની જે પંક્તિથી પૂરા થતા પરિચ્છેદ પછી અને નવા આરંભ
પામતા પરિચ્છેદની વચ્ચે નીચેનો પરિચ્છેદ વધારી વાંચવાતું છેઃ—

પણ જે કોઈ પદાર્થ પોતાથી જુદી એવી બીજી કોઈ જગ્યાએ રહેલો હોય તે પદાર્થ ખરો ન
હોય. તે જણાતો હોવાથી તેને ખરો કહેવો હોય તોપણ તેને જણાવા પૂરતો ખરો કહી શકાય. અને
જુદો તો જે તે વ્યવહારની ચોખ્ખતાવાળો હોય તો વ્યવહાર પૂરતો ખરો કહી શકાય પણ તેને ખરેખર
ખરો કહી શકાય નહિ. બ્રહ્મ તો ખરેખર ખરો પદાર્થ છે તેથી તે તેનાથી જુદી એવી બીજી કોઈ
જગ્યાએ રહેલું નથી કે તે જગ્યાને છાડીને બ્રહ્મ આદ્યું નય વા બ્રહ્મથી ભિન્ન અન્ય કોઈ પદાર્થ કહી
હોય તો પછી તે બ્રહ્મને તે જગ્યાએથી ખસેડી શકે. બ્રહ્મ તો પોતે પોતામાંજ રહેલું છે એવી રીતે
જગત્ પોતે પોતામાં રહેલું નથી પણ તે તો બ્રહ્મમાં રહેલું છે તેથી જગત્ ખરો પદાર્થ નથી. તે
જણાય છે તેથી તેને ખરું કહેવું હોય તો તેને જણાવા પૂરતું ખરું કહી શકાય ને તે વ્યવસ્થિત-
વ્યવહારની પણ ચોખ્ખતાવાળું હોવાથી જુદું-તો તેને વ્યવહારપૂરતું ખરું કહી શકાય પણ તેને ખરેખર
ખરું કહી શકાય નહિ.

હોય તો તેને જણાવા પૂરતું ખરું કહી શકાય ને તે વ્યવહારની પણ ચોખ્ખતાવાળું હોવાથી બહુ તો તેને વ્યવહાર પૂરતું ખરું કહી શકાય પણ તેને ખરેખર ખરું કહી શકાય એમ નથી છતાં દહસાથે એકતા કરી રહેનાર જીવને દહવડે તે ખરું જણાય છે પણ તે ખરેખર ખરું નથી.

જગત્ વ્યવસ્થિત વ્યવહારની પણ ચોખ્ખતાવાળું હોવાથી વ્યવસ્થિત વા અવ્યવસ્થિત રીતે પરસ્પર વ્યવહાર કરનારા જગત્માં અનેક જણાય છે. તેઓ સર્વ જીવનવાળા જણાતા હોવાથી જીવ કહેવાય છે પોતપોતાના ભોગોના સંપાદનમાટે જીવને સાથે ભોંકાવા જેવી વ્યથા ઉપજાવનારી મન સહિત સર્વે ઇન્દ્રિયોના જેમાં સમાવેશ હોય છે એવા પોતપોતાના સૂક્ષ્મ દેહમાં તથા સૂક્ષ્મદેહને ધારણ કરી રાખનાર ને સૂક્ષ્મ દેહના ગોણકભૂત પોતપોતાના સ્થૂળ દેહમાં તેઓ સર્વે ઢંકાઈ રહેલા હોય છે એટલુંજ નહિ પણ પોતપોતાના તે બંને દેહોમાં તેઓ સર્વે એકતા કરી રહેલા હોય છે તેથી તેઓ કોઈ પોતપોતાના તે બંને દેહોથી જુદા પોતાના મૂળ રૂપને જાણનારા હોતા નથી. તેઓ કોઈ પોતપોતાના તે બંને દેહોને ઉપજાવીને ધાર્યા પ્રમાણે ઉપસ્થિત રાખી રહેવાના પણ સામર્થ્યવાળા હોતા નથી. છતાં પોતપોતાના તે બંને દેહો કોણે ઉપજાવીને કેવી રીતે ઉપસ્થિત કરેલા છે તથા પોતપોતાના તે બંને દેહોમાં પોતે કોઈએ ભેઈ જાણીને તો એકતા કરી નથી છતાં તેમાં પોતાને પોતાની એકતા થયેલી જણાય છે તો તે કોણે કરેલી છે ને તેમાં તે કરનારનો શો હેતુ છે તે જાણીને પોતાના મૂળ સ્વરૂપનો તથા પોતાના દૈહિક કર્તવ્યનો નિર્ણય કર્યાવિના જ સર્વે કોઈ પોતપોતાના દૈહિક વેગોને વશાવર્તી રહેનારા હોય છે.

પોતપોતાના દેહોને ઉપજાવી તેમાં પોતાની ધારી એકતા કરી રહેવાનું સામર્થ્ય કોઈ જીવમાં હોતું નથી છતાં જ્યારે તેમના દેહો ઉત્પન્ન થયેલા હોય છે તથા તેમાં જીવોની જાણ વિના જીવોની એકતા પણ થઈ રહેલી હોય છે ત્યારે જીવોના દેહોને ઉત્પન્ન કરનારા તથા દેહોમાં જીવોની એકતા કરી જીવોને દેહ સાથે ભેડી રાખનારા જીવોથી પર ઈશ્વર પણ જગત્માં છે એવો નિર્ધાર થાય છે તે પ્રમાણે જગત્માં ઈશ્વર પણ છે અને સર્વે દેહોનું તથા દેહમાં ઢંકાઈ રહેલા જીવોનું નિયમન કરતા તે સર્વે જીવોની સાથે તેમના પ્રત્યેકના અંતર્યામીરૂપે રહેલા હોય છે પણ દેહમાં ઢંકાયેલા હોવાથી જીવનું મૂળરૂપ જેમ કોઈ જીવને પ્રત્યક્ષ જણાતું નથી તેમ ઈશ્વરનું ઈશ્વરરૂપ પણ દેહમાં ઢંકાયેલું હોવાથી કોઈને પ્રત્યક્ષ જણાતું નથી.

દૈહિક વેગોને બહુધા વશ વર્તી રહેનારા સર્વે જીવોના દૈહિક વ્યવહારો વ્યવસ્થિત રીતે સંધાતા રહેતા ભેઈને જીવો જગત્ને ખરું જાણે છે પણ જે સ્થળે ને જે સમયે જીવોને આ લોકનો તથા સંપૂર્ણ સર્વે પરલોકનો જેમાં સમાવેશ થાય છે એવું જગત્ જ પ્રવર્તી રહેલું પ્રતીત થાય છે તે સ્થળે ને તે સમયે વસ્તુતાએ બ્રહ્મજ વ્યાપી રહેલું હોય છે તેથી જગત્ ખરું જણાતું છતાં તે ખરેખર ખરું નથી એ તો જણાવા પૂરતું જ ખરું હોય છે ને બહુ તો વ્યવહાર પૂરતું ખરું હોય છે.

આમ છતાં પોતાના દેહોથી અગાધ પડીને પોતાના મૂળરૂપમાં એકતા

કરી રહેવાનો યોગ નહિ સાધનારાઓને ઈશ્વરના અંતર્યામી સ્વરૂપનો તથા
અક્ષના સનાતન અક્ષસ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર થતો નથી. જેઓ યોતાના રહોથી
અળગા પડીને યોતાના મૂળરૂપમાં એકના કરી રહેનારા યોગીઓ છે તેઓ તો
ઈશ્વરના અંતર્યામી ઈશ્વરરૂપને તથા અક્ષના સનાતન અક્ષસ્વરૂપને તે બેનું છે
તેનું સ્પષ્ટ બાણ છે. ૫

શ્રી શાંકરભાષ્યમ્ ॥

શ્વર્નાં દ્વાસુપર્ણાવિત્તિ મંથાર્થે કથયતિ આપ્તિ ઇવે આપ્તિ એમ આ
શ્લોકવડે દ્વાસુપર્ણો ॥ એ મંથરનો અર્થ કહે છે.

યસ્માત્ પરમાત્મન આપ્તિ પ્રથમે સ્પષ્ટાઃ ।

જે પરમાત્મામાંથી પ્રથમ જળ ઉપજ્યું.

તથા ચાહમનુર પ પવ સસર્જાદાવિતિ ।

પ્રથમ જળનેજ સર્જ્યું એમ મનુ પણ એમજ કહે છે.

મૃતપંચકોપલક્ષણોઽર્થોઽપ્યશ્વઃ ।

જળશબ્દ ભૂતાપેયકેના ઉપલક્ષણના અર્થનો છે.

એરહે જળશબ્દવડે પાંચભૂતોને કહેલાં બાણવાં.

અતેન સ્વપ્નમસૃષ્ટિરભિહિતા ।

એરહે જળશબ્દવડે સૂક્ષ્મ સૃષ્ટિ કહેલી છે.

અયાનંતરમશ્વઃ પૂર્વમેવસુષ્ટામ્બઃ સલિલં મૃતપંચકં મૃતપંચાત્મકં સ્ફૂલલદેહા-
દિકં સ્વપ્નમ્ ।

આથી પછી એરહે પ્રથમ સર્જાએલા જળમાંથી સલિલ એરહે સ્ફૂલ પાંચ
ભૂતો અને સ્ફૂલ પાંચ ભૂતોના કાર્યમૃત સ્ફૂલ દેહઆદિ સ્ફૂલ સૃષ્ટિ થઈ.

તસ્ય સલિલસ્ય દેહાત્મનાવસ્થિતસ્ય મધ્યેઽન્તરિક્ષે હૃદયાકાશ ડમ્બો જીવ-
પરમાત્માનો દેહો ચોતનસ્વમાર્ગો શિશ્રિયાતે વર્તેતે ।

તે સલિલ એરહે દેહાત્મારૂપે અવસ્થિત અક્ષ મધ્યે એરહે દેહોમાં અંતરિક્ષમાં
એરહે હૃદયાકાશમાં જીવાત્મા અને પરમાત્મા બંને દેવો એરહે પ્રકાશસ્વભાવવાળા
દેવો આશ્રય કરી રહેલા છે એરહે રહેલા છે.

ન કેવલમંતરિક્ષે શિશ્રિયાયે ।

કેવળ અંતરિક્ષમાંજ આશ્રય કરીને રહેલા છે એમ નથી.

આદ્યોચીર્વિપૃચીર્વસાનો ।

આદ્યોચીઓ અને વિપૃચીઓમાં તેઓ બંને વસી રહેલા છે.

આભિમુખ્યેન ત્રિયમાણા અવસ્થિતાસ્તા અંચન્તોત્યાદ્યોચ્યો દિશઃપ્રાચાયા
અભિમુખપણાવડે ધારણ કરાઈ રહેલી તેઓ ગતિ કરે છે માટે પૂર્વદિશ
આદિ દિશાઓ

સવિપૃચીરૂપદિશો વસનાવાચ્છાદયન્તો ।

વિપૃચીઓ એરહે ઉપદિશાઓ સાથે સવળી દિશાઓમાં તેઓ બંને વસી
રહેલા છે તેમને ઠાંડીને રહેલા છે

ડમ્બો વિમર્તિ પૃથિવ્યો દિવં ચ

૧૧) પૃથ્વીને અને સ્વર્ગને બંને પૂરી રહેલા છે

एकો जीव आत्मनः स्वाभाविक चित्सदानंदद्वितीयं ब्रह्मात्मत्वमनवगम्या नात्मनि देहादौ आत्ममात्रमापन्नः पृथिवीं सूतभौतिकलक्षणं कर्मफलानुरूपं सुखदुःखात्मकं स्वात्मरूपं विभर्ति ।

તે બેમાંના એક જ પોતાનું ચિદ્રૂપ સદ્રૂપ આનંદરૂપ ને અદ્વિતીયરૂપ એવું બ્રહ્મપણું ન જાણીને દેહ આદિ ને પોતે નથી તેમને વિષે પોતાપણાને પામીને પૃથ્વી એટલે ભૂતભૌતિક લક્ષણવાળું કર્મના ફળને અનુરૂપ સુખદુઃખવાળા દેહઆદિને ધારણ કરે છે

अपरो दिवं द्योतनात्मकं स्वात्मरूपं विभर्ति ।

બીજે ઈશ્વર સ્વર્ગને એટલે પ્રકાશસ્વભાવવાળા પોતાના પોતસ્વરૂપને ધારણ કરે છે.

धूयते च द्वास्तुपर्णाविति ।

દ્વા સુપર્ણાં ॥ બે પક્ષીઓ એમ શ્રુતિપણ છે.

यः स्वात्ममायया स्वात्मानं प्राणायनंतरं कृत्वान्तरमनुप्रविश्यामिपश्य-
न्नास्ते तं भगवन्तं योगिन पश्यन्ति॥४

ને પોતાની માયાવર પોતાને પ્રાણ આદિકથી અલગ કરીને પ્રાણ આદિકની અંતર પેસાડીને તે સર્વને જેમ છે તેમ જોતા વિરાજમાન થાય છે તે લગવાનું પોણીઓજ સાક્ષાત્કાર કરે છે. ૫

—:—:—

આપણા આચાર્યશ્રીની આસ્થાપિકાઓ

(ગતાંકથી ચાલુ)

[પૂન્યપાઠ શ્રીમન્નાથ લગવાનું]

પંચવિષયોપરનો મોહ

વિષય-વિ એટલે વિશેષ કરીને તે વય એટલે બંધન કરનાર. જીવોને વિશેષ કરીને બંધન કરનાર તે વિષય.

એક વિષયના મોહથી એક પ્રાણીના પ્રાણની દાનિ થાય છે ત્યારે એક સાથે પાંચે હૃદયોના વિષયોમાં મોહિન થયેલા મનુષ્યની દુર્દશા થાય એમાં શું આશ્ચર્ય ?

શબ્દવિષયના મોહથી હરણુ પોતાનો પ્રાણ ખુણે છે, ને નામ જન્મપર્યંત બંધીખાને પડે છે. અગાઉના વખતમાં ફેટલાક શિકારીઓ હરણુનો શિકાર આમ કરતા:—તેઓ રાત્રે વનમાં જઈ ધંટરવાલ નામનાં વાજાં વગાડતા, ને દીવીઓ સાથે તે વનમાં ચાલતા. વાજાંના મધુર અવાજથી હરણુ તે શિકારીઓની આગળ દોડી આવે છે, ને વાજાંના શબ્દ સાંભળવામાં લીન થઈ જાય છે. તે વાજાંવાળા આગળ ચાલે એટલે પાછળના બીજા શિકારીઓ તે હરણુને કાતાંથી કે ખડ્ગોથી કાપતા ચાલે. આમ શબ્દવિષયગની આસક્તિથી હરણુનું મોત થાય છે. નામ વાદીની મોરલીના નાદમાં પ્રીતિવાળો યક્ષને રાક્ષસી બદાર આવી ફેણ ચઢાવી ડાલવા માડે છે, એટલે વાદી તેની નજર ચૂકાવી તેને એકદમ પકડી લધને તેની ઝેરી દાઢે કાઢી લઈ તેને પોતાની પાસેના કરંડીયામાં પૂરી દે છે. આમ શબ્દવિષયપરના રાગથી તે જન્મપર્યંતનો દુર્દો થાય છે.

સ્પર્શવિપયના મોઢથી હાથી પોતાનો ગ્રાણુ ખુએ છે. હાથીના દાંત તથા હોડકાં મોઢે હાથીનો શિકાર કરનારા કેટલાક મનુષ્યો વનમાં હાથીઓના જવા આવવાના માર્ગમાં એક મોટો ખાડો ખોદી તેના ઉપર ઝાડની પાતળી યાળોએ તથા પાંદડાં અને ઘાસ વગેરે મૂકી તે પર ઢાગળની હાથણી ઉભી કરે છે. પછી તેને લેઈ ટાઇ હાથી તેના તરફ દોડતો આવે છે, તે તે એકદમ તે ખાડામાં પડે છે. ખાડામાં એક મોટો શંકુ આકારનો લોહનો ખોસો તે લોહાએ હમો કરેલો હોય છે, તે વડે તેનું શરીર વીંધાય જાય છે, તે તે મરણ પામે છે. તે હાથી ખાડામાં પડ્યા પછી તેના ઉપર તે લોહી શીંડું નાંખે છે. કેટલીક સુદતે તે હાથીનું શરીર સડી જાય છે, તે પછી તેના દાંત તથા હોડકાં કાઢી લઈ તેઓ તેને વેચવા મોઢે લઈ જાય છે.

સ્પર્શવિપયથી મોહિત થઈને પતંગ અગ્નિમાં પડી પોતાનો ગ્રાણુ ખુએ છે એ ઝોના જાણુવામાં છે. ચોમાસામાં મનુષ્યોને તેનો વિશેષ અનુભવ થાય છે.

સ્પર્શવિપયમાં મોહિત થઈને માછલાં મરણ પામે છે. માછલાંનો શિકાર કરનારા મનુષ્યો વાંસની લાંબી લાટડીને છેડે લાંબો દોરો બાંધી તે લાંબા દોરાને છેડે લોહાનો એક ટોટો જેને ગલ અથવા બરિશ રહે છે તે બાંધી તેમાં રોટલાનો કે માંસનો નાનો ટુકડો લગવી તેને નદી આદિના પાણીમાં નાખે છે. તે નદી આદિમાંનાં માછલાં તેને ખાવા મોઢે પોતાના મોઢામાં તે પડે છે, એટલે એ ટોટો તેના મોઢામાં પેસી જાય છે, તે પછી મચ્છીમાર તેને બહાર કાઢી ફેંકે છે, તેથી તે મરણ પામે છે.

ગંધવિપયથી લમણનું મૃત્યુ થાય છે. ગંધવિપયના મોઢથી “કમણું ઊંડું, કમણું ઊંડું” એમ વિચારતો કોઈ જમર સાયંકાલજુદી કમળમાં બેસી રહે છે, અને સૂર્ય આથમતાં તે કમળ ખીણી જાય છે તેથી તેમાં તે જમર પૂરાઈ જાય છે. અતિ દોર લાકડાને પણ સરેલાઈથી દોતરી નાખવાના બલવાણો તે તે કમળની બહુ કોમળ પાંખડીઓને ખચી કાપી શકતો નથી. ગંધમાં હુખ્ત થયેલો તે જમર શું વિચારે છે ? તે તેનું પરિણામ શું આવે છે ? તે જુઓ:—

“રાત્રિર્નિમિષ્યતિ મવિષ્યતિ સુપ્રમાતં,

ભાસ્વાનુદેવ્યતિ હસિષ્યતિ પંકજશ્રીઃ ।

इत्थं विचिंतयति कोशगतं विरेफे,

हा मूलतः कमलिनो राज उज्जहार ॥”

અર્થ:—રાત્રિ હમણું ચાલી જશે, સુદર પ્રભાત થશે, સૂર્ય ઉગશે, તે કમળો ઉઘડીને તેની શોભા વધશે. કમળના કોશમાં પૂરાયેલો જમર આ પ્રમાણે ચિંતન કરતો હતો ત્યાં અરે ! કમલિનીને (કમળના વેલાને) હાથીએ મૂલથી ઊંચેરી નાંખી !

રાત્રિએ તલાવમાં જલપીવા તથા જલક્રોડ કરવા આવેલા હાથીના કે હાથણીઓના ઝપટાનાં દાંતો તે જમર કમળના વેલા સાથે ચગદાઈને મરણ પામે છે, અથવા વેલા સ્થિત તે કમળને હાથી કે હાથણીઓ ખાઈ જાય છે તો તે તેમના ઉદરમાં વાસ કરે છે ! મોહનું પરિણામ શું ? જોત !

મનુષ્યે વિપયોને પ્રયોગ્ય નેટલાજ સેવવા નોંધ્યો. હુકુકુ મનુષ્યોએ વિપયોમાં નેટલા રોલોનું સતત મરણ સળીને પાંચ વિપયોના મુલામ નગ થવું નોંધ્યો, પણ તે પાંચ વિપયોને જિતવામો સતત પ્રયત્ન આદરપૂર્વક કરવો નોંધ્યો, તે અંતે તેનો લાભ કરવો નોંધ્યો.

સાધકે જો વિવેકને બહુ બળવાન કરે તે બહુત સેવે તોજ તેનાથી મોહને જિતી શકાય છે, અન્યથા તે જિતી શકતો નથી. વિપયોને ઝાસળી પડે સેવવાં નોંધ્યો.

જેમ એસક વાડા કે પ્યાલા ભરી ભરીને કોઈ પીતું નથી, પણ એજામાં એણું ને ન ચાલે એટલુંજ પીએ છે તેમ મુમુક્ષુએ ધર્મને ને અર્થને બાધ ન આવે એવી રીતે વિષયોના ન ચાલે તેટલોજ ઉપયોગ કરવો જોઈએ, અને તે કાલે પણ વિષયોનું દુઃખદાતાપણું વિસારવું ન. જોઈએ.

જેના અંતઃકરણમાં વિષયદોષદર્શન સર્વદા બન્યું રહે છે તેને વિષયોથી બંધન થતું નથી, ને તેને અદ્ય વિષયથી તૃપ્તિ ઉપજે છે:—

“પરિજ્ઞાયોપમુક્તો હિ ભોગો ભવતિ તુરયે ।

વિજ્ઞાય સેવિતશ્ચોરો મૈત્રીમેતિ ન ચોરતામ્ ॥”

આ ચોર છે એમ જાણીને સેવેલો ચોર જેમ આપણી માથે મિત્રપણાને પામે છે, પણ ચોરપણાને પામતો નથી, તેમ વિષયોના દોષો જાણીને આવશ્યક વિહિત વિષયો સેવવામાં આવે તો તે મનુષ્યના અંતઃકરણમાં મોહને કે અતૃપ્તિને ઉપજાવતા નથી, પણ તૃપ્તિને ઉપજાવે છે. એજાખાને ચોર આપણે સાં ચોરી કરતો નથી. તે જાણે છે કે જો આવે સાં હું ચોરી કરીશ તો તે મને એજાખે છે એટલે તરત મને પોલીસમાં પકડાવશે. એ પ્રમાણે તે દબાયેલો રહે છે એટલુંજ નહિ, પણ પ્રસંગે મિત્રની જેટ કામ પણ કરી આપે છે, તેમ દોષદર્શનપૂર્વક આવશ્યક વિહિત વિષયોનું સેવન પણ જાણવું.

મોહની ગહન ગતિ. વિષયોને મેળવવામાં શ્રમ, તેના રક્ષણમાં શ્રમ, તેનો અદ્ય-સમયજ ઉપયોગ, અને જો ભોગમાં અતૃપ્તિ રહે તો તે અતૃપ્તિને પરિણામે દુઃખ. આમ જતાં મનુષ્યો વિષયોથી છૂટી શક્તા નથી એ બહુ ખેદની વાત છે। મનર્ષિ ભર્તૃહરિ કહે છે કે:—

“અજાનન્માહાત્મ્યં પતતિ શલભસ્તોમદદને,

સ મીનોડપ્યજ્ઞાના દ્વિદિશયુતમશ્ચાતિ પિશિતમ્ ॥

વિજ્ઞાનંતોડપ્યેતે યયમિદં વિષજ્જાલજટિલાન,

ન મુંચામઃ કામાનહહ ગહનો મોહમહિમા ॥”

“નહિ જાણી શક્તિ શલભ^૧ દીપ ઝાળે પડી બળે,

વળી ચૈ અજ્ઞાની ગલયુત^૨ પિશિને^૩ ઝ મીન ગળે,

દુઃખોથી ઘેરેલા વિષય જન જાણે તદપિ તે,

નથી દેના છોડી ગહન ગતિ છે મોહ તણી એ. ”

વિષયોમાં એકજાણું મુખ ને હજારજાણું દુઃખ છે, માટે હિતકર અહિતકરનો, કર્તવ્ય-કર્તવ્યનો તથા લાભાલાભ^૧ વિચાર કરી નાશાં વ્યસનોને તથા નાશા વિષયોને વિવેકી મનુષ્યે છોડી દેવાં જોઈએ. એ પ્રમાણે સામાન્ય મોહથી મુક્ત થતા માટે સુખેચ્છુ મનુષ્યે શા ઉપાયો યોગ્યવા જોઈએ તે કહેવાયું.

વિશેષ મોહને—અવિદ્યાને (અજ્ઞાનને)—સજ્જવામાટે જડચેતનના વિવેકની જરૂર છે.

પ્રભોધચંદ્રોદયનાટકમાં વિવેક અને મહામોહનું યુદ્ધ વર્ણવ્યું છે. એક તરફ સત્યચુણી^૧ ધર્મોદ્ધીપી ને બીજીતરફ રજોચુણના તથા તમોચુણના ધર્મોદ્ધીપી યોદ્ધાઓ છે. બંને પક્ષનું મોહનું યુદ્ધ નિરંતર ચાલે છે, તેમાં અંતે વિજય મહામોહને પરાજય કરે છે, ને તેને પોતાના ‘પવિત્ર’ પ્રદેશની હદપાર કરી મલેચોની ભૂમિમાં વાસ કરવા જવાની મહારાજન વિવેક તરફથી આજ્ઞા થાય છે.

મનુષ્યના અંતઃકરણમાં વિવેકનો જ્યય ત્યાં મહામોહ આદિ સ્વપ્ના દોષો મનુષ્યના હૃદયમાંથી આત્મા જાય છે, તે તેને સ્થાને વૈરાગ્ય તથા શમદમાદિ શુભચલોનો તેના હૃદયમાં વાસ થાય છે. જ્યારે સાધકના પુરુષાર્થથી તે શ્રીસદ્ગુરુની તથા શ્રીઈશ્વરની કૃપાથી એ પ્રમાણે થાય ત્યારે તેને પરમતત્ત્વનું જ્ઞાન બહુ સહેલાઈથી થાય છે. પરમતત્ત્વનું દઢજ્ઞાન જ્યારે મુમુક્ષુને થાય છે ત્યારે તે મુમુક્ષુ મટી મુક્ત થાય છે, અને તેને પોતાના આત્માથી લિન સધળું મિથ્યા જણાય છે.

સૌથી મીઠું શું ? આશ્ચર્ય છે કે નિલ નરકપ્રાપ્તિ કરાવનારી છતાં પણ કેટલાક માણસને તે મીઠી સાકરજેવી લાગે છે ! એક મહેતાજીએ પોતાના નિરાળાઆઓને પૂછ્યું કે “સૌથી મીઠી વસ્તુ કય ?” ત્યારે કાંઈ છોકરાએ કહ્યું કે લાડુ, કાંઈએ કહ્યું કે જલેબી, કાંઈએ કહ્યું કે દૂધપાક, ને કાંઈએ કહ્યું કે મધ. તે સાંભળી મહેતાજીએ કહ્યું કે—“એ બધાં મીઠાં છે. ખરાં, પણ લોકોના મોટા લાગને સૌથી મીઠી તો પરનિદાજ લાગે છે.”

કાલ એ વિસ્મરણનું ઔષધ છે:—

“દિન ગણંતા માસ ગયા, વર્ષે આંતરિયાં,
સુરત ભૂલી સાહિબા, નામે વીસરિયાં.”

કોઈ વિધવા સ્ત્રીની તેના પતિસંબંધની સ્થિતિ કોઈ કવિએ ઉપર પ્રમાણે કહી છે. દિવસ ગણતાં ગણતાં મહિના વીસ્યા, મહિના વીતતાં વીતતાં વર્ષોનું અંતર પડી ગયું. હવે તો એ સ્ત્રી પોતાના પતિની સુરત-શિક્ક-મુખાકૃતિ પણ ભૂલી ગઈ. અરે ! તેનું નામ પણ વીસરી જવાયું ! પોતાના પુત્રના કે પતિના મૃત્યુથી જે સ્ત્રીનું રુદન રોક્યું રોકી શકાતું ન હોતું તેજ સ્ત્રી પોતાના નિકટના સગાના વિવાહના સમયમાં “આજ છડરીયો ગઢ જિલ્લાં રે આનંદ લઈયાં” એવાં વિવાહનાં ગીતો ગાય છે ! મનુષ્યનું અંતઃકરણ સ્થિતિરથાપક સ્વભાવવાળું છે. કાલ મનુષ્યના અંતઃકરણમાં પડેલા સંસ્કારને ઘસી નાંખે છે. મનુષ્યના હૃદયનો ધા (દુઃખ) ધીરે ધીરે રુઝાતો જાય છે. મનુષ્ય પોતાના કારી દુઃખને પણ અંતે ભૂલી જાય છે. આ પ્રમાણે મનુષ્ય જો ધારે તો તે પોતાની કુટેવો ધીરે ધીરે છોડી શકે છે.

મુમુક્ષુની મહાજાગૃતિ—જિજ્ઞાસુ મનુષ્યે સર્વદા જાગૃત રહેવાનું છે, ક્યારે પણ ગાફલ રહેવાનું નથી. તેણે પોતાની ઇંદ્રિયોને તથા અંતઃકરણને શત્રુની પેઠે સંભાળવાનાં છે. છેલ્લી ધડી સુધી તેમનો વિશ્વાસ કરવાનો નથી. તેમાં પણ જ્યારે પારકે ઘેર જાય ત્યારે તેણે પોતાની ઇંદ્રિયોને બહુ વશ રાખવી જોઈએ. તે સમયે તેણે નેત્ર ઉપર ને વાણી ઉપર ખરાખર કાણુ રાખવો જોઈએ.

રામાયણનું ને મહાભારતનું યુદ્ધ જીલઉપર કાણુ ન રાખવાથી થયું છે. જો સીતાજીએ લક્ષ્મણજીને ને દ્રૌપદીએ દુર્યોધનને કટુ વચન ન કહ્યાં હોત તો કદાચ એ બંને યુદ્ધના પ્રસંગો ન ઉપસ્થિત થયા હોત.

સમજીએ અને તેમાં પણ મુમુક્ષુએ તો ખાસ કરીને “જાતાને જ અને મરતાને મર” ન કહેવું જોઈએ, કેમકે અયોગ્ય ખેલવામાં લાલ કાંઈ નથી, ને નુકસાન તો થાય છેજ.

જીલને ધૈર્ય ને જાગૃતિથી બહુ વશ રાખો, અને પાપના સંસ્કાર પાડનારી પરનિદાંથી બચો.

(ક્રમશઃ)

સંસ્મરણો

[લેખક: પૂ. દેડીસ્વામી શ્રીરાંકર ભૂમાનંદતીર્થજી

જગત્કલિ આશ્રમ-સુંદરીલવાની]

પૂર્વાશ્રમમાં અમારી ઉમર આશરે પચીસ વર્ષની હતી તે અરસામાં એટલે સુને ૧૮૯૭ ની આસપાસ મહાત્માશ્રીને મુકામ ચાન્દોટમાં ડાહ્યાસાંગાણી દરબારના ઉતારામાં હતો, તે વખતે સ્વાધ્યાય ઉપર પ્રવચન ચાલતું હતું. હારે અમારું લાંબાનું થયું હતું. મત જન્મના સંસ્કારાનુસાર લાગવૃત્તિના વિચારો અમારી-ચુવાવરથામાં આવ્યા કરતા હતા, એટલે ન્યાં સંતોની રિયતિ હોય લાંબાનું મન ઉત્કટ રહ્યા કરતું હતું. આ વ્યાખ્યાનની અસર મારા મન ઉપર સુદૃઢ થઈ અને તેજ દિવસથી ગીતાજી તથા ઉપનિષદોનો સ્વાધ્યાય કરવાનું ચરુ કરી દીધું. એ વ્યાખ્યાનમાં “ સંતોને પ્રજ્ઞામ શા માટે કરવા ” એ બાબત પણ મહાત્માશ્રીએ દર્શાવેલ પૂર્વક શ્રોતાજનોને ખૂબ હસાવી દીધી હતી. પ્રજ્ઞામ કરવાથી અભિમાન ગણિત થાય છે એ રહસ્ય બરાબર સમજાવ્યું હતું.

મહાત્માશ્રીપ્રત્યે તે વ્યાખ્યાનથીજ અમને અસાધારણ પ્રેમ અને માન ઉત્પન્ન થયાં, જેથી તેમની સેવામાં રહેવાનો સંકલ્પ કર્યો. તેમની સેવામાં રહેવા ઉત્કટ ઇચ્છા થઈ એટલે સુને ૧૮૯૮ માં મહાત્માશ્રીને મુકામ બાંદવા હતો, તે વખતે અમે અમાઉથી પત્ર લખી આજી મંગાવી લીધી. આજી મળતાંજ અમે બાંદવા મુકામે ગયા, અને તેઓશ્રીની સેવામાં હાજર થયા. મહાત્માશ્રીના સમાગમનો ફક્ત એક દિવસ લાલ લીધો તેટલામાં તે અમારા પૂર્વાશ્રમના બાર્ધ શ્રી. હનનલાલ લાંબાની પહેાંચ્યા. તેમને જીતિ લાગી કે રખેને આ સંસાર છોડીને લાગી થઈ જશે. તેમણે મહાત્માશ્રીને અગતે “ ઘેર પાછા મોકલવાની વિનંતી કરી, તે ઉપરથી મહાત્માશ્રીની આજી થતાં અમારે ઘેર પાછા ફરતું પડ્યું. આ વખતે બાંદવામાં ધીમાનું લાલસિંહજી તથા એક નાજર ગૃહસ્થ હાજર હતા.

અમે સંન્યાસપ્રવૃત્તિ કર્યું સારપછી જસહ્યુવાળા થી. નાગરમાં મારફત મહાત્માશ્રીને મળવા નક્કી કર્યું હતું. અમુક જગ્યાએ મળવાની તેઓશ્રીએ અનુમતિ પણ આપી હતી, પણ કાર્ષ અદૃષ્ટ પ્રારબ્ધયોગે તે બની શક્યું નહિ.

મહાત્માશ્રીનાં બધાં પુસ્તકો અમે મંગાવી અમારા આશ્રમના સરસ્વતીલવનમાં દાખલ કરેલ છે, અને બધાં પુસ્તકોનું અવલોકન કરીને અમે એવા નિર્ણય ઉપર આવ્યા છીએ કે ગુજરાતી ભાષામાં મુમુક્ષુમાટે જેટલું જોઈએ તેટલું સરલ ગુજરાતીમાં તેમણે પ્રકાશમાં મુક્યું છે, અને ધર્મમંબધી સાહિત્યમાં અસારમુખીમાં જે-જે ત્રૂટીઓ હતી તે બધી ન્યૂનતા પૂરી પાડી છે. ધર્મ અથવા તત્ત્વસંબંધી શાસ્ત્રપદ્ધતિપ્રમાણે ધર્મનું રહસ્ય શું છે તે જાણવા માટે ગુજરાતીમાં હજુ સુધી તેવું પરિપૂર્ણ સાહિત્ય, ભક્તિ, યોગ, અને વેદાંતસંબંધી કોષ્ટકો બહાર પાડ્યું નથી એવી અમારી માન્યતા છે. લગભગ સંસ્કારાયેલી શૈલી અનુમાર તે સાહિત્યની યોગ્યતા તેમણે ધડેલી છે. પુસ્તકોની ભાષા તથા શૈલી સર્વ સાધારણ શુદ્ધિવાળી જનતા સમજી શકે તેવી છે.

રૂઢ, કોલેજ કે પાઠશાળામાં ધર્મશિક્ષણ તરીકે તે બધાં પુસ્તકો દાખલ કરવા જેવાં છે. અમારી માન્યતા પ્રમાણે હાલના શિક્ષણમાં ધર્મશાસ્ત્રના શિક્ષણની ત્રૂટી છે. તે ત્રૂટી આ પુસ્તકોથી દૂર કરી શકાય તેમ છે.

યોગેશ્રી સાક્ષાત્ ધર્મનું મર્તિમાન સ્વરૂપ હતા, તેઓશ્રીનું આખું જીવન ધર્મથી ઓતપ્રોત હતું. લગભગ બે વર્ષ પૂર્વે અમે ઉત્તર અને પૂર્વ ભારતની યાત્રા કરી હતી, તે વખતે પાછા

વળતાં છેવટની અમારી યાત્રા પૂર્ણ કરવા અમે બીલખા આનંદાશ્રમમાં દર્શનાર્થે આવ્યા હતા, અને હાં એ ત્રણ દિવસ નિવાસ કરીને અશ્રમસંબંધી અનુભવપૂર્વક માહિતિ મેળવી હતી.

અમે અખિલ ભારતવર્ષમાં યાત્રાનિમિત્તે ભ્રમણ કર્યું છે, પણ એવા એક પણ મંડળેશ્વર કે શંકરાચાર્ય અમારા જોવામાં આવ્યા નથી કે જેમણે મહાત્માશ્રી જેટલું ધર્મની સતત જાગૃતિ રાખવાનું કાર્ય કર્યું હોય.

જગત મહાત્માશ્રીને હજુ બરાબર ઝાળખી શક્યું નથી. તેને હજુ થોડાં વર્ષની મુદત લાગશે. ભવિષ્યમાં બીલખા, આનંદાશ્રમ એ યાત્રાનું ધામ થઈ પડશે, અને કાશી-બનારસ જેવું ભવિષ્યમાં નાથવિદ્યવિદ્યાલય બનશે એવી અમને અંતઃસંકુરણ થાય છે, કારણ કે શ્રીદક્ષિણા-મૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલય બીજક પડી ચૂક્યું છે.

APPRECIATION

by

Surajlal S. Sheth B. A. B. T.

Asst. Teacher

Bahadurkhanji High School.

JUNAGADH.

"Mahatma Shri Nathurama Sharma and His Message" by Kārānsinh Lalsinh Thakore B. A.

The book presents a short and sweet survey of the life and teachings of Mahatma Shri Nathurama Sharma, the Saint of Bilkha. The life-story of the great yogi is related in a charming manner. The narrative is so lively and vivid all through that it grips the attention from beginning to end and the reader is deeply impressed with the sweetness, fragrance and the melody of the Maharshi's life.

In a brief compass the author has admirably pointed out how, at present when life has sunk down to a mere biological episode, to a mere strange interlude between a ridiculous birth and an annihilating death and when Science instead of offering any consolation seems to destroy our faith by reducing soul to brain, life to matter and personality to Chemistry, the Saint came forward as a Saviour and with his Message of the Absolute Monism sought to create a nobler and an ever nobler humanity and a happier and an ever happier world.

I congratulate Mr. Thakore on the small but excellent edition that he has brought out and venture to hope that he will follow it up with similar editions which will spread the Gospel of the Saint far and wide.

ગુણજ્ઞતા

જૂનાગઢની બહાદુરખાનનજી દાક્ષિણકુલના શિષ્યક થી. સુરજલાલ સુંદરજી શેઠ બી. એ. બી. ડી. થી. કરજીસિંહજીભાઈ રચિત " પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રી નયુરામ શર્માજી અને તેઓશ્રીનો સંદેશ " એ નામની અંગ્રેજી પુસ્તિકા સંબંધી નીચેના લખાવું લખી મોકલાવે છે:—

બીજાખાના સંત એવા મહાત્માશ્રી નયુરામશર્માજીના જીવન ને જીવન સંદેશની તાર્તિવક જતાં માધુર્યમરી મીમાંસા મી. કરજીસિંહજીભાઈએ રચેલી " પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રી નયુરામ શર્માજી અને તેઓશ્રીનો સંદેશ " એ પુસ્તિકામાં આપણને જોવા મળી શકે છે. એ મહાન યોગિરાજની જીવનકથા આ પુસ્તિકામાં સુરભ્ય એવી રીલીમાં આલેખાયેલી છે. એ જીવનકથાનું વર્ણન એટલું જીવંત ને સ્વરૂપ છે કે વાચકની વૃત્તિ એમાં અનાયાસે વિરમી જાય છે અને મહર્ષિ એવા મહાત્માશ્રીના જીવનમાધુર્યથી એ મુગ્ધ થઈ જાય છે — વાચકના અંતઃકરણપર એ જીવનસૌરભની ઘોષ અનેરી હાપ પડે છે અને જીવનસંગીતમાં તે હીન થઈ જાય છે.

જ્યારે માનવજીવન માત્ર જીવનરાજની બહુકથારૂપ જનવા લાગ્યું — હાસ્યાસ્પદ જન્મ અને વિનાશક મરણ વચ્ચેની માત્ર એક નિવસજી ધરના ગજુવા લાગ્યું અને...વિદ્યાનશાસ્ત્ર માનવજાતને શાંતિ ને સમાધાન આપવાને બદલે મસ્તિષ્કથી આગળ આત્મા જેવું કશું નથી. સ્વૂલ પદાર્થથી આગળ સૂક્ષ્મ ચેતન તરવ જેવું કશું નથી અને વ્યક્તિત્વ એ માત્ર રાસાયણિક મિશ્રણની ધરના મિવાય કશું નથી એમ કહી જ્યારે આપણા શ્રદ્ધાવાદ ઉપર કુકારાધાત કરવા લાગ્યું, જ્યારે ધોષ ગૂઢ ઈશ્વરી સંકેત અનુસાર આ મહાન સંત ઉદ્ધારકરૂપે પ્રકટ્યા અને અદ્વૈત એવા પરમાત્માનો અમર સંદેશ આપીને માનવજાતને ઊંચી ને ઓતેરી કણા ઉપર મૂકી ગયા અને માનવજાતને વધારે શાંતિમય ને વધારે સુખમય બનાવી ગયા...

નાનું જતાં આતું સુંદર પુસ્તક રચવા માટે હું થી. કરજીસિંહજીભાઈને અભિનંદન આપું છું અને આશા રાખું છું કે આવા ખીનાં પુસ્તકો તે રચના રહે કે જેથી પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીના જીવનસંદેશનો લાભ જગતભરના જિજ્ઞાસુઓને પણ મળતો રહે...

હજનવપાસે સુંદરીલવાની-જગલકિનઆશ્રમ-ના અધિષ્ઠાતા શ્રીચંકરભૂમાનંદતીર્થજી, શ્રીમાન હકીકર કરજીસિંહજી લાલમહેજી કૃત અંગ્રેજી પુસ્તક " મહાત્માશ્રી નયુરામ શર્મા અને તેઓશ્રીનો સંદેશ " વિષે પોતાનો અલિપ્રાય નીચે પ્રમાણે વ્યક્ત કરે છે:—

પુસ્તકનું અવલોકન કરતાં માણુમ પડે છે કે તેઓશ્રી સનાતનધર્મનું મૂર્તિમાન સ્વરૂપ હતા. આધુનિક જમાનામાં ધર્મનાં સર્વોચ્ચસ્વરૂપને અનુભવીને આચારમાં મૂકનાર, પ્રથમ પંકિતના તે મહાત્મા હતા. ધર્મના એકાદ અંગ, કર્મ ઉપાસના કે જ્ઞાનને જાણનારા અને તેનેજ સંપૂર્ણ ધર્મ સમજનારા ધણા વિદ્વાનો કે સાહુરો હમણાં મળી આવે છે, પણ કર્મ-ઉપાસના-જ્ઞાન-યોગની ત્રિપુટીથી જ સર્વાંગ ધર્મ બની શકે છે. આ રહસ્યને સમજનારા અને આચારમાં મૂકનાર બહુ થોડા વિદ્વાનો ને મહાત્માઓ મળી આવશે. નાયજગવાને અપિલ ધર્મને જાણીને આચારમાં મૂક્યો હોય; એટલું જ નહિ પણ ચિષ્યવર્તને તે પ્રમાણે વર્તનમાં ઉતારવાને વારંવાર ઉપદેશ આપતા હતા.

ગુજરાતીમાં આજ સંકરભગવાનને અનુસરીને પ્રત્યાનત્રય-ગીતા, ઉપનિષદ અને વેદાંત-દર્શન-ને મૂળ સાથે સરલ ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરનારા તેઓશ્રી પ્રથમ પંકિતના વિદ્વાન હતા એમ કહીએ તો તેમાં અતિશયોક્તિ નથી. સંસ્કૃત નહિ જાણનારા જિજ્ઞાસુ કે મુમુક્ષુને તેઓશ્રીના અંધોથી અલગ્ય લાભ મળે છે. આ ઉપરાંત વેદાંતના પ્રખર અંધો પંચદશી, વિચારસાગર વગેરેના અનુવાદો પણ તેમણે કર્યા છે, જે મુમુક્ષુઓને ધણાજ ઉપયોગી છે,

પાશ્ચાત્યસંસ્કાર-કૃળવણીને લીધે પ્રજામાં સનાતનધર્મમાટે શિથિલતા આવી ગઈ હતી અને કૃળવાયેલી પ્રત્યે પ્રકૃતિવાદી (જડવાદી) નારિતક બનવાની તૈયારી કરી રહી હતી, તે દરમ્યાનમાં પ્રભુપ્રેરણાથી નાયભગવાનનું પ્રાકટ્ય થયું હતું એ ખાસ કરીને કચ્છ, કાઠિયાવાડ અને ગુજરાતી પ્રજાનું અહોભાગ્ય હતું. જેના પ્રારંભમાં હતું તેણે તેનો લાભ લીધો, લે છે, અને લેશે. પ્રજાને નારિતકતામાંથી ઉગારવામાટે ધર્મના મૂર્તિમાન સ્વરૂપની જરૂર રહે છે. નાય ભગવાન જેવા મહાત્માઓ વખતોવખત પ્રકટ થઈને જગતને જડવાદપ્રવાહમાંથી બચાવી લે છે, અને માનવજીવનનું અંતિમ લક્ષ્ય-આત્મા-ધૈર્ય-સ્વરૂપપ્રાપ્તિનો શાસ્ત્રોક્ત સાચો માર્ગ બતાવે છે. આ કાર્ય મહાત્મા કે અવતારી પુરુષોનું છે.

ભારત પુણ્યકર્મભૂમિનું અહોભાગ્ય છે કે વખતોવખત નાયભગવાન જેવા મહાત્માપુરુષો પ્રકટ થઈને સનાતનધર્મનો ઉદ્ધાર કરે છે.

ગ્રંથકર્તાએ ધણો પરિશ્રમ વેડીને ગ્રંથ તૈયાર કર્યો છે, એ તેમની ગુરુભક્તિનો સાચો પુરાવો છે. આવા ગુરુભક્તોની બિહારી છે. આ કસબ કલિકાળમાં આવા ભક્તો મળવા પશુ દુર્લભ છે.

ગ્રંથનું કદ નાનું છે તોપણ જીવનની બધી ઘટનાઓ, સંકલ્પનાઓનો તેમાં સમાવેશ થઈ જાય છે. પાશ્ચાત્ય સાક્ષરોને પણ ગ્રંથની લાભા રસમય, ઝમકમય, છટાદાર અને ચિત્તાકર્ષક અવસ્થા પ્રતીત થશે. પુસ્તક વાંચતાં જ સર્વ કોઈ કમૂલ કરશે કે ગ્રંથકર્તા અંગ્રેજી ભાષા ઉપર અસાધારણ કાણુ ધરાવે છે, માટે મહાત્માશ્રીનાં બનાવેલાં અન્ય પુસ્તકોનું અંગ્રેજીમાં ભાષાંતર કરવાનું કામ તેમને સોંપવામાં આવે તો તે કામ તેઓ સારી રીતે પાર જિતારી શકશે એમાં જરા પણ સંશય નથી. ઇતિ શિવમ.

વિવેકવિચાર

દોહરા

(ગતાંકથી આણું)

[લેખક: શ્રી. માણિકચવર્મા]

સુખસારુ શું આશરે ? તું પોતે સુખરાશ;	
સ્વપ્ને પણ સૂરજ કદી ધરે દીપની આશ ?	૯૨
ક્યાં દોડે જીવ ! જીવરા ? શું લેવાને કાજ ?	
દંશ્ય અને તું બ્રહ્મ છે, કર નિશ્ચય દંઢ અજ,	૯૨
ઓ મન ! મારા માન તું, જ્યાં ત્યાં બ્રહ્મસ્વરૂપ;	
અનુભવ અંતરદ્વિષ્ટી, પડ નહિ તું બ્રમ્હૂપ.	૯૩
અંતરદ્વિષ્ટિ સુખકરી, બાહ્યદ્વિષ્ટિમાં દુઃખ;	
અંતરદ્વિષ્ટિયુક્ત રહી, અનુભવ સાચું સુખ.	૯૪
સુખસ્વરૂપમાં ઝીલવું, એજ હવે છે કામ;	
શાને જગદુઃખમાં જલું ? મૂંઝીને નિજધામ.	૯૫
વિષયાની સુખરૂપતા, ઉરથી નીકળી જાય;	
તો સ્વરૂપે વૃત્તિ કરી, આનંદ ઉર ઊભરાય.	૯૬
નિજરૂપ સઘળું માનવું, જોવું આત્મસ્વરૂપ;	
રાગદ્વેષ સમૂળા જઈ, તો ટળશે ભવકૂપ.	૯૭

થડ ઠાળી ને ઠાળીઓ, પત્ર પ્રુપ્પ ફલ સર્વ;
 ઘીજરૂપ છે ત્યમ આહી, બ્રહ્મરૂપ છે સર્વ. ૯૮
 થડ ઠાળી ને ઠાળીઓ, પત્ર પ્રુપ્પ ફલ ઘીજ;
 મૂળ ઘીજનાં કાર્ય ત્યમ, બ્રહ્મરૂપ સૌ ચીજ. ૯૯
 મિથ્યા શક્તિ બ્રહ્મની, મિથ્યાદર્શક તેહ;
 નામરૂપ આ બ્રહ્મમાં, સૌ દર્શાવે એહ. ૧૦૦
 સૌ મિથ્યા દર્શાવતું, તેના એજ સ્વભાવ;
 સ્વપ્નસમું રચતું બધું, એવો એનો ભાવ. ૧૦૧
 સાચું એક જ બ્રહ્મ છે, અન્ય સૌ મિથ્યારૂપ;
 સમજી રહેતું બ્રહ્મમાં, પડતું નહિ ભ્રમરૂપ. ૧૦૨
 x x x x

જ્ઞાન (૨)

ધ્યાતા ધ્યેય ન ધ્યાન જ્યાં, જ્ઞાતા જ્ઞેય ન જ્ઞાન;
 જ્યાં વૃત્તિનું નામ નહિ, તે પદ તું નિર્વાણ. ૧
 રહેદિયના ભાવને, આત્મામાં નવ માન;
 રહેદિયના સાક્ષી તું, સુખરૂપ આપ ખીજાણ. ૨
 સુખી હોય તો મન છે, દુઃખી હોય તો મન;
 સુખી દુઃખી તું છે નહિ, તું પરમાનંદધન. ૩
 વિચારથી વિષયોત્થો, જો સંતોષ ધરાય;
 અલંબુદ્ધિ તો મનવિષે, ભોગપ્રાપ્તિસમ થાય. ૪
 જો ઇચ્છા રોધાય તો, નિત્ય રહે આનંદ;
 બહુ બહુ દુઃખ દખાય છે, એ ઇચ્છાના ફંદ. ૫
 જો વૃત્તિ રહે સ્વરૂપમાં, તો દુઃખ કદી નવ હોય;
 ચલિત થાય જો સ્વરૂપથી તો તું ઝડ દુઃખ જોય. ૬
 સ્વરૂપદાર નવ ચૂકવે, જો સુખી રહેતું હોય;
 નર બૂલે જો કાર તો, ખડે ઊરત તે ભોય. ૭
 x x x x

જેને સ્મર તું રાતદિન, જે ભોગવ દિનરાત;
 તેને નિશ્ચય પામશે, આ છે સાચી વાત. ૮
 બહુ દુઃખો તેં અનુભવ્યાં, ભૂલીને ભવમાંય;
 તોય વિરાગ થતો નથી, આ તે શું કહેવાય ? ૯
 સૂક્ષ્મ બુદ્ધિ જો હોય તો, કરી લે સૂક્ષ્મ વિચાર;
 ત્યજ અસાર ને સારને, સ્વીકારી લે આ વાર. ૧૦
 ભાગી ક્યંઈ જાતું નથી, જ્યાં તું રહે ત્યાં કીડ;
 પણ તું દરયને માનજે, દુઃખદ અને અલીક.† ૧૧

શ્રી. ટાકરશી ગોવિંદજી-કચ્છી (ખે. યાળ), રૂ. ૨-૦-૦ શ્રી. હસમુખસિંહ લાલસિંહ (ખે. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રીમતી ઉષાબેન પ્રતાપસિંહ-જૂનાગઢ, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રીમતી કમલાબેન રૂ. ૧-૪-૦ શ્રીમતી સદ્ગત સોનબાઈ લાલસિંહ-જૂનાગઢ, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. વલભસિંહ માનસિંહ, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રતાપસિંહ માનસિંહ, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ડા. વામનરાય જટારશંકર-રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. હરસુખરાય વસંતરાય-પાટણ, રૂ. ૦-૧૨-૦ શ્રી. હરસુખરાય વસંત-પાટણ તરફથી ખે. વિદ્યાર્થીને ભોજન નિમિત્તે, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ ધ્રુવ-મુંબઈ, રૂ. ૦-૫-૩ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિ. ધ્રુવ તરફથી એક વિદ્યાર્થીને ભોજન નિમિત્તે, રૂ. ૦-૮-૦ શ્રી. આ. વિ. ધ્રુવ તરફથી કાકાર ખાતે જમા, રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. ડા. લક્ષ્મીચંદ્ર લાલજી-ધોરાજી (ખે. યાળ), રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. મોરારજી ઝાધવજી અદીયા-કલકત્તા, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. શેક દામોદરદાસ માધવજીભાઈ-મુંબઈ, રૂ. ૩-૧૨-૦ શ્રી. રાધવ વરતા ભીમી મંડોરા-સરસ્વીયા (ગણ યાળ), રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. જગજીવનદાસ નારણદાસ-મુંબઈ, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. શિવશંકર નારણજી-ચરલ, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ભોગીલાલ હીરાલાલ પ્રાંતીજી, રૂ. ૧-૪-૦ બહેન મહાલક્ષ્મી નરભોરામ-રાજકોટ, રૂ. ૨૫-૪-૦ મુંબઈનિવાસી શ્રી. કાકાર ગુણવંતસિંહ જલમસિંહ તરફથી આખા ફાગણ માસમાં નિલ પૂજ્યપાદશ્રીને એક મિષ્ટાન્ન યાળ તથા મિષ્ટ દૂધ તથા અખંડ દીપક નિમિત્તે, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. લાણજી મૂળજી જમજેધપુર, રૂ. ૧-૧૨-૦ શ્રી. શંકરલાલ મોહનલાલ પાઠક-જમજેધપુર યાળ તથા ફલાહારના.

નીચેની રકમો શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ નાથમંદિરમાં અખંડદીપક નિમિત્તે મળી છે:—રૂ. ૦-૮-૧

શ્રી કરસનદાસ હરજી-જૂનાગઢ, રૂ. ૧-૪-૦ શ્રીમતી સદ્ગત સોનબાઈ લાલસિંહજી-જૂનાગઢ, રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. વલભસિંહજી માનસિંહ, રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. પ્રતાપસિંહ માનસિંહ, રૂ. ૦-૮-૦ શ્રી. પ્રાણજીવનદાસ વિક્રમદાસ ધ્રુવ-મુંબઈ (વસ્ત્ર ધરવા નિમિત્તે), રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ તરફથી વસ્ત્ર ધરવા નિમિત્તે, રૂ. ૧-૦-૦ શ્રીનાથદારાના મુખ્યાળ શ્રી. ભુગલકિશોર ભીમજી બાસ તરફથી અને રૂ. ૩-૦-૦ શ્રી. નારણદાસ જમનાદાસ કાકર-મુંબઈવાળા તરફથી તથા રૂ. ૫-૦-૦ શ્રી. કુરજી આગજી ભટ્ટ મોંગશાળ-ચિ. નંદવરલાલના આત્મકલ્યાણાર્થે વિદ્યાર્થીઓને દૂધપાવા નિમિત્તે તથા ફલાહાર નિમિત્તે મળ્યા છે.

શ્રી દક્ષિણામૂર્તિ નાથભગવાનના મંદિરનો પાટોત્સવ:—ફાગણ સુદ પના મંગલ દિવસે પ્રતિવર્ષ પ્રમાણે શ્રી દક્ષિણામૂર્તિ નાથભગવાનના મંદિરનો પાટોત્સવ હોવાથી આજે પૂજ્યપાદ કૃપાસિધ્ધ શ્રી સદ્ગુરુદેવનાં પૂજ્ય પ્રતિમાજીનું તથા પાદુકોજીનું વિધિપૂર્વક મહાપૂજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ મંગલ પ્રસંગે લાભ લેવા માટે બહારગામથી જૂનાગઢનિવાસી શ્રી. ચોપટલાલ તારાચંદ વકોલ, શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી કાકાર, શ્રી. ભાદશંકર ધનજી દવે-ગિહોર, શ્રી. કલ્યાણસિંહ ભવાનસિંહ કાકાર, શ્રી. હરિલાલ બેચરભાઈ-વિસાવદર તથા શ્રી. દેવશંકર મોરારજી દેવરાણા આવ્યા હતા. આનંદાશ્રમમાં નિવાસ કરતા સાધકો, મહેમાનો તથા આનંદાશ્રમના કાર્યકર્તા, શાસ્ત્રીજીઓ તથા શ્રી દક્ષિણામૂર્તિ સ. ધર્મ વિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ અને ગામનાં બૃહ-બહેનોએ આ મહાપૂજનમાં સુંદર ભાગ લીધો હતો.

પૂજનકાર્ય પૂર્ણ થયા બાદ સૌને પ્રસાદ તથા ચરણામૃત અપાયાં હતાં તથા આજના મોંગલિક દિવસે સિંહોર નિવાસી પૂજ્યપાદશ્રીના વયોષ્ઠ ને અંબારી શિષ્ય શ્રી. ભાદશંકર ધનજી દવેએ “પૂજ્યપાદશ્રીનું જીવન રહસ્ય” એ વિષય ઉપર સુંદર પ્રવચન કર્યું હતું, તથા ભજન પૂર્ત થયાં હતાં.

અંબુસરમાં:— ગત મહાશિવરાત્રિના દિવસે તથા પાટોત્સવના મંગલ દિવસે લાંબા

શ્રી ૧૨૫

ગુરુબંધુઓએ મળી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું, યથાવિધિ પૂજન કર્યું હતું. દર રવિવારે રત્નિ સુમુક્ત બંધુઓ સાથે મળી સત્સંગ લાભ લે છે.

આ માસમાં માર્ગશીરવતિવાસી થી. મહારાણીદાસ ગોકુલદાસ દેશાઈ વેદાંતભૂષણ, તેમના સુપુત્ર ચિ. યોગીંદ્રાચાર્યના શુભલગ્નના મંગલિક પ્રસંગપદ્ધતી તેમના જ્યેષ્ઠપુત્ર શ્રી. હર્ષદરાયભાઈના બંને પુત્રો ચિ. કવિવરરાય તથા ચિ. હરિવરરાયને ઉપસ્થિત લગ્નપ્રસંગસાથે યત્નોપરીત સંસ્કાર થયેલા હોવાથી વરધોડીયાંસાથે બંને બટુકોને તેડી કુટુંબસંહિત પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં દર્શનાયે આવ્યા હતા. તેમણે સૌએ મળી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું વિધિપૂર્વક પૂજન અર્ચન કર્યું હતું. તથા તેમણે શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ તથા સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓને મિશ્રિત ભોજન આપ્યું હતું.

આ માસમાં જૂનાગઢનિવાસી શ્રી. કરણસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોરના સુપુત્ર ચિ. ઉપેન્દ્ર-સિંહજી આદિનાં શુભલગ્ન સાથે શ્રી. દયાજસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકોરના સુપુત્ર ચિ. નરેન્દ્રકુમારને યત્નોપરીતસંસ્કાર થયેલા હોવાથી તેઓ સૌ તેમનાં કુટુંબજનોસાથે બંને વરધોડીયાંસાથે બટુકોને તેડી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં દર્શનાયે આવ્યા હતા.

આ માસમાં આનંદાશ્રમના દ્વિતીય ઉપદેશક શ્રી. મગનલાલ ગમજી જોશી સાહિલાચાર્ય નીચેનાં ગામોમાં જઈ સનાતની જનતાને શ્રી સનાતનધર્મના ઉપદેશનો લાભ આપ્યો છે:— તાલાળા, જંજીર, માધવપુર, સુરવા, આંશેલવાડી, વડાળા, ધાંટવડ, ઢોડીનાર, મળદારકા, દેવળી, પીપળી, સાંઢણીધાર ને વાલાદર.

અમદાવાદમાં વ્યાખ્યાનો:—

આનંદાશ્રમના ઉપદેશક શ્રી. હરદત્ત દેવાસંકર જોશીએ ગત માસમાં નીચેનાં વ્યાખ્યાનો દ્વારા સનાતની પ્રભને ઉપદેશદ્વારા ધર્મપ્રચાર કર્યો છે:—

માર્ગશીર્ષ સુ. ૨ રવિવાર સૌરાષ્ટ્ર સોસાયટી

આજે સૌરાષ્ટ્ર સોસાયટીમાં સનાતન ધર્મનો પ્રચાર કરવા જતાં પ્રથમ થી “આનંદાશ્રમ” નો સંક્ષેપમાં વિષય આપી “ગૃહસ્થ ધર્મ” એ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું.

માર્ગશીર્ષ સુ. ૬ ગુરુવાર ધીકાંટા

આજે ધીકાંટા તરફ સનાતનધર્મના પ્રચાર માટે જતાં “મનુષ્ય જન્મનું મોહાત્મ્ય” એ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. અને વ્યાખ્યાન ચર્ચ રજા પછી “સનાતનધર્મના ધોરણો” એ પત્રિકાઓ શ્રોતાઓને વહેંચી તેનું તાત્પર્ય સંક્ષેપમાં સમજાવ્યું હતું.

માર્ગશીર્ષ સુ. ૧૩ ગુરુવાર નવરંગપુરા

આજે નવરંગપુરામાં “પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના જીવન ચરિત વિષે વ્યાખ્યાન કર્યું હતું.

માર્ગશીર્ષ સુ. ૧૫ દત્તજયંતી રાયપુરા

શ્રી. દત્ત ભગવાનના દિવ્યજીવન વિષે વ્યાખ્યાન કર્યું હતું.

માર્ગશીર્ષ વદિ ૪ ભુધવાર મહાલક્ષ્મી સોસાયટી.

આજે શ્રી મહાલક્ષ્મી સોસાયટીમાં સનાતન ધર્મનો પ્રચાર કરવા જતાં ‘દયા’ એ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

માર્ગશીર્ષ વદિ ૮ રવિવાર મોતીનગર.

મોતીનગરમાં આજે “પ્રભુ ભગ્ન” એ વિષે પ્રવચન કરી આનંદાશ્રમનો ‘પરિચય આપી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના જીવન ચરિત સંમંધી વ્યાખ્યાન કર્યું હતું.

‘મોજલક એ પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું પ્રાંકર્ષકામ છે, તેથી કરીને બીજામાં તથા બીજા

આનંદાશ્રમો કરતાં મોજદાર-આનંદાશ્રમ સર્વોત્કૃષ્ટ હોવા જોઈએ છે. દરેક શિષ્યે વર્ષમાં આ પ્રાકટ્ય ધામનાં દર્શન કરી પોતાને પાવન કરવાં જોઈએ. જનમસ્થાનનો મહિમા વર્ણ શકાય તેમ નથી. ગયા કાર્તિક માસમાં મુખ્યધનિવાસી શ્રી શેઠ દામોદરદાસભાઈ તેમના કુટુંબ સહિત મોજદાર-આનંદાશ્રમનાં દર્શનાર્થે આવ્યા હતા. તેમણે આશરે રૂ. ૭૦)નું અનામ આદાણોને અપાવ્યું હતું. ચાર આદાણોને રૂ. ૬૧ દરેકને પાંચ રૂદાલિપેકે કરવા માટે દક્ષિણા આપ્યા હતા. પૌષ માસમાં શ્રી. દુર્ગાશંકર મણિશંકર ઉપાધ્યાય લીબડીથી તેમના કુટુંબ સહિત પ્રાકટ્ય ધામનાં દર્શન કરવા બીજી વખત આવ્યા હતા. યથાશક્તિ દરેક ભેટ અર્પણ હતી. શ્રી. દુર્ગાશંકર જયરામ ભટ્ટ સદ્ગત શ્રીમતી વિમલાદેવી આશ્રમના વ્યવસ્થાપક ધણે નાસિકથી મોજદાર-આનંદાશ્રમના દર્શનાર્થે આવ્યા હતા.

—:—:—

પરચુરણ ભેટ

આ માસમાં નીચેનાં યુરુખંધુઓ તથા બહેનો શ્રીસદ્ગુરુ દેવનાં દર્શન સત્સંગાર્થે આવેલાં તેમના તરફથી તથા મનીઓડેર દ્વારા પરચુરણ ભેટ આવેલી છે.

રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી નાથદારાના મુખ્યાળ શ્રી જીગલકોશોરજી બીમજી વ્યાસ.

૦-૪-૦ શ્રીમતી મણિ બહેન-ખીલખા.	૧-૦-૦ સૌ. માલતી બહેન ચોર્ગોદ્રાસ- માંગરોળ.
૦-૨-૦ લાલુ બહેન દોલતરાય	૦-૨-૦ શ્રી. દારકાદાસ ગોકુળદાસનાં પત્ની ઉ
૦-૨-૦ શાંતા બહેન દોલતરાય	૧-૦-૦ સૌ. મધુબહેન મહારાણીદાસ દેશાઈ
૦-૪-૦ કર્તુર બહેન જયશંકર	પાટણ
૦-૨-૦ જયવતી બહેન ગિરધરલાલ	૦-૩-૦ શ્રી. ભાલચંદ્ર ઝવેરીલાલ બેરાઈ
૧-૮-૦ શ્રી. કરશનદાસ હરજી ને તેમનું કુટુંબ-જૂનાગઢ.	૧-૦-૦ શ્રી. હર્ષદરાય મહારાણીદાસ દેશાઈ માંગરોળ
૧-૦-૦ શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વકીલ-જૂનાગઢ	૧-૦-૦ „ ઉપેન્દ્રરાય મહારાણીદાસ „
૧-૦-૦ „ પ્રભાશંકર જમનાદાસભટ્ટ પોરબંદર	૧-૦-૦ „ કવિવરરાય હર્ષદરાય „
૦-૨-૦ „ ચંપકલાલ પ્રભાશંકર „ „	૧-૪-૦ „ ભદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહ-જૂનાગઢ
૦-૨-૦ „ બહેન રૂક્મણીબાઈ „ „	૧-૪-૦ શ્રી. નરેન્દ્રસિંહ દયાળસિંહ-જૂનાગઢ
૨-૦-૦ „ શેઠ ત્રિભુવનદાસ ધનજી-ભાયાવદર	૧-૪-૦ બેન પ્રભાવતી પ્રતાપસિંહ „
હા. શ્રી. જયવંતરાય	૧-૪-૦ „ હીરાબેન માધવસિંહ „
૫-૨-૩ પટેલ માવજી હરિભાઈ-ધોરાજી	૧-૪-૦ „ અનસૂયા માધવસિંહ „
૦-૨-૦ શ્રી. પ્રભાશંકર નાનજી જોશી-વડિયા	૨-૦-૦ શ્રી. પ્રતાપસિંહ માનસિંહજી „
૦-૨-૦ શ્રી. કરશનજી પ્રાણજીવન ઝોઝા- વાંકાનેર	૧-૪-૦ „ શિવસિંહ પ્રતાપસિંહ „
૧-૦-૦ શ્રી. મહારાણીદાસભાઈ દેશાઈ-માંગરોળ	૧-૪-૦ „ ઉપેન્દ્રસિંહ કરજીસિંહ „
૧-૦-૦ „ ચોર્ગોદ્રાસ મહારાણીદાસ „ „	૧-૪-૦ „ ચંદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહ „
૧-૦-૦ „ ઝવેરીલાલ જગજીવન „ બેરાઈ	૧-૪-૦ „ ભદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહ „
૦-૪-૦ „ દારકાદાસ ગોકુલદાસ „ બેરાઈ	૧-૪-૦ બેન અનસૂયા માધવસિંહ „
૦-૪-૦ „ વામનરાય દારકાદાસ „ „	૧-૪-૦ „ અવલેબેન નથુસિંહ „

શ્રી આ પા

- ૧-૪-૦ એન પ્રભાતી ગગનભાર્ષ જૂનાગઢ
 ૧-૪-૦ " ઉગમહેન પ્રતાપસિદ્ધિ "
 ૧-૪-૦ " હનિયા લાવસિદ્ધિ "
 ૫-૦-૦ શ્રી મહાગણીમ ગોગદામ દેશાર્ષ-
 માગરોળ
 ૨-૦-૦ " હર્ષદરાય મહાગણીદાસ-માગરોળ
 ૧-૦-૦ " ઝરેરીલાલ જગજીવન દેશાર્ષ-બેરાર્ષ
 ૧-૦-૦ " ભગવતપ્રસાદભાર્ષ
 ૧-૦-૦ " ઉપેન્દ્રરાય મહારાણીદાસ દેશાર્ષ-
 માગરોળ
 ૧-૦-૦ " વિવરરાય હર્ષદરાય દેશાર્ષ-
 માગરોળ
 ૧-૦-૦ " યોગીન્દ્રરાય મહારાણીદાસ-દેશાર્ષ
 માગરોળ
 ૧-૦-૦ " હરિવરરાય હર્ષદરાય-દેશાર્ષ-
 ૧-૦-૦ " વિષ્ણુપેન્દ્રરાયભાર્ષ
 ૧-૦-૦ " અપિનચંદ્ર નદલાલભાર્ષ
 ૧-૦-૦ " દ્વાગમ્ભ ગોગુગામ દેશાર્ષ-જેના
 ૧-૦-૦ શેઠ જગનલાલ પ્રભુદાસ ડાહરી
 ૦-૨-૦ શ્રી મારુતીગર ધનનતરાય
 ૨-૦-૦ ડો વામનરાય જટાશર તથા સૌ
 મધુલતામહેન-પાપણ
 ૧-૦-૦ મૌ બહેન કે પનતા મહારાણીદાસ
 ૧-૦-૦ " માયતીમહેન યોગીન્દ્રરાય-માગરોળ
 ૦-૮-૦ ચદામહેન દારમદાસ
 ૧-૦-૦ શ્રી પ્રાણજીવનદામ નિરુદ્ધદામ દુન-
 મુબર્ક
 ૨-૦-૦ મૌ ઉમિલામહેન હર્ષદરાય-માગરોળ
 ૧-૦-૦ શ્રી ડો વામનરાય જટાશર-પાટણ
 ૧-૦-૦ બહેન મધુલતા મહારાણીદાસભાર્ષ
 પાપણ
 ૦-૪-૦ " પના બહેન વામનરાય "
 ૨-૦-૦ શ્રી મહારાણીદાસ ગો દેશાર્ષ-માગરોળ
 ૨-૦-૦ " હસિનચંદ્ર હર્ષદરાય " "

- ૧-૦-૦ એન જ્યેષ્ઠમણિલાલશરદેશાર્ષ માગરોળ
 ૦-૮-૦ " મારિનીમેન મગમખાદ
 ૦-૮-૦ શ્રી હર્ષદરાયભાર્ષ
 ૨-૦-૦ " અજિતરાય હરિદાસ પારેખ મુબર્ક.
 ૦-૨-૦ " અમાશર નાનજી જોશી
 ૧-૦-૦ પૂ જી શ્રી આત્મપ્રમદશર-મોજદડ.
 ૧-૪-૦ મીત્રો ગવવ વસ્તા મગસીયા
 ૧-૪-૦ એન પાર્વતીમાધ જુગલાલ મુમ્મ
 ૦-૮-૦ શ્રી વનભદાસ જુગલદિશોર-નાથદારા.
 ગત મહાશિવરાત્રિના મંગલ વિશે આનંદ-
 શ્રમવાસીઓ આજિએ મળાને પૂજ્યપાદશીલું
 પૂજન કરતા જેટ નીમે પ્રમાણે
 ૧-૦-૦ પૂ જી શ્રી આત્મપ્રમદશર-મોજદડ
 ૧-૦-૦ શ્રી અજિતરાય હરિદાસ પારેખ-
 મુમ્મ
 " જમનાદાસ પરમાજીદાસ-ચોરમદર
 ૦-૪-૦ પૂ જી શ્રી લક્ષ્મીપ્રકાશ-આનંદશ્રમ.
 ૦-૮-૦ " કરમનજી પ્રાણજીવન ચોક્કા-
 વાદાનેર.
 ૦-૮-૦ એન ડાહીભાર્ષ માગજી "
 ૦-૪-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી આનંદશ્રમ.
 ૦-૨-૦ " અમાશર નાનજી જોશી "
 ૦-૨-૦ શ્રી વિશુનુ નિહનજી દવે "
 ૦-૨-૦ બહેન રૂડીભાર્ષ " "
 ૦-૭-૦ બહેન હેમીભાર્ષ "
 ૦-૪-૦ બહેન શ્રી મુખજીબા બીતબા
 ૧-૪-૦ ડો દુર્ગાપ્રસાદ હરિપ્રસાદ-સરસાઈ
 ૦-૮-૦ શ્રી હજોવિદ નરભેરામ-બીલખા
 ૧-૦-૦ " લાલશર ભવાનીશર-માગરોળ
 હા શ્રી ત્રિ વિ દવે
 ૧-૦-૦ પટેલ જુમેર પ્રગતાલ-માણ
 ૧-૦-૦ શ્રી મોતીચંદ યોગદર્શી-અકાળા
 ૫-૦-૦ " અજિતરાય હરિદાસ પારેખ-મુબર્ક
 ૫-૦-૦ કુજી પ્રાગજી ભટ્ટ-માગરોળ મદગત
 ચિ. નટવરલાલના શ્રેયર્ષ

શ્રીમન્નાથપ્રસ્થનો સદુપદેશ

હે મન! મહામોહરૂપી રાત્રિમાં તું જાગ, ને પરમહુઃખરૂપ પ્રદેશમાંથી નીકળી પરમસુખરૂપ પ્રદેશમાં જા. તને મહામોહરૂપી રાત્રિમાં મૂતાં બહુ કાલ વીતી ગયો છે. હવે તારે વધારેવાર સૂઈ ન રહેવું, પણ સત્વર જાગવું, ને જે તારું પરમહિત છે તે પ્રાપ્ત કરવું.

વિજ્ઞપ્તિ

- ૧ સંધ્યાદિ નિલકર્મ આદિનાં વિના મૂલ્યે મળતાં પુરતકો મંગલવતારે પોરતની ટિટ્ટો અવશ્ય મોકલવી જોઈએ.
- ૨ શ્રીબીજાખા-આનંદાત્રમમાં શ્રીદક્ષિણામર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સત્ર દાર્તિક માસથી શરૂ થાય છે, ને ખીજું સત્ર વૈશાખ માસથી શરૂ થાય છે માટે તેમાં દાખલ થવા ઇચ્છનારે પહેલાં વા ખીજા સત્રની શરૂઆતમાં અરજી કરવાનું ધ્યાનમાં રાખવું, અને અત્યુત્તર માટે ટિટ્ટ ખીડવાનું પણ લક્ષમાં રાખવું.
- ૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પૂ. મહાત્માશ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નાથરામશર્મા આચાર્યજી પ્રણીત સર્વે પુરતકોની કિંમત વિજ્ઞાપનમાં જાપેલી કિંમતથી યોગ્ય કિંમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.
- ૪ શ્રીઆનંદાત્રમમાં દર્શનસત્સંગ માટે આવીને રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી જણાવવું જોઈએ, અને આત્રમમાં કેટલો સમય રહેવું છે, ને રહેવાનો શો ઉદ્દેશ છે તે પણ જણાવવું જોઈએ.
- ૫ લેખક બંધુબહેનો "આનંદાત્રમ" માટે યોગ્ય એવા લેખો લખી મોકલવાની સેવાનો લાલ લઈ રહે છે.
- ૬ આનંદાત્રમમાં યજ્ઞયાગ ને લાગવતવું પાઠાયણુ આદિ ધાર્મિક અનુષ્ઠાનો કરવા ઇચ્છનારાં જોએ અગાઉથી લખી જણાવવું જોઈએ કે જેથી વ્યવસ્થા કરવામાં વિશેષ સરળતા થાય.

વર્ષ ૯ મું

॥ ૐ ॥

વાર્ષિક લવાજમ

ચૈત્ર

॥ વતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

પોસ્ટેજ સાથે

રૂ. ૧-૦-૦

એક ૧૧ મો

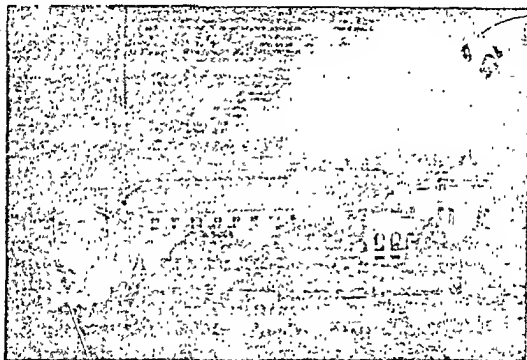
આનંદાશ્રમ

સંવત ૧૯૬૭

પરદેશમાં

શિલિંગ ૨

શ્રીઆનંદાશ્રમ

મનાયવિદ્યોપહતાત્મસંવિદઃ તન્મૂલસંસારપરિશ્રમાતુરાઃ ।

યદ્દચ્છયેહોપસૃતાઃ સ્વમાપ્નુયુઃ સુહૃદ્મોઽર્પ્યં નયુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના ખરા સ્વરૂપના માયિક છતાં ખરું લાગે એવા અજ્ઞાનવડે જેમને પોતાના ખરા સ્વરૂપની માયિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ થયેલી છે તથા પોતાના ખરા સ્વરૂપની માયિક છતાં ખરી લાગે એવી વિસ્મૃતિ ન જેનું મૂલ છે એવા આ સંસારના પરિશ્રમથી જેઓ દુઃખી થયેલાં છે તેઓ કદી અનાયાસ અદિ આવી યે તોપણ પાછાં પોતાના સ્વરૂપસુખને પામી રહે એમ છે એવો આ આશ્રમ પૂન્યપાદ સદ્ગુરુ પરમાત્મા શ્રીમન્ નયુરામ શર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	સાધકોને ઉપદેશ.	૨૩૫
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૨૩૬
૩	શ્રીનાથપ્રભુપ્રણીત - કેટલાંએક જીવનચરિત્રો.	૨૩૮
૪	આપણા આચાર્યશ્રીની આખ્યાયિકાઓ.	૨૪૩
૫	શ્રીશંકરજયન્તી મહોત્સવ.	૨૪૮
૬	શ્રીમન્નાથપ્રભુસ્તુતિ.	૨૫૧
૭	વિવેકવિચાર.	૨૫૧
૮	એક ખેડૂનનક અવસાન.	૨૫૩
૯	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૨૫૪
૧૦	પરચુરણ ભેટ.	૨૫૭
૧૧	શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથજગથાનનાં પૂજ્યપ્રતિમાજીવા પાટોત્સવના દિવસે પૂજનભેટ.	૨૫૮

જવાબસંબંધી જરૂરીનોંધ

જે યંત્રબહેનોનું જવાબમ બાકી હોય તેઓ પોતાનું જવાબમ વેળાસર મોકલી આપે એમ રમરણુ આપવામાં આવે છે. આહક રહેવાની ઈચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના લખવા શ્રમ લેવો, એટલે ટપાલ તથા વી. પી. કરવાના શ્રમ ને ખર્ચમાં નકામું જીતરવું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-પોસ્ટ બીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જરૂરી

સૂચના:—લેખસંબંધી અને માસિકસંબંધી સર્વે પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, ઠે. આનંદાશ્રમ-પોસ્ટ બીલખા (કાઠિયાવાડ) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ ગોહુળદાસ દેશાઈ વેદાંતમૂળ્યુ-માંંગરોળ-કાઠિયાવાડ.

સહતંત્રી: શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકર-શ્રીઆનંદાશ્રમ-પોસ્ટ બીલખા.

શ્રીભગવતસિંહજી ધવેશ્વરક વિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
માલીક-પારેખ કેવળચંદ દાનજીભાઈએ છાપ્યું-ગાંધી

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં વ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિમેતિ કુતશ્ચન ।

અર્થઃ—આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર કોઈથી પણ ભય પામતો નથી.
તૈત્તિરીય—ઉપનિષત્

વર્ષ ૯૪૦]

સંવત ૧૯૯૭ ચૈત્ર

[અંક ૧૧]

સાધકોને ઉપદેશ

રાગ દેશ.

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્તાથ ભગવાન]

બ્રહ્મના ધ્યાનવિના આ ત્રિવિધ તાપ યજ્ઞો નહિ રે;
નિરુદ્ધ તૃપ્તિ નિરુદ્ધિ શાંતિ કદી મળશે નહિ રે બ્રહ્મ ૨૬.
ભયરૂપી આચરણ હંભવે, વિક્ષેપોને દૂર નસાવો;
અતીવ શાંતિ જમાવે, મન ભમશે નહિ રે. બ્રહ્મ ૧
દંડ શ્રદ્ધા સંપાદન કરતાં, દેહતા પણ તેવી મેળવતાં,
ધ્યાન નિરતર ધરતાં, હૃન્મ નહીં નહિ રે બ્રહ્મ ૨
ઉત્સાહ આગ્રહને મેળવના, પ્રમાદાદિ દોષો પરિહરવા;
નિજ સદ્ગુરુને ભજવા, ભવ રેશે નહિ રે. બ્રહ્મ ૩
હીર્ષમૂનતા આળસ ત્યાગી, શાસ્ત્રવચનમાં ધર્મ અનુરાગી;
બનો મોક્ષના ભાગી, ઉણપ રેશે નહિ રે. બ્રહ્મ ૪

શ્રીનાથવચનામૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

નાના મોટા પ્રત્યેક વ્યવહારમાં પોતાના મનને જાગતું રાખીને તેનું શુદ્ધ રીતે સેવન થાય, કુસ્વભાવરૂપ મનના અચોચ વેગોને વશ રખાય, પ્રતિષ્ઠાનો વિચાર કરીને વર્તાય, શાસ્ત્રીયકર્મ નિત્ય શ્રદ્ધાથી વિધિવત્ થાય, પોતાના મનની ભ્રમણા ત્યજાય, સ્વકર્તવ્ય વિચારાય, બની શકે તેટલું પોતાનું મન સુધારી યથા-શક્તિ ભજન થાય, ને એકજ શુભ આલંબન શુદ્ધ ભાવથી સુદૃઢ કરાય તો તેમાં પણ લાભજ છે.

સુસુક્ષ્મ પોતાના નાનામોટા સર્વ વ્યાવહારિક ને પારમાર્થિક કર્તવ્યમાં પોતાના મનને ઘણામાં ઘણું જાગત રાખીને વર્તવાનો સ્વભાવ રાખવો જોઈએ.

સ્વકર્તવ્યથી દોરા વા પણ દૂર ન જવાય તે મટે તેણે બહુ કાળજી રાખવાની છે.

દશ્યના મિથ્યાપણાનું પરોક્ષજ્ઞાન થવું, અને તેનું મિથ્યાપણું સ્વાતુલ્યે સ્પષ્ટ સમજાઈ તેનો બાધ થવો એ બેમાં ઘણો ભેદ છે.

દશ્યના મિથ્યાપણાના પરોક્ષજ્ઞાનવાળાનું અંતઃકરણ પ્રતિકૂલ પ્રસંગ પ્રાપ્ત થયે દશ્યને સત્ય માની બળવા લાગે છે, ને તેનું તુરત સમાધાન તેનાથી થઈ શકતું નથી.

ક્રોધ તથા ખેદની ઉત્પત્તિ અંતઃકરણમાં દશ્યપદાર્થની તુષ્ણાના સદ્ભાવવિના થાય નહિ, ને દશ્ય પદાર્થની તુષ્ણા અંતઃકરણમાં દશ્યમાં સત્યપણાની યુદ્ધિ વિના થાય નહિ, અને દશ્યમાં સત્યપણાની યુદ્ધિ આત્મસ્વરૂપના અજ્ઞાનવિના થાય નહિ.

એ ક્રોધ તથા ખેદરૂપ આસુરીવૃત્તિઓનો જય કરવામાટે તેનાથી વિપરીત દેવી વૃત્તિઓની દૃઢતા તથા આત્મસ્વરૂપનું દૃઢ જ્ઞાન સંપાદન કરવાં જોઈએ.

જેમનું અંતઃકરણ રજેગુણના તથા તમોગુણના વધારાવડે ચંચલ ને મૂઢ હોય તેઓ પોતાના અંતઃકરણમાં ઉપજેલા ક્રોધ તથા ખેદને તુરત શમાવી શકતા નથી, ને શાંતિના અતુલવ પણ કરી શકતા નથી.

વિદ્યામિત્ર જ્યાંસુધી ક્રોધને વશ વર્તતા હતા ત્યાંસુધી તે જ્ઞાની થયા નહોતા. જ્યારે ક્રોધનો પરિત્યાગ કરી તેઓ બ્રહ્માર્પિ થયા ત્યારેજ તેઓ જ્ઞાનવાન થયા.

વ્યવહારમાં સદાપ કામ ત્યજવાચોચ ગણાય છે, કેમકે તે વ્યાવહારિક હાનિ ઉપજાવે છે, ને નિર્દોષ કામ વ્યવહારપૂરતો ઉપયોગી હોવાથી વ્યવહાર પક્ષે તે હાનિ કરતો નથી.

અંતઃકરણ બહુજ સૂક્ષ્મદષ્ટિથી શોધતા રહેશે, ને તેને સત્ત્વગુણની વૃદ્ધિ-વાળું કરવા નિરંતર સદાચલપૂર્વક યત્ન કરતા રહેશે.

અંતઃકરણમાં પ્રતીત થતા દોષોનો નિઃશેષ નાશ કરવા છવ જો ધૈર્ય, સાધવાનતા ને શુદ્ધ ભાવથી સતત પ્રયત્ન કરે, અને તેમાં સાહાય્ય કરવા

પ્રભુની દીનલાવે સતત પ્રાર્થના કરે, તથા દોષાનુસરણરૂપ પ્રતિજ્ઞાલંગનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરતો રહે તો તે જીવે ન્યૂનાધિક સમયમાં પોતાના અંતઃકરણના સર્વ દોષોનું અતિકંભણ કરી અંતઃકરણની એકાગ્રતાદ્વારા ને પરમતત્ત્વના જ્ઞાનદ્વારા કૃતાર્થ થાય છે.

જો આમ વર્તવામાં આવશે તો તમારા પ્રયત્નના સફળપણાવડે તમને સંતોષાનુભવ થશે.

પારમાર્થિક સાધનોનું અનુષ્ઠાન દંઠતા, ઉત્સાહ, સાવધાનતા ને વ્યવસ્થાથી કરતા રહેશો. સર્વ વ્યવહાર દ્રષ્ટા રહીને તથા અંતઃકરણને સમભાવવાળું રાખીને કરવાનો સ્વભાવ પાડશો.

તમે સૌ આ ધ્યાનાસામાં અંતઃકરણની શુદ્ધિમાં વધારો કરવા ઘણામાં ઘણા પ્રયત્નશીલ રહેશો.

આળસ, ગાફેલપણું, ઉતાવળ ને રીસ આદિ દોષોનો પરિત્યાગ કરવા તથા ઉદ્યોગ, સાવધાનતા, ધૈર્ય ને સહનશીલતા આદિ શુભ ગુણોની પ્રાપ્તિ કરવા પણ ઉત્સાહપૂર્વક પ્રયત્ન સેવશો. તમારું જીવન તમને અને અન્ય જનોને રસમય પ્રતીત થાય એવા વિચાર, એકું વાચન ને એવા આચારનું સદા સેવન કરશો.

પ્રત્યેક ક્રિયાનું પરિણામ વિચારીને પછી તેમાં પ્રવૃત્તિ કરવાનો સ્વભાવ પાડશો.

શુભદોષનાં સ્વરૂપો સમજી શુભના પદપોતી થવા ઉદ્યમી રહેશો.

બની રહે તેટલા અનુભોમયિતોમ પ્રાણાયામ નિત્ય કરતા રહેશો.

પરમાર્થનાં સાધનોમાં પરમાનુરાગી થશો, ને નિર્હેતુક કૃપા વરસાવનારા પ્રભુની અનન્યલક્ષિતવડે તમે તમારાં હૃદયોને ભરી દેવા પ્રયત્નશીલ રહેશો.

અંતઃકરણને પરમાત્માના સ્મરણધ્યાનમાં ઘણામાં ઘણા પ્રેમથી જગતનું ભાન ભૂલીને જોડવાનો પ્રયત્ન ચાલુ રાખવાથી તમને આગળ જેવા દિવ્ય અનુભવ થયા હતા તેના દિવ્ય અનુભવ થશે હવે એવો અનુભવ હૃદયમાં સ્થિર રહે એવો પ્રયત્ન કરવાનો છે.

માયારૂપ પનોતીને કબ્બાવતા રહેશો.

મનશુદ્ધિનો ઝગડો પૂરો કરી છુદ્ધિના નિશ્ચયને સત્ય જાણશો.

હવે સર્વદા નવું જીવન જાળવી રાખવાનું બલ મેળવજું. શુભ નિશ્ચયરૂપ કેન્દ્રને કદીપણુ ઊતરવા દેવો નહિ. (ક્રમશઃ)

શ્રીનાથપ્રમુખનીત કેટલાંક જીવનચરિત્રો (અનુસંધાનગતોક્તી ચાલુ)

[૪]

પૂજ્યચરણ શ્રીશંકરભગવાન

શ્રીશંકર નર્મદા નદીના માર્ગમાં આવતાં નાના પ્રકારનાં વનો, નગરો, ગામો, સરોવરો, નદીઓ, પર્વતો, ડુંગરો ને ખેતરોને પ્રસન્ન મને દ્રષ્ટાણે વિલોકતા છતાં, તથા એ સર્વને બ્રહ્મના વિવર્તરૂપે જાણતા છતાં, કેટલોક દિવસો વ્યતીત થયે નર્મદા નદીના તીરપરના વનમાં જ્યાં શ્રીગોવિંદપાદનો આશ્રમ હતો ત્યાં સાંજની વેલાએ આવી પહોંચ્યા.

શ્રીગોવિંદપાદના આશ્રમમાં આવી તેમની ગુફાની આસપાસ ત્રણ પ્રદક્ષિણા કરી, તથા તેઓને ત્રણવાર સાષ્ટાંગ દંડવતપ્રણામ કરી, તેમની સુંદર શબ્દાવડે પ્રમુખવંક સ્તુતિ કરી. શ્રીગોવિંદપાદનું ચિત્ર સમાધિમાંથી વ્યુત્થાનદશાને પામ્યું, પછી તેમણે શ્રીશંકરને પૂછ્યું કે:—“તમે કોણ છો?” ત્યારે શ્રીશંકરે તેમને ઉત્તર આપ્યું કે:—“હે સ્વામિન્! હું પૃથિવી નથી, જલ નથી, તેજ નથી, વાયુ નથી, આકાશ નથી, શબ્દાદિ ગુણો નથી, ઇન્દ્રિયો નથી, પ્રાણ નથી, અંતઃકરણ નથી, ને માયા નથી, પણ હું એ સર્વથી પર એક અદ્વિતીય પરમ શિવ છું.”

શ્રીગોવિંદપાદ શ્રીશંકરનાં એવાં ઉત્તમ વચ્ચનો સાંભળી પ્રસન્ન થયા. પછી તેમને તેમનું નામ પૂછતાં શ્રીશંકરે જણાવ્યું કે:—“લોકો આ શરીરને શંકરના નામથી ઓળખે છે.” પછી શ્રીશંકરે તેમની સમીપ આવી તેમનાં ચરણોનું વિધિપૂર્વક ભાવસહિત પૂજન કર્યું, અને પરમહંસ દીક્ષા આપી બ્રહ્મસ્વરૂપનો ઉપદેશ કરવાની પ્રાર્થના કરી. સ્વરૂપજ્ઞાન પ્રાપ્ત હોવાથી વરતુતાએ જેમને સદ્ગુરુના ઉપદેશની કાંઈપણ અગત્ય નથી એવા શ્રીશંકરને માત્ર પરંપરાનો વ્યવહાર સાચવવા શ્રીગોવિંદપાદે મહાવાક્યનો ઉપદેશ કરી શકે ૬૧૯ ના શ્લોકો સુદિ રતે દિવસે પરમહંસદીક્ષા આપી, અને સંન્યાસીઓને પાળવાના ધર્મો કેહી સંભળાવ્યા.

તેઓશ્રી કેટલોક સમય પોતાના સદ્ગુરુની સેવા કરવા તેઓની સમીપ રહ્યા. પછી પોતાના સદ્ગુરુની આજ્ઞાથી વૈદિકધર્મની પુનઃ સ્થાપના ને વૃદ્ધિ કરવામાટે તેઓશ્રી હાશિમાં પધાર્યા ને આત્માથી અલિપ્ત વિશ્વનાથનું સ્મરણ ચિંતન કરતા છતાં કેટલોક સમય ત્યાં વિરાજ્યા.

એક વેલા જેણે વેદાધ્યયન સમાપ્ત કર્યું છે એવો એક વિદ્વાન્ બ્રાહ્મણપુત્ર શ્રીશંકરાચાર્યનાં દર્શન કરવા તેઓશ્રીની પાસે આવ્યો. તે પ્રજ્ઞિપાત કરી તેઓશ્રીનાં ભવતારક ચરણકમલમાં પડ્યો, તેને તેઓશ્રીએ મસ્તકપર હસ્તકમલ મૂકીને ઊદ્ધવ્યો, અને પૂછ્યું:—“તું ક્યાંનો રહેવાસી છે? જ્ઞાતે કોણ છે? ને શા માટે અહીં આવ્યો છે?” તેના ઉત્તરમાં તે બ્રાહ્મણપુત્રે હાથજોડી વિનયપૂર્વક નીચે પ્રમાણે કહ્યું:—“જે ચોલદેશમાં પવિત્ર કાવેરી ગંગા વહે છે તે ચોલદેશનો હું રહેવાસી છું, હું બ્રાહ્મણ છું, મારું નામ સનંદન છે, ને તત્ત્વજ્ઞ મહાપુરુષનાં દર્શનાર્થે હું પૃથિવીપર ભ્રમણ કરું છું. આજે મારા સુભાગ્યનો ઉદય થવાથી

હું આપશ્રીના દર્શનાર્થે આવ્યો છું. હું આ ભયંકર ભવસાગરમાં કુળું છું તેને તારવાની કૃપા કરો એવી મારી નમ્ર પ્રાર્થના છે. "

તેની તીવ્ર જિજ્ઞાસા જોઇ શ્રીશંકરાચાર્યે તેને મહાવાક્યનો ઉપદેશ કરી પરમહંસદીક્ષા આપી, ને સંન્યાસીના ધર્મે સમજાવ્યા. આ સનંદન શ્રીશંકરાચાર્યના પ્રથમ શિષ્ય થયા. પછી અન્ય સુમુક્ષુઓ તેઓથીને શરણે આવ્યા. તેમને પણ પરમહંસદીક્ષા આપી સંન્યાસીના ધર્મે સમજાવ્યા.

એક દિવસે ભગવાન વિશ્વનાથે અન્ય સ્વરૂપ ધારણ કરી શ્રીશંકરાચાર્યના અભેદજ્ઞાનના નિશ્ચયની પરીક્ષા કરી, ને તેમના અભેદજ્ઞાનનો નિશ્ચય દઢ જાણી તેઓ પ્રસન્ન થયા.

કેટલોક સમય દારીમાં નિવાસ કરી પછી ઉપનિષદો, ભગવદ્ગીતા ને બ્રહ્મસૂત્ર ઉપર લોકોના હિતમાટે ભાષ્ય કરવાનો નિશ્ચય કરી, ત્યાંથી વિદાય થઇ, પોતાના શિષ્યોસહિત આસપાસના પ્રદેશમાં ફરતા ફરતા તેઓશ્રી બદરિકા-શ્રમમાં પધાર્યા. આ વેલા તેઓશ્રીના રથૂલ શરીરતું વય બાર વર્ષતું હતું ત્યાં કેટલોક સમય રિથિત કરી ગંભીર અર્થવાળા બ્રહ્મસૂત્રઉપર, ઈશ કેન કંઠ પ્રશ્ન મુંડક માંડૂંચ તૈત્તરીય, ઐતરેય છંદોગ્ય ને બૃહદારણ્યક આ દશ પ્રાચીન ને તત્ત્વોપદેશક ઉપનિષદોઉપર, ઉપનિષદોના સારરૂપ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા ઉપર અને મહાભારતમાંના વિષ્ણુસહસ્રનામ ને સન-મુખતીય ઉપર લોકોના હિતમાટે ભાષ્યો રચ્યાં. ઉત્તમ અધિકારીઓ માટે ભાષ્યો રચ્યા પછી મધ્યમ અધિકારીઓ માટે ઉપદેશસહસ્રી આદિ પ્રકરણરચ્યા, ને કનિષ્ઠ અધિકારીઓમાટે સાધનપંચકાદિ સ્તોત્રો તેવા અધિકારીઓપર નિર્હતુક કૃપા કરીને રચ્યાં.

ઉપર જણાવેલાં ભાષ્યો તેઓશ્રીએ પોતાના યોગ્ય શિષ્યોને શીખવ્યાં. તે વેલા જે શિષ્યો સાથે હતા તેમાં સનંદન વધારે યોગ્યતાવાળા હોવાથી તેમને શંકરભગવાને તે ભાષ્યો એકથી વધારે વાર ભણાવ્યાં. આ કારણથી બીજા શિષ્યો પોતાના અંતઃકરણની અપક્વતાથી સનંદનની ધ્યાન કરવા લાગ્યા. સત્પુરુષના શરણે આવ્યા છતાં તથા જીવનનો ઉદ્દેશ નક્કી કર્યા છતાં પણ ઘણા હીનભાગીઓ પોતાના દુષ્ટ મનોવિકારોને વશ વર્તાવી શકતા નથી એનું આ પ્રસિદ્ધ ઉદાહરણ છે.

શ્રીશંકરે કોઇ વેલા કનિષ્ઠાધિકારી શિષ્યોને સનંદનના હૃદયની યોગ્યતા દેખાડી તેમના હૃદયમાં જળતા ધ્યાનરૂપ અગ્નિને શાંત કરવાની ઇચ્છા કરી. પછી એક દિવસે જ્યારે બધા શિષ્યો શ્રીગંગાને સામે કાંઠે બ્રમણ કરતા હતા ત્યારે શ્રીશંકરભગવાને સર્વ શિષ્યોને વેલાસર પોતે વિરાજતા હતા તે કાંઠે પોતાની સમીપ આવવામાટે હાંક મારી, અન્ય શિષ્યો હોડી, ત્રાપો કે કોઈ લાકડાની શોધમાટે ચાલ્યા. સનંદન તેવો પ્રયત્ન નહિ કરતાં જે સદ્ગુરુની ભક્તિ અપાર જેવો જણાતો આ ભવસાગર તારવા સમર્થ છે તે ભક્તિ શું મને આ નાની નદી તારવા સમર્થ નહિ થાય ? અવશ્ય થશેજ. આવો વિચાર કરી શ્રીસદ્ગુરુ પરમપ્રેમથી ધ્યાન ધરી પ્રેમાવેશમાં શ્રીગંગાપર ચાલવા લાગ્યા. શ્રીગંગાએ તેમની અગાધ ગુરુભક્તિથી પ્રસન્ન થઇ તેમના પગને આધાર આપવા રથલે

સ્થલે તેમના પગનીચે સોનાનાં કમલો ઉપજાવ્યાં. સનંદન સુખપૂર્વક શ્રીગંગા ઊતરી પોતાના સદ્ગુરુ જ્યાં વિરાજતા હતા ત્યાં આવ્યા, ને તેમણે પોતાના શ્રીસદ્ગુરુના ચરણકમલમાં હંધવપ્રણામ કર્યાં. પછી ધીજી શિષ્યા હોડી આદિ સાધનવડે શ્રીગંગા ઊતરી પોતાના સદ્ગુરુની સમીપ આવ્યા. તેમણે જ્યારે સનંદનની ગુરુભક્તિની અને શ્રીગંગાએ કરેલા સાહુક્યની વાત જાણી ત્યારે તેઓએ સનંદનના હૃદયની પોતાના હૃદયના કરતાં વધારે ચોચતા જાણી પોતાના હૃદયમાં તેમના ઉપર રહેલી ઈર્ષ્યાનો ત્યાગ કર્યો. તે દિવસથી તે સનંદનને શ્રીશંકરભગવાને પદપાદ (જેના ચરણની નીચે કમલ ઉપજ્યાં) એવું નામ આપ્યું.

કોઇ વેલા શંકર ભગવાને પોતાના શિષ્યોને વેદાંતતું અધ્યયન કરાવતાં આ જગતતું અભિવ્રતનિમિત્તોપાદાનકારણ ઈશ્વર છે એમ કહ્યું. તે સાંભળી ત્યાં બેઠેલા બહુ ગર્વવાળા પાશુપતમતવાળાઓએ કહ્યું કે:—“કાર્ય, કારણ, યોગ, વિધિ ને દુઃખાંત એવા પાંચ પદાર્થોને ભગવાન પશુપતિએ નિર્માણ કર્યા છે. મહત્તરપાદિ કાર્ય કહેવાય છે, પ્રકૃતિ કારણ કહેવાય છે, ચિત્તનો પશુપતિમાં નિરોધ એ યોગ કહેવાય છે, સવારે બપોરે ને સાંજે સ્નાન કરવું ઇત્યાદિ વિધિ કહેવાય છે, અને સર્વ દુઃખોની નિવૃત્તિરૂપ મોક્ષ દુઃખાંત કહેવાય છે. તેમાં પ્રકૃતિ આ જગતતું ઉપાદાનકારણ છે, અને ભગવાન પશુપતિ આ જગતતું નિમિત્તકારણ છે. જેમ ઘડાતું ઉપાદાનકારણ માટી ને ઘડાતું નિમિત્તકારણ કુંભાર છે, તેમ આ જગતતું ઉપાદાનકારણ પ્રકૃતિ ને આ જગતતું નિમિત્તકારણ ભગવાન પશુપતિ છે. તમે ઈશ્વરને આ જગતના ઉપાદાનકારણરૂપ માનો છો તે ચોગ્ય નથી, કેમકે અવયવવાળું જડ ને અશુદ્ધ આદિ લક્ષણવાળું જગત્ તેનાથી વિપરીત લક્ષણવાળા ઈશ્વરમાંથી ઉત્પન્ન થઇ શકે નહિ. વળી જો આ જગત્ ઈશ્વરમાંથી થયું હોય તો આ જગતમાં ઈશ્વરના ધર્મે જણાયા જોઇએ, પરંતુ તે જણાતા નથી, માટે પણ આ જગત્ ઈશ્વરમાંથી ઉપજ્યું નથી એમ સિદ્ધ થાય છે.”

પાશુપતમતાભિમાનીઓના ઉપર જણાવેલા પૂર્વપક્ષતું સમાધાન ભગવાન શંકરે આ પ્રમાણે કર્યું:—“ઈશ્વરથી ભિન્ન જો આ જગતતું અન્ય ઉપાદાન કારણ હોય તો શ્રુતિમાં એક ઈશ્વરના જ્ઞાનથી સર્વતું જ્ઞાન થાય છે એમ કહ્યું છે તે સંભવી શકે નહિ. નિમિત્તકારણના જ્ઞાનથી કાર્યતું જ્ઞાન થતું નથી, માટે ઈશ્વરને આ જગતના ઉપાદાનકારણ પણ માનવા જોઇએ. જો પ્રકૃતિને આ જગતતું ઉપાદાનકારણ માનીએ તો “एकमेवाद्वितीयं ब्रह्म” (બ્રહ્મ એકજ અદ્વિતીય છે) આ શ્રુતિ બ્રહ્મથી ભિન્ન અન્ય વસ્તુનો અસંભાવ કહેનારી છે તેના વિરોધ આવે છે. જેમ કરોળીઓ પોતાના જાળાતું ઉપાદાનકારણ ને નિમિત્તકારણ છે, અને આપણું સાક્ષિચેતન જેમ આપણા સ્વપ્નપ્રપંચતું ઉપાદાનકારણ ને નિમિત્તકારણ છે, તેમ ઈશ્વર આ જગતના ઉપાદાનકારણ ને નિમિત્તકારણ છે. કાર્યમાં ઉપાદાનકારણના શુણ આવવાજ જોઇએ એવો નિયમ નથી, કેમકે માટી ને છાણ આદિમાંથી થનારા વીંછી આદિમાં માટી ને છાણ આદિના શુણ ક્યાં જોવામાં આવે છે? ઉપાદાનકારણ પોતાના જેવા ધર્મવાળા કાર્યને ઉત્પન્ન કરે છે એમ પણ કહી શકાતું નથી. મનુષ્યના શરીરમાંથી નખ ને વાળ ઉપજે છે, તે ક્યાં શરીરના જેવા ધર્મવાળા હોય છે?”

ઉપરનાં વચનોથી ને અન્ય પ્રમાણે ને યુક્તિવાળા વચનોથી પાશુપતમતાભિ-
માનીઓના હૃદયમાં સત્યનો પ્રકાશ પડ્યો, અને તેમણે શંકરભગવાનનું શરણ-
ગ્રહણ કર્યું આ પ્રમાણે જે જે દ્વૈતવાદીઓ આચાર્યભગવાનના સમાગમમાં
આવતા તેમાંથી જેઓ પુણ્યશાલી હતા તેમના અંત કરણપર સત્યનો પ્રકાશ
પડ્યા માંડ્યો, અને અદ્વૈતસિદ્ધાંત પુનઃ જનસમૂહમાં વિસ્તાર પામવા માંડ્યો

કોઈ વેલા શ્રીગંગાના રમણીય તટઉપર વિરાજી આચાર્યભગવાન પોતાના
જિજ્ઞાસુ શિષ્યોને બ્રહ્મસૂત્રઉપરનું પોતાનું ભાષ્ય શીખવતા હતા શિષ્યોને નિય-
માનુસાર ભાષ્યનો પાઠ આપ્યા પછી તેઓશ્રી બ્રહ્માકારવૃત્તિ કરવાનો વિચાર
કરતા હતા ત્યાં એક વૃદ્ધ બ્રાહ્મણે તેઓશ્રીની સમીપ આવી તેમને પૂછ્યું:—
“તમે કોણ છો? અને આ વિદ્યાર્થીઓને તમે શું ભણાવતા હતા?” આ
પ્રશ્ન સાંભળી આચાર્યભગવાનના એક શિષ્યે કહ્યું:—“આ અમારા સંસ્કૃત છે.
તેઓશ્રીએ બ્રહ્મસૂત્રઉપર શારીરકનામનું ભાષ્ય રચ્યું છે, જેમાં અદ્વૈત સિદ્ધાંત
પ્રમાણે ને યુક્તિઓવડે બહુ રકુર કર્યો છે, તે ભાષ્ય અમને અમારા ઉપર
નિર્ભરુકી કૃપા કરીને ભણાવવાનો શ્રમ લેતા હતા ” આવાં વચનો સાંભળી તે
વૃદ્ધ બ્રાહ્મણે આચાર્યભગવાનને કહ્યું કે:—“તમારું વય નાનું પ્રતીત થાય છે,
છતાં તમે અતિ ગંભીર ને ગૃહ અર્થવાળા બ્રહ્મસૂત્રપર ભાષ્ય કર્યું છે એ સાંભળી
મને બહુ આશ્ચર્ય થાય છે જે તમે બ્રહ્મસૂત્રનું ભાષ્ય કર્યું હોય તો તમે હું
પૂછું તે એક મૂત્રનું વ્યાખ્યાન કરી મને સંભળાવો ” તે સાંભળી આચાર્ય-
ભગવાને તેમને કહ્યું:—“આપ જે મૂત્રનું વ્યાખ્યાન સાંભળવા ઇચ્છતા હો તે
સૂત્ર પ્રસન્ન મને કહો, એટલે નિરભિમાનપણે તેનું યથામતિ વ્યાખ્યાન કરવા
પ્રયત્ન થઈ શકશે. ” આચાર્યભગવાનનાં આવાં સરસ ને અભિમાનરહિત
વચનો સાંભળી તે વૃદ્ધ બ્રાહ્મણે કહ્યું:—“બ્રહ્મસૂત્રના ત્રીજા અધ્યાયના પ્રથમપાદના
‘તદનન્તર્યતિપત્તારંદતિ સંપરિવ્યક્ત પ્રશ્નનિહ્વણામ્યામ્ ॥’ આ પહેલા સૂત્રના
ઉપર તમારે જે બોલવું હોય તે બોલો ” આચાર્યભગવાને તે સૂત્રનું સંક્ષેપમાં
આ પ્રમાણે તાત્પર્ય કહ્યું:—“પૂર્વદેહથી ઉત્તરદેહની પ્રાપ્તિમાં જીવ દેહનાં બીજ
જે પાંચ સૂક્ષ્મભૂતો તેવડે પરિવેષિત થયા છતાં જાણે એમ ‘જલ પાંચમી
આહુતિમાં જેમ પુરુષરૂપ પરિણામ પામે છે તેમ હું શ્વેતકેતો! તું જાણે છે?’
એવા પ્રવાહજીરાજના પ્રશ્નથી ને “એવી રીતે જલ પાંચમી આહુતિમાં પુરુષ-
રૂપે પરિણામ પામે છે ” એવા પ્રવાહજી રાજના ઉત્તરથી નિશ્ચય થાય છે. ”

તે વચનો સાંભળી તે વૃદ્ધ બ્રાહ્મણે આ આઠ પ્રકારના પૂર્વપક્ષો તે
વ્યાખ્યાન ઉપર કર્યા:—“વ્યાપક જીવાત્મા ને ઇન્દ્રિયો અન્ય શરીરમાં પોતાનાં
કર્મોવડે વૃત્તિરૂપ પરિણામ પામે છે એવો સામ્યશાસ્ત્રનો સિદ્ધાંત છે, તેથી પાંચ
ભૂતોના સૂક્ષ્મ અંશોસહિત જીવનું અન્ય શરીરમાં જવું સંભવતું નથી ૧

વિકલ્પરહિત આત્મા બીજા નવા શરીરમાં વિકલ્પસહિત વૃત્તિને પામે છે,
ને ભોગ્ય ઇન્દ્રિયો અન્ય શરીરમાં નવી ઉત્પન્ન થાય છે આવા બૌદ્ધના સિદ્ધાંત
પ્રમાણે પણ તમારું કહેવું સંભવતું નથી. ૨

મન એકલું ભોગસ્થાન-શરીર-માં જાય છે એવા કણાદના મતથી પણ તમારું કહેવું વિરુદ્ધ છે. ૩

પોપટ જેમ એક વૃક્ષઉપરથી ઉડીને બીજા વૃક્ષઉપર એસે છે તેમ જીવ એક શરીર ત્યજીને બીજા શરીરમાં જાય છે એવા જૈનના સિદ્ધાંતથી પણ તમારું કહેવું વિપરીત છે. ૪

‘યજ્ઞસ્ય પુરુષસ્ય મૃતસ્યાર્ગિનિ વાગપ્યેતિ’ (જ્યારે આ સુએલા પુરુષની વાણી અગ્નિમાં લીન થાય છે) ઇત્યાદિ શ્રુતિમાં અહીંજ ઇંદ્રિયો વિલીન થાય છે એમ કહ્યું છે, તેથી જીવની સાથે ઇંદ્રિયો જાય છે એમ તમે કહેતા હો તો તે તમારું કથન શ્રુતિવિરુદ્ધ છે. ૫

શ્રુતિમાં સ્વર્ગલોકરૂપ અગ્નિમાં શ્રદ્ધારૂપ આહુતિ હોમવાતું કહ્યું છે, પણ જલની આહુતિ હોમવાતું કહ્યું નથી; તેથી પણ જીવની સાથે સૂક્ષ્મભૂતોતું જવું સંભવતું નથી. ૬

જલની આહુતિના ક્રમવડે પાંચમી આહુતિમાં જલ પુરુષરૂપ પરિણામ પામે છે એમ તમે માનો તેમાં અડચણ નથી; પણ જીવ જોઈને સૂક્ષ્મભૂતોથી વીંટાઈને અન્ય શરીરને પામે છે એમ માનવું યોગ્ય નથી. ૭

શ્રુતિમાં જલતું નામ આવે છે, તેથી એકલા જલથી વીંટાઈતો જીવ અન્ય દેહમાં જાય છે એમ માની શકાય, પણ અન્યભૂતો પણ તેની સાથે હોય છે એમ માની શકાય નહિ. ૮

તે પૂરેપૂરું આચાર્યભગવાને નીચે પ્રમાણે સમાધાન કર્યું:—
“શ્રુતિવિરુદ્ધ સાંખ્યનો મત પ્રમાણ ગણાય નહિ. ૧ બૌદ્ધો, જૈનો ને કણ્વાદતું શ્રુતિવિરુદ્ધ કથન આદર આપવાયોગ્ય ગણાય નહિ. ૨-૩-૪।

વાણીઆદિ ઇંદ્રિયોના અગ્નિઆદિ દેવો, પુરુષતું મરણ થાય છે ત્યારે તેની વાણી આદિ ઇંદ્રિયોપર, આગળની પેઠે ઉપકાર કરતા નથી, તેથી વાણી આદિ ઇંદ્રિયો અગ્નિ આદિ દેવોમાં લય પામે છે એમ તે શ્રુતિમાં ગૌણપણું કહ્યું છે. પ્રાણ અને ઇંદ્રિયોવિના એકલો જીવ એક શરીર છોડીને બીજા શરીરમાં જઈ શકે નહિ, તથા ભોગ ભોગવી શકે નહિ, મારે પ્રાણ ને ઇંદ્રિયોસહિત જીવ બીજા શરીરમાં જાય છે. ૫

ઉપક્રમ તથા ઉપસંહારની એકરૂપતા વિચારતાં શ્રદ્ધા શબ્દનો અર્થ જલ કરવો જોઈએ એમ જણાય છે. જો પહેલી આહુતિમાં જલ ન કહ્યું હોય તો પાંચમી આહુતિમાં જલતું પુરુષરૂપ પરિણામ થાય છે એમ શ્રુતિ કહે નહિ. શ્રદ્ધા એ અંતઃકરણનો ધર્મ છે, તેથી તે અંતઃકરણમાંથી કાઢીને અગ્નિમાં હોમી શકાય નહિ. વળી શ્રદ્ધાનો અર્થ જલ પણ થઈ શકે છે એમ ‘શ્રદ્ધા વા આપઃ’ એ શ્રુતિથી જણાય છે. ૬

સૂક્ષ્મભૂતો વિના નવીન શરીર ઉપજે નહિ, મારે જીવ જોઈને સૂક્ષ્મભૂતો સહિત નવા શરીરને પામે છે એમ માનવું જોઈએ. ૭

જીવ જલના વધારે ભોગથી વીંટાઈને જાય છે, તેથી એકલા જલતું નામ

આચ્યું છે, પણ શરીરના ઉપાદાનકારણરૂપ પાંચ ભૂતો છે, માટે બીજાં ચાર ભૂતો પણ તેની સાથે હોય છે એમ માનવું જોઈએ. ૮ ”

આચાર્યભગવાનના સમાધાનથી તે વૃદ્ધબ્રાહ્મણ સંતોષ પામ્યા. તે વૃદ્ધબ્રાહ્મણ અન્ય કોઈ નહિ. પણ વ્યાસભગવાનજ હતા એમ આચાર્યભગવાનને જણાયું. પછી આચાર્યભગવાનની પ્રાર્થનાથી તેમણે પોતાનું મૂલરૂપ પ્રકટ કર્યું. તેમને આચાર્યભગવાને પ્રણામ કર્યા, ને તેમની સ્તુતિ કરી. પછી પ્રસન્ન થયેલા વ્યાસ ભગવાને આચાર્યભગવાનને આ પ્રમાણે કહ્યું—“ હે વિદ્વાન્ ! તમારા પાંચિત્યથી ને વિનયથી મને ઘણા સંતોષ થયા છે તમે મારાં સૂત્રો ઉપર લાખ્ય રચ્યું છે એનું મારા જાણનામાં આવતાં તે લાખ્ય કેનું થયું છે એ જાણવાની ઇચ્છાથી મારું અહીં આવવું થયું છે ” પછી આચાર્યભગવાને તેમના દર્શનથી પોતાને બહુ હર્ષ થયારું પ્રદર્શિત કર્યું પશ્ચાત્ વ્યાસભગવાને આચાર્યભગવાને કરેલા લાખ્યનો અગત્યનો ભાગ જોઈ પોતાની પ્રસન્નતા જણાવી, અને બીજું સોળ વર્ષનું આયુષ્ આપી, હરતખંડમાં અદ્વૈત મતનો પ્રસાર કરવાની આજ્ઞા કરી પોતે અંતર્ધાન થયા

(ક્રમશઃ)

આપણા આચાર્યશ્રીની આલ્યાયિકાઓ (ગતાંકથી આણું)

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્તાથભગવાન]

રામનવમી

રામના ત્રણ અર્થ થાય છે. ૧. જોટલે રાક્ષસોના મ જોટલે મરણમાં ને હેતુશ્રુત છે તે રામ, યોગીઓનાં વિષ્ણુ નેમના વિષે રમણુ કરી રહ્યાં છે તે રામ, અથવા સર્વને ને પોતાના આનંદસ્વભાવને રમણી રહ્યા છે તે રામ. પરમાત્મા પરબ્રહ્મ એવા ને રામ તે નવમીના જોટલે નવના આંકડાનેવા અવિકારી છે. તેમને પોતાના પુરુષાર્થને તથા પોતાના શ્રીસદ્ગુરુની કૃપાને પામીને-તે કેપે યદને-હૃદયમાંથી સર્વ પ્રકારના શોક મોહને દૂર કરવા એ રામનવમીનું ખરું રહસ્ય છે.

મોક્ષ પુરુષાર્થવિના કલમ એ પ્રમાણે ન બને તો પોતાના ઇષ્ટદેવની બહુ બ્રહ્મ તથા પ્રેમથી ઉપાસના કરી તેમના લોહને (સલગોઢને) પમાય તોપણ સારું છે. તેમ જો ન બને તો સ્વર્ગલોકથી માંડીને તપલોક સુધીના દોષપણ દેવલોહને પમાય તોપણ ઠીક. એમાંનું કોઈ ન બને તો હવેટ શુભકર્મો કરીને મનુષ્યમાંથી મનુષ્ય થવાય એ પણ ઠીક, પણ એવાં પાપ ન જ થવાં જોઈએ કે જેથી મનુષ્યમાંથી પશુપક્ષી કે વૃક્ષની યોનિ પ્રાપ્ત થાય.

નવનો આંકડો અવિકારી છે. નવને એક ગુણીએ તો ૯, નવને બેએ ગુણીએ તો ૧૮, તેમાં એક ને આઠ મળીને ૯, ચાર નવાં ૩૬ તો ૪ ને ૬ મળીને ૯ એમ નવને દસ સુધીના આંકડાએ ગુણતાં ગુણાકારના ને આંકડા આવે તેનો સરવાળો નવ ને નવ જ રહેશે. આમ હોવાથી નવના આંકડાને અવિકારી કહ્યો છે.

શુભવાર્તુ રહસ્યઃ આજ્ઞે શુભવાર છે. શુભ જોટલે મહાન-મોહ મોહુ બ્રહ્મ છે, માટે શુભ તે બ્રહ્મસ્વરૂપ, કાબની રીને પણ શુભી, જે માત્રા ને લઘુની એક માત્રા ગણાય છે. લઘુ

તે સંસારી જીવો, તે આ લોકને તથા જ્ઞાને નજીનાર તે સદ્ગુરુ-પરમાત્મા-જ્ઞાન જીવે લઘુ મટીને ગુરુ(જ્ઞાન)સ્વરૂપે સ્થિત થવાનું છે. આ ગુરુવાર ઉપરથી શીખવાનું છે.

હૃદયમાંથી શોક કેમ દૂર થાય ?

વેદાદિ અનેક વિદ્યાઓના અભ્યાસ કર્યા છતાં હૃદયમાંથી શોકની નિવૃત્તિ નહિ થવાથી નારદજીએ લગવાનું સનતકુમારને વિધિવત્ (સમિત્પાણી થઇને-હાથમાં યથાશક્તિ મેટ લઇને) શરણે જઈ તેમને પ્રાર્થના કરી કે:—“ હે પ્રભો ! હું નાના પ્રકારના શોકથી તપું છું, મને શોકનિવૃત્તિનો ઉપાય કહેવા કૃપા કરો. ” “ તમે શું જાણો છો ? ” એમ લગવાનું સનતકુમારે તેમને પૂછ્યું. પ્રત્યુત્તરમાં નારદજીએ સવિનય કહ્યું કે:—“ હે લગવન ! હું ઋગ્વેદ જાણું છું, યજુર્વેદ, સામવેદ તે એથો અથર્વણુવેદ પણ જાણું છું. ઇતિહાસપુરાણરૂપ પાંચમો વેદ, વ્યાકરણ, શાસ્ત્રકલ્પ, ગણિત, ઉત્પત્તિજ્ઞાન, નિધિશાસ્ત્ર, નીતિશાસ્ત્ર, તંત્રવિદ્યા, ધતુર્વેદ તથા નૃસ્ય, ગીત, વાદ્ય અને શિલ્પ આદિ ધણા ધણા પ્રકારની વિદ્યાઓ અને કલાઓને જાણું છું, પણ આ બધું જાણતાં છતાં “ સોઽહં ભગવો મંત્રવિદેવાસ્મિ તાઽઽત્માવિચ્છિન્નતઃ ” એવ મે ભગવદ્-દશોભ્યસ્તરતિ શોકમાત્મચિદિતિ સોઽહં ભગવઃ શોચામિ તં મા ભગવાન્જ્ઞોકસ્ય પારં તારયન્તુ ॥ ” (હે લગવન ! તે હું મંત્ર (કર્મ) જાણનાર જ છું. હું આત્મવેત્તા નથી, કારણ કે આપશ્રીના જેવાથી મેં સાંભળ્યું છે કે આત્મવિત્ પુરુષ મનના પરિતાપરૂપ શોકનું ઉલ્લંઘન કરે છે. હું તો શોકથી સર્વદા તપું છું, માટે હે પ્રભો ! હું આજે શોકમુક્ત છું તેને શોકના પારને પમાડો.) લગવાનું સનતકુમારે તેમની પ્રાર્થના સાંભળી તેમને જણાવ્યું કે:—“ તમે જે જાણો છો તે બધું નામમાત્ર છે. નામથી વાણી એક છે, વાણીથી મન અધિક છે, મનથી સંકલ્પ એક છે, એમ એક એકથી એક બાવીશ પદાર્થ કહીને તે સર્વમાં જ્ઞાનબુદ્ધિ કરવા સુચર્યું, તથા છેવટે કહ્યું કે સુખ જ જાણવા યોગ્ય છે, તે એમ કહેતાં કહ્યું કે— “ યો વૈ ભૂમા તત્સુખં નારપે સુલમસ્તિ ભૂમૈવ સુખં ભૂમા ત્વેવ વિજિજ્ઞાસિતવ્યઃ ॥ ” (જે ભૂમા નિરંતિશય-જેનાથી બીજું કાંઈ વધારે નહિ તે-જ્ઞાન-છે, તેજ સુખ છે. અલ્પ અધિક તૃષ્ણાનો હેતુ છે; ને તૃષ્ણા દુઃખનું બીજ છે, તેથી સુખ નથી. નિરંતિશયરૂપ જ્ઞાનજ સુખ છે. તે નિરંતિશય જ વિશેષ જાણવાયોગ્ય છે.) લગવાનું સનતકુમારે તેમને જ્ઞાનના સ્વરૂપ આદિનો ઉપદેશ કરીને અજ્ઞાન ને તર્જન્ય શોકના પારને પમાડ્યા.

સુખ ક્યાં છે ?

જ્ઞાનથી (નિરંતિશય વસ્તુથી) લિપ્ત જે કાંઈ છે તે દેશ, કાલ ને વસ્તુવડે પરિચ્છન્ન છે. પરિચ્છન્નમાં વાસ્તવિક સુખ નથી. જેમ ગોલની સર્વે ત્રિભુજાઓ મધ્યબિંદુમાં એકત્ર થાય છે તેમ સર્વ પરિચ્છન્ન વસ્તુનું જ્ઞાન એકજ વાસ્તવિકસ્વરૂપ છે, તે તેજ સાચા સુખરૂપ છે, બાકી ચક્રવર્તી રાજાને અને મહાધનાઢયને પણ ખરેખરું સુખ નથી, ઊત્તરું મોટી ઉપાધિને લઈને તેમને ઘણીવાર વિશેષ દુઃખનો અનુભવ થાય છે. વ્યવહારમાં “ નાને ભડકે દીવાળી ને મોટું ભડકે હોળી ” એવું અનુભવાય છે. રાજા કે ધનાઢય સત્તાના કે ધનના અભિમાનવડે અલ્પકાલ સુખાનુભવ કરે છે, પરંતુ ખરું જોઈએ તો વ્યાવહારિક મોટી સ્થિતિવાળાના કરતાં મધ્યમસ્થિતિવાળાઓ વધારે શાંતિસુખનો અનુભવ કરે છે. વિચારસાગરમાં શુભસંતતિ રાંત કહે છે કે:—

“ ઝોર તો લોગ દુઃખી અપને દુઃખ, મેં જુકેસો જગકદેશ અપારા. ”

વળી અન્ય કવિએ પણ કહ્યું છે કે:—

“ બહુ બહુજ બહુ બેઠિયાં, દો નારી જરતાર; તિનકુ કહા મારના, માર દિયા કિરતાર. ”
(જેને ઘણાં વેપાર હોય, જેને ઘણી દીકરીઓ હોય, અને જે બે સ્ત્રીનાં ઘણી હોય તે બધાને શું મારવા ? તેમને તો પ્રભુએ જ મારી દીધેલા છે).

પ્રત્યેક સ્થિતિમાં આનંદી રહેવા પ્રયત્ન કરો.

જો વાસ્તવિક સુખરૂપ ધ્વજને પામવું હોય તો પરમ શ્રદ્ધા ને અગ્ર ઉત્સાહથી સ્વધર્મ-પાલન કરો, અને તેમ કરતાં પ્રારબ્ધાનુસાર જે સુખદુઃખો આવે તેને શાંતિથી ભોગવો. “ પૂરે હૈ યો મર્વ જો હરદાલમેં લુપ્ત હૈ ” જો પરમાર્નદરૂપ વસ્તુને જાણી હોય તો જ પ્રત્યેક સ્થિતિમાં આનંદી રહી શકાય. જો તે ધર્મરૂપ વસ્તુને ન જાણી હોય તો પછી રાજ, શૂદ્રસ્થ, યુવાન, વૃદ્ધ કે અન્ય કોઈ સર્વદા પ્રસન્ન ન રહી શકે. તેમના કોષના ૨૪ કલાક સરખા (આનંદવાળા) ન જાય, માટે શ્રદ્ધાના અનુભવવડે શોકના પારને પાગો.

અંધારું માત્ર પ્રકાશથીજ દૂર થાય, બીજા કોઈ ઉપાયવડે કે-ઉચેચવાથી-સૂપડે સોવાથી, કે કપડાની ઝાપટો મારીને કાઢવાથી-અંધારું દૂર થતું નથી. દાર્ઘ પુરાણી ગુણમાં લાંબા દોષથી અંધારું કબજે ભોગવટો રાખી ધામો નાંખીને પડ્યું હોય, પણ એક દીવાસળી ઝેરડી કે ખલાસ ! તેણે સાંધી દૂર ચર્ચાજનું જોષ્ય. એવી રીતે હલ્લકરૂપ ગુણમાં લાંબા સમયનું અજ્ઞાનરૂપ અંધારું રહ્યું હોય છે તે ધ્વજનું યાન થાય કે તે કાલેજ દૂર થાય છે, અને અજ્ઞાનરૂપ અંધારું દૂર થયું કે શોકગ્રોહાદિ પ્રેતો તતકાલ નિકળે માટે પલાયન કરી જાય છે, ને પરમાર્નદરૂપ પ્રજ્ઞાશ સર્વત્ર છવાઈ રહે છે.

અંધારું એકવાર ભગવાન પ્રજ્ઞપતિપાસે ગયું, ને તેમને તેણે પ્રાર્થના કરી કે:—“ હૈ પ્રભો ! મને એક ભારે દુઃખ છે તે આપ નિવૃત્ત કરવા કૃપા કરો. ” ભગવાન પ્રજ્ઞપતિએ તેને કહ્યું:—“ તમને શું દુઃખ છે ? ” તેણે કહ્યું:—“ સૂર્ય મને બહુ અગ્નિ કરે છે. તે એવી કે જ્યાં તેના પ્રકાશ આવ્યો કે મારે સાંધી નાસવું પડે છે. મારાથી લાં રહેવાતું નથી. ” ભગવાન પ્રજ્ઞપતિ બોલ્યા:—“ બહુ સારું. ફરીઆદીની એકલાની વાત સાંભળીને ફેંસલો ન આપાય. પ્રતિવાદીને પણ પૂછવું જોઈએ. તમે જાણે સૂર્યને બોલાવી લાવો. તેમનું કહેવું સાંભળી પછી હું ન્યાય કરું ” અંધારાએ કહ્યું:—“ પ્રભો ! એજ દુઃખ છે. મારાથી તેમની પાસે જવાય જ કેમ ? તે હોય લાં હું જાજ ન શકું ” પછી ભગવાન પ્રજ્ઞપતિએ તેને સમજાવ્યું કે:—“ ભાઈ ! પરમાત્માને એ અનિર્વાચ્ય નિયમ છે કે જ્યાં પ્રકાશ આવે ત્યાં અંધારોએ દૂર થવું, માટે એમાં તમારે શોક કરવા જેવું કે ફરીઆદ કરવા જેવું કંઈ નથી. ”

પરમાર્નદરૂપ વસ્તુથી અંતઃકરણને રંગી નાંખો.

પરમાર્નદરૂપ વસ્તુથી જો અંતઃકરણ રંગાઈ જાય તો પછી શોક, મોહ ને લાભ આદિ તેનાથી હનરો ગાઉ વેગળા ચાલ્યા જાય છે. વ્યવહારના કઠિન પ્રસંગોમાં પણ એવા અનુભવ-વાળા પુરોહિ શાંત રહી શકે છે. દીકરાના કે અન્ય પ્રિયજનના મૃત્યુનો પ્રસંગ આવ્યો, હોય તો તેઓ વિચારે છે કે:—

“ હમરા ઉનકા હો રહા, અજલગકા સયોગ. ”

ધનહાનિનો પ્રસંગ આવે તો તે બધા માયાના ખેલ છે, પ્રારબ્ધાનુસાર ખેડું ચલે જાય છે, લક્ષ્મી ચપલ છે, ને અદ્ય ધનથી ધણુનો વ્યવહાર આવે છે તો અમારો વ્યવહાર કેમ નહિ ચાલે ? વળી આમ થવામાં પરમાત્માનો કંઈક સારો હેતુ હશે, એ આદિ વિચારોથી તે

પોતાના અંતઃકરણની શાંતિ યુગ્માવા દેતા નથી. તે સદા પોતાના આનંદમાં નિમગ્ન રહે છે. સર્વદા અનુભવાતા પરમાનંદની આગળ વ્યાવહારિક દુઃખો તેમને અસર કરી શકતાં નથી. દશહજારની કમાઈવાળાને કદાચ ખસો રૂપિયાની ખોટ આવી તો તે શા લેખામાં ?

સંતોનો અડગ નિશ્ચય.

સત્પુરુષોના શુભનિશ્ચય ક્યારે પણ ડગતો નથી. તેઓ સર્વદા એકધારા વહા કરે છે. સીતાજીને અશોકવાટિકામાં રાવણે બહુ લોભલાલસ્ય અને છેવટે લયત્રાસ આદિ દેખાયાં, તોપણ તે પોતાના શુભનિશ્ચયથી લેશપણ ચલિત ન થયાં, અને ધૈર્યથી રાવણને પ્રત્યુત્તર આપતાં કહ્યું કે:—“મારી ગ્રીવા (ડાક) ઉપર કાંતો પ્રભુનો હાથ પડશે, ને કાંતો તારું ચંદ્રહાસનામનું ખડ્ગ પડશે ? ખીજું નહિ થાય.” પ્રભુ રામચંદ્રજીનો નિશ્ચય પણ અડગ. ઈશ્વરાવતારો ને મહાપુરુષો પરમાનંદ પરિપૂર્ણ રહી પ્રાપ્તવ્યાવહારમાં આવતાં સુખદુઃખને ન ગણુકારી સ્વકર્તવ્યમાં કેવા વળગી રહે છે તે લક્ષમણજીને સુદમાં સાંગ વાગી તે વેલા કોઈ કવિએ નીચે પ્રમાણે જણાવેલાં શ્રીરામચંદ્રજીનાં વચનોથી જાણાય છે:—

“અવધ અનાથકો શોય નહિ, નહિ શોય પિતા સુરધામ ગયેકા;
રાજ ગયો પુનિ શોય નહિ, નહિ શોય પુનિ બનવાસ લાયેકા;
સીતાહરનકા શોય નહિ, નહિ શોય દશાનનરાસયેકા,
લક્ષમણશક્તિકા શોય નહિ, એક શોય બિભીષન બાંધ ગ્રહેકા.”

શ્રીરામચંદ્રજીના ચરિતમાંથી મનુષ્યે સહનશીલતા, કર્તવ્યનિષ્ઠા, નિઃસ્પૃહતા, ન્યાયશુદ્ધિ ને પિતાની આજ્ઞાપાલકતા શીખવાનાં છે.

બ્રહ્માનંદ તે પરમાનંદ-અનંતાનંદ-પરમસુખ-સુખનો અવધિ.

કોઈને શંકા થાય કે જે વડે શરીર, ઇન્દ્રિયોં ને અંતઃકરણને કબ્જે થાય એવાં સાધનો સાધીને એટલું બધું શું મેળવવું છે ? તો તેના પ્રત્યુત્તરમાં કહેવાનું કે વ્યવહારનું અદ્યપસુખ મેળવવા માટે પણ મનુષ્ય કેટલો બધો પ્રયત્ન કરે છે ? માણસ પોતાનું ને પોતાના કુટુંબિ-જનોનું પોષણ ચલાવવાને આખો દિવસ ધૂળ ધાલે છે, છારે પરમાત્માનો આનંદ તો મહા-આનંદ-પરમાનંદ-છે. જેનાથી બીજો કોઈ આનંદ વધારે નથી તેવો આનંદ છે. તેને પ્રાપ્ત કરવા માટે પ્રયત્ન કરવો પડે એમાં શું ખોટું ? એ આનંદ-એ રસ-કેવો છે ? એક સંત કહે છે કે:—

“યદુ રસકાજ લયે નૃપ યોગી, જાડે બિબિધ બિલાસા;
સેજ સિંહાસન જૈઠે રહેતે, ભરમ લંગાઈ ઉદાસા;
ગોરખનાથ ભરથરી રસિયો, સોઈ કપીર અબ્યાસા;
સુરુ દાદુ પરસાદ ઇહુ ધનિતે, પાયો સુંદરદાસા.”

આમ છે, છતાં ઘણા મનુષ્યોને પરમાત્માનો મહિમા સમજતો નથી, ને તેથી તેમને મેળવવા તેઓ પ્રયત્ન કરતા નથી. તેમને પરમાત્માને મેળવવાની ઇચ્છાજ ઉપજતી નથી. જેમ પાંચ રૂપિયાના પગારની યોગ્યતાવાળાને પાંચસો રૂપિયાની જગાં મળે તો તે નિહાવી ન શકે. યોગ્યતા ન હોવાથી તેને ત્યાં ગમે જ નહિ, માટે મનુષ્યે પુણ્યકર્મ કરીને અંતઃકરણમાં યોગ્યતા આણવી જોઈએ, ને શોધ રહિત પરમાત્માને પ્રાપ્તવાની શુભ ઇચ્છા ઉપજવવી જોઈએ.

વિષયોની તૃણતાને વશ થયેલો જીવ પોતાને ભૂલી જાય છે. તે અત્યંત દીન થઈ જાય છે-વિષયાધીન થઈ જાય છે. વિષયો પણ તેને એવા વળગી જાય છે કે પછી તે ધારે

તોપણ મોટા પ્રયત્ન વગર તેની જાગમંયી મોડેલા ચર્ચ થતી નથી.

એકવાર ચોમાસામાં નદીના પૂરમાં એક રીંછ તણાઈ જઈ હતું. તેનો ઉપસો ભાગ ટાળી ધાળળા જેવો નજીવતાં "આલ આ ધાળળો ટાડી લઈ" એમ ધારી એક સિંધી તે લેવા માટે નદીમાં પડ્યો. રીંછ નદીના પૂરમાં તણાતાં યાત્રી ગયું હતું, ને આધાર શેષવતું હતું. તે સિંધી જેવો તેને પકડવા ગયો કે તરતજ તેણે સિંધીને પોતાના આગળ પડેલી પડી લીધો. મિંચી તેનાથી છૂટવામાટે ધમપઝાડ કરવા માંડ્યો પણ તે તેને મૂકે શકું? કહિ ઉભેલા બીજા સિંધીઓ તેને કહેવા લાગ્યા કે:—"છડ છડ જીવે કયો છડ." (છાડ, છાડ, હવે ધાળળો છાડી દે.) નદીમાં તણાતો મિંચી બોલ્યો કે:—"આઉં છડું પણ કયો ન જોડે!" (હું છાડું છું, પણ ધાળળો છાડતો નથી.) ને સમાજ ન રાખે તો આ પ્રમાણે મનુષ્ય વિષયોના પાયામાં ફસાઈ જાય છે, ને પછી તેમાંથી છૂટું તેને મુશ્કેલ પડે છે. આમ જનાં મનુષ્ય લે છેદયથી ધારે ને દંડતાપૂર્વક પ્રયત્ન કરે તો તે વિષયપાશમાંથી છૂટી શકે છે.

વિષયો સ્વભાવથી જડ છે, ને મનુષ્ય ચેતનરૂપ છે. ચેતનને જડ પકડી શકે જ નહિ. જડમાં પકડવાની સક્તિ નથી. મનુષ્ય પોતેજ સુખની લાલચે તેને વગળી રહે છે ને મૂકતો નથી. એ સંબંધી એક ઉદાહરણ આપવામાં આવે છે:—

એક સંત પુરુષ હતો. તે શુરુપને યોગ્ય હતો. શુરુ સંસિમ લક્ષણે આવું દેહેવાય છે:—

“સમદર્શી શીતળ મદા, જાડી અરુણત આલ;

• એકા સદશુર કીડીએ, [ને] પલમે' કરે નિદાલ.”

તે સંતપુરુષને તેમનો એક ભત્રીજાશિષ્ય સિધ્ધ વખતે વખત કરેતો હતો કે:—"મદારાજ! મને સંન્યાસો લાગ કરવાની બહુ હઞ્જા થાય કે, પણ મંસાર મને છાડતો નથી. હું શું કરું? મને ઉપાધિ જરૂર છે મનની નથી, પણ તે મને છાડતો નથી." શુરુ તેને પ્રત્યુત્તરમાં કહેતા કે:—"ભાઈ! ને આપણું મન દંડ હોય તો સંસાર આપણને ક્યાં પકડી રાખે છે?" પણ તે વાત સિધ્ધના માન્યામાં આવતી નહિ આમાં તેના મનની નજગાઈજ કારણરૂપ છે એવું તેને પ્રત્યક્ષ બતાવવાને શુરુ એકવાર જંગમમાં દિશાએ જતા ગયા હતા, ત્યાંથી પાછા આવતાં પોતાના આશ્રમથી થોડે દૂર આવેલા એક બાવળને બાથ બરીને બૂંચો પાડવા લાગ્યા કે:—"કોડળે, કોડળે, આ બાવળે મને પકડી રાખ્યો છે." થોડો સિધ્ધ એ વેલા આશ્રમ ભણી જતો હતો તે પોતાના શુરુનો પોશર માંબળીને એકદમ તેડી સમીપ ગયો, ને વિનયથી તેમને ખુજવા લાગ્યો કે:—"મદારાજ! શું છે? શું છે? શુરુએ કયું:—"આ બાવળે મને પકડી રાખ્યો છે તે મને મૂકતો નથી". સિધ્ધ હાથ નેડીને બોલ્યો કે:—"દેવ! એવું તે ક્યાંઈ હોય? બાવળ આપને કેમ પકડી શકે? આપે જ બાવળને બાથ બરી છે. તે મૂકી દો તો તુરતજ આપ છૂટા થઈ જાઓ." શુરુ હસ્યા, ને બાવળને છોડી દઈ બોલ્યા કે:—"બેટા! હું પણ આમ મંસારને વગળી રહ્યો છે. ને તું તે મૂકી દેવા ધારે તો આ પ્રમદ્ધે હમણાં જ તેને મૂકી શકે." સિધ્ધ પોતાના મનની નજગાઈ સમજી ગયો, ને વેરાવ્ય વધારવા પ્રયત્ન કરવા લાગ્યો.

(ક્રમશઃ)

શ્રીશંકરજયન્તી મહોત્સવ

પૂજ્યપાદ મહાત્મા શ્રીમન્નથુરામ શર્મા-આચાર્યજીનું વ્યાખ્યાન.

સુરત, વૈશાખ સુદિ ૫ સંવત ૧૯૮૧

[શ્રીમહાદેવશવતાર૨૫ આચાર્યભગવાન્ની-આદ્યશંકરાચાર્યજીની-મહારંગલ જયંતી ઉજવવા માટે શ્રીસુરત સનાતનવૈદિક ધર્મસભાની યોજનાથી સનાતન-ધર્મી સભજનોની એક સભા સુરતમાં આજે સાંજે સાતવાગે માળી હતી. પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રી હહેણુથી આજે એકાદ કલાક પહોંચાઈ પધારેલા હોવા છતાં ને પ્રવાસથી શરીરે શ્રમિત છતાં સનાતનવૈદિકધર્મસભાના અગ્રગણ્ય પુરુષોના આગ્રહથી તેઓશ્રીએ સભાનું પ્રમુખપદ સ્વીકાર્યું હતું. તે વેલાના તેઓશ્રીના વ્યાખ્યાનનો અગત્યનો સાર નીચે આપવામાં આવ્યો છે:—

[સંપાદક: શ્રી. માણિક્યવર્મા.]

શ્રીઆદ્યશંકરાચાર્યજીનું મહત્કાર્ય અને તેઓશ્રીના ગ્રંથો.

શ્રીઆદ્યશંકરાચાર્ય ભગવાનનો પ્રાદુર્ભાવ દરલ દેશના કાદરી ગામમાં થયો હતો. તે સમયે યુદ્ધધર્મના તથા જૈનધર્મના પ્રાબલ્યથી વૈદિક ધર્મમાં શિથિલ થયો હતો, ઉપાસકોના નાના પ્રકારના ઝગડા આકરી રહ્યા હતા, અને સકામતંત્રાદિનું જોર વધી ગયું હતું. આદ્યપરમાર્થના વેદાદિશાસ્ત્રોનો અભ્યાસ પૂર્ણ કરી તેઓશ્રીએ સંન્યાસ ગ્રંથણ કર્યો હતો. માત્ર ૩૨ વર્ષવયે તેઓશ્રી આ પૃથ્વીઉપર વિરાજ્યા હતા. એટલા દુંકા સમયમાં તેઓશ્રીએ અદ્ભુત કાર્ય કર્યું હતું. પ્રસ્થાનત્રય-શ્રીઉપનિષદો, શ્રીવેદાંતસૂત્રો, (અક્ષસૂત્રો) અને શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા-પરનાં તેઓશ્રીનાં અદ્ભુત લાભ્યો એઓશ્રીની અદ્ભુત જ્ઞાનશક્તિની, અલૌકિક યુદ્ધિબલની, ને ઇન્દ્રિયશક્તિની સાક્ષી આપે છે. ઈશાદિ દશ ઉપનિષદોપર તેઓશ્રીનાં લાભ્યો છે. શ્વેતાશ્વતર નામનો ૧૧મા ઉપનિષદપરના તેઓશ્રીના નામથી પ્રચલિત લાભ્યવિષે વિદ્વાનોમાં મતભેદ છે. તે વાદ્યસ્ત વિષય હોવાથી તેની તકરારમાં આપણે ન પડતાં તેઓશ્રીનાં દશ ઉપનિષદો ઉપર લાભ્ય હોવાની વાત જે સર્વ સંમત છે તેજ આપણે તેઓશ્રીનાં રચેલાં છે એમ કહીશું. એ લાભ્યો મનોહર ને અદ્વૈત અક્ષરમાં નિહા ઉપજાવનારાં છે. ભગવદ્ગીતા ઉપર તેઓશ્રીનું સુંદર, ગંભીર ને પ્રૌઢ લાભ્ય છે, અને વેદાંતસૂત્રો ઉપર પણ તેઓશ્રીનું શારીરકલાભ્ય નામનું પ્રૌઢ અર્થવાળું તથા પ્રમાણુ ને યુક્તિથી ભરેલું અતિ અદ્ભુત લાભ્ય છે. તેમાં પ્રતિપાદન કરેલા વિષયની ગહનતાથી એ લાભ્યોમાં પંડિતોવિના યીજ સામાન્યજનોનો પ્રવેશ થઈ શકે એમ નથી, એટલે સામાન્ય મનુષ્યો ઉપર કૃપા કરીને તેઓશ્રીએ ઉપદેશસાહસી, વિવેકચૂડામાણિ, અપરોક્ષાનુભૂતિ ને શતશ્લોકો ઇલાદિ વેદાંતનું પ્રતિપાદન કરનારાં રત્નરૂપ ધણા નાના ગ્રંથો ને સ્તોત્રો લખ્યાં છે. જેમાંનાં અષ્ટાદશરતોનું મૂલ સહિત ગુજરાતી ભાષાંતર પ્રસિદ્ધ થયેલું છે. બીસ વર્ષ જેટલી નાની વયમાં પણ તેઓશ્રીએ જે અદ્ભુત સંખ્યાગંધ ગ્રંથો રચ્યા છે. તે રચનાનું કામ અન્ય સામાન્ય મનુષ્યથી નજ બને એટલું જ નહિ, પણ તે સમજવાનું કામ પણ સામાન્ય મનુષ્યને અત્યંત કઠિન છે. બીસ વર્ષમાં-ખરેખરી રીતે સત્તર વર્ષમાં-તેઓશ્રીએ જે લખાણ કર્યું તે બીસ વર્ષમાં કે સત્તર વર્ષમાં સામાન્ય માણસથી વાંચીને સમજાય એવું પણ નથી. તેઓશ્રીના ગ્રંથો એટલા બધા છે કે સર્વનાં નામ પણ ધણા મનુષ્યોના જાણવામાં નહિ હોય. એઓશ્રીની મોટામાં મોટી ખૂબી એ છે કે એઓશ્રીએ

ભાષ્યોમાં પ્રસંગાનુસાર મુમુક્ષુઓને માટે પરમતનું અસારપણું જણાવનાં તે પરમતનાં મનુષ્યોના હૃદયને ભેદી નાંખે એવા કુશળદેવો પ્રયોગ કર્યો નથી, નસારે ખીન્ન દેહલાક દુરાચરી પરિતો પોતાના લેખમાં પરમતનું ખંડન કરતી વેળા “શેષં કોપેન પૂરયેત્” (દલીલો ખૂટે ભારે બાકીનું કોષ કરવાવડે પૂરું કરે) એમ કરે છે. વાસ્તવિક રીતે વિચારીએ તો ધાર્મિક ગ્રંથોમાં જે અન્યના મતના ખંડનનો ભાગ જેવામાં આવે છે તે ખંડનને માટે નથી, પણ પોતાના વિધેયની સ્તુતિમાટે છે—સ્વમતના મંડનમાટે છે. ખંડનરૂપે શાસ્ત્રતાં વચનોનું ખંડનમાં તાત્પર્ય નથી, પણ પોતાને કહેવાનો વિષય દર્શ કરવામાટેજ છે. જો ખંડનનું ખંડનમાંજ તાત્પર્ય માનીએ તો એક પણ મત સિદ્ધ ન થાય; કેમકે પરસ્પર બધા મતનું ખંડન થઈ જાય. સિદ્ધ કરવાના વિષયને સમજાવવા યોગ્ય પ્રમાણે આપણાં, ને સુચકિતઓવડે તે વિષયનું સમર્થન કરવું એ યોગ્ય છે, પણ પરસ્પર ગાળાગાળીથી જગડા કરવા એ કોઈ પણ રીતે યોગ્ય નથી. મામાને અયોગ્ય શબ્દો કહેવાથી કંઈ મિદ્ધ કરવાની વાત મિદ્ધ થઈ જતી નથી, પણ તેથી જીલ્દી કહેનારની નિર્બળતા ને હલકાઈ જણાઈ આવે છે. પૂર્વના કાશી નરેશના જૂના દિવાન સીતારેંદિય શિવપ્રસાદજીએ એક સ્વયે વાદમાં પ્રતિવાદીને માટે અયોગ્ય શબ્દોનો પ્રયોગ કરનાર એક પંડિતને માટે લખ્યું છે કે આજ્ઞથી હું એમને વિદ્વાન જાણતો હતો, પણ હવે તો એ માણસ છે કે કેમ એ વિષે મને શંકા ઉપજે છે! આચાર્ય ભગવાન તો એમજ કહે છે કે તમે સ્વસ્થ મને ન્યાયસુદિધી શાસ્ત્રીય લેખો જુઓ, ને પ્રમાણ તથા યુક્તિ તમને જ્યાં લઈ જાય ત્યાં તમે પ્રમત્તતાથી જાઓ.

આચાર્ય ભગવાનને સિદ્ધાંત “વકમેવાદિતીયમ્” આ બધું એક અદિતીય બ્રહ્મસ્વરૂપજ છે—એ શ્રુતિમાં જે જણાવેલો છે તે છે. એઓજનો એ સિદ્ધાંત કેવલાદિત સિદ્ધાંત કહેવાય છે. એ સિદ્ધાંત તેઓશ્રીએ શ્રુતિ, યુક્તિ ને અનુભવથી સંપૂર્ણરીતે સિદ્ધ કરી ખતાવ્યો છે, અને તેમ કરતાં તેમણે પ્રમંગાપાત્ શ્રુતિયુક્તિથી પરમતનું આવશ્યક ખંડન કર્યું છે. આગળ કહી ગયા તે પ્રમાણે એ ખંડનનું તાત્પર્ય વિધેયની સ્તુતિમાટે છે. લિંગલિંગ મનો ને તેનું પ્રતિપાદન કરનારાં શાસ્ત્રો તેના તેના અધિકારીઓને માટે હીક છે. સૌ સૌની જગાએ સૌ સાચાં છે. ખંડન દુરાચરીઓને માટે છે—અધિગેહાંશુલ્કન્યાયે જે પોતાનો કહ્યો ખરો કરવા માગે છે તેને માટે છે.—દુરાચરવિનાના સસ સમજનારને માટે નથી. સુદ મનુષ્ય તો યશ્ચાઓનો ને સર્વ વિચારો, મતો કે સિદ્ધાંતોનો સારથાહી દૃષ્ટિએ સમન્વય કરી શકે છે.* પશુપાત મુકી દઈ શાંતિથી વિચારીએ તો આંર્વાક પણ પોતાની હદમાં સાચા છે. તેઓ દેહને આત્મા માને છે, ને આરંભમાં મનુષ્યનું લક્ષ દેહને આત્મા માનવાભણી જાય એ સ્વાભાવિક છે. તેઓ આગળ જતાં અનુભવવડે ઠોડર આર્ષ પોતાની મેળે સસમાર્ગભણી વળશે જે મનુષ્ય શાસ્ત્રાદિનો સમન્વય કરી શકે છે તેને અન્ય મતવાળા ઉપર દેવ પ્રકટતો નથી. તે પોતાની શાંતિ જાળવી શકે છે. જૈનમત પણ દેહલીક સ્થૂલ વ્યવહારિક બાબનો આપણે જાદ કરીએ તો વેદાંત-સિદ્ધાંતની લગભગ પાસે આવી જાય છે. દૃશ્ય પદાર્થને મિથ્યા જણાવનારો શુશ્રુકવિજ્ઞાનવાદ-જુદિને આત્મા માનનારો બૌદ્ધસિદ્ધાંત—પણ હીક છે, કેમકે તે દરયના વિરાગમાટે ઉપયોગી છે. કોઈપણ મત શ્રદ્ધાથી માનીને પછી જ્ઞાનમાટે જે પ્રવૃત્ત કરશે તો તે મનુષ્ય ક્ષાને કરીને અધિકાર પ્રાપ્ત થતાં વાસ્તવિક સસને અવસ્થ પીગાળુજ. વેદાંતસિદ્ધાંતમાં સાંખ્યનું અને યોગસિદ્ધાંતનું જે ખંડન જેવામાં આવે છે તે તે સિદ્ધાંતમાં સ્ત્રીકરેલા યમનિયમાદિનું ખંડન નથી, પણ તે એ

રામ નહિ અખ કૃષ્ણ નહિ, નહિ શંકર આચાર્ય ;
સદ્ગુરુ આચે જગત્તમે, કરને ભક્તન કાર્ય. ૪
પાઉં પડા શિર રજ ચડા, દર્શન વારંવાર ;
કરકે પાવન હોઈ કે, ઉતર જાઓ ભવ પાર. ૫
ખડુત ભરકે જગત્તમે, ખડુત ભોગે દુઃખ ;
અખી ભરકનાં છાડે, લો ગુરુપદમે સુખ. ૬

x x x x

રામ આપ જુદા નહિ, આપ રામ સખ કામ ;
ક્યા ખાહિર હૃદય ફિરે, આપહીં સુંદરચામ. ૭
અપનેપર આશક બને, અપનેસે કુછ ઓર ;
નહિ સુંદર થહ જગત્તમે, અન્ય છાડ દા દાર. ૮
કહેનીથી સો કહ દીધ, ખુદલે ખુદલે ખાત ;
ચૂપચાપ રહેને લગો, મૂંગી સખ ઘાત. ૯
સુદર્ક કુછ હે નહિ, રાગ દ્વેષ ભય કલેશ ;
જીતે સુદર્ક હો રહો, તો આનંદ હમેશ. ૧૦

x x x x

મસ્ત રહો મુશ્કેલીએ, પાઈ સન્નિયદાનંદ ;
મુશ્કેલી ક્યા કર સકે ? સુખદુઃખ સખ કુછ ફેંદ. ૧૧

x x x x

ફિરત ચકે શિર કાલકા, કર લો અચ્છ કામ ;
રહત રહો પ્રભુ નામકું, ક્ષણહુ ન ખિસરો રામ. ૧૨

x x x x

લિખનેકી તો લિખ ગઈ, અખ ફિરનેકી નાંહી ;
જૂઝ ગઈ ગાલી પીછે, ક્યા રહતે હર પાઈ ? ૧૩

x x x x

હોનીથી સો હો ગઈ, નછ હોનેકી નાંહી ;
અખ ઘોખા ક્યા કરત હો, પાનીથી સો પાઈ. ૧૪

x x x x

હોનેવાલા હો ગયા, નહિ હોનેકા નાંહી ;
હરત હરત ક્યા ફિરત હો, ચલના જો પલમાંહી. ૧૫

x x x x

ઓ ખહેરા ! ઓ ખહાવરા ! સુન લે સન્નિય ખાત ;
પાયા હે નરદેહકું, નાવ મિલા ચલ જાત. ૧૬

x x x x

ગાલા લગે ન તોપકા, વિદ્યુતસે કુછ ના'ય ;
રાગ દાગ અપમાનસે, આત્માકું ક્યા હોય ? ૧૭

x x x x

ગુજર ગયે આચે પુનિ, અખ ન હમેશા કોઈ ;
ક્યા ચિંતા અખ ઈધરકી, હોના હોય સો હોય. ૧૮

હુમ રહેતે બ્રહ્મલોકમેં, ફિરતે હે જગબીચ;
આખ હુમકું ના લગે સકે, મૃગજલ-ભાયાકીચ. ૧૯
હુમ છતે નહિ મર ગયે, નહિ હુમેરા દેઈ;
રામ હુમેરા રૂપ હે, સગાં કુંઠળી સોઈ. ૨૦

x x x x
રિક્તિ સિદ્ધિ ચાતુરી, સખ શુદ્ધિનકા* ખેલ;
ઠાઠ બાસના સ્વરૂપમેં, સ્થિતિ સો સમ્યા ખેલ. ૨૧
નિશાનબાજ સ્વરૂપકી, ચલી રહી સખ ઠાલ;
સખ ધૃતિશર સ્વરૂપમેં, હોતે લીન નિહાલ. ૨૨
નાકે કાન જિરફ નહિ, આંખ ન જિરફી અંધ;
ઐસા હો કે આધર્યો, (તો) કટે જગતકા બંધ. ૨૩
સદ્ગુરુ ઐસા કહત હૈ, રહો ભજન-મશગુલ;
સ્તુતિનિદાકું છાડ દો, પાઓગે નિજકુલ. ૨૪

x x x x
ધોખા ફિરકા કીજીએ, ઓર જ્ઞાન મતિ ઓર;
અપની અપની બુદ્ધિસેં, છવ કરત હૈ દોર. ૨૫

x x x x
જિરફે શિર મૃત્યુ ખણ, તિરફું ઘટે ન ભોગ;
સર્પમુખ મેઝકે ખણ, ક્યા મચ્છરકા યોગ? ૨૬

x x x x
કિસ જાપેં તુમ જાઓગે, નિશ્ચિત કર લો યાર;
દોર ઠિકાનાં બિન ચલે, જો નર હોત ગયાર. ૨૭
સમ્યા સ્થલ અપના સ્વરૂપ, ભલા ન ઉરસેં ઓર;
ઐસા દંઠ નિશ્ચય રખો, ઈસસેં લગાઓ દોર. ૨૮
અખ તુમ ચલનેકે લીધે, સદા રહો તૈયાર;
કાલ અપારા કબ લગે ખમર ન ઉરકી યાર! ૨૯

x x x x

एक खेदजनक अवसान

[કરાચીથી આપણા ગુરુબંધુ શ્રી. ટાકરશીભાઈ તરફથી મળેલું]

સખેદ જીવ્યાવરતું કે કરાચીનિવાસી આપણા ગુરુબંધુ શ્રી. નરસીંહ સ દેવકરણું કાગળુ વહિ દને ગુરુવારે અવસાન થયું છે. તેઓ શ્રીસદ્ગુરુદેવના અનન્ય ભક્ત હતા, પૂજ્યચરણ કૃપાનાચની યોગી મહાત્મા તરીકેની સુકીર્તિ કરાચીમાં સંસારાત્તાં તેઓ સ્વયં શ્રીબીજબા-આનંદ-શ્રમમાં જઈ ત્યાં પ્રભુશ્રીની દીક્ષા લેવા સુખાગી થયા હતા. સારખાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનાં દર્શનસત્-

મેપાભાઈ મિત્રી-કંપાલા (આદિયા), રૂ. ૧૫-૦-૦ શ્રી. દ્વારકાદાસ એતશી-કરાચી, રૂ. ૧૨-૪-૦ મુંબઈમાં ગત શ્રીદત્તજયંતીના દિવસે પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું પૂજન થતાં સ્થાના આનંદાશ્રમમુમુક્ષુમંડળતરફથી પૂજનમેટના-હા. શ્રી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજીભાઈ, રૂ. ૧૬-૮-૩ ઉપરેક્તમંડળ તરફથી મહરસંક્રાંતિના દિવસની પૂજનમેટના, રૂ. ૨૧-૧૨-૦ ઉપરેક્તમંડળતરફથી કાગણુ સુદિ ૫ પારોત્સવના દિવસે પ્રભુશ્રીનું પૂજન થતાં મેટના, હા. શ્રી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજી જેસંગભાઈ-મુંબઈ. રૂ. ૨૫-૦-૦ હા. દામોદરદાસ નરસિંહદાસના પુણ્યાર્થે હા. શ્રી. ગોવિંદ લાલુછને સ્થાંથી. રૂ. ૬૧-૦-૦ શેઠ ધનજીદા અરદેશર મિત્રી-મુંબઈ. રૂ. ૨૫-૦-૦ શ્રી. હરિલાલ હરદીગનદાસ-મુંબઈ.

મિષ્ટાન્નભોજન અને યાળા:—આ માસમાં નીચેના ગુરુખંડુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદશ્રીની પાવન સેવામાં યાળ ધરાવવા ઉપરાંત શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મ વિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવામાં આવ્યાં હતાં:—

રૂ. ૧૬-૮-૦ શ્રી. કરજીસિંહજી લાલસિંહજી દોશર-જૂનાગઢ-લગ્નપ્રસંગનિમિત્તે ભોજન. રૂ. ૧૩-૩-૦ શ્રી. પદ્મસંકર અંબાસંકર ત્રિવેદી-વડોદરા. રૂ. ૨૩-૮-૧૫ શ્રી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજી જેસંગભાઈ-મુંબઈ. રૂ. ૮-૧૦-૬ શ્રી. હરિદાસ ગોકુલદાસ ભાટીયા-મુંબઈ. રૂ. ૫-૪-૦ શ્રી. રતિલાલ પુરુષોત્તમ બેદી-સુરત (ભોજન નિમિત્તે).

ઉપરાંત નીચેના ગુરુખંડુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવની પાવન સેવામાં યાળ ધરાવવામાં આવ્યા હતાં:—

રૂ. ૨૫-૪-૦ મુંબઈનિવાસી દોશર ગુણવંતસિંહજી જલમસિંહ તરફથી આખા જૈનમાસમાં નિયમપ્રતિ એક મિષ્ટાન્ન યાળ, મિષ્ટ દૂધ તથા અખંડડીપક (નિમિત્તે મળ્યા છે. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. હિંમતલાલ વનમાળી ઓઝા-મુંબઈ. ૧-૪-૦ શ્રી. મનમુખલાલ દામોદર લખણાણી-મંગરોગ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. વટાસંકર નગજીવન જૂનાગઢ. રૂ. ૨-૦-૦ શ્રી. હયાગસિંહજી લાલસિંહજી દોશર-જૂનાગઢ (ખે યાળ), રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. લાલજી શ્રીલાભાઈ-જૂનાગઢ. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજીભાઈ-મુંબઈ (૨ યાળ), રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. માવજી દેવશી-મોટાદેવળીયા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. સોમજી વાલજી-ખડીયા રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. રતનશી લલુભાઈ-હમરાગા (ખે યાળ). રૂ. ૧-૪-૦ ત્રિવેદી હોટાલાલ પ્રાણસંકર-લાવનગર. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. મણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા-ગોધરા (ખે યાળ). રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. શેઠ પ્રાણજીવનદાસ નરોત્તમદાસ-કાનામેંગલોર (ખે યાળ).

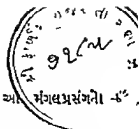
અખંડડીપક:—શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ નાયકગચાનાના મંદિરમાં અખંડડીપકમાટે નીચેના ખંડુઓ તરફથી નીચેની રકમ મળી છે:—

રૂ. ૦-૮-૦ શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુંદાસ લટ્ટ-પોરબંદર. રૂ. ૦-૫-૦ શ્રી. પદ્મસંકર અંબાસંકર ત્રિવેદી-વડોદરા.

જૂનાગઢમાં શ્રી. પોપટલાલ તારાચંદ વડોદરા થેર પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું ગત મહાશિવરાત્રિના દિવસે યથાવિધિ પૂજન સ્થાના શિષ્યમંડલે એકત્ર થઈ કર્યું હતું.

ગોધરામાં ગત શ્રીગીતાજયંતી, શ્રીદત્તજયંતી, મહરસંક્રાંતિ, મહાશિવરાત્રિ તથા કાગણુ સુદિ ૫ પારોત્સવના મંગળદિવસે શ્રી. મણેકલાલ નાનજી ચંદારાણા આદિ ગુરુખંડુઓએ મળી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનું વિધિપૂર્વક પૂજનઅર્ચન કર્યું હતું.

ગત પારોત્સવના દિવસે લટ્ટ જમનાદાસ પરમાણુંદાસ જેઓ લગ્નપૂજનાદિ માટે

કેટલાક મહિનાથી આનંદાશ્રમમાં સાધક તરીકે રહ્યા હતા તેમણે પણ આ મંગલપ્રસંગનો લાભ લીધો હતો. તેઓ હાલ પોતાને વતન ગયા છે.

શ્રીલીલુડા આનંદાશ્રમ:—અહીંના આનંદાશ્રમમાં શ્રીરામનવમીના શુભદિવસે પૂજ્યપાદ કૃપાસિંધુ શ્રીમન્નાથજીગચાનનું યથાવિધિ પૂજન સૌ ભાઈઓ તથા બહેનોએ મળીને કર્યું હતું. વચ્ચે શ્રીસદ્ગુરુ વિજયધ્વનિ ભાઈઓ બોલતા હતા, બાહ્ય ભાઈઓ રક્તોના પહેલો તથા ખીન્ને અધ્યાય બોલ્યા હતા, તથા શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સ્તોત્ર સૌ બોલ્યા હતા. પૂજન થઈ રહ્યા બાદ રામાયણના બાલકાંડમાંથી ભગવાન શ્રીરામચંદ્રજીના જન્મપ્રસંગનું થોડું વાચન થયું હતું. સારબાદ ભજનધૂન થયાં હતાં. બાદ સૌને પ્રસાદી તથા ચરણામૃત અપાયાં હતાં. આ શુભ પ્રસંગનો લાભ ૪૦ થી ૫૦ માણસોએ લીધો હતો.

ગત મહાશિવરાત્રિના દિવસે પણ ઉપરોક્તરીતે પૂજ્યપાદશ્રીનું યથાવિધિ પૂજન લાંબા સૌ ભાઈઓ તથા બહેનોએ મળી આ આનંદાશ્રમમાં કર્યું હતું.

પરચુરણ ભેટ

આ માસમાં પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવના દર્શનસત્સંગાર્થે આવેલા ગુરુબંધુઓ આદિ તરફથી તથા મનીઓડરદારા નીચે પ્રમાણે પરચુરણ ભેટ આવેલી છે:—

શ્રી.આ. પા.

૫-૦ થી. કરસનજી પ્રાણજીવન-વાંકાનેર
૨-૦-૦ થીમાનુ દરબારશ્રી અમરાવાગાસાહેબ
વાજસુરવાળા સાહેબ-બગસરા.

૭-૮-૩ ગત મહાશિવરાત્રિના દિવસે પૂજ્યપાદ
કૃપાનાથનું પૂજન થતાં જૂનાગઢના
સાધકબંધુઓ તરફથી પૂજનભેટના
હા. થી. પોપટલાલ તારાચંદ વકીલ-
જૂનાગઢ

૦-૨-૦ બહેન મયાકુંવર અંબારામ-બગસરા
૧-૦-૦ થી. ભાઈશંકર ધનજી દવે. પોતાના
૭૬મા વર્ષપ્રવેશનિમિત્તે ભેટ.
લાવનગર.

૦-૬-૦ થી. ભાઈશંકર ધનજી દવે. ,,
૦-૮-૦ ,, ગિરજાશંકર ભીમશંકર-મોજીદા.
૧-૦-૦ ,, રેવાશંકર નાથાભાઈ ઓઝા.
લાવનગર.

૪-૦-૦ પૂ. ધ. થી આત્મપ્રકાશજી-મોજીદા.
૧-૦-૦ થી. અંબાલાલ જોશલાલ વ્યાસ
અમદાવાદ

૦-૪-૦ ,, અંપકલાલ મુળશંકર-મોજીદા
૦-૪-૦ ,, દવાશંકર પ્રાણજીવન ,,

૦-૧-૦ થી. લખમણ નથુ રાગર મેદરડા
૧-૪-૦ ,, પોપટલાલ વાલજી જામનગર.
૫-૪-૦ ,, મથુરાદાસ શિવજી-અંબાળીયા.
૨-૦-૦ ,, કૃપાશંકર પ્રભાશંકર આચાર્ય.
મુન્સફ સાહેબ વીસાવદર.

૦-૮-૦ ,, જટાશંકર જાજીવન-જૂનાગઢ
૦-૨-૦ બહેન મણિભાઈ-ખીલખા
૦-૬-૦ થી. કાવસજીભાઈ ને તેમનું કુટુંબ.
ખીલખા

૧-૦-૦ ,, દયાશંકરજી લાલસિંહજી-જૂનાગઢ
૦-૫-૦ ,, લાલજી ત્રીણાભાઈ ,,
૧-૦-૦ ,, શેઠ જમશેદજી પેરવનજી, ડો.
પીરોજીસાહેબભાઈ અને મંચેરસાભાઈ તરફથી.

૫-૦-૦ થી. મંગલદાસ આશવલાલ-સાદગા.
૧-૫-૮ ,, અંબાલાલ તુલજીરામ દસ્તે
જંજીસરમાં મહાશિવરાત્રિના પૂજન-
ભેટના લાંબા સાધક તરફથી.

૫-૪-૦ થી. સાંધુ જીવજીદાસ આજુંદરામ
ખીલખા તેમના પિતાના ભંડારાના
દિવસે પ્રભુધીની પંથરામણીની ભેટના.

૦-૧-૩ બહેન કરતુરભાઈ જયશંકર-ખીલખા
૧-૦-૦ થી. દિશેરાચંદ ત્રિશુવન-મુંબઈ

શ્રી.આ.પા.

૫-૦-૦ શ્રી. શેઠ રવજી દેવજી ગાંધી હા. શ્રી.

છગનલાલ વાલજી-જમનગર

૦-૨-૦ બેન નર્મદા મકનજી-આંકડીયા

૦-૫-૩ શ્રી. હરિદાસ ગોકુલદાસ-મુંબઈ

૦-૧-૩ ,, ગિરમણંકર પ્રસાદંકર

૦-૨-૦ બેન મણિભાઈ-ખીલખા

૦-૪-૦ શ્રી. કરશનજી પ્રાણજીવન-વાંકાનેર

૦-૩-૦ ચિ. લલિતપ્રસાદ અંબાશંકર જોશી

આનંદાશ્રમ-ખીલખા

૦-૪-૦ શ્રી. ચંપકલાલ મૂળશંકર-મેદરા

૦-૨-૦ ,, જગજીવન ત્રિલોકજી

૧-૮-૦ લક્ષ્મી તથા રુદ્રાભિષેક કરાવનારા

બંધુઓ તરફથી પૂજપાના

૧-૨-૨ પરચુરજી

ગોધરામાં શ્રીગીતાત્ર્યંતીના દિવસે પૂજન-

ભેટના નીચે પ્રમાણે:-

૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા

૦-૨-૦ ,, દેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા

ગોધરામાં ગત શ્રી દત્તત્ર્યંતીના દિવસે

પૂજનભેટ નીચે પ્રમાણે:-

૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા

૦-૮-૦ ,, કેશવલાલ માણિકલાલ ,,

૦-૧૦-૦ શ્રી. માણિકલાલભાઈનું અન્ય કુટુંબ.

૦-૨-૦ શ્રી. દેવાશંકર બાલકૃષ્ણ-ગોધરા

ગોધરામાં ગત મકરસંક્રાંતિના દિવસે

પૂજનભેટ નીચે પ્રમાણે:-

૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા

૧-૦-૦ ,, કેશવલાલ માણિકલાલ ,,

૦-૮-૦ ,, માણિકલાલભાઈનું અન્ય કુટુંબ.

૦-૨-૦ ,, હરિશંકર દેવાશંકર-ગોધરા

૦-૨-૦ ,, દેવાશંકર બાલકૃષ્ણ ,,

૦-૨-૦ ,, ગોરધનદાસ ભોગીલાલ ,,

ગોધરામાં ગત મહાશિવરાત્રિના દિવસે

પૂજનભેટના નીચે પ્રમાણે:-

૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા

૦-૮-૦ ,, કેશવલાલ માણિકલાલ ,,

૦-૧૩-૦ ,, માણિકલાલભાઈનું અન્ય કુટુંબ.

ગોધરામાં ગત શ્રાવણ સુદિ ૫ પૂન્ય

પ્રતિભાજના પાટોત્સવનિમિત્તે પૂજનભેટના:-

૧-૦-૦ શ્રી. માણિકલાલ નાનજી ચંદારાણા

૦-૮-૦ ,, કેશવલાલ માણિકલાલ ,,

૦-૧૪-૦ ,, માણિકલાલભાઈનું અન્ય કુટુંબ

કુલ રૂ. ૧૦-૧૫-૦ હા. શ્રી. માણિકલાલ નાનજી

ચંદારાણા-ગોધરા.

—:૦:—

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથમગવાનનાં પૂજ્યપ્રતિમાજીના

પાટોત્સવના દિવસે પૂજનભેટ

શ્રી.આ.પા.

૧-૦-૦ શ્રી. દયામણિજી લાલસિંહજી-જૂનાગઢ

૧-૦-૦ વકીલ ચોપટલાલ તારાચંદ-જૂનાગઢ

૧-૦-૦ શ્રી. ભાઈશંકર ધનજી દવે-ભાવનગર

૧-૦-૦ ,, જમનાદાસ પરમાણુદાસ-પોરબંદર

૦-૪-૦ ,, પંડિત રઘુનંદન ઝા. આનંદાશ્રમ

૦-૪-૦ ,, કલ્યાણસિંહ ભવાનસિંહ-જૂનાગઢ

૦-૮-૦ ,, પ્રેમજી કરસન જૂનાગઢ

૦-૮-૦ ,, હરિલાલ બહેચર-વીસાવદર

૦-૪-૦ ,, પૂ. ધ. શ્રી સ્વપ્રકાશજી-આનંદાશ્રમ

શ્રી.આ.પા.

૦-૮-૦ શ્રી. પ્રેમજી રાધવ-જૂનાગઢ

૦-૪-૦ ,, મેઘજી રૂડાભાઈ

૦-૫-૩ ,, દેવશંકર મોરારજી-માળીયાહાડીના

૧-૦-૦ પૂ. ધ. શ્રી આત્મપ્રકાશજી-મોજલ

૧-૦-૦ શ્રી. લાલશંકર ભવાનીશંકર-માંગરોળ

૦-૪-૦ ,, ત્રિલુકા ત્રિલુકા દવે-આનંદાશ્રમ

૧-૦-૦ બહેન સુખજીબા-ખીલખા

૦-૧-૦ ,, માનવકુંવરભાઈ

૦-૮-૦ ,, કનુભાઈ જયશંકર-ખીલખા

૧-૦-૦ શ્રી. મેરારજી ઓધવજી-ખીલખા
૦-૮-૦ „ નરમેરામ ઓધવજી „
૦-૪-૦ „ બેન નાનમાઈ લક્ષ્મીરામ „
૧-૪-૦ બેન પ્રાણકુંવર ચક્રમાર્ષિ-ગજકોટ
૧-૦-૦ „ મણિમાઈ વલ્લભરામ-ખીલખા
૦-૮-૦ શ્રી. કાનજી કરસનજી „
૦-૨-૦ બેન રૂડીમાઈ લુહાભાઈ „
૦-૮-૦ વકીલ મૂળશંકર કાનજીનાં ધર્મપતિ „

૧-૦-૦ શ્રી. નરમેરામ ઓધવજી-ખીલખા
૦-૪-૦ „ માણિકલાલ હરિશંકર-વઢવાણ
૧-૦-૦ બેન દુધીમાઈ લાલજી-દહેણું
૦-૪-૦ શ્રી. વામુદેવ લાલજી-મૂનમઠ
૧-૦-૦ „ હિમતલાલ વનમાળી-મુંબઈ

રૂ. ૧૬-૪-૦

લવાજમની પહોંચ

આ માસમાં નીચેના ગ્રાહકશ્રેણી તરફથી ગણિતનાં લવાજમો મળ્યા છે:-

શ્રી. અંબારામ હરકીશનદાસ-સુરત વર્ષ ૮-૬
„ વિદુલદાસ બીખાભાઈ-સુરત „ „ „
„ રણુકોડદાસ મેધજીભાઈ-મુંબઈ „ „ „
„ વિદુલદાસ ગોરધનદાસ-મુંબઈ „ „ „
„ કેશવલાલ જોડાભાઈ „ „ „ „
„ દેવનંદ સુદરજીભાઈ „ „ „ „
„ પ્રભુભાઈ ભગવાનભાઈ „ „ „ „
„ વાલજી બહેચરભાઈ „ „ „ „
„ જીવણદાસ છોટાભાઈ-વડોદરા „ „ „
„ દેવજી માણુ મુતાર-ગમનગર „ ૬
„ જયશંકર પરમાણંદ-ગમનસલાયા „ „
„ મહતલાલ ધર્મચરદાસ-ત્રીદેરાલ „ „
„ ગોપાળજી કાલાભાઈ-છોટડી „ ૧૦
„ કાળાભાઈ માવજી લુહાર-પ્રાશ વર્ષ ૮-૬
„ રામજી જોડાભાઈ „ „ „ „
„ નથુભાઈ નારણુભાઈ-પ્રાશ „ „ „
„ જોગીલાલ હીરાલાલ પ્રાંતીજી „ ૬
„ મહાશંકર અંબારામ-અમરેલી „ ૬
„ વનમાલી કાશીરામ-ગોંડલ „ ૬
„ નાનાલાલ વિશ્વનાથ-ધોળા „ ૬-૧૦
શ્રી. લાઈશંકર ધનજી દેવે-ભાવનગરવાળા
હવે નીચેનાં લવાજમો આપ્યાં છે.
શ્રી. માણિકલાલ હરગોવિંદ-ભાવનગર વર્ષ ૬
„ જીવનરામ મકનજી-ભાવનગર „ ૬

શ્રી. દુર્લભજી વાધજીભાઈ-ભાવનગર વર્ષ ૬
„ કપિલરાય લાઈશંકર-ભાવનગર „ ૬
x x x
„ દેવશંકર મૂળજી આણંદપુર વર્ષ ૭-૮-૬
„ નથુભાઈ મવાભાઈ-મંગળપુર „ ૬
„ કરણાશંકર ગૌરીશંકર-ગમનકોડદાસ „ ૧૦
„ મથુરાદામ શિવજી-ગમનનગર વર્ષ ૬
„ જીવરાજ દુર્લભજી-ભાવનગર „ ૧૦
„ અંબારામ ગોરધનભાઈ-ખીલખા „ ૬
૩-૦-૦ કરાચીના ગ્રાહકો તરફથી વર્ષ ૮
માના લવાજમના
૮-૦-૦ વર્ષ ૬ માના લવાજમના
૬. શ્રી. કૃષ્ણદામ રવામજી-કરાચી
શ્રીમતી બહેન મુશીતા મોતીલાલ-રાજકોટ
વર્ષ ૮-૬
શ્રી. સન્મુખલાલ એમ. જોગી-સુરત „ ૮-૬
„ રામજીભાઈ માણિકજી-રાજકોટ „ ૮-૬
શ્રી. જોડાલાલ મંજારામ ઉમરેડ „ ૮-૬
બેન પ્રેમકુંવરજી-મુંબઈ „ ૮-૬
શ્રી. રાગસિંહજી સારાભાઈ-વરતેજ „ ૮-૬
વાધેલા દેવિસિંહ કાળુભાઈ-સાણંદ „ ૮-૬
શ્રીમતી બહેન કેશરજી-મુંબઈ વર્ષ ૧૦
શ્રી. બીમશંકર મહાશંકર-મોજીદડ વર્ષ ૬
(બાકીનાં નામો હવે પછી)

શ્રીમન્નાથપુરનો આદેશ

જો આત્માનો ને અનાત્માનો વિવેક ન હોય તો ધન, વૈભવ ને સત્તા આદિ વ્યાવહારિક સુખનાં જે સાધન હોય તે ઊલટાં દુઃખજનક થાય છે, માટે ભૂમા (બ્રહ્મ) જે કેવલ સુખરૂપ છે તેની ઉપાસના કરો, તેનું જ્ઞાન મેળવો, ને તે રૂપ થઈ જાઓ. તમે તે રૂપે-બ્રહ્મરૂપે-છો તો ખરાજ, પણ તેવો અનુભવ તમને થતો નથી તો પુરુષાર્થ કરીને તેવો અનુભવ કરો.

વિજ્ઞાપિ

૧ સંખ્યાદિ નિલેખન આદિનાં વિના મૂલ્યે નગરતાં પુસ્તકો મંગાવનારે પેટરની ટિકિટો અવશ્ય મોકલવી જોઈએ.

૨ શ્રીખીલખા-આનંદાશ્રમમાં શ્રીદક્ષિણાનર્તિ સંનાતનધર્મ વિદ્યાલય તથા પાઠશાળાનું પહેલું સન શરૂ થઈ માસથી શરૂ થાય છે, તે ખીન્નું સત્ર વૈશાખ માસથી શરૂ થાય છે. માટે તેમાં દાખલ થવા ઇચ્છનારે પહેલાં વ. ખીન્ન સરની શરૂઆતમાં અરજી કરવાનું આનમાં રાખવું, અને પ્રત્યુત્તર માટે ટિકિટ ખીડવાનું. પણ લક્ષમાં રાખવું.

૩ ધર્મપ્રચારની દૃષ્ટિએ પૂ. મહાત્માશ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નથુરામશર્મા આચાર્યશ્રી પ્રણીત સર્વે પુસ્તકોની દિમત વિજાપનમાં જાપેલી દિમતથી પોણી દિમત રાખવામાં આવી છે. ટપાલખર્ચ અલગ સમજવો.

૪ શ્રીઆનંદાશ્રમમાં-દર્શનસત્સંગ માટે આવીને રહેવા ઇચ્છનારે અગાઉથી જણાવવું જોઈએ, અને આશ્રમમાં કેટલો સમય રહેવું છે, ને રહેવાનો શો ઉદ્દેશ છે તે પણ જણાવવું જોઈએ.

૫ લેખકે બંધુબહેનો “આનંદાશ્રમ” માટે યોગ્ય એવા લેખો લખી મોકલવાની સેવાનો શાલ લઈ શકે છે.

૬ આનંદાશ્રમમાં યજમાન ને ભાગવતનું પારાયણ આદિ ધાર્મિક અનુષ્ઠાનો કરવા ઇચ્છનારાં-એ એવો અગાઉથી લખી જણાવવું જોઈએ કે જેથી વ્યવસ્થા કરવામાં વિશેષ સરળતા થાય.

વર્ષ ૯ મું

વૈશાખ

H ૐ ॥

વાર્ષિક લઘાજમ

॥ યતો ધર્મસ્તતો જયઃ ॥

પોસ્ટલ સાથે

રૂ. ૧-૦-૦

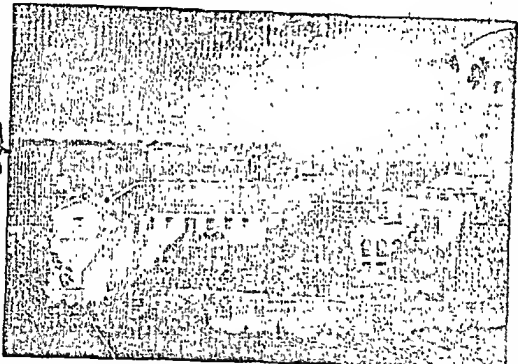
અંક ૧૨ મો

સંવત ૧૯૬૭

આનંદાશ્રમ

પરદેશભાટે

શિલિંગ ૨

શ્રી આનંદાશ્રમ

મનાષવિદ્યોપદતાત્મસંવિદઃ તન્મુલસંસારપરિથમાતુરાઃ ।

વદન્ત્યેહોપસૃતાઃ સ્વમાન્સુયુઃ સુખાદ્યમોઽયં નયુરામશર્મણામ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના અરા સ્વરૂપના માયિક છતાં અહં લાગે એવા અજ્ઞાનવડે જેમને પોતાના અરા સ્વરૂપની માયિક છતાં અરી લાગે એવી વિરમ્ભનિ થયેલી છે તથા પોતાના અરા સ્વરૂપની માયિક છતાં અરી લાગે એવી વિરમ્ભતિલં જેનું મૂલ છે એવા આ સંસારના પરિશ્રમથી જેઓ દુઃખી થયેલાં છે તેઓ કદી અનાયાસ અદિ આવી યડે તેપણુ પાછાં પોતાના સ્વરૂપમુખને પામી રહે એમ છે એવો આ આશ્રમ પુનઃપાદ સદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્ નયુરામશર્માજીનો આનંદાશ્રમ છે.

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠાંક
૧	સુમુક્ષુઓને શ્રીસદ્ગુરુના દેશમાં આવવાનું નિમંત્રણ.	૨૫૯
૨	શ્રીનાથવચનામૃત.	૨૬૦
૩	શ્રીનાથપ્રભુપ્રણીત કેટલાંએક છત્રનચરિત્રો.	૨૬૧
૪	શ્રીશંકરજીવનની મહોત્સવ.	૨૬૬
૫	આપણા આચાર્યશ્રીની આખ્યાયિકાઓ.	૨૬૯
૬	શિક્ષણસંબંધી.	૨૭૨
૭	સ્વાસ્થ્યસંબંધી.	૨૭૨
૮	બાળકોને માટે.	૨૭૩
૯	સમાસોચના.	૨૭૩
૧૦	ગુણગુણો.	૨૭૪
૧૧	શ્રીનાથધૂન.	૨૭૪
૧૨	શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર.	૨૭૫
૧૩	સાધનસત્ર.	૨૭૬
૧૪	પરચુરણ બેટ.	૨૭૯
૧૫	લવાજમની પહોંચ.	૨૮૦
૧૬	આનંદાશ્રમના નવમા વર્ષમાં પ્રકાશિત થયેલા લેખોની અનુક્રમણિકા.	૨૮૧

લવાજમસંબંધી જલ્લરીનોંધ

જે બંધુબહેનોનું લવાજમ બાકી હોય તેઓ પોતાનું લવાજમ વેળાસર મોકલી આપે એમ રમરણ આપવામાં આવે છે. આદક રહેવાની ઈચ્છા ન હોય તેમણે અગાઉથી ના બખવા શ્રમ લેવો, એટલે ટપાલ તથા વી. પી. કરવાના શ્રમ ને ખર્ચમાં નકારું ઊતરવું ન પડે.

વ્યવસ્થાપક, આનંદાશ્રમ-પોસ્ટ બીલખા-(કાઠિયાવાડ)

જલ્લરી

સૂચના:—લેખસંબંધી અને માસિકસંબંધી સર્વે પત્રવ્યવહાર શ્રી. વ્યવસ્થાપક, ડૉ. આનંદાશ્રમ-પોસ્ટ બીલખા (કાઠિયાવાડ) એ શિરનામે કરવો.

તંત્રી અને પ્રકાશક: શ્રી. મહારાણીદાસ ગોકુળદાસ દેસાઈ વેદાંતબૂખણ-માંગરોળ-કાઠિયાવાડ.

સહુતંત્રી: શ્રી. દયાળસિંહજી લાલસિંહજી ઠાકર-શ્રીઆનંદાશ્રમ-પોસ્ટ બીલખા.

શ્રીભગવતસિંહજી હલેદિટ્ટક લિથો એન્ડ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
માલ્ટીક-પારેખ કેવળચંદ દામજીલાલએ છાપ્યું—ગાંધીસ

શ્રીદક્ષિણામૂર્તિનાથસદ્ગુરવે નમઃ ॥

આનંદં બ્રહ્મણો વિદ્વાન્ ન વિભેતિ કુતશ્ચન ।
 યઃ-આનંદસ્વરૂપ બ્રહ્મને જાણનાર કોઈથી પણ ભય પામતો નથી,
 તેતિરીય-ઉપનિષત્

વર્ષ ૯૪૫]

સંવત ૧૯૯૭ વૈશાખ

[અંક ૧૨

ગુરુગુરુને શ્રીસદ્ગુરુના દેશમાં આવવાનું નિમંત્રણ

૫૬

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્નાથભગવાન]

સંતો ! આલો ગુરુના દેશમાં જે, ત્યાં બારે માસ આનંદ; સંતો ૦ ૧૬.
 અતિ રમણીય દેશ છે ગુરુતણા જે, જ્યાં શોકતું ન મળે નામ; સંતો ૦
 સુખ સુખ સુખ છે ત્યાં સર્વદા જે, છે તે અવિચળ આકે જામ. સંતો ૦ ૧
 દેશ અક્રિય શાંત પ્રકાશ છે જે, શાંતિ શાંતિ ત્યાં ઉલ્લાસ. સંતો ૦
 કામ ક્રોધ લોભાદિનો હર નહિ જે, મદ મત્સર ભય ન જણાય. સંતો ૦ ૨
 અંધકાર અજ્ઞાન ત્યાં છે નહિ જે, ત્યાં અહોનિશ જ્ઞાનપ્રકાશ; સંતો ૦
 જનિ-મરણ-જરા-દુઃખ ત્યાં નહિ જે, એહ દેશ સદા અવિનાશ. સંતો ૦ ૩
 ત્યાં અભાવ આધ્યાત્મિક દુઃખનો જે, આધિભૌતિક દુઃખ ન લેશ; સંતો ૦
 આધિદૈવિક દુઃખ પણ ત્યાં નહિ જે, એવો અનુપમ છે એ દેશ. સંતો ૦ ૪

શ્રીનાયવચનમૃત

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન્]

પરમાત્માની કૃપાની ક્ષણિક આતુરતા ન રાખવી જોઈએ, પણ જીવનના પ્રત્યેક ક્ષણમાં તીવ્ર એવી આતુરતા રાખવી જોઈએ.

સુભાગ્યનો ઉદય શુભ પ્રયત્ન ચાલુ રાખવાથી થાય છે તે સ્મરણમાં રાખવું. સદ્ગુણના ને સત્શાસ્ત્રના ઉપદેશને પ્રેમપૂર્વક હૃદયમાં સુસ્થિર રાખવો, ને શ્રદ્ધા તથા દૃઢતાથી તેને આચારમાં મૂક્યા કરવો.

સ્થૂલ શરીરના જીવનમાટે જેમ અન્નાદિના આહારની અગત્ય છે તેમ આધ્યાત્મિક જીવનમાટે સત્સંગની ને સ્વધર્મપાલનની અગત્ય છે.

કમલ જેમ જલમાં રહ્યા છતાં લેપાતું નથી, તેમ સંસારમાં ને દેહમાં રહ્યા છતાં વિવેકી જીવે સંસારમાં ને દેહમાં લેપાતું નહિ જોઈએ.

સંસારના (વ્યાવહારિક) ઘરનેજ પોતાનું સાચું ઘર માની જીવે ત્યાંજ પોતાની વૃત્તિને ન અટકાવી રાખવી જોઈએ, પણ સંસારના ઘરને માત્ર માર્ગ-માર્ગના ઊતારો સમજી પોતાના સાચા ઘરલણી ચાલવાનો યોગ્ય પ્રયત્ન જીવે સતત આદરપૂર્વક રાખવો જોઈએ.

વૃત્તિ સ્વર્ત્તવ્યમાં જોઈએ તેવી સ્થિર રહેતી નથી તે ઠીક થતું નથી, માટે જીવે વૃત્તિને વધારે સ્થિર, કર્તવ્યનિષ્ઠાવાળી ને ઉત્સાહી રાખશો.

ચિત્તસંશોધન ચાલુ રાખશો. નક્ષત્રા, શ્રદ્ધા, વિવેક ને ઉત્સાહમાં દિનપ્રતિ-દિન વધારો કરવા પ્રયત્ન એવશ્ય.

ધર્મ, વૈરાગ્ય, જ્ઞાન, ઐશ્વર્ય, શ્રી ને યશ એ છ ભગ કહેવાય છે. એ છ ભગ જેમનું અંતઃકરણ શુદ્ધ સત્યગુણવાળું થયું હોય છે તેમના અંતઃકરણમાં સંપૂર્ણ-પણે પ્રક્ટ છે. તે તેમના સહવાસમાં અનુકૂલ બુદ્ધિથી આવનારને પોતાના બુદ્ધિ-બળ પ્રમાણે અવશ્ય પ્રતીત થાય છે.

આત્મસાક્ષાત્કારનાં શાસ્ત્રોક્ત શુભસાધનો ચાલુ રાખશો, અને પરમાત્માની અનન્યલક્ષિત વધારતા રહેશો.

જ્ઞાનયુક્ત લક્ષિતરસનો આસ્વાદ પણ શુભ પ્રયત્નથી સમય આવે પ્રાપ્ત થશે. સાત્ત્વિકકર્મનું ફલ સમજવાળું સુખ છે, રાજસકર્મનું ફલ બહુ દુઃખવાળું થઈ સુખ છે, ને તામસકર્મનું ફલ અણસમજવાળું દુઃખ છે.

બિલ્વદલના પવિત્ર ઉત્તમ ગુણને લીધે તથા તેનાં એક સાથે રહેલાં ત્રણ પાનડાંવડે ત્રણ ગુણો અર્પણ કર્યાંતું સૂચવાય છે, એટલામાટે શ્રીશંકરે લક્ષ્મી અર્પણ કરેલા બીલીના પત્રને સ્વીકાર્યું છે.

શ્રીશંકરના બાણવડે તેમનું ચેતનસ્વરૂપ સૂચવાય છે. તેઓશ્રીનું સુખ તો માત્ર શોભા મારે ઉચિત બાણ ઉપર ચઢાવવામાં આવે છે.

બ્રાહ્મણ નિત્ય શિવપૂજન કરવું, ને વિષ્ણુથી તેમનો અલેદ સમજવો. બળેવ જોવા નિમિત્તે વિષ્ણુનું પણ પૂજન કરવું. બીજી વેળાએ જો કોઈ બ્રાહ્મણની ઇચ્છા થાય તો શંકરની સાથે વિષ્ણુનું પણ તે પૂજન કરે.

પૂજા કરનારાઓની રુચિના ભેદને લઈને તે બંનેનાં સ્વરૂપો શાએ બિન્ન બિન્ન પણ દેખાઈયાં છે.

દ્વિજને કર્મકાલે સંધ્યામાં ગાયત્રીના જપ મુખ્ય છે.

શિવતું નામ તહિ લેનારા વૈષ્ણવોએ વિષ્ણુને ન શૈવોએ શિવને પરમપ્રીતિથી ઉપાસવા લેઈએ; પણ અન્ય દેવની તેમણે નિંદા ન કરવી લેઈએ. શૈવોને અતે વિષ્ણુ શિવના પરમ ભક્ત છે, ને વૈષ્ણવોને અતે શિવ વિષ્ણુના પરમ ભક્ત છે. વસ્તુતાએ તો તે બંનેનો અભેદ છે.

આદ્યજ્ઞોએ શંકરને મુખ્ય માનવા, ને તેમના અંશરૂપ સર્વ સાત્ત્વિક દેવોને પણ તેમણે માનવા. આદ્યજ્ઞોને માટે શિવની ઉપાસના ને વૈશ્ણવોને માટે વિષ્ણુની ઉપાસના પ્રાચીન કાલમાં હશે એમ જણાય છે. (ક્રમશઃ)

—:—

શ્રીનાથમહામણીત કેટલાંક જીવનચરિત્રો

(અનુસંધાન ગતાર્કથી ચાલુ)

[૪]

પૂજ્યચરણ શ્રીશંકરભગવાન

પછી આચાર્યભગવાન પોતાના શિષ્યો સહિત ભટ્ટપાદને (કુમારિભટ્ટને) મળવા ત્યાંથી વિદાય થઈ પ્રયાગ પધાર્યા. ત્યાં ત્રિવેણીમાં સ્નાન કરી ભટ્ટપાદને મળવા પધારતા હતા ત્યાં ભટ્ટપાદ ડાંગરનાં ફાતરાં સળગાવી તેમાં બળી મટે છે એવા સમાચાર સાંભળ્યા, તેથી તેઓશ્રી હોતાવળે ત્યાં પધાર્યા ભટ્ટપાદને આચાર્ય-ભગવાને પોતાનું શારીરિકલાભ્ય બતાવ્યું, ને તેના ઉપર લોકહિતાર્થે તેમણે વાર્તિક કરવું એવી પોતાની ઇચ્છા તેમને પ્રદર્શિત કરી. ભટ્ટપાદે જણાવ્યું કે:—

“હવે હું આ શરીરનો ત્યાગ કરવાની તૈયારીમાં છું, તેથી મારાથી તે કાર્ય થવું અશક્ય છે. આપ મારા પ્રસિદ્ધ શિષ્ય મંડનને આ કામ શોધશો તો તે આ કામ સારી રીતે કરી શકશે અને આપ તારકભંત્રનો ઉપદેશ કરવાની કૃપા કરો, અને એક મુદ્દત આપ અહીં વિરાજો, તેટલામાં હું મારા આ ક્ષણ-ભંચર શરીરનો ત્યાગ કરી દઉં.” પછી આચાર્ય ભગવાને તેમને તારકભંત્રનો ઉપદેશ કર્યો, અને ભટ્ટપાદે પોતાના રથુલગરીરનો યોગ સમયમાં પરિત્યાગ કર્યો.

મંડનમિશ્રનો પરાજય કર્યા વિના તેને આ કામમાં ભેટી શકાય નહિ, તેથી મંડનમિશ્રનો પરાજય કરવા આચાર્ય ભગવાન મદિધમતી નામની નગરી જ્યાં મંડનમિશ્ર રહેતા હતા ત્યાં પધાર્યા. બીજે દિવસે પ્રાતઃકાલનું નિત્યકર્મ કરી આચાર્યભગવાન મંડનમિશ્રને ઘેર પધારતા હતા ત્યાં માર્ગમાં મંડનમિશ્રની દાસીઓ જલ ભરવા જતી હતી તેમને મંડનમિશ્રનું ઘર ક્યાં આવ્યું, એમ પૂછાવતાં તે દાસીઓએ મંડનમિશ્રની પંહિતાઈને પરાક્ષપણે જણાવવા નીચે પ્રમાણે ઉત્તર કહેવરાવ્યું:—

“વેદ સ્વતઃ પ્રમાણ છે કે પરત પ્રમાણ છે? પ્રાણીઓને ફક્ત આપનાર કર્મ છે કે ધર્મ છે? ને જગત નિત્ય છે કે અનિત્ય છે? ઈચ્છાદિ શાસ્ત્રીય વિષયનાં

પ્રશ્નો ને ઉત્તરો જેમના ઘરના દ્વાર આગળ લટકાવેલા પાંજરામાં રહેલાં મેના ને પોપટ કરી રહ્યાં છે તે પંક્તિ મંડનમિશ્રતું ઘર છે એમ જાણુ.

દાસીઓએ બતાવેલે માર્ગે ચાલતાં ચાલતાં તેમણે બતાવેલા ચિહ્ન ઉપરથી મંડનમિશ્રતું ઘર ઓળખી તે ઘરમાં આચાર્ય લગવાને પ્રવેશ કર્યો. તે દિવસે મંડનના પિતાનું શ્રાદ્ધ હોવાથી આ સંન્યાસીને અધ્યાનક પોતાને ઘર આવેલા જોઈને મંડનમિશ્રને ક્રોધ ઉપજ્યો, તેથી તેમણે આચાર્ય લગવાનું સત્કાર ન કર્યો પણ વ્યવહારપક્ષે કાંઈક તેમનું અપમાન થાય એવી પ્રવૃત્તિ કરી. પછી ત્યાં પધારેલા વ્યાસલગવાનું સમજાવવાથી મંડનમિશ્ર કાંઈક શાંત થયા, ને તેમનો સત્કાર કરી લિક્ષાનું નિમંત્રણ કર્યું. આચાર્યલગવાને મંડનમિશ્રને કહ્યું કે: “હે મંડન ! આ શરીરનું અન્નની લિક્ષા લેવા માટે અહીં આવવું થયું નથી, પણ કર્મ અને જ્ઞાનમાં કોણ શ્રેષ્ઠ છે ? તેનો શાસ્ત્રાર્થ કરી નિર્ણય કરવા માટેની વાદ-લિક્ષા લેવા માટે અહીં આગમન થયું છે માટે તમારે પ્રસન્નમને તે લિક્ષા આપવી. જો તમારો કર્મમત શ્રેષ્ઠ હશે તો મારે તમારા શિષ્ય થઈ તે મત અંગીકાર કરવો ને જો મારો જ્ઞાનમાર્ગ શ્રેષ્ઠ હશે તો તમારે મારા શિષ્ય થઈ તેનો સ્વીકાર કરવો.”

મંડનમિશ્ર આ વચ્ચેના સાંભળી પ્રસન્ન થયા, ને કહ્યું:—“હે સ્વામિન્ ! હું તે વિષેના શાસ્ત્રાર્થ કરવા પ્રસન્નમને તૈયાર છું. મારા મનમાં ઘણા દિવસ થયાં એવી ઇચ્છા હતી કે મારો કોઈ સમર્થ પંડિતની સાથે શાસ્ત્રાર્થ થાય તો ઠીક, કે જેથી પંડિતને મારો શુદ્ધિવિભવ જોવાની તક મળે. આજ મારી તે ઇચ્છા પાર પાડવાને સમય આવેલો જોઈ હું સંતોષ પામું છું. હું ઇશ્વરને નહિ માનનારો પૂર્વગીમાંસક છું. તમે જ્યાંસુધી મારું ભાષણ સાંભળ્યું નથી ત્યાંસુધી તમે મારી સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરવાની માગણી કરો છો, પણ તમે જ્યારે મારું ભાષણ સાંભળશો ત્યારે તમે પોતાની મેળેજ શાસ્ત્રાર્થ કરવાથી નિવૃત્ત થશો.”

પછી બંનેની સંમતિથી બીજે દિવસે શાસ્ત્રાર્થનો પ્રારંભ કરવાનું નક્કી થયું, ને મંડનમિશ્રનાં ધર્મપત્ની સરસ્વતીને બંનેના શાસ્ત્રાર્થનું તોલન કરી ન્યાય કરવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું, પછી આચાર્યલગવાને મંડનના આગ્રહથી તેમને ઘર તે દિવસે લિક્ષા કરી.

બીજે દિવસે પ્રાતઃકાલનું નિત્યકર્મ થઈ ગયા પછી મંડનમિશ્રના ઘરના વિશાલ ભાગમાં શાસ્ત્રાર્થનો પ્રારંભ થયો. પ્રથમ બંનેએ ક્રમપૂર્વક નીચે પ્રમાણે પ્રતિજ્ઞા કરી:—

પ્રથમ શ્રીશંકરે કહ્યું:—“એકજ અદ્વિતીય બ્રહ્મ સત્ય છે, એવો જ્ઞાનમાર્ગ શ્રુતિઓને આધારે મારા તરફથી પ્રસિદ્ધ કરી બતાવવામાં આવશે, તથા કર્મથી મોક્ષ નથી, પણ જ્ઞાનથીજ મોક્ષ છે એવું પણ સિદ્ધ કરી બતાવવામાં આવશે. એ સિદ્ધાંત જો મારાથી સિદ્ધ ન કરી બતાવાય તો મારો પરાજય માની, હું આ ભગવાં વસ્ત્રોનો ત્યાગ કરી, તમારો શિષ્ય થઈ, ઘોળાંવસ્ત્રો પહેરી, શૃદ્ધસ્થા-શ્રમને અનુસરીશ. આ શાસ્ત્રાર્થમાં કોનો જય કે કોનો પરાજય થયો તેનો નિર્ણય કરવાનું કામ તમારા પત્ની સરસ્વતી કરે તેમાં મને વાંધો નથી.”

પછી મંડનમિશ્રે કહ્યું:—“વેદનો કર્મકાંડરૂપ ભાગજ સત્ય છે, ને જ્ઞાનકાંડનો

ભાગ અર્થવાદરૂપ છે એમ હું શ્રુતિ આદિનાં પ્રમાણો બતાવી સિદ્ધ કરી દેખાડીશ. બે આ શાસ્ત્રાર્થમાં મારો પરાજય થશે તો હું ચૂલ્લસ્થાશ્રમનો પરિત્યાગ કરી, તમારો શિષ્ય થઈ, ભગવાં વચ્ચે ધારણ કરી, સંન્યાસી થઈશ. જયપરાજયનો નિર્ણય કરવાનું કામ મારી સ્ત્રી સરસ્વતી કરે એ વાતનો મને સ્વીકાર છે.”

ભરતખંડના બે મહારામર્થ વિદ્વાનોના શાસ્ત્રાર્થનો નિર્ણય કરવા બે સ્ત્રીને નીમવામાં આવી તે સ્ત્રીની ચોખ્ખતા કેવી હોવી જોઈએ !

પછી સરસ્વતીએ મધ્યસ્થ રહી ન્યાય આપવાનો સ્વીકાર કર્યો, એટલે શાસ્ત્રાર્થનો પ્રારંભ થયો. સરસ્વતીએ પરિણામનો વિચાર કરી બંનેના કંઠમાં યુષ્પની મંત્રેલી માલા પહેરાવીને કહ્યું કે:— “મારે ઘરના કામની દબરેખ રાખવામાં વધારે સમય ગાળવો પડે છે, તેથી હું તમારા બંનેના પૂરે શાસ્ત્રાર્થ સાંભળવા અહીં બેસી શકીશ નહિ. આ યુષ્પની માલાઓ મંત્રીને મેં તમારા કંઠમાં પહેરાવી છે. તેમાંથી જેમના કંઠની યુષ્પમાલા સૂકાય તેમણે પોતાનો પરાજય થયો એમ સમજવું.” આમ કહી તે પોતાના ઘરમાં કામકાજની દબરેખ રાખવા ગયાં.

મંડનમિત્રે કર્મમાર્ગનું મંડન કરવા માંડ્યું ને જ્ઞાનમાર્ગનું ખંડન કરવા માંડ્યું. આચાર્યભગવાન જ્ઞાનમાર્ગનું મંડન ને કર્મમાર્ગનું ગૌણપણું વર્ણવવા લાગ્યા. પ્રત્યેક દિવસે મધ્યાહ્ન પછી સરસ્વતી મંડનમિત્રને ભોજનમટે પધારવાની બે શ્રીશંકરને લિક્ષામટે પધારવાની વિનંતિ કરતાં. પૂર્વપક્ષની સ્ત્રીને મધ્યસ્થનું સ્થાન આપવામાં, ને તેને ઘરજ લિક્ષા કરવાનો સ્વીકાર કરવામાં, શ્રીશંકરે પોતાના હૃદયનું ઢેટણું બધું ઔદાર્ય ને નિર્ભયતા જણાવ્યાં છે તે વાંચનારે વિચારવાનું છે. ભોજન ને લિક્ષા ધર્ય ગયા પછી પુનઃ શાસ્ત્રાર્થ ચાલુ થતો. બંને પરસ્પરનું કહેવું ધ્યાનપૂર્વક સાંભળતા હતા, કોથને વશ થતા ન હોતા, વિરોધ કે વિચાર કર્યા વિના તુરત ચોગ્યઉત્તર આપતા હતા, મુંઝાતા નહોતા, ને ભય કે ખેડને વશ થતા ન હોતા.

આવી રીતે કેટલાક દિવસોયુધી શાસ્ત્રાર્થ ચાલ્યો, કોનો જય થશે, ને કોનો પરાજય થશે, એ વાત સાંભળનારાઓના અનુમાનમાં આવી શકી નહિ. એવે શાસ્ત્રના સૂક્ષ્મ વિષયો ઉપર પ્રત્યેકતર ચાલવા લાગ્યાં, ને શ્રીશંકરે શ્રુતિઓ ને શુદ્ધિઓથી કર્મમાર્ગના કરતાં જ્ઞાનમાર્ગનું શ્રેષ્ઠપણું સિદ્ધ કરી મંડનમિત્રને નિરુત્તર કર્યાં. મંડનમિત્રના કંઠમાંની યુષ્પમાલા સૂકાઈ ગઈ. સરસ્વતીએ મંડનમિત્રનો પરાજય ને શ્રીશંકરનો જય થયેલો જાણી, તથા મંડનમિત્રને વાણીવડે સંન્યાસી થઈ ગયાનું માની, બંનેને લિક્ષામટે પધારવાની વિનંતિ કરી. પછી બંનેએ લિક્ષા કરી.

મંડનમિત્રને નિરુત્તર કર્યા છતાં ઘણા સમયથી માનેલી પૂર્વમીમાંસાની સત્યતા તેમના હૃદયમાંથી દૂર ન થવાથી તેમણે આચાર્ય ભગવાનને કહ્યું:— “મારો પરાજય થવાથી મને લેશ પણ ખેદ થતો નથી, પણ શ્રીજૈમિનિના મતનું ખંડન થયું, તેથી મને બહુ ખેદ થાય છે. ત્રિકાલદર્શી શ્રીજૈમિનિનો અભિપ્રાય અસત્ય ન હોવો જોઈએ એમ હજી મને પ્રતીત થાય છે.” આચાર્યભગવાને તેના મનનું સમાધાન કરવા કહ્યું:— “હે વિદ્વાન! શ્રીજૈમિનિનો અભિપ્રાય અસત્ય નથી તેમજે બે કહ્યું છે તે સત્ય કહ્યું છે. તમે તેમનો અભિપ્રાય સમજી શક્યા

નથી." આવી રીતે કહી પૂર્વમીમાંસાનાં કેટલાંક સૂત્રોનો અભિપ્રાય આચાર્ય-
લગવાને તેમને કહી દેખાડ્યો, તોપણ મંડનમિશ્રના મનનું જોષએ તેવું સમાધાન
થયું નહિ, તેથી તેમણે શ્રીજૈમિનિનું સ્મરણ કર્યું. તે સ્મરણપરે શ્રીજૈમિનિ ત્યાં
પ્રકટ થયા, ને તેમણે મંડનમિશ્રને કહ્યું:—“હવે ત્સા! દુરાચલ રાખવાનું કાંઈ કારણ
નથી. શ્રીશંકરે મારા રચેલા સૂત્રોનો જે મુખ્ય અભિપ્રાય તમને કહી દેખાડ્યો
તેજ મારો અભિપ્રાય છે. મારા સદ્ગુરુ વ્યાસલગવાનથી મારો અભિપ્રાય સિદ્ધ
કેમ હોઈ શકે? નિષ્કામકર્મવડે ચિત્તશુદ્ધિ થાય છે એ મારો અભિપ્રાય છે.
શ્રીશંકર મહુદૈરનો અવતાર છે. સત્યયુગમાં શ્રીકપિલ, ત્રેતાયુગમાં શ્રીદત્તાત્રેય ને
દ્વાપરમાં વ્યાસલગવાન જેવા જ્ઞાની થયા તેવાજ જ્ઞાની કલિયુગમાં આ શ્રીશંકર
છે; તેથી તેમના અભિપ્રાયને અનુસરીને તમે આ ભવસાગર તરી જાઓ.”
એમ કહી શ્રીજૈમિનિ અંતર્ધાન થયા. પચ્ચાત્ મંડનમિશ્રે આચાર્યલગવાનને
સાનપૂર્વક કહ્યું:—“પ્રભો! આપ મુમુક્ષુઓનો ઉદ્ધાર કરવા પ્રકટયા છો. આપનું
વાસ્તવિક સ્વરૂપ ઝાળખ્યાવિના મારાથી અજ્ઞાનને લીધે આપનાપ્રતિ જે
અવિનય કરાયો હોય તેની હું નમ્રભાવે ક્ષમા ચાતું છું. આપના દર્શનથી હું
કૃતાર્થ થયો છું. હું મારા માનેલા સર્વ પ્રાણિપદાર્થોનો પરિત્યાગ કરી આપશ્રીને
શરણે આવ્યો છું, મારા અંતઃકરણના સર્વ સંશયો દૂર થઈ ગયા છે. હવે હું
આપશ્રીની સર્વ આજ્ઞાઓને શિરોધાર્ય ગણી અક્ષરશઃ તેજ પ્રમાણે વર્તવાને
શુદ્ધભાવથી તત્પર છું.”

પછી આચાર્યલગવાનની મંડનમિશ્રને સંન્યાસ આપવાની ઇચ્છા જાણી
મંડનમિશ્રનાં પત્ની સરસ્વતીએ આચાર્યલગવાનને કહ્યું કે:—

“સૌ એ પુરુષનું અર્થુ અંગ ગણાય છે, માટે આપે જ્યાંસુધી શાસ્ત્રાર્થમાં
મારો પરાજય કર્યો નથી, ત્યાંસુધી મારા પતિનો આપે પૂરો પરાજય કર્યો ગણાય
નહિ, તેથી આપે મારી સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરી મારો પણ પરાજય કરવો જોઈએ.”
સરસ્વતીનાં એવાં વચનો સાંભળી આચાર્યલગવાને તેમને કહ્યું:— “સંન્યાસીએ
કેઈ પણ સ્ત્રીની સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરવો યોગ્ય ગણાય નહિ, તેથી તમારી સાથે
શાસ્ત્રાર્થ કરી શકાય નહિ.” તેના ઉત્તરમાં સરસ્વતીએ કહ્યું કે:— “આપ જ્ઞાની
છો. પૂર્વે જ્ઞાની યાજ્ઞવલ્ક્યે ગાર્ગીની સાથે અને રાજર્ષિ જ્ઞાની જનકે સુલભાની
સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરેલો છે. આપ પણ જ્ઞાની છો, તથા આપને મારા મતનું ખંડન
કરવું પડશે, માટે આપે મારી સાથે અવશ્ય શાસ્ત્રાર્થ કરવો જોઈએ.” સરસ્વતીનો
આવો અસાધારણ આચલ જોઈ આચાર્યલગવાને તેમની સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરવાનો
સ્વીકાર કર્યો. પછી શાસ્ત્રાર્થ પ્રારંભાયો. આ શાસ્ત્રાર્થ કેટલાક દિવસો સુધી ચાલ્યો.
અંતે સરસ્વતીનો પણ પરાજય થયો.

પછી મંડનમિશ્રે આચાર્યલગવાનની પ્રેમપૂર્વક સ્તુતિ કરી તેઓશ્રીની પાસે
આદરપૂર્વક પ્રસન્નમને પ્રેષાન્વારપૂર્વક સંન્યાસ ગ્રહણ કર્યો. આચાર્યલગવાને તેમને
સંન્યાસ આપતી વેલા તત્ત્વમસિ એ મહાવાક્યનો ઉપદેશ કરી તેનો અર્થ પ્રમાણ
ને યુક્તિથી વિચારપૂર્વક સમજાવ્યો.

પછી તેમને કહ્યું:— “સુખને માટે રાતદિવસ જે જે કંઈ કરવામાં આવે

છે તે તે કર્મોથી મનુષ્યને કાંઈપણ વાસ્તવિક મુખ પ્રાપ્ત નહિ થતાં ઉલટું દુઃખજ પ્રાપ્ત થાય છે. સુખરૂપ આત્મસ્વરૂપના સાક્ષાત્કાર વિના મનુષ્યને મુખની પ્રાપ્તિ થતી નથી. મનુષ્યને આત્મસ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર દેઠ વૈરાગ્યાદિ સાધનોથી ન પોતાના સદ્ગુરુની સેવાથી થાય છે. પવિત્ર ને એકાગ્ર અંતઃકરણવાળા ઉત્તમ અધિકારી મનુષ્યને સદ્ગુરુ એકવારજી શ્રદ્ધાસ્વરૂપનો ઉપદેશ કરે તોપણ તેને શ્રદ્ધાસ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર થાય છે, પણ મંડ ને મધ્યમ અધિકારવાળા મનુષ્યને પોતાના સદ્ગુરુના ચરણકમલતું સેવન કરતાં કરતાં ધીમે ધીમે આત્માથી અભિન્ન શ્રદ્ધાનો સાક્ષાત્કાર થાય છે. પ્રભુવનો વિધિપૂર્વક જપ કરવાથી, શાસ્ત્રે કહેલાં નિષ્કામ કર્મો કરવાથી, અને પોતાના સદ્ગુરુની આદરપૂર્વક સેવા કરવાથી અંતઃકરણના દોષો દૂર થાય ત્યારે સદ્ગુરુએ ઉપદેશ કરેલા આત્માથી અભિન્ન શ્રદ્ધાનું સ્વરૂપ ધારણ કરવા તેમનું અંતઃકરણ સમર્થ થાય છે. શિષ્યે સર્વદા પોતાના સદ્ગુરુના ધ્યાનમાંજ પોતાનું અંતઃકરણ રાખવું જોઈએ. પોતાના સદ્ગુરુના વચનમાં અડગ શ્રદ્ધા જોઈએ. સદ્ગુરુની યોગ્ય કૃપાથી ન બને એવું આ જગતમાં કાંઈ છેજ નહિ. પોતાના સદ્ગુરુની આજ્ઞા પાળવામાં શિષ્યે પોતાના અંતઃકરણમાં હર્ષ ને ઉત્સાહ રાખવો જોઈએ. જો કોઈ દેવનો મનુષ્યપર કોપ થાય તો સદ્ગુરુ તે મનુષ્યનું રક્ષણ કરી શકે છે, પણ સદ્ગુરુનો કોઈ કારણથી કોપ થાય તો તે મનુષ્યનું કોષ્ઠપણ દેવ રક્ષણ કરી શકતા નથી, માટે પોતાના સદ્ગુરુ અપ્રસન્ન થાય એમ શિષ્યે વર્તવું નહિ. કરવાયોગ્ય ને નહિ કરવાયોગ્યનો ઉપદેશ સદ્ગુરુજ કરે છે, માટે છટ્ટની પ્રાપ્તિ ને અનિષ્ટની નિવૃત્તિ સદ્ગુરુથીજ થાય છે એમ વિદ્વાનો કહે છે. સદ્ગુરુની કૃપા વિના અજ્ઞાની મનુષ્ય મન ને વાણી આદિ ઇન્દ્રિયોના અવિષયરૂપ શ્રદ્ધાને શી રીતે જાણી શકે ? સર્વોત્તમાવને પામેલા સદ્ગુરુ પ્રસન્ન થાય તો સર્વ દેવો અનાયારો પ્રસન્ન થાય છે, ને જો તેના સદ્ગુરુ કોઈ કારણથી કોષ્ઠના ઉપર અપ્રસન્ન થાય તો તેના ઉપર સર્વ દેવો અપ્રસન્ન થાય છે, માટે પોતાના સદ્ગુરુને પ્રસન્ન કરવા મુશ્કિલે સર્વદા પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ.”

શ્રીસદ્ગુરુનું આદર્શ સમજતાં મંડનમિત્ર બાહુ દીનભાવે આચાર્ય ભગવાનના ચરણકમલમાં પડ્યા. તેમને સુરેશ્વર એવું ચોગપદ્ધ (નામ) પ્રાપ્ત થયું, ને આચાર્ય ભગવાનના મુખ્ય શિષ્યોમાં તેમની ગણના થઈ. પછી આચાર્ય ભગવાન ભરતખંડમાં જનસમૂહનું અકલ્યાણ કરનારી સ્થિતિએ પહોંચેલા મતોનું અપકારકપણું પ્રતિપાદન કરતા કરતા, મુમુક્ષુજનોને સદ્ગોધામૃતનું ઉત્સાહપૂર્વક ઉદારપણે પાન કરાવતા કરાવતા, મહાદાસવાળા મનુષ્યોને નિષ્કામકર્મનો ને વિશ્લેષ દોષવાળા મનુષ્યોને નિર્દોષ ઉપાસનાનો બોધ આપતા આપતા, સર્વ પ્રાણીઓને પોતાના દર્શનવડે પવિત્ર તથા મુખી કરી તેમનાં નેત્રો સદૃશ કરતા કરતા, ને જનસમૂહમાં અદ્વૈતસિદ્ધાંતનો પ્રસાર કરતા કરતા, દક્ષિણ દેશમાં રહેલા શ્રીશંકરપરંત ઉપર પધાર્યા. ત્યાં પાતાલગંગાનામની પવિત્ર નદીમાં સ્નાન કરી, તથા શ્રીમલ્લિકાર્જુનની પૂજા કરી, કેટલોક સમય વિરત્યા; ને પોતાના યોગ્ય શિષ્યોને શારીર-કષ્ટાધ્યાદિ મંથે ભગવાવ્યા.

શ્રીશંકરજયન્તી મહોત્સવ (ગતાંકથી આલુ)

શ્રીશંકરજયન્તી ઊઝવી સાચી ક્યારે કહેવાય?

જેમણે આપણે માટે એવો મહાભારત પ્રયત્ન કરીને ભારતવર્ષમાં અદ્વૈતવાદનો પુનરુદ્ધાર કર્યો તેઓશ્રીની જયન્તી ઊજવવી એ આપણું ધાર્મિક કર્તવ્ય છે, પણ તે જયન્તી ઊઝવી સાચી સારેજ કહેવાય કે ન્યારે આપણે તેઓશ્રીના સિદ્ધાન્તને યથાયોગ્ય રીતે સ્વીકારીએ, ને તેમના ગ્રંથોનું વાચન-મનન કરીએ. વધારે નહિ તો આવતા વૈશ્યાખ્યુદિ ૪ સુધીમાં તેઓશ્રીનો એક નાનો લેખ-અપરોક્ષાનુભૂતિ, વિવેકચૂડામણિ કે અન્ય કોઇપણ-જેમણે તે ન વિચાર્યો હોય તેઓ વાંચે-વિચારે તોજ તેઓશ્રીની જયન્તી ઊઝવી સાર્યક ગણાય. બાકી વર્ષ દહાડે એકવાર તેઓશ્રીની જયન્તી વેલા મળીએ ને બે શબ્દો બોલીને આદ્યા જન્મજી તો તેથી શા સ્થાયી લાભ છે? તમારામાંથી જે સમર્થ વિદ્વાનો હોય તે શારીરકલાભ વાંચે, અથવા ગીતાલાખ્ય કે ઉપનિષદલાખ્ય વાંચે તો ધણી સારી વાત છે. શુદ્ધિમાન અને વિદ્વાન પુરુષોએ તો એમજ કરવું જોઇએ, ને ધ્વજ-વિચારવડે “પ્રકમેવાદિતીયં બ્રહ્મ” આ સર્વ એક અદ્વિતીય બ્રહ્મરૂપજ છે-એ આંતર્ય લગવાનુંના સિદ્ધાન્તને હૃદયસ્થ કરી લેવો જોઇએ. બાહ્યદૃષ્ટિએ બેદ પ્રતીત થાય છે, છતાં શાસ્ત્રદૃષ્ટિએ તે સાચો નથી. શ્રુતિ, સ્મૃતિ, યુક્તિ ને વિદ્વાનોના અનુભવ પ્રમાણે અભેદજ સક્ષ છે. બાહ્યદૃષ્ટિએ પ્રાણિપદાર્થનાં નામરૂપ ભિન્ન ભિન્ન જણાય છે તે વ્યવહારપક્ષે ભલે ઠીક હોય, પણ તે સર્વમાં સચ્ચિદાનંદરૂપે વ્યાપીને રહેલું ચેતન ભિન્ન નથી, એકજ છે. પદાર્થ માત્રમાં પાંચ અંશ જણાય છે. સત્, ચિત્, આનંદ, નામ અને રૂપ. તેમાં પહેલા, ત્રણ અંશ એટલે સત્, ચિત્ ને આનંદ એ સાચા છે, ને બાકીના બે અંશ એટલે નામ ને રૂપ પરમાર્થની દૃષ્ટિએ મિથ્યા છે. પ્રત્યેક વસ્તુમાં જે છે એવો અંશ છે તે સત્ અંશ છે; પ્રત્યેક વસ્તુ ભાસે છે, એટલે જ્ઞાનનો વિષય થાય છે તે તેમાં રહેલા ચિત્ અંશને લઇને છે; અને પ્રત્યેક વસ્તુ પ્રથમની દૃષ્ટિએ પ્રિય જણાય છે, તે તેના પ્રિય અંશને લઇને છે. કાઈ કહે કે સર્પ ને વ્યાધિ ધૃત્વાદિ ઝેરી ને હિંસક પ્રાણીઓ ક્યાં પ્રિય જણાય છે? તેને જોતાંજ મનુષ્યને ભય કે દ્રેષ ઉપજે છે, તો તેના પ્રત્યુત્તરમાં કહેવાનું કે પ્રથમની દૃષ્ટિએ હૃદ્ રૂપે-આ એવા સામાન્ય જ્ઞાનની વેલાએ-પ્રત્યેક પ્રાણિપદાર્થ પ્રિયજ જણાય છે; પણ પછી તત્કાલ બીજી વ્યાવહારિક વૃત્તિ ઊઠે છે સારે તે મનુષ્યના મનમાં ભય કે દ્રેષ ઉપજે છે. એ બે વૃત્તિઓ ક્રમે કરીને ઊઠે છે એ વાત નિશ્ચિત છે. જેમ નાગરવેશનાં સો પાન ક્રમે કરીને એક ઉપર એક એમ ગોઠવીને રાખ્યાં હોય, પછી તેના ઉપર મોચીની ચાર એકદમ મારવામાં આવે તો તે પાન એક સાથે વિંધાઇ ગયાં એમ લાગે પણ જે સક્ષમદૃષ્ટિએ વિચારીએ તો તે પાન ક્રમે કરીને વિંધાયાં છે, એક સાથે વિંધાયાં નથી. તે પાનોમાં ક્રમે કરીને ચાર પેઠી છે. આ પ્રમાણે પ્રત્યેક પદાર્થના આ કંઇક છે એવા સામાન્ય જ્ઞાનકાળે તેમાં પ્રિયતાનુંજ જ્ઞાન થાય છે, અને પછી તેના વિશેષ જ્ઞાનકાળે વ્યાવહારિક અનુભવના સંસ્કાર જગતાં જોનારને ભયદ્રેષાદિકની બીજી વૃત્તિ ઊઠે છે. જે સર્પ, સિંહ ને વ્યાધાદિક સર્વથા અપ્રિય હોય તો સર્વદાજ તે અપ્રિય લાગવાં જોઇએ, પણ તેમ ખનતું નથી. જે કાઈ દારૂંબુધી ભયનું કારણ નિવૃત્ત થાય તો તે સર્પ વ્યાધાદિ પણ પ્રિય-આનંદરૂપ-લાગે છે. વાદીપોસેના સર્પને જોઇને મનુષ્યોને આનંદ થાય છે. સિંહવાધને જે પિંજરામાં પૂર્યા હોય તો મનુષ્યો તેને જોવા જાય છે, ને આનંદ મેળવે છે. સરક્ષમાં સિંહના ખેલ જોઇને પણ મનુષ્યો આનંદ પ્રાપ્ત કરે છે. આ બધું શાથી થાય છે? તેમાં પ્રિયતાનો વા આનંદનો

અંશ છે, તેથી પ્રત્યેક પ્રાણિપદાર્થમાં અસ્તિ, ભાતિ ને પ્રિય અથવા હેતુ, જણાવું, ને પ્રિય લાગવું એ ત્રણ અંશો આત્માના વા અલ્પના છે. પ્રાણિપદાર્થમાં રહેલા ખીજા બે અંશ ને નામ ને રૂપ તે માયાના છે-મિથ્યા છે. નામ શરીરનું કે આકારનું છે, ને તે તેના જન્મ પછી કલ્પાયું છે. પ્રાણિપદાર્થનું રૂપ ક્ષણે ક્ષણે બદલાતું જાય છે, અને તે અંતે નાશ પામે છે. મનુષ્યના એકજ જન્મમાં ધંધાપરત્વે તેમજ લિંગ લિંગ સંગાત્ત મંબંધને લઇ તેનાં અનેક નામ પડે છે, ને અવરધાને તથા રોગાદિને લઇ મનુષ્યનું રૂપ બદલાયા કરે છે, અને અંતે તે અદર્શન-ભાવને પામે છે. સર્વ પ્રાણિપદાર્થનું એમજ થાય છે. તેમાં સૌના અનુભવ ને શાસ્ત્રોનાં વચનો પ્રમાણરૂપ છે. આ પ્રમાણે વિવેકવિચારવડે પ્રાણિપદાર્થમાંથી નામરૂપને દૂર કરીને તેમાં રહેલા એક સનિયદાનંદ સ્વરૂપાંજ મુખ્ય એ પોતાની ચિત્તચિત્તિને આરૂઢ કરવી જોઈએ. ત્યારે પ્રત્યેક સમ્ય આત્મા પ્રયત્ન કરે ત્યારેજ તેમણે શ્રીશંકરજીવંતીના મહોત્સવનું વાસ્તવિક રૂપ પ્રાપ્ત કર્યું જણાય.

વેદાંતના જ્ઞાનથી ચિત્તની મોટામાં મોટી વિશાલતા ને ઉચ્ચી નીતિ પ્રકટ છે. “વિજ્ઞાનમાનન્દં બ્રહ્મ”-બ્રહ્મ જ્ઞાનસ્વરૂપ ને આનંદસ્વરૂપ છે, એ શ્રુતિમાં કહ્યા પ્રમાણે બ્રહ્મ નિરુપાધિક જ્ઞાનસ્વરૂપ ને વિપર્યયરહિત આનંદસ્વરૂપ હોઇ બધા સ્વાવરજગમના સ્વરૂપમૂલ હોવાથી વ્યાપક છે. આકાશાદિ પાંચ ભૂતોમાં આકાશ સૌથી વધારે વ્યાપક છે. આકાશનું કારણ જે માયા તે આકાશના કરતાં વધારે વ્યાપક છે, ને બ્રહ્મ માયાના કરતાં પણ બહુ વધારે વ્યાપક છે. સર્વ જડ પદાર્થોના મૂલમાં એ એકજ અવિભક્ત ચેતન રહેલું છે. સર્વ જીવોનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ પણ એ સચ્ચિદાનંદરૂપ બ્રહ્મજ છે. જીવોના અને ઈશ્વરના સ્વરૂપમાંથી અવિદ્યા ને માયારૂપ ઉપાધિનો પ્રાધ કરીએ તો ચેતનરૂપે જીવોની ને ઈશ્વરની એકતા સિદ્ધ થાય છે. આવીરીતે સર્વત્ર એકાત્મભાવ અનુભવનાર મહાપુરુષને કોઇના ઉપર દ્વેષ પ્રકટતો નથી; સર્વને તે પોતાના સ્વરૂપે જુએ છે. પોતાના ઉપર કેને દ્વેષ પ્રકટે? નજ પ્રકટે. આ પ્રમાણે વેદાંતના વાસ્તવિક જ્ઞાનવાળા પુરુષ સર્વને પોતાના આત્મરૂપે જોનારા હોવાથી સર્વમાં પ્રેમવાળા થાય છે-સર્વત્ર દ્વેષરહિત થાય છે. લોકોમાં વાસ્તવિક સંપ પણ આવા વેદાંતજ્ઞાનથીજ રહી શકે છે. વર્તમાનમાં જ્યાં ત્યાં લાઠીચરિ સંખવાનું દેહવાપ છે, પણ આમાં તો સર્વને આત્મરૂપે-પોતારૂપે જોવાનું છે-આત્મવત્ સર્વમૂર્તેષુ (પોતાની પેઠે સર્વ પ્રાણિઓમાં) વર્તવાનું છે. આથી ચિત્તની વધારે વિશાલતા અને વધારે ઉચ્ચી નીતિ ખીજા કઈ કહેવાય? આ પ્રમાણે વેદાંત-શાસ્ત્ર ચિત્તની મોટામાં મોટી વિશાલતા ને ઉચ્ચામાં ઉચ્ચી શુદ્ધ નીતિ પ્રાપ્ત કરવા મનુષ્યને ઉપદેશ કરે છે.

આત્માની પરમપ્રિયતા:—આ જગતમાં બધું પોતાને માટે-આત્માને માટે પ્રિય લાગે છે. દ્રવ્યાદિક સામગ્રીવડે પોતાને સુખ થાય છે, માટે દ્રવ્યાદિક સામગ્રી મનુષ્યને પ્રિય લાગે છે. મનુષ્ય અસંગોપાત અન્યને ધન આપે છે તે પણ પોતાના સુખને માટે-સંતોષને માટે આપે છે, અને આવા વિચારથીજ એટલે આત્મસંતોષ મળેજ સારો વેપારી ચાલે લાંસુધી સર્વ ધનનો લાગ કરીને પણ દેવાનું સહતો નથી. મનુષ્યને ધનના કરતાં પોતાનાં સ્ત્રીપુત્રાદિનાં શરીરા વધારે પ્રિય લાગે છે, કેમકે તેના રક્ષણને અર્થે મનુષ્યો પોતાના દ્રવ્યાદિકને કેટલોક લાગ-ખર્ચ કરે છે. એ સ્ત્રીપુત્રાદિનાં શરીરો પણ તેમને માટે પ્રિય નથી, પણ પોતાને માટે પ્રિય લાગે છે-તે વડે પોતાને ભવિષ્યમાં સુખ યશે એવી માન્યતાથી પ્રિય લાગે છે. જો પોતાનાં સ્ત્રીપુત્રાદિ પોતાને કંઈ આપે તો તે અપ્રિય લાગે છે, પ્રિય લાગનાં નથી. પોતાનાં સ્ત્રીપુત્રાદિનાં શરીરો કરતાં

મનુષ્યાદિને પોતાનું શરીર વધારે પ્રિય લાગે છે. દુષ્કાળવેળા મનુષ્યો ભૂખના કષ્ટથી પોતાનાં શ્રી-
 ખાલકોને મૂકીને આધ્યા જ્ય છે વા તેમને વેચી નાંખે છે એ કેટલાકના અનુભવની વાત છે. માળામાં
 વા ઘરમાં આગ લાગવાના ખબર મળે કે તુરત પુરુષ બેબાકોના ચઢીને વેગમાં ને વેગમાં
 પ્રથમ પોતે માળામાંથી કે ઘરમાંથી બહાર નીકળી જાય છે, ને પછી પોતાના સ્ત્રીપુત્રાદિનું સ્મરણ
 થઈ આવતાં તે પાછળથી તેમને કાઢવાનો કે કઢાવવાનો પ્રયત્ન કરે છે. અન્ય પ્રાણીઓને પણ
 પોતાનાં બચ્ચાંના કરતાં પોતાનું શરીર વધારે પ્રિય લાગે છે. એક વખત એક રાજાએ પોતાના
 મંત્રીને કહ્યું કે:—“બુઝા આવાં દરીને તેનું બચ્ચું કેટલું બધું પ્રિય છે! તેને પેટે વળગાડીને તે
 કર્યા કરે છે! પોતાના પ્રાણ કરતાં પણ તે તેને વધારે વહાલું લાગે છે.” મંત્રીએ કહ્યું કે:—
 “પોતાનો પ્રાણ જવાને પ્રસંગે પ્રાણી પોતાના બચ્ચાંને જતું કરીને પણ પોતાનો પ્રાણ બચાવવા ઇચ્છે
 છે.” રાજાને ગળે આ વાત બરાબર ન ઉતરી એટલે મંત્રીએ તે વાત રાજાને પ્રસક્ત સિદ્ધ કરી
 બતાવવા માટે એક હોજમાં પાણી ભરાવવા માંડ્યું, ને વચ્ચે એક ખીલા સાથે બાંધી વાંદરીને
 બચ્ચાં સહિત રાખી. પછી તે હોજમાં વધારે વધારે પાણી ભરાવવા માંડ્યું. જેમ જેમ પાણી
 વધારે ભરાતું ગયું તેમ તેમ વાંદરી બચ્ચાંને લાંબે હાથે ધવા માંડી, ને જ્યારે પાણી બહુ
 ચઢવા માંડ્યું, ને પોતે કુબી જશે એવો ભય તેને લાગ્યો ત્યારે કહ્યું બચ્ચાંને પકડી તેણે પોતાના
 પગની નીચે નાંખ્યું ને પોતે તેના ઉપર ચઢી ઉભી રહી. એમ થયું કે તુરત જ આગળથી
 રાખેલી ગોઠવણપ્રમાણે હોજનું પાણી એકદમ ખાલી થઈ ગયું, અને માણસે તે બચ્ચાંને ઉપાડી
 લીધું. વાંદરી તથા બચ્ચું એ બંનેને કાંઈ હરકત ન આવી. આ દૃશ્યથી રાજાને મંત્રીના વચનની
 પ્રસક્ત ખાતરી થઈ. પોતાના શરીરમાં પણ શરીરના બીજા ભાગોના કરતાં કર્મેન્દ્રિયો વધારે
 પ્રિય છે, કેમકે તે કર્મના સાધનરૂપ છે. કર્મેન્દ્રિયોના કરતાં જ્ઞાનેન્દ્રિયો વધારે પ્રિય છે,
 કેમકે તે જ્ઞાનના સાધનરૂપ હોવાથી વધારે ઉપયોગી છે. આંખ પર વાગવાનો પ્રસંગ આવે
 તો માણસ સ્વાભાવિકરૂપે પોતાનો હાથ આડે દબાવે પોતાની આંખને બચાવવા પ્રયત્ન
 કરે છે. આમ કર્મેન્દ્રિયોના ભાગે પોતાની જ્ઞાનેન્દ્રિયનું રક્ષણ કરવા મનુષ્ય પ્રયત્ન કરે
 છે. જ્ઞાનેન્દ્રિયોના કરતાં પણ પ્રાણ વિશેષ પ્રિય છે. રાજા કોઈ મોટા અપરાધીને પ્રાણાંતકની
 એટલે ફાંસીની કે શૂળાની શિક્ષા કરે તો તે અપરાધી પોતાની આંખ ફેલાવીને કે બીજી
 જ્ઞાનેન્દ્રિયનો નાશ કરાવીને પ્રાણ બચાવવા માટે રાજાને પ્રાર્થના કરે છે. પ્રાણના કરતાં પણ
 આત્મા વિશેષ પ્રિય છે. જ્યારે પોતાને ચપેલા કોઈ અસહ્ય બાધિથી અથવા કોઈ નિમિત્તે
 આબરૂ જવાના ભયથી માણસનો શ્વાત્મા બહુ ખીસતો હોય ત્યારે તે દુઃખમાંથી છૂટવામાટે
 માણસ મારો પ્રાણ નીકળી જાય તો ઠીક એમ બોલી પોતાનો પ્રાણ લાગવા ઇચ્છે છે, ને
 વખતે આપઘાત કરી પ્રાણનો લાગ પણ કરે છે. આથી પ્રાણના કરતાં આત્મા વધારે
 પ્રિય છે એમ સમજાય છે. આમ જેને માટે જે અનુકૂળ હોય તે બધું પ્રિય લાગે છે તે
 આત્મા-પોતે-પોતાને પરમપ્રિય છે. જે આનંદરૂપ વા આનંદના સાધનરૂપ હોય તેજ પ્રિય
 લાગે છે. જે કષ્ટરૂપ હોય વા કષ્ટજનક હોય તે અપ્રિય વા દ્રેષ્ય લાગે છે. આત્મા
 પરમપ્રિય હોવાથી તે પરમાનંદરૂપ છે એમ નક્કી થાય છે, માટે પ્રતીત થતા
 બ્યવહારિક ભેદની નિવૃત્તિ કરી “સર્વે સ્થિતિવંદ્રા” નિશ્ચય આ બધું બ્રહ્મ છે-એ
 શ્રુતિમાં કહ્યા પ્રમાણે તેમજ “વાસુદેવઃ સર્વમિતિસ મહાત્મા સુદુર્લભઃ” આ સર્વ
 વાસુદેવરૂપ છે એમ જાણનારા મહાત્મા અત્યંત દુર્લભ છે-આ સ્મૃતિમાં (શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતામાં)
 કહ્યાપ્રમાણે સર્વત્ર પોતાના પરમાનંદસ્વભાવવાળા આત્માનો અનુભવ કરવો.

બેદભાવ ભયજનક છે: બેદભાવમાં જન્મ, છત્રો ને ઈશ્વર મારાથી જુદા છે એવી માન્યતા હોય છે. "દ્વિતીયાદૃષ્ટ્યે ભવં મયતિ"—શ્રીમદ્ધી નિશ્ચય ભવ યાય છે. અન્ધ પણ બેપણું—જુદાઈ—હોય તો તે ભયનું કારણ છે. ન્યાંકુધી સર્વત્ર પૂર્ણ અબેદભાવ ન અનુભવાય ભાં-સુધી, પ્રયત્ન કરીને વેદાંતશાસ્ત્ર કહે છે તેવા અબેદભાવને—સર્વાત્મભાવને—અનુભવી મનુષ્યે કૃતાર્થ થવું જોઈએ.

શૂન્યવાદ અસંગત છે: પોતાના અભાવને કાંઈપણ સમજી માણસ ઈચ્છતું નથી, અને અભાવનો અથવા શૂન્યનો કાંઈપણ સાક્ષી હોવો જોઈએ, કેમકે સાક્ષી વિના તે શૂન્યના સદ્ભાવનો નિશ્ચય થઈ શકે નહિ. એનીરીતે પોતાના (આત્માના) અભાવનું પ્રતિપાદન કરનારો શૂન્યવાદ અસંગત છે.

જો મનુષ્ય આત્માને જાણે તો તેનાં સર્વ દુઃખોનો વિલય થાય છે.

"આત્માનં ચેદ્વિજાતીયાદ્યમસ્મોતિ પૂરુષઃ।

કિમિચ્છન્કસ્ય કામાય શરીરમનુસંસ્વરેત્ ॥"

આ શ્રુતિમાં કહ્યાપ્રમાણે જો પુરુષ (આત્માને—પોતાના વાસ્તવિક સ્વરૂપને) જાણે તો કયા કલ્પિત ભોક્તાને માટે કયા કલ્પિત ભોજ્યને ઈચ્છતો હતો પૂર્વની પેઠે શરીરની પાછળ સંતાપ પામે? મતલબ કે જો મનુષ્ય પ્રયત્ન કરીને પરમાનંદરૂપ ને અદ્વૈત એવું પોતાનું આત્મસ્વરૂપ જાણે તો તેને સર્વ કામનાઓનો જીજ્ઞેષ થઈ જવાથી ને પરમતૃપ્તિ પ્રાપ્ત થવાથી કાંઈપણ કંઈ રહેતું નથી. જે પોતાથી ભિન્ન કાંઈ સહ્ય વસ્તુજ ન જુએ તેને ભોજ્યની કામનાનો મંભવ કયા છે? સર્વાત્મભાવને પ્રાપ્તેના જ્ઞાની પુરુષને મર્વ દેશમાં ને સર્વકાલમાં અખંડ શાંતિ અનુભવાય છે. તે કાંઈના દ્રેષ કરતા નથી. તેઓ મર્વ ધર્મેતિ, સર્વ મતોને ને સર્વ ગ્રંથોને મનુષ્યોના અધિકારાનુભાર તેની તેની દૃષ્ટામાં ઠીક માને છે, કાંઈનો દ્રેષ કરતા નથી, ને સૌનું કલ્યાણ ઈચ્છે છે.

અંતમાં સર્વ શ્રોતવર્ગને કહેવાનું કે જેમ કાંઈ યુરોપિયનની દુકાનમાં કાંઈ ચુદરચ જલ્પ તો તેણે જેન્ટલમેનતરીકે—સાચ શ્રદ્ધાસ્થતરીકે તે દુકાનમાંથી કાંઈકે પણ ખરીદવુંજ જોઈએ. છેવટ બે આનાનીજ યીજ પણ ખરીદવી જોઈએ, તેમ તમે પણ તમારામાટે આજના વ્યાખ્યાનમાંથી કાંઈકે લઈ જાઓ. ખાલી હૃદયે ઘેર નજી જશો. લગવાનું શંકરાચાર્યના સિદ્ધાંતને સમજવાનો ને, તેને પોતાનો કરી લેવાનો નિશ્ચય કરજો, ને તેને કર્તવ્યમાં મૂકી આવતા વર્ણના વૈશાખ સુદિ ૪ સુધીમાં તમારા અંતઃકરણને શાંત ને સુખી બનાવજો. હરિઃ કમ્.

—:~:—

આપણા આચાર્યશ્રીની આર્યાપિકાઓ

(ગતાંકથી ચાલુ)

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

મનુષ્યના હૃદયમાં રહેલો ભય નિર્લજ્જ રાઘવનામના માણસ જેવો છે, તેને બલપૂર્વક ગળચી પકડીને બહાર કાઢો.

કાંઈ નગરમાં અંદ્રેશખર નામે એક બાલણુ રહેલો હતો. તે દાનધર્મમાં બહુ પ્રીતિવાલો હતો. અતિથિઓનો તે ધણા પ્રેમથી સંકાર કરતો. તેમને માટે તેણે એક ખામ્ય એરડો રાખ્યો હતો, અને અતિથિના ભોજનની ગોઠવણુ તેણે પોતાની માથેજ નાખી હતી. તેના આવા અતિથિસંકારની વાત ચોતરફ ફેલાઈ ગઈ. તે નગરની પસેના ગમ્મશમાં રાર પહોંચુત્રો નેટો

હતા. તેઓ યુવાન છતાં પણ ઘણા આળસુ ને મૂર્ખ હતા. તેમને ચંદ્રશેખરના ઉદારસ્વભાવનો ખોટો લાભ લેવાની ઇચ્છા થઈ. તેમણે મનમાં ધાર્યું કે ચાલો હાં જઈએ. હાં રોજ નવું નવું જમીશું, ને આનંદ કરીશું. તેઓ પોતાના ગામથી નીકળ્યા, ને ચંદ્રશેખરના ઘેર આવી તેના અતિથિઓ માટેના ઓરડામાં ઉતર્યા. નિયમ પ્રમાણે ચંદ્રશેખરે તેમને પોતાની સાથે જમાડ્યા. અતિથિ ઓટલે જોને મધ્યાહ્નના સૂર્યે અથવા આયમતા સૂર્યે મનુષ્યને ઘેર મોકલ્યો છે, ને જે એક તિથિ પૂરી રહેવાનો નથી, અથવા જેના આવવાની તિથિ નિશ્ચિત નથી, તથા જે સગા, જાળખીતા કે મિત્ર નથી, તે જો બપોરે આવે તો જમીને જાય, ને જે સાયંકાલે આવે તો રાત્રિનિવાસ કરીને સવારે ચાલ્યો જાય. ગૃહસ્થે આવા અતિથિને ઇશ્વર-તુલ્ય ગણીને તેનું પૂજન કરવું, અર્થાત્ તેનો યથાશક્તિ અન્ન, જલ, નિવાસસ્થાન ને પથારી આદિથી સત્કાર કરવો એવી શાસ્ત્રજ્ઞા છે.

ચંદ્રશેખરનો અતિથિ ઉપરનો પ્રેમ જોઈ, આવેલા તે ચાર આળસુ બ્રહ્મજંધુઓની (બ્રાહ્મણ જેના લાઇ છે તેવા અજ્ઞાનીઓની-મૂર્ખોની) બંને હાંસુધી હાં રોકાઈ જવાની ઇચ્છા દઢ થઈ. તે એક દિવસ રહ્યા, બે દિવસ રહ્યા, ને ત્રીજો દિવસ પણ રહ્યો. “પહેલે દિવસે, બીજો દિવસ, ત્રીજો દિવસ રહે તેની અક્ષલ ગઈ.” આમની અક્ષલ તો ગયેલીજ હતી. ચંદ્રશેખરે ધાર્યું કે આ કોઈ મૂર્ખા છે, પણ મોટીથી તે કાંઈ બોલ્યો નહિ. જોઈએ છીએ શું થાય છે, એમ ધીરજ રાખી. પાંચ દિવસ વીસ્યા, સાત દિવસ વીસ્યા. પણ આ લખ ખસે શાની? એ તો મેલડીનો વળગાડ ! એક માસ વીસ્યો, પણ તેઓ ગયા નહિ. ખાત્ર, સૂર્યે ને નકામી વાતો કરે. કતબ્ય કાંઈ કરે નહિ. ચંદ્રશેખરની ધીરજ હવે કાંઈક ખૂટવા લાગી. તેણે તેઓ પોતાની મેજે રજા લે એવો ઉપાય રચ્યો. પોતાના પુત્ર સાથે તેમને સવારે માટે સાદીઓ મોકલાવી કહેવરાવ્યું કે:—“અમારે ગાદલાંતો ખપ છે માટે આ સાદીઓ તમે વાપરો, ને ગાદલાં પાછાં આપો.” ધૂળમાં જેમ કંકરા સારા તેમ ચારમાં એક કાંઈક ઠીક હતો તેણે ખીજા ત્રણને કહ્યું કે:—“લાઈએ ! હવે ચંદ્રશેખર મહારાજની આપણને રાખવાની ઇચ્છા નથી, માટે હવે આપણે અહીંથી નીકળી જવું જોઈએ.” તેઓ બોલ્યા:—“તારે જવું હોય તો જા. સાદીઓ ઉપર સવામાં શી અડચણ છે? અમે તો અહીં રહીશું.” આ સાંભળીને તે એકલો ચાલી નીકળ્યો. પછી ત્રણ રહ્યા. તે ક્યારે જાય, ક્યારે જાય એમ ચંદ્રશેખર તેમની રાહ જોયા કરે, પણ બીજો એક માસ પૂરો થયા છતાં તેઓ ગયા નહિ, હારે ચંદ્રશેખરે એક ખીજા યુક્તિ રચી. તેણે તેમને કહેવરાવ્યું કે:—“અમારે આ ઓરડાની જરૂર છે, માટે તમે આ ઓરડાની સામેના એકદાળીઆમાં રહો.” ત્રણમાં એક જરાક ઠીક હતો તેણે ખીજા બેને કહ્યું કે:—“હવે ચંદ્રશેખરની આપણને અહીં રાખવાની ઇચ્છા નથી, તો હવે આપણે અહીં પક્ષા ન રહેવું. જો તમારે આવવું હોય તો આવો, નહિ તો હું જઈ છું.” તે સાંભળી ખીજા બેએ કહ્યું:—“આપણે વળી કેવાક મહેલમાં રહેનારા છીએ? એકદાળીઆમાં રહેવામાં શું દુઃખ છે? અમે તો રહીશું, તારે જવું હોય તો જા, આવું ખાવાપીવાનું સુખ મૂકીને અમે નહિ આવીએ.” બે રહ્યા, ત્રીજો ગયો. ચંદ્રશેખર મનમાં વિચારવા લાગ્યો, આ તો કેવલ નકટા છે. આનું શું કરવું? આજ જશે, કાલ જશે, એમ કરતાં ત્રીજો માસ વીત્યો, તો પણ ગયા નહિ, હારે ચંદ્રશેખરે તે બેને ભોજનમાં માત્ર જુવારના રોટલા ને અડદની દાળ આપવાનું ધાર્યું, પણ “ગૃહસ્થઃ પંક્તિમેદેન”-ગૃહસ્થ પંક્તિમેદ કરવાથી પાપલાગી થાય છે, એવું શાસ્ત્રવચન હોવાથી તેને પંક્તિમેદ કરવાનું ઉચિત ન લાગ્યું. પછી તેણે વિચાર કરી તેમને કહેવરાવ્યું કે:—

“તમારું રહેવાનું તો નિલનું થયું, માટે તમે તમારી રસોઈ હાથે કરી લો તો મારું” પછી તેણે રસોઈમાંટે તેમને જીવારનો લોટ ને અંદની દાળ મોકલ્યાં. આ જોઈ તે એમાંના એકને લાગ્યું કે હવે અહીં નજર રહેવું જોઈએ, પણ રાધવ નામનો એક ચોથો આદાણુપુત્ર જે બહુ આગ્રહુ તે નકટ હતો, તેણે ધાર્યું કે જીવારનો રોટલો ને અંદની દાળ જો મક્કતનાં મગે તો તે શામાંટે મૂકવાં? આપણે ઘેર આપણે શું સારું ખાવાના છીએ? ત્રીજો ગયો, પણ એ રાધવ તો લાંજ રહ્યો. ચોથો માસ વીલો, પણ તે ખરો નહિ. ચંદ્રશેખર હવે બહુ અધળાયો. તેની ધીરજ કેવલ ખૂટી ગઈ. તેને રાધવ ઉપર ગ્રસ્તો આવ્યો. ક્રોધના આવેશમાં તેણે રાધવનું ગળું પકડીને તેને ધક્કા મારતો મારતો તે નગરના દરવાજા સુધી લઈ ગયો, ને કહ્યું કે:- “આલ્યો જા, તારા બાપનું અહીં શું લાગે છે કે હું અહીં નકામો પડ્યો રહ્યો છું?” પછી જુંકું મોઢું લઈને તે આલ્યો ગયો.

આમ ઈંદ્રિયો ને અંતઃકરણમાં ઘર કરીને રહેલા લય અને બીજા દાષાને યોતાનું હિત ધ્યાનરે ગળું પકડીને બહાર દાઢવા જોઈએ. સેવેલા દાષો (કુસ્વભાવો) તે વિના જાય એવા નથી.

કાળીનાગનું રહસ્ય: ઈંદ્રિય અંતઃકરણને કેવી રીતે વશ કરવાં?

શ્રીકૃષ્ણઅગવાને દશ ઈંદ્રિયોરૂપી દશ ક્ષણાશળા અદિર્મુખ અંતઃકરણરૂપ કાળીનાગને વિવેક-રૂપ પાટુ મારી, તેમ સાધકે યોતાની દશ ઈંદ્રિયોને તથા અંતઃકરણને દબાવી રાખવાં જોઈએ. તેમને ઉચું માથું કરવા નજર દેવું જોઈએ. ઈંદ્રિયોને તથા મનને તેમના ઇચ્છિત વિષયો આપ્યા કરવાથી તે કદીપણ શાંત થતાં નથી, પણ જીલટાં તે વધારે બધાં ને વધારે તૃષ્ણાપુત્ર થાય છે, માટે તેને વિવેકવડે અંતર્મુખ કરવાં જોઈએ. ભગવાન મનુએ પણ એમજ કહ્યું છે કે:-

“ન જાતુ કામઃ કામાનામુપભોગેન શામ્યતિ ।

હવિષા કૃષ્ણવર્મેષ્વ ભૂય યથાભિવર્તતે ॥”

(ઇચ્છિત ભોગોવડે કામ કદાપિ પણ શાંત થતો નથી, પણ અગ્નિમાં હવિષ નાંખવાથી જેમ તે વૃદ્ધિ પામે છે, તેમ જીલટો ઇચ્છિત ભોગોથી કામ વૃદ્ધિ પામે છે.) જેમ તરસેલો મનુષ્ય ખારું પાણી બહુ પીએ તોપણ તેની તરસ છીપતી નથી, પણ તે વધતી જાય છે, અને પરિણામે તે માણસ ગાંડો થાય છે, તેમ ઈંદ્રિયો અંતઃકરણને માર્યું આપ્યા કરવાથી તે બહેકી જાય છે. ઈંદ્રિયાદિરૂપ છોકરાને જળવવામાં “દૂધ ને ડાંગ” બેઢતો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. એકપક્ષે ગ્રેમ ને બીજે પક્ષે દાખ. તેમને ખાતી થવી જોઈએ કે ચારી વાતને તેઓ (પિતા કે અન્ય વડીલ) અનુમોદન આપશે, ને અપરાધ નહિ કરીએ લાંસુધી તે કદી કાંઈ નહિ કહે-નહિ પઢે; અને તે સાથે એ પણ તેમના મનમાં નિશ્ચિત હોવું જોઈએ કે જો ભૂલ કરશું તો જવા પણ નહિ દે, મોક્ષ કાંઈ કહેશે, વા શિક્ષા કરશે. ત્યાં આ બેઉ વાતની બાળકને અને ઈંદ્રિયાદિને ખાતી હોય લાંજ તે સુધરી શકે છે, અન્યથા તે બગડે છે.

વિરાટ ભગવાન પણ સર્વચંદ્રી ઉજ્જ્વલ ને શીતલ એવી બે અંજિયો રાખતી એમ શીખવે છે. આ પ્રમાણે ઈંદ્રિયો અને અંતઃકરણને તેમના વિહિત વિષયો આપવા, અને નિપિદ્ધ વિષયોથી તેમને અટકાવવાં. આથી તેઓ સકત અને પ્રસન્ન રહી ઇષ્ટમાર્ગે વળશે.

જેને શુભાશુભનો વિવેક હોતો નથી તેનાં ઈંદ્રિયો અને અંતઃકરણ બહુ ઉન્માર્ગગ્રામી થઈ જાય છે, ને તેમ થપપછી તેમને વશ કરવાનું કામ બહુ કઠિન થઈ પડે છે. ધણાં

માણસો નાટક કે સીનેમા વારંવાર જોતાં છતાં ધરાતાં નથી. તેઓ પોતાનું દ્રવ્ય તે આરાગ્ય બગાડે છે, એટલુંજ નહિ પણ કુસંગવડે નહારા સંસ્કારો પાડી પોતાનું અંતઃકરણ પણ બગાડે છે. અંતઃકરણ બગડ્યું એટલે તેનો વ્યવહાર પણ બગડે છે. આવા માણસો ધર્મસાધન કરી આત્મકલ્યાણ ક્યાંથીજ સાધી શકે? આમ આંખની પેઠે બીજી ચારે જાનેદ્રિયોને પણ પોત-પોતાના વિષયના સંબંધમાં ભરમક રોગ થયો છે.

અજ્ઞાનીના કાન નવા નવા પ્રકારનાં શૃંગારી ગાયનો સાંભળવાને આતુર રહે છે. જીભ આ ખાઉં તે તે ખાઉં એમ નવા નવા પ્રકારના સ્વાદ લેવામાટે વલખાં માર્યા કરે છે. સ્પર્શેન્દ્રિય નાના પ્રકારના સ્પર્શમાટે આતુર રહ્યા કરે છે, અને નાસિકા ઇન્દ્રિય જાતજાતની સુગંધી લેવાને ચંચલ રહ્યા કરે છે. એ પ્રમાણે પાંચ જાનેદ્રિયોના પાંચ વિષયો કામના પાળીઆ છે, માટે તેમને નબળા કરવા જોઈએ. (ક્રમશઃ)

—:૦:—

શિક્ષણસંબંધી

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્રાથભગવાન]

આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપ હોવાથી પ્રત્યેક અંતઃકરણમાં ભરપૂર જ્ઞાન રહ્યું છે, માત્ર અંતઃકરણાદિની અધોગચતાથી તે જ્ઞાન બહાર પ્રકાશી શકતું નથી. તે અંતઃકરણ આદિને યોગ્ય કરવા શિક્ષણ છે. આ વાર્તા ધ્યાનમાં રાખી જે શિક્ષણ આપવામાં આવે તો શિક્ષણ લેનારાઓને થોડા સમયમાં બહુ લાભ થાય.

બાળકોને અદ્ય સામર્થ્યવાળાં ગણી તેમને બહુ સહેલું સહેલું શિક્ષણ આપવાથી તેઓ લાંબે કાળે પણ જોઈએ એવું શીખી શકતાં નથી, પણ જો તેમને સામર્થ્યવાળાં ગણી તેમને ઉંચું શિક્ષણ આપવાનો ક્રમપૂર્વક પ્રયત્ન થાય તો તેઓ થોડા કાળમાં સારું શિક્ષણ મેળવી શકે.

—:૦:—

સ્વાસ્થ્યસંબંધી

[પૂજ્યપાદ શ્રીમત્રાથભગવાન]

હરહાં, બેહાં ને આમળાં ખાંડીને તેનો ભૂકો કરી, તેમાંનો પાંચ રૂપીઆ ભાર ભૂકો રાત્રે માટીના ઠામમાં એક શેર પાણીમાં પલાળી તે ઠામ નેવાં ઉપર મૂકી રાખવું. તે પાણી સવારમાં ગાળીને આંખપર છાંંટવાથી આંખમાં પાણી આવતું હશે તો તે ધીરે ધીરે બંધ પડી જશે, અને આંખોની બળતરા પણ મરશે.

ગ્રીષ્મઋતુમાં કંઈ ઘટ્ટી ન જાય માટે, ઋતુસંધિ વેલાએ કુમે કરીને ખારો, તીખો ને ખારો રસ તથા દેવો. જે પદાર્થ મીઠા, રિનગ, ટાઠા, લઘુ અને દ્રવરૂપ છે તે ખાવા. ઘણા ભારે પદાર્થ ન ખાવા. સાકર, સાથવો, દૂધ, તરબુચ, ચીલહાં ને સાકરચોખા જમવાં. શિખર ખાવો. ગરમીમાં રહેવું નહિ. પરિશ્રમ કરવો નહિ. શ્રદ્ધનાં કિરણો તથા ચંદનાદિતું સેવન કરવું. ટાઢું પાણી પીવું. દક્ષિણદિશાનો પવન સેવવો.

—:૦:—

વાલ્કીને માટે

[પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાથભગવાન]

ગદ્યો છાકરો.

હરિ એવા નામનો એક છોકરો બહુ ગદ્યો હતો. તે નિત્ય વહેલો ઊઠી નિશાળે જતો. નિશાળે જતાં કદીપણ રોતો કે કંઈઓ કરતો નહિ. તે માખાપની તથા મહેતાજીની આજ્ઞા માનતો, ને કોઈપણ નિશાળીઆ સાથે કંઈઓ કરતો નહિ; તેમજ કોઈને ગાળો પણ ન દેતો. તે પોતાનો પાક પાકો કરતો, ને ઉપર નંબર રાખવાની બહુ ધવ્છા રાખતો. તે પોતાનું શરીર, હાથમાં, ચોપડીઓ ને પથ્થર-પાટી સ્વચ્છ રાખતો, ને પુસ્તકો તથા પથ્થરપાટી સાચવીને મૂકતો. તે કદીપણ ઓટું બેસતો નહિ, સર્વદા સાચુંજ બેસતો હતો. તે કોઈની કંઈ પણ વસ્તુ પૂછયા વિના લેતો નહિ, તથા પોતાનું કામ કાળજી રાખીને સમયસર કરતો હતો. તેને કામમાં મંડ્યા રહેવું બહુ ગમતું. કંઈ દુઃખ આવી પડે તો તે મુંઝાતો નહિ. તે આવાની વસ્તુમાટે કદીપણ કંઈઓ ન કરતો, તથા નહારાં છાકરાં સાથે રજાળવા જતો નહોતો. તે સૌની સાથે પ્રીતિ રાખતો હતો, ને કોઈને દુઃખ દેતો નહિ. તેની આવી સારી ચાલથી તેનાં માખાપ, મહેતાજી ને નિશાળીઆ તેના-પર પ્રીતિ રાખતાં હતાં. બધા છાકરાઓએ હરિની ધેડ વર્તવા યત્ન કરવો જોઈએ. જે છાકરો નાનપણમાં નહારી રીતે વર્તે છે, ને મુઠ્ઠરવાનો યત્ન કરતો નથી તે માટપણે દુઃખી થાય છે.

સમાલોચના

ડૉ. ફીરોઝશાહ એરયશાહ હાલવાલ એમ. બી. બી. એસ. તરફથી થોળયેલું અને પ્રકટ થયેલું "શ્રીસદુપદેશપકામૃત" નામક પુસ્તક જિજ્ઞાસુઓએ મનન કરવાપોય છે. આ ગ્રંથનું પ્રકાશન કરી થોળકે શ્રીમન્નાથપ્રભુપ્રતિનો પોતાનો ભક્તિભાવ વ્યક્ત કર્યો છે, એટલુંજ નહિ પરંતુ આચાર્યપ્રવર શ્રીમન્નાથભગવાનપ્રણીત ગ્રંથોની મહત્તા પણ દાખવી છે. સત્યરીતે, લખાએ તો હિંદુ ગ્રંથમાં પૂજ્યચરણ નાથપ્રભુની ઝાનગંગાનું પાવનપણ્ય અને શીતલના અનુભવ-ગમ્ય થાય છે. જિજ્ઞાસુ પૂજ્યપાદશ્રીના બધાં પુસ્તકો ન વાંચી શકે તો આવા પુસ્તકોદ્વારા એ ગ્રંથોનું રહસ્ય જરૂર સમજી શકે અને સંતજીવનના પ્રકાશને ઝીલવા ભાગ્યશાળી થઈ શકે.

આ સદુપદેશપકામૃતની ૧૦૦૦ પ્રતો છપાવી શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમમાં પૂજ્યપાદ કૃપા-સિંધુ શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રીમન્નાથભગવાનની (શ્રીમન્ ન્યુરામશર્મા આચાર્યજીની) પ્રમથપાવન સેવામાં ડૉ. ફીરોઝશાહ એરયશાહ હાલવાલ તરફથી અર્પણ કરવામાં આવી છે. સનાતની પ્રજાને આ ગ્રંથ પડત મૂક્યે મળે તેવી તથા હવે પછી ન્યારે ન્યારે આ ગ્રંથની નવી આવૃત્તિઓ છપાવવાની આવશ્યકતા જણાય સારે સારે તે છપાવવાની વ્યવસ્થા શ્રીબીલખા-આનંદા-શ્રમ તરફથી રહેશે.

ચોણી કિંમતે રૂ. ૧-૨-૦ ચોરેજ અલગ.

મળવાનું સ્થળ:-વ્યવસ્થાપક-આનંદાશ્રમ ચો. બીલખા.-(કાકિયાવાડ.)

ગુણજ્ઞતા

ભાવનગર નિવાસી ગુરુશ્રી શ્રી. જીવનરામભાઈ-રિટાયર્ડ વેટરિનરી સર્જન-તીચેના ભાવનું લખી મોકલાવે છે:-

શ્રી. કર્ણસિંહભાઈએ રચેલું “Mahatma Shri Nathuram Sharma & His Message” નામનું પુસ્તક મળ્યું. તે વાંચીને પરમ આનંદ અનુભવ્યો.

પશ્ચિમના જરવાદે આર્યધર્મના અધ્યાત્મવાદપર ઊલટી ચક્ષર કરવી શરૂ કરી, અને આર્ય-સંસ્કૃતિને નજ્રપ્રાય કરવી શરૂ કરી ત્યારે શ્રીમહેશ્વરની કૃપાથી પૂજ્યપાદશ્રીનો જન્મ થયો, અને તેમણે આર્યધર્મની રક્ષા કરી, સનાતનધર્મનું રહસ્ય શ્રદ્ધાળુ સનાતનીઓને સમજાવ્યું. પોતે ધર્મનું અતિ ગૂઢ રહસ્ય જાણી તેને આચારમાં બિતારી યોત્રિય પ્રલ્હનિષ્ઠ પદનું સાર્થક કરી બતાવ્યું.

આવા મહાનુભાવ પૂજ્ય પુરુષનું જીવન એક નાની પુસ્તિકામાં આલેખવું તે આધારણ્ય કાર્ય નથી. આપણા પ્રિય ગુરુભાઈશ્રી કર્ણસિંહભાઈએ મુશ્કેલ કામ મહેલ કરી બતાવ્યું, અને પોતામાં રહેલ અનુપમ શ્રદ્ધા, અંગ્રેજી ભાષાનું સર્વોત્તમ જ્ઞાન અને સંસ્કારી લેખકનો ઉત્તમ પુરાવો આપ્યો છે.

આખું પુસ્તક સુંદર ભાષા, ઉત્તમ વિચારો અને અનુપમ આર્યસંસ્કારોનું સુંદર દશ્ય અર્પે છે. મારું તો નમ્ર માનવું છે કે ભાઈશ્રી કર્ણસિંહજી પૂજ્યપાદ મહાત્માશ્રીનાં બધાં પુસ્તકોનું અંગ્રેજી ભાષાંતર કરવાની સેવા કરે તો દરેક પ્રાંતમાં પૂજ્યપાદશ્રીનો સંદેશો પહોંચે અને આર્ય-સંસ્કૃતિ જળવાઈ રહે.

ભાઈશ્રી કર્ણસિંહજીને સુંદર પુસ્તક લખવામાટે મારા હાર્દિક અભિનંદન અર્પું છું, અને આવાં શુભ કર્મો કરવા તેઓ દીર્ઘાયુષી થાય તેમાટે પ્રભુને પ્રાર્થના કરું છું. |

—:૦:—

શ્રીનાથ ધૂન

[રચયિતા:-શાસી દયારામ મૂલજી-આનંદાશ્રમ]

[૧]

જય ભવતારક જય સુખધામ;
નાથ નિરંજન શ્રીભગવાન. ૧
જય કરુણાકર સંતવ્રકેર;
અધમ ઓધારણ દંબકિશોર. ૨

ભાવાર્થ:-સંસારનાં દુઃખોથી તારનારા, સુખના સ્થાનરૂપ, અવિદ્યાના પારને પામેલા શ્રીમન્નાથભગવાન આપનો જય હો. ૧

દયાના કરનારા, મત્પુરુષોદ્ધારી ચક્રારને આનંદ આપનારા આપશ્રીનો જય હો. પાપીનો ઉદ્ધાર કરનાર, પુણ્યની પેઠે સુદામળ હૃદયવાળા શ્રીસદ્ગુરુજીવ આપશ્રીનો જય હો. ૨

[૨]

જય હસિતાપનિવારણ ચંદ;
જય જય જય ગુરુ કરુણાર્દદ. ૧
ભવલીતિ સંજન કરનાર;
જય જય જય ગુરુ દીનદયાળ. ૨

જય જય કરુણાકર ભવસાર;

જય જય જય* ગુરુ હૃદયાધાર. ૩

સૌવાર્થ:—કલિયુગના સંતાપને દૂર કરનારા ચંદ્રસમાન હે સદ્ગુરુદેવ! આપશ્રીનો જય હો. હે ક્યાના ભંડાર સદ્ગુરુદેવ! આપશ્રીનો જય હો, જય હો, જય હો. ૧

સંસારના સંતાપને હરનારા, દીનજનોપર દયા કરનારા શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્મા! આપશ્રીનો જય હો, જય હો, જય હો. ૨

દયાના કરનારા, સંસારના સારસ્વ, શ્રીસદ્ગુરુદેવ! આપશ્રીનો જય હો, જય હો, જય હો. ૩

—:૦:—

શ્રીઆનંદાશ્રમ-સમાચાર

(ચૈત્ર માસ)

[શ્રીઆનંદાશ્રમ એક સંસ્થા છે, એટલે તેમાં કે તે દ્વારા ચાલી રહેલી નાની મોટી પ્રવૃત્તિના સમાચાર જાણવા માટે આનંદાશ્રમ સાથે સંકળાયેલાં સૌ ઉત્સુક હોય એ સ્વાભાવિક છે; અને એટલા માટેજ શક્ય તેટલા ઝીણા માટા સમાચાર આપવાની પ્રથા રાખેલી છે.

લઘુરુદ્ર, રુદ્રાલિંગેક, લોજન યાળ, અખંડદીપક, ભેટ, લવાજમ વ્યાદિની ઝીણી ઝીણી નોંધ ઉપલક્ષ્ય દૃષ્ટિએ ગૌણ જેવી લાગે છે, પરંતુ તેની પાછળ રહેલી આનંદાશ્રમપ્રતિની ભાવિકોની ભક્તિભાવનાનું મૂલ્ય ઉચ્ચ છે; અને એ ભક્તિ-ભાવના પોષાયા કરે તે ફૂલેફાલે એ પણ એક આ સમાચાર પ્રકટ કરવામાં હોતુ છે.

ઉપરાંત બંધુબહેનોનાં નામોની નોંધ આવતી હોવાથી પરસ્પરનો પરિચય તાજો રહે છે, અને એ રીતે વ્યવહારપરમાર્થમાં એક બીજાને ઉપયોગી પણ થઈ શકાય છે]

શ્રીસદ્ગુરુદેવની પધરામણી:—બીલખાનિવાસી શ્રી. કેશવલાલ જયશંકર વ્યાસના પુત્રની સદ્ગતિનિમિત્તે તેમને ઘેર બીલખામાં શ્રીમદ્ભાગવતનું સમાહપારાયણ થયું હતું, અને આ પ્રસંગે તેમણે પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં પૂજ્ય છબીજી તથા પાદુકાજીને પોતાને ઘેર પધરાવ્યાં હતાં, તથા વિધિવત્ પૂજન અર્ચન કર્યું હતું. સ્થાનપાદ સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓ આદિને પ્રસાદ તથા ચરણામૃત વહેંચવામાં આનંદાશ્રમમાં હતાં.

શ્રીમદ્દાદશંકરાચાર્યજીનો જયંતી મહોત્સવ:—વૈશાખસુદિ ૫ ગુરુવારના મંગલ-દિને પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્ આદશંકરાચાર્યજીનો જયંતીમહોત્સવ હોવાથી તે નિમિત્તે પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવનું યથાવિધિ પૂજન સૌ આનંદાશ્રમવાસીઓ, સાધકો અને મહેમાનોએ જોડાઈને થઈ કર્યું હતું. પૂજનતે પંડિત રઘુનંદનજીએ “પૂજ્યચરણ શ્રીશંકરાચાર્યજીનો સિદ્ધાંત” એ વિષયપર વ્યાખ્યાન કર્યું હતું. સ્થાનપાદ સૌને પ્રસાદ તથા ચરણામૃત અપાયાં હતાં.

શ્રીમદ્ભાગવતનું સમાહપારાયણ:—શ્રીબીલખા-આનંદાશ્રમમાં વૈશાખસુદિ ૫ ગુરુવારથી શરુ થયેલું અને તેની પૂર્ણાહુતિ વૈશાખસુદિ ૧૨ ને ગુરુવારે આનંદપૂર્વક થઈ હતી. વંચશીવાળા ગુરુશંકુ શ્રી. કાનજીભાઈ, તેમના ભાઈ શ્રી. રામજીભાઈ તથા તેમના ભત્રિજા શ્રી. ત્રિમુરતીભાઈ તરફથી આ સમાહપારાયણ શ્રી. કાનજીભાઈતરફથી બંધાપને શ્રીઆનંદાશ્રમને અર્પણ થયેલા એક એરડના વાસ્તુનિમિત્તે કરાવવામાં આવેલું ઉપરાંત શ્રી. કાનજીભાઈએ

પોતે બંધાવેલા ઓરડામાં, પૂજ્યપાદ કૃપાનાથનાં હાજીજી તથા પાદુકાજીને પંધરાવીને વિધિવત્ પૂજન કર્યું હતું, અને પોતે બંધાવેલા ઓરડા પૂજ્યપાદ કૃપાનાથના ચરણકમળમાં સંકલ્પપૂર્વક અર્પણ કર્યો હતો. ત્યારબાદ ભજનધૂન થયાં હતાં, અને ચરણામૃત ને પ્રસાદ સૌને સ્વપાયાં હતાં. સમાહનિમિત્તે શ્રીઆનંદાશ્રમવાસીઓને બે મિષ્ટાન્નભોજન તેમના તરફથી આપવામાં આવ્યાં હતાં.

શ્રીઆનંદાશ્રમના શાસ્ત્રી શ્રી. દયારામભાઈ આ ભાગવતસપ્તાહના વ્યાસરથાનપર હતા. સનાતનધર્મપ્રચાર:—આનંદાશ્રમના ઉપદેશક શ્રી. શાસ્ત્રી મગનલાલ રામજી જોશી સંહિતાચાર્યે નીચેનાં સ્થળોએ જઈને લાંબી પ્રગળે સનાતનધર્મવિષયક પ્રવચનો દ્વારા ધાર્મિક લાભ આપેલા હતા:—

હડમરીયા, થોરડી, લાંબા, એલલવક, બાબરીયા, આલીદક, ડોરાસા ને સોનપર.

શ્રીકરંચી-આનંદાશ્રમ:—ગત ચૈત્રસુદિ ૧૩ થી ચૈત્ર વદિ ૩ તા. ૧૦ થી ૧૪ એપ્રિલના રજના દિવસો હોવાથી પાંચ દિવસના એક સાધનસત્રની યોજના લાંબા મુમુક્ષુમંડલે યોજાઈ હતી. જેમાં ઉત્સાહી સાધકબંધુઓએ નીચે દર્શાવેલા કાર્યક્રમ પ્રમાણે આ સાધનસત્રમાં ભક્તિભાવપૂર્વક ભાગ લીધો હતો:—

શ્રીકરંચી-આનંદાશ્રમમાં પાંચ દિવસનું

સાધનસત્ર

કા ર્થે ક મ

સવારના:—૬ વાગેઉથાન ને પ્રાતઃસ્મરણ

૬ થી ૭ શૌચ દંતધાવન ને સ્નાન

૭ થી ૭ા સંધ્યાદિ નિરાકર્મ

૭ા થી ૮ સંયમ સહિત જપ

૮ થી ૮ા પૂજન, શ્રીસદૃશુરપૂજન-

પદ્ધતિ પ્રમાણે.

૮ા થી ૯ વાચન શ્રીઅંતર્યામીના આદ્યેશો.

૯ થી ૯ા વ્યાખ્યાન

૯ા થી ૧૦ કીર્તન

૧૦ થી ૧૦ા આરતિ.

૧૦ા થી ૧૧ા પ્રભુશ્રીને ચાગ ધરીને

સાસ્ત્રિક ભોજનરૂપ પ્રસાદી લેવી.

૧૧ા થી ૪ા વિશ્રાંતિ અથવા વ્યાવહારિક

કામ પ્રસંગે બહાર જવાની રજા

સાંજના ૪ા થી ૫ વાચન-ઉપદેશ-અંધાવલિ.

૫ થી ૫ા વ્યાખ્યાન

૫ા થી ૫ાા સંયમ

૫ાા થી ૬ ધૂન

૬ થી ૭ સાંયસંધ્યા

૭ થી ૮ ઉપાહાર

૮ થી ૮ા વિશ્રાંતિ

રાત્રિના ૮ા થી ૯ વાચન-સદુપદેશ-દિવાકર.

૯ થી ૯ાા કીર્તન

૯ાા થી ૧૦ 'સંયમ

૧૦ થી ૧૦ા શયનની તૈયારી

૧૦ા શયન

તા. ૬. રવિવારે સવારના ૭ા થી ૧૦ ના

ક્રમમાં નીચે મુજબ ફેરફાર થશે.

૭ા થી ૮ સંયમસહિત જપ

૮ થી ૯ સંયમ-સાધન ક્રિયાઓનો અભ્યાસ

૯ થી ૧૦ા દર રવિવારનો આલોકન

—:—

શ્રીધાદા-આનંદાશ્રમ :—શ્રીઆનંદાશ્રમના અહ્યારી શ્રીઆત્મપ્રકાશજી શ્રીધાદા આનંદા-શ્રમમાં થોડા સમય રહીને સેવાનો લાભ લઈ આવ્યા. ધાદાના મુરબંધુ તાલુકદાર શ્રી. નાનાભાઈ હાલ આશ્રમની સેવાનો લાભ લઈ રહ્યા છે.

માંડલ :—શ્રીઆનંદાશ્રમ તથા પાઠશાળામાં મહાશિવરાત્રિનિમિત્તે શ્રીનાથપ્રભુનું પૂજન પેાડશોપચારવિધિથી પાઠશાળાના સર્વ વિદ્યાર્થીઓની હાજરીમાં તથા માંડલગામના સંભાવિત ગૃહસ્થોની સમક્ષ શાસ્ત્રીજી અનંતરાયભાઈદ્વારા ધણા આનંદપૂર્વક થયું હતું.

ફાગણુચંદિ ૧-ધુળેરી-એ શ્રીમાંડલ-આનંદાશ્રમ તથા પાઠશાળાના આપના દિન હોવાથી તે મંગલ દિવસે પણ પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓ અને માંડલ ગામના પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થોની હાજરીમાં શ્રીનાથપ્રભુનું પૂજન પેાડશોપચારવિધિથી ધણાજ પ્રેમપૂર્વક કરવામાં આવ્યું હતું.

બીલપા :—ચૈત્રવદિ ૧૧ શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્ય જ્યંતીમહોત્સવ બીલપાના વૈષ્ણવ બંધુઓએ ભક્તિભાવપૂર્વક ને ધામધૂમપૂર્વક ઉજવ્યો હતો. આ મહોત્સવમાં આનંદાશ્રમવાસીઓએ પણ ભાગ લીધો હતો. સનાતનધર્મના સિત્ત જિત્ત સંપ્રદાયોના અનુયાયીઓએ ઉદારભાવપૂર્વક પરસ્પરના ધાર્મિક ઉત્સવોમાં પ્રેમપૂર્વક ભાગ લેવો નેત્રીએ એ સનાતનધર્મમાટે બહુ જરૂરનું છે.

વંચદી-આનંદાશ્રમમાં :—ગત શ્રીરામનવમીના ઉત્સવનિમિત્તે ભગવાન્ શ્રીરામચંદ્રજીથી અભિન્ન પૂજ્યપાદ શ્રીનાથપ્રભુનું યથાવિધિ પૂજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગને લાભ શ્રીદક્ષિણમૂર્તિ પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓએ તથા ગામના સંભાવિત ગૃહસ્થોએ (૪૦ થી ૫૦ની સંખ્યા) લીધો હતો. પૂજનતે શ્રી. કાનજી પુરષોત્તમભાઈએ “સત્સંગમહિમા તથા ભગવાન્ શ્રીરામચંદ્રજીના જીવનપ્રમંગા” ઉપર પ્રવચન કર્યું હતું. સારખાદ સૌને પ્રસાદ તથા ચરણામૃત અપાયાં હતાં, તથા વિદ્યાર્થીઓને મીઠાઈ વહેંચવામાં આવી હતી.

શ્રીઆનંદાશ્રમ સુમુશુભંડળ-મુંબઈમાં ગત વૈશાખસુદિ ૫ ને શુક્રવારે શ્રીશંકર જ્યંતી નિમિત્તે સાંતા-શુરુબંધુઓ આદિએ માધવભવનમાં એકત્ર થઈ પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્શુક્રેવનું તથા પાઠશાળાનું વિધિવત્ પૂજનઅર્ચન કર્યું હતું. પૂજનકાર્ય થઈ રહ્યા બાદ સૌને પ્રસાદ અને ચરણામૃત આપવામાં આવ્યાં હતાં. પૂજન ભેટના રૂ. ૧૫-૨-૦ થી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજીભાઈ માર્દત આવેલા છે. ગત વૈશાખ સુદિ ૧૪ શ્રીનૃસિંહ જ્યંતિના દિવસે પણ શુરુબંધુઓએ મળી પૂજ્યપાદશીનું પૂજન કર્યું હતું. ભેટના રૂ. ૧૭-૯-૦ થયા છે.

જૂનાગઢ :—શ્રીઅનંતધર્મલયમાં શ્રીઆદ્યશંકરાચાર્ય જ્યંતીમહોત્સવ ઉજવાયો હતો. પૂજ્યપાદ કૃપાનાથ જૂનાગઢમાં છેલ્લાં વર્ષોમાં પધારતા સારે શ્રીઅનંતધર્મલયમાં સ્થિતિ કરતા, અને કથા પણ લાંજ કરતા. જૂનાગઢ રાજ્યમાં શ્રીઅનંતજી નામના નાગર ગૃહસ્થ દિવાન થઈ ગયેલા છે તેમના સ્મરણુચે આ અનંતધર્મલય નામનું સ્થાન બાંધવામાં આવ્યું છે. આ અનંત-ધર્મલયમાં શ્રીનૃસિંહભગવાનનું મંદિર છે, ઔપધાલય છે, ને અતિશિશુક પણ છે. અહીં નિસ કથા થાય છે, ને સદામૃત પણ અપાય છે.

શ્રીઅનંતધર્મલયની સરચા નીચે ગામ છે, અને તે દ્વારા તેનો નિર્વાહ થાય છે. જ્યંતીમહોત્સવનો કાર્યક્રમ સાંજે રાખવામાં આવ્યો હતો. પ્રથમ શ્રીમદાદ્યશંકરાચાર્ય ભગવાનનાં જીવીજીનું પુષ્પહાર, ધૂપદીપપૂર્વક પૂજન કરવામાં આવ્યું હતું. તે પછી આરંભનું મંગલાચરણ કરવામાં આવ્યું, અને સુખ્યવક્તા શ્રી વિષ્ણુનાથશાસ્ત્રીજી વ્યાકરણાચાર્ય “આચાર્ય ભગવાનના જીવન તથા જીવનકાર્ય સંબંધી” બોલ્યા હતા. તે પછી શ્રી. કન્હી સાહેબે તથા શ્રી. દયાળજીજી લાલસિંહજી દાકારે આચાર્ય ભગવાનના જીવન તથા મિદ્ધાંતો સંબંધે પોતાના વિચારો દર્શાવ્યા હતા. તે પછી શ્રીશંકરાચાર્ય ભગવાન રચિત શ્રીદક્ષિણમૂર્તિ-સ્તોત્રાદિનો પાઠ કરવામાં આવ્યો હતો. સારખાદ સમાપ્તિના મંગલાચરણપૂર્વક આ મંગલકાર્યની પૂર્ણાહુતિ કરવામાં આવી હતી.

આ મહોત્સવનો લાલ લેવા માટે પૂજ્યચરણ શ્રીશંકરાચાર્ય ભગવાન પ્રતિ ભક્તિભાવવાળા શિક્ષિત ગૃહસ્થો ખાસ પધાર્યા હતા. તેમાં શ્રીઆનંદાશ્રમના દૂરદી શ્રી. પોપટલાલભાઈ તથા ખીખ વંકીલ સાહેબો અને જૂનાગઢ રાજ્યના ન્યાયખાતાના તથા શિક્ષણ ખાતાના કાર્યકર્તાઓ હતા. શ્રી. કરણસિંહભાઈ તથા શ્રી. મહેદરાયભાઈ આદિના સ્વાધ્યાયમંડળ તરફથી આ જયંતીમહોત્સવ યોજાયો હતો.

મુખ્યભેટ:—આ માસમાં નીચેના ગુરુઅંધુઓ તરફથી રૂ. ૧૦) અને તે ઉપરાંત નીચેપ્રમાણે મુખ્યભેટ આવેલી છે:—

રૂ. ૧૮-૦-૦ શ્રી. દારકાદાસ ખેતરી-કરાંચી. રૂ. ૪૧-૩-૬ શ્રી. કેવળચંદ કાનજી પારેખ-ગોંડલ. રૂ. ૧૧-૦-૦ શ્રી. ગિહારીલાલ મદનજી-રાજકોટ.

લઘુરુદ્ર ને રુદ્રાભિષેક:—આ માસમાં નીચેના ગુરુઅંધુઓ આદિ તરફથી લઘુરુદ્ર કરાવવામાં આવ્યા હતા:—શ્રી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજી-મુંબઈ (૪ રુદ્રાભિષેક) શ્રી. શિવશંકર દયાળજી વ્યાસ-લાડી (લઘુરુદ્ર) શ્રી. લાલજી મૂળજી-જમજોધપુર (રુદ્રાભિષેક) શ્રી. ગઢવી ગોવિંદ ભોજ-જંજુડા. (લઘુરુદ્ર) શ્રી. ટોકરશી ગોવિંદજી ચંદારાણુ-કરાંચી (રુદ્રાભિષેક) શ્રી. રતિલાલ પુખલાલ દવે-જેરાવરનગર (લઘુરુદ્ર).

મૃત્યુંજયમંત્રના જપ:—શ્રી. પ્રેમજી અરજણ કુંડલાવાળાતરફથી ત્રીશ હજાર મંત્ર-જપ કરાવવામાં આવ્યાં હતા.

ભોજન અને થાળ:—આ માસમાં નીચેના ગુરુઅંધુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવન સેવામાં થાળે ધરાવવા ઉપરાંત શ્રીદક્ષિણામૂર્તિ સનાતનધર્મવિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓ આદિને મિષ્ટાન્ન ભોજન આપવામાં આવ્યાં હતાં:—રૂ. ૧૨-૧૩-૬ શ્રી. જમનાદાસ પરમાણુદાસ-પોરબંદર. રૂ. ૮-૮-૦ શ્રી. હેલશંકર દયારામ-અવાણીયા. રૂ. ૧૦-૧૦-૦ શ્રી. ચંપકલાલ મૂળશંકર-મેદરા. રૂ. ૮-૦-૦ શ્રી. ટોકરશી ગોવિંદજી ચંદારાણુ-કરાંચી. રૂ. ૭-૮-૦ શ્રી. ગઢવી ગોવિંદ ભોજલાઈ તરફથી શિવરાત્રિના ફલાહારના. રૂ. ૬-૫-૩ શાસ્ત્રી રઘુનંદન જાનજી જા-આનંદાશ્રમ. રૂ. ૧૩-૧-૦ શ્રી. શેઠ રાજસી જીવરાજ-મુંબઈ. રૂ. ૫-૪-૦ શ્રી. રાવતેશ્વર ધર્માલય રામપારાજણસમિતિ તરફથી રામનવમીના ફલાહારના. હા. શ્રી. મૂળશંકર કાનજી-ખીલખા.

ઉપરાંત નીચેના ગુરુઅંધુઓ આદિ તરફથી પૂજ્યપાદ કૃપાનાથની પાવન સેવામાં થાળે ધરાવવામાં આવ્યા હતા:—

રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. હરિલાલ જ્ઞાલાલ દવે રાધનપુર. રૂ. ૨-૦-૦ ખેન છાત્રીખાઈ ગૌરીશંકર-પોરબંદર હા. શ્રી. નવીનચંદ દાલતરાય. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ટોકરશી ગોવિંદજી ચંદારાણુ-કરાંચી. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. કૃષ્ણદાસ સ્વામજી-કરાંચી. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજીભાઈ-મુંબઈ. (૨ થાળ) રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. ચંદુલાલ માવજી-વંથલી. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. હરજી દીડા-જૂનાગઢ. રૂ. ૧-૦-૦ શ્રી. શિવશંકર દયાળજી વ્યાસ-લાડી. રૂ. ૫-૦-૦ શંકરલાલ મોહનલાલ પાઠક-જમજોધપુર. (ચાર થાળ) રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. લાલજી મૂળજી-જમજોધપુર. રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. શેઠ દામોદરદાસ માધવજી-મુંબઈ. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. મંગળદાસ માધવલાલ વ્યાસ-સાદરા. રૂ. ૧૦-૦-૦ ખેન કરતુરખાઈ ગોરધનદાસ-મુંબઈ થાળ નિમિત્તે. રૂ. ૪-૦-૦ શ્રી. ગઢવી ગોવિંદ ભોજ-જંજુડા. (૩ થાળ) રૂ. ૧-૪-૦ મહેતા શિવલાલ ખહેચરલાલ-ઢાંક. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ઉપેન્દ્રસિંહ કરણસિંહ-કલકત્તા. રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. શિવસિંહ પ્રતાપસિંહ-કલકત્તા. રૂ. ૨-૪-૦

શ્રી. ચંદ્રસિંહ પ્રતાપસિંહ-મુખર્જી (બે યાજ્ઞ), રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. અંબાશંકર ભાઈશંકર-જોરાવરનગર-
(બે યાજ્ઞ), રૂ. ૨-૮-૦ શ્રી. જીવરાજ રામજી-કુંડલા. (બે યાજ્ઞ) સદ્ગત વકીલ ગોવિંદજી
ઝાલાભાઈ-પોરબંદરવાળા તરફથી અર્પણ કરેલી રકમના વ્યાજમાંથી ચેત્ર સુદિ ૮ના દિવસે યાજ્ઞ
ધરાવનામાં આવ્યો હતો.

અર્પણદીપક:—નીચેની રકમ અર્પણ દીપક માટે મળેલી છે:—

- રૂ. ૦-૪-૦ શ્રી. જટારાંકર રામજી-કુંડલા. ૦-૮-૦ શ્રી. ભાણજી મૂળજી-નમનજોધપુર.
રૂ. ૦-૧૨-૦ શેઠ પ્રાણજીવનદાસ નરોત્તમદાસ-કાનામેગલોર ધૂપદીપનિમિત્તે.
રૂ. ૧-૪-૦ શ્રી. ભાણજી મૂળજી-નમનજોધપુર વિદ્યાર્થીઓને દુધ નિમિત્તે. રૂ. ૨-૪-૦
શ્રી. મંગળદાસ માધવલાલ વ્યાસ-સાદરા વિદ્યાર્થીઓને દુધ તથા ફાદાર નિમિત્તે.

—:—

પરચુરણ મેટ

આ માસમાં પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવતાં દર્શનાર્થે આવનારા બંધુબહેનો તરફથી તથા
મનીઓડરદારા નીચે પ્રમાણે પરચુરણ મેટ આવેલી છે:—

૨-૦-૦ શ્રી. જમનાદાસ પરમાણંદદાસ-પોરબંદર	૦-૪-૦ શ્રી. હરજી દીકા-જૂનાગઢ.
૧-૦-૦ શ્રી. વકીલ મૂળશંકરભાઈનાં પત્ની- બીલખા.	૦-૮-૦ „ મનજી હરજી- „
૧-૦-૦ વકીલ પોપટલાલ તારાચંદ-જૂનાગઢ.	૦-૨-૦ „ અંબાશંકર નાનજી જોશી.
૦-૪-૦ શ્રી. ચંપકલાલ મૂળશંકર-મેદરા.	૦-૨-૦ „ ત્રિલુપ્ત વિઠ્ઠલજી દવે.
૦-૪-૦ શ્રી. જમજીવન ત્રિકમજી „	૦-૨-૦ ચિ. ભગવતી અંબાશંકર જોશી.
૧૬-૫-૬ કર્ણાટી આનંદાશ્રમમાં કાર્તિકથી	૦-૧-૦ ચિ. પ્રભાશંકર દયારામ.
ફાગળ માસ સુધીની મેટના હા. શ્રી. કૃષ્ણદાસ	૦-૧-૦ ચિ. નર્મદા રઘુનંદન ઝા-
સ્વામજી.	૦-૪-૦ ખેન પ્રાણકુંવર ચકુભાઈ-બીલખા.
૨-૨-૦ શ્રી. ટોકરશી ગોવિંદજી-કર્ણાટી.	૦-૪-૦ „ મણિબાઈ વલ્લભરામ „
૧-૦-૦ શ્રી. જટારાંકર રામજી કુંડલા.	૧-૦-૦ વકીલ પોપટલાલ તારાચંદ-જૂનાગઢ
ગત શ્રી રામનવમીના દિવસે આનંદા-	૦-૮-૩ શ્રી. કરશનદાસ હરજી „
શ્રમમાં પૂજન થતાં મેટ:—	૦-૨-૦ ચિ. શાંતિલાલ કરસનદાસ „
૦-૪-૦ ખેન મણિબાઈ-બીલખા.	૦-૮-૩ ખેન કસ્તુરબાઈ જયશંકર-બીલખા
૦-૪-૦ ખેન સુખજી „	૦-૪-૦ ખેન માનકુંવર બાઈ „
૦-૪-૦ શ્રી. મનજી હરજી બીલખા.	૧-૦-૦ શાસ્ત્રી દયારામ મૂળજી „
૦-૮-૩ શ્રી. ભાઈશંકર ધનજી દવે.	૦-૪-૦ શ્રી. શામજી દેવજી-જૂનાગઢ વેરણીયા
૦-૪-૦ ધ. ભલ્લપ્રકાશજી.	૫-૪-૩ બીલખા રામપારાયણ સમિતિ તરફથી
૦-૫-૦ શ્રી. કરસનજી પ્રાણજીવન.	મેટ હા. શ્રી. મૂળશંકર કાનજી વકીલ
૦-૮-૦ „ પ્રેમજી કરશન-જૂનાગઢ.	બીલખા
૦-૪-૦ શ્રી. દયારામ મૂળજી.	૧-૦-૦ શ્રી. મૂળશંકર કાનજી „
૦-૨-૦ શ્રી. ચિ. નંદલાલ પ્રેમજી.	૦-૨-૦ „ જગનલાલ કાનજી „
૦-૨-૦ પં. રઘુનંદન ઝા.	૫-૪-૦ „ ન્હાતી માધવજી નારણજી-મુખર્જી
	૧-૦-૦ „ ભાઈશંકર ધનજી દવે.

૦-૪-૦	શ્રી. મેર વંશરી દેસુર-મોહીયાત
૧-૪-૦	,, લાણુજ મળજી-જમજેધપુર
૦-૮-૦	,, મુતાર લાણુજ દેવરાજ-જમજેધપુર
૦-૪-૦	,, રમણિકલાલ ત્રિલુવન દવે રાજકોટ
૦-૪-૦	,, પ્રાણશંકર ભીમશંકર-મોહદડ
૦-૫-૦	,, રમણિકલાલ ત્રિલુવન દવે-રાજકોટ
૦-૮-૦	,, હરજી દીડાભાઈ-જૂનાગઢ
૦-૮-૦	,, પ્રેમજી કરસન ,,
૦-૪-૦	,, શિવકુમાર જ્યોત્સંકર-કપલેટા
૦-૫-૦	શ્રી. જગનલાલ કાનજી-પીથળીયા
૧-૭-૦	વંથલીમાં શ્રીરામનવમીના દિવસે પૂજન થતાં લાંબા સાધકો તરફથી બેટ હા. શ્રી. કાનજી પુરુષોત્તમ
૧-૪-૦	શ્રી. કેશવલાલ જ્યોત્સંકર વ્યાસ-ખીલખા સરતાલ નિમિત્તે.
૧-૦-૦	બેન કસ્તુરભાઈ જ્યોત્સંકર-ખીલખા
૦-૪-૦	,, માનકુંવર બાઈ ,,

૦-૪-૦	બહેન સંતાલ બાઈ ખીલખા
૦-૨-૦	શ્રી. લક્ષ્મણજીભાઈ ,,
૦-૨-૦	,, લક્ષ્મીશંકરભાઈ ,,
૦-૨-૦	બેન મણિબાઈ ,,
૦-૬-૦	શ્રી. ગિરધરલાલ જ્યોત્સંકરનાં પુત્રી ખીલખા.
૦-૮-૦	,, ઉત્તમરામ નયુરામ શુક્લ-રાજકોટ
૦-૮-૦	,, દામોદર જીવરાજ-મુંબઈ
૧-૮-૦	બાઈ પાર્વતી જીવરાજ ,,
૨-૦-૦	શ્રી. અગ્નિતરાય હરિદાસ પારખનાં ધર્મપત્ની-મુંબઈ
૦-૪-૦	,, કરુણાશંકરભાઈ-ખીલખા
૧-૦-૦	,, રાધવજી શામજી ખાંભોદર
૦-૪-૦	,, રતિલાલ પુનલાલ દવે જોરાવરનગર
૧-૧૪-૦	લક્ષ્મણ તથા રૂઢિભિષેક કરાવનારા બંધુઓ તરફથી પૂજાપાના
૦-૯-૧૧	પરચુરુજી

હવાજમની પહોંચ

આ માસમાં નીચેના ગ્રાહકો તરફથી હવાજમો મળ્યાં છે:—

શ્રી. રામજી માણેકચંદ દોશી-રાજકોટ વર્ષ ૮-૯
,, જોડાલાલ મંજારામ ભટ્ટ-રાધનપુર ,, ૮-૯
બહેન પ્રેમકુંવરબાઈ-મુંબઈ ,, ૮-૯
શ્રી. રામસિંહ સારાભાઈ-વરતેજ ,, ૮-૯
,, દેવિસિંહ કાળુભાઈ-સાણુંદ ,, ૮-૯
શ્રીમંતી કેશર બહેન-મુંબઈ હા. રોડ માધવજી નારણ ,, ૧૦
શ્રી. ગોવિંદજી દયારામ ત્રિવેદી-રાજકોટ ,, ૮-૯
શ્રી. ગણેશજી ભગવાનલાલ-સાયલા વર્ષ ૮-૯
ગઢવી ગોવિંદ ભોજાભાઈ-જંજીડા ,, ૯
શ્રી. લીલાધર દયારામ-પોરબંદર ,, ૯
,, માણેકલાલ ચકુભાઈ ,, ,, ૯
શાસ્ત્રી નાનાલાલ જીવન-ખીલખા ,, ૯

શ્રી. અમૃતલાલ માવજી-વેરાવળ હા.
જોડાલાલ જોરામ દક્કર વર્ષ ૭-૮-૧૦
શ્રી. જીવરાજ રામજી-મુંબઈ વર્ષ ૧૦
શ્રી. નરભોરામ ઝોષવજી-ખીલખા વર્ષ ૧૦
,, શ્રીનિવાસકૃષ્ણ બીજગી-વડોદરા ,, ૧૦
,, કૃલશંકર માવજી-વંથલી ,, ૮-૯
,, ત્રિલુવન મનજી ,, ,, ૮-૯
,, પ્રભાશંકર મોનજી વંથલી ,, ૯
,, પ્રભાશંકર શિવશંકર-સરસાઈ ,, ૧૦
શ્રી. દુર્ગાશંકર દેવકૃષ્ણ-વીજપરી વર્ષ ૮
હા. શ્રી. મૂળશંકર કાનજી-ખીલખા
,, મોહનલાલ માધવજી-પોરબંદર ,, ૭
,, નંદલાલ જીવનલાલ-કોડી ,, ૯

(બાકીનાં નામો હવે પછી છપાશે.)

“આનંદાશ્રમ” ના નવમા વર્ષમાં પ્રકાશિત થયેલા છેલ્લોની અનુક્રમણિકા.

અનુક્રમ સંખ્યા.	વિષય.	પૃષ્ઠાંક.
૧	નવમા વર્ષારંભે મંગલાચરણ પત્રપ્રશસ્તિ	૧
૨	શ્રીઆનંદાશ્રમપત્રના નવમા વર્ષમાં પ્રવેશ પ્રસંગે પ્રાર્થના	૨
૩	શ્રીનાયકવચનામૃત ૩-૨૬-૫૦-૭૪-૯૮-૧૨૨-૧૪૬-૧૭૦-૧૯૦-૨૧૨-૨૩૬-૨૬૦	૩-૨૬-૫૦-૭૪-૯૮-૧૨૨-૧૪૬-૧૭૦-૧૯૦-૨૧૨-૨૩૬-૨૬૦
૪	શ્રીસનતસુભાગીયમ્	૫-૭-૭૫-૧૨૬-૨૧૮
૫	શ્રીયાસુવદ્ધ્યુરમૃતિ	૬-૨૯-૭૯-૧૩૨
૬	અક્ષવાદ	૮-૩૧-૮૦-૧૩૪
૭	મહાલક્ષ્મી	૧૦-૩૩-૮૧-૧૨૮
૮	બાળકોને માટે	૧૩-૪૦-૮૬-૧૩૦-૨૭૩
૯	પૂજ્યપાદ શ્રીમન્નાયકગવાનનાં ચિત્ર ૭ ને પાદુકા ૭ સાથે દક્ષિણદિશની માત્રાનું અનુસંધાન ૧૪-૩૮	૧૩-૪૦-૮૬-૧૩૦-૨૭૩
૧૦	બાળતી ચિત્રાની આરમ્ભિકા	૧૫
૧૧	આપાદીપૂર્ણિમાના મહાપૂજન સમારંભાન્તર્ગત સાધનસમારંભ	૧૬
૧૨	સાધનસમારંભના ત્રણે દિવસોનું સમયપત્રક	૧૭-૧૧૪
૧૩	આનંદાશ્રમ	૧૮
૧૪	આનંદાશ્રમ-સમાચાર ૧૯-૪૫-૫૭-૮૯-૧૩૪-૧૫૧-૧૮૩-૨૦૭-૨૩૧-૨૫૪-૨૭૫	૧૯-૪૫-૫૭-૮૯-૧૩૪-૧૫૧-૧૮૩-૨૦૭-૨૩૧-૨૫૪-૨૭૫
૧૫	શ્રીમન્નાયકસુબોધમાલા	૨૧-૨૧૨
૧૬	પરચુરણ બેટ ૨૨-૪૬-૬૦-૯૩-૧૩૯-૧૫૬-૧૮૬-૨૦૯-૨૩૪-૨૫૮-૨૭૯	૨૨-૪૬-૬૦-૯૩-૧૩૯-૧૫૬-૧૮૬-૨૦૯-૨૩૪-૨૫૮-૨૭૯
૧૭	લક્ષ્મીમની પહેર્ય ૨૪-૪૭-૬૮-૯૪-૧૪૩-૧૬૮-૧૮૮-૨૧૦-૨૮૦	૨૪-૪૭-૬૮-૯૪-૧૪૩-૧૬૮-૧૮૮-૨૧૦-૨૮૦
૧૮	ભક્તગીત	૨૫
૧૯	મોક્ષમાં લોકાંતરગમન થતું નથી	૩૬
૨૦	અલિધાણનાં આસુ	૪૧
૨૧	શ્રીયુરુપૂર્ણિમા યાત્રે આતુર્ભાસ	૪૪-૧૮૦-૨૦૫-૨૨૮-૨૫૧
૨૨	વિવેકવિચાર	૪૬
૨૩	ભક્તિતરંગે અજ્ઞાનદત્તો દ્વારે લેવાનિયે બોધ	૪૯
૨૪	આર્યાવર્તની આર્યપ્રજાને પણ એક પ્રજા ગણવા સ્વિટિશ અમલદારોને ઉદ્બોધ	૫૧
૨૫	આપાદી તથા કાર્તિકીપૂર્ણિમાના મહાપૂજનસમારંભાન્તર્ગત સાધન પ્રબંધ ૫૩-૧૧૩-૧૪૭	૫૩-૧૧૩-૧૪૭
૨૬	‘આસ તોંધ	૫૬
૨૭	શ્રીઆનંદાશ્રમ-અમદાવાદ ૫૬-૧૮૫	૫૬-૧૮૫
૨૮	મનપ્રતિબોધ ૭૩-૧૨૧-૧૪૫	૭૩-૧૨૧-૧૪૫
૨૯	સંકીર્ણ	૮૨
૩૦	તર્ધણી ભંખના	૮૪
૩૧	સામનાયના દર્શને	૮૬
૩૨	આર્યપ્રજાનું પ્રતિનિધિ કેવલ એક આર્યપ્રજાનું શાસ્ત્ર છે	૮૮
૩૩	જીવતો મનને ઉપદેશ	૯૭
૩૪	શરણુગતિ	૯૯
૩૫	કૃપાનાથ અને તત્ત્વદર્શન	૧૦૦

૩૬ વેદનાંતુ હાસ્ય	૧૦૩
૩૭ શ્રીસદ્ગુરુપરમાત્મા શ્રીમન્નાથભગવાન્તી ગ્યાશીમી જન્મજયંતીના પ્રસંગનું રતવન	૧૦૫
૩૮ શ્રીમન્નાથ સદ્ગુરુ પ્રાકટચોત્સવે હાર્દિકઉદ્ગાર	૧૦૭
૩૯ શ્રીનાથસ્તુતિ	૧૧૦
૪૦ મેઢરડામાં ધાર્મિક સમારંભ	૧૧૦
૪૧ જય મંગલ મૂર્તિનાથ	૧૧૫
૪૨ શ્રીમન્નાથ જયંતીમહોત્સવ તથા સમાચાર	૧૧૫-૧૧૮-૧૧૯
૪૩ શ્રીનાથમહિમા અનુભવનાર જીવેનો અનન્યભાવ	૧૧૭
૪૪ પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુદેવના સ્વરૂપાવસ્થાનનો દિવસ	૧૧૭
૪૫ ઐયોધામ	૧૧૭
૪૬ સનાતનધર્મશિક્ષણની યોજના	૧૨૦
૪૭ સ્વરૂપાવસ્થાન	૧૨૩
૪૮ ગુણગતા	૧૩૧-૧૫૧-૧૭૭-૨૦૪-૨૨૭-૨૭૪
૪૯ બ્યાત	૧૩૧
૫૦ નામદાર દરબારશ્રી રાવતવાળા સાહેબના હાર્દિક ઉદ્ગારો	૧૫૦
૫૧ Appreciation	૧૫૦-૨૦૪-૨૨૬
૫૨ ગુરુપૂર્ણિમાપ્રબોધ	૧૫૪
૫૩ મનનાં બંધનો દૂર કરવાનો બોધ	૧૬૯
૫૪ હીક્ષા	૧૭૧
૫૫ શ્રીનાથપ્રભુપ્રણીત કેટલાંએક જીવનચરિત્રો	૧૭૩-૧૯૧-૧૯૩-૨૧૩-૨૩૮-૨૬૧
૫૬ આપણા આચાર્યશ્રીની આખ્યાયિકાઓ	૧૭૪-૧૯૭-૨૨૧-૨૪૩-૨૬૯
૫૭ સુસુક્ષ્મપ્રતિ સંદેશ	૧૭૮
૫૮ શ્રીધૃષ્ટરાયણુ ભક્તના ઉદ્ગાર	૧૭૯
૫૯ જીવને ઉપદેશ	૧૮૯
૬૦ શ્રીસદ્ગુરુદેવના આંતર ઉદ્ગારો	૨૦૧
૬૧ શ્રીસદ્ગુરુના માહાત્મ્યજ્ઞાનપૂર્વક તેમની ભક્તિ કરવાવિધે	૨૧૧
૬૨ સંસ્મરણો	૨૨૫
૬૩ સાધકને ઉપદેશ	૨૩૫
૬૪ શ્રીશંકર જયંતીમહોત્સવ	૨૪૮-૨૬૬
૬૫ શ્રીમન્નાથ પ્રભુસ્તુતિ	૨૫૧
૬૬ એક બેદજનક અવસાન	૨૫૪
૬૭ સુસુક્ષ્મજ્ઞાને ગુરુના દેશમાં આવવાનું નિમંત્રણ	૨૫૯
૬૮ શિક્ષણ સંબંધી	૨૭૨
૬૯ સ્વાસ્થ્ય સંબંધી	૨૭૨
૭૦ સમાલોચના	૨૭૪
૭૧ શ્રીનાથધૂન	૨૭૪
૭૨ સાધનસંગ	૨૭૬
૭૩ આર્નકાશ્રમના નવમા વર્ષમાં પ્રકટ થયેલા લેખોની અનુક્રમણિકા	૨૮૧

નિવેદન

શ્રીકાશી વેદાંત આચાર્યની પ્રતીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થઈ વેદાંતાચાર્ય થયેલા કાઠિયાવાડ, કચ્છ ને ગુજરાતના બંધુઓ પોતાનાં નામધર્મ નીચેના સરનામે લખી મોકલાવે એમ ઇચ્છાય છે.

ફી. વ્યવસ્થાપક-આનંદાશ્રમ-બીલખા. (કાઠિયાવાડ).

—:૦:—

સૂચના

નીચેનાં પુસ્તકો હાલ સિલકમાં નથી: હવે પછી છપાશે:—

૧ નૈમિત્તિક કર્મપ્રકાશ.

૨ ચામડીરત્ન.

—:૦:—

નવો

શ્રીસદુપદેશમાલા

આવૃત્તિ

બાળકો, ઓઝો, તથા અલભ્ય માણસો અંકેના જ્ઞાન સાથે ગુજરાતી તથા બાળમોઢ વાંચતાં લખતાં શીખી શકે, અને તેઓને સામાન્ય જ્ઞાનની પ્રાપ્તિની સાથે નીતિ, ધર્મ, ઉદ્યોગ ને કર્તવ્યનિષ્ઠા આદિ પ્રાપ્ત કરવાયોગ્ય શુભ શુભોમાં રુચિ ઉપજે એવાં હુતુથી આ પુસ્તક રચવામાં આવે છે. સનાતનધર્મના ઉપદેશકોએ સનાતનધર્મનો ઉપદેશ કરતાં અલભ્ય મનુષ્યોને અક્ષરજ્ઞાન આપવાની પૂરી અગત્ય છે, અને એ અગત્ય સહેલાઈથી પૂરી પાડવામાં તેમને આ પુસ્તક બહુ ઉપયોગી થશે તેની દ્વિતીયાવૃત્તિ છપાવી બહાર પાડવામાં આવી છે. સુંદર ગ્રેસ દાગળ ઉપરાંત પૂજ્યપદ કૃપાનાથનાં છબીય પત્ર મુકવામાં આવ્યાં છે. પાણી ફિમતે રૂ. ૯-૩-૦થી નીચેને રચણેથી મળશે—

વ્યવસ્થાપક-આનંદાશ્રમ.

પોસ્ટ બીલખા-કાઠિયાવાડ.

—:૦:—